KONINKRIJK BELGIË

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN

ALGEMENE DIRECTIE VOOR STUDIËN EN DOCUMENTATIE

MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ZAKEN
BIBLIOTHEEK

DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1954

BRUSSEL
DRUKKERIJ CLARENCE DENIS
STEENWEG OP BERGEN, 289

1955

1954

IN

DE ECONOMIE DE BELGISCHE

VOORBERICHT

Voor onderhavig jaarverslag geldt in grote trekken hetzelfde algemeen plan als dat van het voorgaande jaar.

Toch zij er op gewezen dat, ten einde leemten en dubbeltellingen in de beschikbare primaire statistische gegevens weg te werken, getracht is de raming der investeringen te verbeteren. Thans wordt, inzonderheid voor de opgestelde nijverheidsuitrusting, de in België gebouwde nijverheidspanden en de door landbouw en handel aangekochte uitrusting, de werkelijkheid beter weergegeven. Definitieve bedragen zullen evenwel slechts beschikbaar worden nadat een vergelijking heeft plaats gehad met de volledige en gecontroleerde uitkomsten van de rechtstreekse enquête bij de nijverheidsondernemingen, welke door het Nationaal Instituut voor de Statistiek wordt ondernomen.

In sommige hoofdstukken zijn enkele nieuwe gegevens ingelast. Onder meer werd het nuttig geacht voor de vennootschapsuitgiften in België een indeling per sector op te nemen; in de studie over de nijverheidsproductie, inzonderheid voor de metaalverwerkende nijverheid, is de nadruk gelegd op het internationaal handelsverkeer; in het hoofdstuk « Verbruik » zijn enige gegevens omtrent de verkoop op afbetaling opgenomen.

Evenals de voorgaande jaren is het de auteurs er om te doen geweest een referentiewerk op te stellen; zij betreuren evenwel dat het verslag telkens later van de pers komt. De oorzaak hiervan ligt eens te meer in de vertraging waarmede officiële statistieken beschikbaar worden, alsmede in de toenemende moeilijkheden waaraan de Administratie bij het volbrengen van haar taak het hoofd moet bieden.

Het Ministerie van Economische Zaken hoopt nochtans dat dit verslag even gunstig zal worden onthaald als de vorige jaarboeken. Het dankt allen die door hun medewerking en hun raadgevingen hebben bijgedragen tot de totstandkoming van dit werk.

Brussel, 2 december 1955.

INLEIDING

Tussen het vierde kwartaal van 1953 en dat van 1954 is het algemeen indexcijfer van de industriële bedrijvigheid met 4,5 % gestegen. De algemene indexcijfers der groothandels- en der kleinhandelsprijzen bleven nagenoeg stabiel.

In 1954 vond een expansie zonder inflatie plaats. Deze veelvuldig gedane vaststelling heeft terecht aanleiding gegeven tot optimistische commentaar. Het economisch klimaat, waarin de productiestijging in 1954 tot stand kwam, steekt schril af tegen dat van de jaren 1950 en 1951; wegens de snelle stijging van het algemeen prijsniveau ging de toeneming van de bedrijvigheid toentertijd gepaard met een ontwrichting van de monetaire en de financiële stabiliteit. Om de inflationaire prijs- en loonspiraal te breken moesten toenmaals in alle westerse landen kredietbeperkende maatregelen worden getroffen die echter onvermijdelijk leidden tot een remming en, in sommige sectoren, zelfs tot een vermindering van de productie. Dank zij de verstarring van het prijsstelsel, was het daarentegen in 1954 mogelijk, zonder nadeel, de productie aan te wakkeren door de daling van de rentevoet in het algemeen, door de toekenning van speciale kredieten tegen verlaagde rentevoet en door belastingverminderingen ten gunste van de nijverheidsinvesteringen.

De vermindering van de werkloosheid, die kenmerkend is voor het jaar 1954, is het gevolg zowel van de toeneming der industriële bedrijvigheid als van de door de Regering getroffen maatregelen, inzonderheid tot het voorlopig inzetten van werklozen voor werken van lokaal openbaar belang.

Met een tijdsafstand van enkele maanden kan men, na grondig onderzoek van de factoren welke de Europese en in het bijzonder de Belgische economie met stabiliteit tijdens de expansie begunstigd hebben, vaststellen dat in de conjunctuur, welke uit de wisselwerking van voornoemde factoren voortvloeide, een aantal belangrijke problemen latent aanwezig waren.

De overvloedige landbouwproductie in de meeste tropische landen en in de gezamenlijke industrielanden heeft aanmerkelijk bijgedragen tot het handhaven van de stabiliteit der prijzen. Voor België in het bijzonder werd er reeds in « De Belgische Economie in 1953 » (1) op gewezen dat

---

Zie *De Belgische Economie in 1953*, Brussel, 1954, 4° (Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Algemene Studiën en Documentatie), blz. XI en 35.

de stijging van de door tolbescherming gesteunde landbouwproductie, zo groot is geweest, dat de binnenlandse vraag voor een toenemend aantal producten, mits een geringe import of zelfs zonder invoer, tegen de richtprijzen bevrediging vindt. Deze toestand verklaart waarom in 1954 de daling van de binnenlandse landbouwprijzen niet kon vermeden worden, juist op het ogenblik dat de algemene expansie van de vraag de prijzen der industriële basisproducten verstevigde. Inderdaad, zodra de binnenlandse productie volstaat om de nationale markt te voorzien is de controle op de invoer niet langer een doelmatig middel tot prijsregeling en -steun. Zo heeft, bijvoorbeeld, de druk van het aanbod de runderprijzen licht en de aardappelprijzen sterk doen dalen. Van uit het standpunt der algemene prijsstabiliteit heeft de volkshuishouding er voorzeker ruimschoots baat bij gehad. Genoemd voordeel mag echter niet een aanleiding zijn om geen aandacht te besteden aan de gevolgen welke voor de toekomst van de landbouw en de oriëntering van de landbouwpolitiek voortvloeien uit de aan gang zijnde wijziging in de verhouding tussen vraag en aanbod op de landbouwmarkt. Het blijkt dat de voorwaarden waarop de doelmatigheid van de techniek der landbouwrichtprijzen de laatste jaren steunde, geleidelijk verdwijnen. Wanneer de omvang van de binnenlandse landbouwproductie gelijk wordt aan het volume van het binnenlands verbruik, laat de beheersing van de invoer niet meer toe de producentenprijzen te waarborgen. Men wordt derhalve genoopt een keuze te doen tussen een malthusiaanse productiebeperking en de handhaving van de expansie niettegenstaande een prijsdaling, waarvan de theoretische grens samenvalt met het peil der wereldnoteringen, maar waarvan de weerslag door verschillende middelen kan worden getemperd, met name het betrachten van een kwaliteitsproductie, de verlaging van de distributiekosten en een grondiger be- of verwerking door de voedingsmiddelennijverheid.

De tweede belangrijke factor voor de algemene stabiliteit der prijzen was het feit dat de door de hoogconjunctuur teweeggebrachte toeneming van de vraag naar textielproducten, niet sterk genoeg is geweest om de marktsituatie ten voordele van de verkopers te wijzigen. Dit verklaart waarom de prijzen niet boven het depressiepeil van 1952 zijn uitgekomen, maar zelfs enigermate gedaald zijn. Deze zwakte van de textielprijzen in een algemeen klimaat van grote welvaart is een verschijnsel van verreikende draagwijdte en van wereldbetekenis. Het schijnt vooral in verband te staan met de fundamentele nijverheidsexpansie in Azië en Afrika. Het stijgingstempo van de textielproductie overtreft er dat van de plaatselijke afzetmogelijkheden en leidt tot een inkrimping van verschillende sedert lang door Europa bewerkte afzetgebieden, alwaar dientengevolge een scherpe prijsconcurrentie tot stand is gekomen, in sommige gevallen zelfs een excedentaire productiecapaciteit.

Weliswaar is de nijverheid van de oude industrielanden, reeds vóór de tweede wereldoorlog, meer dan eens, ingevolge de industrialisatie van de overzeese landen, verplicht geweest tot een moeilijke wederaanpassing over te gaan. Het probleem is bijgevolg niet nieuw, maar kan, naargelang van de streek en de tijd, meer of minder dringend zijn; thans schijnt het

in de textielsector bijzonder scherpe vormen aan te nemen. Indien deze visie op de gebeurtenissen juist is, hetgeen de jongste evolutie van de textielconjunctuur schijnt te bevestigen, zou de noodzakelijkheid van een geleidelijke omschakeling der textielnijverheid in de toekomst steeds dringender naar voren kunnen komen. Hier ook mag de baat, welke de volkshuishouding in haar geheel bij de stabiliteit der prijzen heeft gehad, niet doen vergeten dat een belangrijk probleem van structurele aanpassing latent zou kunnen bestaan. Afgezien van dit aspect van het probleem, blijft het verontrustend dat de toestand van de textielnijverheid in België, evenals in alle Europese landen, in 1954 weinig gunstig was, ondanks de toegenomen productie. Een aanzienlijk deel van deze nijverheid was niet in staat de vaste kosten volledig te dekken. De statistiek over het rendement van de naamloze vennootschappen toont aan dat zulks reeds in 1953 het geval was : het dividend en de nettowinst van de textielondernemingen bedroegen in 1954 slechts respectievelijk 1 1/4 % en 1 1/2 % van het totaal bedrag aan kapitaal en reserves blijkens de jaarbalansen (1).

Terloops zij er op gewezen dat de in sommige vreemde landen toegepaste protectie- en exportbevorderende maatregelen in bepaalde bedrijfstakken speciale moeilijkheden hebben veroorzaakt.

Samen met de stabiliserende werking van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal is de omvang van de steenkolenvoorraden op de mijnterreinen de derde factor welke tot de stabiliteit der prijzen heeft bijgedragen. In het tweede halfjaar heeft de voorraadintering het mogelijk gemaakt dat zonder prijsstijging het evenwicht op de steenkolenmarkt behouden bleef, niettegenstaande de starheid van de productieomvang. Door de voorziening van de fabrieksnijverheid te vergemakkelijken heeft de verkoop uit de voorraad een stabiliserende invloed uitgeoefend op de prijzen van de fabrikaten, waaronder de metalen en de meststoffen. De doelmatigheid van een conjuncturele voorraadpolitiek inzake de nijverheidssteenkolen wordt hier duidelijk aangetoond.

De omkeer op de steenkolenmarkt werd teweeggebracht door de toegenomen behoeften bij de ijzer- en staalnijverheid, alsmede door verschuivingen in het internationale handelsverkeer, welke niet over het hoofd mogen worden gezien. Wegens gevaar voor schaarste aan brandstof heeft de « National Coal Board » in Groot-Brittannië zijn invoer verhoogd en zijn uitvoer verminderd. Sommige landen van Oost-Europa hebben hun leveringscontracten niet volledig kunnen uitvoeren. Dientengevolge heeft Europa meer steenkolen uit Amerika moeten betrekken, hetgeen een belangrijke rol in de stijging van de zeevrachtprijzen heeft gespeeld. Op te merken valt dat de voorzieningsmoeilijkheden in Groot-Brittannië blijkbaar niet van voorbijgaande aard zijn. Voor de landen van Oost-Europa mag worden aangenomen dat, indien hun leveringen niet konden doorgaan zoals voorzien, zulks toe te schrijven is aan de groeiende en bestendige behoeften van hun eigen industrieën. In tegenstelling met wat voor de textielindustrie

(1) Zie blz. 306 en 307.

werd vastgesteld, wijst de evolutie van de steenkolennijverheid in 1954 op de werking van factoren, welke van aard zijn om het evenwicht tussen vraag en aanbod voor lange tijd in het voordeel van de verkopers te wijzigen.

Overigens zij nog opgemerkt dat de vraag naar steenkolen, in de mate waarin ze met de toegenomen behoeften van de ijzer- en staalnijverheid verband houdt, onrechtstreeks afhangt van de algemene economische expansie, waarvan de staalproductie één der belangrijkste aanwijzingen blijft.

*
* *

Het eerste deel van deze inleiding werd aan de toestand van de landbouw-, textiel- en steenkolenmarkten gewijd, omdat het specifieke karakter — expansie zonder inflatie — van de volkshuishouding in 1954 in deze branches het meest naar voren treedt.

Hierna volgt een bondig overzicht van de evolutie in de andere sectoren van de economie.

De staalproductie heeft langzamerhand het productiepeil van de topjaren 1951-1952 bereikt. Alhoewel de prijsstijging matig bleef, namen de winstmarges ruimschoots toe, dank zij de opvoering van de productiviteit en de tragere aanpassing van de prijzen der productiefactoren.

Overeenkomstig reeds vroeger in de nijverheid der non-ferro metalen vastgestelde tendenties, stegen de koper- en de zinkproductie, terwijl de moeilijkheden inzake voorziening met looderts de expansie der loodproductie in de weg blijven staan. Het verloop van de buitenlandse handel in voornoemde producten is gunstig (1).

Na een tamelijk lange periode van stilstand, die duurde van het laatste kwartaal van 1951 tot het derde kwartaal van 1954, trad in de metaalverwerkende nijverheid een herleving op. Ten opzichte van 1953 is het indexcijfer van het productievolume met 6,2 % gestegen (2). De waarde der leveringen is echter slechts met 3,7 % verhoogd (3), wat er schijnt op te wijzen dat de prijzen nog aan een neerwaartse druk hebben blootgestaan. Ondanks de vooruitgang in sommige sectoren is de evolutie van de buitenlandse handel geenszins schitterend voor deze nijverheid in haar geheel genomen. De toeneming van de uitvoer van niet-mechanische producten, zoals metaaldraad, is weliswaar bevredigend (4). Hetzelfde mag, spijtig genoeg, niet gezegd worden van de machinebouw. Voor de eerste maal sedert 1949 ligt de uitvoer van electrische machines en apparaten beneden de invoer. Reeds lang was de import van niet-electrische machines aanzienlijker dan de export er van, maar het verschil wordt van jaar tot jaar groter (4). Het totale invoeroverschot aan machines en toestellen, met

(1) Zie blz. 74 en 75.
(2) Zie blz. 80.
(3) Zie blz. 87.
(4) Zie blz. 82 tot 85.

inbegrip van het electrotechnisch materieel (afdeling XVI van het douanetarief) stijgt steeds verder volgens een tendentie, die schijnt te wijzen op een blijvend relatief gebrek aan mededingingskracht (1). Geen enkele andere afdeling van het douanetarief vertoont een soortgelijke evolutie.

Gelukkig is de toestand bij het vervoermaterieel gunstiger, dank zij de uitbreiding van de automontage en de weliswaar onregelmatige ontwikkeling van de scheepsbouw (2).

In de chemische nijverheid heeft de conjunctuurverbetering een sterke productiestijging teweeggebracht, vooral voor de stikstofmeststoffen en de samengestelde meststoffen, de plastics, de reinigingsmiddelen en de fotoproducten.

De papiernijverheid bereikte een even grote productie als in 1951.

De toestand was gunstig in de bouwstoffennijverheid, behalve in de groeven, die gekenmerkt worden door een structurele achteruitgang.

De evolutie in de verschillende sectoren van de transportbedrijvigheid is zeer uiteenlopend. Het luchtverkeer van de Sabena is tussen 1950 en 1954 ongeveer verdubbeld; van 1953 tot 1954 bedroeg de stijging circa 13 % (3).

Blijkens het aantal reizigers bij vertrek of aankomst stijgt het verkeer op de vliegvelden gemiddeld met ongeveer 10 % per jaar. Nochtans, voor het goederen- en poststukkenvervoer kent de expansie een trager verloop.

Bij het wegverkeer blijft het aantal motorvoertuigen sterk vermeerderen : met ongeveer 10 % per jaar. Naar het benzineverbruik te oordelen zou de verkeersdrukte echter minder snel stijgen (4).

De hoogconjunctuur leidde tot een toegenomen havenbedrijvigheid.

Het goederenvervoer per spoor verminderde niettegenstaande de grote bedrijvigheid in de basisnijverheid. Daarentegen steeg het vervoer te water in sterke mate. Het blijkt dat de binnenscheepvaart tegenover de spoorweg vorderingen maakt in de meeste takken van het verkeer (binnenlands verkeer, bij invoer, bij uitvoer) en voor het merendeel der vervoerde goederen (5).

In de dienstensector valt vooral de ontwikkeling van het toerisme op. De slechte weersomstandigheden ten spijt, nam de bedrijvigheid in de hotelnijverheid nog sterk toe; van 1950 tot 1954 is ze meer dan verdubbeld.

De buitenlandse handel steeg met ongeveer 10 % naar volume; zulks geldt zowel voor de uitvoer als voor de invoer. De ruilvoet daalde nog enigermate, wat bij het begin van een periode van hoogconjunctuur normaal mag heten.

---

(1) Zie blz. 341
(2) Zie blz. 80 en 82 tot 85.
(3) Zie blz. 152.
(4) Zie blz. 141.
(5) Zie blz. 132, 137 en 138.

Vanaf 1949 is de expansie van het globaal uitvoervolume van de B.L.E.U., doorheen de conjunctuurschommelingen, gelijklopend geweest met die van de wereldhandel. In de verdeling van in- en uitgevoerde producten naar hun graad van verwerking is er weinig veranderd (1). Hieruit mag worden afgeleid dat, globaal gezien, de rol en de functies van de Belgisch-Luxemburgse nijverheid in de internationale economische betrekkingen ongewijzigd blijven.

Opmerkelijk voor de handelsbetrekkingen met Nederland is het feit, dat de invoer van landbouwproducten, vooral van boter en gecondenseerde melk, sterk vermindert, terwijl daarentegen de Belgische uitvoer van landbouwproducten, die weliswaar nog gering is, belangrijk toeneemt. De in- en de uitvoer van nijverheidsproducten zijn in het algemeen bijna evenveel gestegen. Bij de non-ferro metalen en de minerale oliën, daarentegen, stijgt de uitvoer, terwijl de invoer daalt. Voorts is de invoer van scheikundige producten meer gestegen dan de uitvoer er van (2).

De gemeenschappelijke markt van de E.G.K.S. heeft een drukker handelsverkeer met steenkolen mogelijk gemaakt en op de prijzen een stabiliserende invloed uitgeoefend.

De geografische spreiding van de Buitenlandse handel is meer dan het goederenpakket voor verschuivingen vatbaar, omdat de in- en uitvoer van de B.L.E.U. een belangrijk percentage basisproducten omvat, waarvan het uiteindelijk gebruik zeer uiteenlopend is. Het relatief belang van de verschillende markten verandert bijgevolg tamelijk vlug onder invloed van talrijke factoren, waaronder de conjunctuur, de Benelux- en de E.G.K.S.-akkoorden, alsmede de vrijmaking van het handelsverkeer in het O.E.E.S.-gebied de belangrijkste schijnen. Bij de uitvoer wordt het relatieve belang van de Nederlandse markt van jaar tot jaar groter; dit afzetgebied is veruit het belangrijkste en heeft in 1954 meer dan een vijfde van de Belgisch-Luxemburgse uitvoer opgenomen. De betrekkelijke wederopleving van de uitvoer naar Frankrijk dient ook te worden vermeld. De inkrimping van het Brits afzetgebied, waarop reeds in « De Belgische Economie in 1953 » werd gewezen, ging voort (3). Bij de invoer zijn de rangneming van West-Duitsland als eerste leverancier en de sterke toeneming van de import uit Frankrijk de markantste feiten.

De algemene expansie van de bedrijvigheid in 1954 heeft een stijging der inkomens teweeggebracht. De totale bij de sociale zekerheid aangegeven brutobezoldigingen stegen met 2,8 %. Daarenboven zijn de sociale bijdragen een weinig meer toegenomen dan de directe lonen (4). Deze stijging van de arbeidswinsten vloeit gedeeltelijk voort uit een lichte loonsverhoging, (gemiddeld ongeveer 1 %), en uit een toeneming van de werkgelegenheid, die vooral in het tweede halfjaar te zien was (5).

(1) Zie blz. 335 en 336.
(2) Zie blz. 400.
(3) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op cit., blz. XV.
(4) Zie blz. 286.
(5) Zie blz. 17.

Door hun vertraging ten opzichte van de conjunctuur, vertonen de winsten op de in 1954 gepubliceerde jaarbalansen geen stijging, ofschoon de rendabiliteit in het bedrijfsleven verbeterde. Een nader onderzoek laat trouwens uitschijnen dat de winstvermeerdering, welke in het merendeel der bedrijfstakken werd geboekt, tegen de achteruitgang in de steenkolenmijnen, de ijzer- en staalnijverheid en het vervoer opwoog (1).

De drukke bedrijvigheid op de kapitaalmarkt is nog een teken van grote voorspoed. Onder de samengaande invloed van prijsstabiliteit en inkomensvermeerdering steeg het volume van de beschikbare kapitalen dermate, dat het globaal volume van de uitgiften 38,9 miljard frank bereikte, tegen slechts 12,6 miljard frank in 1951 (2), zonder dat de daling van de rentevoet ophield. De ruime markt heeft de plaatsing van overheidsleningen vergemakkelijkt, terwijl de hausse van de beursnoteringen de aandelenuitgiften bevorderde.

Daar het prijsstelsel van spanningen vrij bleef en het verloop van de betalingsbalans normaal was, heeft de monetaire Overheid de expansie bevorderd door de discontovoet tamelijk laag te houden en de geldmarkt te steunen met ruimere kredieten op handelspapier vanwege de centrale bank. De geldhoeveelheid bereikte 182,2 miljard frank in december 1954, tegen 179,4 miljard in december 1953.

Om de begroting te financieren werden nogmaals belangrijke overheidsuitgiften gedaan. Dank zij de bovenvermelde gunstige omstandigheden was het resultaat van deze uitgiften bevredigend. De Overheid betracht evenwel een heroriëntering van de financiële politiek ten einde het globaal begrotingsdeficit geleidelijk te verminderen en het stijgingstempo van de Rijksschuld te vertragen.

---

(1) Zie blz. 302, 306 en 307.
(2) Zie blz. 233.

EERSTE DEEL

Bevolking en Werkgelegenheid

HOOFDSTUK ÉÉN

BEVOLKING

§ 1. — ALGEMENE EVOLUTIE

In 1954 is 's lands bevolking van 8.798.000 tot 8.840.000 eenheden gestegen. Deze aangroei is te danken aan het verschil tussen het geboorte- en het sterftecijfer over dit jaar, want emigratie en immigratie lieten een onbeduidend saldo.

Geboorten, sterfgevallen en bevolkingsaanwas (a)

JAARTAL	Geboorten (b)		Sterfgevallen (b)		Accres (c)		
	Absolute cijfers	‰	Absolute cijfers	‰	Natuurlijk	Door migratie	Totaal
1931	147.489	18,08	103.773	12,72	43.716	23.465	67.181
1934	131.736	15,92	96.851	11,70	34.885	— 7.283	27.602
1939	126.257	15,04	110.393	13,15	15.864	— 6.141	9.723
1945	127.245	15,25	121.155	14,52	6.090	4.168	10.258
1946	146.731	17,49	110.413	13,16	36.318	7.674	43.992
1947	144.979	17,15	108.136	12,79	36.843	27.215	64.058
1948	148.210	17,23	103.576	12,04	44.634	45.782	90.416
1949	144.670	16,77	106.704	12,37	37.966	— 15.493	22.473
1950	142.970	16,52	104.039	12,02	38.931	— 10.362	28.569
1951	142.524	16,38	107.688	12,37	34.836	14.630	49.466
1952	146.142	16,69	103.624	11,83	42.518	12.054	54.572
1953	146.522	16,65	106.024	12,05	40.498	— 134	40.364
1954	148.128	16,76	104.795	11,85	43.333	— 684	42.649

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Werkelijke bevolking.
(b) Exclusief de doodgeborenen en de andere levenloos aangegeven kinderen.
(c) Afneming wordt aangeduid door het teken —.

Verscheidene duizenden vreemde arbeiders keerden bij het vervallen van hun arbeidscontract naar hun vaderland terug, maar dit vertrek werd gecompenseerd door nieuwe inwijkingen. De algemene tendens wijst dus op een gematigde immigratie, vermits de arbeidersverplaatsingen in verband staan met de economische conjunctuur.

De invloed van het verloop der geboorte- en sterftecijfers kan zich slechts op lange termijn doen gelden; deze evolutie beïnvloedt de verhouding tussen actieve en niet actieve bevolking en werkt in op de veroudering van de bevolking. Dit komt duidelijk tot uiting, zelfs in de loop van de laatste jaren tijdens dewelke de veroudering nochtans, in zekere mate, door de verhoging van het geboortecijfer werd gecompenseerd.

De veroudering van de bevolking komt tot stand door de betrekkelijke aangroei van het aantal bejaarde personen, of het nu gaat om « ouderlingen » van de traditionele groep, d.w.z. die boven 65 jaar, of om de diverse klassen van ouderlingen binnen deze algemene groep. Hetzelfde doet zich voor bij de bevolking op beroepsleeftijd waar de klassen van 40 tot 65 jaar in aantal zo belangrijk worden als die van 15 tot 40 jaar. De jongeren zijn in verhouding tot de totale bevolking minder talrijk dan in 1930. In 1953 lag hun aantal slechts weinig boven dat van 1930 (1); het positief verschil in absolute cijfers komt voort uit de vermindering van de mortaliteit; het aantal geboorten was van 1916 tot 1930 immers groter dan van 1939 tot 1953, dank zij een grotere vrouwelijke vruchtbaarheid (2).

Indeling van de bevolking per leeftijdsgroep

(duizenden)

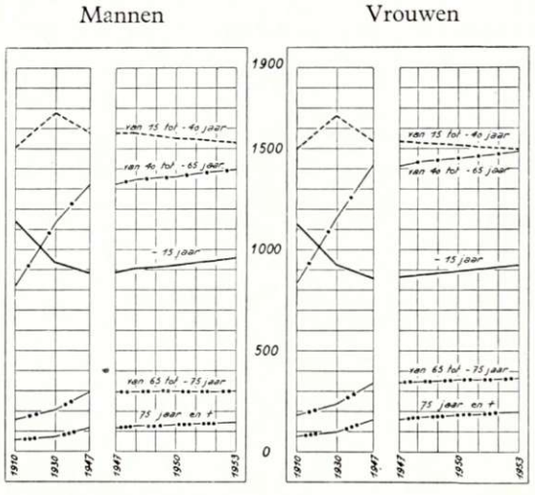

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In 1954 zelf bleven het aantal geboorten en het aantal sterfgevallen fundamenteel onveranderd; niettegenstaande de nieuwe verhoging van het geboortecijfer, dat in 1948 een hoogtepunt bereikte, ligt de vervangingsfactor dicht bij de eenheid. De veroudering van de bevolking ten spijt, blijft, afgezien van de toevallige schommelingen, het sterftecijfer stabiel.

§ 2. — REGIONALE EVOLUTIE

De afwezigheid van adequate statistische gegevens maakt de analyse van de regionale demografische verschijnselen moeilijk. Om deze leemte te verhelpen telt het Nationaal Instituut voor de Statistiek sedert 1954 de geboorten en de overlijdens volgens domicilie; de methode die vroeger werd toegepast, namelijk de optelling volgens de plaats waar het feit zich voordeed, liet regionale verschillen uitkomen, die gedeeltelijk aan de localisatie van de medische instellingen te wijten

---

(1) Voor de jongens is het verschil het grootst, wegens de invloed van de vermindering der sterfte die bij de jongens aanzienlijker is.

(2) Het aantal vrouwen op vruchtbare leeftijd zou voor beide tijdvakken gelijk zijn.

Loop van de bevolking in 1954.

LANDSGEDEELTE	Geboorten (a)		Sterfgevallen (a)		Toe- of afneming				Toestand op 31 december 1954
					Natuurlijk accres	Saldo der migratie-bewegingen	Totale aangroei		
	Absolute cijfers	‰ (b)	Absolute cijfers	‰ (b)	Absolute cijfers	Absolute cijfers	Absolute cijfers	‰ (c)	Absolute cijfers
Arrondissement Brussel	**18.211**	**13,47**	**16.346**	**12,09**	**+ 1.865**	**+ 8.403**	**+ 10.268**	**+ 7,65**	**1.352.068**
Vlaams landsgedeelte	**82.791**	**18,49**	**46.046**	**10,29**	**+ 36.745**	**— 5.921**	**+ 30.824**	**+ 6,93**	**4.476.429**
Antwerpen	24.548	18,15	13.474	9,96	+ 11.074	+ 2.487	+ 13.561	+ 10,13	1.352.330
West-Vlaanderen	18.580	18,08	10,695	10,41	+ 7.885	— 2.917	+ 4.968	+ 4,86	1.027.466
Oost-Vlaanderen	20.868	16,75	14,375	11,54	+ 6.493	— 2.485	+ 4.008	+ 3,23	1.246.060
Limburg	13.052	25,22	4.148	8,01	+ 8.904	— 3.114	+ 5.790	+ 11,31	517.561
Arrondissement Leuven	5.743	17,25	3.354	10,07	+ 2.389	+ 108	+ 2.497	+ 7,55	333.012
Waals landsgedeelte	**47.126**	**15,65**	**42.403**	**14,08**	**+ 4.723**	**— 3.166**	**+ 1.557**	**+ 0,52**	**3.012.207**
Henegouwen	19.885	15,86	18.073	14,42	+ 1.812	— 3.196	— 1.384	— 1,10	1.253.558
Luik	14.708	14,86	13.955	14,10	+ 753	+ 569	+ 1.322	+ 1,34	989.668
Luxemburg	3.860	17,83	2.686	12,41	+ 1.174	— 830	+ 344	+ 1,59	216.431
Namen	6.082	16,73	5.086	13,99	+ 996	— 597	+ 399	+ 1,10	363.462
Arrondissement Nijvel	2.591	13,70	2.603	13,77	— 12	+ 888	+ 876	+ 4,65	189.088
Het Rijk	**148.128**	**16,76**	**104.795**	**11,85**	**+ 43.333**	**— 684**	**+ 42.649**	**+ 4,85**	**8.840.704**

(a) Exclusief de doodgeborenen en de andere levenloos aangegeven kinderen.
(b) Berekend op grond van de totale bevolking op 31 december 1954.
(c) Berekend op grond van de totale bevolking op 31 december 1953.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

waren. Het zou voorbarig zijn uit deze nieuwe statistische werkwijze reeds besluiten af te leiden, doch het weze voldoende er op te wijzen dat de geboorteaangroei in 1954 vooral in de Vlaamse gewesten is waar te nemen, voornamelijk in de provincies Antwerpen en West-Vlaanderen. Wat de mortaliteit betreft, is er weinig aan te stippen; wel kan gewezen worden op een aanmerkelijke stijging van het sterftecijfer in de provincie Antwerpen en op een tamelijk gevoelige daling in de provincie Henegouwen sedert 1948.

De schommelingen van de werkgelegenheid in de steenkolenmijnen hebben vooral buitenlandse migraties veroorzaakt in de provincies Henegouwen, Luik en Limburg.

De binnenlandse migraties houden verband met de mobiliteitsgraad van de werkkrachten. Om te vermijden dat de migraties over korte afstanden de uiteenzetting onnodig zouden belasten, wordt in de hierna volgende beoordeling enkel rekening gehouden met de migraties tussen de provincies. De statistieken geven echter slechts onnauwkeurige aanduidingen omtrent de bewegingen van de werkkrachten. De afwezigheid van een indeling der migranten naar leeftijd en naar beroep en het bestaan van alternerende migraties (1) beletten dat de migraties om arbeidsredenen van de andere verplaatsingen kunnen onderscheiden worden.

Van 1948 tot 1954 vertegenwoordigden de interprovinciale migraties per jaar circa 1,2 % van het aantal inwoners voor geheel het land. De hierna volgende kaart laat toe de belangrijkheid van de bewegingen te bepalen; meer dan 9/10 worden gecompenseerd en de migratiesaldi zijn over het algemeen tamelijk gematigd. De provincies Oost- en West-Vlaanderen, Antwerpen en Luik boeken in verhouding tot hun bevolking het kleinste aantal interprovinciale migranten. Beide Vlaanderen hebben in absolute waarde het grootste negatief migratiesaldo en in relatieve waarde komen ze na Luxemburg en Limburg. Alhoewel betrekkelijk gering, kunnen de migratiesaldi een belangrijk gedeelte van de bevolkingsbeweging binnen de provincies verzekeren. In Brabant vertegenwoordigt het saldo der interprovinciale migraties ongeveer het dubbel van de natuurlijke aangroei en in Luik ongeveer 100 %. In de provincies waar een duidelijke emigratie bestaat, bedragen de saldi 2/3 van het natuurlijk accres in Luxemburg en meer dan 1/3 in de beide Vlaanderen.

De globale aanduidingen worden bevestigd in de wederzijdse betrekkingen tussen de verschillende provincies; de bewegingen schijnen weinig bepaald te worden door de zichtbare demografische druk; ze gaan eerder met traditionele stromingen mee, die zich trouwens zelf geleidelijk ontwikkelen. De migratiesaldi van de ene provincie naar de andere overtreffen 500 eenheden per jaar : inwijkingsoverschot in Brabant van inwoners uit de provincies Namen, de beide Vlaanderen en Henegouwen (deze laatste provincie boekt het hoogste saldo) en uitwijkingsoverschot in Oost-Vlaanderen ten bate van Antwerpen, in Limburg ten bate van Luik, en in West-Vlaanderen ten bate van Henegouwen.

De evolutie van de traditionele stromingen kan afgeleid worden uit een vergelijking tussen de interprovinciale migraties tijdens de jaren 1948 tot 1954 en de

(1) D.w.z. uitwijkingen waarop een terugkeer naar de plaats van herkomst volgt.

Richting en belangrijkheid van de interprovinciale migraties van 1948 tot 1954 (a)

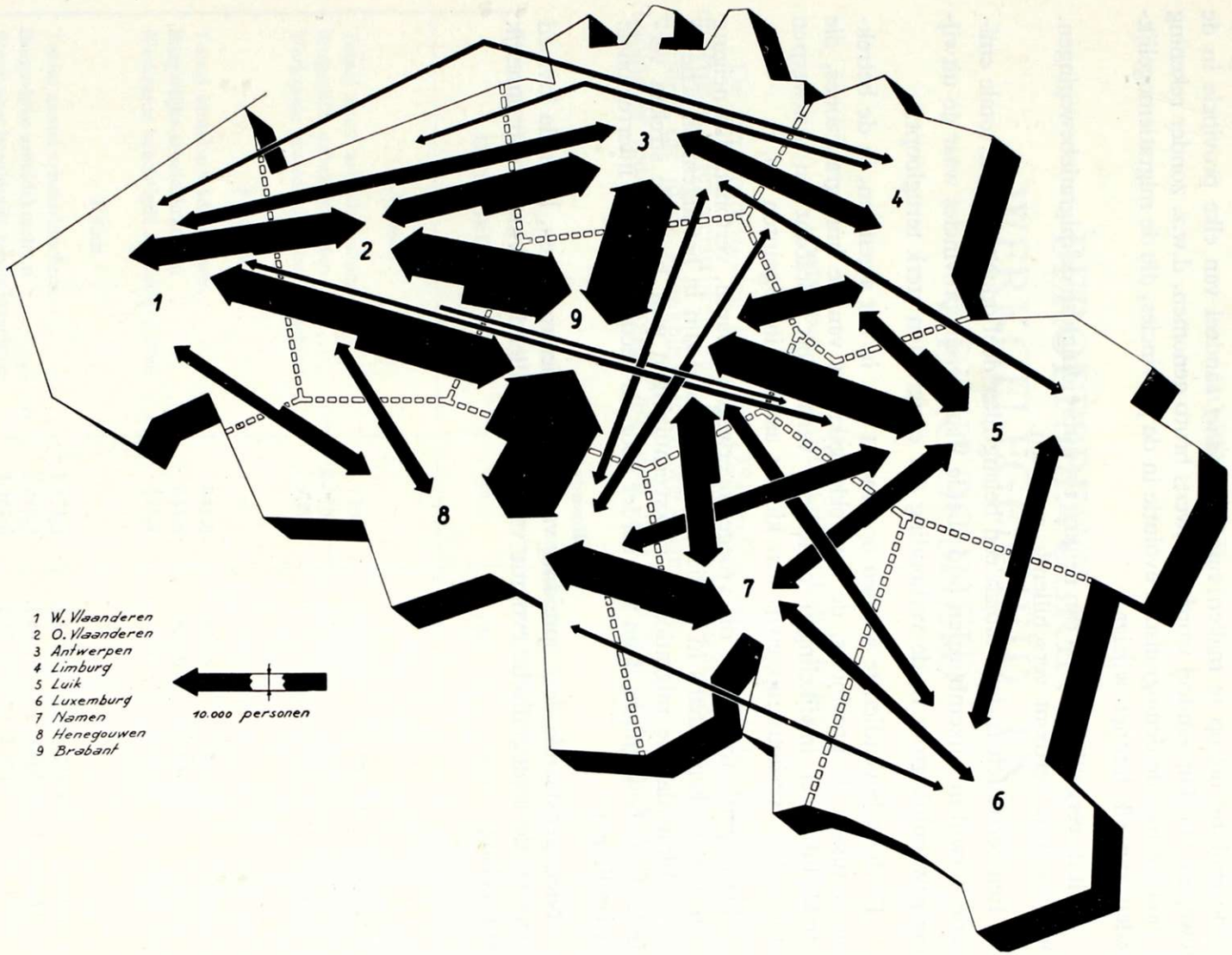

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Er werd geen rekening gehouden met de migraties van minder dan 2.000 personen over de beschouwde zeven jaar.

toestand die blijkt uit de volkstelling van 1947 volgens de geboorteplaats van de inwoners van elke provincie. Daar de inhoud van elk der termen van de vergelijking verschillend is, kan deze niet gedaan worden op grond van absolute cijfers; er kan dus niet uit afgeleid worden dat de migratiebeweging van de ene provincie naar een andere toe- of afgenomen is t.o.v. de jaren vóór 1947; het is slechts mogelijk er de evolutie uit op te maken van het *relatief* aandeel van elke provincie in de beweging (1). Dit aandeel wordt trouwens bruto genomen, d.w.z. zonder rekening te houden met de demografische evolutie in de provincies, die de migratiemogelijkheden van elk hunner wijzigt.

Uit de vergelijking blijkt een neiging tot uitbreiding van de migratiebewegingen. Deze evolutie vertoont verschillende aspecten.

Een eerste feit is dat Brabant een belangrijker deel opneemt in de totale emigratie, terwijl in Luxemburg en in de beide Vlaanderen, provincies waar de uitwijking gewoonlijk groot is, de verhouding der emigranten sterk terugloopt.

Er dient bovendien te worden opgemerkt dat, in het algemeen, in de betrekkingen tussen de provincies, de aantrekkingskracht van de immigratiezones, die betrekkelijk veel inwijkelingen opnemen, vermindert. Brabant en Antwerpen nemen aldus verhoudingsgewijs een kleiner aandeel immigranten op.

De migratiestromingen die vroeger overwegend waren, vertonen dus neiging om te verzwakken althans in relatieve zin; bijgevolg zijn in het algemeen schema van de binnenlandse migraties de volksverhuizingen naar bepaalde streken verminderd; de bewegingen doen zich eerder voor als gecompenseerde interregionale uitwisselingen.

Niettegenstaande deze spreiding van de migratiestromingen, blijft de invloed er van op de demografische evolutie van de verschillende provincies van tamelijk groot belang.

---

(1) De resultaten zullen slechts betekenis hebben in de mate waarin de alternerende migraties niet te zeer verschillend optreden, in graad en in tijdruimte, naargelang van de betrokken provincie.

HOOFDSTUK II

BEROEPSBEVOLKING, WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

AFDELING I. — BEROEPSBEVOLKING

De beroepsbevolking blijkt in 1954 weinig of geen wijzigingen te hebben ondergaan. Het verstrijken van de verbintenissen aangegaan door de vreemde arbeiders die in de steenkolenmijnen werkzaam zijn, gaf, zoals telkenjare, aanleiding er toe, dat velen onder hen naar hun land van herkomst terugkeerden;

Beroepsbevolking
(raming in duizenden eenheden) (a)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954
Mannen				
Totaal aantal arbeidskrachten	2.730,5	2.728,5	2.701,9	2.710,7
Burgerlijke arbeidskrachten	2.615,5	2.592,5	2.560,4	2.564,1
Werkzame bezoldigde arbeidskrachten	1.803,6	1.772,7	1.745,6	1.755,3
Vrouwen				
Totaal aantal arbeidskrachten	843,8	838,6	842,5	843,0
Burgerlijke arbeidskrachten	843,8	838,6	842,5	843,0
Werkzame bezoldigde arbeidskrachten	578,4	558,3	565,6	572,9
Totaal				
Totaal aantal arbeidskrachten	3.574,3	3.567,1	3.544,4	3.553,6
Burgerlijke arbeidskrachten	3.459,3	3.431,1	3.402,9	3.407,1
Werkzame bezoldigde arbeidskrachten	2.382,0	2.331,0	2.311,2	2.328,2

Bron : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg,
Directie voor de Arbeidskrachten.

(a) Gemiddelde jaargegevens; inclusief de door de overheidsdiensten tewerkgestelde werklozen.

daar zulks door geen nieuwe immigratie werd goedgemaakt, daalt het aantal in de steenkolenmijnen tewerkgestelde vreemdelingen met 6 tot 7 duizend eenheden ten opzichte van 1953. Daarenboven is het volgens de nieuwe wetgeving inzake pensioen mogelijk dat de arbeidsters vanaf 60 jaar pensioen bekomen; hierdoor verminderde de beroepsbevolking bij het einde van het jaar ook met enkele duizenden. De verlenging van de leertijd oefent dezelfde invloed uit; de bevolking op beroepsleeftijd blijft verder toenemen, maar het aantal personen die een beroep uitoefenen, is er niet sterk door gestegen want de toeneming geldt vooral de oudste leeftijdsgroepen.

Ingevolge de minder omvangrijke werkgelegenheid voor de traditioneel in het buitenland werkzame grens- en seizoenarbeiders, waren de voor de binnenlandse bedrijvigheid beschikbare arbeidskrachten talrijker.

Deze vaststellingen worden, volgens de ramingen van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg door een lichte stijging van het totaal aantal arbeidskrachten weergegeven.

Niettegenstaande de inkrimping van de diensttijd nam het aantal strijdkrachten een weinig toe rond het midden van het jaar. Het aantal zelfstandige arbeiders groeide lichtjes aan; het aantal burgerlijke arbeidskrachten onderging wijzigingen ten gevolge van een stijging van het aantal tewerkgestelde bezoldigde arbeidskrachten

Burgerlijke arbeidskrachten
Indeling per bedrijfstak
(in duizenden eenheden geraamde jaargemiddelden)

BEDRIJFSTAK (a) (b)	1951	1952	1953	1954
Landbouw, bosbouw en visserij (c)	363,2	361,7	356,0	353,7
Ontginningsbedrijven	183,1	184,8	179,5	171,6
Be- en verwerkende industrieën	1.222,8	1.178,0	1.167,1	1.185,9
Bouwbedrijf	223,6	215,3	215,3	214,3
Electriciteit, gas, water, gezondheidsdiensten	20,2	20,2	20,7	20,1
Handel, bank, verzekeringen	511,8	514,8	509,5	532,6
Vervoer en verkeerswezen (d)	242,5	242,2	235,0	224,0
Diensten (e)	533,8	531,3	527,5	524,1
Door de overheidsdiensten tewerkgestelde werklozen	4,8	9,2	8,7	13,9
Volledig werklozen	153,5	173,6	183,6	166,9
Totaal	**3.459,3**	**3.431,1**	**3.402,9**	**3.407,1**

Bron : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg,
Directie voor de Arbeidskrachten.

(a) Internationale classificatie der Verenigde Naties.
(b) De grensarbeiders en de leerjongens werden in de bedrijfstakken, waarin zij werkzaam zijn, ingedeeld.
(c) Inclusief de seizoenarbeiders.
(d) Inclusief het personeel van de N.M.B.S., de R.T.T., de N.M.V.B. en de Posterijen.
(e) Inclusief het vast Rijks-, provincie- en gemeentepersoneel; de godsdienstbedienaars en de geestelijken verbonden aan het vrij onderwijs en aan de gast- en godshuizen; de dienstboden en het huispersoneel.

(+ 17.000), de werkloosheidsdaling (— 17.000) en de vermeerdering van het aantal zelfstandige arbeiders (+ 3.000). De conjunctuur heeft zich dus op normale wijze in de beweging der bezoldigde arbeidskrachten weerspiegeld.

Uit de vergelijking der twee tabellen (1), per bedrijfstak, blijkt dat de handelsbedrijvigheid en de diensten zich in tegenovergestelde richting ontwikkelen; het aantal van eerstvermelde stijgt met 15.000 eenheden, terwijl dat der diensten met 10.000 eenheden vermindert. De scheiding tussen beide takken is wegens de onvolmaaktheid der beschikbare statistieken één der voornaamste hinderpalen tot het opmaken van de ramingen der beroepsbevolking; de beschouwde verandering spruit derhalve — althans gedeeltelijk — uit een statistische verbetering voort.

Afdeling II. — BEZOLDIGDE WERKGELEGENHEID

De onderscheiden bestanddelen der bezoldigde werkgelegenheid hebben op veranderlijke wijze de invloed der conjunctuurbeweging ondergaan.

§ 1. — POLITIEK INZAKE ARBEIDSKRACHTEN

Het is gebleken dat de tewerkstelling der arbeiders in de nijverheid die het meest de politiek inzake arbeidskrachten beïnvloedt, geen bijzondere behoefte tot aanwerving in den vreemde schiep. Integendeel, ten gevolge van de belangrijkheid der voorraden in de steenkolenmijnen, werd de aankomst van mijnwerkers door middel van de contingenten stopgezet; deze politiek werd pas in december opgegeven wegens de vermindering der voorraden en de onophoudelijke inkrimping der ingeschreven mijnwerkers, zodat een eerste contingent van 500 arbeiders voor het bekken van Charleroi werd vrijgegeven. Individuele aankomsten voor de steenkolenmijnen waren uitzonderlijk. In de andere takken werd een lichte vermindering der aankomst geboekt. Het aantal der in geval van nieuwe immigratie uitgereikte arbeidsvergunningen bedroeg, de steenkolenmijnen buiten beschouwing gelaten (2), 3.712 tegen 4.099 in 1953. Ruimere faciliteiten werden toegestaan overeenkomstig de op 30 oktober 1953 door de Raad van de O.E.E.S. genomen beslissing.

Binnen het bestek der reglementering inzake werkgelegenheid of werkloosheid in het algemeen werd geen enkele bijzondere maatregel getroffen.

Wat in het bijzonder de tewerkstelling door de ondergeschikte overheidsdiensten betreft, beoogde de Regering door verruiming van de tewerkstellingsmaatstaven talrijke werklozen, wie het onmogelijk was zich in het normale bedrijfsleven te doen opnemen, werk te verschaffen; de tussenkomst van de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid (R.V.A.W.) in de uitgekeerde lonen aan de door de ondergeschikte overheidsdiensten aangeworven werklozen werd tot 100 % verhoogd, plus 10 % als bijdrage in de sociale lasten en de reeks der werken, welke mogen worden uitgevoerd, werd uitgebreid (3). Het daggemiddelde

---

(1) Zie blz. 13, tabel *Werkzame bezoldigde arbeidskrachten.*

(2) Waarvoor het aantal 6.775 beliep in 1953.

(3) Ministerieel besluit van 20 juli 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 22 en 23 juli 1954).

der aldus tewerkgestelde arbeiders nam hierdoor voortdurend toe om voor de laatste vier maanden van het jaar nagenoeg 25.000 eenheden te bereiken; het gemiddelde der twaalf maanden steeg van 8.669 in 1953 tot 13.903 in 1954.

De bezorgdheid om Belgische arbeidskrachten tot de steenkolenmijnen aan te trekken, leidde nog tot een wijziging in het toekennen van premiën ten gunste van nieuwe mijnwerkers; de gezamenlijke over twee jaar gespreide premie blijft op 4.500 F vastgesteld, maar de aan het eerste contract van zes maanden verbonden uitkeringen zijn belangrijker (1).

Voor de grensarbeiders werd de tijdelijke toelage, verleend aan de in Nederland werkzame arbeiders, vanaf 1 januari afgeschaft ingevolge de loonsverhoging in dit land (2).

Dank zij de betere oriëntering van de werkgelegenheid heeft de R.V.A.W. de bedrijvigheid van zijn herscholingsdiensten verruimd; het aantal voltooide herscholingen steeg als volgt : 1.043 in 1952, 1.329 in 1953 en 1.691 in 1954; de helft betreft het bouwbedrijf en ruim het vierde de metaalberoepen.

§ 2. — VERLOOP VAN DE WERKGELEGENHEID

1. — *Bezoldigde arbeidskrachten.*

De schattingen van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg maken gewag van een lichte globale toeneming van de bezoldigde werkgelegenheid, welke voortvloeit uit veranderlijke ontwikkelingen naargelang van de bedrijfstakken; een achteruitgang is vooral opmerkenswaardig in de steenkolenmijnen en bij de spoorwegen; de nijverheidsbedrijvigheid vertoont de ruimste verhoging, vervolgens de handelsbedrijvigheid en dan de diensten. Bewuste ontwikkelingen zijn traditioneel in een bloeitijdperk en vormen een opvallende tegenstelling met het schema, dat het best in een tijdvak van verslapping tot uiting komt, der beweging naar de tertiaire werkzaamheden. De tegenstelling wordt nog duidelijker, als men bedenkt, dat de stijging van de bezoldigde werkgelegenheid in de diensten door een daling van het aantal zelfstandige arbeiders ongedaan wordt gemaakt; het zou hier om een structurele beweging gaan. Gedetailleerde aanduidingen, welke slechts ter gelegenheid van algemene tellingen beschikbaar zijn, zouden evenwel noodzakelijk wezen alvorens uit deze onderscheiden strekkingen definitieve besluiten te trekken.

De tewerkgestelde vrouwelijke arbeidskrachten vertonen een meer afgetekende verandering dan de mannelijke arbeidskrachten; in 1953 namen ze opnieuw in aantal toe, terwijl bij de mannelijke arbeidskrachten de daling aanhield. Het feit dat het verloop van de werkgelegenheid voor de vrouwen dat voor de mannen voorafgaat, is een kenmerk der na-oorlogse conjunctuur.

---

(1) Koninklijk besluit van 15 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 27 maart 1954).

(2) Ministeriële beslissing van 24 december 1953, welke het voorwerp van een bericht in het *Belgisch Staatsblad* van 10 maart 1954 heeft uitgemaakt.

Werkzame bezoldigde arbeidskrachten
Indeling per bedrijfstak
(raming in duizenden eenheden)

BEDRIJFSTAK (a) (b)	1951	1952	1953	1954
Landbouw, bosbouw en visserij (c)	55,5	53,8	53,8	53,7
Ontginningsbedrijven	182,1	183,9	178,8	170,9
Be- en verwerkende industrieën	1.045,4	1.000,1	993,4	1.012,6
Bouwbedrijf	173,9	165,6	166,7	165,1
Electriciteit, gas, water, gezondheidsdiensten	19,9	19,8	20,4	19,8
Handel, bank, verzekeringen	222,6	223,9	224,1	231,6
Vervoer en verkeerswezen (d)	219,6	219,1	212,4	201,2
Diensten (e)	458,2	455,6	452,9	459,4
Door de overheidsdiensten tewerkgestelde werklozen	4,8	9,2	8,7	13,9
Totaal	**2.382,0**	**2.331,0**	**2.311,2**	**2.328,2**

Bron : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, Directie voor de Arbeidskrachten.

(a) Internationale classificatie der Verenigde Naties.
(b) De grensarbeiders en de leerjongens werden in de bedrijfstakken, waarin zij werkzaam zijn, ingedeeld.
(c) Inclusief de seizoenarbeiders.
(d) Inclusief het personeel van de N.M.B.S., de R.T.T., de N.M.V.B. en de Posterijen.
(e) Inclusief het vast Rijks-, provincie- en gemeentepersoneel; de geestelijken verbonden aan het vrij onderwijs en aan de gast- en godshuizen; de dienstboden en het huispersoneel.

2. — *Arbeidskrachten, die onder de maatschappelijke zekerheid vallen.*

De schattingen van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg duiden de strekkingen aan; de door de organismen voor maatschappelijke zekerheid verschafte statistieken verstrekken gedetailleerde en nauwkeurige inlichtingen over het talrijkste gedeelte van de beroepsbevolking.

a) *Algemeen verloop.*

Wanneer geen rekening wordt gehouden met de rubriek der algemene diensten, die sectoren omvat welke wijzigingen zonder verband met de economische ontwikkeling ondergaan, vertonen de door de R.V.A.W. bekendgemaakte gegevens op 30 juni weinig verandering ten opzichte van de toestand in 1953; de achteruitgang der ontginningsbedrijven wordt niet volledig goedgemaakt door een vooruitgang van de be- en verwerkende industrieën en van de handel; alles wel beschouwd worden alleen de mannelijke arbeidskrachten hierdoor getroffen, terwijl de bedienden in aantal toenemen (4.000 voor de mannen, 2.500 voor de vrouwen).

In september was de toestand der bedienden nagenoeg dezelfde gebleven, terwijl het aantal arbeiders met 11.500 voor de mannen en met 2.500 voor de vrouwen steeg. De vooruitgang in de be- en verwerkende industrieën weegt voor de arbeiders op tegen de achteruitgang in de ontginningsbedrijven; het bouwbedrijf (+ 9.600) en, hoewel in mindere mate, de andere sectoren (+ 5.200) vertonen een opmerkenswaardige uitbreiding.

Werkzaam personeel en gepresteerde arbeidsdagen in nijverheid en handel

Onder de maatschappelijke zekerheid vallende arbeiders en bedienden

BEDRIJFSTAK	Personeel werkzaam op 30 juni					Prestaties (duizenden arbeidsdagen) (a)						
	1948	1951	1952	1953	1954	1948	1951	1952		1953		1954
								1e sem.	2e sem.	1e sem.	2e sem.	
Steenkolen en ertsen	176.585	162.976	167.516	164.964	158.494	47.275,6	42.313,3	22.035,6	22.373,2	21.997,3	22.747,4	42.585,8
Steengroeven	16.969	16.874	16.916	14.814	13.448	4.500,7	4.476,9	2.182,9	2.160,0	1.966,0	1.945,1	3.577,2
Voedingsmiddelennijverheid	97.806	96.704	97.176	96.683	97.771	27.141,0	26.970,1	12.989,4	14.142,0	13.053,7	14.405,4	27.946,1
Tabaksindustrie	9.598	9.481	9.210	9.671	9.165	2.422,2	2.433,3	1.185,7	1.268,2	1.265,4	1.323,9	2.533,4
Scheikundige nijverheid ..	67.270	66.781	65.070	66.319	68.466	18.700,5	18.710,1	9.119,6	9.053,1	9.319,1	9.697,0	19.640,3
Houtbewerking en stoffering	48.017	48.578	46.734	45.320	45.120	12.888,9	12.234,8	6.156,9	5.989,9	5.959,9	6.127,2	12.151,0
Papier- en kartonnijverheid	21.953	23.252	20.621	20.317	20.922	5.978,9	6.282,8	2.718,7	2.760,7	2.836,4	2.923,9	5.954,3
Boekbedrijf en fotografie ..	26.002	26.542	26.332	27.015	27.999	7.468,2	7.528,1	3.690,9	3.733,9	3.843,1	3.992,0	8.188,7
Huiden- en lederindustrie	15.197	14.318	12.958	12.683	12.005	3.955,5	3.614,7	1.683,8	1.722,5	1.690,7	1.686,8	3.213,5
Textielnijverheid	185.151	199.250	166.931	168.546	167.391	46.900,6	48.358,4	19.544,3	21.131,8	21.233,5	22.418,7	44.313,4
Kledingnijverheid :												
a) kleding	68.535	65.259	63.301	62.753	62.661	21.017,1	15.198,3	7.789,6	7.549,6	7.777,0	7.499,7	15.502,0
b) schoeisel	23.152	21.446	20.807	19.761	19.304		4.742,1	2.407,9	2.387,5	2.425,2	2.185,3	4.687,0
Water-, gas- en electriciteitsbedrijven ...	19.883	19.785	20.269	20.310	20.233	5.859,4	5.637,5	2.849,1	2.882,9	2.922,3	3.013,8	5.963,0
Ceramiek- en glasnijverheid	66.410	68.478	62.472	61.122	63.514	16.528,3	17.553,3	7.902,5	7.823,9	7.675,3	8.320,5	16.931,8
Metaalnijverheid	335.791	337.757	344.753	334.084	336.971	93.313,9	91.271,5	47.219,8	46.567,6	46.562,8	47.012,3	96.145,9
Kunstambacht en precisie-bedrijven	16.597	14.950	12.239	13.709	13.234	3.257,2	3.224,5	1.442,3	1.466,6	1.629,9	1.603,7	3.223,9
Bouwbedrijf.....	155.497	177.240	182.955	187.174	188.275	39.428,6	45.430,6	21.045,8	22.525,1	22.077,9	24.951,3	47.027,3
Transportbedrijf (b) (c) ..	73.151	69.128	66.888	67.352	67.065	17.572,3	18.195,4	8.067,2	7.937,2	7.859,3	8.058,1	16.068,8
Diversen	5.860	5.797	6.003	5.477	5.895	1.499,1	1.551,9	813,4	775,9	741,1	779,2	1.609,7
Nijverheid (totaal)	**1.429.424**	**1.444.596**	**1.409.151**	**1.398.074**	**1.397.933**	**375.708,0**	**375.727,6**	**180.845,4**	**184.251,6**	**182.835,9**	**190.691,3**	**377.263,1**
Handel (totaal)	**241.258**	**259.118**	**263.580**	**267.745**	**277.706**	**67.807,4**	**70.534,0**	**35.436,8**	**36.705,0**	**36.860,7**	**38.056,7**	**77.423,1**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Tot en met het eerste halfjaar van 1952 gaat het om gepresteerde arbeidsdagen; voor het tweede halfjaar van 1952 en voor het eerste halfjaar van 1953 geven de cijfers het aantal bezoldigde arbeidsdagen weer, d.w.z. alle dagen of daggedeelten met inbegrip van de dagen waarop niet gewerkt werd maar die door de werkgever bezoldigd werden, behalve de jaarlijkse en de ancienniteitsverlofdagen; sedert het tweede halfjaar van 1953 omvatten de vermelde cijfers bovendien de aan de arbeiders toegekende verlofdagen.

(b) Exclusief het personeel van de N.M.B.S. en van de N.M.V.B.

(c) Exclusief het vast personeel van het Nationaal Instituut voor Radio-Omroep in 1954.

Wegens gedeeltelijke en toevallige werkloosheid (gecontroleerde) verloren dagen in 1954

(daggemiddelden)

BEDRIJFSTAK	Werkloosheidsmaand (a)												Jaar
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	Septem-ber	Oktober	Novem-ber	Decem-ber	
Landbouw	2.404	1.986	576	494	687	1.199	968	838	707	756	928	984	1.065
Bos, jacht, visvangst.	2.470	1.902	562	348	360	317	307	318	407	386	433	693	734
Mijnen	913	3.160	177	3.743	6.171	3.962	3.943	1.953	2.398	2.003	183	355	2.459
Steen	4.602	3.220	518	285	253	206	202	205	258	291	411	691	953
Aardewerk	1.390	1.056	429	311	261	336	303	292	410	378	307	382	466
Glas	311	324	250	206	132	114	111	105	139	126	125	140	170
Diamant	304	361	500	563	425	328	317	290	213	201	273	330	350
Bouwvak	52.318	34.159	4.343	2.342	2.080	1.810	1.741	1.943	2.100	2.939	3.876	6.404	10.232
Hout	6.696	5.011	1.567	1.252	1.120	1.058	979	899	941	1.089	1.490	2.284	2.083
Metaal	12.256	8.790	6.112	5.304	4.679	3.772	3.292	3.153	2.765	3.100	3.298	4.089	5.114
Chemie	833	602	513	557	581	426	329	309	440	487	462	670	518
Papier	500	435	322	315	330	320	296	268	300	271	251	349	329
Boek	254	266	242	210	194	184	172	163	135	156	143	141	184
Textiel	16.953	14.222	13.082	14.334	15.287	13.507	12.874	10.237	9.507	8.948	9.121	11.312	12.478
Kleding	9.721	7.009	4.879	4.612	4.426	5.418	5.387	4.321	4.107	4.634	6.397	9.387	5.867
Leder	3.262	2.392	2.248	2.546	2.508	4.406	3.111	2.653	1.754	2.568	3.267	4.278	2.954
Voeding en tabak ..	2.959	2.664	2.553	2.299	1.952	1.647	1.452	1.336	1.397	1.797	1.837	2.278	2.035
Verkeer	4.818	4.110	2.464	2.452	2.190	2.046	1.959	1.784	1.658	1.840	1.937	2.320	2.494
Dokwerkers	6.449	6.499	6.174	6.315	5.268	5.519	4.368	3.935	4.834	4.320	4.712	4.074	5.196
Scheepsherstellers ..	1.658	1.253	974	501	365	554	758	953	1.295	687	1.779	1.044	985
Huispersoneel	359	357	291	349	283	310	297	288	285	324	327	390	314
Hotels, restaurants .	356	340	307	299	292	311	313	346	288	310	341	370	323
Verzorging	97	88	60	51	44	41	44	44	42	42	54	47	50
Bedienden	526	518	486	471	450	413	383	365	424	430	409	429	439
Kunstenaars	38	40	44	48	33	27	29	28	41	36	38	36	34
Totaal	**132.447**	**100.764**	**49.673**	**50.207**	**50.371**	**48.231**	**43.935**	**37.026**	**36.845**	**38.119**	**42.399**	**53.477**	**57.826**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

(a) Periode die een aanvang neemt op de eerste zondag van de kalendermaand en eindigt op de eerste zondag van de volgende maand, deze laatste dag niet inbegrepen.

Het aantal door de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid berekende arbeidsdagen bereikte 505 miljoen (1); dit aantal wijst op een lichte stijging ten opzichte van 1953 (499 miljoen), hoewel verscheidene afwijkingen hun oorsprong vinden in wijzigingen van statistische aard.

b) *Gewestelijke evolutie.*

Terwijl, ten opzichte van 1953, het Waalse landsgedeelte een kleiner aantal werknemers telt (— 9.300), is uit de telling van 30 juni gebleken dat de werkgelegenheid in Vlaanderen gestegen is (+ 14.000) en ook, maar in mindere mate, in het arrondissement Brussel (+ 5.000). De verschillen kunnen ten dele verklaard worden door de achteruitgang in de ontginningsnijverheid, zonder dewelke de terugloop in Wallonië toch zou bestaan (— 2.800) (2). De evolutie in de andere bedrijfstakken is als volgt gekenmerkt : algemene terugloop in de landbouw, nagenoeg onveranderd in het transport en het verkeerswezen, evenals in het bouwbedrijf waar zich nochtans lichte positieve of negatieve veranderingen in de verschillende provincies voordoen; algemene toeneming van de werkgelegenheid in de handels- en financiële ondernemingen, in de hotelnijverheid en in de ondernemingen van persoonsverzorging (ongeveer 5 % in het Vlaamse landsgedeelte, 2,8 % te Brussel en 4 % in het Waalse landsgedeelte). In de groep fabrieksnijverheid is het aantal werkkrachten in totaal slechts weinig gestegen; nochtans telt het Vlaamse landsgedeelte 10.000 eenheden meer en het Waalse 4.000 eenheden minder, terwijl in het arrondissement Brussel de toestand quasi onveranderd blijft (+ 1.000). De provincie Antwerpen kent een algemene stijging (in totaal + 2,4 %), wat getuigt van haar economische ontwikkeling; in Brabant is de stijging vooral waar te nemen in de machinenijverheid (+ 2.900), die haar opgang dankt aan de uitbreiding van de automontage. In West-Vlaanderen is de vooruitgang (+ 3,5 %) over vele branches verspreid, waaronder vooral de textiel-, de hout- en de metaalnijverheid; in de provincies Henegouwen en Luik zijn het vooral de ijzer- en staalnijverheid en de metaalconstructie welke een belangrijke inkrimping van de personeelsbezetting aantekenden; in de andere provincies is de toestand bijna onveranderd gebleven.

3. — *Werkgelegenheid in de nijverheid (loonarbeiders).*

Nevenstaande grafiek (3) veraanschouwelijkt op gedetailleerde wijze de onder-

(1) Zeelieden niet inbegrepen.

(2) In deze cijfers wordt geen rekening gehouden met de rubrieken « *Overheidsdiensten en diensten van algemeen belang* ».

(3) De rubrieken zijn als volgt samengesteld : *Steenkolen, cokes en gas :* kolenmijnen, cokes-, steenkoolbriketten- en gasfabrieken; *Metaalnijverheid :* ijzer- en staalnijverheid, nijverheid der non-ferro metalen; *Metaalverwerkende nijverheid; Papier :* productie- en verwerkingsbedrijven; *Bouwbedrijf; bouwstoffen :* groeven, kalk, klei, cement, andere niet metaalhoudende delfstoffen (10+); *Hout :* zagerijen en houtbewerking (10+), allerlei houtbedrijven; *Glas; Spinnerijen*; *Weverijen*; *Andere textielwerkzaamheden* : tricotagenijverheid, watten, naaigarenfabriek..., kunstvezels, bereiding en afwerking... (10+), kleding (10+); *Leder :* leerlooierijen, lederwaren (10+), schoenen, pantoffels; *Voeding :* voedingswaren (10+), dranken (10+), margarinefabrieken, oliën en vetten, jam, tabak; *Scheikunde :* stikstof, rubber, lucifers, andere scheikundige nijverheidstakken (10+); *Boek en fotografie* (10+); *Diamant* (10+). Het totaal gevormd door de som der vorenvermelde sectoren en het vervoer (10+), havenarbeiders, distributiediensten voor gas (10+) en water, ceramische nijverheid, allerlei nijverheidstakken. (De aanduiding (10+) betekent, dat het om een niet aan een productiestatistiek gebonden statistiek gaat, welke betrekking heeft op bedrijven waarin 10 en meer arbeiders werkzaam zijn).

Omvang van de werkgelegenheid der arbeiders in de nijverheid (a)
(duizenden)

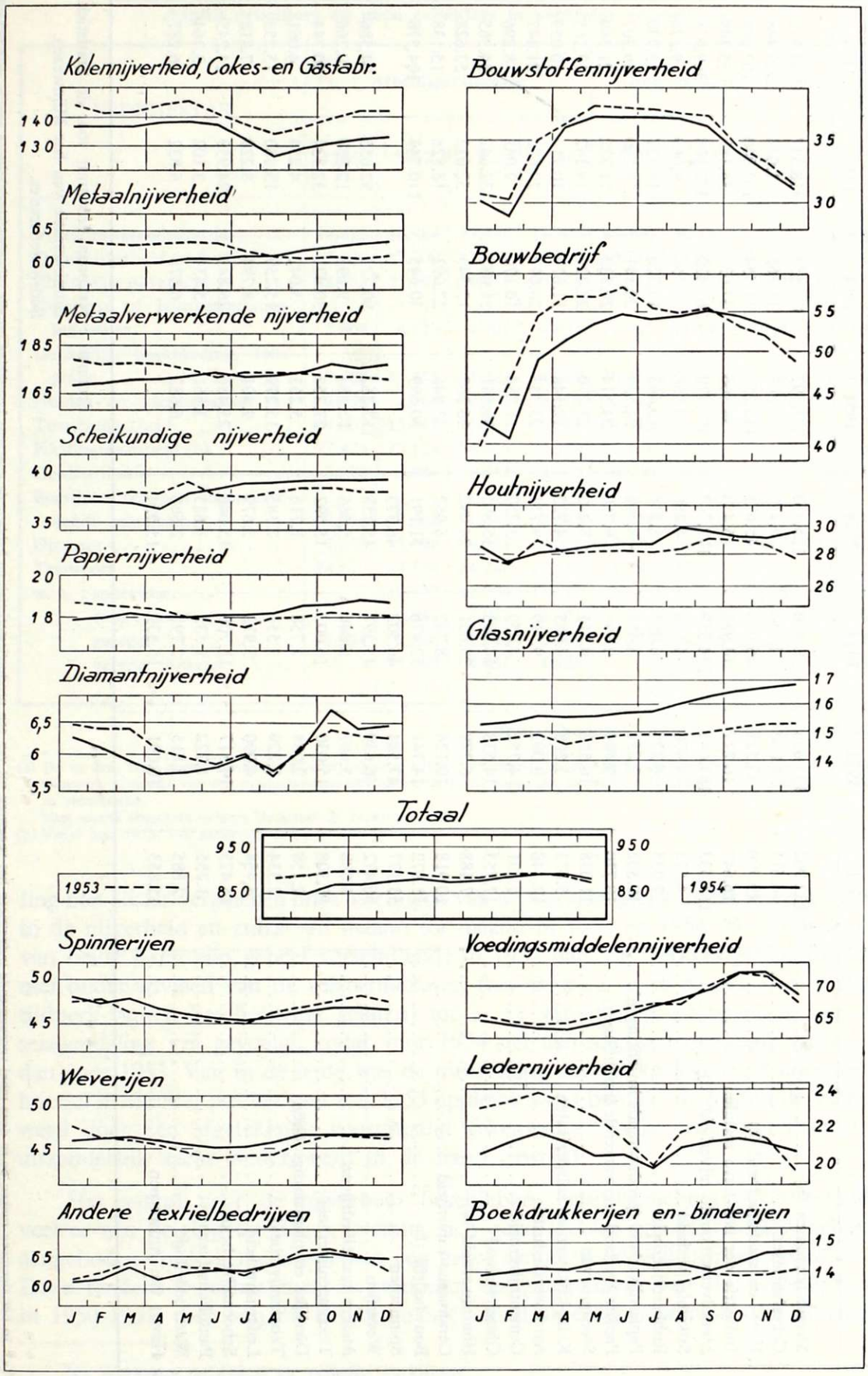

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Alle grafieken zijn volgens dezelfde logarithmische schaal opgemaakt.

Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige sectoren (a)

BEDRIJFSTAK	Tewerkgestelde arbeiders				Uren-arbeiders (duizenden)			
	1951	1952	1953	1954	1951	1952	1953	1954
Steenkolenmijnen (b)	132.962	135.096	131.980	125.763	321.597	326.552	318.337	298.353
Cokesfabrieken	4.613	4.848	4.736	4.472	10.869	11.465	11.044	10.448
IJzer- en staalnijverheid (c)	49.790	49.528	46.978	45.678	113.254	111.554	102.940	103.086
Industrie der non-ferro metalen	16.647	16.227	14.986	15.453	38.366	37.033	34.188	35.349
Metaalverwerkende nijverheid (d)	165.533	167.645	174.359	172.747	375.470	365.420	377.808	369.971
Stikstofnijverheid	4.573	4.470	4.166	4.269	10.066	9.754	9.069	9.374
Rubbernijverheid	7.035	6.228	6.095	6.438	15.443	13.720	13.727	13.930
Papiernijverheid (producerende inrichtingen)	10.502	9.251	8.459	8.498	24.539	20.141	18.760	19.307
Papiernijverheid (verwerkende inrichtingen)	10.720	9.409	9.695	9.750	24.514	20.330	21.322	21.340
Steengroeven	11.038	10.522	9.111	8.442	23.770	22.223	19.142	17.165
Kalk, kalksteen en kalkderivaten	5.673	5.508	4.985	4.723	12.148	11.677	10.719	10.059
Aardewerkindustrie	10.448	9.002	9.519	9.711	23.353	20.072	20.682	21.447
Cementnijverheid	5.131	4.752	4.059	3.757	11.784	10.170	9.061	8.296
Glasnijverheid	17.753	14.538	14.893	15.891	39.641	31.088	32.642	34.965
Houtnijverheid (e)	7.488	6.278	23.651	24.092	16.365	13.543	52.032	53.628
Ceramische nijverheid	10.918	10.126	8.742	6.982	23.946	22.093	18.828	15.138
Bouwbedrijf (f)	15.872	14.741	52.476	51.191	30.699	30.645	110.744	104.576
Spinnerijen	53.177	47.584	46.502	46.373	..	..	..	..
Weverijen	56.472	46.639	45.397	45.758	117.262	90.773	92.655	94.586
Andere textielbedrijven	6.888	5.667	6.046	5.686	12.884	9.693	12.050	10.766
Tricotagenijverheid	15.308	15.030	16.003	15.592	27.252	30.621	32.334	30.744
Dierlijke en plantaardige oliën	2.158	2.088	1.758	1.716	5.263	5.042	4.254	4.061
Tabaksnijverheid	7.334	7.229	7.551	7.385	15.279	15.259	15.880	15.253
Ledernijverheid	4.454	4.090	3.912	3.679	9.401	8.794	8.229	7.818
Schoennijverheid	14.473	14.317	13.708	13.048	25.486	26.843	24.959	24.245
Pantoffelindustrie	1.755	1.722	1.532	1.633	3.561	3.431	3.102	3.364
Waterbedeling	2.885	2.815	2.797	2.666	6.682	6.578	6.832	6.287
Haven van Antwerpen	15.853	16.091	15.539	15.054	..	..	..	..

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Administratie van het Mijnwezen.
Bedrijfsfederaties.

(a) In het algemeen maken de in deze tabel voorkomende industrieën het voorwerp uit van een productiestatistiek en hebben de gegevens betrekking op alle nijverheidsinrichtingen zonder onderscheid van het aantal tewerkgestelde arbeiders.
(b) Ondergrondse en bovengrondse arbeiders. Uren-arbeiders berekend op grond van de arbeidsdagen.
(c) Exclusief de bedrijven die uitsluitend vormstaal voortbrengen.
(d) Nieuwe statistiek, vanaf januari 1953, die betrekking heeft op de inrichtingen waarin ten minste 5 arbeiders tewerkgesteld zijn.
(e) 458 inrichtingen; 1343 vanaf januari 1953.
(f) 214 inrichtingen tot in 1952; 1040 vanaf januari 1953. Uren-arbeiders berekend op grond van de arbeidsdagen.

Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige sectoren (a)

BEDRIJFSTAK	Arbeidsgemiddelde				Uren-arbeiders (duizenden)			
	1951	1952	1953	1954	1951	1952	1953	1954
Voedingswarenindustrie	39.821	38.584	37.959	37.726	88.300	85.714	85.260	82.880
Dranknijverheid, stokerijen ...	17.520	17.700	17.959	17.930	40.716	41.527	41.655	41.074
Chemische nijverheid	28.382	27.102	26.555	26.463	67.312	62.438	60.708	60.955
Zagerijen en houtbewerkingsindustrie	5.608	4.928	4.707	4.634	11.661	11.145	10.587	9.780
Drukkerij, boekbinding, fotografie	13.460	13.455	13.722	14.217	30.451	31.067	31.798	32.644
Huiden- en lederindustrie.....	3.123	2.664	2.803	2.519	6.277	5.354	5.876	5.001
Textielnijverheid	19.001	15.417	15.021	15.503	39.942	31.150	31.202	32.740
Kledingnijverheid (b)	27.424	27.128	26.504	26.380	53.479	55.562	53.423	53.689
Gasdistributie	3.078	3.084	3.043	2.971	6.900	6.854	6.731	6.463
Bedrijven der niet metaalhoudende mineralen	7.874	7.666	7.335	7.578	17.024	16.618	15.698	16.183
Diamant	7.213	5.996	6.238	6.068	12.732	10.160	10.701	10.552
Transport	24.677	24.556	24.245	23.618	54.796	55.814	55.269	53.787
w. o. : spoorweg.....	..	12.337	12.094	11.512	..	27.221	26.162	25.141
wegvervoer	..	4.956	5.087	5.101	..	11.529	11.819	11.866
garages	2.224	2.140	2.101	2.073	5.071	4.956	4.836	4.679
vervoer te water	..	5.122	4.951	4.926	..	12.060	11.567	12.076

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De in deze tabel voorkomende statistische gegevens hebben betrekking op de industrieën waarvan de activiteit niet het voorwerp uitmaakt van een productiestatistiek. Alleen de inrichtingen die ten minste 10 arbeiders tewerkstellen komen in aanmerking.
Vast aantal aangevers volgens de stand op 1 oktober 1950.
(b) Vanaf juni 1953, 792 aangevers in plaats van 831.

ling met elkaar vergeleken ontwikkelingen van de werkgelegenheid der loonarbeiders in de nijverheid en zulks van maand tot maand in 1953 en 1954. De strekkingen van beide jaren zijn geheel verschillend; in 1953 nam de werkgelegenheid tot in mei onder invloed van de seizoenfactoren toe, alvorens af te nemen (het verloftijdperk buiten beschouwing gelaten) tot in de winter. Op dit ogenblik was de seizoendaling vrij gevoelig, zodat voor 1954 het aanvangspeil merkelijk lager lag dan voor 1953. Van in de lente was de uitbreiding der werkgelegenheid algemeen, hoewel in oktober pas het peil van 1953 opnieuw werd bereikt; de maand december werd door een afgetekende vooruitgang gekenmerkt, welke trouwens door een uitzonderlijk zacht weder werd in de hand gewerkt.

Het aantal voor de nijverheid beschikbare arbeidskrachten (1) vertoonde veeleer een neiging tot dalen, vermits zich geen nieuwe arbeidskrachten hebben aangeboden en de gemeentewerken een groot aantal werklozen hebben opgeslorpt. Deze tendens verschilt met de strekking ter gelegenheid van de wederopbloei in 1950-1951, toen van bij het begin het aantal arbeidskrachten in de nijverheid

(1) Werkzame arbeiders en volledig werklozen.

door nieuwe eenheden aanmerkelijk werd verhoogd; de versnelling van de wederopleving, onder invloed van een uitzonderlijke gebeurtenis, deed de behoeften aan arbeidskrachten vlug toenemen om in een belangrijke uitbreiding van de internationale vraag te voorzien.

In 1954 heeft de stijging zich daarentegen eerst in het buitenland geleidelijk moeten bevestigen, alvorens het verloop van het ruilverkeer het voor België heeft mogelijk gemaakt het voordeel hiervan op zijn beurt te genieten; de overeenstemming tussen de ontwikkeling van de werkgelegenheid en die van de werkloosheid is dientengevolge niet gestoord geworden door schommelingen in het totaal aantal beschikbare arbeidskrachten.

Van maart af lag de gedeeltelijke werkloosheid lager dan het in 1953 waargenomen peil, zonder dat het verschil ooit 10.000 eenheden bedroeg met toevallige uitzondering voor de maand december. Het bestendig werkgelegenheidspeil heeft aldus van juni af het in 1953 vastgesteld getal bereikt, maar het heeft slechts met ingang van oktober een duurzame voorsprong genomen.

Samenvattend zijn de arbeidsprestaties van de werklieden in de loop van het jaar gestegen in een mate welke met inachtneming van de nijverheidsproductie gematigd mag genoemd worden en voor het gehele jaar blijven de door het N.I.S. opgetekende statistieken beneden die van 1953.

Het onderzoek van het in 1953 en 1954 gevolgd verloop per bedrijfstak doet uitschijnen, dat de stijging zich eerst heeft voorgedaan in de nijverheid der verbruiksgoederen, die nochtans bij het einde van het jaar een neiging tot minder standvastigheid vertoonde, terwijl de zware industrie en die van de uitrustingsgoederen zich eerst later in de richting van een stijging hebben bewogen. Het verschil tussen de overeenkomstige maanden van 1954 en 1953 is aanvankelijk positief in de hout- en textielnijverheid en in de tak van het boek; doch het verschil, dat zich voor de groep kleding nagenoeg had vastgezet, verdwijnt bij het einde van het jaar in de sector weverijen en wordt zelfs negatief voor de spinnerijen. Voor de groepen papier en scheikunde verbetert de toestand van het eerste halfjaar af. In de glasnijverheid stijgt het verschil ten gunste van 1954 gedurende het gehele jaar. In de ijzer- en staalnijverheid en in die der non-ferro metalen, der metaalfabrikaten, alsmede in het bouwbedrijf en in de diamantnijverheid wordt de toestand in het tweede halfjaar beter dan in 1953. Voor de bouwmaterialen blijft 1954 minder gunstig, zoals dit ook het geval is voor de steenkolenmijnen, waar het verschil zelfs een neiging vertoont om nog aan te groeien. In 't kort gezegd, alles schijnt er dus op te wijzen dat men, wanneer de belangrijkste goederen worden beschouwd, komt te staan voor stijgende bewegingen, die zich laat hebben ontwikkeld.

AFDELING III. — WERKLOOSHEID

§ 1. — ALGEMEEN VERLOOP DER WERKLOOSHEID

De vermindering van de werkloosheid van 1953 tot 1954 is de gevoeligste geweest, welke tijdens de jongste jaren mocht worden vastgesteld (1). Voor de volledige werkloosheid komt zij inderdaad overeen met die welke van 1950 tot 1951 werd opgetekend, met dit verschil evenwel dat de gedeeltelijke werkloosheid toentertijd geen schommelingen vertoonde, terwijl zij van 1953 tot 1954 met 4.400 eenheden is gedaald. Nochtans bood het verloop van 1950 tot 1951 een gans ander uitzicht : een daling met 26.700 eenheden voor de mannen ging gepaard met een stijging met 10.000 eenheden voor de vrouwen, terwijl de opslorping in 1953-1954 9.100 mannen en 7.600 vrouwen omvat. Beide toestanden zijn trouwens niet volledig te vergelijken; de ontwikkeling in 1950-1951 deed zich voor in een meer gevorderd stadium en bovendien stond zij in verband met een vooruitgang van het aantal beschikbare arbeidskrachten, terwijl in 1954 veeleer valt te wijzen op een achteruitgang ingevolge de uitwijking van de mijnwerkers; ten slotte, wordt de werkloosheidsbeweging van 1953 tot 1954 sterk beïnvloed door de werkverschaffing door de gemeenten.

Aantal gecontroleerde verloren werkdagen
(daggemiddelden)

JAARTAL	Ten gevolge van volledige werkloosheid		Ten gevolge van gedeeltelijke en toevallige werkloosheid	Totaal
	Mannen	Vrouwen		
1948	**64.309**	**16.650**	**48.244**	**129.203**
1949	**130.289**	**43.699**	**60.908**	**234.896**
1950	**127.887**	**42.085**	**53.565**	**223.537**
1951	**101.232**	**52.220**	**53.068**	**206.520**
1952	**108.059**	**65.511**	**72.968**	**246.538**
1953	**116.625**	**66.989**	**62.193**	**245.807**
1954	**107.458**	**59.468**	**57.826**	**224.752**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Zulks toont alleszins aan, dat de stijgende conjunctuur een trage weerslag op de werkloosheid heeft. Het aangroeiend verschil tussen de curven van 1953 en 1954 vanaf de maand april is een gevoeliger maat van de ingetreden verbetering dan het jaargemiddelde, hoewel bedoeld verschil bij het einde van het jaar door uitzonderlijke weersomstandigheden is verwrongen; het moet verklaard worden met inachtneming van het feit dat de ontwikkeling in 1953 hoofdzakelijk een neiging vertoonde om de hoogte in te gaan, en van de vermeer-

(1) Er dient teruggegaan tot 1945-1946 om van het ene tot het andere jaar een aanmerkelijker daling te vinden.

Daggemiddelden van het aantal gecontroleerde volledig werklozen in 1954

BEROEPSGROEP	Werkloosheidsmaand (a)												Jaar
	Januari	Februari	Maart	April	Mei	Juni	Juli	Augustus	Septem-ber	Oktober	Novem-ber	Decem-ber	
Landbouw	17.502	17.141	14.836	13.839	10.094	9.998	12.332	9.629	6.145	3.912	9.104	12.921	11.408
Bos, jacht, visvangst.	1.321	1.272	997	944	979	1.095	1.089	990	676	591	597	615	934
Mijnen	1.588	1.575	1.517	1.480	1.524	1.488	1.479	1.307	1.123	1.070	1.115	1.332	1.383
Steen	2.260	2.189	1.800	1.516	1.402	1.302	1.252	1.194	939	876	983	1.320	1.420
Aardewerk	6.756	6.492	4.281	2.616	2.147	1.991	1.958	1.859	1.969	3.123	3.974	4.900	3.516
Glas	1.434	1.308	1.235	1.195	1.204	1.088	1.069	1.038	936	912	923	923	1.103
Diamant	3.066	3.023	3.223	3.615	3.321	3.009	2.994	2.872	2.091	1.894	1.896	1.933	2.744
Bouwvak	44.985	43.818	32.611	26.512	22.756	20.466	18.687	15.103	14.259	13.465	17.236	24.774	24.606
Hout	11.108	10.694	9.097	7.801	7.137	6.391	6.187	5.820	5.061	4.902	5.578	6.988	7.245
Metaal	28.965	28.082	26.092	23.727	22.549	20.667	19.728	18.414	16.561	15.131	15.758	17.417	21.138
Chemie	2.750	2.700	2.599	2.605	2.535	2.364	2.318	2.227	1.775	1.705	1.952	1.850	2.289
Papier	1.766	1.734	1.606	1.526	1.535	1.457	1.395	1.338	1.157	1.076	1.144	1.167	1.409
Boek	1.411	1.359	1.300	1.233	1.182	1.107	1.094	1.058	1.025	984	973	1.029	1.148
Textiel	28.705	27.613	26.116	25.409	25.095	24.525	23.144	20.450	18.884	18.376	19.113	20.931	23.233
Kleding	18.728	16.637	13.925	12.131	11.715	11.534	11.994	10.907	9.510	8.651	9.717	11.352	12.267
Leder	5.968	4.965	4.481	4.233	4.151	4.202	4.060	3.652	3.054	2.989	3.400	3.951	4.106
Voeding	10.751	10.796	10.380	10.069	8.988	7.999	7.336	7.019	6.231	5.873	6.293	6.969	8.242
Tabak	1.789	1.744	1.801	1.872	1.767	1.610	1.522	1.485	1.198	1.137	1.146	1.164	1.520
Verkeer	18.049	17.619	16.346	15.476	14.804	13.999	13.525	12.932	11.480	10.977	11.527	12.112	14.094
Hotels, restaurants..	6.375	6.317	6.171	5.280	5.121	4.369	3.754	3.851	4.477	5.271	5.566	5.371	5.161
Huispersoneel	5.434	5.421	5.310	5.158	5.048	4.870	4.603	4.698	4.510	4.461	4.526	4.409	4.875
Verzorging	474	483	441	406	379	340	331	332	328	348	364	348	383
Bedienden	13.377	13.132	12.788	12.216	12.122	11.617	11.330	11.105	10.913	10.832	10.732	10.639	11.756
Kunstenaars	953	953	922	1.018	1.153	1.123	1.060	1.030	877	699	761	788	946
Totaal	**235.515**	**227.067**	**199.875**	**181.877**	**168.708**	**158.611**	**154.241**	**140.310**	**125.179**	**119.255**	**134.378**	**155.203**	**166.926**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

(a) Periode die een aanvang neemt op de eerste zondag van de kalendermaand en eindigt op de eerste zondag van de volgende maand, deze laatste dag niet inbegrepen.

Grondtendens van de Werkloosheid in 1954

Volledig werklozen (mannen)

(duizenden)

MAAND	Aantal
Januari	120 (a)
Februari	117 (a)
Maart	130
April	131
Mei	130
Juni	125
Juli	125
Augustus	127
September	123
Oktober	124
November	116 (a)
December	97 (a)

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Bijzondere invloed van de weersomstandigheden.

en Werkloosheid voor de periode 1946-1953

dering van het aantal door de gemeenten tewerkgestelde arbeiders, wat geen verband houdt met de economische conjunctuur. Het verloop van de werkloosheid komt in zijn hoofdlijnen tot uiting in nevenstaande tabel der mannelijke volledig werklozen; de begin- en eindmaanden van het jaar moeten buiten beschouwing worden gelaten, vermits zij worden bepaald door wisselende weersomstandigheden, waarvan het indexcijfer der seizoenschommelingen, dat bij de berekening dezer reeks tot grondslag dient, geen beeld kan bieden.

De reeks wordt berekend door bij de volledig werklozen, diegenen te voegen die door de ondergeschikte overheidslichamen aan het werk worden gesteld en deze som te delen door de reeks van de maandindexcijfers der seizoenschommelingen, welke door de Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling werd berekend.

§ 2. — ONTLEDING VAN DE WERKLOOSHEID

De gedeeltelijke werkloosheid is tot in september ononderbroken opgeslorpt geworden, hoewel zulks voornamelijk tijdens het tweede kwartaal werd geremd door de arbeidsonderbrekingen in de kolenmijnen.

De volledige werkloosheid zal omstandiger worden ontleed; zij trof 8 % van de in 1954 verzekerde arbeidskrachten.

1. — *Volgens geslacht.*

De reglementaire maatregelen hebben de vrouwelijke werkloosheid beïnvloed; dit is slechts ten dele het gevolg van de eigenlijke uitsluitingen, aangezien deze maar in beperkte mate zijn toegenomen ten opzichte van de vorige jaren, tijdens dewelke zij niet hadden belet dat de werkloosheid steeg; daarenboven heeft de uitputting van het recht op vergoeding door de gehuwde vrouwen en gelijkgestelden er toe kunnen bijdragen de werkloosheid te doen teruglopen (1); de mogelijkheid bestaat dat bedoelde bepalingen een rem zijn geweest voor de vernieuwing van

(1) In toepassing van artikel 77, 5°, werd in 1954 aan 5.443 vrouwen de werkloosheidsvergoeding ontzegd, tegen 5.171 in 1953; voor 2.525 werkloze arbeidsters werd de vergoedingsduur beperkt tot het aantal tijdens het vorige kwartaal gepresteerde werkdagen, tegen 282 in 1953; 21.949 gehuwde vrouwen of hiermee gelijkgestelden, tegen 2.172 in 1953, vallen onder het stelsel van artikel 77, 6°, dat de beperking van de vergoedingsduur tot het aantal in de loop van het voorgaande dienstjaar gepresteerde werkdagen voorziet (koninklijk besluit van 26 september 1953; *Belgisch Staatsblad* van 1 oktober 1953).

de arbeidskrachten, welke vroeger aan de uitbreiding van de werkloosheid ten gronde lag; de pensioenwet heeft bij het jaarultimo eveneens een verlaging van de vrouwelijke arbeidskrachten met zich gebracht. Hieruit volgt dat de werkloosheid meer is gedaald dan de werkgelegenheid is gestegen.

De door de ondergeschikte overheidslichamen geboden werkgelegenheid verklaart voor een goed deel de vermindering van het aantal mannelijke werklozen; zij neemt op een totale opslorping van 9.100 eenheden er inderdaad 5.200 voor haar rekening.

2. — *Volgens leeftijd.*

Van november 1953 tot november 1954 heeft de achteruitgang van de mannelijke werkloosheid zich op nagenoeg gelijke wijze verdeeld over alle leeftijden beneden 45 jaar (ongeveer 40 %), terwijl hij voor de hogere leeftijden hoe langer hoe kleiner was.

Indeling van de volledig werklozen naar leeftijd

(telling van 16 november)

LEEFTIJDSGROEP	1950		1954			
	Werkbekwame werklozen (a)		Werkbekwame werklozen (a)		Zonder onderscheid van werkbekwaamheid	
	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen	Mannen	Vrouwen
Minder dan 20 jaar	8.661	3.321	3.449	2.058	3.505	2.122
Van 20 tot minder dan 25 jaar	10.555	8.167	6.830	8.437	7.152	8.811
Van 25 tot minder dan 45 jaar	34.721	16.799	19.642	18.880	22.621	22.245
Van 45 tot minder dan 55 jaar	19.237	4.429	12.422	6.327	18.907	11.825
Van 55 tot minder dan 65 jaar	7.200	1.320	5.844	1.684	26.209	8.189
Totaal	**80.374**	**34.036**	**48.187**	**37.386**	**78.394**	**53.192**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

(a) De categorie *werkbekwame* werklozen beantwoordt niet aan vaste criteria; deze benaming is trouwens onjuist, vermits ze — naast de *gedeeltelijk werkbekwame* — staat tegenover de *moeilijk te plaatsen* werklozen, waarvan de indeling in ruime mate afhangt van de toestand op de arbeidsmarkt. Hoewel het onderscheid dus slechts een vaag beeld van de werkelijkheid geeft, mag het echter niet veronachtzaamd worden.

Bij de vrouwelijke werkloosheid spreidt de verzwakking der dalende neiging met het vorderen van de leeftijd zich uit over alle leeftijden tot de klasse 55-60 jaar, waarin de werkloosheid ongewijzigd was; de klasse 60-65 jaar werd beïnvloed door de pensioenwet.

3. — *Volgens duur.*

Over november beschouwd, zijn de percentages van de werkloosheidsterugloop van 1953 tot 1954 in de onderscheiden klassen van werkloosheidsduur hoger voor de mannen dan voor de vrouwen, maar zij evolueren toch nagenoeg in dezelfde

zin. Voor beide categorieën is de achteruitgang het kleinst bij de werkloosheid van lange duur (één jaar en langer) en het grootst bij die van halflange duur (3 tot 12 maanden); het aantal werklozen werd in het laatste geval inderdaad op tweeërlei wijze beïnvloed : eensdeels, door de hervatting der aanwerving, welke op alle klassen een gunstige uitwerking heeft gehad en, anderdeels, door de vermindering der afdankingen, welke het aantal werkloos wordende arbeidskrachten in de overeenkomstige periode tot de klassen van 3 tot 12 maanden heeft beperkt. Daarentegen is het aantal werkloosheidsgevallen van korte duur (minder dan 3 maanden) in vergelijking met 1953 in enigszins kleinere mate dan in de klassen van 3 tot 6 maanden verminderd, aangezien het een gedeelte onvermijdelijke, seizoen- of ingevolge arbeidsverloop ontstane werkloosheid omvat.

Indeling van de volledig werklozen volgens de werkloosheidsduur
Werklozen, van beider kunne, die werkbekwaam zijn

WERKLOOSHEIDSDUUR	Datum van de telling					
	16 november 1949	16 november 1950	16 november 1951	14 november 1952	16 november 1953	16 november 1954
Minder dan 1 maand	35.757	27.985	31.822	35.289	32.846	21.350
Van 1 tot minder dan 3 maanden	46.665	29.598	30.107	32.653	31.030	20.162
Van 3 tot minder dan 6 maanden	32.105	16.790	16.823	18.902	16.144	9.504
Van 6 tot minder dan 12 maanden	35.738	16.405	12.561	22.365	16.716	9.887
Van 12 tot minder dan 24 maanden	15.609	17.385	10.677	16.567	17.431	12.255
24 maanden en meer	16.089	6.242	8.222	41.000	14.971	12.415
Totaal	**181.963**	**114.410**	**110.212**	**166.776**	**129.138**	**85.573**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

4. — *Volgens streek.*

In het algemeen is de werkloosheid in de Vlaamse streken en het arrondissement Brussel lichtjes gedaald, terwijl zij in het Waalse landgedeelte ongewijzigd was. In het Doornikse valt evenwel een lichte vermindering aan te stippen, welke gepaard gaat met die welke in de andere textielstreken werd opgemerkt. De economische ontwikkeling van Antwerpen komt tot uiting in de sterkere achteruitgang van de werkloosheid. De vertraging van Wallonië valt hierdoor te verklaren, dat de beweging tot vermindering in de basisindustrieën en in die der uitrustingsgoederen later valt dan in de verbruiksgoederennijverheid.

5. — *Volgens beroepstak.*

Het feit dat de gemeenten aan talrijke werklozen arbeid hebben verschaft heeft in de spreiding der beroepen in hun geheel beschouwd een storing teweeg-

Indeling der gecontroleerde volledig werklozen per provincie
(daggemiddelden)

PROVINCIE	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Antwerpen	22.843	48.492	48.886	42.908	45.226	44.345	38.606
Brabant	14.436	31.302	33.278	31.516	32.809	34.011	29.694
West-Vlaanderen	15.865	32.350	26.586	25.576	30.558	31.741	28.729
Oost-Vlaanderen	18.604	38.069	32.450	30.874	38.583	39.426	36.189
Henegouwen	3.632	11.172	14.305	10.292	12.348	15.200	15.095
Luik	2.758	5.904	6.278	5.188	6.502	9.436	9.468
Limburg	1.722	3.939	4.864	4.479	4.872	5.929	5.581
Luxemburg	268	579	752	515	428	606	830
Namen	831	2.181	2.573	2.104	2.244	2.920	2.734
Het Rijk	**80.959**	**173.988**	**169.972**	**153.452**	**173.570**	**183.614**	**166.926**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Indeling van de werkloosheid per beroepsgroep
(daggemiddelden van het aantal gecontroleerde volledig werklozen)

BEROEPSGROEP	1953			1954		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Landbouw	10.634	1.174	11.808	10.340	1.068	11.408
Bos, jacht, visvangst	961	7	968	920	14	934
Mijnen	1.087	145	1.232	1.212	171	1.383
Steen	1.485	78	1.563	1.352	68	1.420
Aardewerk	2.271	1.698	3.969	2.080	1.436	3.516
Glas	669	672	1.341	528	575	1.103
Diamant	2.630	364	2.994	2.436	308	2.744
Bouwvak	25.251	123	25.374	24.452	154	24.606
Hout	7.734	739	8.473	6.608	637	7.245
Metaal	19.370	4.662	24.032	17.041	4.097	21.138
Chemie	1.372	1.267	2.639	1.189	1.100	2.289
Papier	624	1.081	1.705	481	928	1.409
Boek	819	504	1.323	712	436	1.148
Textiel	12.078	14.048	26.126	10.661	12.572	23.233
Kleding	2.357	11.647	14.004	2.216	10.051	12.267
Leder	2.764	2.021	4.785	2.398	1.708	4.106
Voeding	4.510	4.901	9.411	4.133	4.109	8.242
Tabak	567	1.096	1.663	509	1.011	1.520
Verkeer	10.388	5.176	15.564	9.684	4.410	14.094
Hotels, restaurants	1.960	3.466	5.426	1.812	3.349	5.161
Huispersoneel	555	4.653	5.208	539	4.336	4.875
Verzorging	263	190	453	232	151	383
Bedienden	5.541	6.950	12.491	5.269	6.487	11.756
Kunstenaars	735	327	1.062	654	292	946
Totaal	**116.625**	**66.989**	**183.614**	**107.458**	**59.468**	**166.926**

Bron : Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

gebracht, welke moeilijkheden biedt bij de verklaring, die al lastig is wegens de uiteenlopende aard der classificatie. De evolutie per tak verschaft inderdaad geen getrouw beeld van de economische bewegingen. De speiding van maand tot maand moet bijgevolgd minder beschouwd worden als de weergave van de economische toestand in de verschillende aangehaalde bedrijfstakken, dan als een nuttige classificatie van de werkloze arbeidskrachten met het oog op een wederopneming in de economische omloop.

Wanneer men de jaargemiddelden beschouwt, komt men tot het besluit dat bijna alle takken door de evolutie gunstig werden beïnvloed en dat de hierbij voorkomende verschillen zo klein zijn dat zij op de beroepsstructuur van de werkloosheid weinig uitwerking hebben (1).

---

(1) Om een uiterst geval te nemen is de werkloosheid in het bouwbedrijf slechts met 3 % gedaald, tegenover 9 % voor het geheel; welnu, het aandeel van deze bedrijftak in het totaal vermeerdert slechts van 13,8 % tot 14,6 %.

TWEEDE DEEL

Productie van goederen en diensten

HOOFDSTUK ÉÉN

LANDBOUW EN VISVANGST

AFDELING I. — LANDBOUW

§ 1. — ALGEMEEN OVERZICHT

De Belgische landbouw blijft hoofdzakelijk ingesteld op de bevrediging van de binnenlandse markt; dit feit heeft verder zijn stempel op de landbouwpolitiek gedrukt. Waar deze in andere landen veelal is ingesteld op de handhaving of de openstelling van uitvoermogelijkheden, kon in België er mede worden volstaan voor de belangrijkste landbouwproducties een zekere mate van rendabiliteit veilig te stellen.

Eveneens in tegenstelling met wat zich in andere landen voordoet, heerst in België een volledige vrijheid bij de vaststelling van de productieprogramma's door de landbouwers. In de akkerbouw en in de veeteelt, noch in de tuinbouw bestaat een reglementering op de productieomvang; van verplichte leveringen is er evenmin sprake.

De bescherming van de landbouwprijzen steunde, evenals de voorgaande jaren op het stelsel der richtprijzen, het landbouwprotocol en de tuinbouwkalender. De richtprijzen waren van toepassing op de tarwe, de cichorei, het varkensvlees, de boter en de eieren. De subsidie voor de productie van sommige zuivelproducten bleef gehandhaafd. Het vrijmakingspercentage voor landbouwproducten in het handelsverkeer met de O.E.E.S.-landen bleef op 60,8 % vastgesteld.

Niettemin vertoonden de indexcijfers der verkoopprijzen en der kosten van voortbrenging een uiteenlopende evolutie ten nadele van de landbouw.

De inspanningen tot verlaging der productiekosten werden voortgezet. Met de verlening van sommige subsidies voor het optrekken en de wederinrichting van gebouwen, alsmede voor de gereedschapsvoorziening werd de modernisering van de landbouw bevorderd, terwijl de voorlichting van de landbouwers eveneens tot de verhoging van de productiviteit bijdroeg.

In 1954 zijn de motorisering en de mechanisering nagenoeg tegen hetzelfde

tempo als in 1953 voortgegaan. Zij komen hoofdzakelijk tot uiting in een bestendige toeneming van het aantal landbouwtractoren en melkmachines.

De netto-invoer van landbouwmachines en trekkers bedroeg 402 miljoen frank, tegen 427 miljoen frank in 1953. Blijkens de statistieken van « Fabrimétal » beliep de verkoop van landbouwmaterieel in het binnenland 278 miljoen frank, tegen 295 miljoen frank in 1953.

Subsidies ten bedrage van ongeveer 2 miljoen frank werden toegestaan aan coöperaties voor het gemeenschappelijk gebruik van landbouwmachines.

§ 2. — LANDBOUWPRODUCTIE TIJDENS HET TEELTJAAR 1953/'54

1. — *Akkerbouw.*

Evenals de twee voorgaande betrof de landbouwtelling van 15 mei 1954 uitsluitend de exploitaties van ten minste 1 ha, behalve voor de tuinbouw, alsmede voor de teelten van tabak en geneeskundige planten, alwaar de bedrijven vanaf 1 are werden geteld. De totale bezaaiingen en de veestapel konden echter worden geraamd door rekening te houden met de toestand in de landbouwbedrijven van 1 are tot 1 ha per 15 mei 1950. De hierna vermelde statistische gegevens betreffen dan ook alle bedrijven vanaf 1 are.

De beteelde landbouwoppervlakte verminderde in 1954 met 0,75 %. Hieruit blijkt een verder voortduren van de inkrimping, die te wijten is aan de uitbreiding van het wegennet, de woningbouw en de herbebossing. Terwijl het aandeel van het weiland in de totale bebouwde oppervlakte gelijk bleef, nam dat van de akkerbouw toe ten koste van de tuinbouw, hoewel de groententeelt toenam.

Niettegenstaande de ongunstige omstandigheden was de productie per hectare alles samen genomen betrekkelijk goed. De campagne tot bevordering der aanwending van kwaliteitszaad en -plantgoed heeft vruchten afgeworpen. Bovendien neemt het gebruik van chemische meststoffen, vooral van nitraten, verder toe. Het fosfatenverbruik steeg eveneens, terwijl dat van kalimeststoffen nagenoeg gelijk bleef.

Toch was de akkerbouwproductie lager dan in 1953, ingevolge de zeer ongunstige weersomstandigheden : de sterke vorst bij het begin van het jaar bracht aan de winterbezaaiingen erge schade toe; de abnormaal hoge regenneerslag in de zomer bemoeilijkte de oogstwerkzaamheden.

a) *Graan- en meelgewassen.*

Op 1 januari 1954 werden, in de bedrijven van ten minste 1 ha, 180.000 ha wintertarwe geteld. Daar de winter buitengewoon streng was, werd 40 % van de uitzaai door de vorst vernield. De bevroren tarwe werd vervangen door wissel- en zomertarwe en op 15 mei 1954 werden in totaal 184.000 ha geteld, tegen 170.000 in 1953 en 166.000 in 1952.

De politiek tot valorisatie van de tarwe heeft derhalve resultaten afgeworpen.

Was de productie aanzienlijk, de kwaliteit lag echter ruimschoots beneden normaal en een groot deel van de tarwe beantwoordde niet aan de inzake

Bebouwde oppervlakte

Tellingen van 15 mei 1949, 1952, 1953 en 1954

(hectaren)

AARD DER TEELTEN	1949	1952	1953	1954	Verschil in % van 1949 tot 1954	Verschil in % van 1953 tot 1954
I. **Graan- en meelgewassen :**						
1. *Broodgranen :*						
Winter- en wisseltarwe	140.493	154.571	154.234	137.500	— 2,1	— 10,8
Zomertarwe	12.608	11.379	16.644	46.644	+ 270,0	+ 189,2
Rogge	95.025	82.345	81.691	82.081	— 13,6	+ 0,5
Spelt	6.114	5.959	6.043	6.230	+ 1,9	+ 3,1
Masteluin	1.609	1.439	1.027	1.390	— 13,6	+ 35,3
Totaal broodgranen	**255.849**	**256.133**	**259.111**	**273.845**	+ **7,0**	+ **5,7**
2. *Andere graangewassen :*						
Wintergerst	23.380	29.638	32.413	16.315	— 30,2	— 49,7
Zomergerst	49.033	60.256	61.085	59.741	— 21,8	— 2,2
Haver	173.689	165.331	161.413	152.309	— 22,3	— 5,6
Boekweit	310	133	104	280	— 9,1	+ 169,2
Korrelmaïs	326	1.420	2.302	2.289	+ 602,1	— 0,6
Mengeling van granen andere dan masteluin ...	..	..	937	1.880	..	+ 100,6
Totaal andere graangewassen	**246.747**	**256.778**	**258.254**	**232.814**	— **5,6**	— **9,9**
Totaal graan- en meelgewassen	**502.596**	**512.911**	**517.365**	**506.659**	+ **8,0**	— **4,2**
II. **Peulgewassen verbouwd voor het zaad :**						
Bonen anders dan groen geoogst	699	463	510	684	— 2,2	+ 34,1
Erwten anders dan groen geoogst	5.249	4.586	6.735	8.033	+ 53,0	+ 19,3
Paardebonen (dikke en kleine)	4.577	2.869	3.947	3.625	— 20,8	— 8,2
Wikken	340	158	404	264	— 22,4	— 34,7
Lupinen	903	483	368	277	— 69,3	— 24,7
Mengeling van granen en anders dan groen geoogste peulgewassen	..	..	35	53	..	+ 51,4
Totaal peulgewassen verbouwd voor het zaad	**11.768**	**8.559**	**11.999**	**12.936**	+ **9,9**	+ **7,8**

(Vervolg op volgende bladzijde.)

Bebouwde oppervlakte (vervolg)

AARD DER TEELTEN	1949	1952	1953	1954	Verschil in % van 1949 tot 1954	Verschil in % van 1953 tot 1954
III. **Nijverheidsgewassen :**						
Suikerbieten	59.900	63.924	58.885	56.779	— 5,2	— 3,6
Vlas	26.091	32.270	32.424	32.034	+ 22,8	— 1,2
Cichorei voor koffie	2.388	682	860	2.787	+ 16,7	+ 224,1
Hennep	27	11	21	8	— 70,4	— 61,9
Tabak	1.357	1.984	1.991	1.739	+ 2,91	— 17,9
Hop	432	514	541	634	+ 47,6	— 1,3
Oliehoudende planten	4.282	1.599	911	622	— 85,5	— 31,7
Winterkoolzaad	3.791	1.485	845	534	— 85,9	— 36,8
Zomerkoolzaad	446	87	49	80	— 82,1	+ 63,3
Andere oliehoudende planten	45	27	17	8	— 82,2	— 52,9
Medicinale, aromatische en kruiderij-achtige planten	31	19	23	20	— 35,5	— 13,0
Totaal nijverheidsgewassen	**94.508**	**101.003**	**95.656**	**94.623**	+ **0,1**	— **1,3**
IV. **Wortelplanten en knolgewassen :**						
Aardappelen	88.841	86.856	89.162	93.124	+ 4,8	+ 4,4
Voeder- en halfsuikerbieten	73.893	70.318	70.041	67.868	— 8,2	— 3,1
Voederwortelen	936	617	699	1.003	+ 7,2	+ 43,5
Andere wortelplanten en knolgewassen	1.090	971	708	666	— 38,9	— 5,9
Totaal wortelplanten en knolgewassen	**164.760**	**158.762**	**160.610**	**162.661**	— **1,3**	+ **1,3**
V. **Andere teelten :**						
Groenvoeder	75.555	68.676	61.102	65.858	— 12,8	+ 7,8
Grasland	789.626	820.624	820.689	815.017	+ 3,2	— 0,7
Groenteteelt	22.014	27.477	28.422	28.656	+ 30,2	+ 0,8
Fruitteelt	52.357	53.325	52.119	49.364	— 5,7	— 5,3
Bloementeelt	708	587	617	611	— 13,7	— 1,0
Andere teelten (boomkwekerijen, wijmen, niet vernoemde teelten)	10.221	5.489	6.416	5.452	— 46,7	— 15,0
Totaal andere teelten	**951.491**	**976.178**	**969.365**	**964.958**	+ **1,4**	+ **0,5**
Algemeen totaal	**1.725.123**	**1.757.413**	**1.754.995**	**1.741.837**	+ **1,0**	— **0,8**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

gehalte en vochtigheidsgraad bepaalde normen. Deze slechte uitslag is te wijten aan de erbarmelijke weersomstandigheden waarin de oogst plaats vond : in een groot percentage van het graan kwam schot terwijl het in schoven stond of zelfs vooraleer het werd gepikt.

De richtprijs bleef gehandhaafd op 470 F per 100 kg. Ingevolge de overvloedige aanbiedingen aan de maalderijen (470.000 t tegen 380.000 t in 1953), alsmede door opslagmoeilijkheden en door de slechte kwaliteit van de oogst bedroeg de werkelijk aan de landbouwer betaalde prijs slechts 450 à 460 F per 100 kg van augustus tot december, zodat hij bij het einde van het jaar 10 F per 100 kg beneden de directieprijs van het ogenblik bleef.

De roggeproductie steeg met 15 %, hoofdzakelijk door de opbrengstvermeerdering, maar ook door de areaaluitbreiding. De neiging tot achteruitgang welke deze teelt sedert jaren vertoonde, heeft bijgevolg in 1954 niet verder doorgewerkt. De speltproductie daarentegen verminderde wel enigszins, uitsluitend ingevolge de vorstschade.

In tegenstelling met het voorgaande jaar nam de met voedergranen beteelde oppervlakte af, zodat de productie daalde; toch werd meer zomergerst geoogst dank zij de toegenomen opbrengst per ha. De sterke daling van de wintergerstproductie komt op rekening van de vorstschade. Tegen de verwachtingen in verminderde de uitzaai van korrelmaïs enigermate; aldus trad een stilstand op in de uitbreiding welke deze teelt de laatste jaren vertoond had. De teeltuitbreiding voor dit product, dat alleen in een warm klimaat en in warme gronden op normale wijze rijpt, vergt de totstandbrenging van variëteiten die beter geschikt zijn voor de gronden en het klimaat van België.

b) *Voor het zaad verbouwde peulgewassen.*

Het aan de erwten en bonen bestede areaal nam toe; voor de overige peulgewassen werd daarentegen een vermindering waargenomen. De productie liep sterk op, doordat de opbrengst per hectare aanmerkelijk toenam. Voor de droge erwten was de oogst zelfs buitengewoon groot, maar van zeer slechte kwaliteit.

c) *Nijverheidsgewassen.*

Evenals de twee voorafgaande jaren daalde de met de nijverheidsgewassen beteelde oppervlakte. De suikerbietenproductie liep terug, vooral doordat het rendement per hectare lager was, terwijl ook het suikergehalte minder bedroeg : 16,2 % tegen 17,2 % in 1953. Het ongunstig prijsbeloop op de wereldmarkt leidde bovendien tot een areaalinkrimping.

Hoewel de uitzaai kleiner was, werd meer ruw vlas voortgebracht dan in 1953. De gemiddelde prijs voor genoemd product bedroeg 267 F per 100 kg, vergeleken met 303 het jaar tevoren. Ook het lijnzaad kende een gelijkaardige prijsdaling. Vóór het slijten liet de kwaliteit van het vlas zich zeer goed aanzien, maar het grootste deel van de productie werd door de regen beschadigd tijdens de oogst.

Na de sterke daling in 1952 en 1953 is de uitzaai van cichorei gestegen. De geringe productie der voorgaande jaren had geleid tot een uitputting der voorraden; daardoor steeg de vraag naar cichoreibonen in sterke mate, hetgeen aanleiding gaf tot areaaluitbreiding en tot een abnormale prijsstijging in het begin van het jaar.

Voor de oliehoudende zaden werd de structurele achteruitgang voortgezet.

Landbouwopbrengst

(duizenden metrische quintalen)

AARD DER TEELTEN	1949	1952	1953	1954	Verschil in %	
					van 1949 tot 1954	van 1953 tot 1954
Wintertarwe	5.607 (a)	5.177	5.203	4.521	— 19,4	— 13,2
Zomertarwe	353	257	401	1.231	+ 248,7	+ 207,0
Wisseltarwe	— (a)	84	—	—	—	—
Rogge	2.578	2.060	2.132	2.446	— 5,1	+ 14,7
Spelt	143	135	137	134	— 6,3	— 2,2
Masteluin	43	33	26	38	— 11,6	+ 46,2
Wintergerst	812	909	1.011	488	— 39,1	— 51,7
Zomergerst	1.657	1.778	1.924	1.977	+ 19,3	+ 2,8
Haver	5.870	4.546	4.616	4.524	— 32,9	— 0,2
Boekweit	5	2	1	4	— 20,0	+ 300,0
Korrelmaïs	11	64	117	110	+ 900,0	— 6,0
Droge bonen	12	7	10	15	+ 25,0	+ 50,0
Droge erwten	161	133	168	266	+ 65,2	+ 58,3
Paardebonen (dikke en kleine)	103	68	95	103	—	+ 8,4
Suikerbieten	23.483	21.816	23.890	21.321	— 9,2	— 10,8
Vlas (zaad)	159	177	165	195	+ 22,6	+ 18,2
(stro)	1.577	1.907	1.767	2.162	+ 37,1	+ 22,4
Cichorei voor koffie	940	234	344	1.092	+ 16,2	+ 217,4
Hennep (zaad)	—	—	2	—	—	— 200,0
Tabak	31	48	41	48	+ 54,8	+ 17,1
Hop	6	8	9	8	+ 33,3	— 11,1
Winterkoolzaad	85	35	19	12	— 85,9	— 36,8
Zomerkoolzaad	8	2	1	2	— 25,0	+ 100,0
Late aardappelen	9.179	6.211	6.887	8.232	— 10,3	+ 19,5
Halfvroege aardappelen	10.168	10.104	11.123	16.469	+ 62,0	+ 48,1
Vroege aardappelen	1.125	978	1.183	1.642	+ 46,0	+ 38,8
Voederbieten	49.914	43.747	55.606	51.620	+ 3,4	— 7,2
Wortelen	248	185	278	307	+ 23,8	+ 10,4
Rapen	31	50	62	45	+ 45,2	— 27,4
Raapkolen	189	146	214	175	— 7,4	— 18,2
Koolrapen	145	125	230	207	+ 42,8	— 10,0
Gewone klaver (hooi)	886	1.390	675	527	— 40,5	— 21,9
Incarnaatklaver (groen)	1.114	527	940	1.055	— 5,3	+ 12,2
Andere klaver (hooi)	1.231	452	367	424	— 65,6	+ 15,5
Luzerne	647	607	677	759	+ 17,3	+ 12,1
Hanekam	26	15	17	12	— 53,8	— 29,4
Hooiland	9.543	9.031	10.154	8.395	— 12,0	— 17,3

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) In 1949 is de opbrengst van de wisseltarwe in die van de wintertarwe begrepen.

d) *Wortel- en knolgewassen.*

Het areaal voor deze gewassen bleef nagenoeg gelijk doordat de toeneming voor de aardappelen bijna werd opgeheven door de daling der voederbieten. De toeneming van het aardappelareaal betrof vooral de halfvroege, daar deze meer

Verloop van de opbrengst van sommige teelten

Gemiddelde productie per hectare

(metrische quintalen)

AARD DER TEELTEN	Gemiddelde 1948/1949	Gemiddelde 1953/1954	Verschil in %
Wintertarwe	32,4	33,5	+ 3,4
Zomertarwe	22,4	25,7	+ 14,7
Rogge	24,2	28,0	+ 15,7
Wintergerst	29,9	30,6	+ 2,3
Zomergerst	27,7	32,3	+ 16,6
Haver	27,1	29,2	+ 7,7
Korrelmaïs	30,5	48,3	+ 58,4
Suikerbieten	372,7	390,6	+ 4,8
Vlas (stro)	60,5	61,0	+ 0,8
Late aardappelen	290,0	198,8	— 31,4
Halfvroege aardappelen	252,1	253,7	+ 0,6
Vroege aardappelen	179,7	252,3	+ 40,4
Voederbieten	722,9	777,3	+ 7,5
Hooiland	41,3	41,7	+ 1,0

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

opbrengen en door de verbruikers meer worden gevraagd. Doordat de opbrengst per hectare sterk toenam, liep de aardappelproductie zeer hoog op, zodat de prijs gedrukt werd, ondanks de uitvoer naar Nederland. Waren de prijzen voor de aardappelen van de oogst 1953 alsmede voor de vroege aardappelen van 1954, in het begin van het jaar vrij hoog, vanaf juli vielen zij echter in zeer sterke mate terug; in tegenstelling met de gewone gang van zaken hield de daling gedurende het verdere deel van 1954 aan.

De gemiddelde prijs van de halflate en late aardappelen op de belangrijkste markten lag gedurende de maanden die onmiddellijk op de oogst volgden meer dan 50 % lager dan een jaar tevoren.

Daar het verbruik gelijk bleef en de uitvoer niet meer dan 100.000 t bedroeg, was de bruto-ontvangst inzake aardappelen veel lager dan het voorgaande jaar. De verbruiker heeft slechts weinig baat gehad bij de abnormale prijsdaling.

De productie van voederbieten liep terug doordat niet alleen de bebouwde oppervlakte verminderde maar tevens het rendement ongunstiger uitviel dan in 1953. Er moet echter worden opgemerkt dat de productie aan suikerbietenloof en -koppen zeer rijk was en dat de vraag naar pulp kon worden bevredigd.

e) *Weiden, grasland en voedergewassen.*

Hoewel de oppervlakte van de weiden afnam vermeerderde de oppervlakte van de bestendige graasweiden. De hooioogst was slecht naar gewicht en naar kwaliteit; zulks verklaart ten dele de sterk toegenomen voederimport.

2. — *Veehouderij.*

In tegenstelling tot de akkerbouw is de productie in de veehouderij gestegen. Naar volume bedraagt de stijging 3 %. Tussen 1 januari 1950 en 1 januari 1955 nam de paardenstapel met meer dan 40.000 stuks af. De invloed der motorisering treedt hier naar voren. De omvang der afslachtingen komt tot uiting in het feit dat de productie van paardevlees in 1954 aanzienlijk hoger was dan in het voorafgaande jaar en zelfs viermaal zo groot als vóór de oorlog. Opmerkelijk is dat het drie vierde deel der veulens wordt geslacht als zij vier maand zijn.

De varkensstapel nam in 1954 met ruim 6 % toe. De voornaamste reden voor deze toeneming ligt in het feit dat de stijgende fase in de cyclus der varkensprijzen tot bij het begin van het vierde kwartaal heeft geduurd. De productie van varkensvlees was enigszins lager dan in 1953 (195.000 t tegen 198.000 t).

Niettegenstaande de productiedaling was het bruto-inkomen uit de varkensteelt hoger dan in 1953 ingevolge de stijging der varkensprijzen.

Veestapel

(eenheden)

AARD DER DIEREN	Gemiddelde 1937/1939 (a)	1 januari 1949	1 januari 1953	1 januari 1954	1 januari 1955
Landbouwpaarden	**258.000**	**239.626**	**211.112**	**205.235**	**193.166**
Runderen :					
Uitsluitend melkkoeien ..	971.000	772.527	902.041	930.407	953.363
Melk- en trekkoeien		47.550	39.116	34.548	31.415
Andere runderen	801.000	868.287	1.210.155	1.248.354	1.267.318
Totaal aantal runderen	**1.772.000**	**1.688.364**	**2.151.312**	**2.213.309**	**2.252.096**
Varkens	**1.087.000**	**912.114**	**1.382.133**	**1.255.148**	**1.333.549**

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Ministerie van Landbouw.

(a) Ramingen.

De rundveestapel, die sedert enige jaren ononderbroken toeneemt, vermeerderde verder in 1954. De toeneming was echter minder sterk dan in het voorafgaande jaar, behalve voor het aantal melkkoeien, dat een ongeveer even grote stijging als in 1953 vertoonde. Deze bestendige aangroei mag worden toegeschreven aan de in België gevolgde zuivelpolitiek. De melkproductie is enigszins gestegen door de toeneming van het aantal melkkoeien en ook door de stijging van de gemiddelde melkproductie per koe, hetgeen bereikt werd dank zij de inspanningen van de Diensten voor de Veeteelt van het Ministerie van Landbouw.

De verkoop van consumptiemelk bleef gehandhaafd, terwijl die van inlandse boter licht toenam (ongeveer 3 %).

De productie van harde kaas, gecondenseerde melk en vooral van magere-melkpoeder nam sterk toe.

De producentenprijs voor melk en voor boter is licht gedaald. De inlandse productie van rundvlees nam toe; zij bedroeg 172.000 t in 1954 vergeleken met 157.000 t in 1953.

De eenheidsprijzen bleven nagenoeg gelijk, afgezien van een daling met 0,37 F per kg voor de koeien met 50 % opbrengst en 1,08 F per kg voor de kalveren met 60 % opbrengst.

De productie van schapenvlees nam licht toe.

Daarentegen bleef de productie van eieren en van gevogelte gelijk, waarbij de eenheidsprijs der eieren een lichte daling vertoonde : 2,18 F in 1954, tegen 2,26 F in 1953.

§ 3. — LANDBOUWPRIJZEN

Waar voor het indexcijfer der productiekosten het jaargemiddelde over 1954 hoger lag dan in het voorgaande jaar, is het voor de verkoopprijzen andersom. Voor de eerste steeg het indexcijfer geleidelijk over het jaar, terwijl voor de laatstgenoemde in het tweede halfjaar een aanzienlijke daling optrad, die echter voor de veehouderijproducten minder sterk was dan voor de akkerbouwproducten. Voor deze bedroeg de daling inderdaad 9 % van december 1953 tot december 1954, waar ze slechts 2 % beliep voor de veehouderijproducten, waarvan het jaargemiddelde zelfs dat van 1953 overschreed.

Voor alle akkerbouwproducten die het indexcijfer omvat, was het jaargemiddelde lager dan in 1953 met uitzondering voor de haver en de cichorei. Het verloop over het jaar verschilt van product tot product. Voor het tijdperk december 1953 tot december 1954 werd de sterkste daling bij de aardappelen (— 36 %) vastgesteld; het indexcijfer liep ook terug voor de cichorei (— 25 %) die in het eerste halfjaar buitengewoon hoge prijzen had bereikt, voor het vlas en de tarwe. Daarentegen vertoonden de gerst en de haver, die in de loop van 1953 sterk in prijs waren gedaald, een respectieve stijging van circa 25 % en 22 %; ook het stro steeg met 18 %.

Van de in het indexcijfer opgenomen veehouderijproducten vertoonden alleen de varkens en de paarden een jaargemiddelde dat niet beneden dat van 1953 ligt. Voor de paarden bleven de prijzen nagenoeg gelijk, terwijl bij de varkens een stijging van 14 % werd waargenomen. Deze heeft er toe geleid dat het algemeen indexcijfer der prijzen voor veehouderijproducten boven het niveau van 1953 bleef. Vanaf september trad echter bij de dierlijke producten ook een daling in, zodat bij het einde van het jaar een peil werd bereikt dat beneden dat van een jaar tevoren ligt. Voor de runderen bleef de dalende tendentie, die reeds in voorgaande jaren tot uiting was gekomen, aanhouden. Zulks geldt ook voor de boter.

Bij de kostprijsfactoren was de stijging bijna algemeen. Slechts twee lagen op een lager niveau dan in 1953, met name de meststoffen, alsmede het plantgoed en de zaden, zij het dan dat laatstgenoemde groep vanaf november gestegen is. De sterkste prijsverhoging greep plaats bij het materieel : zij bedroeg bijna 10 %.

§ 4. — BUITENLANDSE HANDEL IN LANDBOUWPRODUCTEN

Ter onderzoeking van het verloop van de buitenlandse handel in landbouwproducten werd dit jaar gebruik gemaakt van een minder ruim aggregaat dan dat van het vorige jaar, hetwelk, doordat het de eerste twee secties van de Benelux-douanelijst omvatte, buiten de landbouwproducten in de echte zin des woords ook producten van de verwerkende industrie behelsde. De opzet was te komen tot een lijst die overeenstemt met de lijst der in België geproduceerde landbouwproducten, met dien verstande echter dat uitheemse producten welke rechtstreeks Belgische landbouwproducten concurrentie aandoen (citrusvruchten tegenover appelen en peren) werden opgenomen. Blijkens de aldus samengestelde totalen is de uitvoer van landbouwproducten in 1954 sterker toegenomen dan de invoer. Toch is het deficit van de buitenlandse handel in landbouwproducten gestegen. Het aandeel van de landbouwproducten is bij de invoer nagenoeg gelijk gebleven (11,1 % tegen 11,2 %), terwijl het bij de uitvoer daarentegen aanmerkelijk is gestegen (2,1 % tegen 1,7 %).

Waar de stijging bij de invoer hoofdzakelijk te danken is aan een toeneming inzake akkerbouwproducten, berust de uitbreiding van de uitvoer vooral op een toeneming van de veehouderijproducten.

1. — *Veehouderijproducten.*

De aangroei van de veestapel, die aanleiding heeft gegeven tot verzadiging, althans in bepaalde sectoren of voor bepaalde kwaliteiten, wordt weerspiegeld door het verloop van de buitenlandse handel ten aanzien der veehouderijproducten. De vermindering van de invoer ging gepaard met een toeneming van de uitvoer.

Ten opzichte van de paarden viel echter een invoerstijging waar te nemen, namelijk uit Denemarken.

In het eerste kwartaal werd onder de controle van de Handelsdienst voor Ravitaillering circa 1.500 t varkensvlees ingevoerd ten einde de prijsstijging tegen te gaan. Om dezelfde reden werd in juli de uitvoer van varkens geschorst. Toch was de export alles samen genomen aanmerkelijk hoger dan het voorgaande jaar, al bleef hij beneden het peil van 1952.

Ten aanzien van de runderen werd bijna uitsluitend slachtvee voor serumvervaardiging ingevoerd. Waar in 1953 geen rundvee is uitgevoerd, werd nu ruim 1.000 t. geëxporteerd. Vanaf juni werd voor het eerst sedert de oorlog toelating gegeven tot de uitvoer van levend en geslacht rundvee. De weerslag van deze uitvoer op de prijzen was vrij gering. De invoer en de uitvoer van vers vlees wogen nagenoeg tegen elkaar op. Er moet worden aangestipt dat de uitvoer van vers varkensvlees naar Frankrijk aanzienlijk toenam.

De invoer van zuivelproducten liep sterk achteruit. De daling was aanzienlijk voor boter en gecondenseerde melk, terwijl de invoer van room en melk slechts licht daalde en die van melkpoeder stationair bleef.

Voor de eieren was de netto-uitvoer aanzienlijker dan in 1953.

In- en uitvoer van landbouwproducten (a)

JAARTAL	Veehouderij-producten		Akkerbouw-producten		Tuinbouw-producten		Totaal	
	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)
	INVOER							
1937	63.226	356.078	3.454.620	3.842.447	233.307	349.195	3.751.153	4.547.720
1949	195.693	5.725.033	1.943.133	7.643.662	256.347	2.023.012	2.395.173	15.391.707
1953	120.748	3.658.176	2.235.936	7.797.583	270.403	2.059.802	2.627.087	13.515.561
1954	106.521	3.071.024	2.703.703	8.928.587	267.394	2.155.594	3.077.618	14.155.205
	UITVOER							
1937	26.137	231.721	447.526	611.343	74.279	231.920	577.942	1.074.984
1949	12.958	425.193	136.643	387.476	71.934	624.758	221.616	1.437.427
1953	68.919	513.658	169.881	546.658	122.710	901.244	359.510	1.961.560
1954	87.336	757.677	146.139	612.883	111.584	1.014.020	345.059	2.434.580

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze tabel omvat de hoofdstukken 1, 2 en 4 van de afdeling I en de hoofdstukken 6, 7, 8, 10 alsmede een gedeelte van het hoofdstuk 12 van de afdeling II van het Beneluxdouanetarief. Ze omvat bovendien het nr 541*a* (ruw vlas). In deze tabel is de vis dus niet opgenomen, evenmin als de exotische producten, die geen concurrentie uitmaken voor een gelijkaardige Belgische productie.

2. — *Akkerbouwproducten.*

Voor de akkerbouwproducten steeg zowel het bedrag van de invoer als dat van de uitvoer. Deze toeneming komt bij de import vooral op rekening van de graangewassen en bij de uitvoer op die van de droge peulvruchten, met name de erwten.

In- en uitvoer van akkerbouwproducten

JAAR-TAL	Graangewassen		Nijverheids-gewassen		Aardappelen, zaden, voeder en diverse gewassen		Droge peulvruchten	
	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)
	INVOER							
1937 ...	2.739.882	3.166.255	179.312	227.955	452.151	340.819	83.275	107.418
1949 ...	1.676.878	5.796.953	197.739	1.185.739	149.823	520.940	18.693	112.803
1953 ...	1.775.870	6.043.912	191.714	945.394	250.156	677.980	18.196	130.297
1954 ...	2.224.236	7.007.958	226.219	1.022.141	223.343	685.596	29.905	212.892
	UITVOER							
1937 ...	172.952	257.341	179.312	227.955	94.802	71.614	30.460	54.433
1949 ...	40.207	135.829	43.706	146.996	49.896	82.659	2.834	21.992
1953 ...	28.636	153.288	72.333	184.995	57.935	124.421	8.977	64.646
1954 ...	40.361	156.030	14.121	116.535	68.007	126.236	23.650	214.082

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De toeneming van de graangewasseninvoer houdt verband met de sterke vorstschade. Niet alleen de invoer van tarwe nam toe, doch eveneens die van voedergewassen, waarvan de binnenlandse productie enigszins beneden die van het voorgaande jaar bleef.

Ook voor de nijverheidsgewassen nam de invoer in 1954 toe, hetgeen op rekening komt van de belangrijkste post, namelijk het ruw vlas. Voor het lijnzaad was er eveneens een toeneming. Inzake suikerbieten was er praktisch geen buitenlands handelsverkeer. Waar in 1953 contracten met Duitsland waren afgesloten, kon zulks thans niet gebeuren doordat genoemd land zijn eigen productie sterk heeft uitgebreid. De uitvoer van cichoreibonen nam aanzienlijk toe; niettemin verminderde het netto-uitvoersaldo, doordat de invoer in nog sterkere mate steeg. Tegenover de afneming van deze netto-uitvoer stond echter een sterke vermeerdering van de uitvoer van gebrande cichorei.

Voor de derde groep der akkerbouwproducten verschilde de waarde van het handelsverkeer weinig ten opzichte van 1953. Naar gewicht verminderde echter de invoer, met name voor het droge voeder, en speciaal wat het stro betreft,

hetgeen te verklaren is door de toeneming van de binnenlandse stroproductie. Niettegenstaande de sterk opgelopen aardappelproductie verminderde de nettouitvoer, doordat in het begin van 1954 een belangrijke hoeveelheid aardappelen was ingevoerd. Het bovenstaande betreft de verbruiksaardappelen; voor de pootaardappelen viel er een vermindering van de invoer en van de uitvoer vast te stellen.

3. — *Tuinbouwproducten.*

Het buitenlands verkeer inzake tuinbouwproducten steeg sterker bij de uitvoer dan bij de invoer. Zulks is hoofdzakelijk waar voor de groenten. Bij de invoer werd vooral een toeneming voor de tomaten en de ajuinen vastgesteld. Waar het merendeel der verse groenten in groter hoeveelheid werd uitgevoerd, verminderde de bloemkolenexport doordat er minder vraag was vanwege West-Duitsland. De in- en uitvoer van vers fruit nam af, waarbij de daling van de invoer echter minder groot was dan die van de uitvoer. Laatstgenoemde onderging de weerslag van de sterke productietoeneming in geheel West-Europa en vooral in West-Duitsland, dat minder fruit voor industriedoeleinden afnam. Doordat de prijzen voor het binnenlands fruit betrekkelijk laag waren, nam de invoer van citrusfruit af. Voor de bloemen en de sierplanten was de ontwikkeling bij invoer en uitvoer uiteenlopend; de laatstgenoemde nam toe, terwijl de invoer terugliep. Voor de invoer van Nederlandse snijbloemen werd een contingentering vanaf october 1954 van kracht.

In- en uitvoer van tuinbouwproducten

JAARTAL	Groenten (a)		Fruit		Levende planten en producten van de bloementeelt	
	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (duizenden franken)
	INVOER					
1937	57.951	55.723	172.848	277.836	2.508	15.636
1949	62.082	312.966	191.399	1.617.772	2.866	92.274
1953	53.901	341.281	209.914	1.567.021	6.588	151.500
1954	54.437	362.280	206.878	1.645.490	6.079	147.824
	UITVOER					
1937	52.547	77.296	11.220	68.632	10.512	85.992
1949	27.469	180.587	34.870	234.841	9.595	209.330
1953	38.389	381.031	74.544	231.334	9.777	288.879
1954	39.631	438.458	60.952	245.779	11.001	329.783

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

a) Exclusief droge peulvruchten.

AFDELING II. — ZEEVISSERIJ

De Belgische vissersvloot werd in 1954 uitgebreid : aan het einde van het jaar telde zij 421 eenheden met een totale bruto-tonnenmaat van 26.781 ton, d. i. 11 eenheden en 1.111 ton meer dan één jaar tevoren.

De inspanning tot modernisering betrof vooral de middelslagvisserij, waar zij de voorgaande jaren meer op de IJslandvisserij betrekking had.

De visaanvoer vertoonde slechts een geringe wijziging. Voor de garnalen werd de daling voortgezet.

Niettegenstaande de lagere totale aanvoer was de opbrengst aanzienlijker dan in 1953 en in 1952. De gemiddelde prijs der visserijproducten steeg inderdaad van 7,55 F in 1953 tot 8,29 F. Deze stijging geldt voor de meeste vissoorten, met inbegrip van de garnalen. Voor laatstgenoemd product zij opgemerkt dat de prijsstijging slechts 5, 7% bedroeg, tegenover een daling met 23 % voor de aanvoer.

Visaanvoer

JAARTAL	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1949	61,3	465
1952	62,2	502
1953	65,1	491
1954	61,4	509

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Voor de rederij werd de meeropbrengst geneutraliseerd door grotere uitgaven. Deze waren hoofdzakelijk het gevolg van de prijsverhoging inzake brandstof.

Blijkens de gegevens van Hoofdstuk III uit de Beneluxnaamlijst bleef de invoer van vis gelijk naar gewicht, terwijl hij naar waarde toenam. De uitvoer vertoonde een stijging.

De invoer van verse bodemvis steeg van 4.100 t in 1953 tot 4.900; deze toeneming komt hoofdzakelijk op rekening van de kabeljauw. Hoewel de invoer uit Nederland en Engeland, de twee landen die hun verzendingen naar België verhoogden, nagenoeg vrij is en de import uit Noorwegen slechts gedurende 2/3 van het jaar aan beperking onderworpen is, steeg de invoer van verse vis niet veel boven het niveau der voorgaande jaren. Voor de verse haring verdubbelde de invoer uit Nederland, terwijl die uit andere landen terugliep.

Bij de schaal- en schelpdieren trad weinig verandering op. De invoer van garnalen uit Nederland bleef aan contingentering onderworpen, maar de ingevoerde hoeveelheden namen nog toe. Het invoersaldo, in ongepelde garnaal uitgedrukt, steeg van 652 t in 1952 tot 771 t in 1953 en 1.161 t in 1954.

Hoewel de totale uitvoer van vis toenam, verminderde de export van verse bodemvis. De verzendingen naar Frankrijk en Groot-Brittannië, de twee belang-

rijkste afnemers, liepen enigermate terug, terwijl Nederland, de derde belangrijkste afnemer, enigszins meer vis afnam. De uitvoer van verse haring steeg van 5.000 tot 9.000 t, dank zij de grotere afzet in West-Duitsland. Voor de gezouten haring viel er ook enige toeneming vast te stellen.

In- en uitvoer van vis

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (duizenden tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1949	40,6	326	11,1	108
1952	50,0	422	8,0	101
1953	51,3	421	11,8	121
1954	51,9	476	16,3	141

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Alles samen genomen wordt de Belgische zeevisserij op de internationale markt gehinderd door haar hoge prijzen. Ten einde aan de vreemde concurrentie beter het hoofd te kunnen bieden is het onder meer nodig dat verdere inspanningen tot vernieuwing en modernisering van de zeevisserijvloot worden gedaan.

HOOFDSTUK II

NIJVERHEID

AFDELING I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID — REGLEMENTERINGSMAATREGELEN

In « De Belgische Economie in 1953 » (1) werd de mening vooropgesteld dat het jaar 1953 kon worden gekenmerkt als een overgangsperiode tussen het einde van de Korea-cyclus en de inzet van een nieuwe periode van geleidelijk toenemende industriële bedrijvigheid, niettegenstaande de lage verkoopprijzen.

De evolutie in 1954 heeft die mening volkomen bevestigd. De tijdens de tweede helft van 1953 reeds geleidelijk aangroeiende vraag naar verbruiksgoederen en naar sommige andere producten nam tijdens het jaar 1954 in kracht toe en sloeg over op de meeste andere bedrijfstakken, in het bijzonder op de investeringsgoederenindustrieën tijdens de tweede helft van het jaar. Na het zomerverlof is het productievolume in de meeste bedrijfstakken sterk gestegen en slonken de steenkolenvoorraden op de mijnterreinen, die in de zomer tot meer dan 4 miljoen ton waren opgelopen. De bouwbedrijvigheid voor particuliere rekening bleef uitzonderlijk druk.

Ondanks het feit dat de kwantitatieve productie bij het einde van het jaar dan ook even hoog of hoger was dan tijdens de top van de « Korea-boom », was de toestand nochtans totaal verschillend, zowel wat de aard van de vraag als wat de prijsevolutie betreft.

De zwellende vraag, die aanvankelijk vooral van de binnenlandse markt afkomstig was, doch geleidelijk aan ook meer uit het buitenland kwam, steunde thans op een gezonde onderlaag, daar de voortdurende concurrentie haar prijsregelende invloed bleef uitoefenen.

Nochtans zijn tijdens de tweede helft van het jaar de prijzen van verscheidene inlandse nijverheidsproducten wel toegenomen, doch die stijging was niet algemeen en zeer gematigd. Kenschetsend in dit verband is het feit dat de vraag naar staal bij het einde van het jaar even groot was als tijdens de « Korea-boom », terwijl

(1) *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 56.

de prijzen, ondanks een lichte aangroei, nog meer dan een derde lager bleven. De noteringen van verscheidene grondstoffen waren daarentegen sedert het begin van het jaar opwaarts georiënteerd.

De stijging van het orderbedrag vloeide vooreerst voort uit het feit dat de tijdens de « Korea-boom » opgeslagen voorraden stilaan uitgeput geraakten, terwijl de grondtendentie van het verbruik doorheen de conjunctuurschommelingen opwaarts gericht bleef. Bovendien liep het neerwaarts prijsverloop voor industriële grondstoffen en afgewerkte producten ten einde, zodat een verder uitstellen der orders weinig gewenst bleek.

Ook kwam de verbetering van de verhouding van de Belgische kostprijs ten opzichte van de buitenlandse duidelijker tot uiting, zodat voor de Belgische ondernemingen de concurrentiepositie over het algemeen gunstiger geworden was.

Ten slotte vroegen het binnenland en, daarna, het buitenland steeds meer investeringsgoederen. De Belgische vraag onderging de gunstige weerslag van de wet van 7 augustus 1953 (1) die het opnemen van investeringskredieten vergemakkelijkte.

De weerslag van genoemde wet werd tijdens de tweede helft van 1954 nog versterkt door de wet van 1 juli 1954 (2), waarbij de belastbare winsten van de nijverheids- of ambachtsbedrijven van de cedulaire inkomstenbelastingen en van de nationale crisisbelasting worden vrijgesteld voor een bedrag, gelijk aan 30 % van de afschrijvingswaarde der nieuwe investeringen in productief materieel en gereedschap, gedaan in België binnen een termijn van twee jaar, gerekend van 1 juli 1954 af en die ten minste 250.000 F per belastbare periode bedragen (3).

Het bleef nodig op de productiekosten drukking uit te oefenen, ondanks de intense industriële bedrijvigheid tijdens de tweede helft van het jaar en de belangrijke stijging der buitenlandse kostprijsfactoren; de concurrentie was immers voor de meeste bedrijfstakken nog steeds even scherp, terwijl de prijzen voor de meeste producten ongeveer op het lage peil bleven tot hetwelk ze tijdens de post-Koreaanse terugloop waren gedaald.

Voor zover dit uit de beschikbare statistische gegevens kan worden afgeleid, is de productiviteit der arbeiders in 1954 over het algemeen sterk aangegroeid (4), terwijl de bezuiniging op de uitgaven voor energie voortgezet werd. De verhoging van de productiviteit in de schoennijverheid en -handel, onder impuls van de Belgische Dienst Opvoering Productiviteit, moet worden aangestipt.

---

(1) *Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953; bij deze wet, die in feite pas begin 1954 haar uitwerking deed voelen, kan de Staatswaarborg worden verleend aan de natuurlijke of rechtspersonen, die aan de openbare kredietinstellingen geen voldoende waarborgen voor het bekomen van een gewoon krediet kunnen geven. De Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid had uit dien hoofde op 31 december 1954 reeds voor 1,9 miljard frank kredieten verleend.

(2) *Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1954.

(3) Deze vrijstelling is voor een derde deel van toepassing op de winsten over de belastbare periode, tijdens dewelke bedoelde investeringen geschieden, en over elk der twee daaropvolgende belastbare perioden, doch kan bij gebrek aan onvoldoende winsten overgedragen worden naar de winsten over de eerstvolgende vijf belastbare perioden.

(4) De werkgelegenheid in de industrie nam bijna niet toe.

De verruiming van de productiecapaciteit en het aanvatten van de fabricage van nieuwe producten, daarentegen, kwam vooral voor in de metaalverwerkende nijverheid, de scheikundige nijverheid, de ijzer- en staalnijverheid en de industrie der non-ferro metalen, terwijl aan een verdubbeling der productie van dagbladpapier wordt gewerkt. In dit verband dient gewezen op de gunstige weerslag van de contingentering, sedert einde 1953, van de invoer van gemonteerde personenauto's uit andere landen dan Nederland tot 250 wagens per merk en per jaar; deze maatregel heeft aanleiding gegeven tot het oprichten van verscheidene nieuwe montagefabrieken in België; hoewel einde 1954 nog niet alle montageketens productieklaar waren, steeg het aantal in België geassembleerde auto's van 48.400 in 1953 tot 85.500 in 1954, terwijl het aantal ingevoerde volledige nieuwe wagens voor niet-gemeenschappelijk personenvervoer van 34.400 tot 21.600 terugliep; afgezien van de montage van Amerikaanse wagens, waren er einde 1954 reeds 16 firma's die Europese wagens assembleerden, terwijl nog twee andere de montage begin 1955 konden aanvatten.

Die investeringsinspanning blijkt niet enkel uit de evolutie van de buitenlandse handel, doch eveneens uit het groeiend beroep op de kapitaalmarkt en uit de toeneming van de binnenlandse bestellingen aan de Belgische metaalverwerkende nijverheid, evenals uit de aangroei van het aantal bouwvergunningen andere dan voor woningbouw.

*
* *

Het nieuw indexcijfer van de industriële bedrijvigheid, door het Nationaal Instituut voor de Statistiek op basis 1953 = 100 berekend (1), was in 1954 gemiddeld 2,1 % hoger dan tijdens het voorgaande jaar. Vanaf maart groeide het stijgingstempo aan, zodat het in december reeds 7,8 % hoger was dan einde 1953.

De stijging van het partieel indexcijfer betreffende de be- en verwerkende industrieën compenseerde ruimschoots de daling van de activiteit in de bodemnijverheid; het partieel indexcijfer van laatstgenoemde groep liep van bij het begin van het jaar tot in november terug, zodat over het ganse jaar de vermindering 3,1 % bedroeg, terwijl eerstgenoemd indexcijfer met gemiddeld 3,4 % is gestegen, daar dit van maart af hoger was dan tijdens de overeenstemmende maanden van het voorgaande jaar; het stijgingstempo was echter vooral na de zomer tamelijk sterk, zodat in december het verschil ten opzichte van einde 1953 reeds 9,5 % bedroeg.

---

(1) Zie *Statistisch Bulletin*, 41e jaarg., nr 1, januari 1955, blz. 21. Dit indexcijfer vat de activiteit van een honderdtal bedrijfstakken van de bodem- en de fabrieksnijverheid samen, doch houdt geen rekening met het bouwbedrijf en het vervoer.

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1953				1954				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Algemeen indexcijfer	**100,0**	**98,4**	**100,2**	**96,6**	**104,8**	**98,9**	**101,4**	**98,7**	**109,2**	**102,1**
Bodemnijverheid	**21,5**	**100,9**	**102,1**	**94,3**	**102,7**	**98,8**	**96,8**	**91,8**	**100,1**	**96,9**
Steenkolenmijnen	*90,4*	*103,3*	*101,6*	*92,8*	*102,4*	*102,1*	*96,1*	*90,8*	*100,2*	*97,3*
Groeven	*6,2*	*76,1*	*108,0*	*110,1*	*105,9*	*62,7*	*102,4*	*98,1*	*99,8*	*90,8*
Porfiergroeven	..	72,5	114,6	112,7	100,1	60,6	125,0	130,4	118,0	108,6
Hardsteengroeven	..	74,6	108,3	109,2	107,9	52,5	87,3	76,1	85,5	75,4
Marmergroeven	..	88,6	90,4	109,9	111,2	99,4	115,4	107,5	124,5	111,7
Zandsteengroeven	..	67,9	112,2	114,7	105,2	46,6	103,2	102,3	87,0	84,8
Zandproductie	..	76,8	109,6	106,4	107,2	72,4	106,7	119,8	118,5	104,3
Leisteengroeven	..	96,9	106,0	96,9	100,3	99,2	93,9	88,0	97,8	94,7
Kalk-, kalksteen- en dolomietnijverheid	*3,4*	*83,8*	*104,8*	*107,0*	*104,4*	*77,0*	*103,7*	*108,4*	*97,6*	*96,7*
Kalknijverheid	..	104,3	96,6	94,4	104,7	99,5	98,5	106,4	112,7	104,3
Kalksteengroeven	..	67,4	106,2	116,4	110,1	59,7	108,2	105,9	82,7	89,1
Dolomietnijverheid	..	85,5	120,6	108,0	85,9	76,5	102,5	121,1	108,3	102,1
Be- en verwerkende industrieën	**78,5**	**97,7**	**99,7**	**97,3**	**105,4**	**98,9**	**102,7**	**100,5**	**111,6**	**103,4**
Voedings- en genotsmiddelennijverheid	*(7,9)*	*(83,5)*	*(95,4)*	*(96,0)*	*(125,2)*	*(81,1)*	*(97,7)*	*(95,5)*	*(122,0)*	*(99,1)*
Productie van jam en dgl.	*0,2*	*78,8*	*87,1*	*126,4*	*107,7*	*83,1*	*90,5*	*169,4*	*133,2*	*119,1*
Maalderijen	*0,8*	*92,4*	*100,7*	*113,5*	*93,5*	*93,9*	*108,6*	*96,7*	*107,3*	*101,6*
Suikerfabrieken	*1,0*	*25,0*	*28,0*	*35,8*	*311,2*	*24,6*	*25,0*	*25,5*	*264,6*	*85,0*
Brouwerijen	*3,9*	*87,4*	*110,6*	*106,1*	*95,9*	*86,5*	*115,3*	*105,5*	*99,4*	*101,7*
Alcoholstokerijen	*0,4*	*135,8*	*84,7*	*66,8*	*112,8*	*89,8*	*66,8*	*99,8*	*85,0*	*85,4*
Tabaksnijverheid	*1,4*	*93,6*	*102,9*	*104,4*	*99,1*	*92,8*	*102,9*	*102,5*	*100,0*	*99,6*
Margarineproductie	*0,2*	*93,0*	*92,5*	*97,7*	*116,8*	*105,5*	*108,6*	*115,0*	*124,4*	*113,3*
Productie van plantaardige en dierlijke oliën	*0,3*	*91,5*	*96,2*	*104,3*	*107,9*	*97,1*	*103,9*	*113,3*	*119,3*	*108,4*
Scheikundige nijverheid	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..
Stikstofproductie	*0,8*	*84,3*	*104,6*	*97,8*	*113,3*	*116,3*	*121,9*	*121,1*	*131,6*	*122,7*
Distillatie van steenkool	*0,1*	*102,2*	*99,2*	*98,0*	*100,7*	*102,2*	*99,5*	*100,8*	*104,7*	*101,8*
Lucifersfabrieken	*0,2*	*98,7*	*104,8*	*85,1*	*111,5*	*112,3*	*105,7*	*85,1*	*99,0*	*101,3*
Papier- en kartonnijverheid	*3,4*	*99,7*	*96,5*	*95,5*	*108,3*	*104,9*	*105,9*	*103,4*	*115,8*	*107,5*
Papier- en kartonproductie	..	107,5	95,3	90,7	106,6	108,2	109,5	99,6	117,2	108,6
Papierverwerking	..	92,7	97,7	99,6	109,8	102,0	102,8	106,7	114,6	106,5
Ledernijverheid	*0,7*	*111,4*	*93,9*	*91,8*	*103,0*	*98,1*	*100,6*	*96,7*	*102,8*	*99,5*
Productie van zwaar leder	..	120,6	101,3	87,0	91,0	97,2	118,1	116,0	110,4	110,4
Productie van licht leder	..	109,2	92,1	92,9	105,8	98,4	96,5	92,1	101,0	97,0
Spinnerijen	*9,3*	*97,8*	*95,1*	*94,8*	*112,4*	*108,6*	*103,6*	*99,2*	*117,9*	*107,3*
Katoen-fijnspinnerijen	..	98,4	93,3	96,4	111,9	114,2	109,1	102,1	120,4	111,5
Katoen-kaardspinnerijen	..	109,1	93,5	85,0	112,3	112,9	108,0	89,4	114,0	106,1
Coconspinnerijen	..	99,8	78,5	103,1	118,6	129,7	120,5	126,4	130,9	126,9
Kaardwolspinnerijen	..	87,9	103,9	100,9	107,4	98,0	102,9	107,2	118,0	106,5
Kamwolspinnerijen	..	101,5	94,0	91,9	112,7	98,5	90,7	89,8	117,2	99,1
Vlas- en hennepspinnerijen	..	100,8	95,9	88,0	115,4	101,8	87,4	93,7	114,0	94,2
Jutespinnerijen	..	98,0	94,6	96,2	111,3	105,2	100,6	94,5	105,7	101,5
Spinnerijen, touwslagerij van harde vezels	..	77,8	109,9	91,5	120,8	133,5	139,7	114,9	126,5	128,7
Rayonproductie	..	91,9	99,4	96,0	112,8	111,8	116,5	107,5	122,3	114,5

(vervolg op blz. 51)

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid (1953 = 100) (vervolg)

BEDRIJFSTAK	Wegingscoëff.	1953				1954				
		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal	Jaargemiddelde
Tricotagenijverheid	*3,0*	*90,9*	*89,9*	*105,1*	*114,1*	*89,6*	*94,6*	*110,7*	*125,7*	*105,2*
Weverijen	*8,5*	*96,5*	*94,2*	*97,0*	*112,4*	*107,0*	*102,6*	*104,7*	*120,6*	*108,7*
Katoenweverijen	..	97,1	92,6	95,7	114,5	114,8	112,7	109,3	126,1	115,7
Vlasweverijen	..	107,6	93,2	93,0	106,3	94,0	94,9	98,2	120,2	101,8
Wolweverijen	..	93,3	94,5	100,7	111,5	101,5	92,4	102,5	119,2	103,9
Rayonweverijen	..	99,8	95,0	88,1	117,2	117,1	116,6	106,6	121,2	115,4
Juteweverijen	..	98,5	101,5	98,6	101,5	86,4	87,8	91,1	94,3	89,9
Confectienijverheid	*7,0*	*101,0*	*104,7*	*93,1*	*101,3*	*96,5*	*106,6*	*94,5*	*104,8*	*100,5*
Schoennijverheid	*2,6*	*122,0*	*110,7*	*82,1*	*85,2*	*109,5*	*122,1*	*92,9*	*93,7*	*104,5*
Pantoffelnijverheid	*0,3*	*61,5*	*73,0*	*133,3*	*132,1*	*72,3*	*78,1*	*137,3*	*135,9*	*105,9*
Voortbrengers-verdelers van electriciteit	*2,3*	*103,7*	*89,8*	*92,3*	*114,2*	*115,8*	*101,3*	*101,4*	*122,1*	*110,1*
Cokesfabrieken	*0,9*	*105,6*	*102,0*	*94,6*	*97,9*	*101,8*	*100,5*	*103,6*	*108,8*	*103,7*
Petroleumraffinaderijen	*0,4*	*90,3*	*95,4*	*120,1*	*94,3*	*89,6*	*125,4*	*126,1*	*133,6*	*118,7*
Kleinijverheid	*1,8*	*57,0*	*97,2*	*136,5*	*109,4*	*63,3*	*108,7*	*130,0*	*100,9*	*100,7*
Glasnijverheid	*2,8*	*89,1*	*105,4*	*103,6*	*101,9*	*113,0*	*108,6*	*130,6*	*110,7*	*115,7*
Plaatglasfabrieken	..	92,0	102,1	101,6	104,4	101,9	95,6	115,3	118,4	107,8
Holglasfabrieken	..	85,1	110,1	106,4	98,5	128,6	126,5	151,7	100,0	126,7
Cementnijverheid	*0,8*	*68,7*	*118,6*	*113,2*	*99,5*	*70,2*	*106,7*	*108,0*	*93,4*	*94,6*
IJzer- en staalnijverheid	*8,8*	*104,3*	*104,5*	*91,5*	*99,7*	*102,6*	*104,2*	*108,2*	*120,7*	*109,0*
Gietijzerproductie	..	106,5	106,2	90,5	96,7	101,6	107,0	111,8	117,8	109,5
Ruwstaalproductie	..	107,3	104,8	89,3	98,6	103,6	108,9	111,8	119,7	111,0
Productie van afgewerkte producten	..	102,5	103,9	92,8	100,9	102,3	101,4	105,7	122,2	107,9
Industrie der non-ferro metalen (a)	*2,8*	*98,7*	*99,2*	*97,1*	*104,4*	*102,9*	*104,8*	*106,9*	*113,7*	*107,1*
Koperproductie (*a*)	..	100,3	99,1	100,9	99,6	98,9	101,4	104,0	104,8	102,3
Zinkproductie (*a*)	..	103,6	104,4	92,2	97,5	107,3	111,3	112,7	108,6	110,0
Loodproductie (*a*)	..	107,7	101,2	96,9	97,8	94,7	87,7	93,3	100,8	99,1
Aluminiumproductie (*a*)	..	95,2	101,7	69,8	113,7	121,9	107,3	97,5	120,3	112,0
Tinproductie (*a*)	..	96,1	94,5	92,2	110,4	112,9	111,2	108,9	137,4	117,6
Productie van halffabrikaten	..	86,9	91,9	101,0	120,2	103,7	107,6	109,6	133,0	113,5
Metaalverwerkende nijverheid	*32,5*	*101,2*	*101,5*	*98,1*	*99,2*	*96,8*	*94,2*	*92,7*	*103,1*	*98,0*
Staalgieterijen	..	98,6	105,8	99,9	95,8	85,2	88,4	82,3	92,0	87,5
IJzergieterijen	..	112,8	103,3	91,9	92,0	89,6	91,3	82,5	95,2	89,7
Draadtrekkerijen	..	100,6	99,3	97,9	102,5	108,3	110,9	109,4	121,8	112,6
Smederij, perswerk, zwaar drijfwerk	..	102,4	103,4	96,8	97,5	92,5	92,8	87,7	95,8	92,2
Plaatbewerking en diversen	..	102,1	100,3	96,5	101,1	94,5	97,4	90,0	94,3	95,3
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	..	102,7	99,3	96,0	101,9	91,3	94,9	93,3	108,9	97,1
Bruggen, vakwerken, zware ketels	..	96,9	102,7	98,7	101,6	97,2	100,2	100,9	99,9	99,6
Scheepsbouw	..	108,6	94,5	103,1	93,9	92,9	105,9	88,3	98,6	96,4
Spoorweg- en trammaterieel	..	79,5	103,1	106,7	110,8	105,1	106,5	94,1	103,4	102,3
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw	..	96,6	106,8	97,4	99,3	100,5	104,0	97,7	104,1	101,6
Drijfkrachtmachines, enz.	..	93,8	107,2	101,9	97,2	97,8	99,0	93,4	106,9	99,3
Werktuigmachines en dgl.	..	104,6	102,9	97,9	94,6	84,7	88,9	84,0	90,0	87,4
Verscheidene mechaniekbouwwerken	..	105,7	104,2	94,9	95,2	82,9	83,8	78,9	90,5	84,0
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	..	98,9	99,7	98,2	103,1	99,4	98,3	90,3	101,5	97,4
Toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	..	100,6	101,0	99,3	92,1	105,5	109,2	105,4	117,1	109,3
Electrotechnische industrie	..	101,9	99,5	97,9	100,8	101,0	100,4	97,2	110,9	102,4
Fijnmechaniekbouw	..	105,6	100,7	92,5	101,2	101,2	91,6	94,4	116,5	100,9
Draagbare wapens en munitie	..	107,1	104,4	96,2	92,3	99,0	96,7	77,7	87,8	90,3

(a) Op basis van de voortschrijdende driemaandsgemiddelden.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

AFDELING II. — PRODUCTIEVERLOOP PER BEDRIJFSTAK

§ 1. — ENERGIE EN ER MEE SAMENHANGENDE ACTIVITEITEN

1. — *Steenkool.*

De sedert 1952 onbevredigende evolutie van de Belgische steenkolenafzet is na de zomer van 1954 gans gekeerd. De binnenlandse prijzen bleven echter ongewijzigd; sommige mijnen mochten evenwel een kwaliteitspremie voor antraciet aanrekenen. De uitvoerprijzen namen daarentegen bij het einde van het jaar licht toe, niet enkel voor de leveringen buiten de E. G. K. S., doch ook voor sommige verkopen binnen de gemeenschappelijke markt. Afgezien van genoemde kwaliteitspremies werd aan de prijzen- en productiereglementering van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal niets gewijzigd.

De wanverkoop van Belgische steenkool tot in de zomer van 1954 was hoofdzakelijk het gevolg van de geringere industriële bedrijvigheid; doch de ruimere aanwending van substitutieproducten en de betere valorisatie der aangewende steenkool hebben eveneens een fundamentele inkrimping van de vraag veroorzaakt.

Tijdens de eerste maanden van 1954 waren de voorraden op de mijnterreinen dan ook tot een dusdanig peil opgelopen, vooral voor halfvette en vette steenkool, dat de door de lage zeevrachttarieven goedkoop geworden invoer van Amerikaanse steenkool scherper werd gecontingenteerd. In sommige mijnen werd de uitdelving zelfs gedurende enkele dagen per maand gestaakt. Vertrekkende buitenlandse arbeiders werden niet vervangen.

Tijdens de zomermaanden trad er een kentering in, zodat de mijnvoorraden in de herfst snel wegvloeiden. Enerzijds, was de binnenlandse vraag gestegen, wat hoofdzakelijk het gevolg was van de sterke toeneming der industriële activiteit, vooral in de cokesfabrieken en in de ijzer- en staalnijverheid. Doch, anderzijds, nam de uitvoer (1) merkelijk toe, terwijl de invoer terugliep. De Westeuropese hoogconjunctuur heeft bovendien grondige wijzigingen inzake de internationale handelsstroom voor steenkool veroorzaakt; het Verenigd Koninkrijk moest zijn productietekort aanvullen door het opvoeren van zijn invoer en het inkrimpen van zijn uitvoer; sommige Westeuropese landen konden onvoldoende steenkool betrekken uit Oost-Europa en richtten zich naar de Westeuropese uitvoerlanden; de invoer uit de Verenigde Staten, ten slotte, werd duurder door het hoog oplopen der zeevrachttarieven, zodat sommige kopers van Amerikaanse steenkool zich weer tot Europa wendden. Die groeiende binnen- en buitenlandse vraag en de inkrimping van de invoer hebben het wegvloeien van de Belgische mijnvoorraden bevorderd, zodat ze bij het einde van het jaar nog slechts 2,8 miljoen ton bedroegen.

De totale afzet op de binnenlandse markt bleef evenwel nog beneden het peil van 1951 en 1952 en was slechts 5 % hoger dan in 1949. De meeste verbruikersgroepen kochten meer steenkool; de aangroei was nochtans vooral sterk wat het huishoudelijk contingent, de cokesfabrieken en de onafhankelijke electriciteits-

(1) Met inbegrip van de verzendingen naar het Groothertogdom Luxemburg.

Steenkolenbalans

(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954
I *Nettoproductie*	**27.854**	**27.321**	**29.651**	**30.384**	**30.060**	**29.249**
II *Invoer* (a)	**929**	**648**	**2.194**	**1.615**	**2.179**	**3.725**
III *Beschikbare hoeveelheid*.	**28.783**	**27.969**	**31.845**	**31.999**	**32.239**	**32.974**
IV *Leveringen*						
A. *Binnenland* :						
1. Eigen verbruik der mijnondernemingen (+ eigen electriciteitscentrales)	2.835	2.728	2.712	2.625	2.603	2.530
2. Cokes- en gasfabrieken, ijzer- en staalnijverheid ..	6.971	6.474	8.579	8.756	8.074	8.333
a) Cokesfabrieken	*6.515*	*6.082*	*8.036*	*8.330*	*7.748*	*8.019*
b) Gasfabrieken .	*42*	*35*	*31*	*26*	*26*	*23*
c) IJzer- en staalnijverheid (b)	*414*	*357*	*512*	*400*	*301*	*291*
3. Agglomeraatfabrieken	725	937	1.653	1.380	1.275	1.310
4. Onafhankelijke electriciteitscentrales (c)	3.010	2.789	3.402	2.932	2.651	3.060
5. Vervoer	1.720	1.494	1.638	1.548	1.449	1.440
a) Spoorwegen .	*1.546*	*1.398*	*1.501*	*1.478*	*1.402*	*1.372*
b) Bunkerkolen, sleepdiensten.	*141*	*67*	*103*	*45*	*40*	*61*
c) Binnenscheepvaart	*33*	*29*	*34*	*25*	*7*	*7*
6. Andere bedrijfstakken	4.711	4.686	5.243	4.307	3.986	4.092
a) Industrie der non-ferro metalen	*540* (d)	*455* (d)	*589* (d)	*516* (d)	*482* (d)	*519*
b) Scheikundige nijverheid ...	*598* (d)	*631* (d)	*736* (d)	*544* (d)	*541* (d)	*567*
c) Cementfabrieken	*677* (d)	*866* (d)	*1.052* (d)	*990* (d)	*975* (d)	*927*
d) Verscheidene industrieën ..	*2.896* (e)	*2.734* (e)	*2.866* (e)	*2.257* (e)	*1.988* (e)	*2.079*
7. Huishoudelijk contingent (+ levering aan de mijnwerkers)....	6.137	6.786	7.574	6.294	6.443	6.638
8. Openbare besturen	147	140	152	172	174	172
Totaal leveringen binnenland	**26.256**	**26.034**	**30.953**	**28.014**	**26.655**	**27.569**
B. *Uitvoer* (a) (f).....	**1.547**	**2.699**	**1.728**	**2.537**	**4.165**	**5.681**
Totale leveringen	**27.803**	**28.733**	**32.681**	**30.551**	**30.820**	**33.250**
V *Voorraadvorming*	+ **964** (g)	− **763** (g)	− **827** (g)	+**1.457** (g)	+**1.385** (g)	− **261**
VI *Voorraden bij het einde van het jaar*	**1.805** (g)	**1.042** (g)	**221** (g)	**1.678** (g)	**3.063** (g)	**2.815**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Met inbegrip van de handel met het Groothertogdom Luxemburg.
(b) Voor andere doeleinden dan om tot cokes te worden verwerkt.
(c) De industriële zelfvoortbrengers niet inbegrepen.
(d) Enkel Belgische steenkolen.
(e) De leveringen van ingevoerde steenkolen aan de industrie der non-ferro metalen, de scheikundige nijverheid en aan de cementfabrieken inbegrepen.
(f) Met inbegrip van de ingevoerde steenkool.
(g) De voorraden der importeurs inbegrepen.

Steenkolenbalans

(duizenden tonnen)

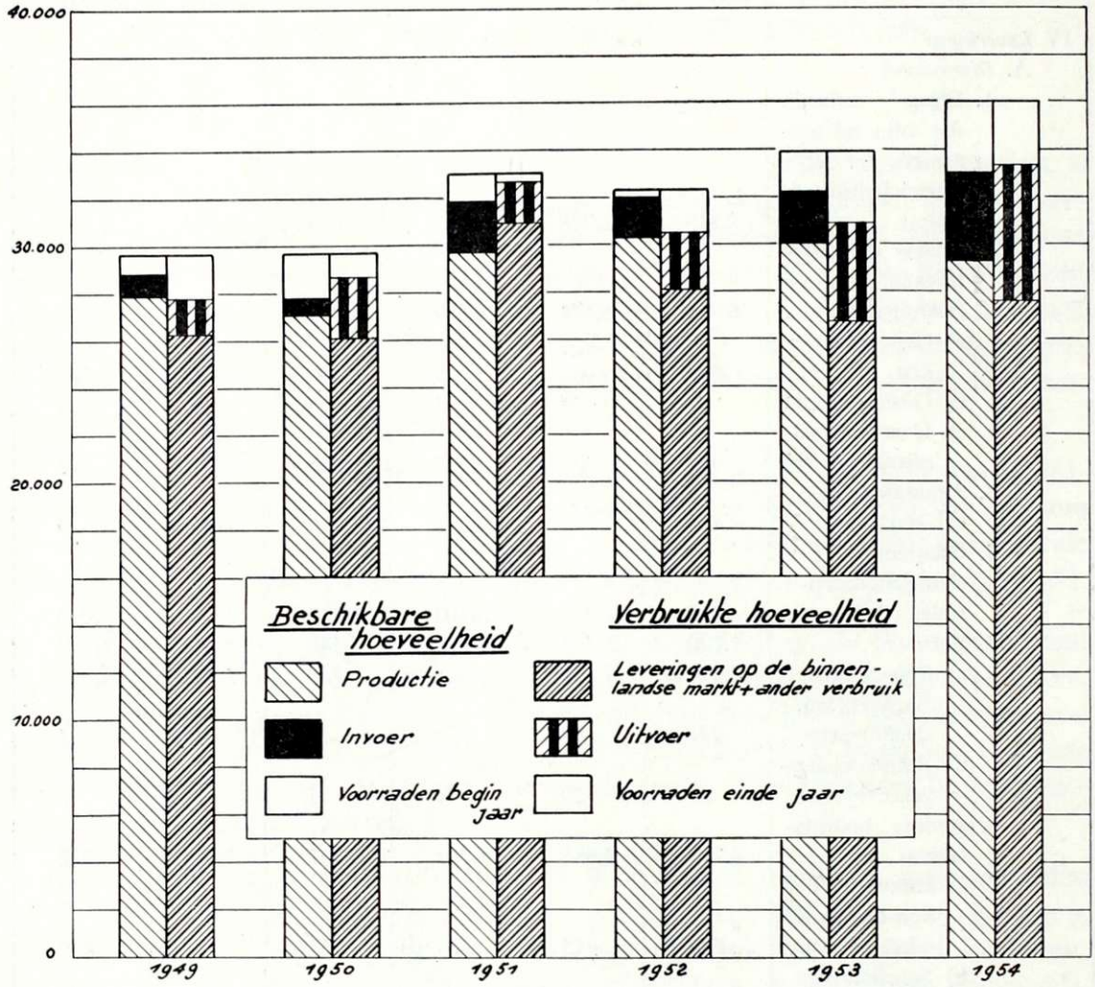

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

centrales betreft; laatstgenoemde hebben op aanvraag der mijnen de aanwending van ziftsel der mijnafvalbelten grotendeels stopgezet. De cementfabrieken, daarentegen, kochten veel minder steenkool, daar ze, zelfs in het buitenland, mijnafvalbelten opkochten, die hen behalve brandstof ook grondstof opleverden.

De uitvoer klom tot het hoogste peil, dat sedert de jongste oorlog bereikt werd. Naar het Verenigd Koninkrijk werd 0,9 miljoen ton verzonden, tegen 0,2 miljoen ton in 1953. De E. G. K. S.-landen voerden hun aankopen van 3,6 tot 4,3 miljoen ton op.

De invoer steeg met 1,6 miljoen ton, d. i. 71 %; van maart tot oktober bedroeg hij gemiddeld 348.000 t per maand, doch liep daarna tot 261.000 t terug. Terwijl de aankopen in de E. G. K. S.-landen met 175 % aangroeiden, daalden ze met 25 % in de rest van de wereld en wel vooral in het Verenigd Koninkrijk en in de Verenigde Staten.

Steenkoolproductie per bekken
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Namen (a)	Bergen	Centrum	Charleroi	Luik	Limburg	Totaal	Indexcijfer (1938=100)
1938	394	4.899	4.256	7.977	5.523	6.536	29.585	100,0
1949	—	4.601	3.747	7.096	4.456	7.954	27.854	94,1
1950	—	4.644	3.323	6.810	4.422	8.122	27.321	92,3
1951	—	4.839	3.589	7.173	4.785	9.265	29.651	100,2
1952	—	4.798	3.712	7.205	4.957	9.712	30.384	102,7
1953	—	4.621	3.678	7.275	5.003	9.483	30.060	101,6
1954 (b)	—	4.274	3.605	7.149	4.963	9.258	29.249	98,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Sedert 1949 werd het bekken van Namen bij dat van Charleroi gevoegd.
(b) Voorlopige cijfers.

Ondanks de nadelige weerslag, uitgeoefend door het remmen van de productie tijdens de eerste maanden van het jaar, kon de productiviteit tot een recordpeil worden opgevoerd. In de Kempen steeg de gemiddelde dagproductie per ondergrondse arbeider tot 1.435 kg tijdens de maand december, wat slechts weinig minder is dan in het Ruhrgebied.

Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen

TIJDVAK	Gemiddeld aantal ingeschreven mijnwerkers (duizenden) (a)	Gemiddeld aantal aanwezige arbeiders (duizenden)		Gemiddelde dagproductie per arbeider (kilogrammen)	
		Ondergrond	Onder- en bovengrond	Ondergrond	Onder- en bovengrond
1938 Maandgemiddelde ...	**148,0**	**91,9**	**131,2**	**1.085**	**753**
1949 Maandgemiddelde ...	**163,0**	**103,3**	**146,6**	**926**	**645**
1950 Maandgemiddelde ...	**153,2**	**94,2**	**135,9**	**1.014**	**696**
1951 Maandgemiddelde ...	**160,9**	**94,9**	**133,9**	**1.054**	**738**
1952 Maandgemiddelde ...	**159,7**	**98,3**	**135,7**	**1.042**	**745**
1953 Maandgemiddelde ...	**154,4**	**95,3**	**131,6**	**1.058**	**755**
1954 Maandgemiddelde (b) .	**147,3**	**90,9**	**125,8**	**1.098**	**784**
1954 (b) Januari	154,4	95,2	128,6	1.091	783
Februari	154,3	93,3	128,6	1.091	784
Maart	153,6	92,9	128,5	1.096	786
April	151,8	93,5	129,4	1.091	781
Mei	151,5	94,0	129,7	1.081	773
Juni	151,1	93,4	129,0	1.087	780
Juli	148,2	88,7	123,8	1.090	763
Augustus	146,5	84,8	118,8	1.093	772
September	146,4	86,5	121,0	1.106	784
Oktober	146,9	88,2	122,8	1.103	786
November	147,7	89,9	124,3	1.116	799
December	147,3	90,7	125,1	1.133	814

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Bij het einde van het tijdvak.
(b) Voorlopige cijfers.

Die gestegen productiviteit compenseerde dan ook gedeeltelijk de verdere terugloop van het aantal ingeschreven mijnwerkers. Het aantal ondergrondse arbeiders was einde 1954 immers 5,5 duizend eenheden lager dan einde 1953, onder invloed, vooral, van het vertrek van Italiaanse arbeiders. Het aantal bovengrondse arbeiders nam met 1,6 duizend eenheden af, daar vele Belgische arbeiders door de hoogconjunctuur in de ijzer- en staalnijverheid werden aangetrokken.

Het hoge peil der steenkolenvoorraden op de mijnterreinen heeft het volume der kasmiddelen van vele mijnen scherp aangetast, waardoor vooral de ondernemingen, waarvan de financiële toestand niet uitstekend was, hinder ondervonden; in dit opzicht bracht de conjunctuuromslag bij het einde van het jaar aan verscheidene bedrijven een welgekomen ontlasting.

Het perekwatiestelsel voor de prijzen van Belgische steenkool, dat bij de oprichting van de E. G. K. S. werd ingesteld, werd in 1954 behouden. Het bedrag der perekwatie voor leveringen op de binnenlandse markt bleef ongewijzigd; de perekwatie c werd daarentegen merkelijk verhoogd, daar de uitvoerprijzen sterk moesten ingekrompen worden. Alles samen genomen bedroegen de aanvullende inkomsten der mijnen uit hoofde der prijsvereveningsstelsels 1.163,8 miljoen frank, tegen 740,9 miljoen frank in 1953 (1).

De fiscale ontlastingen met het oog op de uitgaven voor wederuitrusting, die 65,5 miljoen frank bedroegen tijdens het jaar 1953, werden opgeheven en vervangen door een toelage aan de marginale mijnen, waarover verder sprake.

De rekeningen betreffende de degressieve toelagen van 1949 werden definitief afgesloten; in 1953 waren nog bepaalde rectificaties, ten bedrage van 6,7 miljoen frank, uitbetaald.

In 1954 hebben de E. G. K. S.-experten de toestand van de marginale mijnen der Borinage grondig onderzocht en een diepgaand hervormingsplan voorgesteld. Met behulp van speciale kredieten zou een verdoorgedreven rationalisatie der productiemethoden moeten worden doorgevoerd; een aantal schachten zouden moeten worden gesloten en andere gereorganiseerd; ten slotte zouden de minderwaardige steenkoolvariëteiten moeten worden gevaloriseerd in een nieuw op te richten electriciteitscentrale (2). In 1955 heeft de Belgische Administratie van het Mijnwezen een minder bezwarend hervormingsplan uitgewerkt, waarbij bovendien minder schachten zouden moeten gesloten worden.

Terwijl deze onderzoekingen aan de gang waren, werd de Regering er toe genoopt sommige voorlopige maatregelen ten gunste van de te reorganiseren mijnen te treffen om voortijdige sluitingen te voorkomen.

De toelage, welke de degressieve subsidies, die sedert 1949 aan sommige producenten van vette steenkool werden verleend, aanvult, werd voor twee hunner tijdens de eerste 8 maanden van het jaar verhoogd. Hiermede rekening gehouden, werd in 1954 uit dien hoofde 184,4 miljoen frank uitgekeerd, tegen 209,4 miljoen frank in 1953.

---

(1) In 1953 heeft de Hoge Autoriteit de helft van het bedrag der aanvullende toelagen bekostigd voor de periode sedert het instellen der gemeenschappelijke markt; voor 1954 werd het aandeel van dit organisme nog niet definitief vastgesteld.

(2) Zie *Annalen der mijnen*, 54e jaargang, nr 1, januari 1955, blz. 18 en volgende.

In de loop van dezelfde periode werd eveneens een steunfonds ten behoeve van 3 marginale mijnen opgericht; het werd voor de helft gestijfd door de Staat, die de fiscale ontlastingen welke de winstgevende mijnen hebben laten vallen hiertoe heeft aangewend, en voor de helft door de gezamenlijke Belgische steenkolenmijnen. Tijdens de 8 maanden, gedurende dewelke het fonds heeft gewerkt, bedroegen de inkomsten 120,6 miljoen frank (1).

Bovendien heeft de Staat tijdens de laatste 4 maanden van het jaar de exploitatietekorten van de mijnen, die toelagen uit het steunfonds ontvangen, praktisch gans te zijnen laste genomen. Deze maatregel heeft 108,9 miljoen frank gekost.

Het stelsel der terugvorderbare voorschotten, daarentegen, dat gelijktijdig met dat der aanvullende toelagen werd opgericht, liep in 1954 normaal ten einde. Er werd uit dezen hoofde nog 40,6 miljoen frank uitgekeerd, tegenover 78,5 in 1953.

Ten slotte werd in de loop van het jaar een nieuw stelsel van terugvorderbare voorschotten opgericht. Dit slorpte 8,1 miljoen frank op.

Toelagen aan de steenkoolproductie
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953			1954		
	Marginale mijnen (a)	Andere mijnen	Totaal	Marginale mijnen (a)	Andere mijnen	Totaal
Fiscale ontlastingen	—	65,5	65,5	—	—	—
Degressieve toelagen	—	6,7	6,7	—	—	—
Aanvullende toelagen	209,4	—	209,4	184,4	—	184,4
Steunfonds	—	—	—	120,6	— 60,0	60,6
Subsidies aan marginale mijnen	—	—	—	108,9	—	108,9
Terugvorderbare voorschotten	78,5	—	78,5	40,6	8,1	48,7
Totaal	**287,9**	**72,2**	**360,2**	**454,5**	**— 51,9**	**402,6**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(a) Mijnen die in aanmerking komen voor de reorganisatie van de Borinage of voor de vroegere aanvullende toelagen.

De marginale mijnen hebben dus voor 454,5 miljoen frank hulp en toelagen ontvangen, tegen 287,9 miljoen in 1953. De andere mijnen hebben echter 51,9 miljoen frank van hun inkomsten laten vallen, terwijl ze daarentegen tijdens het voorgaande jaar voor 72,2 miljoen frank subsidies hebben gekregen. De gezamenlijke hulp van buiten uit, die aan de Belgische kolennijverheid werd toegekend, steeg derhalve van 360,2 miljoen frank in 1953 tot 402,6 miljoen in 1954.

(1) De rechtstreekse tussenkomst der mijnen in het steunfonds, die voor 60 miljoen frank in de tabel werd aangegeven, werd berekend aan de hand van de overeengekomen formule; de werkelijke stortingen hadden dit bedrag nog niet bereikt.

2. — *Electriciteit.*

De productie en het verbruik van electrische energie, die tijdens de drie voorgaande jaren betrekkelijk weinig verandering hebben ondergaan, zijn in 1954 met respectievelijk 7,8 en 7,9 % aangegroeid tot het dubbele van het peil van 1938. Het uitvoeroverschot sloeg in een invoersaldo om, ten gevolge van de gunstiger productievoorwaarden voor de Westeuropese waterkrachtcentrales.

De voortbrengers-verdelers hebben het grootste aandeel gehad in de productiestijging.

De indeling der productie naargelang van de aard van de brandstof heeft in 1954 weinig wijziging ondergaan.

Steenkool blijft de basisgrondstof (82,8 % tegen 84,2 % in 1953); de overige energie, d. i. 17,2 %, werd bovendien ook nog grotendeels door steenkoolderivaten onder de vorm van hoogovengas en van generatorgas voortgebracht (12,5 %).

Het aandeel der overige energiebronnen groeide van 2,5 % in 1953 tot 4,7 % in 1954 aan; er mag echter niet worden uit afgeleid dat er inzake brandstof voor centrales een substitutiepolitiek wordt gevoerd, daar deze toeneming voortkomt, enerzijds, van een gunstiger waterpeil en, anderzijds, van de aanwending van petroleumproducten die binnenkort gedeeltelijk zullen opgeslorpt worden door de petrochemie, wat hun normaal afzetgebied is.

Beschikbare electrische energie
(duizenden kWh)

OMSCHRIJVING	1938	1949	1951	1952	1953	1954
Electriciteitsproductie :						
Ondernemingen die ten behoeve van de openbare distributie produceren :						
Openbare ondernemingen	247.389	373.712	390.781	370.734	392.102	419.802
Private ondernemingen	2.332.635	4.319.696	5.147.595	4.726.804	4.802.938	5.298.906
Industriële zelfvoortbrengers.....	2.698.147	3.469.685	3.959.456	4.370.914	4.610.759	4.852.625
Totaal	**5.278.171**	**8.163.093**	**9.497.832**	**9.468.452**	**9.805.799**	**10.571.331**
Invoer.....	73.000	105.057	215.593	200.639	213.635	199.518
Uitvoer.....	26.000	46.824	104.985	118.915	214.648	195.196
Saldo (invoer — uitvoer).	+ **47.000**	+ **58.233**	+ **110.608**	+ **81.724**	— **1.013**	+ **4.321**
Door Belgische netten overgenomen energie.....	**5.325.171**	**8.221.326**	**9.608.440**	**9.550.176**	**9.804.786**	**10.575.652**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

Terwijl de netten 7,9 % meer hebben opgenomen, bedroeg de stijging van het laagspanningsverbruik 6,2 % en die van het hoogspanningsverbruik 8,1 %. In absolute cijfers werd 771 miljoen kWh meer door de netten opgenomen; die toeneming kwam voor 10 % op rekening der laagspanning en 90 % op die der hoogspanning. De nijverheid heeft dus het grootste gedeelte van de aangroei van het verbruik in 1954 opgeslorpt.

Het « nationaal tarief » werd geleidelijk door de meeste particuliere en gemengde ondernemingen ingevoerd. Dit stelsel, in 1953 met de goedkeuring van het Ministerie van Economische Zaken uitgewerkt en waar de huishoudelijke verbruikers kunnen toe overgaan, wanneer het voor hen voordeliger uitvalt dan het normaal tarief, voorziet een vast recht, verschillend volgens de grootte der woning en de streek, en een verminderd tarief, wanneer het verbruik een bepaald aantal kWh overtreft.

3. — *Cokes* (1).

De Belgische cokesnijverheid onderging de weerslag van de conjunctuuromslag in de Westeuropese ijzer- en staalnijverheid.

De cokesproductie nam vanaf het begin van het tweede kwartaal geleidelijk toe en overtrof bij het einde van het jaar reeds merkelijk het maandgemiddelde van het topjaar 1952. Voor gans het jaar 1954 bedroeg de aangroei 200.000 t, d. i. 3,4 % ten opzichte van 1953.

De aankopen van de binnenlandse markt (2) stegen met 7,7 %. De Belgische ijzer- en staalnijverheid nam ondanks het geringe peil der aankopen tijdens de eerste helft van het jaar, 5,8 % meer op dan in 1953. De andere binnenlandse verbruikers kochten 17,6 % meer, in tegenstelling met de algemene tendentie tijdens de jongste jaren, die neerwaarts georiënteerd was. De cokesuitvoer, met inbegrip van de afzet in het Groothertogdom Luxemburg, groeide met 8,3 % aan. De ruime Duitse voorraden wogen evenwel op de uitvoermogelijkheden tijdens het grootste gedeelte van het jaar.

Het verschil tussen productie en afzet werd door een inkrimping der voorraden en door een ruimere invoer opgevangen. De voorraden bij de cokesfabrieken daalden met 71.600 t en bedroegen nog slechts 127.000 t bij het einde van het jaar; ze bestonden toen voor twee derde uit kleine cokes. De cokesinvoer neemt van jaar tot jaar toe; onbestaande in 1949, bedroeg hij 2.100 t per maand in 1953 en 6.900 t in 1954 en is meestal van Duitse herkomst.

De schommelingen der steenkolenaankopen door de cokesnijverheid zijn zeer belangrijk voor de Belgische steenkoleneconomie. Evenals in 1953, namen de cokesfabrieken 29 % van de *totale* steenkolenafzet op de Belgische markt voor hun rekening, tegen slechts 24 % in 1949. De inkrimping van het aandeel van de *Belgische* steenkool in de totale leveringen aan de cokesfabrieken tijdens de eerste drie kwartalen van 1954 kwam echter voor een belangrijk gedeelte tussen

(1) Statistische bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

(2) Het Groothertogdom Luxemburg niet inbegrepen.

Hoogovencokesbalans

(duizenden tonnen)

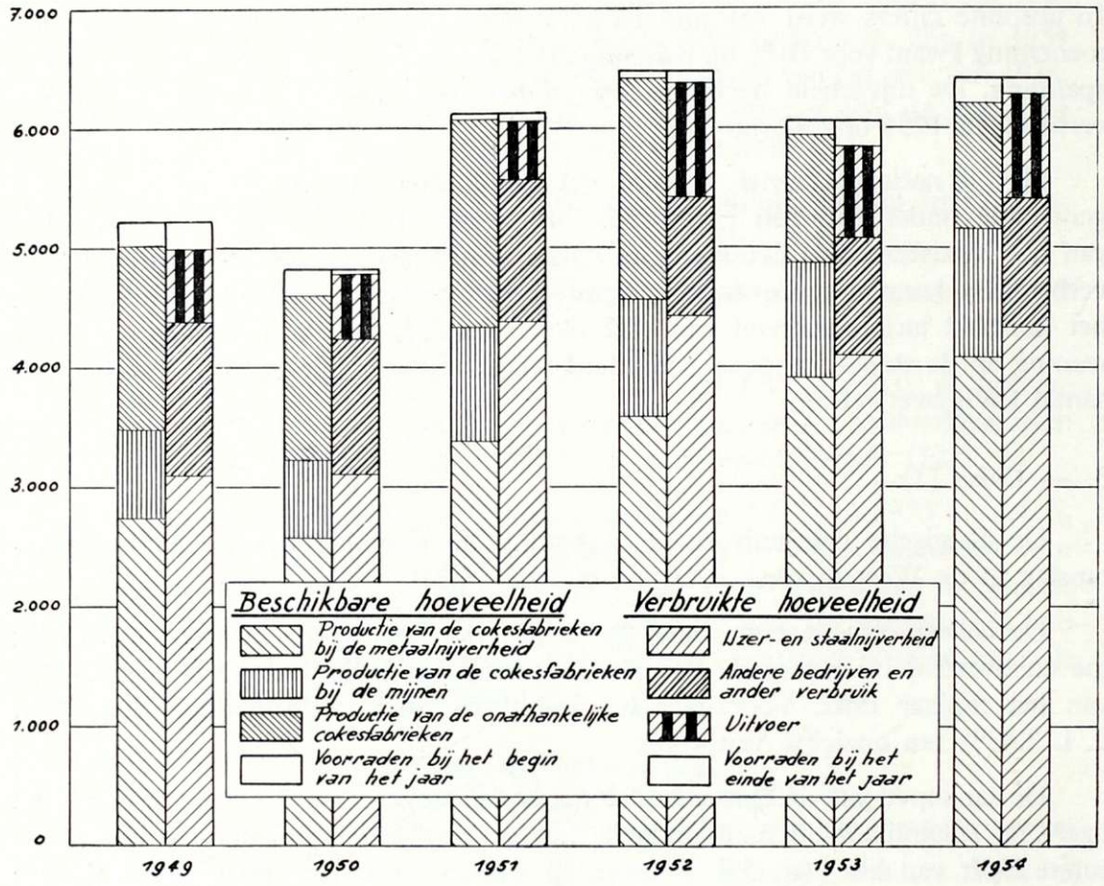

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen.

in de sterke stijging van de Belgische mijnvoorraden, die voor een groot gedeelte uit in cokes omzetbare steenkool bestonden. Tijdens de eerste drie kwartalen kochten de Belgische cokesfabrieken immers slechts 463.000 t inheemse steenkool per maand, tegen 544.000 t tijdens het ganse jaar 1953, doch tijdens het laatste kwartaal van 1954 stegen deze aankopen tot 550.000 t. In totaal werd 700.000 t Belgische steenkool, hetzij 11 % minder aangekocht dan tijdens het voorgaande jaar. De hoeveelheid ontvangen uitheemse steenkool, daarentegen, bedroeg van maart tot september ruim 200.000 t per maand, doch liep daarna sterk terug. Over gans het jaar werd gemiddeld 183.000 t buitenlandse steenkool per maand door de cokesfabrieken ontvangen, tegen 102.000 t in 1953 en slechts 70.000 t in 1949.

Het grootste gedeelte hiervan kwam uit Duitsland, waar de cokesgruiskolen goedkoper zijn. Tijdens de laatste maanden nam de Duitse aanvoer af, daar omwille van de sterk gestegen Westeuropese aankopen de voorraden sterk ingekrompen waren. Een ander gedeelte was uit de Verenigde Staten afkomstig. Door de sterk oplopende zeevrachttarieven tijdens het laatste kwartaal, viel deze invoer duur uit, terwijl de Amerikaanse kolen in 1953 en begin 1954 tegen lage prijs konden worden aangekocht.

Het aandeel van de binnenlandse steenkool in de totale voorziening der Bel-

gische cokesfabrieken steeg tot gemiddeld 27,4 % (18,3 % in december), tegen 16 % in 1953 en 14 % in 1949.

4. — *Gas* (1).

De totale nuttige gasproductie nam ten opzichte van 1953 met 10,2 % toe,

Productie, in- en uitvoer van gas (a)
(duizenden kubieke meters, herleid tot 4.250 Kcal aan 0° C en 760 mm Hg)

OMSCHRIJVING	1949	1951	1952	1953	1954
Productie der gasfabrieken :					
Overheidsbedrijven en verenigingen van gemeenten (b)	1.866	745	569	559	539
Private maatschappijen (b)	44.296	14.090	12.702	12.673	12.618
Productie der cokesfabrieken :					
Overheidsbedrijven (b)	76.173	66.627	66.930	62.962	46.479
Private maatschappijen :					
Productie bestemd voor de openbare verdeling (b)	679.031	691.997	685.642	688.060	777.950
Productie bestemd voor rechtstreekse levering aan de nijverheid (c)	830.372	904.960	921.215	898.839	1.004.943
Productie der steenkolenmijnen en der reforminginstallaties (b)	1.300	45.104	84.506	105.753	107.245
Totaal van het in België geproduceerd gas	**1.633.038**	**1.723.523**	**1.771.564**	**1.768.846**	**1.949.774**
Invoer	1.144	450	2.568	5.763	895
Uitvoer	22.349	26.421	23.723	28.399	43.486
Totaal van het in België beschikbaar gas	**1.611.833**	**1.697.552**	**1.750.409**	**1.746.210**	**1.907.183**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Deze statistiek heeft betrekking op het gas dat door de pyrogeendistillatie in de gas- en cokesfabrieken wordt voortgebracht en waaraan gebeurlijk watergas, luchtgas, restgas der scheikundige synthese, hoogovengas en methaangas worden toegevoegd. Zij omvat eveneens de productie van methaan, rechtstreeks voortkomend uit de steenkolenmijnen, alsmede vloeibaar gemaakt petroleumgas in leidingen vervoerd, welke gassen voor de openbare voorziening bestemd zijn. Onderhavige statistiek slaat niet op de hoeveelheden watergas, luchtgas, restgas, hoogovengas, methaan- of vloeibaar gas, die buiten de producerende fabriek worden vermengd met gas, voortkomend van de pyrogeendistillatie der steenkolen, uitgenomen die welke rechtstreeks aan het openbaar net worden geleverd. Zij omvat niet het door de cokesfabrieken voortgebrachte of afgenomen gas (steenkolengas of ander), dat voor eigen behoeften wordt aangewend, nl. voor ovenverwarming, enz.
(b) Productie volledig voor de openbare verdeling bestemd.
(c) Productie bestemd voor de rechtstreekse leveringen van de cokesfabrieken aan andere afdelingen van de vennootschappen, waaraan de betrokken cokesfabrieken toebehoren, of aan andere, juridisch onafhankelijke nijverheidsvennootschappen.

(1) Deze ontleding van de productie en het verbruik van gas slaat enkel op het gas, dat door rechtstreekse of onrechtstreekse steenkooldistillatie werd verkregen, alsmede op het mijngas en op de kleine hoeveelheden door leidingen gestuwd petroleumgas. Het eigen verbruik van de gas- en cokesfabrieken werd in deze ontleding niet opgenomen. Voor een uitgebreider omschrijving, zie voetnota (a) van bovenstaande tabel.

zodat de stijgende tendentie, die in 1953 onderbroken was, in versterkte mate voortgezet werd.

De aangroei betrof vooral de productie door de cokesfabrieken. De mijnen leverden meer mijngas doch de aangroei bedroeg slechts 1,4 %, hoewel de meest geschikte bronnen reeds aangeboord werden. In sommige bedrijven is het volume opgehaald mijngas verminderd; in één hiervan viel de productie zelfs stil. Deze inkrimping is evenwel slechts tijdelijk en er kan een tamelijk sterke productiestijging tijdens de eerstkomende jaren worden in het vooruitzicht gesteld.

Het aandeel der gasfabrieken is verder afgenomen, daar een fabriek van

Openbare gasdistributie
(duizenden kubieke meters)

OMSCHRIJVING	1949	1951	1952	1953	1954
A. *Beschikbaar gas :*					
1. In België ingevoerd	1.144	450	2.568	5.763	895
2. Aan gashouders onttrokken	84	19	198	67	129
3. In de gasfabrieken voortgebracht (nettoproductie) :					
a. Ovengas	85.496	76.953	77.802	66.012	48.683
b. Integraal, water-, armgas...	36.839	10.831	7.291	5.894	4.765
4. Door cokesfabrieken rechtstreeks geleverd	92.838	92.465	89.033	84.985	86.368
5. Door tussenkomst der transportmaatschappijen geleverd	586.193	688.200	724.167	733.146	831.866
Totaal	**802.594**	**868.918**	**901.059**	**895.868**	**972.706**
B. *Verdeeld gas :*					
6. Aan de verbruikers in België geleverd :					
Huishoudelijk verbruik				478.611	479.346
Handels- en ambachtsverbruik	657.012	705.319	717.678	43.600	46.162
Industrieel verbruik				185.919	224.851
Openbare verlichting	19.172	19.734	17.711	15.227	11.841
Openbare diensten en gebouwen	10.882	12.922	14.877	15.750	18.006
Totaal	**687.066**	**737.975**	**750.266**	**739.107**	**780.206**
7. Niet verkocht gas : Eigen verbruik en verlies	93.064	104.313	127.051	128.326	148.909
8. Totale distributie in België (6 + 7)	**780.130**	**842.288**	**877.317**	**867.433**	**929.115**
9. Uit België uitgevoerd	22.349	26.421	23.723	28.399	43.486
10. Totaal verdeeld (8 + 9)	**802.479**	**868.709**	**901.040**	**895.832**	**972.601**
Aan gashouders toegevoegd	115	209	19	35	105

Bron : Verbond der Gasnijverheid.

steenkolengas in de loop van het tweede halfjaar werd stilgelegd. Deze terugloop zou nog sterker zijn geweest, indien niet tijdens de scherpe koude bij het begin van het jaar hulpfabrieken waren op gang gebracht.

Het uitvoersaldo is met 88 % toegenomen door de sterke daling van de invoer en de merkelijke aangroei van de uitvoer.

De stijging van de totale beschikbare hoeveelheid gas (eigen gebruik der producenten niet inbegrepen) bedroeg 9,2 % ten opzichte van 1953, wat voor de na-oorlogse evolutie in België opmerkelijk veel is, vooral indien met de sterke aangroei van het concurrerend verbruik van gasvormige en vloeibare petroleumderivaten wordt rekening gehouden.

De toeneming geldt evenwel in overwegende mate het industrieel verbruik en was vooral sterk tijdens de tweede helft van het jaar, toen in de meeste bedrijfstakken het activiteitstempo aanzienlijk toenam.

De gasleveringen aan particuliere verbruikers en aan ambachten en neringen zijn slechts met 0,65 % ten opzichte van 1953 toegenomen. In deze sectoren is de concurrentie van petroleumgas vooral ernstig omdat dit gas dikwijls tegen gunstiger voorwaarden wordt verkocht dan die welke thans voor stadsgas kunnen worden verleend.

Deze concurrentie heeft de verdelers van stadsgas tot een krachtige inspanning inzake verminderde tarieven verplicht. Tijdens het tweede halfjaar van 1953 hebben ze immers hetzij de reeds van kracht zijnde bijzondere tarieven veralgemeend, hetzij nieuwe verminderde tarieven uitgewerkt, die aangepast zijn aan de veelvuldige aanwendingsmogelijkheden van gas.

5. — *Petroleum.*

Het verbruik van petroleumproducten blijft snel aangroeien. Ten opzichte van de voorgaande jaren is het stijgingstempo echter vertraagd voor benzine, doch nam toe voor « gas/diesel-oil ».

De benzine-aankopen namen immers ten opzichte van 1953 met slechts 3 % toe. Sedert 1949 bedroeg de stijging 48 % en 150 % ten opzichte van 1938. Misschien duidt die evolutie op een relatieve verzadiging en op de groeiende concurrentie van dieselolie voor baanvervoer.

De fuel-oil-verkoop steeg met 18 % tot een peil dat met 278 % dat van 1949 overtrof en ten opzichte van 1938 het indexcijfer 4.200 bereikte. Het belang van de industriële stookinstallaties voor de afzet van fuel-oil neemt steeds toe.

Het zichtbaar verbruik van « gas/diesel-oil » heeft zijn geleidelijke stijging in 1954 in versterkte mate voortgezet. De aangroei bedroeg 19 % ten opzichte van het voorgaande jaar, zodat het verbruik sedert 1949 verdubbeld werd en reeds het negenvoudige bedraagt van het peil van 1938. Naast de voortzetting van de tendentie tot het vervangen, voor bepaalde aanwendingen, van steenkool door gasolie, moet het jongste, versterkte stijgingstempo ten dele worden in verband gebracht met het op de markt brengen van nieuwe dieselmotoren voor voertuigen, die door hun eigenschappen een rechtstreekse concurrentie voor de benzinemotoren betekenen.

Productie en verbruik van petroleumproducten (a)
(duizenden tonnen)

OMSCHRIJVING	1938	1949	1951	1952	1953	1954
Verwerkte hoeveelheid ruwe petroleum	372	340	996	2.660	3.213	3.798
Productie :						
Lichte oliën	76(b)	66	169	522	662	808
Halfzware oliën	19	10	13	67	109	156
Stookoliën :						
— Gas/Diesel-oil	53	92	198	565	792	924
— Fuel-oil	117	109	375	1.228	1.351	1.512
Smeeroliën	—	11	5	7	6	9
Asfalt en residuën, niet vloeibaar op 50°	28	59	83	86	90	95
Petroleumgas	—	347	—	3	46(c)	84(c)
Invoer (d) *:*						
Lichte oliën	295	556	741	607	551	350
Halfzware oliën	79	—	—	49	55	55
Stookoliën :						
— Gas/Diesel-oil	73	348	438	502	480	504
— Fuel-oil	13	657	1.265	856	761	900
Smeeroliën	60	110	166	134	119	163
Petroleumgas	—	9	34	54	67	83
Uitvoer (d) :						
Lichte oliën	4	1	32	268	284	189
Halfzware oliën	3	—	1	27	41	63
Stookoliën :						
— Gas/Diesel-oil	22	89	63	323	322	272
— Fuel-oil	45	273	547	1.234	1.232	1.017
Smeeroliën	—	54	82	54	55	67
Petroleumgas	—	—	—	2	..	..
Leveringen voor het binnenlands verbruik (e) :						
Auto- en vliegtuigbenzine	371	627	813	849	900	928
White spirit en speciale benzine	—	17	21	20	22	23
Jet-oil en kerosine	22	29	49	81	106	130
Gas/Diesel-oil	115	556	717	823	882	1.047
Fuel-oil	22	245	769	689	788	927
Smeeroliën	73	70	88	78	81	89
Asfalt en residuën	34	35	64	68	78	91
Petroleumgas	1	9	34	53	99(c)	143(c)

Bronnen : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Verbeterde gegevens voor de jaren vóór 1954.
(b) De lichte oliën, bestemd voor industriële behandeling der grondstoffen niet inbegrepen.
(c) Het afvalgas der raffinaderijen, rechtstreeks verbruikt door een electrische centrale, inbegrepen.
(d) B.L.E.U.
(e) Bunkeroliën niet inbegrepen.

Het verbruik van vloeibaar gemaakt petroleumgas steeg met 11 % tot bijna het tienvoudige van de afzet in 1949. Het was in 1938 nog onbeduidend. Hieruit blijkt het groeiend tempo van de concurrentie, die het steenkolengas aldus ondergaat. De niet bij een net aangesloten gemeenten vragen steeds minder een gasleiding en in de gemeenten met leidingen worden vele nieuwe woningen niet meer aangekoppeld; het huishoudelijk verbruik van steenkolengas nam dan ook tijdens de jongste 6 jaren bijna niet meer toe.

Het totaal verbruik van vaste, vloeibare en gasvormige petroleumproducten is van 1953 tot 1954 met 12 % gestegen; ten opzichte van 1949 is het zichtbaar verbruik verdubbeld en tegenover 1938 vervierdubbeld. De sterke aangroei van de vraag naar zware oliën en naar petroleumgassen heeft de wederzijdse verhoudingen van de onderscheidene petroleumproducten tegenover elkaar sedert de oorlog grondig gewijzigd. Terwijl in 1938 de verhouding zware oliën/benzine slechts 37 % bedroeg, steeg ze tot 128 % in 1949, 186 % in 1953 en 205 % in 1954.

Dit stelt niet enkel problemen inzake de steenkolenafzet, doch ook wat betreft de raffinagetechniek, de invoerpolitiek en het wederzijds prijspeil der onderscheidene petroleumproducten. De activiteit der Belgische petroleumraffinaderijen die in 1954 verder met 18 % gestegen is, zodat aan een verdere uitbreiding der nieuwe installaties wordt gewerkt, weerspiegelt die tendentie van het verbruik. In 1954 kwamen de benzine voor slechts 22 % tussen in de totale productie van petroleumderivaten en de brandoliën voor 68 %. De invoer van brandoliën moest worden opgevoerd en de uitvoer ingekrompen. Het prijsverschil tussen zware oliën en benzine werd licht verminderd.

6. — *Energiebalans.*

Het totaal zichtbaar energieverbruik door de uiteindelijke verbruikers (1), dat van 1951 tot 1953 was afgenomen, heeft in 1954 zijn opwaarts verloop hervat. Hoewel de aangroei 5,2 % bedroeg, werd nochtans het hoge peil van 1951 en 1952 nog niet opnieuw bereikt. Nochtans moet rekening worden gehouden met het feit dat de weerslag van de voorraadvorming door de verbruikers tijdens die jaren niet gans uit de statistieken kon worden geweerd.

De aanwending van vloeibare brandstoffen blijft sterk en zeer regelmatig toenemen en werd bijna niet door de conjunctuurschommelingen beïnvloed. De aangroei beliep 14 % ten opzichte van 1953 en 115 % sedert 1949. Hun aandeel in het totaal energieverbruik bedroeg bijna 20 %, tegen slechts 11 % in 1949. Hoewel de aanwending van vloeibare brandstoffen door nijverheid en vervoer ongeveer verdubbeld is in een tijdsverloop van vijf jaar, was die aangroei er relatief toch minder sterk dan in de huishoudelijke sector, waar het verbruik tot het drievoudige van 1949 steeg.

Het huishoudelijk verbruik van gassen, petroleumderivaten inbegrepen, dat

(1) Het gaat hier om het nettoverbruik, d.w.z. dat het energieverbruik, hetwelk dient om in andere energievormen te worden omgezet, uit de eindcijfers werd geweerd; de verbruikte hoeveelheid wordt in 10^{12} kcal uitgedrukt.

Energiebalans (a)

VERBRUIKS-SECTOREN	Soorten van energie (10^{12} kcal)					Percentage van het totale energie-verbruik
	Brandstoffen			Electrische energie	Totaal	
	Vaste (b)	Vloeibare	Gasvormige			
	Jaar 1949 (c)					
Verbruik in de gezinnen (d)	44,47	1,60	1,96	0,68	48,71 (e)	*35,43 (e)*
Openbare besturen (d) ...	1,10		0,13	0,07	1,30	*0,95*
Transport	13,50	7,60	—	0,26	21,36	*15,54*
IJzer- en staalnijverheid ..	13,76		5,33	1,05	20,14	*14,65*
Bindingsbedrijven	33,03	6,00	1,26	0,53	45,96	*33,43*
Overige industrieën			1,10	4,04		
Totaal	**105,86**	**15,20**	**9,78**	**6,63**	**137,47**	*100,00*
Percentage van het totaal .	*77,01*	*11,06*	*7,11*	*4,82*	*100.00*	
	Jaar 1953 (c)					
Verbruik in de gezinnen (d)	52,34	3,81	3,34	0,86	60,35 (e)	*38,47 (e)*
Openbare besturen (d) ...	1,57		0,13	0,10	1,80	*1,15*
Transport	12,06	12,80	—	0,30	25,16	*16,04*
IJzer- en staalnijverheid ..	16,68		6,65	1,36	24,69 (f)	*15,73 (f)*
Bindingsbedrijven	25,24	12,01	1,32	0,51	44,87	*28,60*
Overige industrieën			0,95	4,84		
Totaal	**107,89**	**28,62**	**12,39**	**7,97**	**156,87**	*100,00*
Percentage van het totaal..	*68,78*	*18,24*	*7,90*	*5,08*	*100,00*	
	Jaar 1954 (g)					
Verbruik in de gezinnen (d)	53,58	5,18	3,14	0,92	62,82 (e)	*38,05 (e)*
Openbare besturen (d) ...	1,56		0,13	0,11	1,80	*1,09*
Transport	11,29	14,36	—	0,32	25,97	*15,73*
IJzer- en staalnijverheid ..	16,76		6,50	1,41	24,67 (f)	*14,94 (f)*
Bindingsbedrijven	28,06	13,18	1,68	0,63	49,82	*30,18*
Overige industrieën			1,06	5,21		
Totaal	**111,25**	**32,72**	**12,51**	**8,60**	**165,08**	*100,00*
Percentage van het totaal .	*67,39*	*19,82*	*7,58*	*5,21*	*100,00*	

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Deze samengevatte energiebalansen vermelden de verschillende soorten van verbruikte energie, ofwel onder hun oorspronkelijke vorm, zoals de steenkool, ofwel na omvorming, zoals het gas en de electriciteit. Daar het niet altijd mogelijk was, bij het berekenen van de verschillende onderdelen van deze balansen vaste statistische gegevens te gebruiken, moesten sommige ramingen gedaan worden. Vermits de schattingsbasis voor de drie jaren gelijkaardig is, zijn de drie balansen vergelijkbaar.
(b) Deze kolom komt ongeveer overeen met het rechtstreekse steenkoolverbruik, behalve voor de ijzer- en staalnijverheid.
(c) Verbeterde cijfers.
(d) Wat het zichtbaar verbruik van bruinkoolagglomeraten en vloeibare brandstof betreft, was het niet mogelijk een onderscheid te maken tussen het verbruik in de gezinnen en dat in de openbare besturen.
(e) Met inbegrip van het verbruik van steenkoolagglomeraten en vloeibare brandstof door de openbare besturen.
(f) Exclusief het verbruik van vloeibare brandstof door de ijzer- en staalnijverheid.
(g) Voorlopige cijfers.

tot in 1952 toegenomen was, schijnt sedertdien niet meer te zijn aangegroeid. De grondtendentie van het totale gasverbruik wordt echter vooral bepaald door het bedrijvigheidstempo in de ijzer- en staalnijverheid en in de stikstofbindingsbedrijven.

De electriciteitsleveringen, die tijdens de twee voorgaande jaren op hetzelfde peil waren gebleven, namen in 1954 met 8 % toe en overtroffen aldus met 30 % het volume van 1949.

Het totale verbruik van vaste brandstoffen vertoont een neiging tot dalen. In de ijzer- en staalnijverheid blijft de cokesbehoefte eng verbonden met het volume van de productie. Hoewel het huishoudelijk verbruik zeer gevoelig is voor de conjunctuurschommelingen, schijnt de grondtendentie, ondanks de concurrentie van petroleumproducten, opwaarts gericht; uit die sterk groeiende vraag naar kalorieën vanwege de gezinnen blijkt de algemene verbetering inzake behuizing. Voor vervoerdoeleinden wordt van jaar tot jaar minder steenkool aangewend.

Verloop van het energieverbruik tijdens de jaren 1949 tot 1954
(10^{12} Kcal)

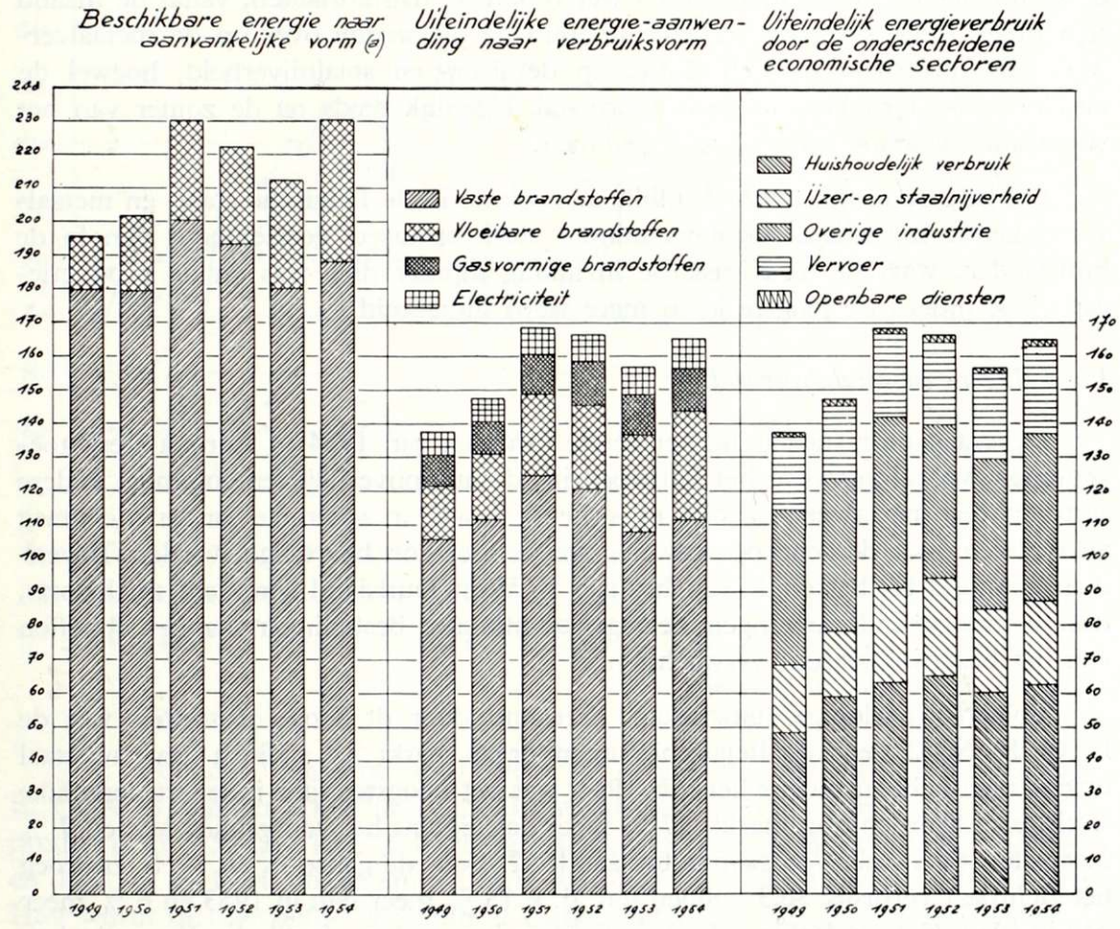

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Beschikbare hoeveelheid ruwe energie ± in- of uitvoersaldo der onderscheidene vormen verwerkte energie.

Doch vooral in de andere industrieën dan de ijzer- en staalnijverheid geschiedt de vervanging van vaste brandstoffen door vloeibare zeer vlug, zodat deze evolutie

inzake het basisverloop van het verbruik van vaste brandstoffen de doorslag geeft. Terwijl in 1949 de nijverheid in de totale aanwending van vaste brandstoffen voor 31,2 % tussenkwam, daalde dit aandeel tot 23,4 % in 1953, doch is evenwel opnieuw tot 25,2 % in 1954 toegenomen. Hierbij valt het op dat het totaal industrieel verbruik van alle vormen van energie, dat der ijzer- en staalnijverheid niet inbegrepen, in 1954 ten opzichte van 1949 slechts het indexcijfer 108 heeft bereikt, terwijl de industriële activiteit met 17 % is aangegroeid (1) en tevens een sterke mechaniserings inspanning werd doorgevoerd. Hoewel in mindere mate, wordt een gelijkaardige evolutie vastgesteld in de ijzer- en staalnijverheid, waar relatief minder niet in cokes omgezette steenkool en rijke gassen worden aangewend en meer electriciteit en arme gassen.

§ 2. — METAALNIJVERHEID

De conjunctuuromslag was vooral sterk in de metaalnijverheid. Begonnen in de sector der non-ferro metalen, en wel vooral de halffabrikaten, vanaf de maand september 1953, sloeg de verbetering rond de jaarwende over op de metaalverwerkende nijverheid en, ten slotte, op de ijzer- en staalnijverheid, hoewel de na-Koreaanse terugloop in deze bedrijfstak eigenlijk reeds na de zomer van het voorgaande jaar tot stilstand was gekomen.

Op langere termijn gezien, blijkt de evolutie in de Belgische staal- en metaalverwerkende nijverheid nochtans minder sterk opwaarts georiënteerd dan in de buurlanden, waar de na-Koreaanse inzinking minder diep was en de productiecapaciteit tijdens de jongste jaren meer werd uitgebreid.

1. — *IJzer- en staalnijverheid.*

De vraag naar staal is na het eerste kwartaal van 1954 in Europa sterk toegenomen, vooral vanwege het bouwbedrijf, de autonijverheid en sommige andere sectoren der metaalverwerkende nijverheid, terwijl in sommige landen de vraag naar platen voor de scheepsbouw nog steeds niet kon bevredigd worden. Bovendien ontstond bij het einde van het jaar in West-Duitsland een ware staalkoorts, daar sommige ondernemingen belangrijke militaire bestellingen na het opheffen van het bezettingsstatuut verwachtten.

Volgens voorlopige statistieken, berekend door de Hoge Autoriteit van de E. G. K. S. (2), zou de Belgisch-Luxemburgse markt 2,4 miljoen ton ruw staal opgenomen hebben tijdens het jaar 1954, wat het hoogste cijfer is sedert dergelijke statistieken worden opgemaakt, 27 % meer dan tijdens het voorgaande jaar en 7 % meer dan tijdens het voorgaande topjaar 1952. Voor de ganse E. G. K. S. bedroeg het zichtbaar verbruik 36,3 miljoen ton, d. i. 13 % meer dan in 1953 en 6 % meer dan in 1952. Het aandeel van de B. L. E. U. in het totale verbruik der Gemeenschap neemt dus sedert 1952 toe, in tegenstelling met de evolutie tussen 1949 en 1951.

(1) Volgens het vroegere indexcijfer van de industriële activiteit, berekend door het Ministerie van Economische Zaken.

(2) *Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier, Haute Autorité, Bulletin statistique,* 3e jaarg., nr 3, mei 1955, blz. 147.

De staalproductie werd dan ook in gans West-Europa sterk opgevoerd, vooral na het zomerverlof; voor sommige staalsoorten was echter de toestand gunstiger dan voor andere.

De dalende prijstendentie, die sedert het tweede halfjaar van 1953 overheerste, ging na het tweede kwartaal van 1954 voor een hele reeks staalproducten geleidelijk in een gematigde stijging over, terwijl ook de schrootprijzen toenamen; nochtans was de aangroei geringer dan tijdens de Korea-boom.

De Belgische industrie nam deel aan die verbetering. Nochtans bleef de totale productie in 1954 nog beneden het peil van 1951 en 1952, in tegenstelling met de evolutie in het Verenigd Koninkrijk, West-Duitsland, Nederland en Italië.

IJzer- en staalnijverheid
Productie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

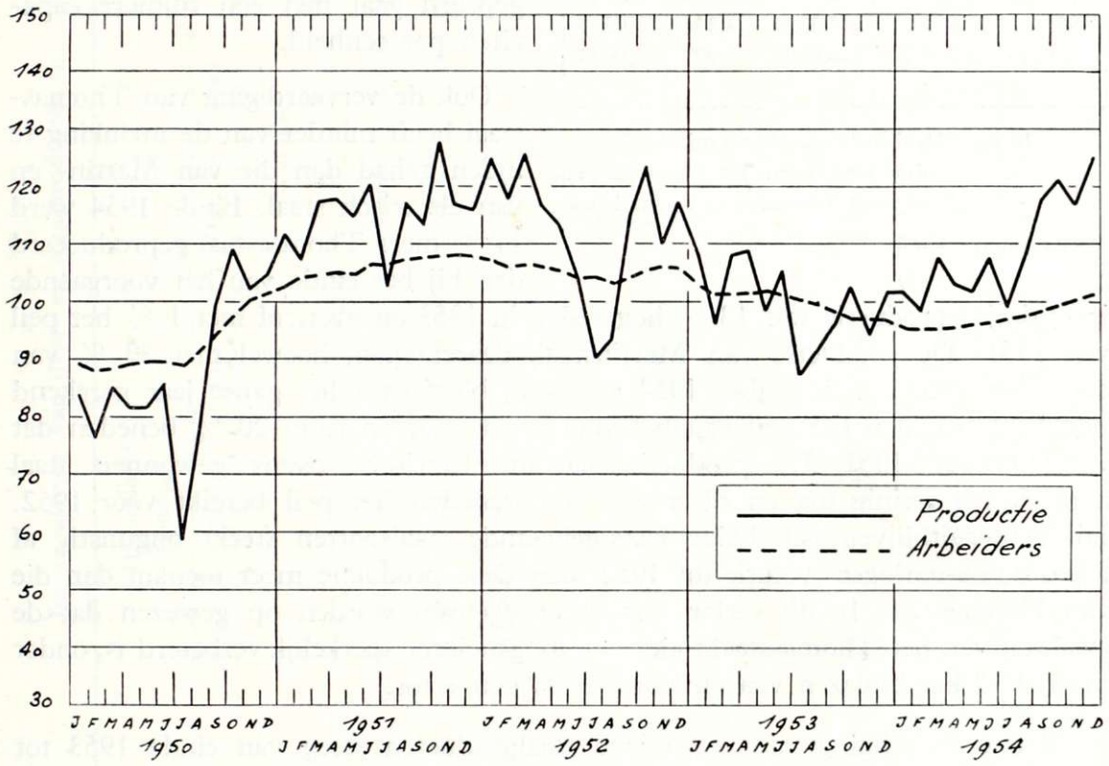

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De productie van ruw staal bleef in België ten opzichte van de andere E. G. K. S.-landen achteruit. Terwijl het aandeel van België in de E. G. K. S.-productie in 1952 nog 12,2 % bedroeg, daalde deze verhouding tot 11,5 % in 1953 en 11,4 % in 1954; in december 1954 bedroeg dit aandeel nog slechts 11,1 %. Hier wordt dus hetzelfde verschijnsel vastgesteld als op het gebied der steenkoolproductie.

Het aandeel der Belgische gietijzerproductie heeft daarentegen in 1954 met 13,8 % opnieuw het peil van 1952 bereikt.

Van december 1953 tot december 1954 steeg de Belgische gietijzerproductie

met 22 %. Hierbij valt het op dat de inkrimping van de productie volgens het Thomasprocédé tijdens de na-Koreaanse inzinking minder belangrijk was dan die van speciaal gietijzer; bij het einde van het jaar bleef laatstgenoemde productie evenwel nog merkerlijk beneden het gemiddeld peil van 1951, terwijl die van Thomasgietijzer dit peil ruimschoots overtrof.

IJzer- en staalproductie
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Gietijzer	Ruw staal	Afgewerkt staal
1929	4.040	4.009	3.115
1937	3.804	3.777	2.890
1938	2.426	2.212	1.762
1949	3.749	3.782	2.968
1950	3.695	3.732	2.926
1951	4.868	4.990	3.878
1952	4.790	5.000	3.749
1953	4.232	4.396	3.361
1954 (a)	4.619	4.927	3.624

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Administratie van het Mijnwezen en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voorlopige cijfers.

Het aantal hoogovens in werking steeg van 42 in december 1953 tot 47 einde 1954; hierbij dient bovendien aangemerkt dat de vervanging van versleten hoogovens door nieuwe meestal gepaard gaat met een ruimere capaciteit per eenheid.

Ook de vervaardiging van Thomasstaal heeft minder van de inzinking te lijden gehad dan die van Martin- en van electrisch staal. Einde 1954 werd 17 % meer Thomasstaal geproduceerd dan bij het einde van het voorgaande jaar; de jaarproductie was 13 % hoger dan in 1953 en overtrof met 1 % het peil van 1951. De productie van Martinstaal, daarentegen, hoewel met 33 % van december 1953 tot december 1954 gestegen, bleef over het ganse jaar gerekend nog licht beneden het peil van het voorgaande jaar en ruim 20 % beneden dat van 1951 en 1952. De productie van in electrische ovens gewonnen staal nam slechts weinig toe en bleef zeer ver beneden het peil bereikt vóór 1952. Dit achteruitblijven van beide laatstgenoemde staalsoorten steekt ongunstig af tegen de na-oorlogse evolutie tot 1952 toen deze productie meer toenam dan die van Thomasstaal. In dit verband moet er evenwel worden op gewezen dat de kwaliteit van het Thomasstaal tijdens de jongste jaren merkelijk verbeterd is, onder meer door het inblazen van zuurstof in de convertor.

De vervaardiging van afgewerkte staalproducten steeg van einde 1953 tot december 1954 met 22 %. De evolutie was niet gelijkvormig voor alle producten. Terwijl, bij voorbeeld, 59 % meer fijne, zwarte platen, 40 % meer handelsstaal en diverse producten, 22 % meer bandstaal en ongelaste buizen werd voortgebracht, liep de vervaardiging van spoorstaven met 46 % terug.

De ganse jaarproductie bleef eveneens licht beneden het peil, bereikt in 1951 en 1952.

Over een langere periode bezien, valt vooral de productiestijging van dunne en middelmatige platen op. Dit houdt o. m. verband met de groeiende activiteit in de Westeuropese autonijverheid en met de uitbreiding der Belgische bliknijverheid. In alle landen wordt trouwens de productiecapaciteit voor koudgewalst plaatstaal uitgebreid.

In- en uitvoer van ijzer- en staalproducten (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
	INVOER									
IJzererts	9.091.648	10.807.786	11.058.326	11.862.388	12.819.090	2.238	2.297	3.527	3.500	3.207
Schroot	330.326	263.230	188.083	275.972	170.816	377	583	601	478	286
Ruw gietijzer	76.265	119.098	227.496	175.452	217.698	234	386	868	519	529
IJzerlegeringen	68.965	101.022	102.638	63.323	57.133	452	812	1.143	677	478
IJzer en staal, geslagen, getrokken of gewalst	70.213	69.983	73.714	174.802	218.415	668	817	972	1.389	1.588
	UITVOER									
Ruw gietijzer	21.702	40.898	12.987	22.005	48.133	68	144	57	64	142
IJzer en staal, geslagen, getrokken of gewalst	3.433.580	4.674.419	4.583.286	4.189.584	4.478.487	18.039	30.157	33.112	23.402	22.651

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) B.L.E.U.

De internationale handel in gietijzer en staal oriënteert zich steeds meer naar de andere landen der gemeenschappelijke markt; een uitzondering hierop vormt de invoer van gietijzer, die uit de overige E. G. K. S.-landen afnam ten gunste van de invoer uit de U. S. S. R. Volgens de E. G. K. S.-statistieken (1) bedroeg de totale invoer van gietijzer en staal in België (2) 905.000 t, waarvan 756.200 t uit de andere landen der Gemeenschap. De totale aangroei ten opzichte van het voorgaande jaar bedroeg 15 %, doch slechts 11 %, wat de invoer uit de E. G. K. S. betreft. De uitvoer, daarentegen, steeg met 9 % tot 2.676.300 t; de verzendingen naar de andere landen der Gemeenschap namen met 28 % tot 969.500 t toe.

2. — *Nijverheid der non-ferro metalen.*

De totale productie van non-ferro metalen is verder gestegen en bereikte bijna het peil van 1938. De aangroei gold koper, zink en tin. De loodproductie, daarentegen, heeft slechts 70 % van het vooroorlogs peil bereikt. Er werden wat minder edele metalen voortgebracht.

De vraag naar koper, zink en lood bleef in de ganse wereld, doch vooral in Europa, sterk toenemen en dreef de prijzen op.

De stakingen in sommige productielanden hadden tot gevolg dat het koperaanbod de vraag niet kon bijhouden zodat de Amerikaanse Overheid een gedeelte der strategische voorraden heeft moeten op de markt brengen. De Belgische koperproductie steeg met 2,2 % tot 6 % der wereldproductie, die slechts met 0,4 % aangroeide.

Productie van non-ferro metalen

(tonnen)

OMSCHRIJVING	1938	1949	1951	1952	1953	1954
Ruwe producten (1e en 2e fusie) :						
Zink	229.200	176.568	200.886	186.799	193.427	212.718
Koper	131.000	133.441	142.149	146.720	150.332	153.711
Lood	102.200	79.304	70.646	75.423	76.351	71.856
Tin	9.400	10.408	10.025	10.184	9.848	11.580
Aluminium	1.580	2.230	1.409	1.401	1.506	1.683
Diversen	9.600	3.675	4.883	4.530	4.683	4.669
Totaal	**482.980**	**405.626**	**429.998**	**425.057**	**436.147**	**456.217**
Halffabrikaten :	**149.595**	**134.060**	**197.644**	**156.091**	**153.994**	**174.728**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De activiteit der Belgische loodnijverheid werd eens te meer gehinderd door een onvoldoende ertsaanvoer. De afzet van lood en zink werd onder meer bevorderd door Amerikaanse overheidsaankopen voor voorraadvorming en door de drukke activiteit in de autonijverheid en in het bouwbedrijf.

(1) *Communauté Européenne du Charbon et de l'Acier, Haute Autorité, Bulletin statistique,* op. cit., blz. 102-124.

(2) Groothertogdom Luxemburg niet inbegrepen.

Nijverheid der non-ferro metalen
Totale productie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

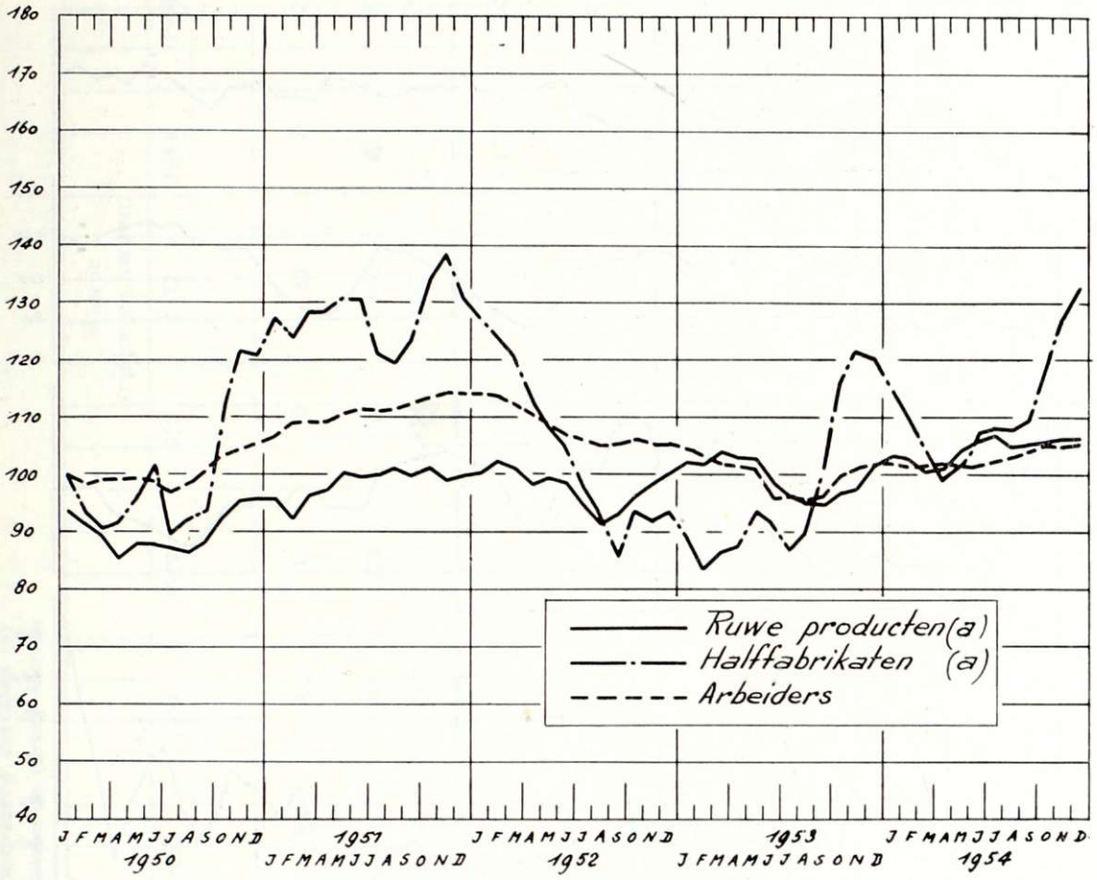

(a) Voortschrijdende driemaandsgemiddelden.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ondanks het oprichten van zinkraffinaderijen in Belgisch-Kongo, steeg de Belgische productie met 10 % tot ongeveer een tiende van de wereldproductie. Daar de Canadese industrie minder zink voortbracht, bekleedt België weer de tweede plaats in de rang der wereldproducenten. De zinkuitvoer, die ook met 10 % aangroeide, slorpt 65 % van de productie op.

De productie van tin steeg zeer sterk tijdens de laatste maanden van het jaar, om de buitenlandse vraag te kunnen bevredigen. Doch de expansie der Belgische bliknijverheid heeft omwille van de verbetering van het vertinningsprocédé geen overeenkomstige aangroei van het tinverbruik teweeggebracht.

Wat de groep der overige non-ferro metalen betreft, dient vooral het op dreef komen van de germaniumproductie te worden vermeld. België is thans de belangrijkste producent van dit zeldzaam metaal, zowel onder de vorm van oxyde als onder de vorm van zuiver metaal. Germanium wordt teruggewonnen uit het roet van schoorstenen der Kongolese kopermijnen en is een kostbaar metaal voor de electronica en dus ook voor de kernenergie.

De productie van halffabrikaten in non-ferro metalen nam over het ganse jaar met 13,5 % toe, doch bleef nog beneden het peil van 1951; vooral tijdens de laatste maanden van het jaar werden grote hoeveelheden voortgebracht. De uitvoer steeg aanzienlijk, vooral wat werken in aluminium en in koper betreft en bereikte voor deze rubrieken de hoogste hoeveelheid die sedert de oorlog werd geboekt.

Nijverheid der non-ferro metalen

Ruwe producten

Voortschrijdende driemaandsgemiddelden

(1953 = 100)

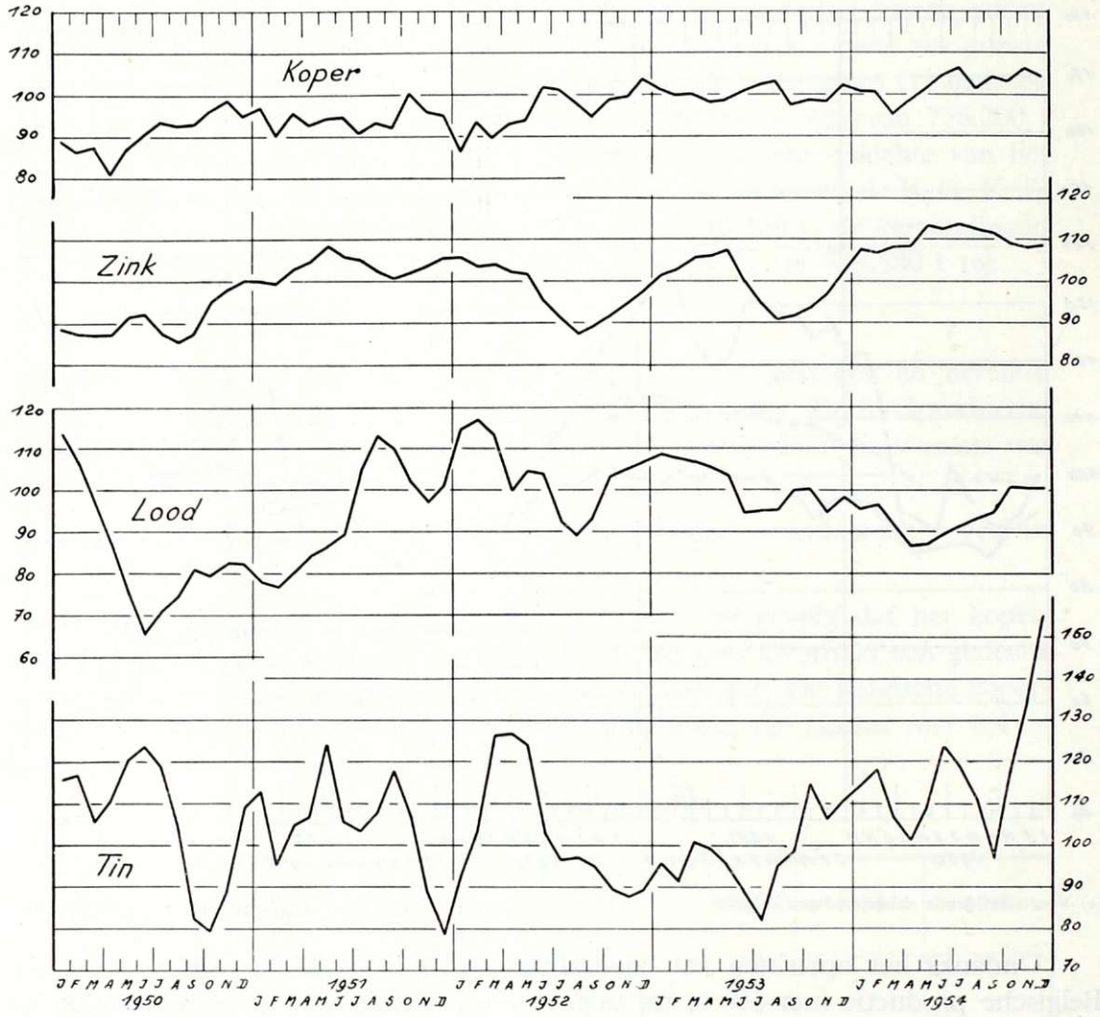

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Uitvoer van non-ferro metalen (a)

Ruwe metalen en werken daarvan

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Ruwe metalen :										
Koper ...	134.925	108.567	123.041	132.055	128.108	2.738	3.421	4.365	4.555	4.270
Tin	10.393	8.849	10.311	9.437	11.730	1.024	1.299	1.357	1.125	1.213
Lood	48.425	49.532	60.886	50.266	49.689	786	1.114	1.208	667	670
Zink	111.033	99.776	124.396	124.856	137.779	1.531	2.575	2.558	1.436	1.554
Werken :										
in aluminium	2.543	6.968	6.832	6.295	9.266	108	356	347	274	375
in koper .	27.795	39.168	34.429	31.332	41.152	852	1.991	1.916	1.420	1.613
in lood ...	4.105	8.351	3.809	3.490	4.397	94	220	99	57	71
in zink ...	8.509	22.027	12.014	14.496	15.114	154	735	341	212	233

(a) B.L.E.U.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Invoer van non-ferro metalen (a)

Ertsen, ruwe metalen en werken daarvan

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Ertsen :										
Koperertsen	5.316	6.807	1.220	590	502	36	50	11	8	20
Looderts (zelfs zilverhoudend)	99.090	98.314	127.136	106.087	87.466	676	860	1.194	893	565
Zinkerts	376.891	452.627	498.941	359.186	483.081	799	1.854	2.057	634	870
Mangaanerts	—	113.669	126.574	112.939	100.880	—	104	203	183	136
Tinerts	12.076	12.291	13.105	14.549	15.009	841	1.361	1.300	1.122	1.100
Ruwe metalen :										
Aluminium	8.574	15.409	13.591	13.475	19.083	150	366	363	310	428
Koper	162.703	168.097	182.032	167.944	183.169	3.223	4.934	6.264	5.853	6.249
Tin	1.298	2.078	1.334	1.517	2.036	127	300	158	173	201
Lood	35.195	35.515	21.629	23.181	22.515	495	762	397	302	297
Zink	4.124	6.946	1.050	1.443	5.115	39	207	23	15	56
Werken :										
in aluminium	3.101	5.030	4.427	4.498	6.086	170	340	351	351	430
in koper	2.615	3.249	2.929	5.438	6.484	197	328	331	436	431

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) B.L.E.U.

3. — *Metaalverwerkende nijverheid.*

a) *Statistieken.*

De vroegere productiestatistieken hielden enkel rekening met de activiteit van de bij de Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal) aangesloten ondernemingen, die ongeveer 90 % van het totaal aantal ondernemingen in deze bedrijfstak uitmaken. Met behulp van de inlichtingen, die door het Nationaal Instituut voor de Statistiek voor de overige ondernemingen worden verzameld, worden sedert 1953 volledige statistieken opgemaakt. Nochtans wordt geen rekening meer gehouden met de ondernemingen waar minder dan 5 arbeiders werken. Bovendien worden de bestellingen en verzendingen van de automontagebedrijven voor hun volle bedrag en hoeveelheid in de statistieken opgenomen, waar vroeger slechts het aandeel van de verwerking van Belgische producten voor de statistiek in aanmerking kwam.

b) *Algemeen overzicht.*

De na-Koreaanse terugloop van de bedrijvigheid in de Belgische metaalverwerkende nijverheid is rond de jaarwende in een geleidelijke verbetering overgegaan.

Metaalverwerkende nijverheid (a)
Bestellingen en leveringen

TIJDVAK	Aantal arbeiders (duizenden eenheden)	Geboekte bestellingen (miljoenen franken)		Leveringen			
				Waarde (miljoenen franken)		Hoeveelheid (duizenden tonnen)	
		Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer	Belgische markt	Uitvoer
1950 Maandgemiddelde...	**152,4**	**3.156**		**2.145**	**1.029**	**87,3**	**48,3**
1951 Maandgemiddelde...	**165,5**	**4.749**		**2.529**	**1.656**	**94,9**	**67,0**
1952 Maandgemiddelde...	**167,6**	**4.482**		**2.901**	**1.651**	**94,8**	**59,6**
1953 Maandgemiddelde...	**174,4**	**2.935**	**1.259**	**3.048**	**1.639**	**93,1**	**59,1**
1954 Maandgemiddelde...	**172,7**	**3.119**	**1.668**	**3.244**	**1.613**	**99,8**	**72,9**
1954 Januari	168,3	3.026	2.791	2.892	1.399	87,7	65,7
Februari	169,1	2.946	1.066	2.995	1.288	90,9	62,4
Maart	170,8	3.133	1.555	3.459	1.861	103,3	75,6
April	171,1	2.907	1.842	3.321	1.557	102,1	74,3
Mei	171,9	3.011	1.491	3.168	1.751	97,3	74,2
Juni	173,0	2.974	1.601	3.324	1.643	102,1	74,6
Juli	172,1	3.267	1.516	3.439	1.658	87,9	67,5
Augustus	172,4	3.676	1.447	2.920	1.473	92,7	72,5
September	179,8	2.912	1.585	3.368	1.580	108,3	75,8
Oktober	177,3	2.923	1.587	3.510	1.549	108,5	72,9
November	175,6	3.008	1.777	3.051	1.671	98,0	75,5
December.....	177,4	3.644	1.760	3.501	1.931	107,1	83,5

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal); vanaf 1953 : Fabrimétal en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Van 1950 tot 1952, vroegere reeksen, gedeeltelijk verbeterd; vanaf 1953, nieuwe reeksen.

De aangroei van de activiteit werd reeds tijdens de laatste maanden van 1953 vastgesteld, toen meer orders voor de binnenlandse markt begonnen binnen te vloeien, vooral wat tractiematerieel voor de spoorwegen, televisietoestellen en investeringsgoederen betreft; de groeiende activiteit in de verbruiksgoederenindustrieën en de wet van 7 augustus 1953 betreffende de steunverlening bij de oprichting, de uitbreiding, de wederuitrusting en de rationalisatie van industriële en ambachtelijke ondernemingen (1) hadden immers de vraag naar investeringsgoederen doen toenemen. In 1954 bleef de binnenlandse vraag aangroeien, vooral nadat de wet van 1 juli 1954 (2) fiscale ontheffingen had ingevoerd ten einde productieve investeringen te bevorderen. Voor gans het jaar 1954 werden voor 37,4 miljard frank nieuwe orders doorgegeven, tegen 35,1 miljard in 1953. De vraag gold vooral investeringsgoederen, auto's, schepen en enkele nieuwe verbruiksgoederen, zoals televisietoestellen en electrische huishoudapparaten.

Sedert begin 1954 werden tevens meer bestellingen voor het buitenland

Metaalverwerkende nijverheid
Totale leveringen en personeelsbezetting
(1953 = 100)

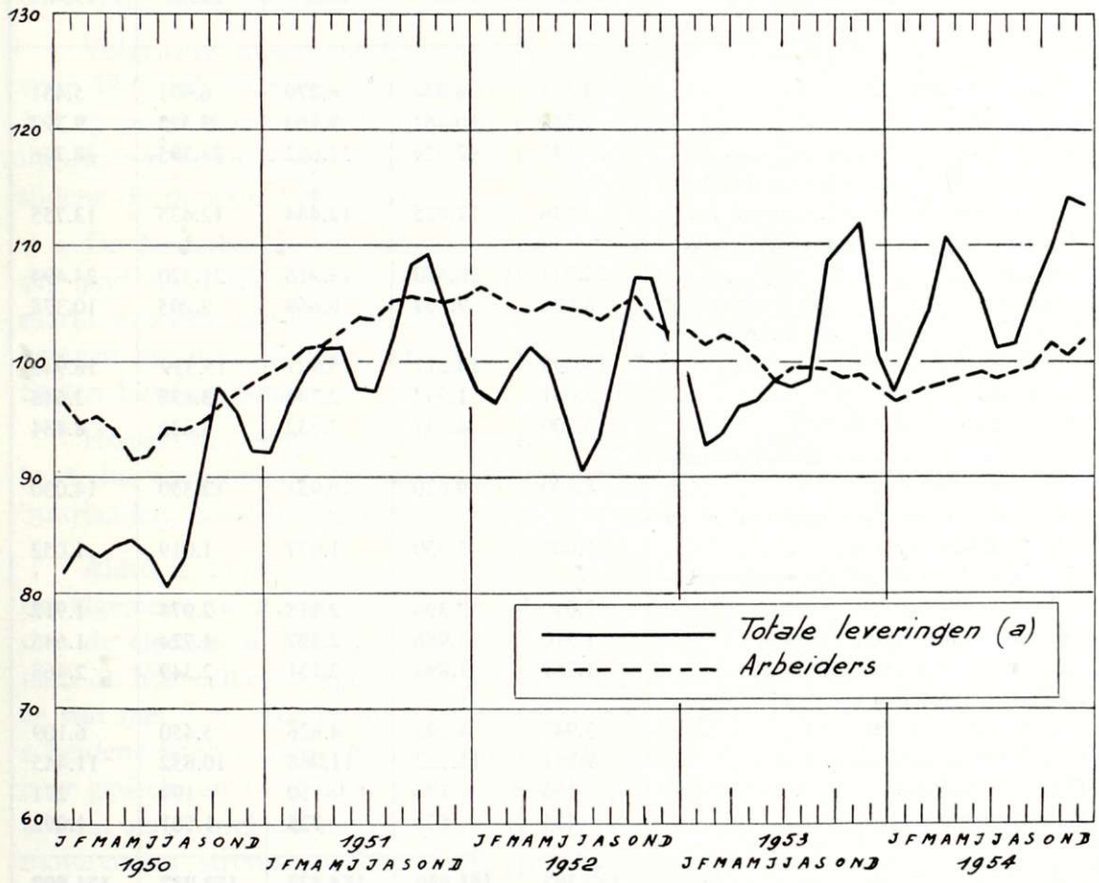

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal). Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Voortschrijdend driemaandsgemiddelde van de indexcijfers der hoeveelheid geleverd door elk van de 18 groepen der metaalverwerkende nijverheid. Weging door het aantal arbeiders die in 1953 in elk dezer groepen werkzaam waren; nieuwe reeksen van 1953 af.

(1) Wet van 7 augustus 1953 *(Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953) en koninklijk besluit van 12 oktober 1953 *(Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953).

(2) *Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1954.

geboekt. Vooral in januari liep het orderbedrag zeer hoog op, daar de U. S. S. R. en Spanje in uitvoering van de pas gesloten handelsovereenkomsten belangrijke orders doorgaven. Het buitenland vroeg vooral draadproducten, gegalvaniseerde platen en machines voor allerhande industrieën. Het orderbedrag steeg van 15,2 tot 20 miljard frank.

Het totaal bedrag der bestellingen voor binnen- en buitenland steeg derhalve met 13,5 %; het aandeel der buitenlandse orders in het totale orderbedrag klom van 26,9 tot 34,8 %.

Die ruimere vraag naar metaalwaren, evenals de verplichting de auto's, waarvan de jaarlijkse afzet op de Belgische markt ten minste 250 eenheden per merk bedraagt, in België te monteren, verwekten een aangroei van de werkgelegenheid.

Metaalverwerkende nijverheid (a)
Totale leveringen.
Maandgemiddelden (tonnen)

BEDRIJFSGROEP	1950	1951	1952	1953	1954
Vormstaalgieterij	4.305	6.044	6.279	6.071	5.431
IJzergieterij	9.383	10.461	9.960	9.373	9.397
Draadtrekkerij	30.543	42.219	35.662	28.395	38.746
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	9.136	11.925	12.484	12.435	13.755
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	23.074	26.850	19.916	21.370	24.494
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	8.686	9.567	8.669	9.205	10.378
Bruggen, vakwerk, ketelmakerij en stoomketels	15.293	14.211	15.987	15.339	16.945
Scheepsbouw	2.091	1.997	2.397	3.838	3.648
Spoor- en tramwegmaterieel	4.200	4.847	7.732	8.832	8.884
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	8.830	9.620	10.951	12.350	14.030
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	1.000	1.050	1.077	1.019	1.052
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	2.010	2.394	2.113	2.075	1.912
Diverse mechaniekbouwwerken	1.310	1.986	2.397	1.724	1.645
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	1.757	1.894	2.131	2.349	2.468
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	3.947	4.295	4.626	5.450	6.109
Electrotechnische industrie	9.381	11.722	11.088	10.632	11.445
Fijnmechaniekbouw	133	194	180	199	271
Handvuurwapens en munitie	484	573	725	1.581	1.092
Totaal	**135.562**	**161.850**	**154.373**	**152.237**	**171.602**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fabrimétal); vanaf 1953, Fabrimétal en Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Van 1950 tot 1952, vroegere reeksen, gedeeltelijk verbeterd; vanaf 1953, nieuwe reeksen. Zie commentaar op blz. 76.

Het aantal ingeschreven arbeiders, dat in januari 1954 nog slechts 168.334 bedroeg, steeg met ongeveer 9.000 eenheden. Nochtans bleef het aantal uren-arbeiders nog 2,1 % beneden het peil van het voorgaande jaar. Het aantal bedienden (1) neemt van jaar tot jaar toe; in 1954 was er gemiddeld 1 bediende per 4,5 arbeiders in dienst, tegen 1 voor 4,7 in 1953 en 1 voor 5,8 in 1949.

Het totaal bedrag der verzendingen steeg van 56,2 tot 58,3 miljard frank. De verzendingen naar het buitenland daalden van 19,7 tot 19,4 miljard frank, terwijl de binnenlandse markt voor 38,9 miljard frank metaalfabrikaten opnam, tegen 36,6 in 1953.

Naar gewicht namen de verzendingen veel meer toe en wel met 12,1 % (2). De gemiddelde eenheidswaarde der afgeleverde waren is dus opnieuw afgenomen, daar onder meer weinig afgewerkte producten afgezet werden.

De hoeveelheid verzonden metaalwaren nam immers vooral toe in de sectoren draadtrekkerij, fijn mechaniekbouw, auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven, plaatbewerking, metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf en installaties voor verscheidene industrieën. Daarentegen werden veel minder draagbare wapens en hun munitie en producten van de staalgieterijen afgeleverd.

Volgens ramingen van Fabrimétal zou de Belgisch-Luxemburgse markt in 1954 voor 49,6 miljard frank concurrerende metaalwaren hebben opgenomen (3), d. i. 3,7 % meer dan in 1953. De behoeften zouden voor 64 % door de Belgische industrie bevredigd zijn geweest, tegen 63 % tijdens het voorgaande jaar en 70 % tijdens de periode 1947-1949.

De Nederlandse concurrentie is slechts weinig verminderd en de invoer uit dit land bleef toenemen. Ook de Duitse en Franse verkopen op de Belgische markt groeiden verder aan. Het Verenigd Koninkrijk en Zweden konden daarentegen het hoog volume van 1953 niet handhaven. De invoer uit de Verenigde Staten bleef stationair.

Hoewel het tempo van de activiteit in de Belgische metaalverwerkende nijverheid dus toegenomen is, blijkt de evolutie nochtans minder gunstig dan in de buurlanden, zoals uit de tolstatistieken blijkt.

Aldus is de invoer van metaalwaren in de B. L. E. U. van 1953 tot 1954 over het algemeen meer gestegen dan de uitvoer. Terwijl de invoer van andere machines dan de electrische naar gewicht met 7 % en naar waarde met 4 % aangroeide, nam de hoeveelheid uitgevoerde machines slechts met 5 % toe, hoewel de waarde er van met 2 % daalde. In de electriciteitssector werd voor het eerst sedert verscheidene jaren een invoersaldo geboekt; de aangroei van de invoer bedroeg 25 % naar gewicht en 14 % naar waarde, terwijl de uitvoer met respectievelijk 9 en 5 % afnam, onder invloed van de geringere afzet van geïsoleerde kabels en van electromotoren en stroomopwekkers, die onvoldoende door de ruimere verkoop van radiotoestellen werd gecompenseerd.

---

(1) Met inbegrip van ingenieurs en tekenaars.

(2) Het indexcijfer, berekend door het Ministerie van Economische Zaken met een wegingscoëfficiënt, die steunt op het aantal arbeiders in 1953, steeg met 6,2 %. Zie tabel blz. 80.

(3) Geen rekening gehouden met de verkoop van auto's, gegalvaniseerde platen, schrijfmachines en horlogemakerswerk.

Metaalverwerkende nijverheid

Indexcijfers van de verzonden hoeveelheid metaalwaren (a)

BEDRIJFSGROEP	Wegings-coëfficiënt (b)	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Staalgieterij	2,8	98,4	70,9	99,6	103,4	100	89,9
IJzergieterij	3,8	104,0	111,2	124,0	118,1	100	100,2
Draadtrekkerij	4,9	93,3	108,8	150,4	127,1	100	136,5
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	3,9	87,8	75,2	98,1	102,7	100	110,6
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	8,8	89,0	113,9	132,5	98,3	100	114,6
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	8,1	87,5	113,1	124,6	112,9	100	112,7
Bruggen, vakwerk, zware ketelmakerij en stoomketels	4,9	71,4	103,4	96,1	108,1	100	110,5
Scheepsbouw	7,4	61,7	55,5	54,3	65,2	100	95,1
Spoor- en tramwegmaterieel	4,6	221,9	47,9	55,2	88,1	100	100,6
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	9,2	26,3	84,1	82,1	94,4	100	116,4
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	2,1	113,0	101,4	106,5	110,0	100	103,2
Werktuigmachines en aanverwante bedrijfstakken	4,6	122,8	107,8	128,4	113,4	100	93,3
Diverse mechaniekbouwwerken	3,0	72,6	85,3	129,3	127,8	100	95,5
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	2,4	92,2	76,5	82,5	92,8	100	105,1
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	5,2	79,2	82,7	90,0	96,9	100	112,1
Electrotechnische industrie	17,2	86,1	90,8	113,5	107,4	100	107,7
Fijnmechaniekbouw	1,2	74,5	77,3	112,5	104,7	100	135,4
Handvuurwapens en munitie	5,9	1,9	30,6	36,3	45,9	100	69,1
Algemeen indexcijfer	**100,0**	**82,7**	**86,9**	**101,0**	**99,3**	**100**	**106,2**

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) 1953 = 100. Nieuwe reeksen vanaf 1953.
(b) Volgens het aantal arbeiders in 1953 (nieuwe statistieken).

Dank zij de ontwikkeling van de auto- en vliegtuigmontage was de evolutie in de afdeling vervoermaterieel wat gunstiger, daar de invoer met 26 % in gewicht en 3 % naar waarde steeg, terwijl de afzet in het buitenland met respectievelijk 19 en 10 % toenam.

Wel is de uitvoer van weinig bewerkte metaalwaren, zoals draadproducten, sterk toegenomen.

Uit de vergelijking van in- en uitvoer komen trouwens enkele structurele bijzonderheden der Belgische metaalverwerkende nijverheid klaar tot uiting.

De uitvoer steunt ruimschoots op zware, weinig geëvolueerde producten. Aldus wordt een belangrijk uitvoeroverschot geboekt wat draadwaren, delen van constructiewerken, buizen, geïsoleerde kabels en draden, zwaar electrisch materieel, draagbare wapens en hun munitie betreft, evenals voor fietsen, klassiek spoorwegmaterieel en voor, meestal kleinere, schepen.

Voor meer geëvolueerde producten wordt over het algemeen een belangrijk en sterk toenemend invoeroverschot geboekt, met uitzondering van telefoon- en radiomaterieel, hoewel hiervan de invoer veel sterker toeneemt dan de uitvoer. Sommige sectoren ontbreken bijna geheel in de uitvoergamma, o. m. electromechanische en electrothermische huishoudapparaten, kantoormachines, koelapparaten, eetgerij, wetenschappelijke instrumenten en precisietoestellen (behalve automatische balansen).

Tijdens beide jongste jaren werden evenwel ernstige krachtinspanningen verricht en werden nieuwe, geëvolueerde metaalwaren op de markt gebracht, zoals bepaalde electrische huishoudapparaten en kantoormachines, televisieontvangtoestellen, electronische apparaten en diesel- en electrische locomotieven. Bovendien moet de vernieuwing van de Belgische vliegtuigbouw wordt vermeld, evenals de vooruitgang, die inzake uitvoer van landbouwmachines, machines voor sommige industrieën, stoommachines en niet electrische motoren worden geboekt.

Op langere termijn kunnen nog meer verbeteringen worden verwacht. Het wetenschappelijk onderzoek en de normalisatie van een reeks producten nemen immers grote uitbreiding. Er is een groeiende samenwerking op gebied van marktprospectie in het buitenland. Begin 1955 werd een vennootschap opgericht tussen zeer verschillende ondernemingen, om toe te laten de aanbestedingen van complexe industriële installaties in samenwerking te kunnen uitvoeren.

c) *Evolutie per bedrijfstak.*

De activiteit der *staalgieterijen* bleef tijdens de eerste maanden zeer gedrukt, daar onder meer de ondernemingen, die spoorwegmaterieel produceren, weinig bestellingen doorgaven, terwijl tevens de invoer uit Frankrijk, dat uitvoerpremies toekent, toenam. Daarna werden meer orders geboekt, doch de prijzen der afgewerkte producten bleven laag, terwijl daarentegen de schrootprijzen toenamen.

Ook in de *ijzergieterijen* liepen de verkoopprijzen en het aantal arbeiders terug. De activiteit wordt steeds meer geconcentreerd in de ondernemingen die enkel voor hun eigen constructiewerkplaatsen werken.

Buitenlandse handel van de voornaamste metaalwaren

Waarde
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Invoer						Uitvoer					
	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Niet mechanische producten :												
Werken van metaaldraad	178	197	215	275	282	303	1.552	1.402	2.334	1.905	1.397	1.991
Gereedschap voor huishoudelijk gebruik en niet mechanische producten voor woninginrichting	325	494	633	751	564	820	264	307	449	298	225	424
Metalen constructiewerken en afgewerkte of bewerkte delen daarvan	29	47	143	202	213	160	240	169	272	613	599	628
Buizen en recipiënten	236	298	333	374	384	434	1.005	538	1.405	1.633	1.064	928
Gereedschap	269	265	346	372	331	336	164	130	136	178	136	122
Andere metaalwaren	325	482	707	824	926	903	239	283	604	784	704	644
Totaal	**1.362**	**1.783**	**2.377**	**2.798**	**2.700**	**2.956**	**3.464**	**2.829**	**5.200**	**5.411**	**4.125**	**4.737**
Electrische machines en apparaten :												
Geïsoleerde electrische kabels en draden	96	122	128	198	181	215	439	217	603	658	799	630
Generatoren, transformatoren, electromotoren, elementen en batterijen	507	469	423	613	628	570	735	910	891	972	936	759
Lampen en buizen voor verlichting	80	93	112	105	101	119	51	60	96	61	42	57
Electrische uitrusting van voertuigen en explosiemotoren	239	268	312	368	339	419	35	38	60	48	56	44
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radio en televisie	304	350	452	533	656	841	778	690	1.105	1.294	942	1.168
Lichte electromechanische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	142	168	227	224	237	265	6	4	9	7	9	19
Electrothermische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	60	73	115	98	101	170	31	28	48	31	61	65
Meet- en controletoestellen, signaal- en veiligheidstoestellen, bellen	111	86	97	115	103	103	46	43	67	67	56	45
Andere electrische apparaten	617	754	813	876	928	1.023	454	384	478	540	419	383
Totaal	**2.156**	**2.383**	**2.679**	**3.130**	**3.274**	**3.725**	**2.575**	**2.374**	**3.357**	**3.678**	**3.320**	**3.170**

Andere machines :												
Apparaten voor verwarming en stoommachines ..	173	204	239	253	211	213	96	84	166	109	91	163
Werktuigmachines voor metaalbewerking	307	322	343	451	554	481	342	293	538	686	541	351
Machines voor allerhande industrieën	1.616	1.981	1.680	1.828	1.747	1.705	1.069	999	1.210	970	842	942
Landbouwmachines en -tractoren	361	435	588	613	561	599	83	90	130	124	134	197
Kantoormachines	293	294	455	352	370	419	16	24	33	28	48	42
Machines, toestellen en motorwagens voor het hanteren van goederen, hijs-, delf- en graafmachines	366	467	586	898	713	677	350	276	267	425	458	373
Luchtregelings- en koelapparaten	163	234	236	218	304	256	15	17	26	31	35	50
Andere machines, toestellen en onderdelen	2.058	2.446	3.017	3.526	4.343	4.730	1.856	1.655	2.220	2.521	2.420	2.435
Totaal	**5.337**	**6.383**	**7.144**	**8.139**	**8.803**	**9.080**	**3.827**	**3.438**	**4.590**	**4.894**	**4.569**	**4.553**
Vervoermaterieel :												
Niet electrische motoren (met inbegrip van enkele vaste motoren)	887	1.002	1.289	1.719	1.734	2.015	176	194	377	437	558	452
Motorwegvoertuigen (auto's en motorfietsen)	3.444	3.750	4.156	5.425	5.098	5.435	322	538	1.519	1.547	1.372	1.637
Andere wegvoertuigen	130	165	161	151	158	163	223	257	411	326	199	257
Luchtvaartuigen	393	210	377	380	720	574	6	8	50	44	64	114
Schepen en boten	166	51	362	331	298	418	1.167	679	1.125	1.806	1.468	1.548
Rollend materieel voor spoorwegen	409	79	239	200	282	182	4.237(a)	654	882	1.621	1.858	1.917
Totaal	**5.429**	**5.257**	**6.584**	**8.206**	**8.290**	**8.787**	**6.131**	**2.330**	**4.364**	**5.781**	**5.519**	**5.925**
Wapens en munitie	**40**	**48**	**118**	**382**	**618**	**277**	**988**	**1.359**	**1.311**	**1.881**	**2.673**	**1.553**
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken :												
Wetenschappelijke toestellen	408	421	519	601	672	729	81	90	113	109	117	135
Uurwerken	546	302	307	347	293	289	7	19	21	10	9	9
Totaal	**954**	**723**	**826**	**948**	**965**	**1.018**	**88**	**109**	**134**	**119**	**126**	**144**

(a) Grotendeels wederuitvoer.

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Buitenlandse handel van de voornaamste metaalwaren

Hoeveelheid
(tonnen)

OMSCHRIJVING	Invoer						Uitvoer					
	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Niet mechanische producten :												
Werken van metaaldraad	4.554	6.247	6.798	5.932	6.460	8.064	116.833	145.645	176.110	154.445	123.445	202.733
Gereedschap voor huishoudelijk gebruik en niet mechanische producten voor woninginrichting	5.020	9.278	11.970	14.199	9.396	16.926	8.296	12.863	16.759	8.752	6.815	14.255
Metalen constructiewerken en afgewerkte of bewerkte delen daarvan	1.938	3.952	11.952	12.259	14.097	9.843	16.669	12.979	22.047	44.060	44.300	55.679
Buizen en recipiënten	14.406	23.947	22.014	19.201	20.900	30.291	72.414	52.155	112.559	107.679	85.858	88.714
Gereedschap	2.878	3.158	3.805	3.743	3.235	4.188	3.525	2.684	2.874	3.573	2.356	2.140
Andere metaalwaren	7.924	11.468	17.483	17.435	21.647	19.764	8.205	9.227	19.149	24.903	11.825	24.106
Totaal	**36.720**	**58.050**	**74.022**	**72.769**	**75.735**	**89.076**	**225.942**	**235.553**	**349.498**	**343.412**	**274.599**	**387.627**
Electrische machines en apparaten :												
Geïsoleerde electrische kabels en draden	2.158	3.097	1.954	3.425	3.261	4.438	12.449	6.607	13.700	13.509	21.392	17.787
Generatoren, transformatoren, electromotoren, elementen en batterijen	6.336	5.696	6.104	7.259	7.042	7.188	10.442	13.013	13.220	13.326	12.642	10.600
Lampen en buizen voor verlichting	488	544	549	444	447	579	157	276	514	307	248	528
Electrische uitrusting van voertuigen en explosiemotoren	2.082	2.178	2.508	2.819	2.459	3.303	168	213	366	253	300	251
Toestellen voor telegrafie, telefonie, radio en televisie	1.318	1.305	1.767	2.000	2.620	3.934	2.444	2.403	4.014	4.409	3.671	4.741
Lichte electromechanische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	554	774	993	907	980	1.201	31	5	50	18	23	84
Electrothermische toestellen (waaronder huishoudapparaten)	437	781	1.027	878	864	1.612	434	252	458	269	397	477
Meet- en controletoestellen, signaal- en veiligheidstoestellen, bellen	315	201	224	207	198	305	181	194	349	349	278	238
Andere electrische apparaten	3.575	4.307	4.269	4.826	5.039	6.053	4.984	4.394	4.993	5.031	4.239	4.569
Totaal	**17.263**	**18.883**	**19.395**	**22.765**	**22.910**	**28.613**	**31.290**	**27.357**	**37.664**	**37.471**	**43.190**	**39.275**

Andere machines :												
Apparaten voor verwarming en stoommachines ..	3.656	2.491	3.679	3.828	4.193	3.384	2.680	2.290	4.037	2.699	1.575	3.797
Werktuigmachines voor metaalbewerking	4.156	4.492	4.288	4.872	5.259	5.283	4.854	4.618	8.281	7.620	5.806	4.205
Machines voor allerhande industrieën	19.880	27.048	20.721	22.598	21.118	20.224	15.747	16.522	19.589	15.453	13.850	16.515
Landbouwmachines en -tractoren	11.751	14.521	15.212	15.298	13.508	14.990	2.533	2.777	3.369	2.940	3.167	4.405
Kantoormachines	682	701	1.134	767	811	1.110	38	68	62	27	54	96
Machines, toestellen en motorwagens voor het hanteren van goederen, hijs-, delf- en graafmachines	9.037	14.120	16.336	20.584	17.629	16.231	8.995	7.483	6.933	11.398	11.733	8.530
Luchtregeling- en koelapparaten	2.471	3.368	3.279	2.975	3.942	3.241	224	211	725	574	434	757
Andere machines, toestellen en onderdelen	36.442	45.449	59.423	60.690	79.341	83.491	45.277	44.929	61.914	62.070	50.824	68.170
Totaal	**88.075**	**112.190**	**124.072**	**131.612**	**145.801**	**147.954**	**80.348**	**78.898**	**104.910**	**102.781**	**87.443**	**106.475**
Vervoermaterieel :												
Niet electrische motoren (met inbegrip van enkele vaste motoren)	16.209	16.588	20.700	22.181	20.675	26.303	2.599	2.942	4.478	4.895	4.082	4.197
Motorwegvoertuigen (auto's en motorfietsen)	86.281	103.079	97.393	104.051	93.919	104.139	10.817	11.984	30.008	25.244	24.527	31.964
Andere wegvoertuigen	4.313	4.730	4.213	3.533	3.686	4.378	4.752	4.994	7.003	6.074	3.979	5.126
Luchtvaartuigen	429	339	687	597	893	682	9	31	272	107	165	86
Schepen en boten	56.918	33.565	70.446	63.859	64.837	103.786	49.412	34.338	67.399	64.962	50.415	71.577
Rollend materieel voor spoorwegen	26.730	8.167	16.697	13.188	13.450	9.357	224.538(a)	31.309	46.522	85.584	89.482	92.325
Totaal	**190.880**	**166.468**	**210.136**	**207.409**	**197.460**	**248.645**	**292.127**	**85.598**	**155.682**	**186.866**	**172.650**	**205.275**
Wapens en munitie	**1.752**	**1.439**	**3.491**	**5.633**	**4.836**	**2.754**	**4.864**	**4.901**	**4.156**	**5.724**	**5.644**	**5.361**
Wetenschappelijke toestellen en uurwerken :												
Wetenschappelijke toestellen	812	857	888	897	1.014	1.619	209	395	334	296	288	438
Uurwerken	519	689	652	584	597	710	7	14	28	8	11	20
Totaal	**1.331**	**1.546**	**1.540**	**1.481**	**1.611**	**2.329**	**216**	**409**	**362**	**304**	**299**	**458**

(a) Grotendeels wederuitvoer.

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

De productie van *draadproducten, schroeven, electroden* en *koudgewalste producten* nam vooral voor de uitvoer merkelijk toe. Daarentegen werden minder *metalen kabels* en *koudgetrokken* producten voortgebracht.

De totale *buizen*productie is toegenomen. Het buitenland betrok meer *profielstaal*. Daarentegen bleef de activiteit achteruitgaan in de sectoren *smeed- en perswerk, boutenfabricage en zwaar drijfwerk*, die in een zware structurele crisis verwikkeld zijn.

De productie van *gegalvaniseerde platen* bleef sterk toenemen. In de andere sectoren van de groepen *plaatbewerking* en *metaaltoebehoren van het bouwbedrijf* was de activiteit zeer ongelijk; in sommige gevallen bedroeg de aangroei tot 20 %, terwijl in andere de bedrijvigheid met één vierde terugliep. De uitvoer nam nochtans gemiddeld met 30 % toe, vooral naar Belgisch-Kongo en Nederland, maar ook de invoer, vooral uit Duitsland, Tsjechoslowakije, Hongarije en Oostenrijk, steeg sterk. De beperking van de invoer van Oostenrijks *eetgerij* bleef behouden.

Er werden weinig *metalen bruggen* besteld. Hoewel meer *metalen gebinten* vervaardigd werden, ondergingen de gespecialiseerde ondernemingen de concurrentie van sommige constructeurs van spoorwegmaterieel. De afzet van *metalen mijnstutten* blijft sterk toenemen. In de bedrijven, die *stoomketels* en *apparaten onder druk* vervaardigen, heerste een grotere bedrijvigheid dan ooit tevoren, ingevolge bestellingen van Belgische en buitenlandse electriciteitscentrales.

De *scheepsbouw*, die nog steeds onder het buitenlands protectionisme lijdt, wordt steeds meer op twee werven samengetrokken. Hoewel het orderbedrag voor het buitenland verdubbelde, bleef het nog tamelijk gering en hebben de werven met middelmatige omvang weinig werk. Dit steekt af tegen de toestand in de meeste buurlanden, waar ingevolge de stijging der zeevrachttarieven belangrijke bestellingen werden geboekt en de leveringstermijnen sterk gerokken werden. Ook in het *scheepsherstellersbedrijf* heerst er crisis en wordt slechts de helft van het voor een normale activiteit vereiste personeel tewerkgesteld. De bouw van *houten vissersloepen* ligt bijna volledig stil, doch sommige firma's beginnen kleine, *stalen trawlers* te bouwen. Begunstigd door de kredieten tegen verminderde rentevoet, die aan de binnenscheepvaart worden toegekend en door de overbelasting van sommige Nederlandse werven, werden nieuwe *binnenschepen* besteld; oude werden gemotoriseerd. Daar een eerste schijf van het koloniaal programma ter uitbreiding van de riviervloot afgewerkt werd, daalde de activiteit op sommige *rivierwerven*.

De algemene toestand in de ondernemingen, die *spoorweg- en trammaterieel* voortbrengen, is veel verslecht. Er werden een paar ondernemingen gesloten; andere werden samengesmolten. De belangrijke bestellingen van tractiematerieel die de Belgische en koloniale spoorwegmaatschappijen tijdens het voorgaande jaar aan een paar werkhuizen hadden doorgegeven, geraakten afgewerkt en er kwamen geen nieuwe orders binnen. De crisis in de ondernemingen die rijtuigen, en vooral goederenwagens vervaardigen, duurde voort.

Ten gevolge van reeds vermelde verplichte montage, steeg het aantal in België *geassembleerde auto's* van 48.360 tot 85.510, hoewel bij het einde van het jaar nog niet alle nieuwe montageketens productieklaar waren. De Belgische markt van personen- en utilitaire wagens blijft verbazingwekkend aangroeien. De bestel-

Metaalverwerkende nijverheid (a)

BEDRIJFSGROEP	Aantal arbeiders (maandgemiddelde)		Waarde der geboekte bestellingen (miljoenen franken)		Totale leveringen				Uitvoer			
					Waarde (miljoenen franken)		Hoeveelheid (tonnen)		Waarde (miljoenen franken)		Hoeveelheid (tonnen)	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954	1953	1954
Staalgieterij	4.852	4.369	993	1.116	1.203	1.080	72.853	65.172	288,5	361,2	14.687	18.348
IJzergieterij	6.573	5.968	1.114	1.260	1.371	1.344	112.473	112.764	142,4	162,0	9.526	11.004
Draadtrekkerij	8.559	9.521	3.414	4.512	3.669	4.284	340.739	464.952	1.924,0	2.439,6	210.482	316.308
Smeedwerk, perswerk, zwaar diepdrijfwerk en aanverwante bedrijven	6.836	6.298	1.679	1.836	1.992	1.956	149.220	165.060	556,6	614,4	51.176	68.556
Plaatbewerking en diverse metaalverwerkingen	15.371	14.635	4.276	5.088	4.778	5.220	256.450	293.928	1.664,3	1.990,8	143.269	177.024
Metaaltoebehoren voor het bouwbedrijf	14.083	13.972	2.991	3.408	3.313	3.540	110.467	124.536	345,8	487,2	13.217	20.052
Bruggen, vakwerk, ketelmakerij en stoomketels	8.527	8.713	1.838	2.496	2.276	2.412	184.070	203.340	491,1	474,0	29.730	27.552
Scheepsbouw	12.870	12.622	1.968	3.120	2.972	2.952	46.059	43.776	2.364,4	1.840,8	35.257	31.752
Spoor- en tramwegmaterieel	7.961	8.392	2.688	1.776	2.497	2.256	105.986	106.608	1.606,4	1.812,0	77.088	77.136
Auto's, rijwielen, vliegtuigbouw en aanverwante bedrijven	16.050	16.784	9.993	12.612	11.115	12.264	148.201	168.264	1.514,6	2.046,0	22.338	32.844
Drijfkrachtmachines, pneumatische en hydraulische machines	3.702	3.587	1.026	1.284	1.200	1.308	12.226	12.624	574,3	487,2	4.626	4.644
Werktuigmachines en aanverwante bedrijven	8.082	7.134	1.768	1.908	1.903	1.764	24.899	22.944	1.139,5	1.088,4	14.332	14.172
Verscheidene mechaniekbouwwerken	5.255	4.500	898	1.056	1.270	1.188	20.692	19.740	139,8	152.4	2.295	2.964
Hijs-, vervoer- en weegapparaten	4.234	4.143	962	1.104	1.189	1.152	28.192	29.616	385,9	306,0	8.631	8.280
Machines, toestellen en installaties voor verscheidene industrieën	9.097	9.971	2.289	2.928	2.649	2.964	65.405	73.308	885,7	1.052,4	20.857	25.044
Electrotechnische industrie	29.937	30.767	9.980	9.936	8.740	9.492	127.579	137.328	2.815,8	2.454,0	35.330	31.884
Fijnmechaniekbouw	2.177	2.226	709	552	533	660	2.394	3.252	102,1	111,6	475	588
Handvuurwapens en munitie	10.193	9.145	1.738	1.428	3.547	2.448	18.971	13.104	2.746,0	1.479,6	16.011	6.396
Totaal	**174.359**	**172.747**	**50.322**	**57.420**	**56.216**	**58.284**	**1.826.876**	**2.060.316**	**19.669,2**	**19.359,6**	**709.327**	**862.548**

Bronnen : Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Ondernemingen met ten minste 5 arbeiders. Nieuwe statistieken. Zie commentaar op blz. 76.

lingen, die het Ministerie van Landsverdediging aan bepaalde bedrijven doorgegeven had, werden in 1954 afgewerkt en werden niet door nieuwe militaire of burgerlijke orders vervangen.

De industrie der *motorrijwielen* blijft lijden, enerzijds, onder de ruime invoer, en, anderzijds, onder de wijziging van de vraag ten gunste van scooters en bromfietsen. De fabricage van *bromfietsen* werd eindelijk aangevat.

Er werden 43 % minder *aanhangwagens* afgezet, daar de lichte stijging van de uitvoer ruimschoots overtroffen werd door het niet vernieuwen van de binnenlandse legerbestellingen. Ook de verkoop van *koetswerk, autocars en autobussen* liep terug.

Daarentegen is voor het eerst sedert verscheidene jaren de *fietsenverkoop* toegenomen, zowel op de binnenlandse markt als in Belgisch-Kongo, waar het aandeel van de Belgische fietsen in de totale invoer van 38,3 tot 48,4 % aangroeide. De toestand in de industrie der *rijwielonderdelen* is daarentegen nog benarder geworden.

De herleving van de *vliegtuigbouw* neemt vastere vormen aan. Het aantal arbeiders steeg er met 30 %. In 1953 en in 1954 kreeg die industrie de gelegenheid motoren en cabines voor jachtvliegtuigen voor de Belgische Luchtmacht te bouwen en de herstellingen en het onderhoud op zich te nemen van de legervliegtuigen van de Noordelijke zone der Atlantische Luchtmacht. Dit kon verwezenlijkt worden door de totale omvorming van het productie-apparaat en de opleiding van gespecialiseerd personeel.

Ten gevolge van enkele bestellingen van duur materieel, steeg het bedrag der exportorders voor *drijfkrachtmachines* met 60 %; de binnenlandse vraag nam daarentegen licht af. Er werden bijna dubbel zoveel *pneumatische machines* besteld. Ook de vraag naar *hydraulische machines* steeg sterk.

In de sector der *werktuigmachines voor metaalbewerking* bleef de toestand benard en het aantal arbeiders liep sterk terug. De leveringen bereikten het laagste peil sedert 1947, ten gevolge, vooral, van uitvoermoeilijkheden. De invloed van de wet van 1 juli 1954 (1) liet zich hier nog niet voelen. Wat *diamantgereedschap* betreft, namen zowel de bestellingen als de verzendingen aanzienlijk toe, vooral voor de uitvoer.

De lichte hervatting van de uitvoer van *textielmachines* compenseerde de verslapping op de Belgische markt.

De binnenlandse markt vroeg meer *heftoestellen*, terwijl de uitvoer met 30 % terugliep. De uitvoer van *transporttoestellen* nam daarentegen, vooral naar Kongo, toe. Het buitenland dreef zijn vraag naar *automatische weegschalen* sterk op.

In sommige sectoren van de groep *machines en installaties voor allerhande industrieën* is de activiteit sterk aangegroeid.

Terwijl de binnenlandse vraag naar *machines en apparaten voor de mijnbouw* toenam, verbeterde de export van *toestellen voor de scheikundige en de levensmiddelenindustrie*, vooral wat materieel voor brouwerijen, conservenfabrieken, suikerfabrieken, olieslagerijen en de eigenlijke chemische nijverheid betreft. Ondanks

(1) *Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1954.

de hevige buitenlandse concurrentie konden op de Belgische markt enkele belangrijke bestellingen voor *koelinstallaties* worden verkregen. Er werd voor 20 % meer *aannemersmaterieel* geproduceerd. Voor het eerst sedert vele jaren verbeterde de toestand in de sectoren *landbouwmachines* en *melkerijmaterieel*, vooral dank zij de ruimere uitvoermogelijkheden sedert de invoer hiervan in sommige O. E. E. S.-landen werd vrijgegeven. Zowel de export als de binnenlandse markt namen veel meer *toestellen voor wasserijen, bakkerijen, de vleeswarenindustrie, hotelbedrijven*, enz. op. Ten slotte dient de voortdurende aangroei van de uitvoer van *materieel voor de rubbernijverheid, de spiegelglasnijverheid, de papiernijverheid en de walserijen* te worden vermeld; er wordt 70 % van de productie uitgevoerd.

Na een stabilisatie tijdens de eerste helft van het jaar, nam het aantal arbeiders in de *electrotechnische industrie* merkelijk toe. De verkoopprijzen bleven laag, vooral wat de zware producten betreft, hoewel de noteringen der non-ferro metalen stegen. De uitvoer van *geïsoleerde kabels* liep merkelijk terug. De binnenlandse markt nam meer *uitrustingsgoederen* en *kleine electrische installaties, die bij het bouwbedrijf te pas komen*, op. Inzake *verbruiksgoederen* werden enkele nieuwe, vooral tamelijk goedkope, op grote schaal vervaardigde *electrische huishoudapparaten* op de markt gebracht, doch de invoer blijft in deze sector aanzienlijk toenemen. De afzet van *radio- en televisieontvangtoestellen* bleef ondanks de buitenlandse concurrentie toenemen. De industrie van *andere electrische apparaten*, vooral wat electronisch materieel betreft, verkeert in volle expansie en er heerst een scherp tekort aan geschoold personeel.

Tijdens het tweede halfjaar groeide de activiteit in de bedrijfstak *fijnmechaniek*, ondanks sommige ernstige uitvoermoeilijkheden, sterk aan.

De leveringen van kleine *oorlogswapens* aan het buitenland liepen met de helft terug. Sommige landen bestelden het nieuwe F. N.-geweer, doch vanwege de grootmachten moet op geen belangrijke bestellingen worden gerekend, daar ze het zelf onder licentie zullen fabriceren. De uitvoer van *automatische jachtwapens* naar de Verenigde Staten van Amerika is nog belangrijk toegenomen, terwijl de afzet van *met de hand vervaardigde jachtwapens* nog steeds onder buitenlandse invoerbeperkingen leed.

§ 3. — SCHEIKUNDIGE EN RUBBERNIJVERHEID

In de scheikundige nijverheid is de activiteit tijdens het jaar 1954 over het algemeen merkelijk aangegroeid. Voor de minerale scheikunde wordt de stijging op 13 % en voor de organische scheikunde op 21 % geraamd; de globale activiteit in de bedrijfstak der diverse scheikundige producten zou daarentegen met 1 % gedaald zijn, onder invloed van de inkrimping der productie van nijverheidsvetstoffen. In de rubbernijverheid steeg de activiteit met 9 %, daar vooral meer rubberbanden werden vervaardigd (1).

(1) *Planning der Belgische industriële productie 1955*, Brussel, 1955 (Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Handel en Nijverheid, Dienst Industriële Planning en Economische Expansie).

Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Industrieel zout ..	301.509	434.918	328.883	383.938	427.503	72	81	67	75	82
Ruwe zwavel	88.272	59.783	40.286	30.209	50.715	106	125	69	51	90
Ongeroost ijzerkies	313.494	411.046	324.689	256.819	358.264	169	301	267	196	264
Ruw fosfaat	353.443	458.061	354.691	330.490	433.580	203	378	311	230	286
Rubber	15.686	25.090	19.952	22.570	24.701	234	1.328	625	526	551

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) B.L.E.U.

Dit verloop blijkt trouwens uit de gestegen grondstoffeninvoer, vooral wat ruwe fosfaten, industrieel zout, beenderen en pyriet betreft; naar gewicht nam de grondstoffeninvoer met 25 % en naar waarde met 21 % toe.

Daar de uitvoer een belangrijk gedeelte van de productie opslorpt, bezorgen de uitvoercijfers eveneens een interessante aanduiding betreffende de algemene gang der bedrijvigheid. Voor de eerste maal werden meer dan 2 miljoen ton scheikundige producten uitgevoerd, wat 11 % meer is dan tijdens het voorgaande jaar; naar waarde steeg de uitvoer met 10 % tot bijna 10 miljard frank. Nederland versterkte zijn eerste plaats in de rij der afzetgebieden; het kocht voor 1,5 miljard frank scheikundige producten, tegen slechts voor 1,2 miljard frank in 1953 en voerde aldus zijn aandeel in de totale Belgische uitvoer van 13,5 tot 14,7 % op; in dit verband weze vermeld dat voor de eerste maal sedert de oorlog de invoer uit Nederland minder aangegroeid is dan de uitvoer naar dit land. De Duitse Bondsrepubliek verdrong de Verenigde Staten van Amerika van de tweede plaats, daar de uitvoer naar West-Duitsland van 650 tot 850 miljoen frank steeg en de afzet in de Verenigde Staten van 900 tot 500 miljoen frank terugliep.

Hoewel dus zowel de productie als de uitvoer merkelijk toegenomen zijn, bleven de verkoopprijzen meestal op het lage peil, waarop ze in 1953 onder invloed van de internationale concurrentie en van sommige buitenlandse beschermingsmaatregelen gevallen waren.

De invoer van afgewerkte producten steeg naar waarde met 16 % tot 16,1 miljard frank; naar gewicht bedroeg de aangroei slechts 6 %. Blijkbaar is, van 1952 af, de invoer van concurrerende producten meer gestegen dan de uitvoer.

Dit lage prijspeil werd niet door een vermindering der productiekosten gecompenseerd. Het algemeen loonpeil nam zelfs licht toe. Hoewel het openstellen van de gemeenschappelijke markt voor kolen en staal een zeer lichte prijsverlaging voor steenkool en -derivaten heeft teweeggebracht, blijven ze over het algemeen duurder dan in de buurlanden en, vooral, in het Verenigd Koninkrijk en in Duitsland. De gemiddelde prijs der overige grondstoffen is een weinig gedaald, behalve voor rubber en plantaardige oliën. Over het algemeen blijft de Belgische scheikundige nijverheid de handicap van de geringe uitgestrektheid der vrije markt ondergaan, daar in de meeste landen deze bedrijfstak sterk beschermd wordt.

Invoer van chemische producten (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Eigenlijke chemische producten (inclusief de niet als drank dienende alcohol) ...	117.226	254.786	181.797	232.883	300.330	1.032	2.121	1.625	1.729	2.126
Bereide geneesmiddelen	1.187	2.624	2.248	2.299	2.389	372	628	621	759	863
Meststoffen (inclusief metaalslakken)	928.403	1.025.375	1.094.740	1.292.208	1.160.438	1.401	1.242	1.423	1.681	1.250
Zeep	1.533	11.105	7.033	11.695	16.395	22	207	161	232	300
Parfumerieën en cosmetische artikelen	7.791	12.495	12.901	9.630	10.394	213	420	397	321	350
Verf, kleurstoffen en vernis ..	17.147	29.665	23.943	29.298	36.040	493	839	614	748	912
Rubberwaren	6.594	11.899	11.113	11.539	11.649	379	796	746	733	785
Buskruit en andere springstoffen	2.233	2.786	2.564	3.603	4.330	72	110	119	156	205

(a) B.L.E.U.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Uitvoer van chemische producten (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Eigenlijke chemische producten (inclusief de niet als drank dienende alcohol) ...	415.369	488.777	374.465	363.363	497.135	1.138	2.420	2.028	1.707	2.246
Bereide geneesmiddelen	480	984	1.111	1.171	1.402	110	303	296	446	503
Meststoffen (inclusief metaalslakken)	2.137.838	2.759.060	2.186.664	2.662.638	2.679.802	3.689	4.807	4.008	4.304	4.156
Teeroliën	48.557	74.919	89.261	65.082	62.681	137	407	378	204	207
Verf, kleurstoffen en vernis ..	25.420	40.825	19.211	21.543	28.324	492	1.033	463	413	505
Buskruit en andere springstoffen	2.998	2.009	2.349	2.260	1.804	108	142	155	115	95
Lucifers	5.160	6.861	5.373	6.516	5.856	120	170	144	173	148
Producten voor cinematografie en fotografie (exclusief de chemische producten)	3.911	6.722	6.047	7.489	8.212	583	1.200	1.163	1.397	1.479
Rubberwaren	4.278	11.481	8.318	10.171	12.385	267	896	608	604	676

(a) B.L.E.U.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

1. — *Minerale scheikunde.*

De productie groeide in bijna alle sectoren merkelijk aan onder invloed, vooral, van het gestegen binnenlands verbruik.

Stikstofnijverheid

Productie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

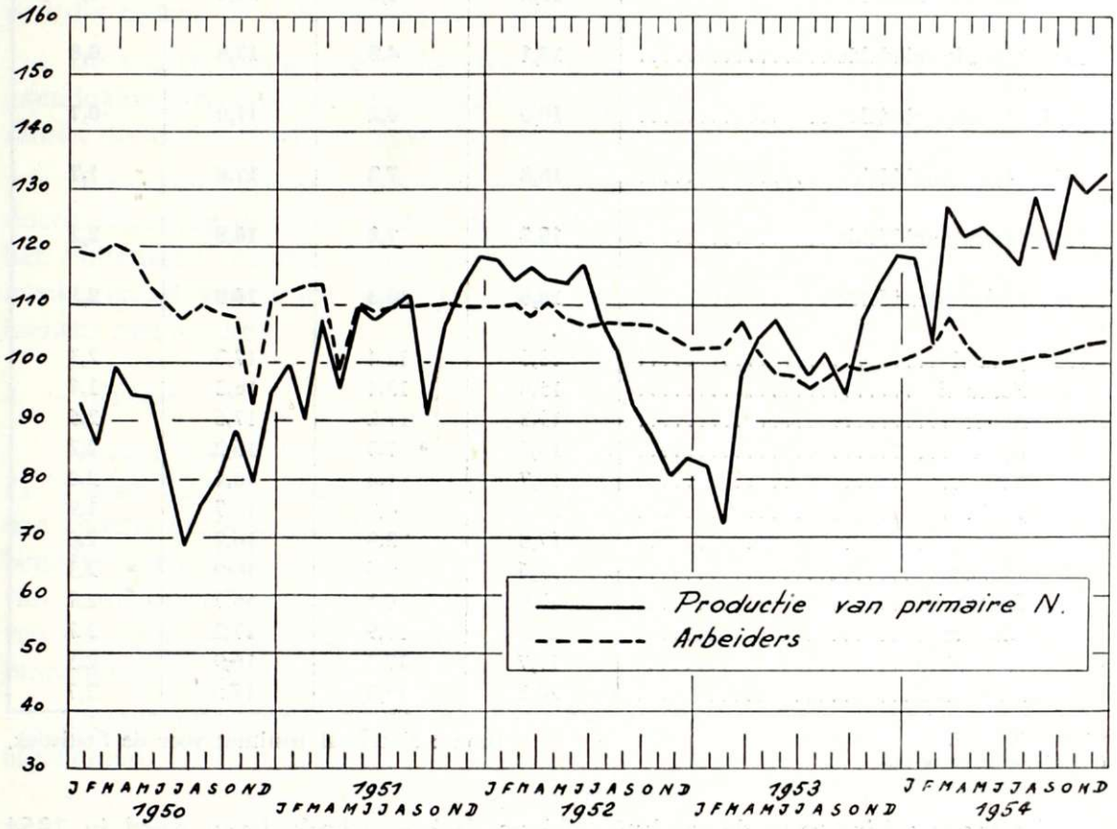

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De stikstofproductie is sedert begin 1953 van maand tot maand opgelopen. In primair N uitgedrukt, steeg de productie van synthetische ammoniak met 12 % tussen december 1953 en einde 1954; het jaargemiddelde groeide van 1953 tot 1954 met 23 % aan en was 17 % hoger dan tijdens het topjaar 1951. De productie van samengestelde meststoffen, die van jaar tot jaar aangroeit, was 41 % hoger dan een jaar tevoren en overtrof het peil van 1951 reeds met 74 %; er werd in de samengestelde meststoffen 83 % meer stikstof verwerkt dan in 1953, zodat het gemiddelde stikstofgehalte per ton van 4,5 tot 5,8 % steeg. De productie van stikstof onder de vorm van technische producten nam met 71 % toe. Het valt hierbij op dat naar gewicht de uitvoer van stikstofmeststoffen licht en de invoer zeer sterk (— 89 %) terugliepen; ten gevolge van de prijsstijging werd evenwel naar waarde een weinig meer uitgevoerd dan tijdens het voorgaande jaar. De daling van de invoer is het gevolg van contingenteringsmaatregelen, die op 1 juli 1953 van kracht werden.

Productie in sommige takken der scheikundige nijverheid
(duizenden tonnen)

TIJDVAK	Stikstofnijverheid		Ruwe teer	Motor-benzol
	Primaire stikstof (a)	Samen-gestelde meststoffen (b)		
1949 Maandgemiddelde	**14,2**	**4,9**	**14,8**	**1,7**
1950 Maandgemiddelde	**13,1**	**4,8**	**13,8**	**0,8**
1951 Maandgemiddelde	**16,0**	**6,2**	**17,0**	**0,7**
1952 Maandgemiddelde	**15,8**	**7,3**	**17,6**	**1,7**
1953 Maandgemiddelde	**15,2**	**7,6**	**16,8**	**2,2**
1954 Maandgemiddelde	**18,6**	**10,8**	**16,9**	**2,3**
1954 Januari	18,0	12,4	17,3	2,3
Februari	15,8	13,4	16,2	1,8
Maart	19,3	17,2	17,6	2,5
April	18,6	7,3	16,2	2,2
Mei	18,7	1,4	16,4	2,0
Juni	18,3	4,2	16,7	1,9
Juli	17,8	3,8	16,2	2,0
Augustus	19,6	9,6	16,9	2,3
September	17,9	10,1	16,7	2,7
Oktober	20,1	17,9	17,2	2,7
November	19,7	17,3	16,9	2,5
December	20,2	15,0	18,5	2,7

(a) In 1.000 t N.
(b) In 1.000 t goederen.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In tegenstelling met de evolutie tijdens de voorgaande jaren werd in 1954 merkelijk meer zwavelzuur voortgebracht.

De productie van calciumcarbid steeg onder invloed van de toegenomen buitenlandse vraag.

2. — *Organische scheikunde.*

De productie van teer, benzol en hun derivaten bleef onveranderd.

Onder invloed van de gestegen binnen- en buitenlandse vraag en ondanks de sterke aangroei van de invoer, is de productie van plastische stoffen opnieuw zeer sterk aangegroeid; voor 1954 kan de toeneming op 45 % worden geraamd.

Ten gevolge van de toegenomen activiteit in de textielnijverheid is de kleurstoffenproductie weer gestegen, zij het in mindere mate dan tijdens het voorgaande jaar. Hoewel de uitvoer toenam, wordt de ontwikkeling van deze jonge bedrijfstak nog steeds ernstig belemmerd door beschermingsmaatregelen in het buitenland en door het hoge peil van de invoer, die terug meer toenam dan de uitvoer.

3. — *Diverse scheikundige producten.*

Ten gevolge van de omvangrijke invoer tegen lage prijzen, onderging de productie van sommige nijverheidsvetstoffen een sterke inzinking. Ook de productie van ruwe glycerine nam onder invloed van de gestegen invoer af.

De productie van aanvochtende, reinigende en emulgerende hulpstoffen voor de textielindustrie nam toe; de invoer daalde.

De luciferproductie bleef geleidelijk aangroeien, doch bleef nog beneden het peil dat tijdens de « Korea-boom » bereikt werd.

De voortbrenging van fotografische producten blijft uitbreiding nemen; de gemiddelde uitvoerprijs is echter gedaald onder invloed der buitenlandse concurrentie, die onder meer uit de sterke stijging van de invoer te voorschijn treedt.

Hoewel de uitvoer van farmaceutische producten aangroeide, bleef de productie nagenoeg dezelfde; zowel op de binnenlandse markt, als voor de afzet in het buitenland moesten lagere prijzen worden toegestaan. De maatregelen die inzake terugbetaling der uitgaven voor geneesmiddelen werden getroffen, zijn hieraan niet vreemd.

4. — *Rubber.*

De bandenproductie steeg naar gewicht met ongeveer 15 %. Er werden 21 % meer buitenbanden en 42 % meer binnenbanden voor fietsen voortgebracht dan tijdens het voorgaande jaar; desondanks bleven de productiecijfers nog ver beneden het peil dat tijdens de « Korea-boom » werd bereikt. Ook de productie van autobanden nam aanmerkelijk toe en werd bevorderd door de uitbreiding van de automontage; een Belgische firma brengt ook reeds buitenbanden zonder binnenband op de markt.

De productie van andere rubberproducten blijkt daarentegen licht te zijn afgenomen.

§ 4. — PAPIERNIJVERHEID

Productie van papier en karton
(tonnen)

JAARTAL	Productie	Verwerking	Totaal
1950	301.194	..	..
1951	325.905	152.364(a)	478.269(a)
1952	256.977	135.409	392.386
1953	280.939	156.203	437.142
1954	305.124	166.433	471.557

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Februari tot december voor papierverwerking.

Na de scherpe crisis, die van einde 1951 tot begin 1953 heeft geduurd en tot het sluiten van enkele ondernemingen heeft geleid, is de productie van papier en karton voortdurend gestegen, zodat tijdens het laatste kwartaal de overgebleven productiecapaciteit gans benuttigd was.

In de meeste sectoren der papier- en kartonverwerkende nijverheid is de activiteit eveneens sterk aangegroeid.

Nochtans blijkt uit de vergelijking met de buitenlandse statistieken dat praktisch enkel in België het huidige

Papierindustrie en grafische nijverheid

Invoer en uitvoer (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
	INVOER									
Houtpulp	157.660	205.695	140.787	156.084	164.624	640	1.703	1.091	895	1.042
Papier en karton	87.566	133.693	116.404	156.035	190.320	799	1.889	1.394	1.493	1.866
Papier- en kartonwaren	2.867	6.691	6.659	7.537	10.036	98	222	208	216	257
Producten der grafische kunst	7.237	10.337	11.559	13.266	15.157	415	594	673	735	789
	UITVOER									
Papier en karton	31.377	84.630	55.486	66.945	83.393	420	1.475	730	660	834
Papier- en kartonwaren	2.157	7.914	4.239	5.131	5.924	59	223	133	132	147
Producten der grafische kunst	3.358	5.896	7.517	10.052	13.468	218	375	446	508	625

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) U.E.B.L. Volgens de indeling van de Overeenkomst van Brussel, 1913.

Papier- en kartonnijverheid

Productie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

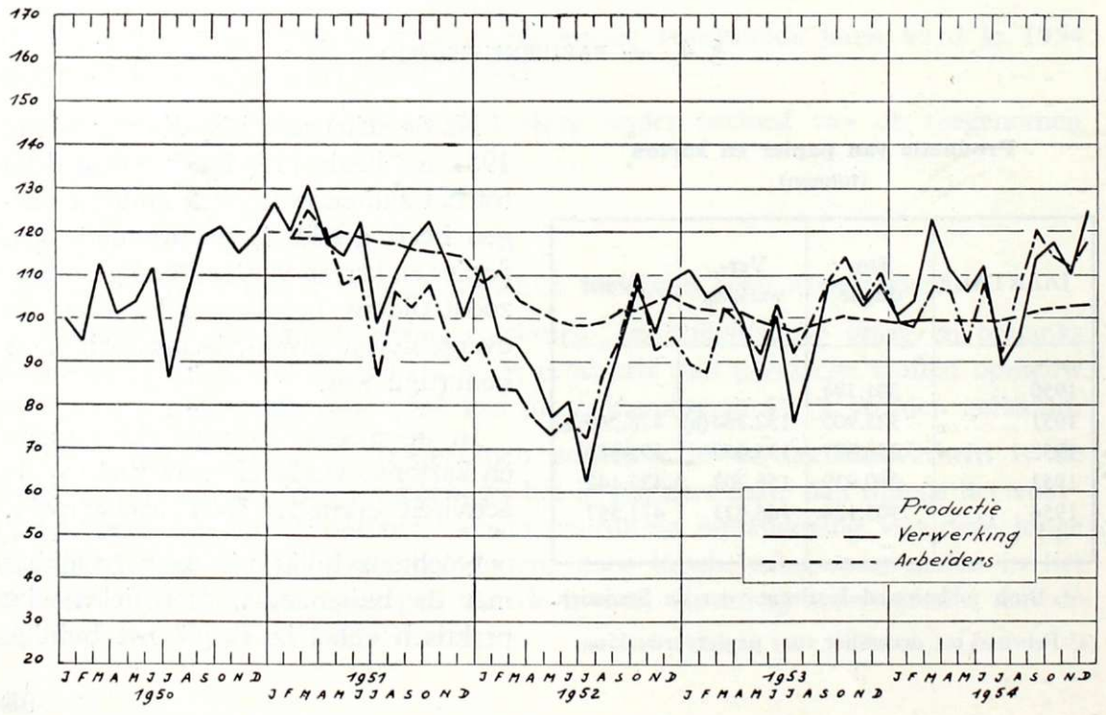

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

productiepeil globaal nog lager bleef dan in 1951. In het buitenland wordt de productiecapaciteit voortdurend verruimd, terwijl in België niet enkel die der resterende ondernemingen weinig uitgebreid werd, doch tevens de weggevallen ondernemingen niet vervangen werden. Aan een vergroting der productiecapaciteit wordt thans evenwel gewerkt, onder meer wat kranten- en Kraftpapier betreft.

De drastische rationalisatie, waartoe de crisis heeft aanleiding gegeven, blijkt niet enkel uit de gestegen productie en uit de gunstiger financiële resultaten der ondernemingen, doch ook uit de evolutie van de werkgelegenheid. Van 1953 tot 1954 steeg de productie voor papier en karton met 8,6 %, terwijl het aantal arbeiders met slechts 0,5 % aangroeide; bovendien bedroeg ten opzichte van 1951 de terugloop van de productie 6,4 %, terwijl het gemiddeld aantal arbeiders met 19,1 % afnam. Hoewel minder uitgesproken, wordt een gelijkaardige evolutie in de papierverwerkende nijverheid vastgesteld.

§ 5. — BOUWBEDRIJF, BOUWSTOFFENNIJVERHEID EN AANVERWANTE BEDRIJFSTAKKEN

1. — *Bouwbedrijf.*

De expansie van de bouwbedrijvigheid voor particuliere rekening duurde in 1954 voort. Er werden daarentegen minder openbare werken uitgevoerd.

In 1954 werden gemiddeld 4.241 bouwvergunningen per maand verleend, d. i. 6,6 % meer dan in 1953 doch nog 21,5 % minder dan in 1950, toen, ten gevolge van het van kracht worden der « wet De Taeye », een uitzonderlijk hoog peil bereikt werd. Het aantal vergunningen voor woningbouw dat met 8,8 % toenam, compenseerde ruimschoots de terugloop met 7 % van de overige toelatingen. Nochtans liep het tempo van de aangroei der vergunningen voor woningbouw bij het einde van het jaar terug, toen, ten gevolge van de wijzigingen aan de « wet De Taeye », het aantal toegekende bouwpremies zeer sterk verminderde; het aantal toelatingen voor het optrekken van nijverheids- en handelsgebouwen nam daarentegen tijdens de laatste maanden toe, onder invloed van de wetten, die beogen de nijverheidsinvesteringen te bevorderen.

Er werden 35.642 nieuwe gebouwen voltooid, tegen 31.151 in 1953. In 1954 werden dus iets meer gebouwen afgewerkt dan tijdens het voorgaande topjaar 1950. De aangroei was relatief geringer voor woningen dan voor andere gebouwen.

2. — *Bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijven.*

Onder invloed van de drukke binnen- en buitenlandse woningbouw bleef de productie van de meeste bouwmaterialen over het algemeen op een zeer hoog peil. De crisis in de groeven duurde echter voort.

Cementproductie
(tonnen)

JAARTAL	Hoeveelheid
1938	3.000.000
1949	2.924.998
1950	3.557.231
1951	4.395.434
1952	4.110.865
1953	4.626.051
1954	4.375.932

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

a) *Cement.*

Ten gevolge van de geringere uitvoer heeft de cementproductie het recordcijfer van 1953 niet meer kunnen halen. De productiecapaciteit wordt in België en elders steeds meer uitgebreid, daar de grondtendentie van het verbruik sterk opwaarts gericht blijft. De rationalisatie der productie duurt voort. Het aantal arbeidsuren, nodig om één ton cement voort te brengen, dat nog 2,83 bedroeg in 1950, kon tot 1,96 in 1953 en 1,89 in 1954 verlaagd worden. Bovendien zijn de cementfabrieken begonnen in België en in het buitenland steenkoolafvalbelten aan te kopen, die hen tevens brandstof en grondstof bezorgen.

Cementindustrie
Productie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

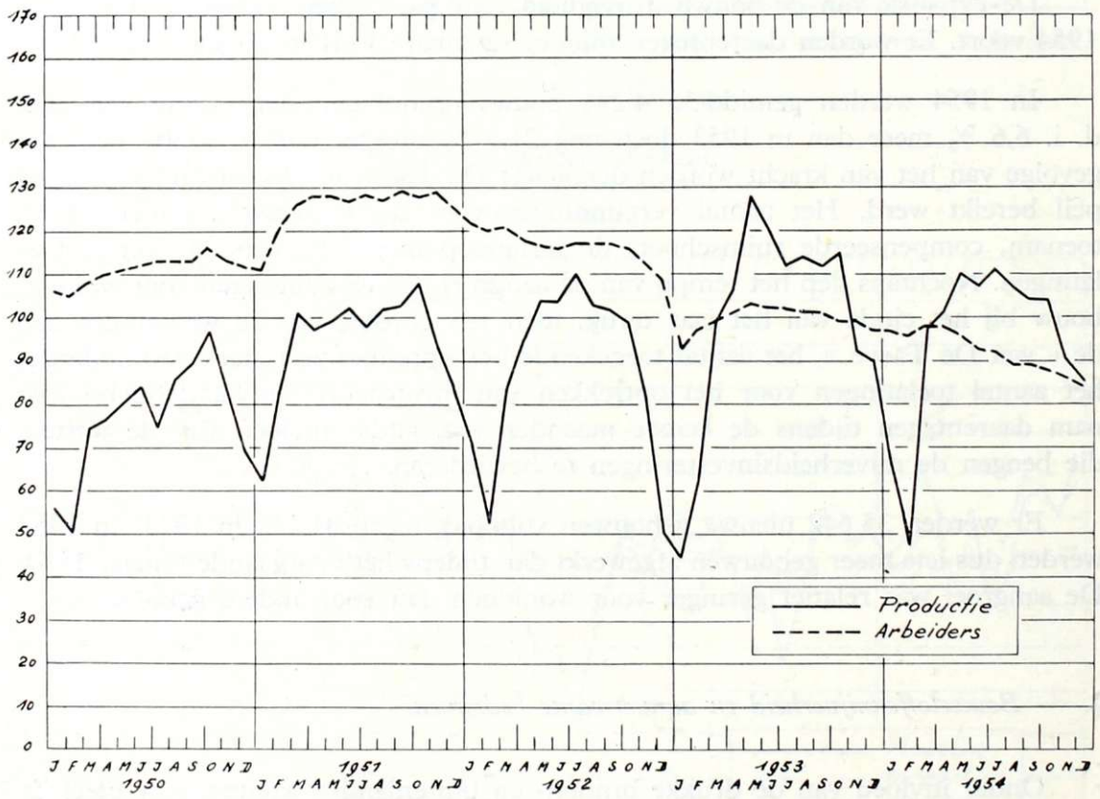

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

b) *Kleiproducten.*

Ondanks de natte zomer, die het drogen der stenen remde, werden meer kleiproducten voortgebracht dan tijdens beide voorgaande jaren, hoewel het volume van 1951 niet meer kon worden behaald. Het uitzonderlijk hoge uitvoerpeil van

Productie van de kleinijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid	1949	1951	1952	1953	1954
Gewone baksteen van alle formaat .	1.000 st.	1.896.954	2.335.049	2.028.546	2.068.326	2.083.553
Gevelsteen	1.000 st.	181.140	166.058	137.155	143.720	150.641
Draineerbuizen	t	5.768	12.735	17.507	12.691	10.546
Kabeldeksels	t	13.696	18.500	22.324	17.497	19.741
Holle gewelfstenen	t	158.594	212.484	219.537	240.866	239.326
Andere holle stenen	t	46.886	33.988	45.857	57.997	111.010

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

1953 kon evenmin gehandhaafd worden. De productie van holle steen is bijna verdubbeld; de producenten trachten aan de concurrentie het hoofd te bieden door de fabricage van grote, holle stenen die toelaten lichter en goedkoper te bouwen dan met gewone baksteen.

c) *Steengroefproducten.*

De crisis duurt voort. Het reeds geringe volume der openbare werken nam nog af. De tendentie tot het vervangen van inlandse groeveproducten door ingevoerde of door substitutieproducten bleef onverminderd bestaan, zowel in de

Productie der steengroeven

OMSCHRIJVING	Eenheid	1951	1952	1953	1954
Porfier	t	3.015.752	3.131.978	2.864.080	2.983.662
Hardsteen (ruw)	m^3	193.547	185.235	195.342	147.223
Marmer :					
blokken	m^3	8.284	6.050	5.765	4.959
platen van 20 mm	m^2	543.952	486.525	449.882	502.469
breuksteen, puin en snuisterijen	t	77.150	51.339	24.487	13.687
Zandsteen :					
breuksteen, puin en diversen .	t	1.709.371	1.539.659	1.252.974	1.017.379
straatstenen en mozaïek	t	32.681	28.343	16.568	17.232
Groefzand	t	3.218.568	2.689.251	2.994.802	3.026.912
Producten der leisteengroeven	t	13.146	12.110	12.802	12.031
Baggerzand	t	159.647	215.303	184.800	187.108
Grint	t	1.059.704	875.012	1.144.177	1.092.958

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In- en uitvoer van cement, werken van steen, glas en ceramiek (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
	INVOER									
Holglas	6.046	19.023	21.554	22.114	23.305	118	221	235	234	252
Werken van marmer, gips, cement en steen	11.760	53.916	87.389	105.704	127.370	157	119	160	157	178
Plateel- en porseleinwerk	7.487	13.711	16.651	18.257	20.058	190	280	315	324	354
Pannen, bakstenen, tegels, pijpen, andere dan van plateel of porselein	72.809	149.976	157.582	162.856	147.699	198	247	285	324	278
	UITVOER									
Cement	1.083.921	1.889.962	1.462.845	1.864.635	1.702.796	737	1.177	937	1.145	1.048
Spiegelglas	23.404	50.440	31.616	51.544	51.249	346	769	539	856	863
Vensterglas	72.688	140.245	85.551	129.826	144.862	461	884	584	873	1.012
Holglas	18.717	37.627	19.454	18.977	25.151	328	454	309	269	333
Werken van marmer, gips, cement en steen	66.453	112.687	99.131	122.776	127.749	254	428	436	507	503
Plateel- en porseleinwerk	11.316	16.046	14.089	11.518	15.740	152	184	151	111	137
Pannen, bakstenen, tegels, pijpen, andere dan van plateel of porselein	126.053	98.102	112.813	167.616	161.332	145	102	133	128	117

(a) B. L. E. U.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

openbare als in de particuliere bouwwerken. Ook de uitvoer was opnieuw zeer gering. Het prijspeil nam dan ook weer licht af. Het aantal arbeiders liep verder terug en bleef 7,3 % beneden het peil van 1953 en 24 % beneden dat van 1951. De concentratie der ondernemingen werd voortgezet; verscheidene groeven werden gesloten.

Na de plotse stijging van de vraag naar breuksteen in porfier en in hardsteen tijdens het jaar 1953, die het gevolg was van de dijkwerken, die na de overstromingen in Nederland en in België moesten worden uitgevoerd, viel de productie hiervan in 1954 weer op een zeer laag peil. De vervaardiging van straatstenen, zowel in porfier als in zandsteen, bleef stationair ten opzichte van het voorgaande jaar, doch bedroeg slechts de helft van de in 1951 voortgebrachte hoeveelheid. Er werd weer minder ruwe en gezaagde hardsteen voortgebracht. De productie van breuksteen in zandsteen daalde met 9 % ten opzichte van het voorgaande jaar en met 62 % ten opzichte van 1951; voor puin bedroeg de terugloop respectievelijk 15 en 38 %. In de marmergroeven was de toestand even ongunstig, behalve wat platen en snuisterijen betreft; er werden 14 % minder blokken gezaagd dan in 1953 en 40 % minder dan in 1951; de productie van breuksteen en puin daalde met respectievelijk 53 en 85 %. De vervaardiging van leien nam met 5 % ten opzichte van 1953 en met 10 % ten opzichte van 1951 af.

In de andere sectoren onderging de activiteit weinig verandering, onder meer in de zandgroeven en wat rivierzand en -grint betreft. Ook de productie van groevenafval, die in de betonfabricage aangewend wordt, bleef op hetzelfde peil.

d) *Kalk, kalksteen en kalkderivaten.*

De kalkproducten, die in de ijzer- en staalnijverheid worden aangewend, volgden de evolutie van de activiteit in deze bedrijfstak. Er werd veel witgegloeid dolomiet naar Frankrijk uitgevoerd.

Productie van kalk, kalksteen en kalkderivaten

OMSCHRIJVING	Eenheid	1938	1949	1951	1952	1953	1954
Kalk	t	1.228.093	1.545.525	1.683.465	1.635.429	1.497.832	1.562.009
Kalksteen	t	1.896.208	1.378.592	2.349.971	1.742.723	1.961.048	1.747.535
Dolomiet : ruwe	t	116.824	103.727	191.752	178.423	186.197	182.572
witgegloeide	t	132.817	219.024	167.842	214.278	198.871	210.668
Pleisterkalk	t	37.985	30.873	27.944	26.936	31.851	35.808
Pleisterkalkagglomeraten	m^2	..	666.616	1.029.648	1.112.149	1.279.915	1.217.932
Kunstmatige hydraulische kalk	t	36.768	20.683	14.474	12.901	15.208	14.293
Natuurlijk calciumcarbonaat (a)	t	36.981	24.960	223.559	234.407	217.701	257.554
Neergeslagen calciumcarbonaat	t	13.865	43.741	70.795	55.519	49.945	44.728
Fosfaten	t	52.338	44.643	129.065	58.983	35.896	26.275

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Vanaf 1951 heeft deze rubriek betrekking op 14 aangevers, tegen 8 voorheen.

Afgezien van de verdere terugloop van de productie van kalkfosfaten en neergeslagen calciumcarbonaten (ten gunste der natuurlijke carbonaten) en van de voortgezette stijging van de pleisterkalkproductie, waren de schommelingen weinig belangrijk.

e) *Ceramische producten.*

In de sectoren plateel- en porseleinvaatwerk is de toestand sedert de contingentering van de invoer in 1953 en de rationalisatiemaatregelen aanmerkelijk verbeterd. De productie nam toe, vooral wat plateelvaatwerk betreft, doch bleef nog ver beneden het peil dat vóór 1952 werd bereikt. Ondanks de invoerbeperkingen bleef de invoer nog enigszins stijgen en was reeds naar gewicht 168 % hoger dan in 1949, doch de uitvoer nam met 37 % toe, zodat, naar gewicht, het hoogste peil der jongste zes jaren, 1951 uitgezonderd, kon worden bereikt.

Productie van de ceramische industrie

OMSCHRIJVING	Eenheid	1936/1938	1949	1951	1952	1953	1954
Delving van grondstoffen	t	159.648	233.490	411.220	539.280	588.253	543.278
Plateelvaatwerk	t	8.936	8.948	7.054	5.171	4.443	5.497
Werken van porselein	t	1.748	2.737	2.989	2.276	1.868	2.056
Bekledingstegels ...	m^2	909.332	1.005.648	1.212.233	1.366.189	1.092.191	1.399.591
Bevloeringstegels in halve zandsteen ..	m^2	..	173.315	243.838	261.379	221.568	167.856
Vuurvaste producten	t	177.452	198.449	169.896	149.675	108.597	106.024
Bouwpannen en toebehoren	t	175.360	159.150	196.163	184.466	179.407	203.400
Slijpstenen	t	596	907	1.050	932	980	936
Schuurpapier en schuurlinnen	m^2	1.400.000	802.554	866.743	727.384	796.204	685.854
Bouwceramiek	t	2.444	3.664	7.364	7.539	8.262	6.747
Aardewerk	t	12.072	10.276	7.244	7.843	7.405	7.728

Bron : Verbond der Ceramische Nijverheid van België en van Luxemburg.

De productie van vuurvaste stenen, schuurpapier en -linnen en slijpstenen nam verder af, ingevolge het geringer binnenlands verbruik en de gestegen invoer; ook in deze bedrijfstak werden drastische rationalisatiemaatregelen doorgevoerd.

De vervaardiging van wandtegels zette zijn in 1953 onderbroken stijgende tendentie voort, terwijl, daarentegen, de sterk opwaartse oriëntering van de productie van bouwceramiek in 1954 in een scherpe daling is omgeslagen.

f) *Glasnijverheid.*

De verbetering in de glasnijverheid duurde voort. Bij het einde van het jaar was in de plaatglasnijverheid de volle productiecapaciteit (1) ingezet en bereikte

(1) Rekening gehouden met de productiereglementering.

de activiteit een na-oorlogs recordpeil. Ook de holglasfabricage is verder aangegroeid, hoewel de concurrentie nog scherp en de prijzen weinig lonend blijven. De meeste ondernemingen plukken reeds de vruchten van de ver doorgedreven rationalisatie, die ze sedert enkele jaren in beide bedrijfstakken, doch vooral in de plaatglasnijverheid, hebben doorgevoerd.

Glasnijverheid

Productie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

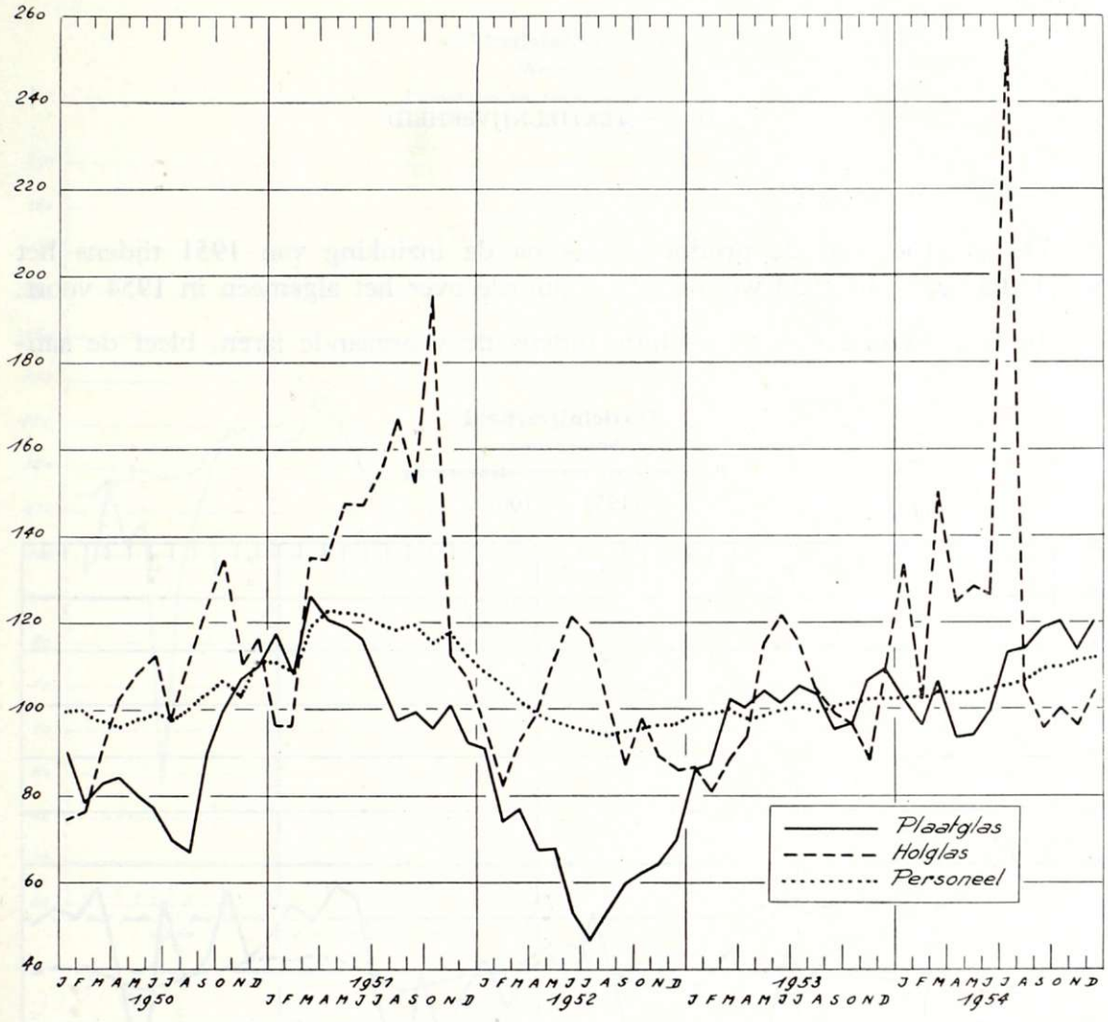

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Er werd 15 % meer gepolijst glas voortgebracht. De uitvoer, die met 1/3 toenam, beslaat reeds 2/3 van de productie. De Amerikaanse autonijverheid koopt steeds meer spiegelglas in België, te meer daar de glasoppervlakte der nieuwe modellen met een derde toegenomen is.

De vraag naar ongekleurd vensterglas blijft ingevolge de drukke bouwactiviteit steeds toenemen en is voor 80 % uit het buitenland afkomstig.

Hoewel de binnenlandse markt een derde meer gekleurd vensterglas opslorpte dan in 1953, werd er wat minder vervaardigd, daar de verdubbeling van de invoer gepaard ging met de halvering van de uitvoer.

Terwijl het binnenlands verbruik van gegoten glas sterk terugliep, werd de productie hoger opgevoerd, daar de uitvoer met 150 % aangroeide.

De flessenfabricage steeg met een vierde, omwille van het groeiend verbruik van flessenmelk in binnen- en buitenland; in België wordt trouwens het verbruik door reglementeringsmaatregelen geprikkeld. Er werden ook meer mandeflessen vervaardigd.

De reorganisatie der kristalfabricage, ten slotte, wierp reeds gunstige resultaten af.

§ 6. — TEXTIELNIJVERHEID

1. — *Algemeen overzicht.*

De aangroei van de productie, die na de inzinking van 1951 tijdens het tweede halfjaar van 1953 werd ingezet, duurde over het algemeen in 1954 voort.

In tegenstelling met de evolutie tijdens de voorgaande jaren, bleef de aan-

Textielnijverheid
Spinnerijen
Productie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

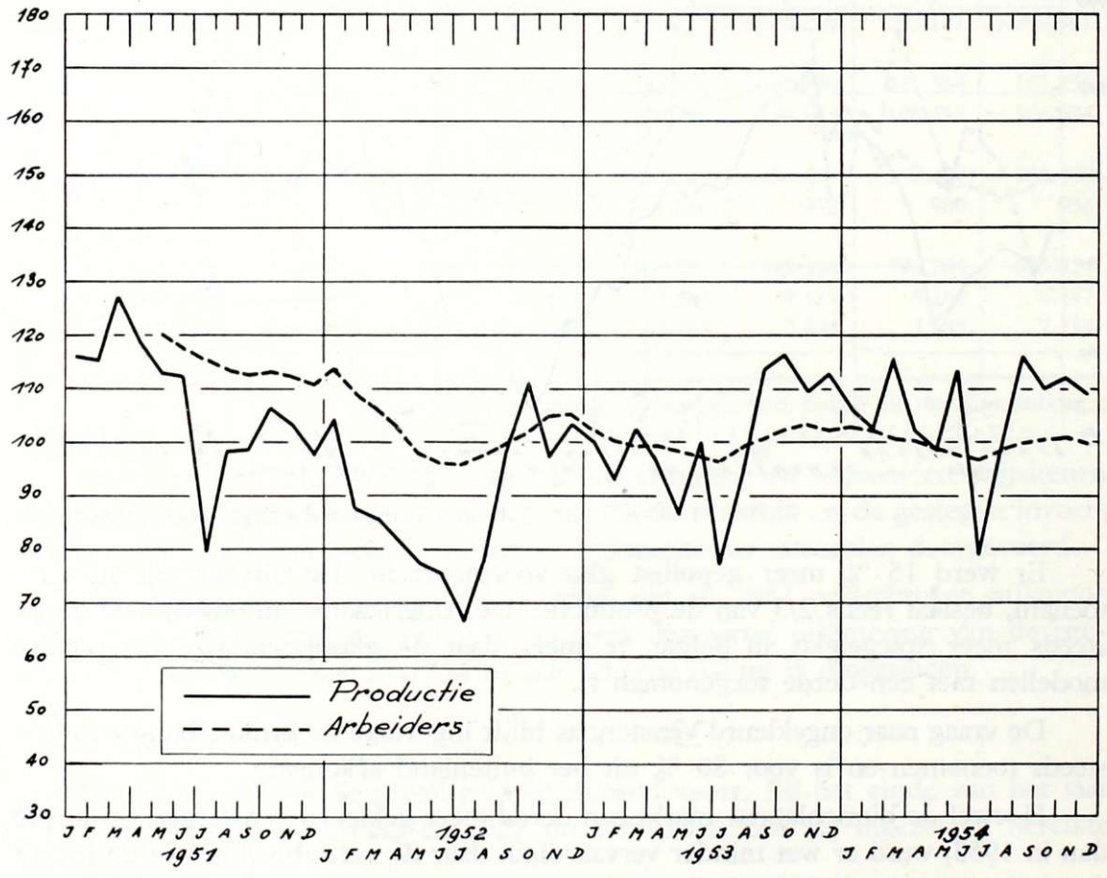

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

groei van de productie van weefsels voor kleding niet meer ten achter bij het verloop van de activiteit der spinnerijen. De bedrijvigheid is echter vooral gestegen in de tricotagenijverheid, de dekenweverijen en de tapijtfabrieken. De oriëntering ten gunste van het meer geëvolueerde product duurt dus voort.

Wat de aard der verwerkte grondstof betreft, is de productie van textielwaren in kunstgaren of -vezel opnieuw het meest toegenomen, terwijl die van wollen en van jutewaren daarentegen afnam. Tijdens het tweede halfjaar nam de vervaardiging van vlaswaren, die in 1953 sterk teruggelopen was, licht toe.

Textielnijverheid
Weverijen
Productie en personeelsbezetting
(1953 = 100)

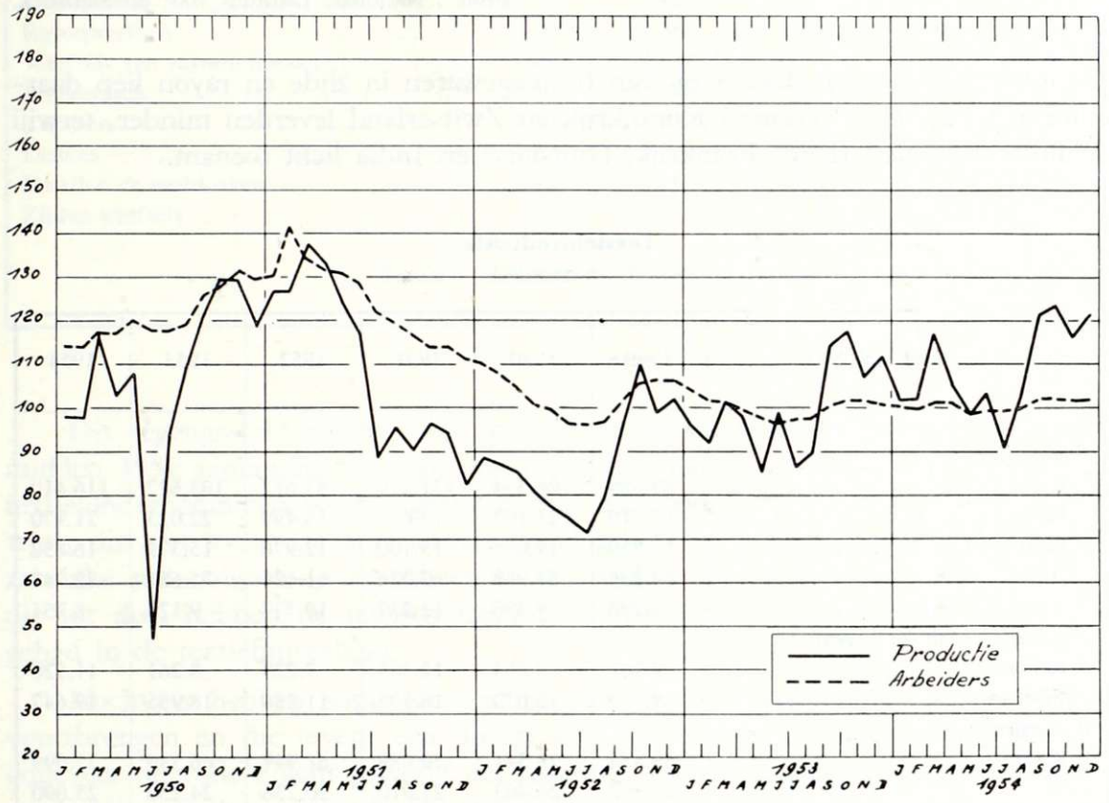

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De uitvoer groeide tamelijk sterk aan en overtrof tijdens de laatste maanden 2 miljard frank per maand. Vooral de verkoop van dekens, tricotagewaren, tapijten, confectiegoederen en touwwerk nam aanmerkelijk toe, doch er werden ook meer gewone garens en weefsels naar het buitenland verzonden. De uitvoer van kamwol liep daarentegen opnieuw aanzienlijk terug. De aankopen van Nederland, het Verenigd Koninkrijk, Tsjechoslowakije, Belgisch-Kongo, de Unie van Zuid-Afrika en Australië zijn het meest gestegen, terwijl de afzet in de Verenigde Staten, Zweden, de Duitse Bondsrepubliek, Italië en Japan terugliep.

Ook de invoer nam uitbreiding, vooral wat garens, weefsels en jutezakken betreft. Voor gewone weefsels in wol, katoen, rayon en fibraan, evenals voor weefsels en zakken in jute werd in dit opzicht een na-oorlogs maximum geboekt.

Voorraden weefsels
Toestand op 31 december
(tonnen)

AARD DER WEEFSELS	1949	1951	1952	1953	1954
Katoen	7.426	10.984	10.430	10.234	10.128
Vlas	1.343	1.314	1.510	1.492	1.424
Wol	2.731	3.377	2.883	2.901	3.300
Rayon en fibraan	1.365	2.056	1.946	1.687	1.832
Jute	1.460	2.227	1.866	1.649	2.242

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De invoer van wollen dekens en van tricotagewaren in zijde en rayon liep daarentegen terug. Het Verenigd Koninkrijk en Zwitserland leverden minder, terwijl de invoer uit Nederland, Frankrijk, Duitsland en India licht toenam.

Textielproductie
(tonnen)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Spinnerijen :						
Katoen	89.689	104.334	121.510	93.612	103.627	116.410
Kamwol	17.819	21.102	17.623	16.499	22.023	21.970
Kaardwol	17.810	19.078	15.700	12.976	15.373	16.832
Jute	44.236	51.969	67.236	61.686	71.681	72.747
Vlas	7.398	9.490	12.237	10.777	9.123	8.751
Artificiële vezels en garens :						
Rayon	9.261	9.864	12.385	7.229	8.261	11.520
Fibraan	9.365	12.679	16.878	11.488	18.955	19.647
Weverijen :						
Katoen	59.454	73.541	79.089	61.949	66.589	77.099
Wol	21.362	26.403	25.010	20.236	24.250	25.090
Jute	31.897	38.891	45.881	42.828	43.861	39.413
Vlas	5.068	7.748	8.121	7.976	7.433	7.554
Rayon en fibraan	5.258	6.244	6.298	4.476	6.297	7.247
Tricotagenijverheid :						
Gebreide stoffen :						
— Ondergoed	2.896	5.417	5.230	4.291	4.799	5.068
— Bovengoed	216	436	522	371	955	1.100
Afgewerkte producten (1.000 doz.) :						
— Ondergoed	1.406	2.869	2.838	2.429	2.623	2.770
— Bovengoed	1.690	3.572	5.227	6.060	8.118	8.630
— Dameskousen	1.650	2.569	2.575	2.760	2.928	3.016
— Sokken, 3/4 kousen, sokjes	748	1.256	1.292	1.502	1.571	1.469

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Zowel op de binnenlandse markt als bij de uitvoer zijn de prijzen echter verder afgenomen, doch ook de invoerprijzen waren lager. De grondstoffenprijzen, de wolnoteringen uitgezonderd, zijn daarentegen licht gestegen. Ook de lonen namen wat toe, hoewel het indexcijfer der regelingslonen onveranderd bleef.

Productie der weverijen
(tonnen)

OMSCHRIJVING	1949	1951	1952	1953	1954
Katoenweefsels	45.586	61.485	45.233	46.370	51.687
Vlasweefsels (zuiver en gemengd)	5.067	8.121	7.976	7.421	7.554
Wolweefsels	15.435	15.408	10.869	11.162	12.010
Rayonweefsels	4.166	4.365	3.078	4.008	4.745
Weefsels van zuivere fibraan	1.093	1.934	1.373	2.268	2.501
Juteweefsels	31.505	45.286	42.388	43.060	37.985
Tapijten	9.809	16.012	15.435	23.215	27.364
Dekens	8.276	9.269	7.998	8.720	11.079
Dweilen en vaatdoeken	2.888	3.869	3.096	3.218	3.393
Zijden weefsels	54	6	3	6	9
Totaal	**123.879**	**165.782**	**137.449**	**149.448**	**158.327**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Dit tegengesteld verloop van prijzen en productiekosten, dat reeds sedert midden 1951 aanhoudt, had dan ook tot gevolg dat de jaarbalans van de meeste textielondernemingen werd afgesloten met een nadelig saldo of met een brutowinst die niet toeliet de normale afschrijvingen te verrichten, laat staan de noodzakelijke rationalisatie-investeringen te bekostigen. De wetten van 1953 en 1954, die tot doel hebben de investeringen te bevorderen, hebben weinig uitwerking gehad in de textielnijverheid.

Nochtans hebben sommige ondernemingen, die gespecialiseerde producten voortbrengen en die tevens een doorgezette aggressieve verkoopspolitiek voeren, ongeveer op volle kracht gewerkt en, rekening gehouden met de algemene winsttendenties, een bevredigende financiële uitslag behaald.

De moeilijkheden van de Belgische textielindustrie zijn trouwens een wereldverschijnsel. Te oordelen naar de productiecijfers, zou de toestand in België zelfs minder ongunstig zijn geweest dan in sommige andere landen, onder meer in het Verenigd Koninkrijk, in Frankrijk en in Japan. Het wereldverbruik van textielproducten neemt immers slechts weinig toe. De productiecapaciteit wordt daarentegen voortdurend uitgebreid, vooral in Japan, in India, in de meeste minderontwikkelde gebieden en in sommige andere invoerlanden. Terwijl die evolutie de uitvoermogelijkheden naar die landen vermindert, vooral wat de goedkopere textielwaren betreft, dringen Japan en India steeds meer op de andere markten door, begunstigd door hun lage arbeidskostprijs.

De geringe aangroei van het verbruik en de concurrentie van de nieuwe landen gaan tevens gepaard met een toenemende voorkeur voor synthetische

In- en uitvoer van textielstoflen (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
	INVOER									
Wol (b)	104.724	69.966	69.069	98.971	84.372	4.788	8.644	4.943	7.828	6.578
Zijde (c)	25	54	20	119	123	2	3	1	9	10
Katoen (d)	86.255	103.580	87.791	91.853	106.400	2.792	5.629	4.189	3.579	4.171
Jute (e)	42.837	72.915	54.928	66.698	69.677	673	1.290	795	657	744
Hennep en vlas (f)	105.583	159.498	166.010	160.432	183.318	386	830	773	721	823
Andere textielvezels (abaca, sisal, coco, enz.)	30.836	34.945	35.641	35.348	34.965	464	815	606	510	527
Totaal	**370.260**	**440.958**	**413.459**	**453.421**	**478.855**	**9.105**	**17.211**	**11.307**	**13.304**	**12.853**
	UITVOER									
Wol (b)	30.787	28.720	22.400	29.957	25.715	2.758	5.431	2.539	3.835	3.026
Zijde (c)	7	19	4	3	53	2	1	—	—	6
Katoen (d)	5.913	1.885	3.693	1.805	1.045	220	94	189	68	36
Jute (e)	2.342	2.176	2.083	3.442	4.090	30	23	19	25	33
Hennep en vlas (f)	54.867	71.744	58.300	71.199	83.615	1.668	3.216	2.013	1.967	2.435
Andere textielvezels (abaca, sisal, coco, enz.)	9.968	16.039	12.594	16.945	16.839	302	733	466	511	470
Totaal	**103.884**	**120.583**	**99.074**	**123.351**	**131.357**	**4.980**	**9.498**	**5.226**	**6.406**	**6.006**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) B.L.E.U. (volgens de indeling van de Overeenkomst van Brussel).
(b) Gewassen en ongewassen wol, wolafval, rafelwol, gekaarde en gekamde wol.
(c) Vlokzijde, bourrette, kammeling en afval van zijde, watten van zijde.
(d) Ruwe katoen en katoenen watten.
(e) Ruwe, gezwingelde en gekamde jute, werk en afval.
(f) Ruwe, gezwingelde en gekamde hennep en vlas, werk en afval.

Invoer van textielwaren (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Garens :										
Wol	680	2.383	1.710	2.547	2.587	122	628	269	400	409
Zijde of kunstzijde	1.334	2.400	1.845	2.573	3.151	218	413	334	484	568
Katoen	1.104	6.123	995	1.432	2.473	192	686	185	195	271
Jute	14	1.221	1.002	199	161	1	33	17	3	3
Hennep, vlas, rameh en andere textielvezels	1.870	2.506	2.350	2.821	2.485	86	176	150	160	115
Totaal	**5.002**	**14.633**	**7.902**	**9.572**	**10.857**	**619**	**1.936**	**955**	**1.242**	**1.366**
Weefsels :										
Wol	1.102	2.329	2.591	3.200	3.795	320	700	633	775	846
Zijde of kunstzijde	1.610	3.760	4.343	5.214	5.704	659	1.098	1.093	1.130	1.091
Katoen	1.124	2.413	2.119	2.308	2.919	259	534	407	455	512
Jute	16	220	109	42	174	1	8	4	—	6
Hennep, vlas, rameh en andere textielvezels	259	328	342	504	517	9	15	17	25	25
Totaal	**4.111**	**9.050**	**9.504**	**11.268**	**13.109**	**1.248**	**2.355**	**2.154**	**2.385**	**2.480**
Andere textielwaren :										
Tricotagewaren	342	530	704	718	622	334	438	396	420	338
Linnengoed	26	84	112	123	190	30	44	48	47	53
Kledingstukken voor vrouwen	461	472	624	646	668	267	311	355	393	368
Kledingstukken voor mannen	455	517	796	861	799	153	240	307	280	247
Andere confectiegoederen (b)	3.820	9.547	8.542	10.586	12.250	108	341	395	281	333
Hoeden (mannen en vrouwen)	117	101	50	35	72	44	50	38	40	36
Touwwerk	76	175	130	209	229	6	12	8	10	12
Borduurwerk, kantwerk, enz.	52	79	59	91	221	87	118	122	156	188

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) B.L.E.U.
(b) Dassen, korsetten, bretels en dergelijke artikelen, zakken, dekkleden, enz.

Uitvoer van textielwaren (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Garens :										
Wol	10.559	8.216	7.057	10.940	11.332	2.008	2.548	1.585	2.498	2.426
Zijde of kunstzijde	4.647	7.295	4.722	5.212	6.641	583	862	506	452	520
Katoen	22.551	25.952	22.236	21.471	24.526	1.520	2.625	1.826	1.546	1.795
Jute	8.816	11.630	9.744	12.920	15.923	233	357	253	246	291
Hennep, vlas, rameh en andere textielvezels	4.879	9.689	5.003	5.975	5.134	356	801	472	336	284
Totaal	**51.452**	**62.782**	**48.762**	**56.518**	**63.556**	**4.700**	**7.193**	**4.642**	**5.078**	**5.316**
Weefsels :										
Wol	7.228	11.274	9.752	15.116	16.927	1.241	2.696	1.804	2.689	2.917
Zijde of kunstzijde	766	2.852	2.171	3.595	4.748	193	599	405	622	739
Katoen	24.344	37.140	29.611	32.916	40.149	2.242	4.804	3.198	3.107	3.489
Jute	12.227	27.909	25.973	22.409	16.958	361	1.058	911	498	411
Hennep, vlas, rameh en andere textielvezels	2.487	4.813	4.053	4.730	5.663	371	737	527	540	550
Totaal	**47.042**	**83.988**	**71.560**	**78.766**	**84.445**	**4.408**	**9.894**	**6.845**	**7.456**	**8.106**
Andere textielwaren :										
Tricotagewaren	748	1.189	946	1.239	1.491	282	598	481	656	754
Linnengoed	840	3.718	2.098	2.308	2.505	154	641	339	328	326
Kledingstukken voor vrouwen	80	351	208	172	298	68	147	120	107	120
Kledingstukken voor mannen	551	1.498	980	1.096	1.410	77	281	152	127	175
Andere confectiegoederen (b)	14.822	12.705	11.367	11.759	15.058	501	671	520	411	480
Hoeden (mannen en vrouwen)	138	193	233	152	169	82	100	103	90	78
Touwwerk	2.097	3.873	2.769	5.872	11.101	65	149	95	137	218
Borduurwerk, kantwerk, enz.	285	332	175	336	390	32	43	27	34	37

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) B.L.E.U.
(b) Dassen, korsetten, bretels en dergelijke artikelen, zakken, dekkleden, enz.

kunstvezels, ten nadele van de verkoop van textielwaren in natuurvezel. Naast een kwalitatieve concurrentie, voeren die kunstvezels ook een prijzenconcurrentie, wat aan de producenten des te gemakkelijker valt, daar de prijzen der natuurvezels, deels ten gevolge van beschermingsmaatregelen in de meeste grondstoffenlanden, tamelijk duur blijven en de volsynthetische producten steeds goedkoper worden.

De Belgische industrie lijdt bovendien nog onder enkele specifieke concurrentiemoeilijkheden.

Terwijl de moeilijkheden in Beneluxverband enigszins geluwd zijn, heeft de Franse beschermingspolitiek nog zwaarder gewogen dan in 1953. De tijdens het voorgaande jaar reeds scherp gedaalde uitvoer naar dit land nam terug af, terwijl de invoer een weinig vooruitging. Bovendien bleef Frankrijk zijn ganse vlasnijverheid, ten koste, vooral, van de Belgische industrie, sterk steunen. Voor strovlas wordt er een teeltpremie toegekend, terwijl ook een zwingelpremie wordt uitgekeerd; bij de uitvoer van werk en vlasgarens worden aan de producenten de sociale en fiscale lasten terugbetaald, wat een onrechtstreekse uitvoerpremie betekent. Deze onrechtstreekse subsidie aan de uitvoer van gesponnen vlas stelt de Belgische vlasspinners voor zeer moeilijke concurrentievoorwaarden.

Ook de bereiding van ruwe wol, het wassen, kammen, verkolen, blijft in Frankrijk ten nadele der Belgische industrie sterk beschermd; de Belgische Regering is er zelfs toe genoopt geweest bij het einde van het jaar de invoer van kamwol onder vergunning te plaatsen en met een heffing van 2 % te belasten.

De Italiaanse hennepuitvoer blijft beperkt en het stelsel der dubbele prijzen gehandhaafd; toch kon in 1954 wat meer hennep bekomen worden.

Tegen de dumpingachtige praktijken van sommige landen, werd de invoer van bepaalde bedrukte stoffen gecontingenteerd en werden minimumprijzen opgelegd bij de invoer van kousen en sokken in synthetische garens.

2. — *Overzicht per sector.*

a) *Katoen.*

Na een lichte inzinking tijdens de eerste helft van het jaar, vloeiden in de katoenspinnerijen belangrijke orders binnen, wat trouwens gepaard ging met een stijging van de noteringen voor ruwe katoen. Bij het einde van het jaar bleven de bestellingen echter opnieuw uit. De globale activiteit is dan ook sterk gestegen en de uitvoer bereikte een peil dat slechts weinig beneden dat van 1951 bleef. In de fijnspinnerijen was de evolutie nochtans gunstiger dan in de kaardspinnerijen.

De productie der weverijen, die tijdens het voorgaande jaar op die der spinnerijen achtergebleven was, nam in 1954 meer toe. De uitvoer is aanmerkelijk gestegen.

Hoewel de binnenlandse markt minder katoenen dekens, dweilen en poetsdoeken opslorpte, groeide de activiteit in deze sector eveneens aanzienlijk aan door de ruimere dekenuitvoer. Belgisch-Kongo neemt ongeveer de helft van de productie op.

Textielproductie

Katoen

(1953 = 100)

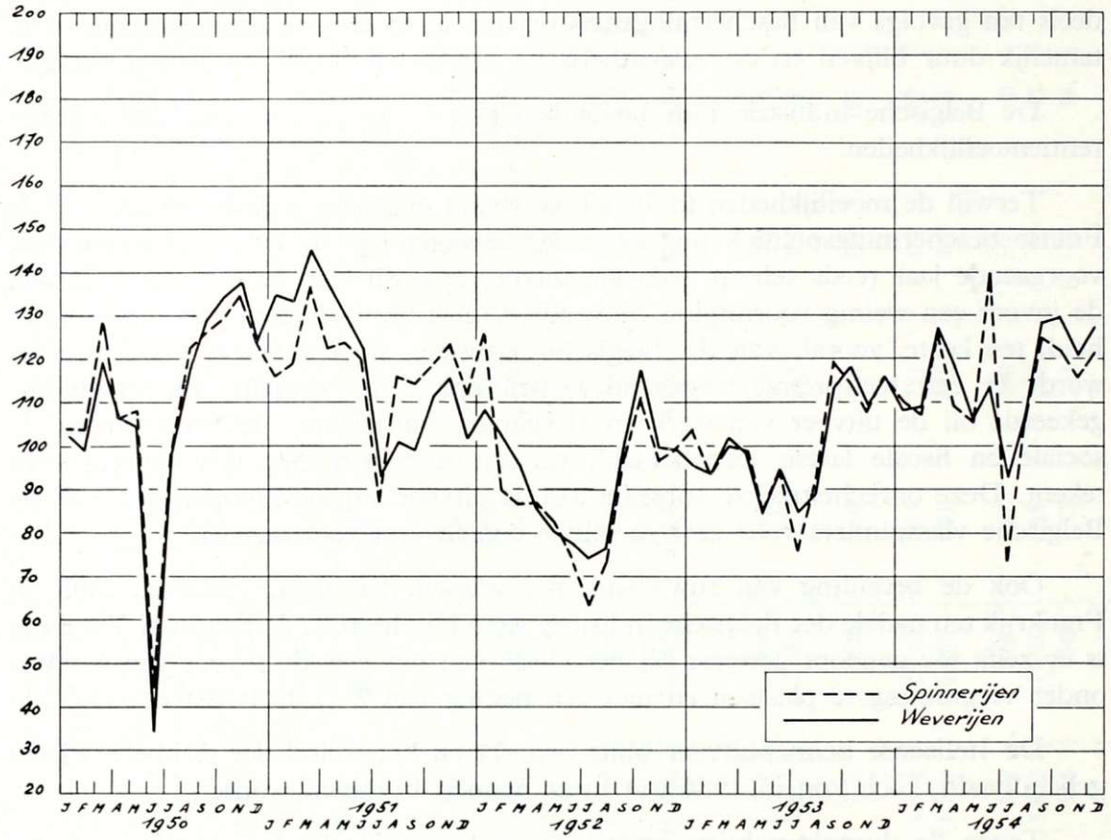

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

b) *Wol.*

De omzet in de handel in ruwe wol en in de ondernemingen die wol wassen, verkolen en kammen, bleef afnemen. De concurrentiemoeilijkheden met Frankrijk waren hieraan niet vreemd.

Hoewel de productie van kamwolgarens tijdens het laatste kwartaal het toppeil van de « Korea-boom » licht overtrof, bleef de jaarproductie, ten gevolge van de zomerinzinking, beneden het peil van 1953. De binnenlandse markt nam meer op, terwijl de uitvoer een weinig afnam, uitzondering gemaakt voor de uitvoer van breiwol die, na een jarenlange terugloop, in 1954 is aangegroeid.

De productie van kaardwolgarens nam daarentegen verder toe, doch bleef beneden het peil van de na-oorlogse jaren tot en met 1950. Deze nijverheid blijft evenwel met tamelijk ernstige moeilijkheden kampen. De buitenlandse mededinging komt trouwens uit het hoge invoerpeil tot uiting; zo de voortgebrachte hoeveelheid tamelijk groot blijkt, is dit enkel het gevolg van het belangrijk aandeel der tapijtgarens in de totale productie.

De vervaardiging van weefsels voor kleding steeg weer met ongeveer 10 %. In tegenstelling met de evolutie tijdens de voorgaande jaren, gold de aangroei ook voor de kaardwolweverijen. De uitvoer liep vooral tijdens het eerste halfjaar

Textielproductie
Wol
(1953 = 100)

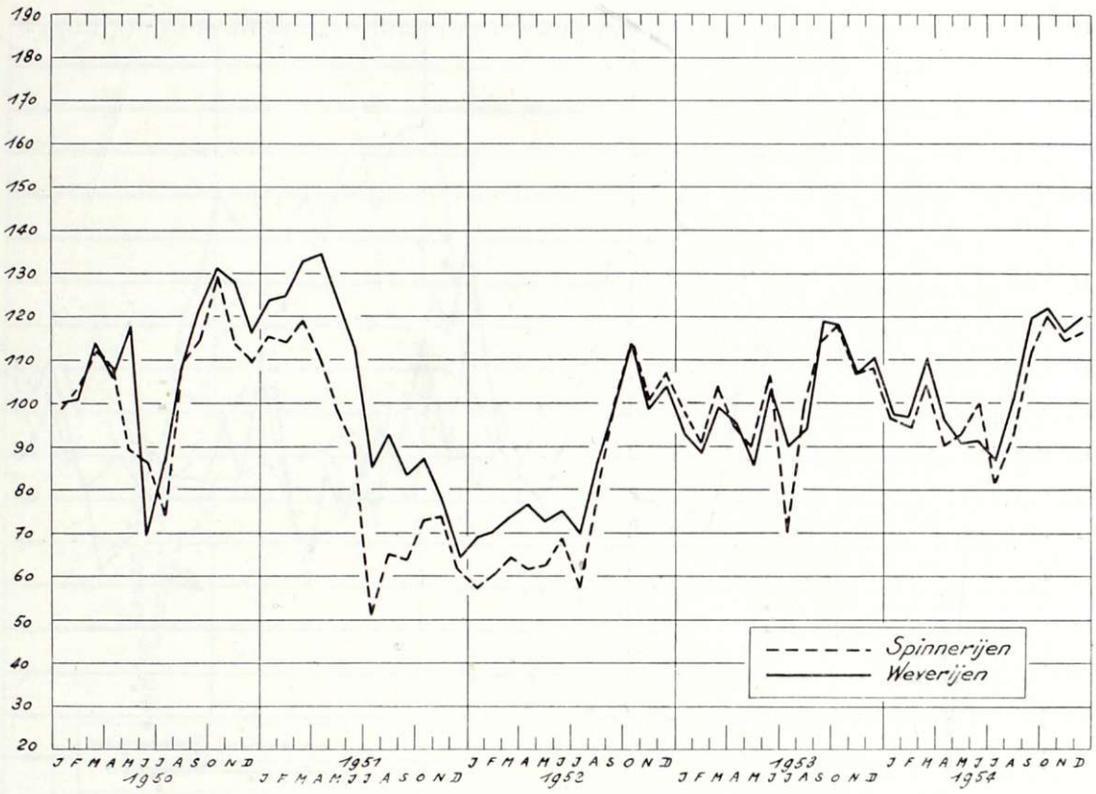

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

op, toen belangrijke Russische bestellingen afgeleverd werden. Nochtans blijft het productievolume nog ver beneden het normale peil, niet enkel omwille van de inkrimping van de vraag, doch ook door de ruimere invoer uit Nederland en Italië, die op de Belgische prijzen drukking uitoefent.

Er werden veel minder wollen dekens verkocht, zowel op de binnenlandse markt als, en vooral, aan het buitenland.

c) *Bastvezels.*

De afzet van ruw, geroot en gezwingeld vlas blijft bevredigend, daar zowel de Belgische als de buitenlandse spinners de ganse productie opkopen. Er kon wat meer ruw vlas uit Frankrijk worden betrokken.

Onder invloed van de Franse concurrentie is de activiteit der vlasspinnerijen daarentegen blijven teruglopen.

Bij het einde van het jaar slaagden de vlasweverijen er in de uitvoer naar de Verenigde Staten gevoelig op te voeren; dit is het eerste resultaat van de krachtige propaganda-inspanning, die op deze markt wordt gevoerd.

De productie van jutegarens bleef ongeveer op het hoge peil dat einde 1953 werd bereikt, zodat over gans het jaar 1954 een absoluut maximum werd geboekt.

Textielproductie
Vlas
(1953 = 100)

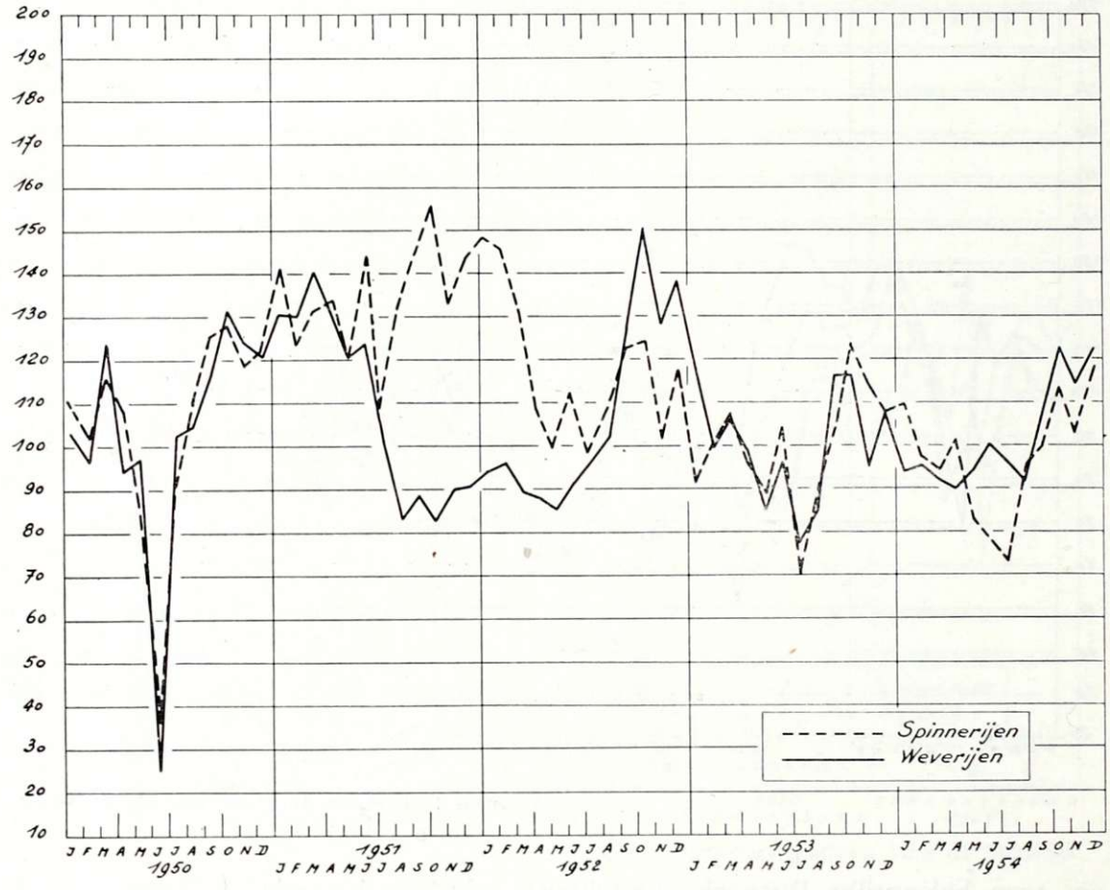

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De activiteit der juteweverijen is daarentegen afgenomen. De afzetmogelijkheden van weefsels en zakken krompen aanmerkelijk in; nochtans steeg de invoer van jutezakken uit India met 1.300 t.

Hoewel de productie van hennepwaren, ten gevolge van de ruimere hennepaanvoer in 1954 toenam, bedroeg ze nog amper iets meer dan een derde van het peil, dat onmiddellijk vóór de oorlog werd bereikt. De hennepaanvoer uit Italië bleef op moeilijkheden stuiten, te meer daar de Italiaanse politiek ter bescherming der eigen hennepverwerkende nijverheid gepaard ging met een deficitaire oogst.

De productie van harde vezels is opnieuw sterk gestegen, vooral voor buitenlandse rekening.

d) *Kunstvezels.*

De productie van cellulosegarens en -vezels is blijven aangroeien. De rayonproductie steeg met 36 % doch lag nog licht beneden het peil van 1951. De fibraanproductie, welke slechts met 4 % aangroeide, bereikte een nieuw recordpeil. De concurrentie bleef hevig, zowel onder invloed van de buitenlandse concurrentie als ten gevolge van het groeiend verbruik van synthetische vezels. Er werd met de bouw van een nylonfabriek begonnen.

Textielproductie

Rayon

(1953 = 100)

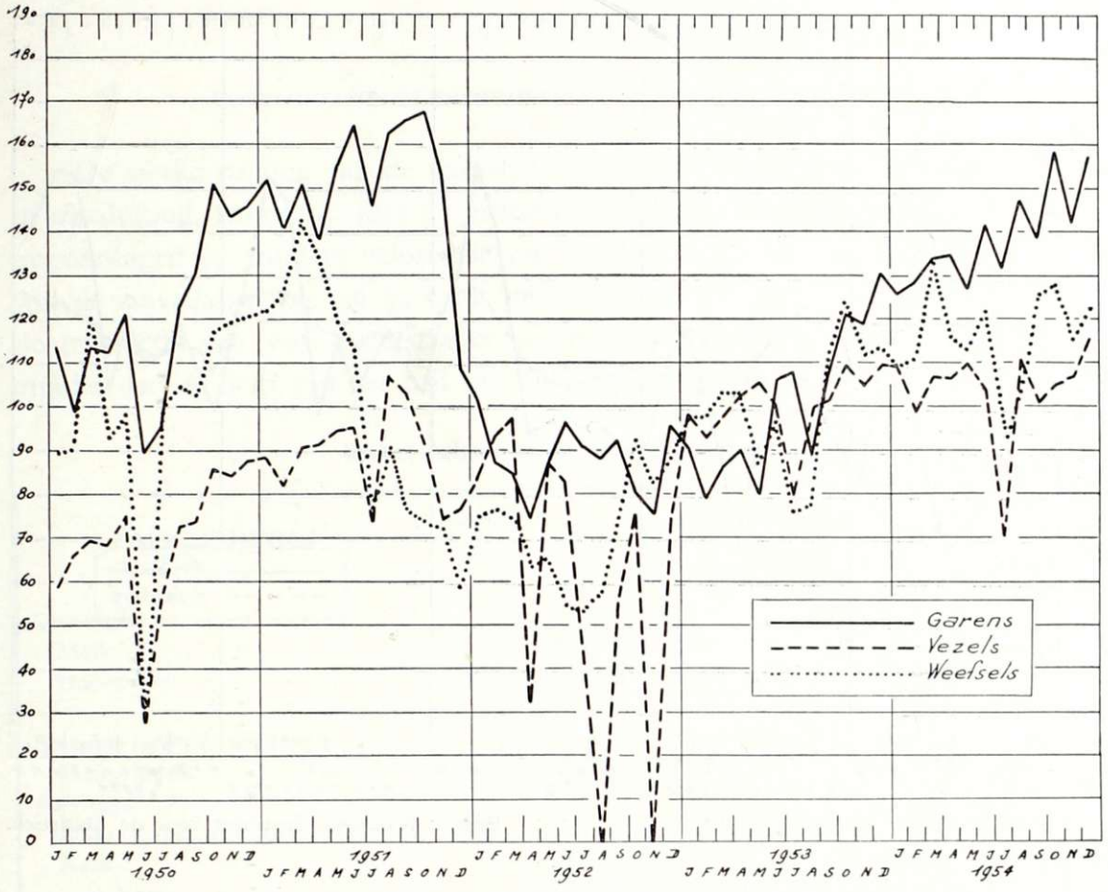

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De productie van rayonweefsels is terug toegenomen. Hoewel de invoer, die de helft van het binnenlands verbruik dekt, niet veel meer is aangegroeid, werd toch een na-oorlogs maximum geboekt. De uitvoer ging tamelijk veel vooruit.

De productie van synthetische weefsels is bijna verdubbeld, doch blijft kwantitatief nog weinig belangrijk.

e) *Tricotagenijverheid.*

De activiteit in de tricotagenijverheid is opnieuw aanmerkelijk aangegroeid, inzonderheid wat de productie van bovengoedartikelen en nylonkousen betreft. Vooral het buitenland nam meer tricotagewaren op; Nederland neemt 80 % van de totale uitvoer voor zijn rekening. De invoer nam daarentegen licht af en bedroeg naar waarde nog slechts 45 % van de uitvoer, tegen 64 % in 1953 en 120 % in 1949. Die omkeer in de handelsbalans der tricotagewaren is enkel het gevolg van de aangroei van de uitvoer, die sedert laatstgenoemd jaar met 167 % gestegen is, terwijl de invoer naar waarde praktisch stationair bleef; naar gewicht verdubbelden echter zowel de invoer als de uitvoer. Hieruit blijkt dat België vooral kwaliteitsgoederen in het buitenland afzet, terwijl de invoer meer op goedkopere artikelen slaat.

Tricotagenijverheid

Productie en personeelsbezetting

(1953 = 100)

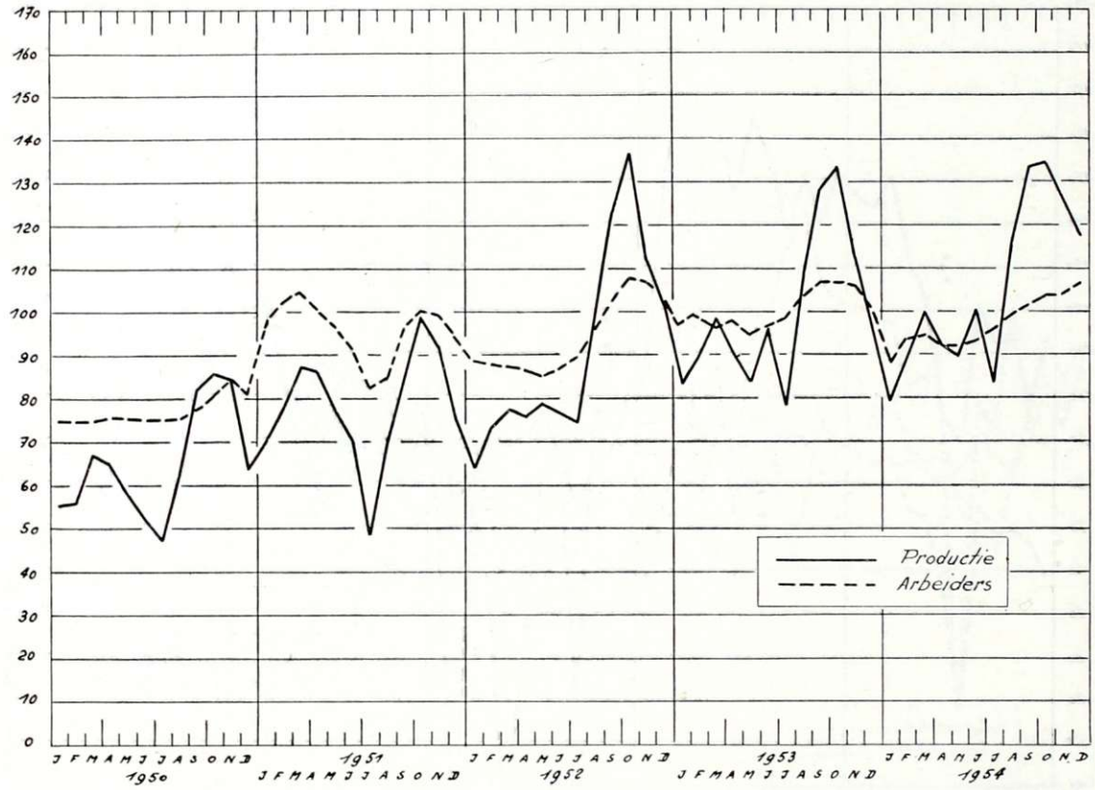

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

f) *Diverse sectoren.*

De vervaardiging van tapijten steeg met 18 % ten opzichte van 1953, dat een recordjaar was en met 179 % ten aanzien van het peil van 1949. Voor wollen tapijten bedroeg de aangroei ten opzichte van het voorgaande jaar 19 %, voor katoenen tapijten 6 %, voor jutetapijten 13 % en voor kokostapijten 75 %. Hoewel de tapijtenuitvoer naar de Verenigde Staten, die sedert verscheidene jaren de belangrijkste markt waren, sterk terugliep, bleef het totale uitvoerpeil behouden; de uitvoer van katoenen tapijten naar het Verenigd Koninkrijk steeg met 80 % en er werden meer wollen tapijten in Duitsland en Nederland afgezet. De fabrikanten van tapijten, evenals trouwens de producenten van weefsels voor stoffering, kennen niet de moeilijkheden van de voortbrengers van stoffen voor kleding. De vraag neemt steeds aanzienlijk toe, terwijl hun specialiteiten hen veilig stellen voor de abnormale concurrentie van landen die in gunstiger voorwaarden produceren.

De productie van fluweel en pluche nam eveneens sterk toe, vooral voor de uitvoer.

De toestand bleef daarentegen onbevredigend in de sectoren lint- en bandwerk, elastische weefsels en kantwerk, daar de uitvoer even moeilijk bleef.

Hoewel de naaigarenproductie met 10 % toenam, bleef ze nog ver beneden het peil, dat onmiddellijk na de oorlog werd bereikt.

§ 7. — VOEDINGSMIDDELENINDUSTRIE EN AANVERWANTE ACTIVITEITEN

De sterke stijging van de industriële productie van zuivelwaren duurt voort, in aansluiting, trouwens, met de groeiende melkproductie. Bovendien worden de inspanningen tot ruimere valorisatie van de melk met enig succes bekroond. Terwijl de zuivelfabrieken 5,6 % meer melk en 11,8 % meer room verwerkten, viel de productie van voor rechtstreeks verbruik bestemde afgeroomde melk tot op minder dan de helft van het peil van 1953 en tot op een vierde van dat van 1952.

Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid

OMSCHRIJVING	Eenheid (a)	1950	1951	1952	1953	1954
Ontvangst :						
Melk	10^3 liter	877.160	927.165	932.783	1.091.364	1.152.726
Hoeveroom	ton	32.227	35.925	36.184	41.230	46.092
Bereiding voor de consumptie :						
Melkerijmelk	10^3 liter	342.563	351.031	352.473	344.148	364.857
Fabricage :						
Boter	ton	32.339	33.818	33.889	41.091	44.610
Kaas :						
a) Verse	ton	4.707	5.691	6.155	6.300	7.003
b) Andere (b)	ton	3.766	6.206	7.010	7.546	7.686
Melkpoeder	ton	4.234	8.004	10.094	16.008	15.810
Ingedikte melk	ton	5.188	4.100	4.258	8.508	8.960
Consumptie–ijs	10^3 liter	191	738	1.053	888	1.963
Diëet- en speciale producten	ton	2.013	2.115	3.203	5.028	7.509

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Zonder rekening te houden met het verschillend water- of vetgehalte.
(b) Zonder Hervekaas.

Bovendien gaat de groeiende verkoop van voor rechtstreeks verbruik geschikte volle melk gepaard met een uitbreiding van de hygiënische verpakking in flessen of dozen en met een verbetering der kwaliteit. De vervaardiging van verse en gesmolten kaas blijft stijgen, doch de productie van andere kaassoorten blijft stationair of neemt af. Doch vooral de productie van poeder van afgeroomde melk, evenals die van geconcentreerde melk, yogourth en vooral van roomijs en diëetproducten neemt sterk toe. Nochtans dient er te worden op gewezen dat de vervaardiging van sommige zuivelproducten, zoals harde kaas, melkpoeder en ingedikte melk, bevorderd werd door de toelagen, die hiertoe worden verleend en in 1954 samen 79 miljoen frank bedroegen.

Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie

OMSCHRIJVING	Eenheid	1949	1951	1952	1953	1954
Meelproductie	ton	776.040	767.065	786.374	754.588	765.000
Grondstoffenaangifte door de brouwerijen	ton	133.579	143.557	149.289	148.694	151.187
Alcoholproductie (alcohol van 50°, temp. 15° C)	10^3 liter	31.967	28.283	23.720	27.717	23.663
Suikerproductie :						
a) ruwe suiker	ton	339.532	268.463	325.149	408.308	346.743
b) productie na verwerking in de raffinaderijen	ton	164.890	188.594	191.638	197.268	174.079
Productie van margarine (geschikt voor verbruik)	ton	68.547	69.316	73.659	75.190	85.206
Productie van plantaardige en dierlijke oliën :						
a) ruwe lijnolie	ton	..	..	42.756	18.096	14.280
b) andere ruwe olie	ton	..	..	78.744	51.576	62.928
c) oliën die andere bewerkingen ondergaan hebben	ton	..	..	111.848	125.432	133.956
d) veekoeken en schroot	ton	..	..	161.220	99.660	101.832
Productie van jam, geconfijte vruchten, enz.	ton	..	20.811	19.292	16.648	18.483

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ook de productie van de meeste andere voedingsmiddelen en vooral van groenten- en visconserven blijft toenemen. De suikerproductie heeft echter de weerslag van de minder gunstige bietenoogst en de over het algemeen lage wereldprijzen ondergaan; in- en uitvoer van ruwe en geraffineerde suiker zijn trouwens sterk teruggelopen. Bovendien liep de vervaardiging van alcohol terug, daar de uitvoer bijna gans wegviel ingevolge de lage prijsaanbiedingen, die uit het bestaan van overtollige Franse alcoholvoorraden voortvloeiden.

Naast vermelde evolutie voor suiker, dient vooral gewezen op de groeiende stijging van de invoer, gepaard gaande met een voordurende inkrimping van de uitvoer van bereid of ingelegd vlees, suikergoed, bereide cacao en bereidingen met meel of met zetmeel.

De vervaardiging van lijnzaadolie, liep verder terug, daar het onmogelijk was in de productielanden de zaden tegen normale prijzen te bekomen om toe te laten op de uitvoermarkten concurrentie te voeren tegen de ruwe olie, die in deze landen wordt voortgebracht.

Invoer van voedingswaren en aanverwante producten (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Bereid of ingelegd vlees (inclusief spek, ingelegd pluimvee en ingelegd wild) ...	4.432	5.631	5.139	5.468	6.249	165	214	206	215	240
Vis en schaaldieren (bereid of niet bereid)	53.556	60.930	61.970	64.832	66.874	702	675	773	794	888
Ruwe en geraffineerde suiker	75.755	99.778	89.808	80.383	49.162	268	382	508	488	259
Suikergoed	2.743	7.093	8.703	9.286	10.163	86	169	198	211	233
Ruwe cacao (b)	14.689	16.239	18.268	18.175	22.702	445	674	572	625	889
Bereide cacao (c)	2.648	3.414	2.837	3.296	3.588	104	140	123	138	164
Bereidingen met meel of met zetmeel	1.955	2.644	4.376	6.226	7.120	41	71	106	140	160
Bereidingen van groenten en fruit	18.659	20.366	21.237	21.377	25.771	271	302	341	327	393
Mout, stijfsel en producten van de meelindustrie	47.048	75.157	68.719	51.163	124.349	199	356	341	245	398
Oliehoudende zaden	188.116	290.389	244.796	137.432	168.040	1.129	2.455	1.894	959	1.279
Plantaardige en dierlijke vetten en oliën (d).	110.365	132.625	118.431	138.509	132.969	1.244	2.525	1.536	1.570	1.612
Veekoeken	31.259	142.909	197.307	156.491	176.021	99	553	750	604	708
Wijn	43.779	48.901	49.784	48.322	54.350	650	709	730	684	761

(a) B. L. E. U
(b) Met inbegrip van cacaoschillen.
(c) Met inbegrip van cacaomassa.
(d) Rekening gehouden met de producten voor industriële aanwending.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Uitvoer van de voornaamste producten der voedingsmiddelenindustrie en aanverwante producten (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Bereid of ingelegd vlees (inclusief spek, ingelegd pluimvee en ingelegd wild) ...	3.259	9.390	7.511	3.835	3.175	134	511	322	203	140
Vis en schaaldieren (bereid of niet bereid)	11.926	6.705	8.509	12.243	16.933	132	120	119	136	158
Ruwe en geraffineerde suiker	76.264	162.933	82.948	237.071	95.656	459	1.458	736	1.385	668
Bereide cacao	1.883	2.372	2.515	1.782	1.426	77	117	125	93	84
Bereidingen met meel of met zetmeel	1.339	14.267	11.058	9.437	8.340	37	378	298	260	240
Bereidingen van groenten en fruit	9.211	16.080	11.138	11.350	14.491	134	259	177	161	198
Mout, stijfsel en producten van de meelindustrie	38.046	70.852	74.349	98.890	105.179	296	574	633	592	550
Plantaardige en dierlijke vetten en oliën (b)	50.928	105.558	123.393	86.081	72.054	903	2.460	2.085	1.227	1.030
Veekoeken	34.108	67.385	54.139	43.230	33.054	87	322	232	184	133

(a) B. L. E. U.
(b) Met inbegrip van de producten voor industriële aanwending.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 8. — DIAMANTNIJVERHEID

In 1954 is de toestand in de diamantnijverheid ongetwijfeld verbeterd.

Er waren minder werklozen; evenwel moet dit ten dele worden toegeschreven aan het feit dat eens te meer werkloze diamantarbeiders naar andere bedrijfstakken overgingen.

De aanvoer van ruw diamant nam aanmerkelijk toe tegen gestegen prijzen. De kwaliteit schonk echter minder bevrediging, terwijl er nog steeds een tekort heerste aan slijpbaar ruw in zekere sorteringen.

De verkoop geschiedde vlotter, doch de prijzen stegen niet in dezelfde verhouding als de ruwprijzen. Er werd gemakkelijker « officieel » verkocht en minder op de zwarte markt, zodat de officiële exportstatistieken (1) een overdreven stijging weergeven.

In- en uitvoer van diamant
(miljoenen franken)

TIJDVAK	Invoer		Uitvoer	
	Ruw diamant	Geslepen diamant	Geslepen diamant	Ruw diamant
1949 Maandgemiddelde	**88,1**	..	**105,9**	..
1950 Maandgemiddelde	**195,5**	**16,4**	**185,0**	**2,5**
1951 Maandgemiddelde	**250,6**	**15,1**	**234,0**	**2,6**
1952 Maandgemiddelde	**225,2**	**6,1**	**207,3**	**2,5**
1953 Maandgemiddelde	**212,8**	**11,6**	**228,5**	**10,5**
1954 Maandgemiddelde	**220,0**	**35,7**	**267,2**	**33,8**
1954 Januari	201,1	9,5	218,8	31,4
Februari	180,5	12,1	215,7	6,8
Maart	234,8	30,0	220,6	13,3
April	312,6	22,8	232,1	28,3
Mei	251,0	37,3	215,3	32,9
Juni	180,7	40,2	252,4	49,0
Juli	180,8	51,9	293,0	38,7
Augustus	257,6	30,8	215,4	36,2
September	172,2	44,5	374,4	58,0
Oktober	173,5	60,8	336,2	30,4
November	213,3	47,9	342,0	26,1
December	281,7	40,7	289,9	54,0
Jaartotaal	**2.639,8**	**428,5**	**3.205,8**	**405,1**

Bron : Diamond Office (Antwerpen).

(1) Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De vraag naar industriediamant en boart, die bevorderd werd door de Amerikaanse strategische voorraadvorming, bleef even groot.

De concurrentie van de Westduitse en de Israëlische diamantcentra was nog steeds even scherp.

Ten gevolge van de daling van het relatieve loonpeil in de diamantnijverheid ten opzichte van het loon in de andere bedrijfstakken, blijft de moeilijkheid om jongeren te recruteren onverzwakt voortbestaan. In Antwerpen zou de helft der diamantbewerkers ouder zijn dan 55 jaar en geen 5 % jonger dan 25.

§ 9. — DIVERSE INDUSTRIEËN

1. — *Huiden-, leder- en schoennijverheid.*

In de ledernijverheid bleef de structurele crisis voortduren. Hoewel ten gevolge van het uitvoeren van enkele Russische bestellingen binnen het raam van het met nieuwjaar 1954 van kracht geworden handelsakkoord, de productie, vooral van zoolleder, bij het begin van het jaar toenam, bleef de algemene tendentie der lederproductie neerwaarts georiënteerd. De invoer nam trouwens meer toe dan de uitvoer.

Productie van afgewerkt leder en van schoenen.

JAARTAL	Zwaar leder (tonnen)			Licht leder (duizenden vierkante voeten)	Schoenen (duizenden stuks)	
	Zoolleder	Technisch leder	Totaal		Gans lederen	Andere
1938	..	..	13.200	61.512	..	..
1949	6.763	1.475	8.238	34.674	6.408	1.608
1951	6.701	1.491	8.192	37.008	7.332	1.920
1952	5.371	1.438	6.809	34.373	8.257	2.182
1953	4.111	1.218	5.329	35.215	7.433	2.451
1954	4.664	1.220	5.884	34.156	7.973	2.360

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De productie van bontwerk en van hoedhaar is echter toegenomen.

De schoenproductie is eveneens gestegen. In deze bedrijfstak werd reeds de weerslag gevoeld van de activiteit tot opvoering van de productiviteit in de schoenenindustrie en -handel. Het aantal arbeiders is echter nog met 660 eenheden afgenomen. In- en uitvoer van schoenen bleven ongeveer stationair, doch de prijzen namen verder af.

Ook de pantoffelproductie bleef haar geleidelijke aangroei voortzetten.

In- en uivoer van huiden, leder en lederwaren (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
	INVOER									
Ruwe, gezouten, gelooide en hard gedroogde vellen; ruwe pelterijen	19.273	18.862	20.031	19.724	24.420	739	1.198	775	871	888
Bereide en bewerkte pelterijen	187	284	249	187	241	157	237	234	225	237
Leder	3.010	3.422	4.129	3.471	4.348	376	535	437	454	472
Schoenen van leder	971	1.390	1.833	1.852	1.898	141	253	325	319	306
Handschoenen van leder	7	29	18	17	45	28	55	43	45	45
Andere lederwaren	77	141	160	181	297	44	82	95	103	112
	UITVOER									
Ruwe, gezouten, gelooide en hard gedroogde vellen; ruwe pelterijen	2.105	8.838	8.506	12.404	13.719	91	455	291	391	377
Bereide en bewerkte pelterijen	82	246	154	137	123	49	153	100	84	67
Leder	5.082	5.669	4.486	5.634	5.847	283	434	346	431	406
Schoenen van leder	329	549	580	786	797	88	135	119	142	139
Handschoenen van leder	14	42	45	65	71	38	83	68	92	87
Andere lederwaren	173	236	165	160	267	92	137	87	81	87

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) B. L. E. U.

2. — *Tabak.*

De sigarenproductie is ten opzichte van het voorgaande jaar met ongeveer 4 % afgenomen; er werden daarentegen 13 % meer cigarillo's vervaardigd. In de andere sectoren der tabaksnijverheid bleef de toestand bijna ongewijzigd, met uitzondering van de fabricage van snuiftabak, die met 9 % afnam.

Tabaksindustrie
Verwerkte hoeveelheid
(tonnen)

OMSCHRIJVING	1937/1939	1949	1951	1952	1953	1954
Sigaren	1.593	644	670	611	733	712
Cigarillo's	1.827	902	997	1.202	1.407	1.465
Sigaretten	6.860	11.713	11.250	10.761	10.839	11.025
Rooktabak	14.914	10.460	11.722	11.577	10.990	10.616
Andere tabakssoorten.....	388	230	201	192	151	185
Totaal	**25.582**	**23.949**	**24.840**	**24.343**	**24.120**	**24.003**

Bronnen : Belgisch-Luxemburgs Verbond der Tabaksverwerkende Industrieën (1937/1939).
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In- en uitvoer van ruwe en bewerkte tabak (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
	INVOER									
Ruwe tabak	19.071	24.622	21.526	21.451	21.352	633	985	881	908	893
Sigaren en cigarillo's	53	147	265	288	379	24	55	102	113	139
Sigaretten	268	162	130	130	120	40	23	16	17	15
Andere tabak (inclusief tabaksextracten).....	216	82	99	74	91	12	7	8	7	7
	UITVOER									
Ruwe tabak	926	2.973	398	223	179	2	169	15	4	3
Sigaren en cigarillo's	62	52	43	82	73	21	15	15	23	20
Sigaretten	40	1.157	711	792	722	4	116	78	84	70
Andere tabak (inclusief tabaksextracten).....	24	926	293	480	31	2	52	20	4	2

a) B. L. E. U.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek

Het verbruik van sigaren en cigarillo's werd door de verlaging der accijnsrechten geprikkeld en nam in 1954 dan ook sterk toe, doch, wat de sigaren aangaat, kwam dit enkel de invoer uit Nederland ten goede.

Het sigarettenverbruik onderging weinig wijziging, terwijl het verbruik van andere tabakswaren afnam.

De uitvoer uit de B. L. E. U. liep sterk terug, met uitzondering van de verkoop van cigarillo's aan Nederland.

Behalve voor sigaretten, blijft de invoer toenemen.

Zo over het algemeen de toestand in de tabaksnijverheid onveranderd bleef, wekt de zakengang in de sectoren kerftabak en sigaren nog steeds de bezorgdheid der nijverheidskringen. De werkgelegenheid, die in 1953 aanmerkelijk was toegenomen, is terug achteruitgegaan.

3. — *Hout.*

De aanplantingen van loofhout worden in toenemende mate door naaldhout vervangen, zodat meer loofhout werd gekapt. Daar West-Duitsland steeds meer mijnhout in België komt kopen en het binnenlands verbruik vooral tijdens de tweede helft van het jaar sterk toegenomen is door de omslag in de steenkolenconjunctuur en door de drukke activiteit in de papier- en in de rayonnijverheid, moest de invoer van mijn- en papierhout merkelijk worden opgevoerd. Ook wordt steeds meer Kongolees hout aangewend.

Omzet in de houtverwerkende nijverheid (a)

RUBRIEK	Aantal uren-arbeiders (duizenden)			Omzet in waarde (miljoenen franken)		
	1952	1953	1954	1952	1953	1954
Meubels	26.158	26.093	27.274	1.797	1.879	1.988
Zetels	4.718	4.091	4.267	315	293	315
Schrijnwerkerij	5.406	4.817	4.916	436	426	411
Houten vaatwerk	4.182	4.005	3.911	312	296	311
Kaders, lijsten, schaverijen	1.258	1.490	1.521	83	96	104
Kurk	372	348	348	61	63	72
Mandenmakerij en rotan	865	862	860	53	57	56
Klompennijverheid	881	728	503	47	39	30
Borstelnijverheid	1.613	1.578	1.620	191	198	200
Kisten- en tonnennijverheid	4.404	4.340	3.856	373	373	327
Parket	933	920	1.184	101	91	119
Geplakt hout en geperste panelen	2.921	2.762	3.369	298	300	494
Totaal	**53.711**	**52.034**	**53.629**	**4.067**	**4.111**	**4.427**

(a) Inrichtingen met 25 of meer arbeiders.

Bron : National Instituut voor de Statistiek.

In- en uitvoer van hout en houtwaren (a)

RUBRIEK	Hoeveelheid (tonnen)					Waarde (miljoenen franken)				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
	INVOER									
Alle houtsoorten, zelfs gezaagd	891.042	1.039.593	953.167	615.049	806.102	1.990	2.779	2.491	2.045	2.502
Meubelen van hout	657	2.837	4.145	4.309	4.356	23	108	165	171	171
Andere werken van hout	6.573	11.735	11.284	12.340	14.002	171	332	384	373	393
	UITVOER									
Alle houtsoorten, zelfs gezaagd	77.840	318.342	200.078	216.463	209.695	188	597	392	395	475
Meubelen van hout	468	680	398	395	594	18	26	16	20	21
Andere werken van hout	4.002	5.980	5.880	7.229	5.271	119	104	111	131	89

(a) B. L. E. U.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De productie van bekledingspanelen (in houtvezel, krullen, houtafval, enz.), blijft een zeer gunstig verloop kennen; ze is ten opzichte van 1953 met ongeveer één derde gestegen, terwijl de uitvoer met ongeveer de helft toenam. Ook werden terug meer fineer- en multiplexhoutproducten vervaardigd.

In de meubelnijverheid, evenals in sommige andere takken der houtverwerkende nijverheid, heeft de reorganisatie van het productie- en het handelsapparaat tot tastbare resultaten geleid. Ondanks de sterke opvoering der productiviteit, nam het aantal uren arbeid in de middelgrote en grote meubelbedrijven met 4,5 % toe, terwijl de omzet er met 5,8 % aangroeide; de totale meubeluitvoer steeg, naar hoeveelheid, met de helft, terwijl de invoer, die tot 1952 aanzienlijk vooruitgegaan was, sedertdien stationair bleef. Ook in de zetelnijverheid, in de sector kaders, lijsten en schaverijen en in de parketnijverheid, nam de activiteit aanmerkelijk toe. Sommige andere sectoren lijden echter onder een structurele achteruitgang van het verbruik.

Afdeling III. — WATERVOORZIENING (1)

Ten einde de evolutie van het waterverbruik in België te volgen, wordt sedert 1 oktober 1951 een statistiek opgemaakt over het waterverbruik in de ondernemingen die ten minste vijf arbeiders tellen en tot nijverheidstakken met groot waterverbruik behoren. Het is echter voorbarig thans reeds enige conclusie te trekken over dit verbruik, daar men tot nu toe nog slechts beschikt over de gegevens van 1952, 1953 en 1954.

Ten einde later de lokale stand van de watervoorziening te kunnen beoordelen, werd een ventilatie van de verbruikte hoeveelheid per hydrografisch bekken opgesteld. Deze gegevens zullen moeten vergeleken worden met die welke betreffende de ondergrondse reserves beschikbaar zijn.

---

(1) Zie *De Belgische Economie in 1951*, Brussel, 1952, 4° (Ministerie van Economische Zaken en Middenstand, Dienst voor Algemene Studiën en Documentatie), blz. 96.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1954

Herkomst en lokalisatie per bestuurlijk arrondissement

(duizenden kubieke meters)

BESTUURLIJK ARRONDISSEMENT	Hoeveelheid water afkomstig				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal (a)	van de openbare distributie	andere herkomst	
Antwerpen	4.839	9.316	2.788	193	17.136
Mechelen	1.896	25.495	359	19	27.769
Turnhout	2.208	3.607	127	1.639	7.581
Brussel	7.181	67.133	4.178	1.303	79.795
Leuven	5.440	11.756	865	25	18.086
Nijvel	6.425	21.924	242	3.792	32.383
Brugge	1.073	5.533	315	—	6.921
Diksmuide	119	635	—	17	771
Ieper	307	141	35	4	487
Kortrijk	2.575	2.738	481	69	5.863
Oostende	228	50.608	189	2	51.027
Roeselare	930	4.541	326	509	6.306
Tielt	785	1.922	2	4	2.713
Veurne	39	613	29	—	681
Aalst	1.314	17.875	314	4	19.507
Dendermonde	1.398	2.472	25	15	3.910
Eeklo	1.098	2.298	131	—	3.527
Gent	3.975	42.194	992	41	47.202
Oudenaarde	1.231	297	335	348	2.211
Sint-Niklaas	1.233	319	105	4	1.661
Aat	835	1.539	46	137	2.557
Charleroi	3.120	191.158	1.710	7.836	203.824
Bergen	7.445	45.371	451	5.174	58.441
Zinnik	5.131	9.064	177	1.701	16.073
Thuin	540	674	44	368	1.626
Doornik	3.693	763	63	50	4.569
Hoei	381	1.752	76	35	2.244
Luik	8.640	357.975	1.607	6.576	374.798
Verviers	4.897	6.233	3.022	361	14.513
Borgworm	1.191	3.047	18	430	4.686
Hasselt	8.692	9.655	56	1.139	19.542
Maaseik	2.059	2.791	2	3	4.825
Tongeren	5.460	84.469	17	—	89.946
Aarlen	31	17.896	11	31.894	49.862
Bastenaken	35	11	4	—	50
Marche-en-Famenne	14	—	4	—	18
Neufchâteau	52	—	6	5	63
Virton	23	1.520	2	2	547
Dinant	52	59	44	24	179
Namen	8.578	14.918	323	446	24.265
Philippeville	27	253	31	33	344
Het Rijk	**105.190**	**1.019.565**	**19.552**	**64.202**	**1.208.509**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief het koelwater van de electrische centrales afkomstig uit een waterloop of een kanaal.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1954
Herkomst en bestemming
(duizenden kubieke meters)

BEDRIJFSTAK	Hoeveelheid water afkomstig				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal	van de openbare distributie	andere herkomst	
Mijnen	20.029	142.846	734	18.656	182.265
Cokes- en gasfabrieken	633	27.694	318	842	29.487
Electriciteitsbedrijven (a)	295	1.150	390	—	1.835
IJzer- en staalnijverheid	7.192	478.550	1.282	31.931	518.955
Scheikundige nijverheid	12.481	215.362	2.469	2.845	233.157
Rubbernijverheid	2.703	4.663	263	52	7.681
Textielbereiding	1.550	3.453	202	551	5.756
Textielveredeling	6.095	8.556	2.862	338	17.851
Glasnijverheid	501	14.151	569	309	15.530
Kleinijverheid	850	354	77	30	1.311
Groeven en kalknijverheid	548	1.821	141	2.849	5.359
Ceramische nijverheid	332	154	198	37	721
Olieraffinaderijen en margarinefabrieken	1.107	10.302	294	—	11.703
Stokerijen	866	5.614	293	1	6.774
Bereiding van andere dranken	10.813	2.697	3.946	420	17.876
Voedingsmiddelenindustrie	19.967	34.889	4.842	722	60.420
Papiernijverheid	18.235	65.130	564	3.970	87.899
Ledernijverheid	993	2.179	108	649	3.929
Totaal	**105.190**	**1.019.565**	**19.552**	**64.202**	**1.208.509**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief het koelwater uit een waterloop of een kanaal.

Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1954
Herkomst en lokalisatie per hydrografisch bekken
(duizenden kubieke meters)

HYDROGRAFISCH BEKKEN	Herkomst				Totaal
	uit één of meerdere putten	uit een waterloop of een kanaal	van de openbare distributie	andere herkomst	
IJzerbekken	951	1.342	51	38	2.382
Kustbekken	1.312	56.134	357	3	57.806
Scheldebekken	70.329	280.905	12.401	16.997	380.632
Maasbekken	32.550	663.258	6.732	15.270	717.810
Rijnbekken	48	17.926	11	31.894	49.879
Totaal	**105.190**	**1.019.565**	**19.552**	**64.202**	**1.208.509**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

HOOFDSTUK III

VERKEER

§ 1. — VERVOER PER SPOOR

A. — *Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.*

1. — *Verkeer.*

Doordat het vervoer van goederen bij wagenladingen door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen voor nagenoeg drie vierde bestaat uit verzendingen vaste brandstoffen, erts en metaalproducten, ondergaat het verkeersvolume in hoge mate dezelfde conjuncturele schommelingen als de productie van enkele bedrijfstakken. Vandaar dan dat het goederenverkeer van de spoorweg tijdens de eerste zes of zeven maanden van 1954 dezelfde inzinking kende als de metaalnijverheid, om nadien mee de hoogte in te gaan. De schommeling van het goederenvervoer werd bovendien nog versterkt vooreerst door de aanzienlijke toeneming van de steenkolenvoorraden en door de daaropvolgende afbouw van deze voorraden dank zij de uitvoer, later in het jaar. De conjuncturele wederopleving bracht het verkeer tijdens de laatste vijf maanden van 1954 telkens boven het peil van de overeenkomstige maand van 1953, zowel globaal als wat de drie hoger vermelde categorieën goederen betreft, benevens het vervoer van textielproducten. De overige categorieën van goederen, welke samen minder dan een vierde van het verkeersvolume uitmaken, zijn ofwel minder aan de cyclische schommelingen onderhevig of maakten althans in 1954 de wederopleving niet mee.

Totaal vervoer van goederen bij wagenladingen
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

JAARTAL	Duizenden tonnen	Miljoenen ton-kilometers
1938 (a)	74.037	5.496
1950 (b)	60.659	5.462
1951 (b)	72.091	6.628
1952 (b)	66.012	6.067
1953 (b)	61.803	5.721
1954 (b)	61.245	5.635

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Inclusief het vervoer van de « Nord-Belge ».
(b) Exclusief het militair vervoer.

Niettegenstaande de expansie van de productie in de tweede helft van het jaar, bedroeg het binnenlands verkeer, over geheel het jaar 1954 genomen, slechts

1.986 miljoen tonkilometer, tegen 2.090 miljoen in 1953, of een vermindering met 4,9 %. De doorvoer, die in 1953 was opgelopen tot 1.260 miljoen tonkilometer, daalde tot 1.083 miljoen tonkilometer. De toeneming van het verkeer over de grenzen tot 2.628 miljoen tonkilometer, tegen 2.435 miljoen in 1953, kon hoger genoemde daling niet ten volle compenseren, zodat het vervoer van goederen bij wagenladingen, in tonkilometers uitgedrukt, globaal met 1,5 % is teruggelopen in 1954.

Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

JAARTAL	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal
	Absolute cijfers (duizenden tonnen)				
1938 (a)	46.286	21.039		6.712	74.037
1950 (b)	39.191	9.182	7.049	5.237	60.659
1951 (b)	45.265	12.318	8.085	6.423	72.091
1952 (b)	40.271	11.903	8.155	5.683	66.012
1953 (b)	35.929	10.632	8.897	6.345	61.803
1954 (b)	34.416	11.501	9.479	5.849	61.245
	Toe- of afneming van het vervoer (percenten t. o. v. het vorige jaar)				
1950	+ 2,4	— 9,5	+ 10,1	— 1,7	+ 0,9
1951	+ 15,5	+ 34,2	+ 14,7	+ 22,6	+ 18,6
1952	— 11,0	— 3,4	+ 0,9	— 11,5	— 8,4
1953	— 10,8	— 10,7	+ 9,1	+ 11,6	— 6,4
1954	— 4,3	+ 8,2	+ 6,5	— 7,2	— 1,0

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Inclusief het vervoer van de « Nord-Belge ».
(b) Exclusief het militair vervoer.

Het vervoer van stukgoed door de spoorweg is in 1954 verder teruggelopen tot 656.000 t en 61 miljoen tonkilometer, tegen nog 709.000 t en 66 miljoen tonkilometer in 1953. Het binnenlands verkeer, dat 81 % van het totaal uitmaakt, daalde met 8,2 %, het internationaal verkeer slechts met 4,1 %. Deze daling is onafhankelijk van de conjunctuur en gaat sedert de oorlog onafgebroken door, blijkbaar ten gunste van het wegverkeer.

Ingevolge de daling van het goederenverkeer zijn de ontvangsten van de N. M. B. S. uit hoofde van dit vervoer tegenover 1953 met 43,6 miljoen frank afgenomen tot 6.680,0 miljoen frank, zonder dat de tarieven enige meldenswaarde wijziging ondergingen. De gemiddelde ontvangst per tonkilometer bleef ook nagenoeg ongewijzigd (1,006 F tegen 1,003 F het voorgaande jaar).

Het reizigersverkeer van de N. M. B. S. schommelt sedert jaren binnen enge grenzen en is in 1954 onbeduidend toegenomen. Feitelijk dekt deze globale evolutie een lichte daling van het verkeer met gewone spoorkaartjes, blijkbaar een gevolg van de slechte weersgesteldheid tijdens de zomermaanden, en een toeneming

Vervoer van goederen bij wagenladingen

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

(duizenden tonnen)

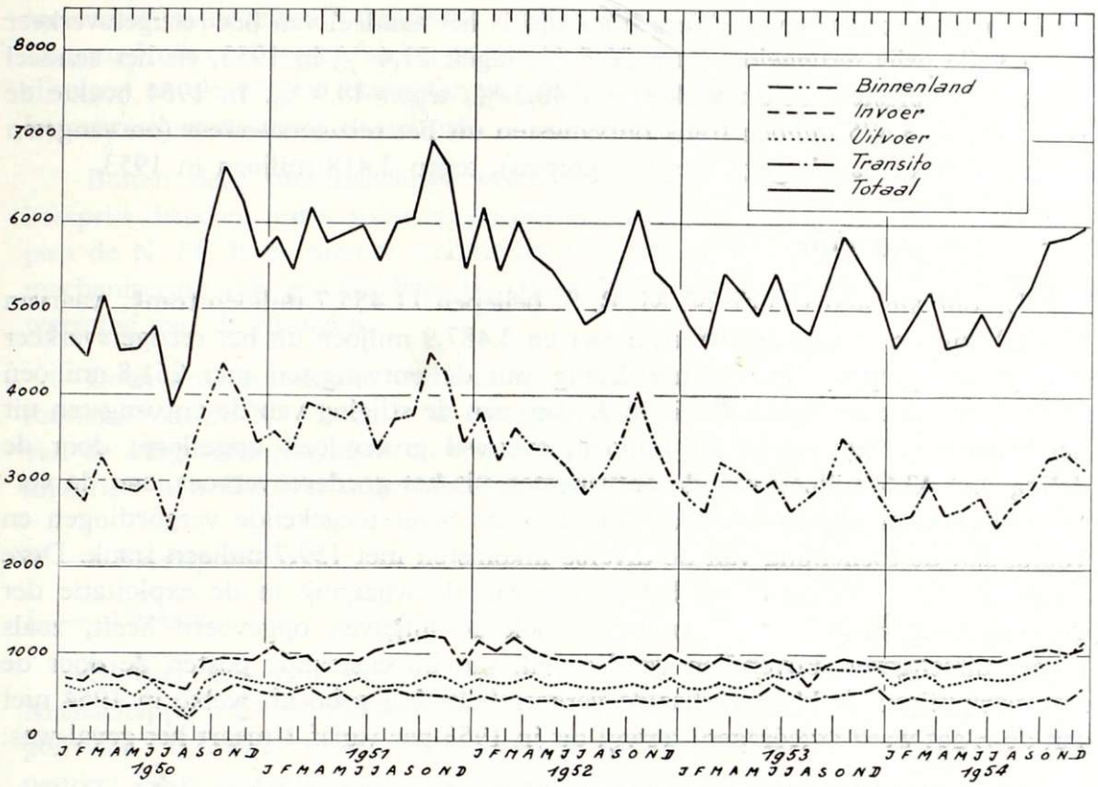

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

van het verkeer met abonnementen, vooral dan vanwege de houders van werk- en weekabonnementen. De conjuncturele expansie van de tweede helft van het jaar heeft een toeneming van dit verkeer meegebracht, doch er dient op gewezen te worden dat er, op lange termijn, geen correlatie bestaat tussen de drukte van het forensenverkeer en het algemene peil van de industriële activiteit in geheel België.

Reizigersvervoer

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

(miljoenen eenheden)

JAARTAL	Aantal reizigers	Aantal reizigerkilometers	
		Met biljet	Met abonnement
1938 (a)	195	2.363(c)	3.602(c)
1950 (b)	217	2.578	4.469
1951 (b)	225	2.653	4.600
1952 (b)	230(c)	2.915(c)	4.631
1953 (b)	227(c)	2.945(c)	4.583
1954 (b)	227	2.866	4.696

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Exclusief het vervoer van de « Nord-Belge ».
(b) Exclusief het militair vervoer.
(c) Verbeterd cijfer.

Ingevolge de verschuiving welke zich in 1954 voordeed is het aandeel van het verkeer met werk- of weekabonnement in het totaal opgelopen tot 43,6 %, waarbij evenwel dient te worden vermeld dat dit verkeer slechts 17,3 % van de totale ontvangsten oplevert. Terzelfder tijd is het aandeel van het reizigersverkeer tegen volle prijs teruggelopen tot 20,5 %, tegen 21,4 % in 1953, en het aandeel van de ontvangsten uit dit verkeer tot 48,3 %, tegen 48,9 %. In 1954 boekte de N. M. B. S. 3.475 miljoen frank ontvangsten uit het reizigersverkeer (ontvangsten uit het vervoer van bagage niet inbegrepen), tegen 3.418 miljoen in 1953.

2. — *Spoorwegpolitiek.*

De ontvangsten van de N. M. B. S. beliepen 11.455,7 miljoen frank, waarvan 6.680,0 miljoen uit het goederenvervoer en 3.487,9 miljoen uit het reizigersverkeer (bagage inbegrepen). De vermeerdering van de ontvangsten met 261,8 miljoen frank boven het peil van 1953 is te danken aan de stijging van de ontvangsten uit het reizigersverkeer met 57,1 miljoen, evenwel grotendeels opgeslorpt door de daling met 43,6 miljoen van de ontvangsten uit het goederenvervoer, aan de vermeerdering met 88,6 miljoen van de door de Staat toegekende vergoedingen en vooral aan de toeneming van de diverse inkomsten met 159,7 miljoen frank. Deze laatste stijging is grotendeels het gevolg van de wijziging in de exploitatie der aanvullingsautobussen welke trouwens ook de uitgaven opgevoerd heeft, zoals verder uiteengezet. Bovendien werd in elk van bovenstaande posten de door de maatschappij op de klant verhaalde verkeersbelasting geboekt, welke in 1954 niet aan de Staat werd afgedragen, terwijl dit in 1953 pas vanaf 1 maart het geval was.

De exploitatie-uitgaven stegen tot 11.466,4 miljoen frank in 1954. De toeneming, ten belope van 245,5 miljoen is te wijten, enerzijds, aan de stijging van de pensioenslasten en van de diverse uitgaven (waaronder vooral de nieuwe uitgaven voor de autobussen) met respectievelijk 211,8 miljoen en 176,6 miljoen en, anderzijds, aan de daling van de personeelskosten met 42,4 miljoen en aan een besparing op het brandstofverbruik ten belope van 125,5 miljoen frank. Bovendien werd de dotatie voor ongevallen met 25 miljoen verhoogd, doch de dotatie voor vernieuwing bleef op 1.020 miljoen frank gesteld.

De Staat heeft het billijk geoordeeld de interestlasten van de leningen voor de electrificatie over te nemen ten belope van 200 miljoen frank, zodat de N. M. B. S. zelf slechts 338,2 miljoen frank te dragen had. Haar uitgaven bedroegen dus in totaal 11.804,6 miljoen frank en het tekort 348,9 miljoen. Gevoegd bij de som der tekorten van de voorgaande dienstjaren brengt zulks het cumulatief deficit op 1.989,8 miljoen frank.

Financieel is de toestand van de N. M. B. S. er in 1954 dus nog op verslecht, ofschoon op verschillende wijzen grote besparingen werden verwezenlijkt bij de exploitatie van het spoorwegnet. In 1954 verminderde het aantal personeelsleden met 3.448 eenheden tot 77.638 bij het einde van het jaar. Per miljoen gepresteerde verkeerseenheden (1) waren er in 1954 nog slechts 4,97 personeelsleden in de exploitatiedienst, tegen 5,18 in 1953 en 6,45 in 1938. Het blijkt echter dat voorlopig een grens werd bereikt in deze richting.

(1) Tonkilometers en reizigerkilometers.

De omschakeling van stoomlocomotieven op electrische of diesellocomotieven wordt voortgezet. In 1954 werden achtereenvolgens de spoorweglijnen Brussel-Oostende en aansluitingen, Denderleeuw-Aalst en Brussel-Leuven voor electrische locomotieven in gebruik genomen, terwijl wordt gewerkt aan de electrificatie van Leuven-Luik en Brussel-Aarlen en enkele kleinere vakken. Naast een aantal nieuwe rijtuigen en electrische locomotieven, nam de maatschappij in 1954 voor het eerst baandiesellocomotieven in gebruik.

Buiten deze omschakeling, welke de productiviteit moet opvoeren en de kostprijs drukken, maar waarvan de gevolgen nog lang niet ten volle doorwerken, past de N. M. B. S. nieuwe technische middelen toe, o. m. bij het gebruik en de mechanisering van gereedschap, bij de aanbouw van kunstwerken en bij de verwarming van de rijtuigen.

Doch deze technische verbeteringen volstaan evenwel niet om de financiële toestand van de N. M. B. S. te saneren; deze is afhankelijk van de voortzetting van de aangevatte pogingen en van de oplossing van het probleem dat ligt in de financiële betrekkingen tussen de Staat en de spoorwegmaatschappij.

B. — *Buurtspoorwegen.*

1. — *Verkeer.*

Globaal genomen steeg het aantal reizigers, vervoerd door de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen tijdens het jaar 1954 met 1,8 % boven het peil van 1953, doch sedert het na-oorlogs dieptepunt van 1950 bedraagt de toeneming 7,9 %. Deze globale evolutie is evenwel de resultante van een aantal wijzigingen en verschuivingen tussen de verschillende door deze maatschappij aangewende vervoermiddelen. Terwijl het aantal reizigers, per electrische tram vervoerd, slechts zeer weinig afnam (van 203,1 miljoen tot 202,9 miljoen reizigers), liepen de cijfers van de motorspoordiensten terug van 12,8 miljoen in 1953 tot 8,8 miljoen reizigers in 1954, doch deze van de autobusdiensten (autobuslijnen met eigen kapitalen en vervangingsautobussen samen) stegen van 65,8 miljoen in 1953 tot

Totaal vervoer

Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen

JAARTAL	Aantal reizigers (miljoenen)	Goederenvervoer	
		Duizenden tonnen	Miljoenen tonkilometers
1938	194	4.174	70
1950	267	3.993(a)	42
1951	282	3.835	39
1952	279(a)	2.931	31
1953	283	2.314	24
1954	288	1.678	17

Bron : Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

(a) Verbeterd cijfer.

75,0 miljoen reizigers in 1954. Deze wijzigingen werden grotendeels veroorzaakt door de verwezenlijkte omschakeling op autobusverkeer, doch zij werden in vele gevallen nog versterkt door de toeloop van de cliënteel, welke volgde op de verbetering van de aangeboden verkeersmogelijkheden.

Door de scherpe concurrentie van het vrachtwagenvervoer werd de maatschappij gedwongen progressief die spoorlijnen op te geven waar de ontvangsten overwegend uit het goederenvervoer stammen. Hierdoor is het vervoer van goederen door de buurtspoorwegen in 1954 verder sterk afgenomen. Vergeleken met de cijfers van 1953 bedraagt de teruggang 27,5 %. Tijdens het najaar 1954 werden door toedoen van de maatschappij nog slechts 345.000 t suikerbieten vervoerd, tegen 462.000 t tijdens het voorgaande bietenseizoen, terwijl het vervoer van steengroefproducten, dat de tweede plaats innam, van 442.000 t in 1953 terugviel op 137.000 t in 1954. De gemiddelde afstand, waarover de goederen werden vervoerd, is bovendien gedaald tot 10,2 km, tegen nog 10,5 km in 1953.

De ontvangsten van de exploitatierekening (autobusdiensten met eigen kapitalen niet inbegrepen) over 1954 liggen met 1.231 miljoen frank iets lager dan de 1.244 miljoen frank van 1953. Evenwel zijn de totale ontvangsten uit het reizigersverkeer, zonder tariefverhoging, gestegen van 1.207 miljoen frank in 1953 tot 1.216 miljoen frank in 1954, doch de ontvangsten uit het goederenverkeer liepen terug van 83 miljoen frank tot 59 miljoen frank. De voortschrijdende rationalisatie heeft echter toegelaten de exploitatieuitgaven te drukken van 1.201 miljoen frank tot 1.176 miljoen frank. Slechts 10 lijnen van de 141 sloten het jaar af met verlies, tegen nog 16 in 1953.

2. — *Buurtspoorwegpolitiek.*

De politiek tot rationalisatie, welke de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen sedert de voorbije oorlog heeft gevolgd en welke blijkbaar reeds vruchten afwerpt, werd in 1954 verder doorgedreven. De maatschappij, die sedert 1952 geen stoomtractie meer gebruikt, vervangt progressief haar motorspoordiensten door autobuslijnen. Deze omschakeling wordt weerspiegeld in de aangroeiing van het aantal bussen met 112 eenheden tot 523 op het einde van 1954, aangroeiing welke het gevolg is van het in dienst stellen van 126 nieuwe bussen, meestal met 80 plaatsen, en het buiten gebruik stellen van 14 oude. Bovendien werden ook 16 nieuwe electrisch aangedreven tramrijtuigen en 8 aanhangwagens in dienst genomen.

Uiteindelijk zal de maatschappij er toe komen haar verkeer geheel te verwerken door electrische diensten en autobuslijnen, terwijl het goederenverkeer geheel wordt opgegeven, behalve op enkele buurtlijnen met normaalspoor waar de goederenwagens zonder overslagkosten van de N. M. B. S. worden overgenomen, alsmede in enkele gewesten waar het net van de N. M. B. S. niet voldoende uitgebreid is.

§ 2. — BINNENSCHEEPVAART

1. — *Verkeer.*

De stijgende tendens, welke de activiteit van de binnenscheepvaart in België

Binnenvaart

Totaal vervoer

JAARTAL	Vervoerde tonnen (duizenden)	Ton-kilometers (miljoenen)
1938 (a)	33.718	2.939
1950	36.279	2.998
1951	41.649	3.474
1952	39.547	3.389
1953	46.945	3.928
1954	51.093	4.116

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Raming.

kenmerkt sedert de oorlog en slechts in 1952 even onderbroken werd, liep ook in 1954 verder : het aantal vervoerde ton steeg met 8,8 %, het aantal gepresteerde tonkilometer met 4,8 %. De afstand, waarover een ton goederen gemiddeld wordt vervoerd, daalde van 85,7 km in 1952 tot 83,7 km in 1953 en tot 80,6 km in 1954, zulks ingevolge het feit dat het binnenlands verkeer in 1954 met 1,9 % afnam, terwijl het internationaal verkeer, dat doorgaans binnen de landsgrenzen kleinere afstanden aflegt (belangrijk is het verkeer van Antwerpen uit stroomafwaarts), in aanzienlijke mate toenam.

Binnenvaart

Indeling volgens de aard van het vervoer

JAARTAL	Binnenland	Invoer	Uitvoer	Transito	Totaal
	Absolute cijfers (duizenden tonnen)				
1938 (a)	12.352	7.697	7.954	5.710	33.718
1951	18.841	12.799	9.090	919	41.649
1952	17.127	12.275	9.229	914	39.546
1953	21.339	13.947	10.524	1.134	46.945
1954	20.936	15.804	12.750	1.603	51.093
	Toe- of afneming van het vervoer (percenten t. o. v. het vorige jaar)				
1951	+ 9,3	+ 17,8	+ 24,4	+ 6,2	+ 14,8
1952	— 9,1	— 4,1	+ 1,5	— 0,6	— 5,1
1953	+ 24,6	+ 13,6	+ 14,0	+ 24,1	+ 18,7
1954	— 1,9	+ 13,3	+ 21,6	+ 41,4	+ 8,8

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Raming.

Buiten de diversen, de bouwmaterialen en de steengroefproducten — zulks ingevolge de lichte teruggang van de productie van deze goederen — steeg het vervoer van alle categorieën van goederen in 1954, doorgaans zelfs heel wat boven het peil van 1951. Het sterkst steeg het vervoer van landbouwproducten en voedingswaren. Wat de geografische spreiding van het verkeer betreft, dient te worden opgemerkt dat het verkeer in 1954 het meest is toegenomen op de Maas en de

Binnenvaart

Vervoerde goederen

(duizenden tonnen)

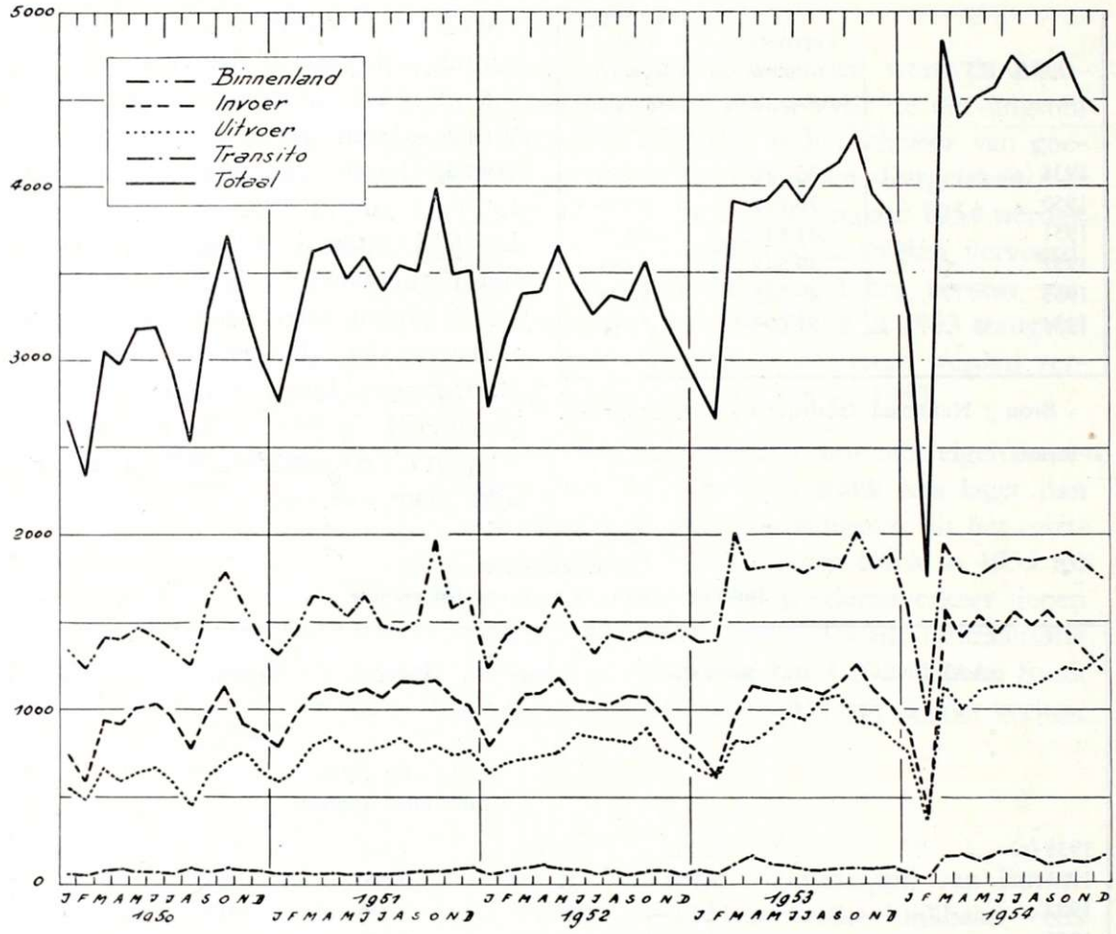

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen

(miljoenen tonkilometers)

AARD DER GOEDEREN	1938(a)	1950	1951	1952	1953	1954
Voedingswaren en landbouwproducten ..	251	243	242	245	258	321
Vaste brandstoffen	1.083	947	1.052	1.095	1.145	1.249
Ertsen	221	215	240	267	232	240
Metaalproducten	125	133	190	185	292	330
Bouwmaterialen	801	402	452	374	486	429
Steengroefproducten		550	655	627	796	764
Textiel- en lederproducten	458	9	9	8	9	10
Scheikundige producten		246	342	292	345	389
Nijverheidsvetten en -oliën		114	159	179	210	232
Allerhande		138	133	114	155	151
Totaal	**2.939**	**2.998**	**3.474**	**3.389**	**3.928**	**4.116**

(a) Benaderende cijfers.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Samber (+ 7,4 %), het minst op de IJzer en de aanpalende kanaalpanden (+ 2,3 %), terwijl het verkeer op de kanalen in de Borinage en het Centrum afnam (— 13,6 %).

Binnenvaart

Indeling van het vervoer volgens bekken

(miljoenen tonkilometers)

BEKKEN	1938(a)	1950	1951	1952	1953	1954
Zeeschelde	745	640	759	743	793	827
Kempische kanalen	851	920	1.070	1.040	1.337	1.404
Brabantse kanalen	281	324	390	378	371	391
Maas en Samber	378	400	436	434	567	609
Boven-Schelde	544	546	620	606	665	709
Centrum en Borinage	104	133	152	147	152	132
IJzer en kust	36	35	47	41	43	44
Totaal	**2.939**	**2.998**	**3.474**	**3.389**	**3.928**	**4.115**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Benaderende cijfers.

In totaal werden op de Belgische waterwegen 14.029.337 km afgelegd door schepen met lading en 6.028.775 km door ledige schepen. De verhouding tussen beide gegevens ligt ongunstiger dan die tussen de respectieve cijfers van 1953, doch zij is beter dan in 1952.

2. — *Binnenvaartpolitiek.*

Het programma van openbare werken, dat er toe strekt de voornaamste industriële centra van het land onderling en met de havens van Antwerpen en Gent te verbinden door waterwegen met een doorlaatvermogen van 1.350 t of meer, werd in 1954 verder afgewerkt : het Netekanaal met doorlaatvermogen van 2.000 t, dat het Albertkanaal rechtstreeks verbindt met de Rupel en aldus de schepen de omweg door de Antwerpse dokken bespaart op de vaart tussen het oostelijk en het westelijk deel van het waterwegennet, nadert zijn voltooiing. De werken aan de Gentse ringvaart, aan het kanaal van Brussel naar Charleroi, aan het kanaal Nimy-Blaton en aan de verbetering van de Samber vorderen gestadig.

Wat de reglementering van de binnenvaart betreft, toegepast en gecontroleerd door de Dienst voor Regeling der Binnenvaart, dienen geen belangrijke wijzigingen te worden vermeld, tenzij de verruiming vanaf 1 oktober, tot 20 %, van de marge in beide richtingen binnen dewelke de « vrachtencomités » de vrachtprijzen mogen wijzigen, mits naleving van bepaalde voorwaarden (1). De binnenlandse vrachtprijzen zelf bleven, globaal gezien, ongeveer op hetzelfde niveau als tijdens het voorgaande jaar gesteld.

(1) Ministerieel besluit van 25 september 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 30 september 1954).

Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart
Stand per 31 december

JAARTAL	Met motor		Zonder motor		Totaal	
	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat	Aantal	Tonnenmaat
1938	2.138	563.892	4.774	1.872.908	6.912	2.436.800
1950	3.374	1.060.760	2.857	1.303.810	6.231	2.364.570
1951	3.539	1.139.538	2.655	1.228.900	6.194	2.368.438
1952	3.656	1.203.209	2.426	1.142.398	6.082	2.345.607
1953	3.822	1.288.182	2.183	1.051.680	6.005	2.339.862
1954	3.999	1.385.219	1.932	944.795	5.931	2.330.014

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

De samenstelling van de onder Belgische vlag varende binnenvloot evolueerde verder in dezelfde zin als tijdens de voorgaande jaren : het aantal motorschuiten steeg in een jaar tijds met 177 eenheden tot 3.999 op 31 december 1954, hoofdzakelijk door het inbouwen van motoren in bestaande schepen, bijna niet door nieuwbouw, terwijl het aantal schuiten zonder motor met 251 eenheden afnam tot 1.932 eenheden op 31 december 1954. Onder druk van de rendabiliteitseisen en van de exploitatievoorwaarden is de neiging tot inbouwen van een motor groter voor de kleine schepen dan voor de grote : de gemiddelde tonnenmaat bedraagt voor de schepen met motor slechts 346 t, tegen 489 t voor de sleepschuiten. In deze gegevens zijn niet begrepen de tankschepen, waarvan het aantal en de capaciteit toenemen. Op 31 december 1953 waren er in totaal 219 eenheden metende 54.720 t, waarvan 196 eenheden met motor metende 48.058 t.

Ook in 1954 bleef de nieuwbouw vrij onbeduidend. Sedert de laatste jaren vóór de oorlog heeft de inbouw van motoren en de daarmee gepaard gaande verbetering van het rendement der schepen in feite toegelaten het uitvallen van een aantal schepen te compenseren, zelfs bij het sterk gestegen verkeersvolume, zodat nieuwbouw om deze redenen overbodig kon geacht worden.

Zulks neemt evenwel niet weg dat de vloot voortdurend veroudert, daar de nieuwbouw onvoldoende is voor een normale vernieuwing. Een neiging tot verbetering schijnt zich evenwel af te tekenen en men kan bij de huidige voor het transportbedrijf gunstige conjunctuur een versterking van deze tendens verwachten.

§ 3. — WEGVERVOER

1. — *Verkeer.*

Ofschoon sedert 1952 op het wegennet geen algemene telling van het verkeer meer werd gehouden, laten enkele gegevens toch toe de evolutie tijdens de twee volgende jaren enigszins te volgen door extrapolatie op de uitslagen van de tellingen van 1949 en 1952. Het aantal motorvoertuigen, motorfietsen niet inbegrepen, steeg van 471.549 op 15 december 1952 tot 530.446 een jaar later en naar raming tot ongeveer 580.000 bij het einde van 1954 : op twee jaar tijds zou de aangroeiing 23 % bedragen. Tegenover deze gegevens staat evenwel dat het benzineverbruik

slechts is gestegen van 1.130 miljoen liter in 1952 tot 1.184 miljoen liter in 1953 en tot 1.246 miljoen liter in 1954 of op twee jaar tijds een toeneming met slechts 10 %. Het verschil tussen het laatste gegeven en het voorgaande wordt blijkbaar niet gedekt door de relatieve toeneming van het verkeer der dieselolieverbruikende voertuigen, dat trouwens niet zo belangrijk kan genoemd worden (8.944 voertuigen einde 1953), noch door het feit dat het relatief belang der kleine wagens toeneemt, wat inderdaad een gedeeltelijke verklaring vormt. Blijkbaar werden de voertuigen bovendien gemiddeld minder intensief gebruikt.

Hoe dit precies gebeurt kan evenwel uit bovenstaande globale gegevens niet afgeleid worden, doch het blijkt dat, althans in de loop van 1953, het aantal personenwagens, evenals trouwens het aantal motorfietsen, sterker is toegenomen dan het aantal bussen en vrachtwagens.

Aantal motorvoertuigen

AARD DER VOERTUIGEN	15 december 1952	15 december 1953
Motorwagens :		
Personenwagens	319.932	368.057
Bussen	3.069	3.363
Vrachtwagens	147.306	159.026
Totaal	**471.549**(a)	**530.446**
Motorfietsen (b)	**170.085**	**203.115**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Waaronder 1.242 voertuigen waarvan de aard niet kon worden vastgesteld.
(b) De bromfietsen met een cylinderinhoud van 50 cm³ of minder niet inbegrepen.

Van de 159.026 vrachtwagens van alle soort welke op 15 december 1953 in gebruik waren, waren slechts iets meer dan een tiende in gebruik voor het vervoer voor rekening van derden : het aantal beperkte vergunningen (telkens geldig voor één vrachtwagen en binnen 25 km afstand) beliep op 31 december 1953 10.217 en het aantal vrachtwagens met vergunning voor vervoer in gans België bedroeg 8.862. Op 31 december 1954 waren 5.352 ondernemingen in het bezit van vergunningen voor goederenvervoer in gans België met in totaal 9.209 vrachtwagens, terwijl 13.020 vergunningen voor vervoer binnen 25 km waren toegestaan, waarvan evenwel slechts 7.984 effectief gebruikt werden. Het eigen vervoer behoudt zijn overwegende positie.

Op 31 december 1954 bestonden er 442 openbare autobusdiensten met een totale lengte van 12.704 km. Hiervoor werden ongeveer 1.400 voertuigen gebruikt, welke samen 70 miljoen kilometer aflegden; hierbij werden 1.300 miljoen reizigerkilometers gepresteerd, terwijl de globale ontvangsten 750 miljoen frank beliepen. Bovendien liepen er 713 bijzondere diensten (voorbehouden aan arbeiders, scholieren, enz.) over een net van 32.500 km., geëxploiteerd met 492 bussen. De eigen

aard van deze diensten en de voortdurend intredende wijzigingen bemoeilijken evenwel het opstellen van meer statistieken.

Voor het inrichten van reizen van toeristische aard gebruikten 900 ondernemingen 1.958 bussen, waarvan 207 eveneens in de week in bijzondere dienst reden. In 1954 legden deze bussen 36 miljoen kilometer af, waarbij 1 miljard reizigerkilometers werden gepresteerd en 366 miljoen frank ontvangsten geboekt. Bovendien waren ongeveer 5.000 autovoertuigen in gebruik als taxi of huurrijtuig.

2. — *Wegennetpolitiek.*

In 1954 werden voor rekening van het speciaal en tijdelijk Wegenfonds (1) verbintenissen aangegaan ten belope van 991.825.000 F, hetgeen de som der verbintenissen, door dit fonds aangegaan sedert zijn inrichting, brengt op 2.042.625.000 F. Ofschoon de uitgaven van het fonds langzaam toenemen, blijft men toch nog ver van het jaargemiddelde van 1.700 miljoen frank (de oprichtingswet voorzag 26 miljard te verdelen over 15 jaar).

Voor onderhoudswerken aan delen van het wegennet, welke niet ten laste vallen van het Wegenfonds, gaf de Staat 363.822.000 F uit in 1954 (tegen 364.455.000 F in 1953), voor verbetering van bestaande wegen 105.850.000 F (tegen 47.098.000 F) en voor herstel van oorlogsschade aan het wegennet nog 156.688.000 F (tegen 110.741.000 F) : alles samen 626.360.000 F (tegen 522.294.000 F in 1953).

De totale lengte van 's Rijks wegennet bedroeg 9.710 km op 31 december 1954 of 115 km meer dan een jaar vroeger. Hiervan hadden 15,2 % een verharding in cementbeton (tegen 15,0 % in 1953), 4,1 % asfaltbeton (tegen 4,1 %), 22,8 % keibestrating met een of andere bekleding (tegen 22,4 %), 24,1 % teermacadam (tegen 23,4 %), 6,6 % gewone keibestrating op fundering (tegen 6,6 %), 16,6 % keibestrating zonder fundering (tegen 17,6 %), 8,5 % mozaïek (tegen 8,8 %), en 2,1 % diverse verharding (tegen 2,1 %). Al verschillen deze cijfers niet zo sterk van het ene jaar tot het andere, toch blijkt uit een vergelijking op langere termijn dat minderwaardige of dure bekledingen (mozaïek) meer en meer het veld ruimen voor de verharding in cement- of asfalt beton of voor de teermacadam.

§ 4. — ZEESCHEEPVAART

1. — *Verkeer.*

Van de 12.900 schepen welke in 1954 de haven van Antwerpen aanliepen, voeren 599 schepen onder Belgische vlag, hetgeen 4,6 % uitmaakt van het totaalcijfer, evenals in 1953. Deze 599 schepen maten samen 1.720.527 t (Belgische netto-tonnenmaat) of 5,4 % van het totaal, tegen 5,9 % in 1953. Dit betekent dat de gemiddelde tonnenmaat der Belgische schepen, rekening houdend met de frequentie waarmede zij te Antwerpen aanleggen, 2.872 t bedroeg, tegen 2.429 t voor de schepen onder vreemde vlag. In 1953 waren deze gegevens respectievelijk 3.044 t en 2.308 t.

---

(1) Opgericht bij de wet van 11 juli 1952 *(Belgisch Staatsblad* van 28 september 1952).

Belgische koopvaardijvloot(a)
Stand per 1 januari

OMSCHRIJVING	Jaartal	Stoom-schepen	Motor-schepen	Totaal
Aantal schepen	1938	76	16	92
	1949	52	39	91
	1953	40	51	91
	1954	39	51	90
	1955	32	50	82
Belgische bruto-tonnenmaat	1938	266.344	79.979	346.323
	1949	216.467	175.511	391.978
	1953	200.257	236.786	437.043
	1954	191.005	229.130	420.135
	1955	198.254	232.068	430.322
Belgische netto-tonnenmaat	1938	182.620	53.861	236.481
	1949	156.170	122.970	279.140
	1953	148.242	167.256	315.498
	1954	141.752	163.722	305.474
	1955	148.427	164.954	313.381

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen.

(a) De schepen, toebehorend aan de Staat, niet inbegrepen.

Een aantal der in 1951 en 1952 bestelde schepen werden in 1954 aan de opdrachtgevers geleverd, hetgeen, samen met de verkoop of het uit de vaart nemen van oudere schepen, tot gevolg heeft gehad dat de Belgische koopvaardijvloot in 1954 voor een deel vernieuwd werd, terwijl haar totale tonnenmaat bovendien is toegenomen van 420.135 t (bruto-tonnenmaat, Belgische meetwijze) op 1 januari 1954 tot 430.322 t op 1 januari 1955, terwijl het aantal onder Belgische vlag varende schepen evenwel van 90 op 82 terugviel. De samenstelling van de vloot onderging dus enkele niet onbelangrijke wijzigingen : het aantal stoomschepen liep terug van 39 tot 32, mits toeneming evenwel van hun gezamenlijke tonnenmaat ingevolge het in de vaart nemen van een grote turbinetanker, terwijl het aantal motorschepen met een eenheid afnam tot 50 eenheden op 1 januari 1955, eveneens met een hogere gezamenlijke tonnenmaat. De bruto-tonnenmaat van de stoomschepen steeg van gemiddeld 4.898 t op 1 januari 1954 tot gemiddeld 6.195 t een jaar later, terwijl de bruto-tonnenmaat der motorschepen steeg van gemiddeld 4.493 t tot gemiddeld 4.641 t.

Op 1 januari 1955 was het volume der bestellingen nog steeds zeer hoog : 3 tankers metende 69.450 Tdw samen, 2 paketboten metende 20.700 Tdw en 5 motorcargo's metende 48.000 Tdw, samen 138.150 Tdw. De vernieuwing van de Belgische koopvaardijvloot gaat dus in snel tempo voort.

De Belgische koopvaardijvloot blijft, zoals trouwens de wereldvloot in het algemeen, gekenmerkt door een tendens naar steeds grotere schepen, tendens welke afhankelijk is van de geleidelijke vernieuwing van de vloot, terwijl bovendien

Aard der schepen van de Belgische vloot

OMSCHRIJVING	1 januari 1954		1 januari 1955	
	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)	Aantal eenheden	Brutotonnenmaat, volgens de Belgische berekening der tonnenmaat (in tonnen)
Gemengde passagiersschepen ...	5	53.844	5	53.844
Gemengde vrachtschepen	26	174.576	25	178.577
Vrachtschepen	52	137.192	43	121.572
Fruitvrachtschepen	1	3.057	2	6.245
Tankschepen	6	51.466	7	70.084

Bron : Ministerie van Verkeerswezen, Bestuur van het Zeewezen.

haar gemiddelde tonnenmaat hoger ligt dan het wereldgemiddelde. Dit feit kan worden verklaard door de quasi uitschakeling van de kustvaart, waar de loonkosten veel zwaarder wegen dan in de kustvaart onder vreemde vlag welke bovendien in enkele landen sterke protectie geniet — in twee jaar tijds werden elf Belgische kustvaarders verkocht of onder vreemde vlag geplaatst —, terwijl bovendien de stijging van het aantal tankschepen hieraan niet vreemd is. De Belgische rederijen reageren op hun hoge loonkosten door zich te beperken tot de lijnvaart en tot de exploitatie van relatief grote schepen. In 1954 hebben zij hun vloot voor een deel vernieuwd, doch niet uitgebreid, iets waar het beperkt volume van het transport over zee wellicht niet vreemd aan is.

Inderdaad, tijdens de eerste helft van het jaar bleef het volume van het zeetransport op hetzelfde lage peil als om het einde van 1953. Tot omstreeks het midden van het jaar bleven de vrachtprijzen dan ook om hetzelfde lage peil schommelen, terwijl de exploitatiekosten nochtans een stijgende tendens vertoonden en de exploitatie dan ook minder winstgevend werd. Heel wat reizen werden blijkbaar ondernomen mits vrachtprijzen welke de vaste kosten nauwelijks dekten, terwijl opleggen van het schip grotere verliezen zou meegebracht hebben. Een aantal schepen werden inderdaad opgelegd, doch niet zulkdanig aantal dat deze terugtrekking van het aanbod de markt daadwerkelijk kon beïnvloeden. Bovendien kwamen nieuwe, vóór de instorting der vrachtprijzen bestelde schepen, het aanbod vergroten.

Omstreeks het midden van het jaar verbeterde de vrachtenmarkt, onder impuls van de toenemende vraag naar scheepsruimte, gevolg van de stijgende conjunctuur in Europa, doch ook onder invloed van een aantal toevallige factoren, waaronder de beslissing van de Britse « Coal Board » steenkolen op te slaan vóór de winter en de hierdoor plots ontstane vraag naar scheepsruimte in juli. Daarbij kwam nog de minder goede graanoogst in geheel West-Europa en de staking der Britse dokwerkers, waardoor talrijke schepen opgehouden werden. Van juli af

begonnen de vrachtprijzen voor de wilde vaart dan ook geleidelijk te stijgen, te oordelen naar de evolutie van de meeste indexcijfers, waaronder dat van de « United Kingdom Chamber of Shipping » het meest representatieve lijkt te zijn.

Indexcijfers van de vrachtprijzen (a)
(1952 = 100)

MAAND	1952		1953		1954	
	Wilde vaart	Tijd-bevrachting	Wilde vaart	Tijd-bevrachting	Wilde vaart	Tijd-bevrachting
Januari	146,4	184,5	79,3	59,8	71,9	58,3
Februari	140,6	177,0	80,0	61,5	77,6	62,0
Maart	122,4	124,8	83,2	64,8	77,4	63,4
April	108,4	111,9	86,5	69,7	75,8	64,5
Mei	105,8	116,5	82,2	65,5	77,4	58,0
Juni	91,2	104,1	73,8	61,6	77,6	64,2
Juli	73,5	85,2	75,8	57,4	79,9	59,9
Augustus ...	71,2	56,5	73,9	59,0	80,1	61,4
September ..	76,3	58,1	73,9	56,4	90,6	71,8
Oktober	84,9	65,6	77,5	56,3	99,5	84,0
November ..	88,0	61,9	73,8	58,0	110,4	101,8
December ...	83,7	54,0	71,5	57,8	115,5	103,0
Jaarindexcijfer	**100,0**	**100,0**	**77,5**	**60,7**	**86,1**	**71,0**

Bron : Chamber of Shipping, London.

(a) Vrachtprijzen in ponden gesteld, tankschepen uitgesloten.

Met enige vertraging volgden ook de prijzen voor bevrachting op tijdcharterbasis, terwijl de tarieven van de lijndiensten, die slechts met grote vertraging op de conjunctuur reageren, vóór het einde van het jaar slechts weinig wijziging ondergingen.

2. — *Scheepvaartpolitiek.*

In 1954 werden door Belgische rederijen slechts enkele nieuwe bestellingen geplaatst. Het Fonds voor het Uitreden en het Aanbouwen van Zeeschepen kende een bijkomend krediet toe van 715.000 F, terwijl de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid in samenwerking met de Algemene Spaar- en Lijfrentekas zeven en twintig kredieten verleende voor een bedrag van 99.669.000 F, waaronder een krediet voor de koopvaardij ten belope van 46.500.000 F, een krediet aan een baggeronderneming ten bedrage van 6.000.000 F en vijf en twintig kredieten voor de visserij, samen groot 47.169.000 F.

§ 5. — HAVENBEDRIJVIGHEID

1. — *Haven van Antwerpen.*

In 1954 liepen 12.900 schepen de haven van Antwerpen binnen, 110 eenheden minder dan in 1953, doch de beschikbare scheepsruimte klom van 30.460.000 t

(Belgische netto-tonnenmaat) in 1953 tot 31.610.000 t in 1954, een nooit tevoren bereikte hoogte. De gemiddelde tonnenmaat der binnengevaren schepen steeg, na een onbelangrijke teruggang tot 2.341 t in 1953, tot 2.450 t in 1954.

In de rangschikking naar de vlag welke de binnenvarende schepen voeren, kwam de Britse in 1954 vooraan met 2.808 schepen metende 6.614.000 t (Belgische netto-tonnenmaat), gevolgd door de Nederlandse, Noorse en Duitse vlag. Hierbij dient opgemerkt dat de Nederlandse en de Duitse vlag gevoerd wordt door een groot aantal kustvaarders, wat weinig of bijna niet het geval is voor de Britse en Noorse. De Belgische vlag kwam slechts op de zevende plaats.

Antwerpen blijft aan de Noordzee de haven met het grootste aantal regelmatige scheepvaartlijnen (ongeveer 240 bij het einde van 1954). In 1954 verhoogde dit aantal met slechts een tiental en de havenautoriteiten hebben wegens gebrek aan kaderuimte geen vaste ligplaats kunnen toewijzen aan een aantal nieuwe aanvragers. De oorzaak van dit tekort ligt niet zozeer in de toeneming van het aantal schepen welke de haven binnenlopen, doch veel meer aan de afmetingen der schepen, welke thans dikwijls ongeveer 200 meter kadelengte vereisen om aan te leggen, terwijl 150 meter vóór de voorbije oorlog veelal voldoende was.

Over 1954 bedroeg de goederenomslag in de Antwerpse zeehaven 28,4 miljoen ton (waarvan 7,2 miljoen ton in doorvoer), tegen 28,2 miljoen ton (waarvan 7,4 miljoen ton in doorvoer) in 1953 en 29,1 miljoen ton in 1951.

Internationaal verkeer in de haven van Antwerpen

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938 (a)	11.873	11.706	4.589	4.412	1.792	380
1950 (b)	10.445	10.801	4.167	2.180	1.560	287
1951 (b)	15.138	14.026	4.853	3.556	1.665	410
1952 (b)	15.653	11.820	4.214	4.014	873	307
1953 (b)	14.417	13.767	4.691	3.946	1.168	301
1954 (b)	15.311	13.094	4.907	3.769	1.172	304

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Nettogewicht.
(b) Brutogewicht.

Deze evolutie van de goederenomslag onderging de invloed van de conjunctuur. De stijgende fase, welke een groot deel van 1954 kenmerkt, heeft vooreerst een stijging van de lossingen veroorzaakt, terwijl de verschepingen verder terugliepen, en pas tegen het einde van het jaar een toeneming van de uitvoer. Over geheel het jaar 1954 bedroeg de te Antwerpen van zeeschepen geloste hoeveelheid goederen dan ook ongeveer 900.000 t meer dan in 1953, terwijl de geladen hoeveelheid met ongeveer 670.000 t terugliep. Hierbij dient echter aangestipt dat de doorvoer in omgekeerde zin evolueerde : de verschepingen in transit zijn toegenomen, de lossingen zijn gedaald. Sedert de oorlog vertegenwoordigt de doorvoer slechts

ongeveer 25 % van de goederenomslag in de haven van Antwerpen, tegen 40 % vóór de oorlog, zodat de haven er in dit opzicht blijkbaar relatief op achteruit gegaan is.

Zeeverkeer in de haven van Antwerpen
(duizenden tonnen)

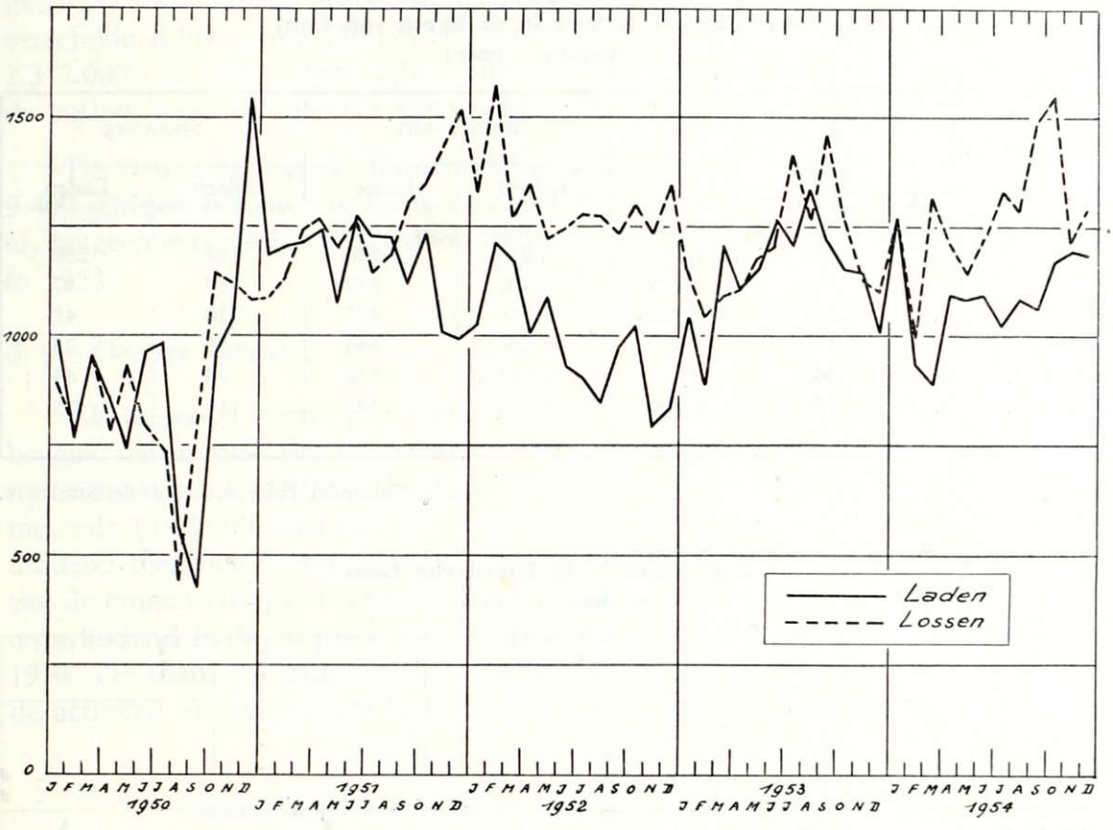

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

De beweging van de binnenscheepvaart bleef in 1954 op een hoog peil : ongeveer 42.800 schepen met een gezamenlijke tonnenmaat van nagenoeg 18,8 miljoen ton brachten 8,4 miljoen ton goederen aan en voerden 10,2 miljoen ton goederen af, of een totale goederenomslag van lichter op zeeschip of omgekeerd van 18,6 miljoen ton, tegen 18,7 miljoen ton in 1953. Per spoor werden in 1954 5,3 miljoen ton goederen naar de haven getransporteerd en op zeeschepen overgeladen, terwijl 2,7 miljoen ton de omgekeerde weg volgden, of in totaal een goederenomslag van 8 miljoen ton, tegen 8,6 miljoen ton in 1953.

Het hoge peil waarop het goederenverkeer zich thans beweegt, vergeleken met de toestand van vóór de oorlog, stelt de havenautoriteiten thans voor grote investeringsproblemen : blijkbaar is de capaciteit van de haveninstallaties achter gebleven op de ontwikkeling van de havenactiviteit. Bovendien komt er steeds meer vraag naar industrieterreinen nabij de dokken, terwijl de uitgestrektheid der nog niet toegewezen bouwrijpe industriegronden ten zeerste beperkt is. Een derde probleem dat dringend gesteld wordt is, wil Antwerpen zijn rang als Noordzeehaven bewaren, dat van de verbindingswegen met het achterland : in dit verband dreigt elke achterstand cumulatief te werken.

2. — *Haven van Gent.*

Evenals te Antwerpen, is het aantal schepen welke de haven van Gent aanliepen in 1954, lager geweest dan het jaar tevoren, doch de beschikbare tonnenmaat lag hoger : 1.757 schepen metende 1.420.000 t (Belgische netto-tonnenmaat)

Internationaal verkeer in de haven van Gent
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938	2.287	1.045	2.036	1.526	198	280
1950	1.296	885	1.406	518	217	97
1951	1.548	991	1.766	857	220	48
1952	1.557	936	1.604	646	59	73
1953	1.402	915	1.414	554	70	49
1954	1.360	1.019	1.594	745	113	25

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Zeeverkeer in de haven van Gent
(duizenden tonnen)

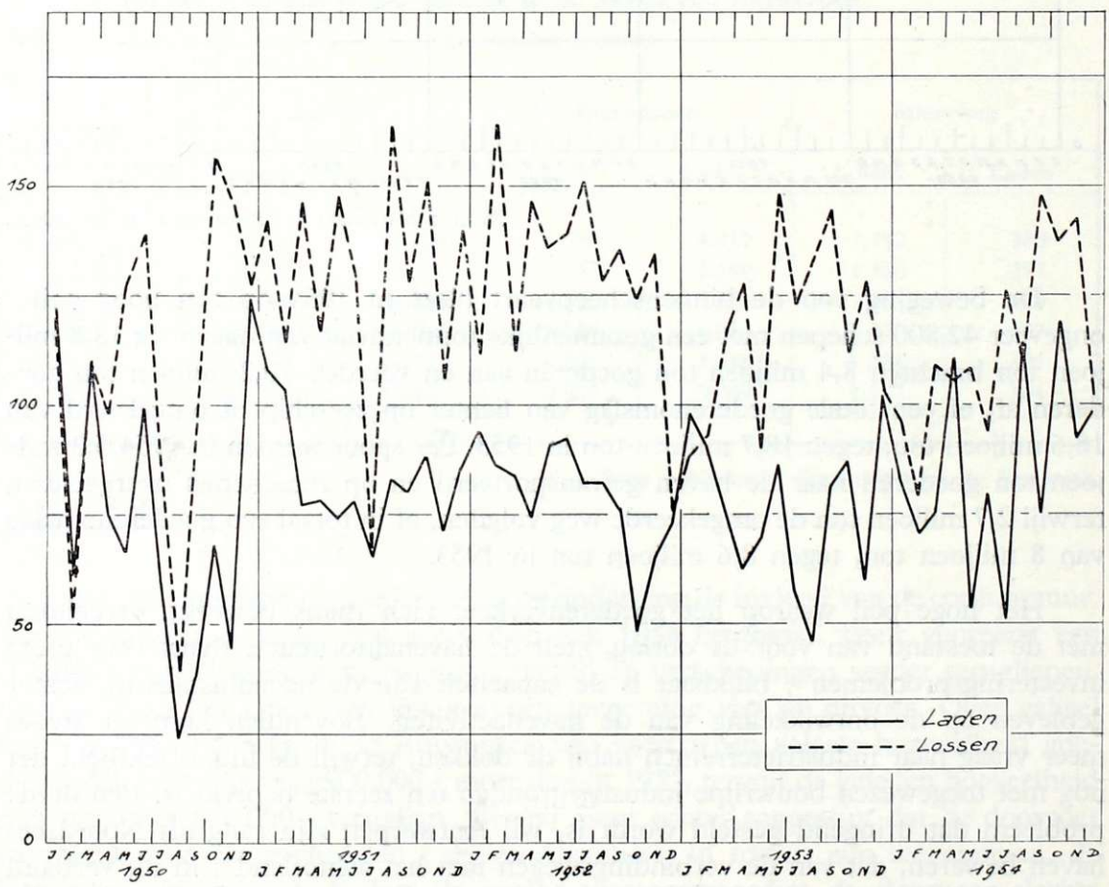

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

liepen de haven binnen, tegen 1.878 schepen metende 1.396.000 t in 1953. De gemiddelde tonnenmaat steeg dus van 743 t in 1953 tot 808 t in 1954, tegen 1.071 t in 1938, toen de kustvaart van minder overwegend belang was voor de haven.

In tegenstelling met wat zich in de haven van Antwerpen heeft voorgedaan, werden in de haven van Gent in 1954 meer goederen op zeeschepen geladen dan in 1953, doch minder goederen van zeeschepen gelost. De totale goederenomslag verschilde aldus weinig van het ene jaar tot het andere : 2.379.000 t in 1954, tegen 2.317.000 t in 1953. Deze cijfers blijven echter nog ver achter op deze van vóór de oorlog, toen de doorvoer van en naar Frankrijk veel belangrijker was.

De beweging van de binnenscheepvaart is evenwel toegenomen : ongeveer 9.400 schepen brachten te Gent 2.841.000 t goederen aan en voerden er 834.000 t af, hetgeen een totale goederenomslag betekent van 3.675.000 t, tegen 3.221.000 t in 1953.

3. — *Overige havens.*

Als zeehaven komt op de derde plaats het havencomplex van Brugge en Zeebrugge, dat in 1954 werd aangelopen door 1.257 zeeschepen met een gezamenlijke tonnenmaat van 1.445.000 t (Belgische netto-tonnenmaat), tegen slechts 926 schepen metende 1.073.000 t het jaar tevoren. De goederenomslag is evenwel slechts onbeduidend toegenomen tot 525.000 t tegen 492.000 t in 1953. De goederenomslag van de binnenscheepvaart, waarin het aandeel van het verkeer over de landsgrenzen onbeduidend is, is evenwel teruggelopen van 617.000 t in 1953 tot 558.000 t in 1954. De thans op gang zijnde industrialisering van deze havens zal ongetwijfeld de activiteit er van ten goede komen tijdens de eerstvolgende jaren.

Internationaal verkeer in de havens van Brugge en Zeebrugge
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938	440	314	153	27	53	130
1950	83	189	148	12	62	40
1951	272	196	194	11	98	136
1952	328	151	248	22	82	234
1953	304	188	345	22	91	221
1954	259	266	370	11	120	226

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Als zeehaven heeft Brussel zich nog niet hersteld op het peil van vóór de oorlog, terwijl het jaar 1954 nog een teruggang meebracht : slechts 86.000 t goederen werden van zeeschepen gelost of op zeeschepen geladen, tegen 106.000 t in 1953 en 363.000 t in 1938. Bij het einde van het jaar was de schade, voortvloeiend uit de oorlog, nog niet geheel hersteld en bleef de toegang tot de haven

ontzegd aan zeeschepen van enige omvang. Het internationaal verkeer van de binnenvaart is evenwel zeer belangrijk.

Internationaal verkeer in de haven van Brussel
(duizenden tonnen)

JAARTAL	Zeevaart		Binnenvaart		Spoorweg	
	Lossen	Laden	Lossen	Laden	Lossen	Laden
1938	196	167	752	377	339	45
1950	55	22	947	501	318	71
1951	42	39	1.112	430	351	70
1952	49	40	1.018	429	319	58
1953	63	43	1.209	655	287	60
1954	56	30	1.187	1.186	324	49

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

§ 6. — LUCHTVERVOER

1. — *Verkeer.*

In 1954 is de commerciële bedrijvigheid der Belgische luchthavens verder toegenomen, evenwel niet in gelijk tempo als het voorgaande jaar. Terwijl in 1953 het aantal passagiers, die op Belgische vliegvelden landden of er opstegen, veel sterker was toegenomen dan het aantal vliegtuigen, lag deze verhouding in 1954 omgekeerd : het aantal vluchten steeg met 12,3 %, tegen 8,4 % in 1953, het aantal passagiers slechts met 8,5 %, tegen 18,1 %. De hoeveelheid vrachtgoed nam slechts toe met 3,1 %, tegen 21,3 % in 1953, en de hoeveelheid reisgoed met 1,4 %, tegen 13,3 %, terwijl de hoeveelheid vervoerde poststukken, welke in 1953 met 3,1 % was toegenomen, daalde met 11,4 %. Terzelfder tijd blijkt dat het aantal regelmatige vluchten veel sterker is toegenomen dan het aantal bijkomende vluchten en vluchten op aanvraag, met als gevolg dat het aandeel van deze diensten in het vervoer eveneens relatief is gestegen. Het jaar 1954 wordt dus gekenmerkt door een nieuwe voorsprong van de aangeboden transportmogelijkheden op de vraag naar luchttransport.

Onder de Belgische luchthavens blijft Melsbroek zijn plaats van overwegend belang bekleden : buiten 43.078 transitopassagiers (op een totaal voor alle luchthavens van 55.931), vertrokken hier 144.111 reizigers (op een totaal van 152.802) en kwamen hier 143.098 reizigers toe (op 156.109). Daarbuiten zijn nog van enig belang Antwerpen (waar de vluchten op aanvraag een relatief grotere plaats innemen) en, vooral in het zomerseizoen, de vliegvelden van Oostende en Het Zoute.

De activiteit van de SABENA, welke de meeste vluchten uitvoert op de Belgische luchthavens, werd in 1954 eveneens gekenmerkt door een sterkere toeneming van het aanbod boven de vraag : terwijl de maatschappij haar aanbod met 16,6 % verhoogde tot 121.849.431 tonkilometer, steeg het aantal vervoerde tonkilometer slechts met 13,3 % tot 83.081.515, zodat de gemiddelde ladings-

Handelsverkeer in de Belgische luchthavens (a)

OMSCHRIJVING	Vluchten			
	Regelmatige	Speciale (b)	Op aanvraag	Totaal (c)
Vliegtuigen (eenheden)				
1950	17.732	1.545	2.546	21.823
1951	19.764	1.086	2.613	23.463
1952	22.370	1.353	3.324	27.047
1953	24.989	1.875	2.354	29.218
1954	29.663	1.473	1.668	32.804
Passagiers (eenheden)				
1950	247.311	7.592	7.819	262.722
1951	301.962	10.275	7.844	320.081
1952	330.118	8.075	9.524	347.717
1953	397.580	25.289	7.917	410.786
1954	420.773	16.685	8.103	445.561
Vrachtgoed (kg)				
1950	6.135.077	1.413.937	1.051.727	8.600.741
1951	7.135.755	940.348	650.479	8.726.582
1952	7.118.242	1.468.647	863.981	9.450.870
1953	9.444.566	1.241.170	678.842	11.464.578
1954	9.976.235	973.569	875.390	11.825.194
Reisgoed (kg)				
1950	4.305.401	126.918	136.472	4.568.791
1951	4.923.774	177.994	140.525	5.242.293
1952	5.243.904	139.598	188.829	5.572.331
1953	5.729.658	431.624	146.981	6.308.263
1954	6.002.763	258.057	136.346	6.397.166
Poststukken (kg)				
1950	1.307.414	59.651	46.663	1.413.728
1951	1.637.309	121.653	50.871	1.809.833
1952	1.844.321	421.631	78.454	2.344.406
1953	2.123.243	215.357	78.643	2.417.243
1954	2.085.861	53.308	762	2.139.931

Bronnen : Ministerie van Verkeerswezen.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Deze statistiek omvat het totaal vervoer, dit is zowel bij aankomst als bij vertrek, lokale vluchten niet inbegrepen.
(b) Buiten de voorziene dienstregeling gedane vluchten door maatschappijen die regelmatige lijnen exploiteren.
(c) Totaal der drie voorgaande kolommen; proefvluchten, publiciteit, enz., niet inbegrepen.

coëfficiënt terugliep van 70,2 tot 68,2. In totaal legden haar vliegtuigen 28 millioen kilometer af in 1954, tegen slechts 25 millioen in 1953 en niet eens 14 millioen in 1949. Op te merken valt dat de afgelegde afstand in 1954 slechts 11,2 % hoger lag dan in 1953, terwijl de aangeboden vervoercapaciteit steeg met 16,6 %.

Het aantal passagiers, vervoerd door de SABENA, steeg in 1954 met 4,4 %, doch het aantal reizigerkilometers steeg met 10,3 %, terwijl de gemiddeld door een reiziger afgelegde weg klom van 1.375 km in 1953 tot 1.448 km in 1954.

Luchtverkeer van de SABENA

JAARTAL	Afgelegde kilometers	Vervoerde reizigers	Reiziger-kilometers	Vrachtgoed (tonkilometers)	Poststukken (tonkilometers)	Totaal aantal tonkilometers	Ladingscoëfficiënt (percentage)
1938	3.331.249	34.110	18.083.116	405.340	432.244	2.645.895	47,0
1950	16.239.588	195.466	270.625.532	11.756.417	1.658.010	40.943.184	67,2
1951	19.181.048	260.674	308.582.645	19.336.285	2.304.640	52.481.334	72,6
1952	21.243.303	277.028	377.134.558	16.471.698	3.155.391	57.176.133	72,8
1953	25.253.817	375.185	514.084.560	18.579.504	3.738.992	73.327.394	70,2
1954	28.090.355	391.756	567.228.555	23.013.428	4.258.587	83.081.515	68,2

Bronnen : Ministerie van Verkeerswezen.
SABENA.

De verklaring van deze laatste toeneming ligt in de sterke expansie van het verkeer tussen België en Belgisch-Kongo en in de kolonie zelf.

In 1954 is het vervoer van vrachtgoed en van poststukken toegenomen met respectievelijk 23,9 % en 13,9 %. Dit verkeer steeg op nagenoeg alle diensten van de maatschappij, doch het sterkst op de Kongolese diensten, wat betreft het vervoer van vrachtgoed, en op deze zelfde diensten en op de dienst België-Kongo wat betreft de post.

De exploitatie van de helicopterdiensten, aangevat op 1 oktober 1953, werd geleidelijk uitgebreid : in 1954 werden 18.958 passagiers door dit verkeersmiddel vervoerd en legden deze samen 2.036.475 km af. De ladingscoëfficiënt steeg reeds tot 52,4, tegen slechts 46,8 de eerste drie maanden van de exploitatie.

Het zakencijfer van de SABENA steeg in 1954 tot 1.857 miljoen frank, hetgeen 13,9 % hoger ligt dan dat over het jaar 1953. De financiële tussenkomst van de Staat werd evenwel op 53,5 miljoen frank gebracht, tegen 23 miljoen frank het voorgaande jaar.

Ten slotte heeft de SOBELAIR zoals voorheen haar activiteit voortgezet, welke bestaat in onregelmatige vluchten van toeristische aard tussen België en het oosten van Belgisch-Kongo.

2. — *Luchtvaartpolitiek*

In 1954 heeft de Regie van de Luchtvaart in totaal 215,5 miljoen frank besteed, waarvan 150,9 miljoen frank voor de uitbreiding en verdere uitrusting van de centrale luchthaven Melsbroek.

De in 1953 aangevatte onderhande-

lingen met Oostenrijk werden op bevredigende wijze beëindigd door de afsluiting van een bilateraal akkoord betreffende de exploitatie van regelmatige luchtvaartdiensten tussen beide verdragsluitende landen.

De op Europees plan gevoerde onderhandelingen betreffende de coördinatie en de coöperatie op het gebied van de luchtvaart zijn goed gevorderd. In mei 1954 werd door vertegenwoordigers van verschillende Westeuropese landen te Straatsburg vergaderd, te welker gelegenheid verscheidene aanbevelingen werden uitgebracht ter beproeving van nieuwe exploitatiemethodes. Het zou evenwel voorbarig zijn nu reeds besluiten te willen trekken uit een experiment dat eigenlijk pas aanvangt.

§ 7. — TELEFOON EN TELEGRAAF

In 1954 is het aantal aansluitingen op het telefoonnet met 4,6 % opgelopen tot 582.564 bij het einde van het jaar, doch het aantal telefoontoestellen steeg met 6,9 % tot 820.799. In 1953 bedroegen de toenemingspercentages respectievelijk 4,2 en 4,5, zodat het aandeel van grote ondernemingen en overheidsbesturen blijkbaar toeneemt tegenover het aandeel van particulieren en kleine ondernemingen. Het aantal regionale telefoongesprekken lag in 1954 met 4,6 % boven het cijfer van 1953, doch het aantal gesprekken tussen verschillende netten klom met 9,3 %. Blijkbaar is zulks een gevolg van de verdere automatisering van het net. Het aantal telefoongesprekken met het buitenland steeg met 11,4 %. Globaal gezien is het gebruik van de telefoontoestellen niet drukker geworden.

Het aantal in het binnenland verstuurde telegrammen is in 1954 met 1,9 % afgenomen. De sedert de oorlog ingezette daling, welke blijkbaar gedeeltelijk in verband staat met de toeneming van het aantal telefoontoestellen, neemt dus in sterkte af. Het totaal aantal verstuurde en ontvangen berichten daalde in 1954 met 2,0 %.

De telex-dienst nam in 1954 aanmerkelijk toe. Het internationale net werd uitgebreid tot Oost-Duitsland, Spanje, Portugal en Tunis. In het binnenland werden een aantal nieuwe centrales opgericht (Oostende, Brugge, Leuven, Bergen en Namen) of uitgebreid, en het aantal abonnementen steeg van 389 tot 506 bij het einde van het jaar. Het internationaal verkeer nam 4.426.401 minuten in beslag in 1954 of 22,8 % meer dan in 1953.

De Regie van Telegraaf en Telefoon heeft in 1954 de modernisering van haar net voortgezet door de automatisering van een aantal totnogtoe niet automatische telefooncentrales, zodanig dat 211 centrales op 628 bij het einde van 1954 automatisch werkten en dat 76 % van de abonnenten op een automatische centrale aangesloten waren. Terzelfder tijd heeft zij haar personeel met 639 leden verminderd.

HOOFDSTUK IV

DISTRIBUTIE

Het distributieprobleem dat gedurende lange tijd op het achterplan geschoven was, begint thans meer en meer de aandacht gaande te houden. In 1954 heeft het Europees Productiviteitsagentschap op aanvraag van de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking een verslag opgesteld en gepubliceerd over het onderzoek betreffende de opvoering van de productiviteit in de distributie in Europa. Alhoewel tamelijk uitvoerig, handelt het verslag slechts over het essentiële van de technische en praktische distributieproblemen in verband met de productie en het verbruik. De grondgedachte er van is dat het verkooplokaal meer zou moeten beschouwd worden als een arbeidsplaats waar de geest om de exploitatie te leiden toch enigszins verschillend is van die in andere arbeidsmilieu's : de specialisatie der functies en de overdracht van zekere taken aan collectieve organisaties (kettingen) of centrale organisaties (bijhuizen) bevorderen. De verslaggevers menen daarenboven dat beginselopwerpingen tegen de nieuwe verkooptechniek zouden moeten weggeruimd worden wegens het grote belang van deze laatste. Ten slotte zou de verdeler met een dusdanige ijver moeten bezield zijn, dat hij bestendig naar betere distributiemethodes zoekt.

Het Europees Productiviteitsagentschap wenst dat de nationale productiviteitscentra het hunne bijdragen om voor de verschillende problemen een oplossing te zoeken binnen het raam van de voorwaarden die aan elk land eigen zijn : volgens het Agentschap bestaat zijn eigenlijke rol voornamelijk uit drie hoofdvormen : de inspanningen van de bestaande internationale organisaties aanmoedigen met het oog op een grotere productiviteit; de vergelijking van de resultaten der experimenten tussen de landen bevorderen en, ten slotte, de distributieorganen helpen door de aandacht van de Regeringen te vestigen op de noodzakelijkheid statistische en economische gegevens over de distributiebedrijvigheid te verstrekken. In dit opzicht werd op 24 november 1954 door de Belgische Dienst Opvoering Productiviteit een Comité voor Handelsproductiviteit opgericht.

Toen de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven de gepastheid onderzocht een Bedrijfsraad voor de Distributie op te richten, werd hij er toe gebracht een analyse te maken van de over deze economische sector bestaande documentatie en van de leemten die zich op dit gebied voordoen.

Het privaat initiatief is niet achtergebleven : op 9 november 1954 werd het Belgisch Comité voor de Distributie opgericht. Het doel van dit Comité

Handelsondernemingen

Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen

Stand op 31 december

HANDELSTAK	Werkgevers				Werknemers			
	1952		1953		1952		1953	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Verkoop van producten der hierna vermelde bedrijfstakken :								
Landbouw	1.521	8	1.535	8	5.490	4	5.536	4
Mijnen, groeven en graverijen	2.297	12	2.281	11	9.595	7	9.415	7
Voedingswarenbereiding, visserij en landbouw (producten bestemd voor onmiddellijk verbruik)	5.156	26	5.280	26	29.031	20	29.886	20
Tabaksindustrie	143	1	146	1	540	1	562	—
Chemische nijverheid	1.290	6	1.332	7	10.086	7	10.531	7
Hout- en meubelnijverheid, bouwbedrijf (incl. verhuring)	890	4	923	4	4.549	3	4.686	3
Papiernijverheid	359	2	358	2	1.935	1	1.885	1
Polygrafische bedrijven (incl. verhuring)	375	2	390	2	2.236	2	2.321	2
Huiden- en lederindustrie	751	4	760	4	3.299	2	3.268	2
Textiel- en kledingindustrie alsook die van modeartikelen (incl. verhuring)	3.112	16	3.145	16	14.881	10	15.277	11
Ceramische industrie en glasnijverheid	197	1	206	1	1.521	1	1.593	1
Nijverheid der onbewerkte en bewerkte metalen	2.220	11	2.320	11	18.783	13	19.099	13
Kunstambacht en precisiebedrijven	992	5	1.053	5	7.385	5	7.384	5
Handel in allerlei waren	381	2	353	2	34.788	24	34.784	24
Totaal	**19.684**	**100**	**20.082**	**100**	**144.119**	**100**	**146.227**	**100**

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

bestaat er in de efficiëncy en de productiviteit van de handelsfunctie, in dienst van de verbruiker, te bevorderen, met het oog op de harmonische ontwikkeling van de volkshuishouding en op de verhoging van de levensstandaard.

§ 1. — INDELING VAN DE DISTRIBUTIEONDERNEMINGEN

1. — *Handelsondernemingen.*

Het aantal werkgevers uit de handelssector, die onder de maatschappelijke zekerheid vallen, stijgt voortdurend, zonder dat het mogelijk is met juistheid te bepalen of deze stijging van fundamentele aard is of het gevolg is van een grotere nauwkeurigheid vanwege de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid in het opsporen van de ondernemingen die onder toepassing van de wet vallen (1). Het aantal dezer ondernemingen die in de statistiek van 31 december 1954 zijn opgenomen, bedraagt 165 % van het aantal op 31 december 1945 getelde ondernemingen.

Maar belangwekkender is de stabiliteit van de spreiding van dit aantal werkgevers over de verschillende commerciële takken van bedrijf. Aldus verkopen 26 % van de handelaars voedingswaren voor onmiddellijk verbruik, terwijl ze slechts 20 % van de in de handel gebruikte werkkrachten opnemen. Daarentegen verschaffen de handelaars in diverse artikelen, die 2 % van het totaal aantal handelaars uitmaken, werk aan 24 % van de arbeidskrachten, wat op een grotere concentratie van de verkooporganen wijst.

Handelsondernemingen

Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen.

Stand op 31 december

OMSCHRIJVING	Loontrekkenden			Weddetrekkenden			Algemeen totaal
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	
1950 Aantal	49.106	13.739	62.845	34.676	39.619	74.295	137.140
Percentage	36	10	46	25	29	54	100
1951 Aantal	50.496	13.591	64.087	35.773	40.787	76.560	140.647
Percentage	36	10	46	25	29	54	100
1952 Aantal	50.410	14.649	65.059	36.472	42.588	79.060	144.119
Percentage	35	10	45	25	30	55	100
1953 Aantal	50.786	14.673	65.459	37.286	43.482	80.768	146.227
Percentage	35	10	45	25	30	55	100
1954 Aantal (a)	52.710	15.630	68.340	38.380	45.030	83.410	151.750
Percentage (a)	35	10	45	25	30	55	100

(a) Ramingen.

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(1) Worden inderdaad voor de toepassing van de wet van 28 december 1944 als werkgever beschouwd elk natuurlijke of rechtspersoon die ten minste één loon- of weddetrekkende werknemer in dienst heeft.

Het absolute aantal onder de maatschappelijke zekerheid vallende loon- en weddetrekkenden, mannen en vrouwen, verhoogt regelmatig elk jaar. Maar evenals voor de werkgevers vertoont de indeling in loontrekkenden, enerzijds, en in weddetrekkenden, anderzijds, een zekere stabiliteit; wat de relatieve belangrijkheid van beide groepen betreft, is er nochtans sedert 1950 een lichte vermindering van het percentage werklieden (mannen) en een geringe betrekkelijke toeneming van het aantal vrouwelijke bedienden waar te nemen.

2. — *Bedrijvigheid der vreemdelingen in de distributiesector.*

De vreemdelingen die in België een zelfstandige bedrijvigheid wensen uit te oefenen moeten houder zijn van een beroepskaart voor vreemdelingen, welke door het Ministerie van Middenstand wordt afgeleverd (1). Deze kaart, welke voor twee jaar geldig en hernieuwbaar is, vermeldt het beroep of de beroepen waarvoor ze verleend werd. Het is dus mogelijk te weten in welke mate de distributie de vreemdelingen naar België lokt.

De jongste beschikbare statistische gegevens betreffen de toestand op 1 januari 1955, voor alle op deze datum geldige beroepskaarten, zelfs indien er een achterstand is in de materiële aflevering van de kaarten.

Het aantal kaarten in omloop op 1 januari 1955 bedraagt 17.079 of iets meer dan twee jaren geleden. Deze stabiliteit kan op het eerste gezicht abnormaal schijnen, maar ze is gedeeltelijk te verklaren door het feit dat zekere vreemdelingen in België de Belgische nationaliteit bekomen hebben, dientengevolge van de verplichting der beroepskaart ontslagen zijn en dus niet meer in de statistiek opgenomen worden; daarenboven moeten bij het totaal nog 623 beroepskaarten gevoegd worden waarvan de kunstenaars, die door België reizen, titularis zijn. Sedert 1952 worden de kunstenaars over het algemeen met nijverheidscontracten aangeworven en vallen dan niet meer onder de toepassing van het contract van dienstverhuring, dat de verplichting meebrengt houder van een arbeidsvergunning te zijn.

a) *Geografische spreiding.*

De geografische spreiding van de vreemdelingen die in België verblijven en er een bedrijvigheid mogen uitoefenen, wijst op de voorkeur die zij hebben voor de provincies Brabant en Antwerpen; inderdaad, 58 % van deze vreemdelingen zijn in voornoemde provincies gevestigd.

---

(1) Koninklijk besluit nr 62 van 16 november 1939 (*Belgisch Staatsblad* van 27 en 28 november 1939). Voor de loon- en weddetrekkenden wordt de machtiging om zich in het land te vestigen verleend door het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg; ze wordt gegeven onder de vorm van een « arbeidsvergunning ». De vreemdelingen die geen ambacht noch beroep uitoefenen, evenals de leurhandelaars, vallen niet onder toepassing van de reglementering op de beroepskaart. De vreemdelingen die personeel in dienst hebben en aldus de hoedanigheid van werkgever verwerven, worden in de statistieken van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid opgenomen.

Beroepskaarten voor vreemdelingen

Geografische spreiding

PROVINCIE	Op 1 januari 1953		Op 1 januari 1955	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
In België woonachtig :				
Antwerpen	3.591	22	3.413	21
Brabant	6.192	37	6.083	37
West-Vlaanderen	699	4	620	4
Oost-Vlaanderen	836	5	754	5
Henegouwen	1.813	11	1.975	12
Luik	1.908	12	1.968	12
Limburg	709	4	667	4
Luxemburg	408	3	423	3
Namen	353	2	342	2
Totaal	**16.459**	**100**	**16.245**	**100**
Niet in België woonachtig :				
Met toelating tot verblijf .	476		828	
Met toelating tot reizen ..	29		6	
Algemeen totaal	**16.964**		**17.079**	

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Gaat men de nationaliteit van deze vreemdelingen na, dan worden er het meest Nederlanders aangetroffen; deze laatsten zijn titularis van 4.626 beroepskaarten of 27 % van het totaal aantal afgeleverde kaarten. Hieronder zijn er 1.775 in de provincie Antwerpen en 836 in Brabant gevestigd. Daarna volgen de Fransen met 2.777 beroepskaarten of 16 % van het totaal aantal kaarten; hiervan heeft Brabant 1.142 eenheden opgenomen en Henegouwen 603. De Italianen zijn houder van 2.464 beroepskaarten of 14 %; 865 vestigden zich in Henegouwen en 623 in Brabant. De Polen bezetten de 4e rang met 2.112 beroepskaarten of 11 %. Samen tellen deze vier nationaliteiten 68 % van het totaal tegen 71 % op 1 januari 1953.

b) *Uitgeoefende economische bedrijvigheid.*

De beroepskaart voor vreemdelingen mag voor één of meerdere beroepen toegekend worden. Op 1 januari 1955 mochten de 17.079 titularissen 21.667 bedrijvigheden uitoefenen.

De kleinhandel en de ambachten beslaan 40 % van de economische bedrijvigheden welke door titularissen van beroepskaarten voor vreemdelingen worden

Beroepskaarten voor vreemdelingen
Economische bedrijvigheden volgens de aard van het beroep

OMSCHRIJVING	Op 1 januari 1953		Op 1 januari 1955	
	Absolute cijfers	Percentage	Absolute cijfers	Percentage
Detaillisten	6.210	30	6.195	29
Ambachtslieden	1.488	7	1.183	5
Ambachtslieden-detaillisten .	1.457	7	1.357	6
Tussenpersonen en handelsreizigers	1.348	6	1.486	7
Beheerders	1.199	6	1.953	9
Importeurs-exporteurs-groothandelaars	1.116	5	959	4
Groothandelaars-detaillisten .	1.038	5	1.081	5
Groothandelaars	787	4	751	4
Andere bedrijvigheden	6.367	30	6.702	31
Totaal	**21.010**	**100**	**21.667**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

uitgeoefend. De groothandelaars, groothandelaars-detaillisten en groothandelaars-importeurs en/of exporteurs vertegenwoordigen 13 % van het totaal.

Beroepskaarten voor vreemdelingen
Indeling volgens de aard der bedrijvigheid

OMSCHRIJVING	Op 1 januari 1953		Op 1 januari 1955	
	Aantal	Percentage	Aantal	Percentage
Verkoop van textielproducten, kledingstukken en mode-artikelen	2.139	10	2.033	9
Verkoop van voedingswaren voor onmiddellijk verbruik	2.087	10	1.947	9
Hotels, restaurants, drankhuizen	1.965	9	2.070	9
Landbouw	1.256	6	1.206	6
Vervaardiging en herstelling van kledingstukken (exclusief schoeisel) ...	1.191	6	1.070	5
Verkoop van kunst- en precisieartikelen	1.069	5	1.262	6
Totaal	**9.707**	**46**	**9.588**	**44**
Diversen	11.303	54	12.079	56
Algemeen totaal	**21.010**	**100**	**21.667**	**100**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

In Brabant zijn er 2.438 kleinhandels- en ambachtszaken, of 11,2 %; in Henegouwen 1.998 of 9,2 %; in de provincie Antwerpen 1.304 of 6 %. Worden de ondernemers volgens nationaliteit ingedeeld, dan treft men 1.785 of 8,2 % Fransen aan, 1.940 of 9,0 % Italianen en 1.543 of 7,1 % Nederlanders.

De bedrijvigheden van groothandelaar, importeur en/of exporteur zijn ten belope van 1.365 of 6,3 % in Brabant samengetrokken en ten belope van 768 of 3,5 % in de provincie Antwerpen; deze activiteiten worden uitgeoefend door 675 (3,1 %) Nederlanders, die hierin het grootste aantal vreemdelingen vertegenwoordigen, door 486 (2,2 %) Polen en door 319 (1,5 %) Fransen.

Wat de tussenpersonen, vertegenwoordigers en beheerders betreft, zijn de Nederlanders ook het talrijkst.

3. — *Leurhandel.*

Om hun beroep te mogen uitoefenen moeten de leurhandelaars in het bezit zijn van een geldige kaart van leurhandelaar. Om de twee jaar wordt tot de telling overgegaan van de in omloop zijnde geldige kaarten. De jongste statistiek dagtekent van 1 januari 1954 (1), zodat er voor het jaar 1954 geen gegevens beschikbaar zijn.

§ 2. — OPRICHTING EN OPHEFFING VAN DISTRIBUTIEONDERNEMINGEN

Met de studie over de verbetering van de statistische methodes betreffende deze sector werd een aanvang gemaakt. De beschikbare statistische gegevens zijn inderdaad onvoldoende; de bij de rechterlijke instanties opgemaakte staten maken geen onderscheid tussen handels- en nijverheidsonderneming, daar het juridische begrip « onderneming » beide categorieën omvat.

1. — *Handelsregister.*

De inschrijvingen en de schrappingen in 1954 wijzen op dezelfde evolutie als tijdens de vorige jaren : het aantal in het handelsregister ingeschreven eenmanszaken vermindert, terwijl dat der vennootschappen steeds aangroeit. De terugloop van het aantal eenmanszaken vloeit in 1954 wel enigszins voort uit een lichte vermindering van de inschrijvingen, maar vooral uit de sterke verhoging van de schrappingen.

Het aantal ingeschreven vennootschappen was in 1954 nog verhoogd doordat het saldo van de inschrijvingen op de schrappingen positief is, alhoewel de eerste minder talrijk zijn dan in 1953 en de tweede daarentegen in aantal stegen.

---

(1) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 158.

Inschrijvingen en schrappingen in het handelsregister

OMSCHRIJVING	1952	1953			1954		
	Totaal	Eenmans-zaken	Vennoot-schappen	Totaal	Eenmans-zaken	Vennoot-schappen	Totaal
Hoofdinschrijvingen (a) :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	19.440	18.533	1.773	20.306	18.549	1.760	20.309
Gent	9.423	9.400	465	9.865	9.476	470	9.946
Luik	7.260	7.478	369	7.842	7.367	369	7.736
Totaal	**36.123**	**35.411**	**2.602**	**38.013**	**35.392**	**2.599**	**37.991**
Schrappingen ingevolge opheffing van de handelszaak, afstand, overdracht of overlijden :							
Hof van Beroep te :							
Brussel	20.917	19.338	514	19.852	20.735	590	21.325
Gent	10.754	10.497	100	10.597	11.629	109	11.738
Luik	6.576	5.956	81	6.037	6.951	141	7.092
Totaal	**38.247**	**35.791**	**695**	**36.486**	**39.315**	**840**	**40.155**
Verschil	— 2.124	— 380	+1.907	+ 1.527	— 3.923	+1.759	— 2.164

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Administratie van de Handel.

a) Inclusief de hoofdinschrijvingen wegens overname van geschrapte of overgedragen handelszaken, ingevolge afstand, overdracht, overlijden, enz.

2. — *Evolutie bij de handelsvennootschappen.*

De inlichtingen over de bedrijvigheid der distributievennootschappen worden elk jaar verzameld ter gelegenheid van het opmaken der statistiek over de oprichting en de ontbinding van vennootschappen, de kapitaalverhogingen of -verminderingen. Ze worden ingedeeld in twee groepen : kleinhandel, enerzijds, groothandel en buitenlandse handel, anderzijds.

In deze twee groepen werden in 1954 nagenoeg zoveel vennootschappen opgericht als in 1953. De waarde van het gemiddeld kapitaal vermindert nog in de kleinhandel en verhoogt in de groot- en uitvoerhandel. Deze verhoging vloeit voort uit de toeneming van het aantal nieuwe naamloze vennootschappen of commanditaire vennootschappen op aandelen.

In de groot- en in de kleinhandel blijft het gemiddeld kapitaal van de naamloze vennootschappen boven het gemiddeld kapitaal der personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid. De oprichting van nieuwe personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid komt het meest voor in de kleinhandel, om reden wellicht van het meer persoonlijk karakter van deze bedrijvigheid en van de geringere grootte der ondernemingen.

De ontbinding door vereffening of door samensmelting van vennootschappen doet zich in de klein- en in de groothandel meer en meer voor. De waarde van het

Belgische en Kongolese handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België

OMSCHRIJVING	Oprichting van vennootschappen						Netto-kapitaal-verhoging	Ontbinding van vennootschappen door vereffening en samensmelting	
	Naamloze en commanditaire vennootschappen op aandelen		Personenvennootschappen met beperkte aansprakelijkheid		Totaal		Netto nominaal bedrag (duizenden franken)	Totaal	
	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)	Aantal	Nominaal kapitaal (duizenden franken)		Aantal	Kapitaal (duizenden franken)
Kleinhandel :									
1948	52	23.465	142	34.943	194	58.408	116.206	69	12.029
1949	62	39.656	141	20.022	203	59.678	309.745	70	9.992
1950	116	26.825	201	22.245	317	49.070	251.897	84	25.755
1951	44	12.218	188	33.261	232	45.479	60.830	77	12.937
1952	48	15.585	236	49.295	284	64.880	146.133	82	12.936
1953	49	23.325	271	62.318	320	85.643	19.920	102	15.764
1954	36	24.397	283	50.650	319	75.047	66.991	124	30.271
Groothandel en buitenlandse handel :									
1948	433	283.795	377	130.206	810	414.001	221.270	104	67.893
1949	377	363.382	238	79.754	615	443.136	361.569	136	102.267
1950	303	260.208	231	69.124	534	329.332	264.432	141	61.803
1951	191	146.110	259	90.321	450	236.431	626.999	142	45.618
1952	180	150.382	358	147.244	538	297.626	494.671	147	89.013
1953	148	114.313	314	118.493	462	232.806	239.412	168	102.974
1954	155	190.468	311	117.158	466	307.626	313.330	212	100.156

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

gemiddeld kapitaal der ontbonden vennootschappen verhoogt voor de kleinhandel en daalt voor de groothandel, wat de lichte vordering van de groothandel bevestigt.

3. — *Faillissementen en gerechtelijke akkoorden.*

Het aantal faillissementen overtreft sedert 1953 het aantal dat in 1938 aangetekend werd. Het jaar 1954 telde nochtans 28 faillissementen minder dan in 1953, zodat 1938 nog slechts met 3,7 % overtroffen wordt.

De aanvraag om faillissementsvoorkomend akkoord is na de oorlog vervangen door het gerechtelijk akkoord (1); de statistieken over beide vormen blijven niettemin vergelijkbaar.

Sedert 1952, jaar met een zeer laag cijfer (twee eenheden minder dan in 1949), is het aantal akkoorden regelmatig gestegen, maar blijft nochtans beneden het aantal van 1938.

Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden

OMSCHRIJVING	Faillietverklaringen (a)				Gerechtelijke akkoorden (b)			
	1938	1952	1953	1954	1938	1952	1953	1954
Hof van Beroep te Brussel	417	340	443	391	158	55	78	77
Hof van Beroep te Gent	149	156	153	142	56	30	30	43
Hof van Beroep te Luik	89	99	111	146	51	50	53	68
Het Rijk	**655**	**595**	**707**	**679**	**265**	**135**	**161**	**188**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De cijfers van bovenstaande tabel stemmen niet altijd overeen met die van de werkelijk behandelde faillissementen, opgenomen in de gerechtelijke statistiek.
(b) Vóór de oorlog, faillissementsvoorkomende akkoorden.

§ 3. — OMZETCIJFERS

De invloed van het slechte weder, dat aan de basis schijnt te liggen van de verschuiving, in het midden van het jaar, der door de particulieren gedane aankopen, van de ene goederengroep naar een andere, doet zich niet gelden op de globale distributiebedrijvigheid. Deze laatste stijgt voor alle takken waarover inlichtingen beschikbaar zijn.

1. — *Verkoop van verbruiksgoederen.*

De indexcijfers van de verkoop, d. w. z. van de omzet, wijzen voor alle takken waarvoor gegevens beschikbaar zijn op een verhoging in de bedrijvigheid. Aldus bereikt de verhoging van het bruto-indexcijfer van de omzet in de warenhuizen 6 %, in de coöperaties 9 % en in de kettingwinkels 3 %; het

(1) Wet van 10 augustus 1946 *(Belgisch Staatsblad* van 16 en 17 augustus 1946).

Verkoop van verbruiksgoederen

(1936/1938 = 100)

JAARTAL	Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels (voedingswaren)
1948	410	273	357
1949	432	282	360
1950	518	317	382
1951	568	351	406
1952	582	378	405
1953	587	391	415
1954	622	425	427

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Nationale Bank van België.

jaargemiddelde van het algemeen indexcijfer der kleinhandelsprijzen is slechts met 2 % gestegen.

De toeneming van de bedrijvigheid in de warenhuizen is grotendeels te danken aan de verhoging van de levensstandaard, en, in mindere mate, aan de verruiming van de verkoopoppervlakte. De coöperaties, die na gedurende verscheidene jaren na de oorlog op de andere distributieorganne te zijn, achtergebleven wijzen op een zeer drukke bedrijvigheid. De kettingwinkels (voedingswaren) handhaven hun positie, alhoewel, naar het schijnt, niet zonder moeite.

Bij de groothandelaars in kruidenierswaren met zelfstandige cliënteel, vertoont het indexcijfer van de omzet eveneens een opwaartse tendentie. Het ziet er dus naar uit dat de eenmanszaken ook een deel gehad hebben in de stijging van de bedrijvigheid, welke dan ook over de gezamenlijke distributiesector zou lopen;

Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren met zelfstandige cliënteel

(1948 = 100)

TIJDVAK	1948 (a)	1952 (a)	1953 (a)	1954 (a)
Januari	98	104	106	117
Februari	87	98	100	109
Maart	105	97	109	118
April	109	104	110	119
Mei	99	110	109	114
Juni	96	104	113	123
Juli	97	111	121	124
Augustus	103	111	119	123
September	109	109	117	124
Oktober	103	109	108	112
November	91	98	106	116
December	101	124	127	135
Het jaar	**100** (b)	**106**	**112**	**120**

Bronnen : Nationale Federatie van de Verdelers-Grossiers in Voedingswaren.
Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) *Aantal getelde firma's :*
in 1948 : 46 voor het maandindexcijfer, 48 voor het jaarindexcijfer;
in 1952 : 50 voor het maandindexcijfer, 50 voor het jaarindexcijfer;
in 1953 : 49 voor het maandindexcijfer, 49 voor het jaarindexcijfer;
in 1954 : 48 voor het maandindexcijfer, 48 voor het jaarindexcijfer.
(b) De gezamenlijke omzet der in 1948 getelde firma's bedraagt 1.229 miljoen frank.

de verhoging van de fiscale ontvangsten bevestigt deze beweging. Het indexcijfer van de omzet bij deze groothandelaars ligt 7 % hoger dan het vorige jaar.

Indien rekening gehouden wordt, enerzijds, met de sterke verhoging van het indexcijfer der coöperaties, waarvan de omzet grotendeels over de verkoop van voedingswaren loopt, en, anderzijds, met het feit dat in de warenhuizen de grootste toeneming eveneens in de verkoop van voedingsmiddelen, tabak en rookgerief aangetroffen wordt, moet het besluit getrokken worden dat de verbetering van de distributiebedrijvigheid voornamelijk de voedingsmiddelensector betreft.

2. — *Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen.*

De nominale ontvangsten van het Zegel zijn op die van 1953 met 2 % verhoogd en zelfs met 3 % indien rekening wordt gehouden met de daling der groothandelsprijzen. Behoudens de terugloop in februari en november, loopt deze aangroei over heel het jaar.

Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen

MAAND	1952	1953			1954		
	Absolute cijfers (miljoenen franken)	Absolute cijfers (miljoenen franken)	Overeenstemmend tijdvak in 1952 = 100		Absolute cijfers (miljoenen (franken)	Overeenstemmend tijdvak in 1953 = 100	
			Bruto-index-cijfer	Netto-index-cijfer (a)		Bruto-index-cijfer	Netto-index-cijfer (a)
Januari	1.818	1.657	91	102	1.685	102	105
Februari	1.892	1.721	91	102	1.559	90	92
Maart	1.715	1.573	92	100	1.709	109	111
April	1.822	1.618	89	97	1.634	101	102
Mei	1.733	1.645	95	102	1.746	106	107
Juni	1.918	1.617	84	88	1.641	101	102
Juillet	1.697	1.672	98	103	1.698	101	102
Augustus	1.885	1.653	88	93	1.786	108	109
September	1.532	1.625	106	111	1.799	111	112
Oktober	1.728	1.751	101	106	1.769	101	102
November	1.964	1.925	98	103	1.839	95	95
December.....	1.707	1.744	102	106	1.830	105	105
Het jaar	**21.411**	**20.201**	**94**	**101**	**20.695**	**102**	**103**
Indexcijfer van de groothandelsprijzen ..	444	414			410		

Bronnen : Ministerie van Financiën.
Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Het netto-indexcijfer is gelijk aan het bruto-indexcijfer gedeeld door het indexcijfer der groothandelsprijzen.

§ 4. — KREDIET AAN DE DISTRIBUTIE

Sedert het tweede kwartaal van 1954 publiceert het Nationaal Instituut voor de Statistiek inlichtingen over de kredieten voor de verkoop op afbetaling : dit is een vorm van verbruikskrediet waarover in het hoofdstuk over het verbruik gehandeld wordt (1).

De gegevens over krediet aan de distributie worden in de publicaties uitgaande van de banken of de diverse kredietinstellingen doorgaans niet afzonderlijk vermeld; de Nationale Kas voor Beroepskrediet maakt hierop een uitzondering.

Nationale Kas voor Beroepskrediet

Verstrekte kredieten

JAARTAL	Aantal	Duizenden franken	
		Totaal bedrag	Gemiddeld bedrag
1949	5.528	576.348	104,3
1950	5.568	760.299	136,5
1951	3.830	502.737	131,3
1952 (a)	5.159	735.458	142,5
1953	6.572	988.981	150,5
1954	7.157	1.135.004	158,6

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

(a) Verhoging van het wettelijk plafond der verbintenissen.

De bedrijvigheid van de N.K.B.K. (2), welke gespecialiseerd is in het krediet aan de middenstand, kent steeds een opwaarts verloop. Van 1953 tot 1954 bedroeg de verhoging van de verleende kredieten 15 % (3). Deze stijging loopt over vier kredietgroepen, namelijk het krediet voor ambachtsmaterieel, het krediet aan de geteisterde schippers, het krediet wegens oorlogsschade aan roerende goederen en het beroepskrediet; het beroepskrediet heeft iets meer dan de helft van de verhoging voor zijn rekening genomen. Van 860.696.000 F in 1953 steeg het tot 947.305.000 in 1954, maar in verhouding tot de totale kredieten in de loop van het jaar toegekend, is zijn betrekkelijke belangrijkheid van 87 tot 83 % gedaald. Het beroepskrediet verleend aan de groot- en de kleinhandel bereikte in 1953 een bedrag van 175.823.000 F of 20,43 % en in 1954 een bedrag van 238.834.000 F of 21,04 %.

Het gedeelte van het beroepskrediet dat door de Nationale Kas voor Beroepskrediet aan de distributiesector wordt voorbehouden, bedraagt dus nog steeds 1/5, niettegenstaande de lichte stijging die zich zowel in absolute als in relatieve zin voordeed.

---

(1) Zie 5e deel, hoofdstuk II. — *Verbruik.*

(2) Zie 3e deel, hoofdstuk II. — *Geld en Krediet.*

(3) Het maximumbedrag der verbintenissen van de Kas werd in 1955 van 3,5 miljard frank tot 3,75 miljard frank verhoogd : koninklijk besluit van 29 mei 1955 *(Belgisch Staatsblad* van 17 juni 1955).

HOOFDSTUK V

TOERISME

Niettegenstaande de slechte weersomstandigheden mag het jaar 1954 als zeer gunstig worden beschouwd wat de toeristische bedrijvigheid betreft.

Het aantal overnachtingen der vreemde toeristen blijft steeds toenemen en, wat van groter belang is, ook hun koopkracht vermeerdert. Het aantal inheemse toeristen groeit eveneens geleidelijk aan, deze aanwinst verdeelt zich over alle toeristische streken waardoor een harmonieuse uitbouw en ontwikkeling van het toerisme gedurende deze laatste jaren in de hand wordt gewerkt.

Het seizoen- en familiaal karakter van deze bedrijfstak blijft echter sterk geprononceerd, terwijl er daarenboven dient te worden aangestipt dat in België de mobiliteit van de toerist groter is dan in de buurlanden waardoor een rationele exploitatie van het hotelbedrijf fel bemoeilijkt wordt. Inzonderheid de grote bedrijven aan de kust worden hierdoor gehinderd en de verbouwing van deze instellingen tot appartementsgebouwen gaat verder. In de kunsthistorische steden daarentegen is de toestand beter, mede door de voortdurende aangroei van de Amerikaanse en de Duitse cliënteel.

De kleine ondernemingen met familiaal karakter, daarentegen, stuiten op financiële moeilijkheden voor de noodzakelijke aanpassingen van hun bedrijf aan de huidige minimumeisen van het toerisme.

§ 1. — ECONOMISCH BELANG VAN HET TOERISME

1. — *Werkgelegenheid en investeringen.*

Op 30 juni 1954 waren er 5.841 werkgevers en 24.297 werknemers ingeschreven bij de R.M.Z., dat is een vermeerdering met respectievelijk 156 en 976 eenheden ten opzichte van 1953. Het aantal helpers bleef nagenoeg ongewijzigd. Het maandgemiddelde der volledig werklozen verminderde echter van 5.426 tot 5.161 personen. Het betreft hier uitsluitend het personeel der hotels en restaurants. Voor de andere bedrijven zijn geen cijfers beschikbaar (1).

(1) Volgens het Commissariaat-Generaal voor Toerisme mag het aantal personen werkzaam in de toeristische bedrijven op meer dan 150.000 worden geraamd (zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 170).

Aangaande de investeringen in de hotelnijverheid mag gewezen worden op de grote krachtsinspanning die, ondanks de voorgaande minder gunstige resultaten, werd geleverd. Immers, van de 2.595 in 1939 getelde hotels waren er bij de bevrijding slechts 981 bedrijfswaardig. In 1947 waren er reeds 1.927 inrichtingen die aan de gestelde normen beantwoordden. Einde 1954 was dit aantal tot 2.191 gestegen niettegenstaande de verbouwing tot flatwoningen of appartementsgebouwen van een aanzienlijk aantal grote bedrijven.

In 1954 werden in het kader van de wet van 1 oktober 1947 betreffende de oorlogsschade (1), aan 32 ondernemingen vergoedingen en kredieten toegekend voor een bedrag van 5 miljoen frank, waarde 1939 (2). Hierbij dienen de kredieten aan verminderde rentevoet gevoegd te worden ten bedrage van 5.830.000 F, verdeeld over 13 aanvragen voor oprichting, uitbreiding en rationalisatie (3) en ten bedrage van 814.870 F aan 15 belanghebbenden voor aankoop van ambachtsgereedschap en uitrusting (4).

Alhoewel de toegekende faciliteiten — gunstiger rentevoet en verleende Staatswaarborg voor goede afloop der terugbetaling — reeds een noemenswaardige steun betekenen voor het hotelbedrijf, wordt door de belanghebbende kringen aangedrongen op een verlenging van de verleende termijn; de verlaagde rentevoet geldt nu slechts voor 3 jaar. Zij verlangen dat deze rentevoet voor gans de duur der lening zou gelden en dat hij daarenboven volgens het geval op 10 tot 15 jaar zou gebracht worden, gelet op het seizoenkarakter van deze nijverheid.

De bestaande hotelaccomodatie blijft steeds deficitair ten opzichte van de vooroorlogse periode.

Voor de pensions en andere logementshuizen is de toestand dezelfde.

Hieruit volgt dat bij een verdere uitgroei van het toerisme en het vreemdelingenverkeer er zich een seizoentekort aan voldoende accomodatie zal voordoen.

Benevens de investeringen in de hotelnijverheid dient gewag te worden gemaakt van die welke in de andere louter toeristische ondernemingen, zoals autocarondernemingen, casino's, renbanen, thermale stations, enz. plaats grijpen doch waarover geen statistieken beschikbaar zijn alhoewel deze investeringen eveneens belangrijk zijn.

---

(1) De wetten van 1 oktober 1947, 25 mei 1951, 1 augustus 1952 en 31 juli 1953 betreffende het herstel der oorlogsschade aan private goederen werden geordend door het koninklijk besluit van 30 januari 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 19 februari 1954).

(2) Dit vertegenwoordigt ongeveer 22,5 miljoen frank werkelijk toegekend.

(3) Wet van 7 augustus 1953 betreffende de steunverlening bij de oprichting, de uitbreiding, de wederuitrusting en de rationalisatie van industriële en ambachtelijke ondernemingen *(Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953) en koninklijk besluit van 31 december 1953 houdende verlening van toelagen aan de Nationale Kas voor Beroepskrediet *(Belgisch Staatsblad* van 28 februari 1954).

(4) Koninklijk besluit van 23 mei 1953 houdende regeling der modaliteiten voor het toekennen van toelagen aan de Nationale Kas voor Beroepskrediet ten einde deze toe te laten aan een verminderde interestvoet kredietverrichtingen voor het ambachtsgereedschap te verwezenlijken (niet in het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerd).

Hotelaccomodatie in België

TOERISTISCHE STREEK	1939		1954		Percentuele vermindering (kamers)
	Hotels	Kamers	Hotels	Kamers	
Kust	835	28.035	676	17.173	— 38,75
Ardennen en Maasstreek ...	857	12.703	838	10.920	— 14,04
Andere gebieden	903	16.192	677	11.831	— 26,94
Totaal	**2.595**	**56.930**	**2.191**	**39.924**	— **29,88**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

2. — *Deviezenaanbreng.*

De deviezenontvangsten stegen van 1.764 miljoen frank tot 2.105 miljoen frank. Het betreft hier uitsluitend de waarden der deviezen door de buitenlandse reizigers aan de aangenomen banken afgestaan alsook die der Belgische biljetten afgestaan aan de buitenlandse circulatiebanken. De toeristische uitgaven gefinancierd door de verkoop van deviezen (biljetten) op de vrije markt of door bemiddeling van de reisagentschappen werden dus in die statistiek niet opgenomen.

De werkelijke ontvangsten bedragen dus heel wat meer vermits de reisagentschappen in zeer ruime mate hun schulden tegenover het buitenland met hun vorderingen op den vreemde kunnen dekken en daarenboven de verhandelingen op de vrije markt aanzienlijk toegenomen zijn. De werkelijke ontvangsten mogen dan ook op ongeveer 3,5 miljard frank geraamd worden.

Hierin dient dan ook de verklaring te worden gezocht voor de schijnbare tegenstellingen die zich voordoen bij een vergelijking van de tabel der overnachtingen met die der deviezenontvangsten wat Frankrijk en Duitsland betreft. Het valt overigens op dat de vermeerdering van het aantal overnachtingen der vreemdelingen (1) gepaard gaat met een veel sterkere toeneming van het bedrag der ontvangsten. Zulks wijst inderdaad op een verhoging van de standing der buitenlandse toeristen en zelfs op een verbetering van het nationaal inkomen bij de buurlanden.

In tegenstelling met de ontvangsten aan deviezen zijn de uitgaven dus teruggelopen. Maar bij de beoordeling van deze verschuiving dient rekening te worden gehouden met het feit dat deze statistieken slechts de deviezen omvatten die aan de onderhorigen van de B.L.E.U. werden verstrekt door tussenkomst van de aangenomen banken en op de van de buitenlandse circulatiebanken teruggekochte

(1) Daar de statistieken niet meer op dezelfde basis worden opgemaakt, kunnen de resultaten voor 1954 niet geheel met die voor 1953 vergeleken worden; de werkelijke verhoging bedraagt ongeveer 9 % (zie § 2. — *Toeristische bedrijvigheid*, 1. — *Financiële resultaten van het hotelbedrijf, blz. 172 en volg).*

Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer
Indeling volgens deviezen
(miljoenen franken)

DEVIEZEN	Ontvangsten			Uitgaven		
	1953	1954	%	1953	1954	%
Pond sterling	481	599	+ 25	106	96	— 10
Franse frank	213	168	— 12	514	509	— 1
Gulden	39	41	+ 5	394	418	+ 5
Zwitserse frank	20	16	— 20	701	436	— 38
Lira	34	16	— 53	569	250	— 56
Dollar (U. S. A. + Canada)	286	338	+ 18	234	190	— 19
Duitse Mark	84	56	— 34	113	339	+ 200
Diversen	607	871	+ 43	243	304	+ 25
Totaal	**1.764**	**2.105**	+ **19**	**2.874**	**2.542**	— **12**

Bron : Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel.

Belgische biljetten. Vermits de uitgaven op de vrije deviezenmarkt merkelijk lager zijn dan de ontvangsten op deze markt, mag men aannemen dat, globaal beschouwd, deze post van de betalingsbalans in evenwicht is.

De overnachtingen der vreemdelingen zijn dus aanzienlijk verminderd, bijzonder in Zwitserland, Frankrijk en Italië. Zulks is gedeeltelijk een gevolg van de door deze landen toegepaste prijsverhogingen, alsmede van de natuurrampen en circulatiemoeilijkheden die zich hebben voorgedaan. Er moet ook gewag worden gemaakt van een verschuiving van de Belgische verplaatsingen naar Duitsland en Oostenrijk waar het vreemdelingenverkeer zich na de oorlog slechts met een zekere vertraging heeft kunnen ontwikkelen en waar de prijzen nog als tamelijk voordelig mogen beschouwd worden.

§ 2. — TOERISTISCHE BEDRIJVIGHEID

1. — *Financiële resultaten van het hotelbedrijf.*

Het jaar 1954 mag voor het hotelbedrijf vermoedelijk als het beste van de na-oorlogse periode worden beschouwd.

Het aantal overnachtingen is vermeerderd van 9.134.000 tot 9.963.000, dit is een vermeerdering van 9 %. De overnachtingen der vreemdelingen zijn zelfs met 14 % toegenomen, namelijk van 2.206.000 tot 2.523.000 eenheden.

De gunstige evolutie die zich inzake toerisme blijft voordoen vindt hoofdzakelijk haar oorsprong in de door de Belgische hotelhouders gevoerde prijspolitiek. Inderdaad, in tegenstelling met Frankrijk, Zwitserland en Italië, waar de prijzen aanzienlijk verhoogd werden, zijn de Belgische hotelprijzen schier onveranderd gebleven. Uit de officiële hotelgids blijkt immers dat 81,8 % der erkende hotels hun prijzen hadden gehandhaafd, 3,3 % hun prijzen hadden verminderd en 14,9 %

hun prijzen hadden verhoogd, zodat de prijs van een gemiddeld pension in 82,9 % der inrichtingen minder bedroeg dan 200 F en in 66,4 % der inrichtingen zelfs minder dan 175 F. Daarenboven moet worden opgemerkt dat de vastgestelde prijsverhogingen hoofdzakelijk veroorzaakt werden door een verhoging van het comfort en van de service in deze inrichtingen, om aldus aan de wensen en de suggesties van de cliënteel te voldoen. Er is dus niet alleen een verhoging van het aantal, maar ook van de « financiële » standing der toeristen waar te nemen, hetgeen dubbel voordelig is voor de hotelnijverheid.

Zoals de vorige jaren blijven, onder de vreemdelingen, de Engelsen steeds de trouwste cliënten van de Belgische hotelbedrijven met ongeveer 26 % der overnachtingen, tegen 24 % in 1953. Hun aantal blijft dus toenemen, dank zij de steeds doelmatiger propaganda en de ruimere toekenning van deviezen (50 £ per persoon, tegen 40 £ het vorige jaar). Ook de verleende faciliteiten inzake gebruik en overbrenging van het eigen voertuig heeft deze toeneming in de hand gewerkt; het aantal overgebrachte voertuigen steeg inderdaad van 52.000 tot 70.000 eenheden.

De Franse toeristen komen op de tweede plaats met 20 % van het aantal overnachtingen, gevolgd door de Nederlanders met 14,5 %, de Duitsers met 8,7 % en de Amerikanen met 7,8 %. Het steeds toenemend aantal overnachtingen van deze laatste twee groepen komt vooral de grote ondernemingen ten goede.

Regionaal gezien blijft de kust nog steeds de meest bezochte toeristische streek met 60 % der overnachtingen, tegen nochtans 64 % het vorige jaar; hierna komen de kunsthistorische steden met 20 % (onveranderd) en de Ardennen en de Maasstreek, die van 11 % tot 12 % gestegen zijn. De lichte verschuiving van het regionaal belang, die zich in 1954 heeft voorgedaan, is hoofdzakelijk toe te schrijven aan een toenemende belangstelling van de eigen bevolking voor de « overige toeristische gebieden », waar het vreemdelingenverkeer verminderde (van 25,6 % tot 18,7 %). Daarentegen steeg het vreemdelingenverkeer van 11,1 % tot 12,2 % in de kuststreek en van 16 tot 17 % in de Ardennen en de Maasstreek, terwijl het ongewijzigd bleef in de kunsthistorische steden.

De gemiddelde verblijfsduur bleef echter nagenoeg ongewijzigd (1); hij bedroeg 3 dagen voor de Belgische en Luxemburgse toeristen, 3 à 4 dagen voor de Engelsen en 2 dagen voor de Duitsers en de Amerikanen. Welnu in Zwitserland waren deze gemiddelden respectievelijk 3 1/2, 4 1/2 en 2 1/2 en in Frankrijk zelfs 3 1/2, 7 en 8 1/2. Dit betekent dan ook een ernstige handicap voor de Belgische hotelnijverheid waarvan de algemene onkosten verzwaren. Deze kwestie wordt dan ook degelijk ingestudeerd en plaatselijk tracht men ze zelfs te verhelpen door het inrichten van regionale uitstappen naar het voorbeeld van Frankrijk en Zwitserland.

Een andere handicap blijft het seizoenkarakter van het toerisme. Niettegenstaande alle pogingen tot het inrichten van een « week-end »-toerisme het ganse

---

(1) Om de gemiddelde verblijfsduur te verhogen en de verlenging van het seizoen te bevorderen worden nochtans ristorno's uitgekeerd voor een verblijf van ten minste zeven dagen in hetzelfde hotel, hetzij van 1 tot 15 juni, hetzij in september.

Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats (a)

LAND VAN GEWONE VERBLIJFPLAATS	1939(b)		1948		1949		1950		1951		1952		1953		1954	
	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer	Duizenden eenheden	Verhoudingscijfer
Buitenland :																
Groot-Brittannië	383	100	146	38,1	264	68,9	262	68,4	411	107,3	448	117,0	535	139,6	684	178
Frankrijk	294	100	210	71,4	190	64,6	232	78,9	322	109,5	365	124,1	497	169,0	505	172
Nederland	572	100	186	32,5	197	34,4	213	37,2	276	48,3	302	52,8	336	58,7	371	65
Duitsland (West-) ...	187	100	(c)		(c)		(c)		60	32,1	98	52,4	168	90,0	221	118
Zwitserland	39	100	53	135,9	43	110,3	38	97,4	50	128,2	50	128,2	55	141,0	56	143
Verenigde Staten	43	100	102	237,2	91	211,6	111	258,1	122	283,7	174	404,6	189	440,0	198	460
Andere landen	310	100	344	111,0	331	106,8	330	106,5	390	125,8	403	130,0	428	138,0	488	157
Totaal	**1.828**	**100**	**1.041**	**56,9**	**1.116**	**61,0**	**1.186**	**64,9**	**1.631**	**89,2**	**1.840**	**100,7**	**2.208**	**120,7**	**2.523**	**138**
België	(d)		**2.892**		**3.480**		**3.709**		**4.821**		**6.197**		**6.926**		**7.440**	
Algemeen totaal			**3.933**		**4.596**		**4.895**		**6.452**		**8.037**		**9.134**		**9.963**	

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(a) In de statistiek zijn enkel de personen opgenomen die in België tegen vergoeding logeerden.
(b) Ramingen op grond van de studies en gegevens verstrekt door het Commissariaat-Generaal voor Toerisme.
Het gemiddelde 1936/1938 ligt ongeveer 64 % hoger.
(c) Opgenomen in de statistiek « Andere landen ».
(d) Vóór de oorlog werden alleen die personen geteld welke hun gewoon verblijf in den vreemde hadden.

jaar door, worden nog bijna drie kwart der overnachtingen geteld tussen 1 juni en 30 september. Ingevolge de steeds toenemende verbetering van het wegennet mag echter een aangroei van het aantal overnachtingen buiten het seizoen verwacht worden.

Spreiding der overnachtingen

TIJDVAK	Belgen		Vreemdelingen		Totaal	
	Thrift season(a)	Seizoen (b)	Thrift season(a)	Seizoen (b)	Thrift season(a)	Seizoen (b)
1947/1951 ...	23,2 %	76,8 %	47,0 %	53,0 %	29,2 %	70,8 %
1951/1952 ...	18,9 %	81,1 %	40,0 %	60,0 %	23,7 %	76,3 %
1952/1953 ...	21,0 %	79,0 %	36,5 %	63,5 %	24,7 %	75,3 %
1953/1954 ...	22,0 %	78,0 %	37,6 %	62,4 %	26,3 %	73,7 %

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

(a) Dit zijn vooral de toeristische « week-ends » en gebeurtenissen die buiten het eigenlijke seizoen gelegen zijn.
(b) Van 1 juni tot 30 september.

Wat het financieel aspect betreft, mag gewezen worden op een verhoging van de ontvangsten met ongeveer 10 % ten opzichte van het vorige jaar, zodat de globale ontvangsten, inclusief die van de restaurants 2,7 miljard frank overtreffen. De opbrengst van de verhuring van gemeubelde villa's en appartementen bleef echter nagenoeg ongewijzigd, doordat, ingevolge het slechte weder, er een zekere prijsvermindering moest toegepast worden. Ze mag echter op ten minste 30 miljoen frank geraamd worden.

De vooruitzichten voor de hotelnijverheid blijven in het algemeen zeer bemoedigend, daar België opnieuw het traditionele vacantieland voor zijn naburen wordt. Er dient nochtans op gewaakt te worden dat het prijsniveau op het huidige peil gehouden blijft opdat met succes zou kunnen worden gewedijverd met de landen die door hun klimaat en hun natuurschoon steeds een grote aantrekkingskracht op de bezoekers hebben uitgeoefend.

2. — *Invloed op het verkeer.*

Het reizigersverkeer van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, dat aan het toerisme mag toegeschreven worden, is lichtjes teruggelopen. De vermindering bedroeg ongeveer 4 %, zowel voor het aantal vervoerde personen als voor het aantal reizigerskilometers.

Hetzelfde deed zich voor met de ontvangsten die op 511 miljoen frank mogen geraamd worden, tegen 524 miljoen frank het voorgaande jaar.

Deze verminderingen mogen grotendeels toegeschreven worden aan de slechte weersomstandigheden waardoor het aantal reizigers op korte afstand gevoelig afnam; trouwens, het aantal reizigers en de ontvangsten verminderden gedurende al de maanden van het jaar, behoudens in mei en in september, de twee maanden die in verhouding de meeste zonnige dagen telden.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer (a)

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen

(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Reizigers/km			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (duizenden eenheden)	Toeristisch seizoen(c)		Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (miljoenen eenheden)	Toeristisch seizoen(c)		Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen(c)	
		Duizenden eenheden	% t. o. v. de niet toeristische periode		Miljoenen eenheden	% t. o. v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t. o. v. de niet toeristische periode
1950	5.565	6.001	108	192	260	138	122.667	167.125	136
1951	5.769	6.399	111	193	278	144	122.042	176.707	145
1952	5.891	6.712	114	203	295	145	126.785	183.446	144
1953	5.751	6.373	111	207	285	137	135.442	187.984	138
1954	5.357	6.510	121	199	282	141	129.989	187.166	144

Bron : Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.

(a) Exclusief de reizigers met abonnement.
(b) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september
(c) Periode juni-september.

Het is verder opvallend hoe de concurrentie van het wegvervoer zich vooral op de korte trajecten doet gelden, terwijl het verkeer op lange afstand nagenoeg ongewijzigd blijft en zelfs op bepaalde lijnen een neiging tot toenemen vertoont. Dit resultaat wordt in de hand gewerkt door de verder doorgevoerde electrificatie, waardoor het comfort en de snelheid der verbindingen aanzienlijk verhoogd worden. Door het toekennen van belangrijke reducties aan de vacantiegangers, die hun verlof buiten het seizoen doorbrengen, zou een nieuwe cliënteel kunnen gemaakt worden.

Het reizigersverkeer van de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen is evenwel licht vermeerderd. De ontvangsten mogen op 248 miljoen frank worden geraamd, dit is een vermeerdering met circa 4 miljoen frank ten opzichte van 1953.

Door de electrificatie van de voor het personenvervoer zeer drukke lijnen en door het inzetten van autobussen heeft de maatschappij haar toeristische cliënteel meer dan behouden.

De toekenning van belangrijke reducties aan de vacantiegangers, buiten het seizoen en in samenwerking met de N.M.B.S., zou zeker de beste resultaten opleveren.

De activiteit van het wegverkeer neemt geregeld toe. Het gemiddeld aantal autocars in bedrijf steeg van 1.788 tot 1.958 eenheden en de afgelegde afstand berekend aan de hand van de ingezonden reiswijzers, bedroeg meer dan 36 miljoen kilometer waarvan 10 miljoen op vreemd grondgebied werden afgelegd.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer (a)
Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen
(maandgemiddelden)

JAARTAL	Vervoerde personen			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (duizenden eenheden)	Toeristisch seizoen(c)		Periode met beperkt toeristenverkeer(b) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen(c)	
		Duizenden eenheden	% t. o. v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t. o. v. de niet toeristische periode
1950	15.316	15.481	101	64.011	67.832	106
1951	14.878	15.528	104	65.682	74.757	114
1952	15.110	15.719	104	69.644	76.038	109
1953	15.252	16.108	105	68.949	76.141	110
1954	15.680	16.246	104	70.107	76.784	109

Bron : Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.

(a) Exclusief de reizigers met abonnement.
(b) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(c) Periode juni-september.

De conventionele raming van de ontvangsten steeg van 360 tot 387 miljoen frank, zodat de werkelijke ontvangsten op meer dan 600 miljoen mogen geschat worden (1).

Ook de bedrijvigheid van de dienst Oostende-Dover is aanzienlijk toegenomen, vermits het aantal reizigers gestegen is van 642.585 tot 716.252 eenheden, waaronder 207.212 eenheden of 28 % buiten seizoen. De totale ontvangsten bereikten 150.931.000 frank, dit is circa 27 % meer dan tijdens het voorgaande jaar.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer
Paketboten Oostende-Dover
(maandgemiddelden)

JAARTAL	Reizigers			Ontvangsten		
	Periode met beperkt toeristenverkeer(a) (eenheden)	Toeristisch seizoen(b)		Periode met beperkt toeristenverkeer(a) (duizenden franken)	Toeristisch seizoen(b)	
		Eenheden	% t. o. v. de niet toeristische periode		Duizenden franken	% t. o. v. de niet toeristische periode
1950	15.430	67.399	437	4.177	12.565	301
1951	18.018	83.400	463	4.829	13.706	284
1952	19.396	93.366	481	4.735	16.609	350
1953	21.423	117.800	549	5.818	17.998	309
1954	25.902	127.260	491	8.011	21.711	271

Bron : Ministerie van Verkeerswezen.

(a) Gans het jaar, exclusief de periode juni-september.
(b) Periode juni-september.

(1) De werkelijk afgelegde afstand ligt ongeveer 40 % hoger dan die welke op de reiswijzers aangeduid wordt, zoals blijkt uit de genomen steekproeven.

§ 3. — SOCIAAL TOERISME

Het aantal rechthebbenden op betaald verlof, aangesloten bij de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid en bij het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers en Gelijkgestelden is in 1954 lichtjes teruggelopen. Het bedroeg 1.842.760 personen, tegen 1.847.845 het voorgaande jaar. Deze vermindering is echter louter schijn, daar het personeel van het Belgisch Nationaal Instituut voor Radio-Omroep en een gedeelte van het personeel van het Technisch Onderwijs, in totaal 7.000 personen, ingevolge hun nieuw statuut niet meer bij de R.M.Z. zijn aangesloten.

De uitgekeerde vacantievergoedingen bedroegen 4.630 miljoen frank waardoor de gemiddelde uitgekeerde vergoeding tot 2.500 F per persoon gestegen is, tegen 2.270 F in 1953.

Niettegenstaande deze verhoging en ondanks het krachtig ijveren van het Commissariaat-Generaal voor Toerisme (1) zijn de resultaten van 1954 niet in verhouding verbeterd. Inderdaad, het aantal overnachtingen gedurende het seizoen (van 1 mei tot 30 september) in de inrichtingen voor volksvacantie is slechts met 6.000 eenheden toegenomen, namelijk 542.834, tegen 536.886 het vorige jaar.

Welnu er waren in 1954 bijna 6.000 bedden beschikbaar in de vacantiehuizen en vacantiecentra en evenveel in de inrichtingen voor etappentoerisme; dit betekent over 4 maanden een accomodatie voor ongeveer 1.400.000 overnachtingen.

De bezettingscoëfficiënt bedroeg dus minder dan 40 % en bereikte zelfs maar 54 en 61 % gedurende de maanden juli en augustus. Er dient echter te worden opgemerkt dat de bijzonder slechte atmosferische omstandigheden gedurende het seizoen 1954 vooral het etappentoerisme ongunstig beïnvloed hebben.

Een nieuwe inspanning moet gedaan worden om het overgrote deel van de rechthebbenden op betaald verlof er toe te brengen op een oordeelkundige manier gebruik te maken van de mogelijkheden die de vacantie hen verleent.

---

(1) Het bedrag van de subsidies toegekend voor de oprichting of de uitbreiding van de vacantiehuizen en -centra werd in 1954 op 20 miljoen frank gebracht, dat is een vermeerdering van 5 miljoen frank ten opzichte van 1953.

Inrichtingen voor volksvacantie

OMSCHRIJVING	Aantal inrichtingen					Accomodatie (aantal bedden)					Overnachtingen				
	1950	1951	1952	1953	1954	1950	1951	1952	1953	1954	1950	1951	1952	1953	1954
Vacantiehuizen en -centra .	35	29	28	30	30	3.048	3.694	4.223	5.502	5.843	147.390	188.417	222.407	268.993	282.558
Jeugdherbergen	36	38	41	43	43	2.225	2.609	2.857	3.230	3.245	120.300	129.890	135.171	147.372	150.493
Natuurvriendenhuizen	15	17	23	23	26	860	850	1.035	1.077	1.307	24.798	28.221	40.758	55.071	51.205
Wandelhemen	34	31	29	28	29	1.260	1.321	1.225	1.196	1.399	57.520	46.615	45.516	65.450	58.578
Totaal	**120**	**115**	**121**	**124**	**128**	**7.393**	**8.474**	**9.340**	**11.005**	**11.794**	**350.008**	**393.143**	**443.852**	**536.886**	**542.834**

Bron : Commissariaat-Generaal voor Toerisme.

Inzake de vier grote problemen die steeds het sociaal toerisme blijven beheersen werden dan ook geen noemenswaardige vorderingen gemaakt :

1. — *Logementsverschaffing tegen billijke prijzen.*

Alhoewel de technische uitrusting van de vacantiehuizen en -centra verbeterd is, wat comfort en standing betreft, zijn de gevraagde prijzen — van 90 tot 125 F voor volledig pension — nog eigenlijk niet in het bereik van de grote massa der wedde- en loontrekkenden.

Betreffende de samenwerking tussen de verenigingen voor volksvacantie en het hotelwezen dient op een eerste ernstige en geslaagde poging te worden gewezen. Inderdaad door een arbeidersbeweging (1) werd met een tiental hotels aan de kust een overeenkomst afgesloten om aan de belanghebbende leden volledig pension van 110 F en zelfs minder te verstrekken; kinderen genoten daarbij nog belangrijke kortingen. Welnu 7.600 vacantiegasten, kinderen inbegrepen, hebben van deze overeenkomst gebruik gemaakt, zegge 800 in juni, 3.500 in juli, 2.900 in augustus en 400 in september. In totaal werden 30.000 pensiondagen geteld.

Daarenboven dient er te worden op gewezen dat 171 hotels hun medewerking aan het sociaal toerisme hadden toegezegd, waarvan 80 met 986 kamers gelegen waren in de Ardennen, 47 met 864 kamers aan de kust en 44 met 562 kamers in de overige toeristische streken. Door de belanghebbende hotelhouders wordt echter de klacht geuit dat zij praktisch alleen gedurende de maanden juli en augustus vacantiegangers hebben opgenomen.

2. — *Spreiding van het betaald verlof.*

Door de spreiding van de vacantie over de maanden mei, juni, juli en september zou het niet alleen mogelijk worden de algemene onkosten der vacantieinrichtingen

(1) Er mag eveneens melding worden gemaakt van het reeds vroeger door verschillende werkgevers genomen initiatief om tegen billijke prijzen appartementen en vacantiehuizen ter beschikking van hun personeel te stellen.

en mede de prijzen voor pension te verminderen, maar tevens de belanghebbenden toe te laten om een maximum aan voldoening en service te bekomen.

Dit probleem stuit echter op schijnbaar onoverkomelijke hinderpalen ingevolge de behoeften van de verschillende industriële en commerciële bedrijven, de beperking en de eenmaking van de perioden voor de schoolvacantie en, in zekere mate, de gewoonte om de vacantie te doen samenvallen met de lokale kermisweek.

3. — *Sparen voor de vacantie.*

Volgens het Commissariaat-Generaal voor Toerisme mag, ondanks het ijveren tot bevordering van het sparen voor de vacantie, het aantal rechthebbenden op betaald verlof, die een volwaardig gebruik maken van de hun verleende vacantie, op ongeveer 90.000 personen worden geraamd.

Hetgeen tot nog toe tot stand gebracht werd, gaat uit van het privaat initiatief van zekere werknemersorganisaties.

4. — *Transport tegen verminderde prijzen.*

Door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen werd, zoals het vorige jaar, ten behoeve van de verlofgangers heen- en terugbiljetten 3e klas tegen verminderde prijs toegestaan, met een geldigheidsduur van 20 dagen. Gelet op het gering aantal personen die er gebruik van maakten, schijnt deze reductie echter onvoldoende om de belanghebbenden aan te zetten tot het benuttigen van dit voordeel.

Daartegenover dient de actie van de reisagentschappen en autocarexploitanten te worden gesteld, die een groot deel van de vacantiegangers tot zich trekken voor drie- en vierdaagse reizen; hierdoor echter wordt de mobiliteit der vacantiegangers nog vergroot en de gemiddelde verblijfsduur in de hotels nog ingekort.

DERDE DEEL

Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK I

OVERHEIDSFINANCIËN

AFDELING I. — RIJKSFINANCIËN

De analyse van de weerslag der overheidshuishouding op de ontwikkeling van de economie stuit op ernstige moeilijkheden doordat adequate statistische gegevens ontbreken : de criteria die aan de opstelling van de beschikbare statistische overzichten ten grondslag liggen, beantwoorden niet aan de vereisten van een economische analyse.

Aldus geeft het uitvoeringsoverzicht van de begrotingen geen bevredigende aanduidingen betreffende de structuur van de uitgaven, ingedeeld volgens kostencategorieën of volgens de functies van de Overheid. Het bedrag der begrotingsuitgaven stemt bovendien niet overeen met het peil der werkelijke uitgaven. Courante bestedingen gefinancierd door middel van Schatkistvoorschotten worden in de regel niet geregistreerd als lopende uitgaven. Zij worden pas op de begroting geboekt bij hun eventuele regularisatie. Op dit ogenblik verhogen zij kunstmatig het bedrag van de dan lopende uitgaven. Het kunstmatig karakter van het uitgavenpeil op de begrotingen wordt nog versterkt door de tussenkomst van de verschillende dotatiefondsen. Hun werkelijke bestedingen komen als dusdanig niet voor op de Rijksbegroting, alhoewel zij meestal beantwoorden aan de uitvoering van een overheidsfunctie. In hun plaats wordt slechts het bedrag van de dotatie opgenomen. De uitvoering der begrotingen per dienstjaar kan daarenboven moeilijk worden ingeschakeld in een analyse van de economische ontwikkeling gedurende een kalenderjaar.

Om de hierboven vermelde redenen geeft ook de rekening van de Schatkist geen bevrediging. Zij schiet verder tekort door een onvoldoende splitsing, enerzijds, der financieringstransacties op de rekeningen voor orde en, anderzijds, van de gelden in omloop.

Voor de lokale besturen zijn de beschikbare cijfers nog minder bruikbaar. Immers, de oorspronkelijke provinciale en gemeentelijke begrotingen geven slechts een verre benadering van het werkelijk verloop der uitgaven en der ontvangsten. Zij leveren geen betrouwbaar materiaal voor een juiste kwantitatieve economische analyse.

Deze leemten zullen binnen afzienbare tijd merkelijk worden aangevuld. Met

de hervorming van de begroting op grond van de principes der nationale boekhouding, zal in 1955 een aanvang worden gemaakt. Van 1 januari 1956 af krijgt de begroting voor orde een nieuwe structuur, die in belangrijke mate zal bijdragen tot het verkrijgen van een zuiverder economisch inzicht in de verrichtingen van de Schatkist. Er wordt ook een grote inspanning geleverd om de statistieken betreffende de provinciale en gemeentelijke financiën een betere voorstelling te geven, die hun bruikbaarheid in een economische analyse zal verhogen.

§ 1. — ALGEMENE BUDGETAIRE TOESTAND

Met de hierboven genoemde beperkingen voor ogen, kan gesteld worden dat de uitvoering der begrotingen, tijdens het beschouwde jaar, verder werd gekenmerkt door een aanzienlijk tekort en door een hoog uitgavenpeil. Globaal beschouwd vertoonde het begrotingsoverzicht geen belangrijke afwijkingen van de begrotingsresultaten over 1953. Hieruit volgt dat de overheidshuishouding een factor van grotere stabiliteit was voor de economische ontwikkeling in 1954 dan in 1953.

Het globaal tekort beliep nog 16.796 miljoen frank, d. i. 919 miljoen frank minder dan het vorige jaar. Deze reeks begrotingstekorten constitueren een latente bron voor de ontwikkeling van inflatoire krachten.

In totaal klommen de uitgaven van het ene jaar tot het andere met 1.190 miljoen tot 96.793 miljoen frank, terwijl de ontvangsten, dank zij de stijging van de fiscale inkomsten, 2.109 miljoen frank meer opbrachten; zij bedroegen aldus in totaal 79.997 miljoen frank.

1. — *Uitvoering der gewone begrotingen.*

De gewone begrotingsuitgaven werden niet volledig bestreden door de gewone ontvangsten; dit doet veronderstellen dat de Overheid een deel van haar verbruiksuitgaven heeft moeten financieren met kapitaalopnemingen. Het tekort daalde evenwel van het ene jaar tot het andere met 3.998 miljoen frank tot 1.438 miljoen frank. De ontvangsten kenden een relatief sterkere stijging dan de uitgaven. Eerstgenoemde klommen met 3.454 miljoen frank, terwijl laatstgenoemde een aangroei kenden van 894 miljoen frank; hierdoor werden ze opgevoerd tot 79.241 miljoen frank en bereikten aldus een nieuw hoogtepunt.

De verklaring van de toeneming der gewone fiscale ontvangsten met 2.936 miljoen frank tot 70.682 miljoen frank wordt hierna uiteengezet (1). De niet fiscale ontvangsten op de gewone begroting registreerden een vermindering van 316 miljoen; nochtans wegens de boeking der speciale belastingopbrengsten op de Rijksmiddelenbegroting (2), vertoonden zij een toeneming van 518 miljoen in vergelijking met die van 1953.

Uit de hierbij gevoegde tabel betreffende de uitgaven per kalenderjaar met betrekking tot de laatste twee lopende dienstjaren, blijkt dat de aangroei van de

(1) Zie § 3. — *Belastingontvangsten*, blz. 192 en volgende.
(2) Wetten van 15, 16 en 17 oktober 1945 *(Belgisch Staatsblad* van 28 oktober 1945).

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1954 per dienstjaar (a)
(miljoenen franken)

DIENSTJAAR (c)	Gewone begroting (b)			Buitengewone begroting									Algemeen totaal		
				Eigenlijke buitengewone begroting			Investeringen met Marshallhulp en uitgaven met het tegenwaardefonds der E.R.P.-hulp			Muntsaneringsoperaties					
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten (d)	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
1949.....	66.857	70.993	— 4.136	551	12.190	—11.639	—	1.823	—1.823	6.678	5.365	+ 913	73.686	90.371	—16.685
1950.....	63.321	63.081	+ 240	4.846(f)	13.297	— 8.451	—	124	— 124	5.581	4.358	+1.223	73.648	80.860	—7.112
1951.....	76.866(e)	66.686	+10.180	370(g)	17.535	—17.165	—	36	— 36	8.939	5.526	+3.413	86.175	89.783	— 3.608
1952.....	77.652	76.441	+ 1.211	1.579	20.592	—19.013	1.189	50	+1.139	2.161	3.887	—1.726	82.581	100.970	—18.389
1953.....	76.834	77.311	— 477	2.608	16.101	—13.493	87	1.035	— 948	— (h)	—	—	79.529	94.447	—14.918
1954(j).....	75.908	79.067	— 3.159	2.125	16.201	—14.076	51	260	— 209	— (i)	—	—	78.084	95.528	—17.444

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Definitieve gegevens voor de dienstjaren 1949 tot 1951 en voorlopige voor de volgende dienstjaren.
(b) De ontvangsten en uitgaven voortvloeiende uit de oorlog inbegrepen, alsook de opbrengst van de effecten uitgegeven ter betalingen van de oorlogsschade 1914-1918 voor de dienstjaren 1949 tot 1952.
(c) Voor de dienstjaren 1949 en 1950, bruto-ontvangsten; sinds het dienstjaar 1951, gewone fiscale netto-ontvangsten en vanaf 1952, gewone en buitengewone fiscale netto-ontvangsten.
(d) Met uitsluiting van het provenu der geconsolideerde leningen en van de opbrengst der muntsaneringslening; inbegrepen zijn de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden en van het te Parijs op 7 september 1949 afgesloten Betalings- en Compensatieakkoord, en het provenu van de herwaardering van de goudvoorraad bij de N. B. B.
(e) Een gift van 5 miljoen frank van de Verenigde Staten ten voordele van de Nationale Dienst Opvoering Productiviteit inbegrepen.
(f) Een gift van 3 miljoen frank van de Verenigde Staten voor de oprichting van een Pathologisch Instituut aan de Universiteit te Gent inbegrepen.
(g) Een gift van 1,5 miljoen frank van de Verenigde Staten voor de zendingen van technische hulpverlening inbegrepen.
(h) De ontvangsten van de speciale belastingen zijn begrepen in de gewone fiscale ontvangsten, ten belope van 678 miljoen frank.
(i) De ontvangsten van de speciale belastingen ziin begrepen in de gewone fiscale ontvangsten, ten belope van 666 miljoen frank.
(j) Per einde mei 1955.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1954 per kalenderjaar

(miljoenen franken)

JAARTAL	Gewone begroting (a)					Buitengewone begroting (b)			Algemeen totaal		
	Ontvangsten			Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven(d)	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
	Fiscale(c)	Niet fiscale	Totaal								
1949	55.348	6.037 (e)	61.385	74.036	— 12.651	6.593	15.246	— 8.653	67.978(e)	89.282	— 21.304
1950	58.098	7.947 (e)	66.045	74.721	— 8.676	10.310	21.080	— 10.770	76.355(e)	95.801	— 19.446
1951	69.647	7.413 (e)	77.060	68.828	+ 8.232	9.164	22.146	— 12.982	86.224(e)	90.974	— 4.750
1952	71.279	7.414 (e)	78.693	75.955	+ 2.738	4.381	25.338	— 20.957	83.074(e)	101.293	— 18.219
1953	67.746	6.603	74.349	78.347	— 3.998	3.539	17.256	— 13.712	77.888	95.603	— 17.715
1954	70.682	7.121	77.803	79.241	— 1.438	2.194	17.552	— 15.358	79.997	96.793	— 16.796

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) De ontvangsten en uitgaven voortvloeiende uit de oorlog inbegrepen.
(b) Met uitsluiting van het provenu der geconsolideerde leningen.
(c) Voor de jaren 1949 en 1950, bruto-ontvangsten; sinds het jaar 1951, gewone fiscale netto-ontvangsten en vanaf 1952 gewone en buitengewone fiscale netto-ontvangsten.
(d) Met inbegrip van de uitvoering der Bretton-Woods-akkoorden en van het te Parijs op 7 september 1949 afgesloten Betalings- en Compensatieakkoord.
(e) De opbrengst van de lening uitgeschreven ter betaling van de oorlogsschade 1914-1918 inbegrepen.

gewone begrotingsuitgaven toe te schrijven is aan de verhoging der uitkeringen op de Dienst der Rijksschuld, voor pensioenen en voor algemeen bestuur. Op de andere posten, vooral op die der toelagen en der onderhoudswerken en diensten, werden enkele besparingen verwezenlijkt.

Budgetaire uitgaven naar de belangrijkste hoofdstukken
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitgaven gedurende het jaar 1953 voor rekening van de dienstjaren 1952 en 1953	Uitgaven gedurende het jaar 1954 voor rekening van de dienstjaren 1953 en 1954	Verschil
Gewone uitgaven :			
Rijksschuld	9.954	11.151	+ 1.197
Pensioenen	10.522	11.089	+ 567
Kwade posten en terugbetalingen	1.104	968	— 136
Algemene bestuursuitgaven (personeel en materieel)	22.118	23.466	+ 1.348
Toelagen	27.328	26.852	— 476
Onderhoudswerken en benodigdheden	1.767	1.283	— 484
Andere gewone uitgaven en uitgaven voortvloeiende uit de oorlog	4.464	4.337	— 127
Totaal	**77.257**	**79.146**	+ **1.889**
Buitengewone uitgaven :			
Rijksschuld	605	1.118	+ 513
Kredieten betreffende de voorschotten	1.340	678	— 662
Kredieten betreffende de deelnemingen	845	1.207	+ 362
Kredieten betreffende de nieuwe beleggingen	14.039	12.587	— 1.452
Kredieten betreffende het herstel van het Openbaar Domein	1.486	1.375	— 111
Marshall- en E. R. P.-hulp	890	399	— 491
Andere uitgaven	32	—	— 32
Totaal	**19.237**	**17.364**	— **1.873**
Algemeen totaal	**96.494**	**96.510**	+ **16**

Bron : Ministerie van Financiën.

De belangrijke tekorten op de globale begrotingen brachten een sterke uitzetting der overheidsschuld met zich en, bijgevolg, van de hieraan verbonden financiële lasten. Bovendien werden de rente-uitkeringen nog opgevoerd door de partiële consolidering tijdens de laatste jaren van de uitstaande vlottende schuld.

Aldus stegen de uitgaven op de gewone begroting der overheidsschuld met 1.197 miljoen frank. De pensioenuitkeringen vermeerderden met 567 miljoen als gevolg, enerzijds, van de verhoging der militaire pensioenen, van de herstel-

pensioenen en van de pensioenen voor oorlogsslachtoffers met 10 % (1) en, anderzijds, de opvoering der mijnwerkerspensioenen (2). De financiële last van de algemene pensioensverhoging (3) en van de nieuwe regeling voor vrij verzekerden (4) werd niet geboekt op de begroting van 1954. Een terugvorderbaar Schatkistvoorschot van 324 miljoen frank werd hiervoor toegestaan aan de Nationale Kas voor Rust- en Overlevingspensioenen.

Het bezuinigingsprogramma van de Regering omvatte o. m. het stopzetten van nieuwe aanwervingen. De verzekering van sommige speciale diensten o. m. van

Budgetaire uitgaven

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Uitgaven gedurende het jaar 1953 voor rekening van de dienstjaren 1952 en 1953	Uitgaven gedurende het jaar 1954 voor rekening van de dienstjaren 1953 en 1954	Verschil
Begroting van de Rijksschuld	10.558	12.269	+ 1.711
Begroting van de Pensioenen	10.522	11.089	+ 567
Begroting van de Kwade Posten en Terugbetalingen	1.104	966	— 138
Begroting van het Ministerie van Binnenlandse Zaken	7.629	7.217	— 412
Begroting van het Ministerie van Justitie	1.546	1.583	+ 37
Begroting van het Ministerie van Verkeerswezen	5.975	6.066	+ 91
Begroting van het Ministerie van Openbare Werken en van Wederopbouw	8.091	7.107	— 984
Begroting van het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg	8.432	8.136	— 296
Begroting van het Ministerie van Openbaar Onderwijs	8.354	8.567	+ 213
Begroting van het Ministerie van Volksgezondheid	4.244	4.796	+ 552
Begroting van de Rijkswacht	1.158	1.187	+ 29
Begroting van het Ministerie van Financiën	5.674	5.463	— 211
Begroting van het Ministerie van Economische Zaken en Middenstand	2.403	2.435	+ 32
Begroting der Dotatiën en van andere ministeriële departementen	2.608	1.819	— 789
Totaal	**78.298**	**78.700**	+ **402**
Begroting van het Ministerie van Landsverdediging	18.196	17.810	— 386
Algemeen totaal	**96.494**	**96.510**	+ **16**

Bron : Ministerie van Financiën.

(1) Wet van 16 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 9 april 1954).
(2) Koninklijk besluit van 31 juli 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 12 augustus 1954).
(3) Wet van 28 juni 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1954).
(4) Wet van 11 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 19 maart 1954).

het leger en van het onderwijs vergde evenwel de opneming van een belangrijk aantal nieuwe werkkrachten. De uitbreiding der speciale kaders is dan ook grotendeels verantwoordelijk voor de aangroei van de uitgaven voor algemeen bestuur.

De inkrimping der toelagen is niet reëel. Zij is namelijk te verklaren door het feit dat in 1953 ongeveer 3 miljard frank werd uitbetaald voor rekening van het dienstjaar 1952, terwijl in 1954 slechts 1,4 miljard frank toelagen werden verstrekt voor rekening van het dienstjaar 1953. De besparingen op de post der werken en andere uitgaven stonden in verband met de afwikkeling van de stormschade opgelopen in februari 1953. In dat jaar werd hiervoor 824 miljoen frank uitbetaald, terwijl deze uitkeringen in 1954 terugliepen tot 314 miljoen frank.

2. — *Uitvoering der buitengewone begrotingen.*

Het wegvallen van de uitzonderlijke inkomsten in verband met de muntsanering, alsmede de vermindering der ontvangen E. R. P.-gelden deden de buitengewone ontvangsten dalen, van het ene jaar tot het andere, met 1.350 miljoen tot 2.194 miljoen frank.

Het peil der buitengewone uitgaven vertoonde weinig verandering; het steeg met 296 miljoen tot 17.552 miljoen frank. Deze vermeerdering blijkt niet uit het verloop der buitengewone uitgaven op rekening der laatste twee lopende dienstjaren; deze doen een vermindering uitschijnen van 1.873 miljoen frank. Het verschil in ontwikkeling is te verklaren door de regularisatieverrichtingen op de lopende eerste drie dienstjaren, die in het uitvoeringsoverzicht der begroting per kalenderjaar worden opgenomen. Bijgevolg bestaat er veel kans dat de uitgaven, in vergelijking met het vorige jaar, in werkelijkheid zijn gedaald. Hun inkrimping zou vooral toe te schrijven zijn aan een merkelijke besnoeiing van de directe en indirecte investeringen.

De voorschotten door de Schatkist verleend verminderden met 662 miljoen frank, alhoewel in augustus 1954 een uitzonderlijk voorschot van 300 miljoen frank werd uitbetaald aan het Rijksfonds voor Verzekering tegen Ziekte en Invaliditeit ter aanzuivering van zijn tekort op 31 december 1952. De daling van het bedrag der uitgekeerde voorschotten is te verklaren door de afwikkeling van de rekening met Ruanda-Urundi. In 1953 werd namelijk het derde en vierde terugvorderbaar voorschot van 400 miljoen frank uitgekeerd tot steun van de economische en sociale ontwikkeling van het gebied. In 1954 werd op deze rekening geen verrichting ingeschreven; de vijfde schijf zal slechts in januari 1955 worden uitbetaald. De kredieten betreffende de deelnemingen werden daarentegen opgevoerd met 362 miljoen frank. Zij worden voorzien ten behoeve van de Staatsinschrijvingen op de leningen van de Nationale Maatschappij voor Goedkope Woningen en Woonvertrekken en van de Nationale Maatschappij voor de Kleine Landeigendom. Deze inschrijvingen vermeerderden van 830 miljoen frank in 1953 tot 1.085 miljoen frank in 1954.

Naarmate het wederbewapeningsprogramma werd voltooid, verminderde de nood aan nieuwe investeringen. Hun bedrag kon tijdens het beschouwde jaar merkelijk worden besnoeid, namelijk met 1.452 miljoen frank. Hun inkrimping verklaart volledig de vermindering van de kredieten betreffende de nieuwe vastleggingen.

De uitgavenpost, die in vergelijking met 1953, de grootste aangroei vertoonde is die der overheidsschuld. Dit kwam doordat de Schatkist de terugbetaling verzekerde van de 4,5 % kasbons, met een looptijd van 5 jaar, uitgegeven in 1949 door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. De totale last hiervan bedroeg 1.090 miljoen frank. In totaal bleef de toeneming van de buitengewone uitgaven in verband met de overheidsschuld beperkt tot 513 miljoen frank, doordat in 1953 nog 605 miljoen frank werden uitbetaald voor het dienstjaar 1952 tot aflossing van de muntsaneringslening.

De overige uitgavenposten van de buitengewone begroting vertoonden een lichte inkrimping o. m. deze voor het onderhoud van het Staatsdomein, voor de investeringen gefinancierd door tegenwaardegelden en voor diversen.

Dit overzicht doet uitschijnen dat de stijging der Staatsuitgaven vooral betrekking had op transfersverrichtingen en bijgevolg slechts onrechtstreeks bevorderlijk voor de economische bedrijvigheid. De bestedingen voor goederen en diensten — « real expenditure » — gingen naar alle waarschijnlijkheid achteruit. Bovendien werd de inflatoire invloed van de stijging der transfersuitgaven meer dan gecompenseerd door de toeneming van de ontvangsten.

§ 2. — FISCALE POLITIEK

1. — *Directe belastingen.*

De wetgever heeft tijdens het beschouwde jaar een gunstiger klimaat willen scheppen voor de ontwikkeling van het bedrijfsleven. Daartoe werd de wetgeving inzake directe belastingen op twee belangrijke punten gewijzigd.

Een meer rationele en meer evenwichtige belastingdruk werd ingesteld voor de conjunctuurgevoelige ondernemingen. De wet van 18 februari 1954 (1) biedt de mogelijkheid om bij de vaststelling van de belastingplicht de bedrijfswinst te verminderen met de bedrijfsverliezen geleden gedurende de voorgaande vijf jaren of dienstjaren. Voordien was deze compensatiefaciliteit beperkt tot twee jaar. Door de nieuwe wetgeving zal de nadelige werking van de progressiviteit der bedrijfsbelasting op ondernemingen met sterke cyclische schommelingen in hun bedrijvigheid, worden verzacht.

Van grotere betekenis is de belastingvermindering toegestaan op de nieuwe investeringen. De wet van 1 juli 1954 (2) en het koninklijk uitvoeringsbesluit van 23 juli 1954 (3) verlenen een vrijstelling inzake cedulaire belastingen (bedrijfs- en mobiliënbelasting) en van de nationale crisisbelasting op de belastbare winsten van industriële en ambachtelijke bedrijven, tot een beloop van 30 % van de afschrijvingswaarde der nieuwe investeringen in productief materieel en productieve outillering. De ontlasting wordt verstrekt op de investeringen doorgevoerd in België binnen een termijn van 2 jaar, ingaande op 1 juli 1954. Zij wordt afgerekend over een periode van drie jaar, te beginnen met de belastingperiode waarin de

(1) *Belgisch Staatsblad* van 6 maart 1954.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1954.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 28 juli 1954.

nieuwe investeringen worden tot stand gebracht. Zo de bedrijfswinst onvoldoende is of bij gebrek aan winst mag de niet verrekende vrijstelling worden overgedragen naar de winsten over de eerstvolgende vijf belastbare dienstjaren. Komen voor deze vrijstelling alleen in aanmerking de belastingplichtigen, die een boekhouding hebben aangelegd en die voor ten minste 250.000 F productieve investeringen per belastingperiode doorvoeren.

Twee wijzigingen met een meer technisch karakter dienen nog te worden vermeld. De eerste, voorzien in de wet van 23 februari 1954 (1), wil de misbruiken inzake inkomstenbelasting verhinderen, die, door middel van holdingmaatschappijen met een zetel in het buitenland, door sommige belastingplichtigen wordt gepleegd. Een tweede verandering wijzigt de samengeschakelde wetten op de inkomstenbelastingen met het doel de toestand der loon- en weddetrekkenden te regulariseren (2).

2. — *Douane- en accijnsrechten.*

Het algemeen tarief der invoerrechten werd meermaals aangepast in overeenstemming met de Nederlands-Belgisch-Luxemburgse Douane-overeenkomst (3).

De uitbreiding van de gemeenschappelijke markt voor kolen en staal tot de speciale staalsoorten gaf eveneens aanleiding tot wijzigingen in de betrokken douanerechten (4).

Het ministerieel besluit van 8 oktober 1954 (5), aangevuld door het ministerieel besluit van 12 november 1954 (6), bepaalt de goederen komende uit Belgisch-Kongo, uit de door België beheerde gebiedsdelen in Afrika of uit de Nederlandse overzeese gebiedsdelen, die geheel of gedeeltelijk zijn vrijgesteld van invoerrechten.

Bij koninklijk besluit van 22 oktober 1954 (7) werd het invoerrecht op appelsienen, mandarijnen en citroenen verminderd gedurende de periode gaande van 25 oktober 1954 tot 31 december 1954.

De wet van 8 maart 1954 (8) verlengt voor een periode van twee jaar de sinds 1952 verlaagde accijnsrechten op sigaren.

Verder werd de terugbetaling opgeheven van de rechten op benzine aangekocht in het binnenland door buitenlandse toeristen (9).

---

(1) *Belgisch Staatsblad* van 6 maart 1954.

(2) Wet van 17 maart 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 31 maart 1954).

(3) Koninklijk besluit van 28 juli 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 31 juli 1954); koninklijk besluit van 15 september 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 29 september 1954); koninklijk besluit van 16 september 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 22 september 1954); koninklijk besluit van 28 december 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 31 december 1954).

(4) Koninklijk besluit van 29 juli 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 31 juli 1954); koninklijk besluit van 16 september 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 29 september 1954).

(5) *Belgisch Staatsblad* van 16 oktober 1954).

(6) *Belgisch Staatsblad* van 14 november 1954).

(7) *Belgisch Staatsblad* van 24 oktober 1954.

(8) *Belgisch Staatsblad* van 13 mei 1954.

(9) Ministerieel besluit van 27 september 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 9 oktober 1954).

Ten einde een tijdelijke stijging van het indexcijfer der levensduurte te bestrijden werd het invoerrecht op de tot verbruik aangegeven koffie verlaagd van 4,5 % tot 3 %, gedurende de periode gaande van 20 juni 1954 tot 20 december 1954 (1).

3. — *Registratierechten.*

De wijzigingen in 1954 aangebracht aan dit hoofdstuk van de fiscale wetgeving hebben uitsluitend betrekking op de zegelrechten en de hiermede gelijkgestelde taksen.

Aldus werd bij koninklijk besluit van 1 april 1954 (2) de vrijstelling van factuurtaks op de doorvoer uitgebreid tot het internationaal luchtvervoer.

Hetzelfde besluit voorziet verder, naast enkele technische verbeteringen, een vermindering van de overdrachttaks op bepaalde producten van de petroleumindustrie, op sommige bouwstoffen en op enkele andere goederen.

Het koninklijk besluit van 10 april 1954 (3) treft nieuwe beschikkingen inzake de overdrachttaks op plantaardige oliën en hiermede verband houdende producten, op verven en vernissen, enz.

Het regime van de weeldetaks op motorrijtuigen en moto's werd hervormd door het ministerieel besluit van 27 augustus 1954 (4).

§ 3. — BELASTINGONTVANGSTEN

De uitvoering van de begrotingen werd tijdens het beschouwde jaar gunstig beïnvloed door de aangroei der gewone belastingontvangsten. Deze bereikten in totaal 70.683 miljoen frank en vertoonden, in vergelijking met 1953, een meeropbrengst van 2.937 miljoen frank of 4,3 %. Deze verbetering was algemeen. De opbrengst van de directe belastingen ging het meest vooruit; zij vermeerderde met 1.720 miljoen of 5,6 % en bereikte 32.531 miljoen frank. Wegens douane- en accijnsrechten klommen de inkomsten met 491 miljoen of 3,8 % tot 13.469 miljoen frank. Het rendement der registratierechten ging het minst vooruit; het steeg met 720 miljoen of 3 % tot 24.683 miljoen frank.

Ingevolge dit verloop werd de structuur van de belastingontvangsten enigszins gewijzigd : het aandeel van de directe belastingen in de totale belastingopbrengst ging omhoog, terwijl dat der indirecte belastingen verminderde.

De verbetering van het belastingrendement was voor een deel toe te schrijven aan de grotere economische activiteit, maar, zoals hieronder wordt vermeld, speelden andere factoren, o. m. van technische aard, een belangrijke rol.

---

(1) Koninklijk besluit van 17 juni 1954. (*Belgisch Staatsblad* van 20 juni 1954)
(2) *Belgisch Staatsblad* van 7 april 1954.
(3) *Belgisch Staatsblad* van 17 april 1954.
(4) *Belgisch Staatsblad* van 29 augustus 1954.

Gewone fiscale ontvangsten per kalenderjaar zonder onderscheid van dienstjaar (a)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954
	Miljoenen franken					
Directe belastingen	24.098	26.455	33.843	32.761	30.811	32.531
Douane- en accijnsrechten .	11.460	11.793	12.453	13.675	12.977(b)	13.469(b)
Registratierechten	19.790	19.850	23.350	24.843	23.958	24.683
Totaal	**55.348**	**58.098**	**69.646**	**71.279**	**67.746**	**70.683**
	Percenten van het totaal					
Directe belastingen	43,5	45,5	48,6	46,0	45,5	46,0
Douane- en accijnsrechten .	20,7	20,3	17,9	19,2	19,1	19,1
Registratierechten	35,8	34,2	33,5	34,8	35,4	34,9
Totaal	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Sinds het jaar 1951, netto-ontvangsten.
(b) Niet inbegrepen de opbrengsten voor de dienstjaren 1953 en 1954 voortspruitend uit de verhoging van het accijnsrecht op lichte minerale oliën (wet van 26 juli 1952, *Belgisch Staatsblad* van 1 en 2 september 1952), die naar de buitengewone begroting overgeheveld werden en respectievelijk 1.114 en 1.169 miljoen frank belopen.

Fiscale ontvangsten van de Staat
(miljoenen franken)

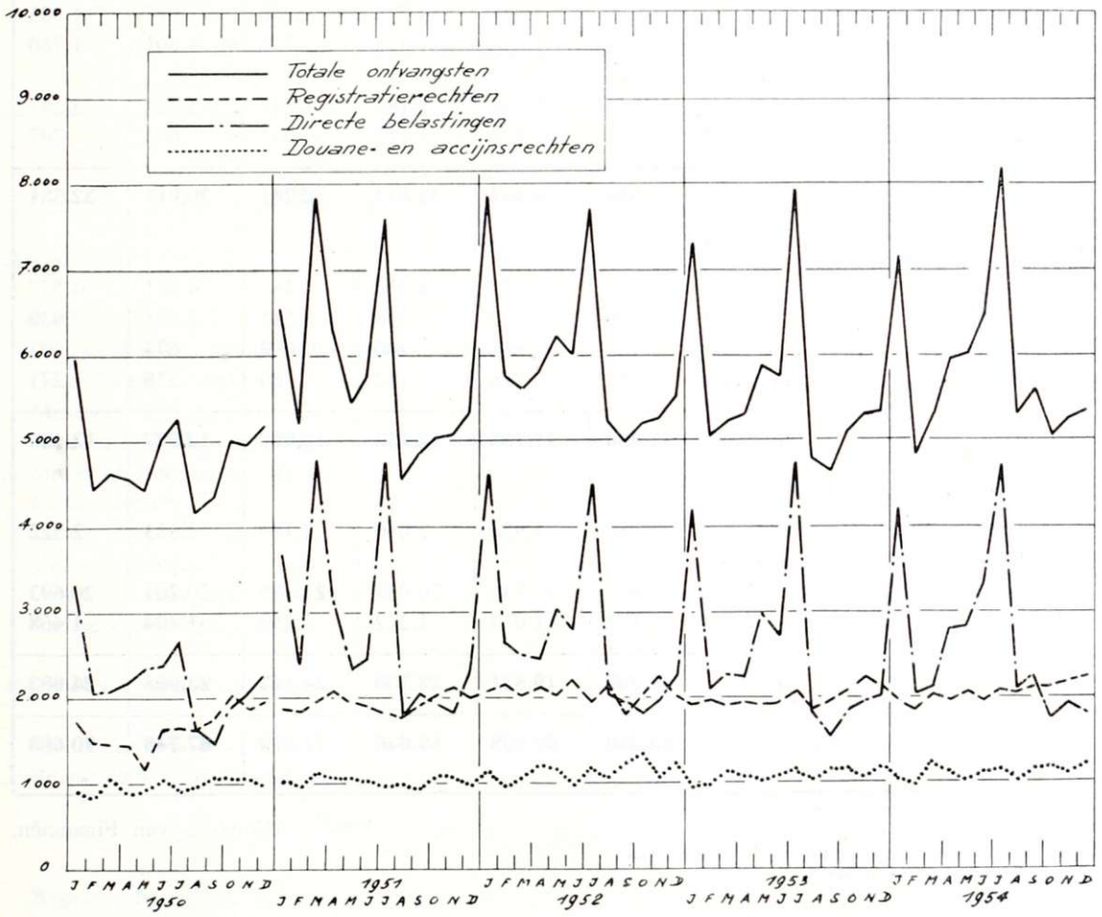

Bron : Ministerie van Financiën.

1. — *Directe belastingen.*

De aanzienlijke toeneming van de opbrengst der directe belastingen is vooral toe te schrijven aan technische oorzaken. In 1953 liepen de ontvangsten terug wegens de recente instelling van de eenmalige aanslagprocedure. Dit systeem bleek trouwens weinig efficiënt en in 1954 kwam de administratie terug tot het oude stelsel van belastingaanslag in twee stadia. Hierdoor werd niet alleen het vroegere tempo der belastingontvangsten hersteld, maar kon eveneens een belangrijk deel van de achterstand worden ingehaald. De administratie leverde nog een

Gewone fiscale ontvangsten (a)
Indeling volgens categorie der ontvangsten
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949 (dienstjaar 1948-dienstjaar 1949)	1950 (dienstjaar 1949-dienstjaar 1950)	1951 (dienstjaar 1950-dienstjaar 1951) (b)	1952 (dienstjaar 1951-dienstjaar 1952) (b)	1953 (dienstjaar 1952-dienstjaar 1953) (b)	1954 (dienstjaar 1953-dienstjaar 1954) (b)
Directe belastingen :						
Grondbelasting	270	456	432	440	436	469
Mobiliënbelasting	2.169	2.280	3.204	3.659	3.709	3.690
Bedrijfsbelasting	3.535	4.816	16.434	18.089	18.153	18.192
Aanvullende personele belasting	1.275	1.481	1.686	2.394	2.245	2.541
Nationale crisisbelasting	6.220	7.125	4.778	2.769	2.017	1.905
Verkeersbelasting	888	1.318	1.456	1.525	1.601	1.780
Sommen verkregen op afgesloten dienstjaren	4.943	6.149	4.146	2.844	1.984	3.247
Diversen	4.798	2.829	1.617	1.041	666	707
Totaal	**24.098**	**26.454**	**33.843**	**32.761**	**30.811**	**32.531**
Douane- en accijnsrechten :						
Douanerechten	3.332	3.975	4.353	4.383	4.381	4.577
Accijnsrechten	7.106	7.032	7.268	8.511	7.685	7.930
Verbruikstaks	753	668	700	692	673	691
Diversen	269	118	132	89	238	271
Totaal	**11.460**	**11.793**	**12.453**	**13.675**	**12.977**	**13.469**
Registratierechten :						
Registratierechten	1.780	1.928	2.040	2.189	2.353	2.522
Zegel en met het Zegel gelijkgestelde taksen	16.887	16.846	20.088	21.395	20.201	20.693
Diversen	1.123	1.077	1.222	1.259	1.404	1.468
Totaal	**19.790**	**19.851**	**23.350**	**24.843**	**23.958**	**24.683**
Algemeen totaal	**55.348**	**58.098**	**69.646**	**71.279**	**67.746**	**70.683**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Per kalenderjaar, zonder onderscheid van dienstjaar.
(b) Netto-ontvangsten vanaf het jaar 1951.

ernstige inspanning om de in betwisting zijnde aanslagen af te handelen. Aldus daalde het bedrag van de nog te innen belastingen op de afgesloten dienstjaren, van einde december 1953 tot einde december 1954, met 3.500 miljoen frank. Terzelfder tijd slonk het aantal klachten met 31.282 tot 67.205.

De invloed van deze maatregelen kwam vooral tot uiting in de toeneming van de belastingontvangsten op afgesloten dienstjaren. Het bedrag er van steeg met 1.263 miljoen frank; dit is meer dan 73 % van de totale vermeerdering der directe belastinginkomsten. Ook het gezamenlijk bedrag van de bedrijfs-, aanvullende personele en nationale crisisbelasting onderging lichtelijk de invloed van deze technische aanpassingen.

Het rendement der grondbelasting werd gunstig beïnvloed door de structurele verruiming van de belastingbasis, maar de belangrijkste factor van deze verbetering is wellicht de opvoering geweest van het tempo der inkohieringen.

De opbrengst van de mobiliënbelasting lag nagenoeg op hetzelfde peil als in 1953; de geringere dividenduitkeringen van in het binnenland gevestigde ondernemingen werden grotendeels gecompenseerd door grotere winstuitkeringen vanwege Kongolese vennootschappen.

Zoals ieder jaar is de meer-opbrengst van de verkeersbelasting te verklaren door de permanente uitbreiding van het aantal motorvoertuigen.

Uit dit overzicht blijkt dat de hogere directe belastinginkomsten slechts in geringe mate toe te schrijven zijn aan de opleving van de economie.

2. — *Douane- en accijnsrechten.*

De inkomsten uit hoofde van douanerechten klommen, van het ene jaar tot het andere, met 196 miljoen of 4,5 % tot 4.577 miljoen frank en bereikten aldus

Accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1953	1954
Accijnsrechten.		
Bier	1.127	1.159
Gegiste dranken van vruchtensap of vruchtenmost	—	—
Gedistilleerde dranken	571	586
Minerale oliën	2.537	2.663
Glucose en andere niet kristalliseerbare suiker	4	5
Suiker en raffinagestroop	150	161
Mineraalwater	175	180
Tabak	3.118	3.172
Uitheemse wijnen	—	—
Gegiste mousserende dranken	3	4
Aansteektoestellen	—	—
Bijzondere verbruikstaks.		
Alcohol en brandewijn	672	690
Bijgevoegde verbruiksrechten op alcohol	—	—
Totaal	**8.357**	**8.621**
Bijgevoegde rechten op lichte minerale oliën	1.113	1.169
Openingstaks	115	120

Bron : Ministerie van Financiën.

een nieuw recordpeil. Deze aangroei staat in verband met de toeneming van de invoer. Daarnaast werd het rendement ook beïnvloed door de talrijke tariefwijzigingen in 1953 en 1954 doorgevoerd in overeenstemming met de Nederlands-Belgisch-Luxemburgse Douane-overeenkomst en de instelling van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.

De ontvangsten der accijnzen verhoogden met 245 miljoen of 3,2 %. Zij bereikten 7.930 miljoen frank, dit is een nieuw maximum indien de opbrengst van de speciale belasting op de benzine niet wordt meegerekend in de gewone ontvangsten van 1952. Uit bovenstaande tabel blijkt dat de verbetering van het rendement algemeen was en bijgevolg — gezien het stabiel prijsverloop — wijst op een verhoging van het verbruik.

Dezelfde verklaring beantwoordt aan de stijging van de opbrengst der verbruikstaks met 18 miljoen frank of 2,7 %.

3. — *Registratierechten.*

De opbrengst der eigenlijke registratierechten steeg met respectievelijk 169 miljoen of 7,18 % tot het recordcijfer van 2.522 miljoen frank. Die der diverse rechten bereikte eveneens een nieuw hoogtepunt, dank zij een aangroei van 64 miljoen frank of 4,6 %. De vooruitgang van het rendement der zegelrechten en van de hiermede gelijkgestelde taksen was eerder zwak : 492 miljoen frank of 2,4 %. Op te merken valt dat dit percentage lager ligt dan dat betreffende de ontvangsten wegens douane- en accijnsrechten. Verschillende oorzaken kunnen dit verloop verklaren. Tijdens het beschouwde jaar werd de controle inzake toepassing van de overdrachtstaks verzacht. De taks op de tot verbruik aangegeven koffie werd verlaagd. Tevens werd de vrijstelling bij de invoer veralgemeend en werden de leveringen voor «offshore»-bestellingen volledig ontlast. Deze en andere maatregelen, o. m. de instelling van een nieuw stelsel voor de heffing van de weeldetaks op autorijtuigen en moto's, de aanpassingen van de overdrachtstaks op de invoer met het doel de gelijkstelling tot stand te brengen tussen de ingevoerde en in het binnenland vervaardigde producten, verduisteren de invloed van het algemeen conjunctuurverloop op de opbrengst van de zegelrechten en van de hiermede gelijkgestelde taksen.

Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen

(miljoenen franken)

MAAND	1952	1953	1954
Januari	1.816,3	1.660,6	1.684,4
Februari	1.892,1	1.705,7	1.559,1
Maart	1.714,8	1.572,7	1.709,4
April	1.821,7	1.622,8	1.633,6
Mei	1.733,2	1.644,6	1.745,6
Juni.....	1.918,3	1.617,3	1.640,5
Juli	1.696,6	1.672,3	1.697,7
Augustus	1.885,2	1.635,6	1.786,0
September	1.531,8	1.648,2	1.799,1
Oktober	1.727,5	1.752,4	1.768,5
November	1.964,1	1.924,5	1.838,9
December	1.693,1	1.744,1	1.829,7
Totaal	**21.394,8**	**20.201,0**	**20.692,5**

Bron : Ministerie van Financiën.

§ 4. — FINANCIERING VAN DE SCHATKISTVERRICHTINGEN

1. — *Algemeen overzicht.*

De kastoestand van de Schatkist was tijdens het beschouwde jaar eerder kritiek; het bedrag van de kredieten opgenomen bij de Nationale Bank van België lag steeds dicht bij de grens van 10 miljard frank. De voornaamste oorzaken er van waren het nog steeds belangrijk tekort op de begrotingen en de verrichtingen met het oog op de consolidering van een deel der vlottende schuld.

Uit onderstaande tabel blijkt dat de Schatkist voor een bedrag van 2.450 miljoen frank additionele geldmiddelen diende te vinden ter financiering van het negatief saldo op de begroting voor orde. Het tekort voortvloeiend uit de verrichtingen op de rekeningen voor orde is moeilijk te verklaren; het kan evengoed voortspruiten uit een verschil tussen de werkelijke uitgaven van de dotatiefondsen en de op de begroting voorziene dotaties als uit een inkrimping van de bij de Schatkist in bewaring gegeven liquiditeiten. Een beter inzicht in de verrichtingen op de begroting voor orde zal worden verkregen in 1955. De rekeningen voor orde zullen immers voortaan ingedeeld worden in drie categorieën :

a) fondsen in hoofdzaak gespijsd door begrotingskredieten;

b) fondsen gespijsd met gelden, die in de begroting zullen opgenomen worden;

c) fondsen in hoofdzaak gespijsd met aan de begroting vreemde gelden.

Ontwikkeling van de toestand van de Thesaurie in 1954
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Ingang	Uitgang
Deficit op de begrotingsverrichtingen (a)		16.796
Thesaurievoorschotten (per saldo)	724	
Gelden voor orde (per saldo)		2.450
Regularisatie van de uitgaven gedaan in december 1953 voor het dienstjaar 1954	467	
Uitgaven gedaan in december 1954 voor het dienstjaar 1955		1.235
Provenu van geconsolideerde leningen	27.943	
Nettovermindering van de vlottende schuld		8.636
a) op halflange termijn		*3.217*
b) op korte termijn		*5.419*
Totaal	**29.134**	**29.117**
Vermeerdering van de totale kasmiddelen der Schatkist		17
Algemeen totaal	**29.134**	**29.134**

(a) De opbrengst van de geconsolideerde leningen niet inbegrepen.

Bron : Ministerie van Financiën.

Bovendien zullen in elk van deze categorieën de fondsen samengebracht worden met dezelfde beschikkingsmodaliteiten. Aldus zal ieder categorie drie groepen van fondsen omvatten :

a) fondsen waarvan de uitgaven onderworpen zijn aan het voorafgaande visa van het Rekenhof;

b) fondsen waarvan de bestedingen toegelaten zijn mits goedkeuring van het Ministerie van Financiën;

c) fondsen waarover onmiddellijk kan beschikt worden door de rekenplichtigen die de ontvangsten hebben verwezenlijkt.

Per saldo diende de Schatkist nog 768 miljoen frank uitgaven te financieren, die in december van het lopende dienstjaar worden gedaan voor rekening van het volgend dienstjaar.

De Schatkist vond evenwel voor 724 miljoen frank additionele geldmiddelen doordat de terugbetalingen op vroeger toegestane Schatkistvoorschotten de nieuwe verstrekkingen overtroffen. In het zoëven genoemd bedrag is begrepen een uitgave van 2 miljard frank voor de wederaankoop van dollars bij de Nationale Bank ter vereffening van het vroeger verdisconteerde trekkingsrecht op het Internationaal Monetair Fonds.

Verreweg de meeste financieringsmiddelen werden aangetrokken op de gelden kapitaalmarkt. Door haar leningsverrichtingen kreeg de Schatkist beschikking over 19.307 miljoen frank nieuwe geldmiddelen.

De algemene kas der rekenplichtigen slonk met 871 miljoen frank, terwijl het onbeschikbaar tegoed bij de Nationale Bank werd vrijgegeven voor 888 miljoen frank.

2. — *Ontwikkeling van de Rijksschuld.*

Uit hetgeen voorafgaat blijkt dat de belangrijkste financieringsmiddelen worden opgenomen in de Rijksschuld. Deze levert daarom essentiële aanduidingen betreffende de primaire geldstromen doorheen de economie. Dit is de reden waarom haar ontwikkeling hier meer in detail wordt besproken.

De globale Rijksschuld steeg in 1954 met 15.958 miljoen of 5,7 % tot 298.227 miljoen frank. Dit bedrag wijkt enigszins af van datgene opgenomen in de rekening van de Schatkist. Het verschil is toe te schrijven aan de contractuele aflossingen op de Rijksschuld, opgenomen in de gewone begrotingsuitgaven.

De eigenlijke schuldverbintenissen van de Staat kenden een nog sterkere expansie; ze vermeerderden met 17.062 miljoen of 6,3 % tot 286.434 miljoen frank. Het bedrag van de indirecte schuld daalde daarentegen met 1.105 miljoen of 8,6 % tot 11.793 miljoen frank.

Algemeen beschouwd kan gesteld worden dat de last van de Rijksschuld voor de economie niet ondraaglijk is : de verhouding van de Rijksschuld tot het nationaal inkomen is in andere landen, met zelfde structuur, merkelijk hoger. Meer zorgwekkend is het snel tempo van haar aangroei. Het vertoont een neiging de expansiebeweging van de economie te overtreffen.

Verreweg het grootste gedeelte van de leningen werd uitgeschreven in het binnenland. Hierdoor, en dank zij de belangrijke terugbetalingen door het buiten-

Rijksschuld (a)
Toestand einde jaar
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Binnenlandse schuld :	**235.938**	**231.478**	**238.715**	**247.452**	**260.582**	**275.923**
Directe binnenlandse schuld	205.646	201.855	208.356	216.127	227.372	242.654
Geconsolideerde schuld	*110.725*	*104.549*	*106.551*	*119.197*	*130.564*	*155.163*
Schuld op halflange termijn	*36.167*	*36.734*	*33.893*	*27.859*	*29.735*	*24.845*
Schuld op korte termijn	*58.754*	*60.572*	*67.912*	*69.071*	*67.073*	*62.646*
Indirecte binnenlandse schuld	11.111	11.014	10.916	12.115	11.987	10.893
Geconsolideerde schuld	*9.021*	*8.924*	*8.826*	*8.725*	*8.624*	*9.920*
Schuld op halflange termijn	*2.090*	*2.090*	*2.090*	*3.390*	*3.363*	*973*
Particulier tegoed op postrekeningen	19.181	18.609	19.443	19.210	21.223	22.376
Buitenlandse schuld :	**16.491**	**17.227**	**15.854**	**18.869**	**21.687**	**22.304**
Directe buitenlandse schuld	15.539	16.282	14.926	17.949	20.776	21.404
Geconsolideerde schuld	*13.288*	*13.037*	*12.768*	*13.357*	*13.667*	*14.765*
Schuld op halflange termijn	*1.748*	*1.250*	*1.400*	*3.341*	*2.567*	*2.039*
Schuld op korte termijn	*503*	*1.995*	*758*	*1.251*	*4.542*	*4.600*
Indirecte geconsolideerde buitenlandse schuld	952	945	928	920	911	900
Algemeen totaal	**252.429**	**248.705**	**254.569**	**266.321**	**282.269**	**298.227**

Bron : Ministerie van Financiën.

(a) Exclusief de uit de oorlog 1914-1918 voortvloeiende intergeallieerde schuld, groot 21,3 miljard frank.

land op vroegere leningen, konden de buitenlandse emissies worden beperkt. In totaal steeg de binnenlandse schuld met 15.341 miljoen frank of 5,9 %, terwijl het globaal bedrag der buitenlandse schuldverbintenissen steeg met 617 miljoen frank of 2,8 %. Het aandeel van laatstgenoemde verplichtingen in de totale Rijksschuld werd dientengevolge teruggebracht van 7,7 % op 31 december 1953 tot 7,5 % op 31 december 1954; het overeenkomstig percentage voor de binnenlandse schuldverbintenissen klom in dezelfde periode met 0,2 % tot 92,5 %.

De leningsverrichtingen werden vooral gekenmerkt door de grote inspanning tot consolidering van de vlottende schuld. Bij het jaarultimo van 1953 vertegenwoordigde de totale geconsolideerde schuld 54,2 % van de globale schuld; op 31 december 1954 bereikte dit percentage 60,6 %. Hierdoor werd het aflossingsprogramma meer gelijkmatig uitgebreid over een langere periode ter vergemakkelijking der financieringsverrichtingen van de Schatkist.

Rijksschuld

(miljarden franken)

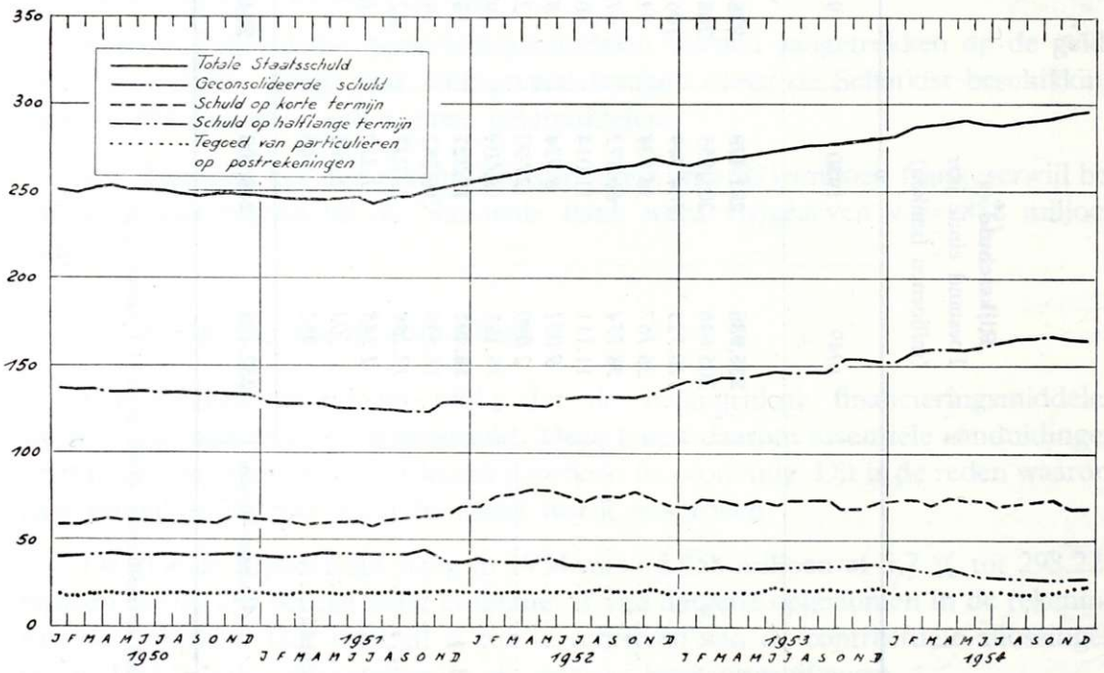

Bron : Ministerie van Financiën.

a) *Binnenlandse schuld.*

1) Directe binnenlandse schuld.

Deze omvat al de binnenlandse schuldverbintenissen aangegaan door de Staat zelf. Haar verloop tijdens het beschouwde jaar werd gekenmerkt door een aangroei van 15.282 miljoen of 6,7 %; dit is een recordcijfer voor de laatste zes jaren. Deze toeneming is toe te schrijven aan de stijging van de geconsolideerde schuld met 24.599 miljoen frank of 11,9 %. In 1954 werden drie geconsolideerde leningen uitgeschreven, die in totaal 26.018 miljoen frank opbrachten :

— de 4,5 % - lening 1954-1972 met een opbrengst van 11.138 miljoen frank;

— de 4,25 % - lening 1954-1974 met een opbrengst van 6.378 miljoen frank en
— de 4,25 % - lening 1954-1974 met een opbrengst van 8.501 miljoen frank.

Daarnaast werden, enerzijds, nog voor 6 miljoen frank effecten uitgegeven van de 4 % geünificeerde schuld ter betaling van oorlogsschade 1914-1918 en, anderzijds, nog voor 2 miljoen frank effecten van de muntsaneringslening in omloop gebracht.

Merkwaardig is dat deze massale opnemingen op de kapitaalmarkt gepaard gingen met een daling van de rentevoet (1).

De opbrengst van de geconsolideerde leningen werd deels aangewend ter bestrijding van het kasdeficit en deels ter consolidering van de vlottende schuld. Laatstgenoemde verrichting werd in de hand gewerkt doordat, enerzijds, de mogelijkheid werd geboden inschrijvingen te doen op de eerste twee leningen door middel van korter lopende Staatseffecten en, anderzijds, door aangepaste wijzigingen aan de reglementen op de bankcoëfficiënten (2) waardoor de banken toelating kregen een groter gedeelte van hun overheidsportefeuille aan te leggen in langlopende effecten. Het bedrag van de inschrijvingen op de geconsolideerde uitgiften door middel van korter lopende effecten bereikte ongeveer 6.820 miljoen frank. Daarnaast werd een belangrijk bedrag vervallen Schatkistcertificaten terugbetaald. Dientengevolge verminderde de directe Rijksschuld op halflange en korte termijn met respectievelijk 4.890 miljoen en 4.427 miljoen frank.

De schuld op halflange en korte termijn werd beïnvloed door de nieuwe binnenlandse financieringsmodaliteiten van de aan de E. B. U. toegestane kredieten (3). De banken hebben zich bereid verklaard in te schrijven op de E. B. U.-Schatkistcertificaten, tot dit doel speciaal uitgegeven door de Schatkist. Bij het jaarultimo beliep het totaalbedrag van de in omloop zijnde effecten 1.970 miljoen frank.

2) Indirecte binnenlandse schuld.

Deze schuld daalde in totaal met 1.094 miljoen frank, dank zij aflossingsverrichtingen op de verbintenissen op halflange termijn. Laatstgenoemde verplichtingen kenden een inkrimping van 2.390 miljoen frank. De kasbons in 1949 uitgegeven door de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen voor een bedrag van 1.090 miljoen frank werden door de Staat terugbetaald. Een speciaal krediet was hiervoor voorzien op de buitengewone begroting. Daarnaast werden de 4 % kasbons van het Nationaal Hulpfonds voor de Huishoudelijke Heruitrusting der Werknemers omgewisseld tegen 4,5 % langlopende effecten tot een beloop van 1.300 miljoen frank. Laatstgenoemde verrichting verklaart de aangroei, voor een gelijk bedrag, van de indirecte geconsolideerde binnenlandse schuld.

---

(1) Zie derde deel, hoofdstuk II. — *Geld en Krediet.*

(2) Zesde uitvoeringsbeslissing van 23 juni 1953 *(Belgisch Staatsblad* van 1 augustus 1953); wijziging aan de vierde uitvoeringsbeslissing van 16 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 27 maart 1954).

(3) Zie derde deel, hoofdstuk II. — *Geld en Krediet.*

3) Particulier tegoed op postrekeningen.

De aangroei van het particulier tegoed op postrekeningen met 1.153 miljoen of 5,4 % vormde een andere bron voor additionele geldmiddelen voor de Schatkist.

b) *Buitenlandse schuld.*

De indirecte buitenlandse schuld bleef praktisch ongewijzigd; de toeneming van de schuldverplichtingen tegenover het buitenland met 617 miljoen frank is uitsluitend toe te schrijven aan de nieuwe opnemingen van de Staat, meer speciaal van geldmiddelen op lange termijn. De directe geconsolideerde schuld steeg met 1.098 miljoen frank ingevolge de volgende inkasseringen :

— 296 miljoen frank op de 4,5 %-lening bij de « International Bank for Reconstruction and Development » ten belope van 30 miljoen dollar;

— 1.317 miljoen frank als opbrengst van de 3,75 %-lening, groot 100 miljoen gulden uitgegeven in Nederland.

Contractuele aflossingen beperkten de aangroei van de geconsolideerde schuld en verklaren eveneens de vermindering van de directe buitenlandse schuld op halflange termijn met 528 miljoen frank. De kortlopende schuldverbintenissen vertoonden een lichte stijging van 58 miljoen frank.

Afdeling II. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De rekeningen voor 1953 en 1954 zijn nog niet beschikbaar, daarom is de hierna volgende analyse alleen gegrond op de oorspronkelijke begrotingsramingen. Dit levert grote moeilijkheden op voor de juiste benadering van de economische weerslag der provinciale en gemeentelijke financiën op de economie daar de oorspronkelijke begrotingen sterk afwijken van de resultaten op de rekeningen.

Voor het dienstjaar 1952, wezen de gezamenlijke provinciebegrotingen op een tekort van 76,2 miljoen frank; in werkelijkheid werd echter een overschot geregistreerd van 298,4 miljoen frank. De hierna volgende tabel betreffende de gemeentefinanciën doet eveneens merkelijke verschillen uitkomen tussen de twee beschouwde cijferreeksen.

Gemeentelijke begrotingen en rekeningen (a)
(miljoenen franken)

DIENSTJAAR	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening	Begroting	Rekening
1950	17.416	18.452	21.716	19.064	— 4.300	— 612
1951	20.226	21.643	22.793	20.379	— 2.267	+ 1.264
1952	20.323	21.954	22.655	20.711	— 2.332	+ 1.243
1953	19.998	..	21.527	..	— 1.529	..
1954	19.065	..	21.187	..	— 2.122	..

(a) Algemeen dienstjaar.

Bronnen : Gemeentekrediet van België.
Ministerie van Binnenlandse Zaken.

Het saldo op de begroting is over het algemeen geen betrouwbare aanduiding van het uiteindelijk resultaat op de rekening. Uit het verloop der begrotingen kan ten hoogste de richting worden afgeleid van een belangrijke wijziging in het werkelijk inkomsten- of uitgavenpeil.

§ 1. — PROVINCIALE FINANCIËN

Volgens de oorspronkelijke begrotingen met betrekking tot het « eigenlijk dienstjaar » kwam er weinig verandering in 1954 in de financiële toestand van de provinciën. Het tekort bedroeg nog 154 miljoen frank, dat is 20 miljoen frank meer dan in 1953. De uitgaven kenden een relatief sterkere toeneming dan de ontvangsten. Eerstgenoemde stegen met 64 miljoen of 3,3 % tot 2.053 miljoen frank, terwijl de inkomsten klommen met 44 miljoen of 2,4 % tot 1.898 miljoen frank. Zoals hiervoor vermeld, kan echter moeilijk worden uitgemaakt in hoeverre dit verloop overeenstemt met de werkelijke toestand.

Provinciale begrotingen voor 1953 en 1954 (a)
(duizenden franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954
Antwerpen	317.481	279.884	312.488	307.002	+ 4.993	— 27.118
Brabant	304.928	313.189	323.465	331.784	— 18.537	— 18.595
West-Vlaanderen ...	149.377	134.149	158.715	132.272	— 9.338	+ 1.877
Oost-Vlaanderen ..	168.586	170.245	186.788	183.421	— 18.202	— 13.176
Henegouwen	335.688	351.587	362.978	381.240	— 27.290	— 29.653
Luik	254.444	300.550	275.918	323.778	— 21.474	— 23.228
Limburg	207.835	225.066	221.014	239.659	— 13.179	— 14.593
Luxemburg	58.380	63.517	74.740	80.530	— 16.360	— 17.013
Namen	57.131	60.154	72.090	73.045	— 14.959	— 12.891
Totaal	**1.853.850**	**1.898.341**	**1.988.196**	**2.052.731**	**— 134.346**	**— 154.390**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Begrotingen voor het eigenlijke dienstjaar.

De meest kritieke financiële toestand heerste wellicht in Henegouwen, Antwerpen en Luik. Vooral opvallend was de omslag in de provinciale financiën van Antwerpen. Tijdens het dienstjaar 1953 liep de eigenlijke begroting op een overschot uit van ongeveer 5 miljoen frank; in 1954 registreerde zij een tekort van 27 miljoen frank. In Brabant wezen de oorspronkelijke begrotingen op een stabiel verloop; in West- en Oost-Vlaanderen en Namen daarentegen vertoonden zij een lichte verbetering. Volgens dezelfde bronnen kenden de provinciale financiën in Henegouwen, Luik, Limburg en Luxemburg een ongunstige ontwikkeling.

1. — *Inkomsten der provinciën.*

De twee belangrijkste inkomstenbronnen van de provinciale besturen zijn de provinciale belastingen en het Fonds der Provinciën.

De fiscale ontvangsten stegen van het ene dienstjaar tot het andere met ongeveer 23 miljoen frank of 4,8 % tot 515,3 miljoen frank, dank zij de grotere opbrengst van de provinciale opcentimes op de grondbelasting. Het rendement der overige provinciale belastingen liep enigszins terug.

Zoals in 1953 bedroeg het Fonds der Provinciën 708,8 miljoen frank. Zijn verdeling onderging geen belangrijke wijzigingen.

Vermoedelijke opbrengst van de provinciale belastingen, voor alle provinciën samen, volgens de begrotingen van 1952, 1953 en 1954

(duizenden franken)

AARD DER BELASTINGEN	Dienstjaar		
	1952	1953	1954
Opcentimes op de grondbelasting	140.597	179.197	214.888
Andere provinciale belastingen	246.818	312.597	300.374
Totaal	**387.415**	**491.794**	**515.262**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

2. — *Uitgaven per provincie.*

Volgens de oorspronkelijke begrotingen met betrekking tot het eigenlijke dienstjaar vertoonden de uitgaven van de provinciebesturen van Luik, Limburg, Henegouwen en Luxemburg een merkelijke vooruitgang. Zij bleven op praktisch hetzelfde peil liggen in Antwerpen, Brabant, Oost-Vlaanderen en Namen, terwijl zij een merkelijke terugloop kenden in West-Vlaanderen.

Uit de hierna volgende tabel blijkt dat veruit de belangrijkste uitgavenpost deze is met betrekking tot het openbaar onderwijs. De uitgaven voor wegen en werken slorpen een ander belangrijk deel van de middelen op, evenals de verrichtingen met betrekking tot de schuld. De sterke uitzetting van de schuldverrichtingen sinds 1948 is opvallend en getuigt van de financiële inspanning die de provinciën tijdens de laatste jaren hebben geleverd.

Verdeling van de provinciale uitgaven
Dienstjaren 1948 tot 1954 (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Bestuur	44,2	44,8	49,2	79,7	90,1	97,0	102,5
Justitie-Eredienst	9,5	10,9	12,2	15,5	16,4	14,4	18,1
Schone kunsten	22,0	29,0	29,7	49,6	52,3	51,4	61,5
Openbaar onderwijs	508,8	556,9	624,1	670,4	706,4	740,6	665,1
Openbare onderstand	102,6	144,5	182,0	172,5	142,9	148,9	167,4
Pensioenen	34,5	36,9	39,5	45,1	49,1	55,1	61,7
Schuld	98,8	114,8	134,5	166,9	239,2	260,4	289,4
Overdrachten	—	—	—	133,0	1,9	13,6	10,8
Volksgezondheid	87,8	90,8	98,6	78,2	80,7	85,9	94,3
Landbouw	12,5	13,2	15,1	17,2	16,9	16,2	18,6
Wegen en openbare werken	248,4	271,9	317,8	352,2	293,9	306,1	353,3
Bedrijven	—	—	—	132,5	143,2	161,8	166,2
Patrimonium	24,3	30,9	35,1	37,3	40,0	36,7	43,6
Allerlei	111,5	52,7	68,9	3,5	—	—	—
Totaal	**1.304,9**	**1.397,3**	**1.606,7**	**1.953,6**	**1.873,0**	**1.988,1**	**2.052,5**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Eigenlijke dienstjaren.

§ 2. — GEMEENTELIJKE FINANCIËN

Zoals voorheen werd vermeld, kan de financiële toestand van de gemeenten niet met een bevredigende nauwkeurigheid worden uitgestippeld. Wel kan gesteld

Gemeentelijke begrotingen voor 1953 en 1954 (a)
(duizenden franken)

PROVINCIE	Ontvangsten		Uitgaven		Saldo	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954
Antwerpen	3.499	3.639	4.050	4.176	— 551	— 537
Brabant	4.593	4.577	5.147	5.081	— 554	— 504
West-Vlaanderen	1.402	1.479	1.593	1.657	— 191	— 178
Oost-Vlaanderen	1.728	1.825	1.924	1.998	— 196	— 173
Henegouwen	1.809	1.936	2.145	2.192	— 336	— 256
Luik	2.115	2.280	2.355	2.481	— 240	— 201
Limburg	580	637	652	702	— 72	— 65
Luxemburg	352	361	478	481	— 126	— 120
Namen	553	595	626	659	— 73	— 64
Totaal	**16.631**	**17.329**	**18.970**	**19.427**	— **2.339**	— **2.098**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Eigenlijke dienstjaren.

worden dat hun toestand kritiek blijft en dat sommige gemeenten, waaronder de vier grote steden, zelfs beroep hebben moeten doen op de kapitaalmarkt voor de financiering van hun gewone uitgaven. Daarenboven dienden enkele gemeenten, waarvan de kasmiddelen volledig waren uitgeput, zoals in 1953, beroep te doen op speciale kredietopnemingen, gewaarborgd door het Rijk.

Zoals in 1953 was het grootste deel van de tekorten in 1954 geboekt voor rekening van de vier grote steden.

1. — *Inkomsten der gemeenten.*

De ontvangsten van de gemeenten spruiten vooral voort uit het Fonds der Gemeenten, uit het Gemeentefonds voor Openbare Onderstand, uit de opcentimes op de grondbelasting en uit de speciale toelagen van de Staat.

a) *Gewone ontvangsten.*

De bij het Gemeentekrediet van België gecentraliseerde gewone ontvangsten — deze vertegenwoordigen ongeveer de helft van de totale begrotingsontvangsten — daalden tijdens het beschouwde jaar met 135 miljoen tot 8.298 miljoen frank.

Gemeentelijke ontvangsten gecentraliseerd bij het Gemeentekrediet

(miljoenen franken)

JAARTAL	Fonds der Gemeenten en Fonds voor Openbare Onderstand	Aandeel in de belasting-ontvangsten van de Staat	Terugbetaling van de buiten-gewone oorlogs-uitgaven	Hulp aan de met schulden belaste gemeenten	Totaal
1949	5.042	3.911	—	179	9.132
1950	4.841	3.213	248	—	8.302
1951	5.179	3.402	238	32	8.851
1952	5.339	2.852	—	445	8.636
1953	5.518	2.432	38	445	8.433
1954	5.316	2.537	—	445	8.298

Bron : Gemeentekrediet van België.

Deze lichte inkrimping van de bij het Gemeentekrediet in 1954 gecentraliseerde gelden is, in de eerste plaats, toe te schrijven aan het feit dat de ont-

Gemeentelijke opcentimes op de grondbelasting

OPCENTIMES	Aantal gemeenten		
	1952	1953	1954
0 tot 200	539	431	335
201 tot 300	636	493	320
301 tot 400	722	752	747
401 tot 500	662	827	940
501 tot 600	108	149	243
601 en meer	2	14	81
Totaal	**2.669**	**2.666**	**2.666**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

vangsten in 1954 geboekt op het Fonds der Gemeenten uitsluitend voortvloeiden uit het Fonds voor 1954, terwijl in 1953 aan het Gemeentekrediet nog gelden werden gestort voor rekening van het Fonds voor 1952. Zij is verder te wijten aan het wegvallen van de terugbetalingen door de Staat van buitengewone oorlogsuitgaven. Het aandeel van de gemeenten in de belastingopbrengsten van de Staat vermeerderde enigszins dank zij de grotere opbrengst van de opcentimes op de grondbelasting, te wijten aan nieuwe verhogingen van de opcentimes.

b) *Buitengewone ontvangsten.*

Tijdens het beschouwde jaar konden de buitengewone inkomsten van de gemeenten worden afgezonderd van die der provinciën en der diverse organismen waarvan de activiteit aansluit bij de werking van de lokale besturen. Omwille van de vergelijkbaarheid met de vorige jaren werden de buitengewone inkomsten van al deze instellingen nog samengeteld. Aldus blijkt dat in totaal voor een bedrag van 5.928 miljoen frank leningen en toelagen werden uitgekeerd aan de hierboven genoemde instellingen; dit is 771 miljoen frank meer dan in 1953. Meer dan 4 miljard frank kwam hiervan ten goede aan de gemeenten.

Leningen en toelagen aan de lokale besturen
(miljoenen franken)

JAARTAL	Kredietverstrekking door het Gemeentekrediet	Toelagen van de Staat	Totaal
1952	2.539	2.503	5.042
1953	2.565	2.592	5.157
1954	3.650	2.278	5.928

Bron : Gemeentekrediet van België.

2. — *Uitgaven der gemeenten.*

Het verloop van het werkelijk peil der uitgaven kan voor het beschouwde jaar niet met zekerheid worden aangeduid. Enerzijds, wijzen de begrotingscijfers met betrekking tot het eigenlijk dienstjaar op een aangroei van de bestedingen met 457 miljoen frank. Daarenboven, indien rekening wordt gehouden met het saldo der uitgaven van het vorige dienstjaar, vertonen zij een inkrimping van 340 miljoen frank.

In de hierna volgende tabel wordt de structuur der gemeentebestedingen enigszins toegelicht. De belangrijkste uitgavenpost is die voor onderwijs; de uitgaven met betrekking

Verdeling van de gemeentenuitgaven
Dienstjaren 1952, 1953 en 1954 (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
Vorige dienstjaren	3.546	2.558	1.762
Patrimonium	477	456	457
Bestuur	1.637	1.551	1.573
Politie - Veiligheid - Brandweer	1.469	1.482	1.540
Bedrijven	1.747	1.920	2.015
Openbare onderstand	1.696	1.688	1.765
Openbare gezondheid	664	674	699
Wegen en openbare werken	2.160	2.107	2.048
Erediensten	91	90	93
Onderwijs	4.355	4.396	4.560
Schone kunsten	342	351	352
Pensioenen	1.257	1.290	1.346
Schuld	2.043	2.573	2.632
Overdrachten	1.171	392	346
Totaal	**22.655**	**21.528**	**21.188**

Bron : Ministerie van Binnenlandse Zaken, Algemene Directie der Provinciale en Gemeentelijke Financiën.

(a) Volledige dienstjaren.

tot de schuld komen, in orde van grote, op de tweede plaats. Zoals bij de provinciale besturen is de uitzetting van de schuldenlast tijdens de laatste jaren opvallend.

HOOFDSTUK II

GELD EN KREDIET

AFDELING I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE MONETAIRE EN FINANCIËLE POLITIEK

De voortekenen van een komende wederopleving van de economische bedrijvigheid, welke zich in de loop van de laatste maanden van 1953 in de Belgische economie een weg baanden, openbaarden zich tegen het einde van het eerste kwartaal van 1954 in een stevige expansie van de industriële productie, die zelf door de internationale conjunctuur in de hand gewerkt werd.

Vanaf de herfst werd deze expansie ruimer. Ze ontwikkelde zich daarenboven in een sfeer van monetaire en financiële stabiliteit. De uiting van het evenwicht tussen het aanbod van goederen en de effectieve vraag was tijdens de vorige fase van hoogconjunctuur niet zo sterk afgetekend als thans. In 1954 berustte de toeneming van de geldhoeveelheid nagenoeg alleen op de verhoging van de productie, rekening gehouden met de dalende tendens der prijzen en de grotere omloopsnelheid van het geld.

Dank zij de gunstige omstandigheden, trad het aanpassingsvermogen van de geldmarkt aan de veelvuldige noodwendigheden van het conjunctuurverloop naar voren.

Wellicht heeft het beroep op de geldmarkt, in de zomermaanden, geleid tot tekenen van spanning, welke echter van voorbijgaande aard was; vanaf de herfst werd de markt ruimer. Op dit gebied moet worden opgemerkt dat in België de periodes van schaarste aan liquide middelen op de geldmarkt over het algemeen van korte duur zijn. Het maximum van de voorschotten van de Nationale Bank van België aan de particuliere sector, tijdens de Korea-cyclus, bereikte aldus in maart 1951 meer dan 12 miljard frank, maar einde september van hetzelfde jaar waren de kredieten reeds tot 6,5 miljard frank teruggebracht. Evenzo bereikten deze kredieten, ter gelegenheid van de periode van hoogconjunctuur van 1954, een toppunt op 22 juli om in de loop van de daaropvolgende weken te dalen.

Deze korte periodes van schaarste komen doorgaans voor bij het begin van de herneming, wanneer nieuwe grondstoffenvoorraden moeten opgeslagen worden en zij geven aanleiding tot negatieve saldi, die in de betalingsbalans voorkomen. Deze saldi staan trouwens onder de invloed van de toeneming der bankkredieten aan de

industrieën welke grondstoffen invoeren langs het banksysteem om. Om hun geldmiddelen te vrijwaren zien de depositobanken zich derhalve verplicht hun toevlucht te nemen tot het herdisconto bij de Nationale Bank; deze laatste moet, naargelang het prijsstelsel al dan niet in evenwicht is, de voorziening met geldmiddelen bij de banken remmen, zoals in 1950, of aanmoedigen, zoals in 1954. Het uitvoervolume dat vervolgens is toegenomen zonder verslechtering van de ruilvoet, ja zelfs met verbeterde ruilvoet, heeft batige saldi in de betalingsbalans veroorzaakt. De aldus verkregen deviezen worden vooreerst aan de particuliere banken afgestaan door de exporteurs wier rekeningen voor dit bedrag gecrediteerd worden. Tegen afstand van deze deviezen aan de Nationale Bank komen de banken aldus vlug in het bezit van supplementaire kasmiddelen in Belgische franken waardoor zij niet alleen het herdisconteren bij de Nationale Bank en bij het Herdiscontering- en Waarborginstituut kunnen verminderen, maar eveneens een grotere hoeveelheid schatkistcertificaten in portefeuille kunnen houden, evenals een aanzienlijk volume handelspapier dat van de exportindustrieën of van de meer regelmatige ontwikkeling van de behoeften op de binnenlandse markt voortkomt. Deze behoeften hebben slechts een beperkte invloed op de expansie van het chartaal geld (1) dat in een goed evenals in een slecht jaar, zijn tegenhanger vindt in de vermeerdering van de wisselreserves, welke van 35.249 miljoen frank einde december 1950 stegen tot 50.569 miljoen einde december 1954.

Gelijktijdig met deze stijging, ten belope van 15.320 miljoen frank, doet zich bij de Nationale Bank een uitgifteverhoging van 14.079 miljoen frank bankbiljetten voor. Daarentegen heeft de expansie van het giraal geld een tegenhanger in de ontwikkeling van het binnenlands krediet aan de Staat en aan de particuliere sector, in verhoudingen welke door de bewegingen van de dekkingscoëfficiënten bepaald worden.

In 1953, toen de betalingsbalans in evenwicht was, bleef het herdisconteringsvolume van de depositobanken ongeveer op hetzelfde peil. In 1954, daarentegen, steeg het merkelijk tot in juli, om vervolgens tot oktober weer te dalen, waarna de eindejaarsherneming begon. Deze twee uiteenlopende bewegingen stemmen nagenoeg overeen met de twee periodes tijdens dewelke de betalingsbalans achtereenvolgens een debet- en een creditsaldo vertoonde.

Einde 1954 had de spanning op de geldmarkt zich enigszins verplaatst naar de kapitaalmarkt, in de mate waarin het Rentenfonds het aangeboden excedent Staatsfondsen overnam. Het is de eerste maal sedert 1950 dat de portefeuille van het Rentenfonds verhoogde van het ene jaar tot het andere. Zo, dank zij deze tussenkomst, de kapitalisatievoet van de geünificeerde schuld zonder onderbreking verder daalde, is tegen het jaareinde de gemiddelde interestvoet van de andere leningen van de Staat en van de parastatale instellingen gestegen.

(1) Dit is de reden waarom de portefeuille handelspapier van de Nationale Bank van België geen fundamentele neiging tot stijgen vertoont, niettegenstaande zich soms scherpe fluctuaties voordoen. Daarenboven komt de expansie van het giraal geld de Schatkist ten goede door bemiddeling van de dekkingscoëfficiënten bij de banken, maar de kredieten aan de Staat liggen niet aan de oorsprong van de expansie, evenmin als aan de expansie van het giraal geld, noch aan de oorsprong van de geldhoeveelheid in het algemeen. Nochtans beletten de dekkingscoëfficiënten, welke voor de Staat een automatisch kredietmechanisme zijn, praktisch alle mogelijkheid tot belangrijke inkrimping van de geldhoeveelheid door de onproductieve ophoping van geldmiddelen bij de banken.

Trouwens, in 1954 werd meer beroep gedaan op de kapitaalmarkt dan de voorgaande jaren omdat de vennootschappen talrijker uitgiften deden en de Staat belangrijker leningen uitschreef. Daarenboven heeft de effectenbeurs voordeel gehaald uit de hernieuwde voorkeur van het publiek voor niet vast renderende waarden en stegen de noteringen der aandelen merkelijk. Het is bijgevolg niet uitgesloten dat deze evolutie sommige beleggers er toe gebracht heeft een gedeelte der gelden, die tot dan toe in vast renderende waarden geplaatst waren, van richting te veranderen.

Wat de financiering van de buitenlandse handel betreft, moet opgemerkt worden dat, na een nieuwe daling van de afhoudingen bij de uitvoer op 1 februari, deze belemmering, van 15 april af, afgeschaft werd dank zij een nieuwe techniek voor de financiering van de E. B. U.-kredieten buiten quota, langs de banken om. Volgens hetzelfde principe werd de gedeeltelijke financiering van de kredieten in betalingsakkoorden door de N. M. K. N. ingericht.

Afdeling II. — GELDHOEVEELHEID EN WISSELRESERVES

§ 1. — VERLOOP VAN DE GELDHOEVEELHEID

De behoefte aan liquide middelen op de vervaldag van einde december is steeds de oorsprong van een expansie van de geldhoeveelheid, die in het begin van het daaropvolgend jaar weer opgeslorpt wordt. Bij het begin van 1954 echter werd deze inkrimping in de hand gewerkt door het deflatoire effect van de deficitaire betalingsbalans, die de gestegen koopkracht gedeeltelijk opslorpte, en door de uitschrijving van een Staatslening in februari, waardoor de voorschotten van de Nationale Bank aan de particuliere sector konden verminderd worden.

Naderhand, onder de invloed van de toeneming der kredietverlening aan de bedrijven — vermeerdering die door de vooruitgang van de industriële bedrijvigheid noodzakelijk werd gemaakt — en ten gevolge van twee plotselinge verhogingen in april en juni, bereikte de geldhoeveelheid bij het einde van het eerste halfjaar 180.502 miljoen frank, niettegenstaande de remmende werking der deficits in de buitenlandse handel.

Eveneens om deze reden en ten gevolge van nieuwe uitgiften van Staatsleningen, werd de dalende tendens opnieuw verstevigd in de loop van het derde kwartaal. Nochtans had einde december de jaarlijkse vervaldag, die ditmaal samenviel met de excedenten in de betalingsbalans, de geldhoeveelheid tot 182.240 miljoen frank gebracht. Ten slotte heeft de stijging, alhoewel in vertraagd tempo, toch nog 2.862 miljoen frank bereikt tijdens deze twaalf maanden, tegen 6.250 miljoen frank in 1953.

In verband wellicht met een enigszins afnemende neiging bij de particulieren om zich liquiditeiten aan te schaffen — houding die zich ontwikkelde in het vooruitzicht van een periode van stabilisatie der prijzen — is de structuur van de geldhoeveelheid een weinig gewijzigd ten nadele van het chartaal geld; het aandeel

Geldhoeveelheid ter beschikking van de Belgische volkshuishouding

Stand einde kwartaal

(miljarden franken)

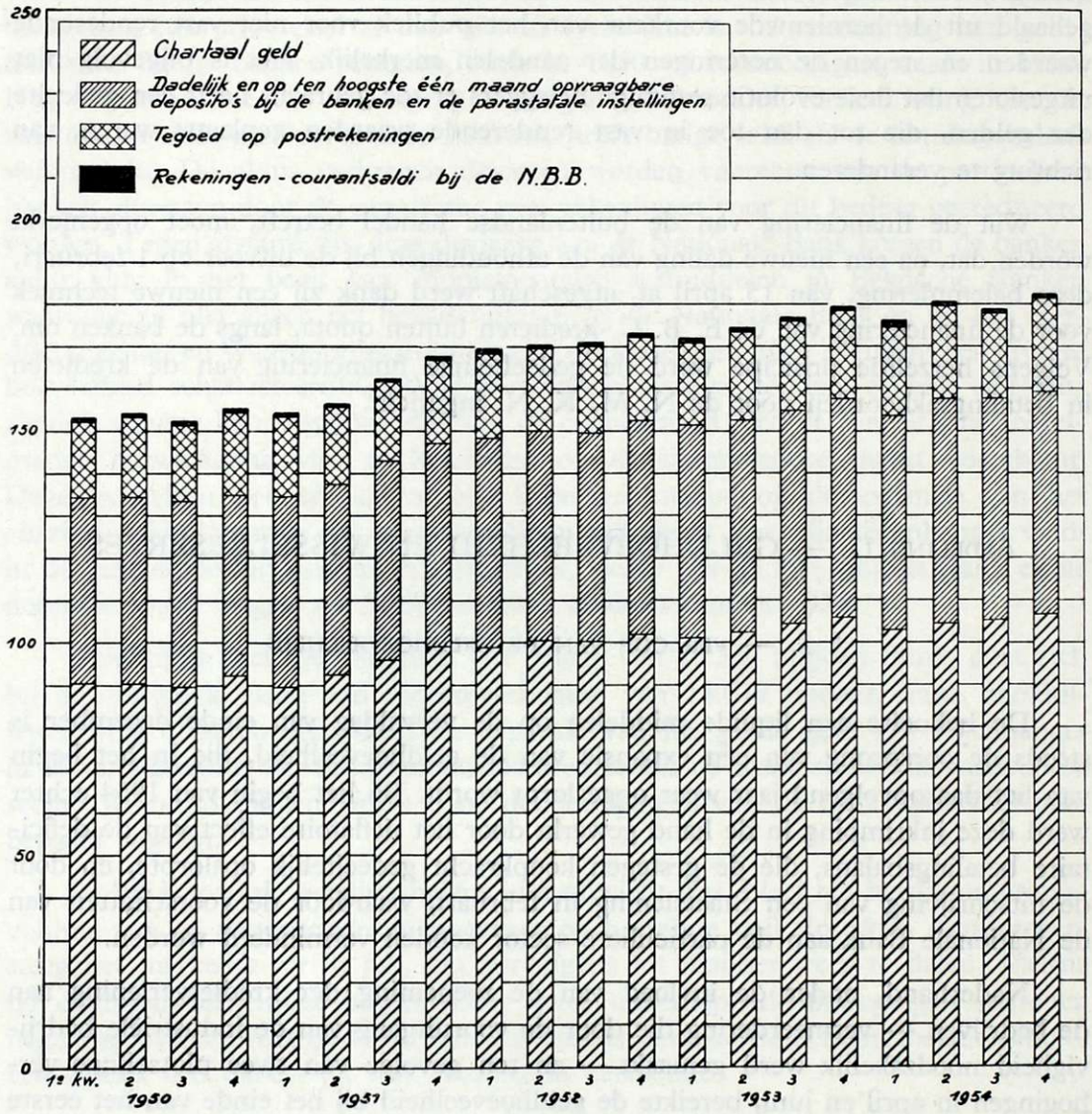

Bron : Nationale Bank van België.

daarvan in de totale geldhoeveelheid, is van einde 1953, toen het 59,1 % bereikte, gedaald tot 57,8 % einde juni 1954, om zich op circa 58,5 % te stabiliseren in de laatste maanden van 1954.

Verloop van de geldhoeveelheid

Toestand einde maand

(miljoenen franken)

MAAND	Chartaal geld			Giraal geld				Algemeen Totaal
	Biljetten en munten van de Schatkist	Biljetten van de Nationale Bank van België	Totaal (a)	Rekeningen-courant bij de Nationale Bank van België (a) (b)	Postrekeningen (a) (b)	Zichtrekeningen in Belgische franken bij de particuliere banken en parastatale instellingen (a) (b)	Totaal (a) (b)	
1948 December	4.503	84.861	88.488	2.251	18.654	40.668	61.573	150.061
1949 December	4.118	87.890	91.040	1.531	20.204	43.149	64.884	155.924
1950 December	4.770	88.599	92.290	988	19.201	42.752	62.941	155.231
1951 December	5.433	94.967	99.089	674	20.079	47.938	68.691	167.780
1952 December	5.506	97.784	102.001	681	19.781	50.659	71.121	173.122
1953 December	5.623	101.592	105.924	625	21.403	51.426	73.454	179.378
1954 Januari	5.617	100.330	104.604	594	20.724	50.920	72.238	176.842
Februari	5.621	99.346	103.600	881	20.142	50.717	71.740	175.340
Maart	5.575	98.813	102.941	489	21.229	50.528	72.246	175.187
April	5.600	99.862	104.087	473	20.972	51.785	73.230	177.317
Mei	5.583	99.645	103.831	482	20.480	52.599	73.561	177.392
Juni	5.588	100.190	104.315	688	22.120	53.379	76.187	180.502
Juli	5.640	102.295	106.411	667	21.417	51.275	73.359	179.770
Augustus	5.574	101.489	105.641	629	20.969	51.934	73.532	179.173
September	5.535	101.162	105.198	516	20.666	52.415	73.597	178.795
Oktober	5.501	101.617	105.684	496	20.853	53.966	75.315	180.999
November	5.429	100.476	104.369	495	21.686	52.001	74.182	178.551
December	5.387	102.679	106.661	567	22.280	52.732	75.579	182.240

(a) Na aftrekking van de kassaldi der bankinstellingen.
(b) Tegoeden toebehorend aan ingezetenen.

Bron : Nationale Bank van België.

§ 2. — WISSELRESERVES VAN DE NATIONALE BANK VAN BELGIË

1. — *Algemeen overzicht.*

Herhaaldelijk heeft België zijn inzicht te kennen gegeven zich aan te sluiten bij de stroming die het wederinvoeren van de inwisselbaarheid van het geld tot doel heeft, voor zover de convertibiliteit naar de consolidatie van de reeds bereikte resultaten inzake vrijmaking van het handelsverkeer leidt. De financiële en monetaire overheid is van oordeel dat de beste voorbereiding tot de verwezenlijking van de convertibiliteit er in bestaat de reglementering zoveel mogelijk op dit doel af te stemmen door een geleidelijke, voorzichtige maar standvastige aanpassing. In deze geest werden in de loop van 1954, evenals gedurende de voorgaande jaren, veelvuldige vereenvoudigingen aan het reglement van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel aangebracht, waaronder de mogelijkheid van vrije rekeningen te openen op naam van ingezetenen van de E. B. U.-landen.

Deze rekeningen mogen gebruikt worden tot de vereffening van alle financiële transacties, en nl. voor transfers van private kapitalen. Door uitbreiding van deze vereenvoudiging werd de intra-Beneluxbeweging van private kapitalen volledig vrijgemaakt, daar de transfers van kapitalen door bemiddeling van de vrije valutamarkt kunnen geschieden.

In september werd de verplichting opgeheven aan een erkende bank de dollartegoeden (U. S. A. of Canadese) af te staan, welke als betaling van uitgevoerde goederen of van onkosten verbonden aan goederenverrichtingen, ontvangen werden. Deze deviezen blijven de eigendom van de exporteur, die gehouden is ze op een speciaal daartoe door een erkende bank geopende rekening te storten. Deze maatregel betekent het einde van het koersverlies dat voortkomt uit het verschil tussen aankoop- en verkoopnoteringen; dit verlies werd tot hiertoe gedragen door de firma's die in zeer korte tijdspanne met de dollarzone handelstransacties in de twee richtingen deden.

De geleidelijke afschaffing van de controle door het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel werd gemakkelijk gemaakt door de gunstige evolutie van de wisselreserves in de loop van de laatste jaren. In 1954 kwamen deze reserves onder de invloed van twee divergerende bewegingen : de eerste ging tot oktober en had een vermindering van deviezentegoeden bij de Nationale Bank van België tot gevolg (1); de tweede, daarentegen, heeft toegelaten een gedeelte van de hogervernoemde vermindering te compenseren. Ten slotte werd einde 1954 het bedrag der wisselreserves tot 50.569 miljoen frank teruggebracht; ze bedroegen inderdaad 52.410 miljoen bij het einde van 1953.

Deze twee bewegingen staan natuurlijk in verband met de evolutie van de betalingsbalans. Dienaangaande kunnen de maatregelen die in maart getroffen werden tot verruiming van de benuttigingszone van het transfereerbaar pond, de Belgische industriëlen er toe aangezet hebben hun behoefte aan ponden sterling

(1) Deze vermindering werd in mei voorlopig vertraagd door tijdelijke ontvangsten in Zwitserse franken, welke voortkwamen uit de plaatsing in den vreemde van Schatkistcertificaten met het oog op de terugbetaling van een andere buitenlandse lening.

Goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België

Toestand einde maand
(miljoenen franken)

MAAND	Goudvoorraad	Tegoed op het buitenland (buiten akkoorden) (a)	Vordering op de E. C. A.	Vordering op de E. B. U.	Nettotegoeden of -verplichtingen in bilaterale betalingsakkoorden met de E.B.U.-landen	Andere nettotegoeden of -verplichtingen	Totaal van de goud- en deviezenreserves	Verloop van de goud- en deviezen reserves (b)
1949 December	30.579	1.459	2.255	—	5.976		40.269	—
1950 December	29.367	1.057	2.202	— 1.812	5.722	— 1.287	35.249	— 9.991 (c)
1951 December	31.771	177	—	15.202	4.056	— 977	50.229	+ 14.842 (d)
1952 December	35.181	1.431	—	14.951	167	— 705 (e)	51.025 (e)	+ 7.319 (e)
1953 December	38.786	902	—	13.440	589	— 1.307	52.410	+ 1.385
1954 Januari	38.961	1.069	—	13.806	— 107	— 1.467	52.262	— 148
Februari	39.355	582	—	13.739	197	— 1.473	52.400	+ 138
Maart	39.354	485	—	13.829	— 126	— 1.241	52.301	— 99
April	39.379	69	—	13.761	— 664	— 1.058	51.487	— 814
Mei	38.803	2.216	—	13.436	— 1.369	— 878	52.208	+ 721
Juni	38.265	346	—	12.760	— 585	— 1.082	49.704	— 2.504
Juli	38.170	3.853	—	8.887	— 752	— 1.097	49.061	— 643
Augustus	37.946	3.192	—	8.439	323	— 932	48.968	— 93
September	37.993	4.532	—	8.480	48	— 1.377	49.676	+ 708
Oktober	37.976	4.572	—	8.432	205	— 803	50.382	+ 706
November	38.544	4.032	—	8.465	492	— 847	50.686	+ 304
December	38.911	3.339	—	8.596	638	— 915	50.569	— 117

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Hoofdzakelijk inwisselbare deviezen.
(b) Na uitschakeling van de herwaarderingen der goud- en deviezenreserves.
(c) Na uitschakeling van de herwaardering van de goudvoorraad (4.415 miljoen), van de vordering op de E. C. A. (504 miljoen) en andere deviezen (52 miljoen).
(d) Na uitschakeling van de herwaardering van de vordering op de E. C. A. (138 miljoen).
(e) Verbeterde cijfers.

vooruit te lopen door zich te Londen tegoeden te creëren met het vooruitzicht er later verrichtingen mee te vereffenen (1). Hierdoor kon tegen de helft van het jaar de verslechtering van de betalingsbalans misschien wat scherper geworden zijn. Daarentegen is het mogelijk dat nadien deze tegoeden gedeeltelijk opgeslorpt werden door de financiering van aankopen in den vreemde, maar ditmaal in het voordeel van de betalingsbalans.

2. — *Goud en deviezen.*

Hoewel in totaal de reserves van de Nationale Bank van België tegen het einde van 1954 het peil van einde 1953 opnieuw benaderen, is hun structuur toch enigszins gewijzigd in de zin van een versteviging der inwisselbare dekkingsbestanddelen.

Het goudincasso van de Nationale Bank van België is onveranderd gebleven; daarentegen hebben de tegoeden in inwisselbare deviezen, die voornamelijk uit dollars bestaan, verschillende wijzigingen ondergaan, welke per slot van rekening op een merkelijke verbetering uitlopen.

Tijdens het eerste halfjaar zijn de tegoeden in inwisselbare deviezen geleidelijk gedaald onder de invloed van de deficits in de betalingsbalans, maar in juli hebben de gedeeltelijke terugbetalingen van de schuldvorderingen op de E. B. U. deze vermindering ruimschoots gecompenseerd. Bovendien werden in de loop van de twee of drie daaropvolgende maanden deze tegoeden beïnvloed door de contractuele delgingen van de geconsolideerde schuldvorderingen op de E. B. U.-landen en door de dollarbetalingen van de E. B. U. Het maximum bij het maandultimo van het tegoed in inwisselbare munt werd aldus in oktober bereikt met 4.572 miljoen frank. De Nationale Bank zette vervolgens een gedeelte van deze tegoeden om in goud, zodanig dat de tegoeden, tegen het einde van december 1954, tot 3.339 miljoen teruggebracht werden.

De schuldvorderingen op de E. B. U. lagen einde mei op het niveau van begin 1954; ze bedroegen 13.436 miljoen frank. Nadien hebben de gecombineerde gevolgen van hogervernoemde gedeeltelijke terugbetalingen (2) en van de deficits

(1) Deze houding werd opgedrongen door de wens voordeel te halen uit een revalorisatie van het pond sterling, die kon verwacht worden dank zij het vooruitzicht van een terugkeer, binnen afzienbare tijd, naar de convertibiliteit van het pond.

(2) Krachtens de akkoorden tot verlenging van de E.B.U., heeft de B.L.E.U. in juli 3.425 miljoen frank in dollars ontvangen, waarvan 2.625 miljoen door de debiteurlanden bij de E. B. U. gestort werd, d.i. 1.050 miljoen frank door het Verenigd Koninkrijk, 625 miljoen door Frankrijk, 500 miljoen door Italië en het saldo door Denemarken en Noorwegen. De andere 800 miljoen frank werd door de E.B.U. zelf gestort door afneming op de reserves. Het saldo van de schuldvordering van de B.L.E.U. op de E.B.U. werd bovendien ten belope van 7.375 miljoen frank geconsolideerd. Naar rata van 76 miljoen frank per maand zullen, gedurende 7 jaar, opeenvolgende terugbetalingen gedaan worden, door het Verenigd Koninkrijk voor ongeveer de helft en door Denemarken, Frankrijk en Noorwegen voor het saldo. Italië zal zijn schuld in 5 jaar terugbetalen met driemaandelijkse stortingen van 50 miljoen frank.

Het globaal bedrag van deze periodieke stortingen ingedeeld per land doet zich als volgt voor (miljoenen franken) :

Verenigd Koninkrijk :	3.150
Frankrijk :	1.875
Italië :	1.000
Noorwegen :	750
Denemarken :	600
Totaal :	7.375

Stand van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in de Europese Betalingsunie

(miljoenen franken)

TIJDVAK	Netto-tekort of netto-overschot	Cumulatief verrekenings-overschot (einde tijdvak)	Financieringsmodaliteiten					
			In goud of in dollars			Kredieten aan de E. B. U.	Kredieten aan Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk (a)	Totaal
			Gewone vereffening	Terug-betaling van bilaterale vorderingen	Totaal			
1952	+ **13.275**	+ **41.415**	+ **11.027**	—	+ **11.027**	— **252**	+ **2.500**	+ **13.275**
1953 : 1e kwartaal	— 370	+ 41.045	— 185	—	— 185	— 185	—	— 370
2e kwartaal	— 1.704	+ 39.341	— 852	—	— 852	— 852	—	— 1.704
3e kwartaal	— 681	+ 38.660	— 91	—	— 91	— 590	—	— 681
4e kwartaal	+ 234	+ 38.894	+ 117	—	+ 117	+ 117	—	+ 234
Totaal 1953	— **2.521**	+ **38.894**	— **1.011**	—	— **1.011**	— **1.510**	—	— **2.521**
1954 : 1e kwartaal	+ 779	+ 39.673	+ 390	—	+ 390	+ 389	—	+ 779
2e kwartaal	— 2.138	+ 37.535	— 1.069	—	— 1.069	— 1.069	—	— 2.138
Speciale verrichtingen van 1 juli 1954 ...	—	—	+ 800	+ 2.625	+ 3.425	— 3.425	—	—
3e kwartaal	— 730	+ 36.805	— 116	+ 241	+ 125	— 855	—	— 730
4e kwartaal	+ 788	+ 37.593	+ 393	+ 279	+ 672	+ 116	—	+ 788
Totaal 1954	— **1.301**	+ **37.593**	+ **398**	+ **3.145**	+ **3.543**	— **4.844**	—	— **1.301**
Juni 1950-december 1954 ..	+ **37.593**	+ **37.593**	+ **23.352**	+ **3.145**	+ **26.497**	+ **8.596**	+ **2.500**	+ **37.593**

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Deze kredieten werden terugbetaald door wapenleveringen.

in de lopende transacties tegenover de E. B. U., de schuldvorderingen van de B. L. E. U. op de Betalingsunie tot einde oktober verminderd.

Sedert oktober hebben de nieuwe maandelijkse excedenten enigermate de vroegere deficits gecompenseerd. In totaal sluiten de verrichtingen die tijdens het jaar 1954 met de E. B. U. gedaan werden, met een deficit van 1.301 miljoen frank, maar dank zij de opeenvolgende delgingen werd de schuldvordering einde 1954 teruggebracht tot 8.596 miljoen, wanneer ze einde 1953 nog 13.440 miljoen bedroeg.

Einde december 1954 beliep het cumulatief excedent 37.593 miljoen frank, maar feitelijk had het kunnen teruggebracht worden tot 35.093 miljoen frank; de bijzondere kredieten van 2.500 miljoen frank aan Frankrijk en aan het Verenigd Koninkrijk werden inderdaad gebruikt voor de invoer van militaire goederen en hadden, behalve deze speciale financiering, evengoed in vermindering kunnen komen van het cumulatief excedent.

Bijgevolg werden de gunstige saldi van de E. B. U.-verrichtingen tot heden in goud of inwisselbare deviezen ten belope van ongeveer 74 % vereffend, wat overeenkomt met 26.497 miljoen frank werkelijke ontvangsten voor de periode juni 1950-december 1954. Bovendien wordt de integrale terugbetaling, in goud en in dollars, van het saldo van de schuldvorderingen einde 1954, van nu af aan, door maandelijkse of driemaandelijkse delgingen gedaan.

De andere deviezentegoeden van de Nationale Bank van België betreffen de saldi van de bilaterale betalingsakkoorden met verschillende landen waaronder die van Oost-Europa, Spanje en, voor het grootste gedeelte, het saldo van de financiële schikkingen met Argentinië.

3. — *Interne financiering der betalingsakkoorden.*

a) *E. B. U.-kredieten.*

Het systeem van de gedeeltelijke financiering der kredieten buiten quota door de afhoudingen bij de uitvoer, was in 1951 tot stand gekomen en werd vervolgens geleidelijk verstevigd om de uitvoer naar de E. B. U.-landen te remmen en tegelijkertijd de door de betalingsbalans aangetekende correlatieve excedenten te verminderen.

Reeds van 1953 af, en meer nog in het begin van 1954, is het gebleken dat dit remmen niet meer nodig was om reden van de stijgende concurrentie en van de moeilijkheden om de productie op buitenlandse markten af te zetten. Na meermalen de afhoudingstarieven verminderd te hebben, heeft de Regering naar een middel gezocht om de afhoudingen af te schaffen.

De banken werden dan ook verzocht geleidelijk de exporteurs te vervangen voor het financieren van de kredieten buiten quota. Ten belope van 2.350 miljoen frank en naar verhouding van het bedrag der afhoudingen, die door hun tussenkomst gedaan werden, hebben de banken zich tot de inschrijving op speciale Schatkistcertificaten verbonden waarvan de vervaldag van 6 tot 24 maanden gaat en welke uitgegeven zijn tegen een rentevoet die tussen 2,5 en 3,5 % schommelt.

Deze inschrijvingen die gedaan werden naargelang van de deblokkeringen, werden door de Schatkist aan de Nationale Bank overgemaakt.

Schuldvordering van België op de E. B. U.
Toestand einde december
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1950	1951	1952	1953	1954
Totaal der schuldvordering ..	— **1.812**	**15.202**	**14.950**	**13.440**	**8.596**
waaronder :					
voorschotten zonder speciale provisie	—	10.066	10.066	10.623	8.596
voorschotten met speciale provisie	—	5.136	3.871	2.817	—
overeenkomst van 28 november 1952	—	—	1.013	—	—
Bedrag der voorschotten ten laste :					
van de Schatkist	—	4.057	—	—	—
van de exporteurs	—	1.079	3.871	2.817	—

Bron : Nationale Bank van België.

Overigens is de Schatkist begin 1954 begonnen met de terugbetaling aan de Nationale Bank, in wekelijkse schijven van 25 miljoen frank, van de trekkingsrechten op het Internationaal Muntfonds, welke in 1952 ten belope van 2,5 miljoen frank in discontering gegeven waren, als aanzuivering van de schuldvorderingen op de E. B. U. Nochtans vereffende de Schatkist het saldo van dit voorschot ingevolge de terugbetalingen van de E. B. U. in juli 1954; daartegenover en wegens de verdwijning van de kredieten buiten quota, ingevolge de terugbetalingen, heeft de Nationale Bank aan de Schatkist de bedragen overgemaakt welke door de banken voor de inschrijving op de speciale certificaten gebruikt waren (1).

b) *Kredieten in bilaterale betalingsakkoorden.*

Reeds sedert enkele tijd bleek het dat de onderhandelingen over nieuwe handelsakkoorden met de onderontwikkelde landen op een mislukking zouden uitlopen, op gevaar af de B. L. E. U. van de markt te verdringen.

De moeilijkheden kwamen voort uit de belangrijkheid van de kredieten, door de partners opgevorderd om een gedeelte van hun eigen aankopen te financieren. Het ging er om het ontstaan van spanningen te beletten, welke door overtollige kredieten aan deze landen zouden kunnen uitgelokt worden, terwijl men het ontstaan van dergelijke tendenzen, wat de kredieten aan de E. B. U. betreft, had willen vermijden.

(1) Krachtens een speciale overeenkomst hebben de banken hun inschrijvingen op speciale certificaten behouden.

Een financieringstechniek, op model van die welke een einde aan de afhoudingen had gemaakt, werd uitgewerkt, maar ditmaal met tussenkomst van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid. De besprekingen hebben op 14 september 1954 tot de ondertekening van een overeenkomst tussen de Schatkist, de Nationale Bank van België en de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid geleid.

Krachtens deze overeenkomst heeft de Nationale Bank zich verplicht de saldi van de voor de B. L. E. U. gunstige betalingsakkoorden te financieren ten belope van de uit andere betalingsakkoorden voortvloeiende creditsaldi.

Boven dit evenwicht zal de N. M. K. N. provisies storten voor de financiering van de debetsaldi ten belope van een bedrag dat 2 miljard frank niet mag overtreffen. De tussenkomst van de N. M. K. N. zal vereist worden wanneer « de door de Bank verleende kredieten het voorziene maximum voor iedere overeenkomst afzonderlijk of voor de gezamenlijke overeenkomsten zullen bereikt hebben » (1). Daarenboven mag de financieringsverplichting van de Nationale Bank voor elke met een vreemd land gesloten of nog te sluiten overeenkomst het maximumbedrag, dat moet bepaald worden door akkoord tussen de Staat en de Bank, niet overtreffen. Feitelijk zal de N. M. K. N. de stortingen doen in schijven van 25 miljoen frank binnen de 14 dagen, na daartoe door de Nationale Bank te zijn aangemaand.

Op deze wijze zullen de kredieten in betalingsakkoorden, welke de neiging vertonen om zich op een te hoog niveau te consolideren, op de kapitaalmarkt moeten gefinancierd worden. Ze zullen geen monetaire expansie kunnen uitlokken, vermits de door deze uitvoer begunstigde exportfirma's in werkelijkheid zullen betaald worden met fondsen afgenomen op de bestaande geldhoeveelheid.

België beschikt aldus voor zijn buitenlandse handel over financieringstechnieken, welke het enigszins op gelijke voet plaatst en met verscheidene concurrerende landen, waar dergelijke methodes sedert enkele tijd beproefd werden.

AFDELING III. — GELDMARKT

§ 1. — DEPOSITOBANKEN

1. — *Evolutie van de deposito's.*

De bankdeposito's zijn van 67.431 miljoen frank bij het einde van 1953 tot 72.340 miljoen frank gestegen bij het einde van december 1954, wat een verhoging van 4.909 miljoen frank betekent. Gedurende de eerste maanden was de verhoging nagenoeg gelijk aan het bedrag van de gedeblokkeerde afhoudingen bij de uitvoer. Daarentegen, en zoals tijdens de voorgaande jaren, werd de vooruitgang vertraagd ten gevolge van de inschrijvingen op de Staatsleningen, van de vervroegde belastingbetalingen in januari en in juli en van de seizoenbehoeften tijdens de verlofperiode.

(1) *Nationale Bank van België. Verslag... over de verrichtingen van het boekjaar 1954...* Brussel, 1955, blz. 42.

Algemene staat der banken

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	31 december						Einde kwartaal			
	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1e kwartaal 1954	2e kwartaal 1954	3e kwartaal 1954	4e kwartaal 1954
ACTIEF										
Liquide middelen	10.567	10.305	12.300	13.522	13.054	13.440	11.910	12.056	11.419	14.366
Kredieten	52.723	54.686	56.463	64.180	69.820	72.937	76.031	77.374	77.920	76.786
aan de overheidssector	*33.589*	*34.205*	*34.857*	*38.951*	*42.408*	*43.753*	*45.356*	*47.690*	*48.181*	*46.489*
aan de particuliere sector	*19.134*	*20.481*	*21.606*	*25.229*	*27.412*	*29.184*	*30.675*	*29.684*	*29.739*	*30.297*
Diversen	6.681	6.863	9.322	12.661	16.546	14.692	13.077	12.337	11.573	12.432
waaronder geaccepteerde wissels	*3.983*	*4.025*	*6.134*	*8.135*	*9.134*	*8.136*	*8.344*	*8.425*	*8.423*	*8.913*
Totaal	**69.971**	**71.854**	**78.085**	**90.363**	**99.420**	**101.069**	**102.512**	**103.280**	**102.433**	**105.130**
PASSIEF										
Deposito's	49.486	52.678	53.571	58.804	64.251	67.431	67.837	69.964	69.771	72.339
op ten hoogste één maand	*45.487*	*41.524*	*40.862*	*46.672*	*49.762*	*50.320*	*49.967*	*52.521*	*50.841*	*52.312*
depositoboekjes		*5.823*	*6.831*	*6.471*	*7.647*	*8.647*	*9.056*	*9.156*	*9.275*	*9.558*
op meer dan één maand	*3.999*	*5.331*	*5.878*	*5.661*	*6.742*	*8.464*	*8.814*	*8.287*	*9.655*	*10.469*
Eigen middelen	4.481	4.781	5.064	5.629	5.770	6.095	6.189	6.531	6.638	6.705
Diversen	16.004	14.395	19.450	25.930	29.399	27.543	28.486	26.785	26.024	26.086
waaronder :										
geaccepteerde wissels	*3.983*	*4.025*	*6.134*	*8.141*	*9.134*	*8.136*	*8.344*	*8.425*	*8.423*	*8.913*
obligaties en kasbons	*31*	*132*	*272*	*557*	*955*	*1.921*	*2.171*	*2.488*	*2.732*	*2.894*
Totaal	**69.971**	**71.854**	**78.085**	**90.363**	**99.420**	**101.069**	**102.512**	**103.280**	**102.433**	**105.130**

Bron : Bankcommissie.

De in 1953 waargenomen tendens inzake verhoging van de termijndeposito's bleef in 1954 bestaan : de dadelijk en op ten hoogste één maand opvraagbare deposito's boekten een verhoging van ongeveer 2 miljard, of 3,07 %; de depositoboekjes zijn van 8.647 miljoen tot 9.558 miljoen frank en de deposito's op meer dan één maand van 8.464 miljoen tot 10.469 miljoen frank gestegen, dit is voor deze twee posten samen een verhoging van 2.916 miljoen frank, of ongeveer 17 %. De obligaties en de kasbons bleven eveneens stijgen; einde december 1954 bereikten ze 2.894 miljoen frank, tegen 1.921 miljoen frank einde 1953. Bij het begin van elk halfjaar zouden het aanleggen door de vennootschappen van een provisie met het vooruitzicht op de betaling van dividenden en, bij het begin van het jaar, de uitkering van de « dertiende maand » aan de weddetrekkenden, deels de oorzaak zijn van de seizoenverhogingen van de deposito's op termijn.

De omloopsnelheid van de dadelijk opvraagbare deposito's is in 1954, ter oorzake van de ontwikkeling van de industriële bedrijvigheid, gestegen.

2. — *Evolutie van de kredieten.*

a) *Particuliere sector.*

Spijt de duidelijke herneming van de economische bedrijvigheid, zijn in 1954 de door de depositobanken aan de particuliere sector verleende kredieten slechts

Herdiscontering van handelswissels door de particuliere banken
Toestand einde maand
(miljoenen franken)

MAAND	Bij de N. B. B.	Bij het H. W. I.	Bij de andere parastatale instellingen	Gedeeltelijk totaal	Bij andere herdisconterende instellingen (a)	Algemeen Totaal
1949 December	1.104	1.995	240	3.339	765	4.104
1950 December	7.032	880	631	8.543	589	9.132
1951 December	4.873	1.659	994	7.526	1.800	9.326
1952 December	4.601	1.936	1.365	7.902	2.566	10.468
1953 December	4.143	2.563	1.319	8.025	2.228	10.253
1954 Januari	3.785	1.740	1.271	6.796	3.068	9.864
Februari	3.208	1.880	1.100	6.188	2.954	9.142
Maart	3.611	2.085	1.280	6.976	2.815	9.791
April	3.952	2.017	1.171	7.140	2.891	10.031
Mei	3.917	2.603	1.111	7.631	3.073	10.704
Juni	4.101	2.496	1.102	7.699	2.974	10.673
Juli	5.211	2.915	1.037	9.163	3.159	12.322
Augustus	4.416	2.878	1.142	8.436	3.340	11.776
September	3.877	2.730	1.151	7.758	3.348	11.106
Oktober	3.772	2.201	1.062	7.035	3.369	10.404
November	4.431	2.139	1.123	7.693	3.329	11.022
December	5.329	2.523	1.274	9.126	2.742	11.868

Bron : Bankcommissie.

(a) Deze bedragen zijn niet opgenomen in de rubriek handelswissels van de algemene staat der banken.

met 1.113 miljoen frank gestegen, om einde december 30.297 miljoen frank te bedragen. Deze verhoging was reeds vanaf het einde van het eerste kwartaal een feit geworden; nadien zijn de kredieten een weinig verminderd alvorens tegen de jaarwisseling opnieuw te verhogen.

Per slot van rekening, moet de globale verhoging van de kredieten der depositobanken aan de particuliere sector aan de post « diverse debiteurs » toegeschreven worden.

De handelsportefeuille kende sterke schommelingen; van 13.335 miljoen frank, einde maart, slonk de portefeuille tot 9.831 miljoen einde juli, om tegen einde oktober opnieuw tot 13.120 te stijgen en einde december tot 11.742 terug te lopen. De uitbreiding van de verrichtingen van verkoop op afbetaling welke grotendeels gefinancierd werden door de opbrengst van obligaties en kasbons, kwam tot uiting in een tamelijk grote toeneming van de post niet herdisconteerbare wissels. Om het aandeel van de banken op de markt van het handelspapier naar juiste verhouding te kunnen schatten, moet ook rekening gehouden worden met de herdisconteerde wissels. Het bedrag van deze wissels verandert trouwens dikwijls in tegengestelde verhouding van de eigen portefeuille der banken, waarvan de evolutie zelf afhangt van die der deposito's. Aldus hebben de herdisconto-

Kredieten van de particuliere banken aan het particulier bedrijfsleven

Toestand einde maand
(miljoenen franken)

MAAND	Disconto handels-papier (a)	Voorschotten		Totaal
		Diverse debiteuren	Prolongaties en voor-schotten op effecten (b)	
1949 December	7.450	12.328	703	20.481
1950 December	6.845	13.996	765	21.606
1951 December	9.498	14.958	773	25.229
1952 December	11.482	14.749	1.180	27.412
1953 December	11.880	15.792	1.512	29.184
1954 Januari	12.118	15.601	1.388	29.107
Februari	12.872	15.848	1.364	30.084
Maart	13.335	15.779	1.561	30.675
April	12.681	16.286	1.547	30.514
Mei	11.631	16.308	1.474	29.413
Juni	11.886	16.673	1.125	29.684
Juli	9.831	17.108	1.303	28.242
Augustus	10.761	16.864	1.236	28.861
September	11.740	16.831	1.168	29.739
Oktober	13.120	16.753	985	30.858
November	12.204	16.968	1.465	30.637
December	11.742	17.108	1.447	30.297

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Exclusief alle herdisconteerde wissels.
(b) Inclusief de speciale mobiliseringsverrichtingen (koninklijk besluit van 22 maart 1952, *Belgisch Staatsblad* van 23 maart 1952).

verrichtingen van de banken hun maximumbedrag in juli bereikt, om daarna tot oktober te verminderen alvorens een tendens van seizoenherneming, welke tot de jaarlijkse vervaldag leidt, te vertonen.

Van hun kant zijn de prolongaties en voorschotten op effecten beïnvloed geworden door het geleidelijk verdwijnen van certificaten welke de afhoudingen op de uitvoer vertegenwoordigen; zij bevatten inderdaad de herdisconteerde bedragen van deze certificaten, welke vanaf de afschaffing van de afhoudingen in april geleidelijk verminderden. Om deze reden, waarschijnlijk, werd in maart en in april voor hoger vernoemde post een toppunt geboekt.

Bankkredieten
aan bedrijven en particulieren
(miljoenen franken)

EINDE MAAND	Gedeelte ondergebracht		Totaal
	bij het bankwezen (a)	buiten het bankwezen	
1950 Juni	28.100	3.300	31.400
1950 December ..	34.579	3.600	38.179
1951 December ..	37.150	6.474	43.624
1952 December ..	38.361	8.169	46.530
1953 November ..	37.459	8.879	46.338
December ..	40.301	7.771	48.072
1954 Januari	38.879	8.798	47.677
Februari ...	38.612	9.052	47.664
Maart	38.977	8.826	47.803
April	39.026	9.701	48.727
Mei	38.832	9.893	48.725
Juni	39.574	9.458	49.032
Juli	41.113	8.734	49.847
Augustus ...	40.377	9.055	49.432
September ..	40.327	9.452	49.779
Oktober	40.649	9.991	50.640
November ..	41.408	9.445	50.853
December ..	42.917	9.706	52.623

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Depositobanken, Herdiscontering- en Waarborginstituut, Nationale Bank van België.

Rekening gehouden met de fluctuaties van voorbijgaande aard in de bankdeposito's, ondergaan de door de banken aan het particulier bedrijfsleven verleende kredieten eveneens veelvuldige veranderingen. Deze kredieten zijn slechts een onvolmaakt meetinstrument van de fundamentele tendens der aan bedrijven en particulieren verleende faciliteiten.

Op dit gebied komt de door de Nationale Bank opgemaakte tabel meer geschikt voor.

Ze doet uitkomen dat na een lichte verhoging van 1.542 miljoen in 1953, de bankkredieten aan bedrijven en particulieren met 4.551 miljoen in 1954 stegen. Voornamelijk vanaf april tekende zich een neiging tot stijgen af, welke tot in juli voortging en tijdens de volgende maanden, die de gewone verhoging tegen de jaarlijkse vervaldag voorafgaan, niet verdween. De conjunctuurverbetering heeft dus haar gewone expansieve weerslag op de kredieten gehad. Het aandeel van de banken, inclusief de Nationale Bank en het Herdiscontering- en Waarborginstituut, in deze kredieten, tekent in 1954 een meerwaarde aan van 2,6 miljard frank, tegen 2 miljard in 1953. Het gedeelte dat door andere organismen verleend werd is in 1954 met nagenoeg 2 miljard verhoogd. De tussenkomst van deze instellingen, welke gedeeltelijk de banken vervangen, wordt hoe langer hoe belangrijker.

b) *Overheidssector.*

De door de banken aan de Staat verleende kredieten zijn van 43.753 miljoen frank einde 1953 naar 46.489 miljoen einde 1954 overgegaan, dit betekent een verhoging van 2.736 miljoen frank.

De samenstelling van deze kredieten werd in de loop van het jaar sterk gewijzigd. De portefeuille bij de Nationale Bank verhandelbaar papier is van 21.207 miljoen frank bij het einde van 1953 teruggelopen tot 18.158 miljoen bij het einde van 1954, en de portefeuille overheidsfondsen is ondertussen van 11.986 miljoen tot 18.982 miljoen frank gestegen. De herdisconteerbare overheidsfondsen beliepen 9.102 miljoen frank einde 1954, tegen 10.323 miljoen frank einde 1953.

De oorzaak van deze vervanging ligt in de nieuwe reglementering op de samenstelling van de dekking der deposito's. Het betreft vooreerst de laatste twee fases van de uitvoeringsbeslissing van 2 juni 1953 krachtens dewelke op 1 februari 1954 voor 591 miljoen frank werd ingeschreven op certificaten à 3,25 % met drie jaar looptijd tegen inwisseling van certificaten met 4 en 12 maanden looptijd, en op 1 mei voor 590 miljoen frank op certificaten à 2 7/8 % met twee jaar looptijd tegen certificaten met eveneens 4 en 12 maanden looptijd. De wijzigingen betreffen de dekking van de dadelijk en op ten hoogste één maand opvraagbare deposito's.

De dekking van de deposito's op meer dan één maand werden eveneens gewijzigd; deze maatregel is op 15 september voor de banken met grote en middelgrote circulatie in werking getreden. Het dekkingspercentage van genoemde deposito's voor deze twee categorieën van banken werd op 65 en 60 vastgesteld. Deze dekking bedroeg vroeger 32,5 en 30 %, samengesteld uit overheidspapier op 5 jaar en het saldo uit overheidspapier op maximum één jaar. Deze coëfficiënten werden op 15 september op 42,5 en 40 % gebracht om toe te laten dat de speciale E. B. U.-certificaten, waarop sedert april als tegenwaarde van de gedeblokkeerde afhoudingen werd ingetekend, in deze verhoging zouden opgenomen worden. Op 23 oktober heeft een nieuwe verhoging van 12,5 % de dekkingscoëfficiënten in certificaten van langer dan 1 jaar op respectievelijk 55 en 52,5 % gebracht. Geen enkele beperking inzake vervaldag werd bepaald voor de fondsen die als tegenwaarde van deze verhoging gelden. Deze beschikking heeft bijgevolg aan de banken toegelaten zich voor 1,8 miljard frank aandelen der 20-jaarlening 1954-1974 (2e reeks) aan te schaffen.

Een aanvullingsclausule van de nieuwe reglementering bepaalde trouwens dat de aandelen van de lening 1954-1974 bij voorkeur moesten opgenomen worden in de verhogingsmarge van de dekkingscoëfficiënt. Dit bedrag werd bekomen door de omzetting van certificaten met 4 en 12 maanden looptijd. De verschillende maatregelen hebben toegelaten een aanzienlijk gedeelte van de Rijksschuld, in het bankwezen ondergebracht, te consolideren.

§ 2. — HERDISCONTERING- EN WAARBORGINSTITUUT

Het Herdiscontering- en Waarborginstituut heeft er zich op toegelegd om, in de mate van het mogelijke, de schaarste aan liquide middelen, die in 1954 voor bepaalde sectoren op de markt op korte termijn tot uiting kwam, te verhelpen.

Zoals hoger werd uiteengezet hadden de opeenvolgende maandelijkse deficits van de betalingsbalans in de loop van het eerste halfjaar de toevloeiing van een gedeelte der geldmiddelen van de markt naar de Nationale Bank bewerkt. De gewone seizoenspanning tijdens de zomermaanden werd er door versterkt, te meer daar een Staatslening in juli werd geplaatst, toen de behoeften aan geldmiddelen reeds gestegen waren om reden van de vervroegde belastingbetalingen en van de verlofuitgaven. Op dit ogenblik hadden de banken hun daggeldleningen aan de inkrimping van hun deposito's aangepast. De verrekeningsorganismen, andere dan de banken, verminderden geleidelijk hun aanbreng op de daggeldmarkt.

Daggeldmarkt
Daggemiddelden
(miljoenen franken)

TIJDVAK	Totaal der kapitalen « on call »	Uitgeleende gelden		Opgenomen gelden		
		door verrekenende instellingen	door niet-verrekenende instellingen	door het H. W. I. voor eigen rekening	door het Rentenfonds	door andere instellingen
1949	5.147	2.567	2.580	1.854	2.793	500
1950	4.160	2.424	1.736	2.069	1.776	315
1951	5.384	2.806	2.578	2.538	2.561	285
1952	5.796	3.153	2.645	3.043	2.534	219
1953	5.391	3.071	2.320	2.843	2.153	395
1954	5.336	2.752	2.584	2.733	2.295	308
1954 Januari	5.369	3.348	2.021	3.300	1.774	295
Februari	5.655	3.177	2.478	3.477	1.875	303
Maart	6.338	3.313	3.025	3.498	2.492	348
April	5.576	3.178	2.398	3.017	2.284	275
Mei	5.281	2.740	2.541	2.679	2.294	308
Juni	4.612	2.498	2.114	2.312	1.948	352
Juli	3.930	2.265	1.665	1.928	1.613	389
Augustus	4.843	2.321	2.522	2.415	2.084	344
September	5.145	2.398	2.747	2.914	1.949	282
Oktober	5.534	2.644	2.890	2.547	2.712	275
November	6.368	2.735	3.633	2.456	3.626	286
December	5.428	2.431	2.997	2.235	2.942	251

Bron : Nationale Bank van België.

De door het Herdiscontering- en Waarborginstituut op deze markt ontleende geldmiddelen, zijn, na een daggemiddelde van ongeveer 3.500 miljoen frank in februari en in maart bereikt te hebben, geleidelijk verminderd tot 1.928 miljoen frank in juli. Dank zij de seizoenvermindering van de portefeuille van het Rentenfonds kon dit laatste organisme in het begin van het jaar zijn vraag op de markt buiten verrekening verminderen; deze markt werd hierdoor in de mogelijkheid gesteld fondsen uit te lenen aan het Herdiscontering- en Waarborginstituut dat aldus zijn steun aan de acceptmarkten kon verhogen. Tegen het einde van juli,

daarentegen, en in verband met de Staatslening en met de arbitrages welke het uitlokte, heeft het Rentenfonds toenemende bedragen verworven op de geldmarkt buiten verrekening en zijn bijdrage aan het Herdiscontering- en Waarborginstituut werd bijgevolg onbeduidend; nochtans was ze tijdens de volgende maanden nog aanzienlijk.

De groeiende aanbreng van accepten welke in verband staat met de ontwikkeling van de bedrijvigheid in 's lands bedrijfsleven en van de buitenlandse handel werd nochtans geleidelijk en door bemiddeling van de herdiscontoverrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut naar de Nationale Bank gericht. Het door het H. W. I. herdisconteerde handelspapier heeft einde juli een maximum van 3.874 miljoen frank bereikt.

De grafiek betreffende de vraag en het aanbod van handelspapier op de geldmarkt doet de scherpte van de geldschaarste uitkomen; ze kan gemeten worden naar de afwijking tussen beide curven. Het aanbod van handelspapier is trouwens tot tweemaal toe gestegen en voor de eerste keer tot een hoger niveau dan datgene dat einde 1950 en begin 1951 bereikt werd. Nochtans heeft de verruiming van de markt toegelaten om over de meer recente periodes van verkrapping der beschikbare geldmiddelen overheen te komen.

Voornaamste determinanten van de tendens op de geldmarkt
(miljoenen franken)

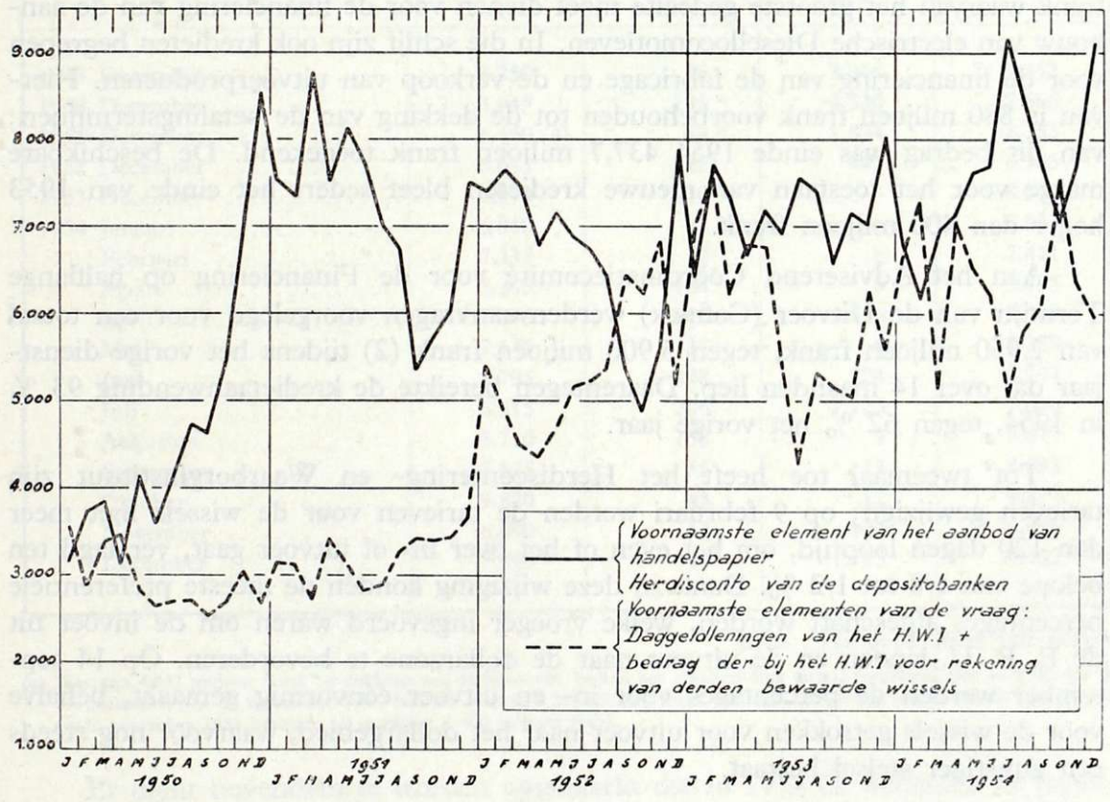

Bronnen : Bankcommissie.
Herdiscontering- en Waarborginstituut.

In totaal heeft het Herdiscontering- en Waarborginstituut op de markt van het privaatdisconto, hetzij als koper, hetzij als bemiddelaar, een bedrag van 35.600 miljoen frank verworven, dat vertegenwoordigd is door 75.467 wissels, tegen 32.938 miljoen frank en 67.948 wissels in 1953.

Door het toestaan van herdiscontokredieten ten bate van de Belgische banken is het Herdiscontering- en Waarborginstituut eveneens tussengekomen om de spanning welke in de loop van 1954 op de geldmarkt tot uiting kwam, te verminderen. Het bedrag van dergelijke kredieten is van 4.238 miljoen frank einde 1953 naar een toppunt van 5.286 miljoen frank in april overgegaan om einde december 3.904 miljoen frank te bereiken. De kenmerkende factor op dit gebied, tijdens het jaar 1954, is het ruimer gebruik van de aldus verleende faciliteiten : in daggemiddelden uitgedrukt heeft die benuttiging 1.745 miljoen frank bereikt, tegen 641 miljoen in 1953.

Naar aanleiding hiervan onderstreept het verslag van het Herdiscontering- en Waarborginstituut dat « buiten de periode van mei 1940 toen uitzonderingsmaatregelen werden getroffen, het Instituut tijdens de inkrimping die gedurende enkele maanden op de geldmarkt heeft gedrukt voor de eerste maal de gelegenheid kreeg in een veel grotere mate dan in normale tijd zijn steun aan de kredietinstellingen te verlenen. Door aldus het bankwezen in staat te stellen de volkomen soepelheid van zijn werking te behouden heeft het Instituut ten volle een van de essentiële opdrachten vervuld die het van zijn oprichters tot doel kreeg » (1).

Deze tussenkomst had o. m. betrekking op een kredietschijf van 648 miljoen frank waarvan het grootste gedeelte moet dienen voor de financiering van de aanbouw van electrische Diesellocomotieven. In die schijf zijn ook kredieten begrepen voor de financiering van de fabricage en de verkoop van uitvoerproducten. Hiervan is 880 miljoen frank voorbehouden tot de dekking van de betalingstermijnen; van dit bedrag was einde 1954 437,7 miljoen frank toegekend. De beschikbare marge voor het toestaan van nieuwe kredieten bleef sedert het einde van 1953 hoger dan 400 miljoen frank.

Aan het Adviserend Coördinatiecomité voor de Financiering op halflange Termijn van de Uitvoer (Cofinex) werden aanvragen voorgelegd voor een totaal van 2.950 miljoen frank, tegen 5.900 miljoen frank (2) tijdens het vorige dienstjaar dat over 14 maanden liep. Daarentegen bereikte de kredietaanwending 93 % in 1954, tegen 62 % het vorige jaar.

Tot tweemaal toe heeft het Herdiscontering- en Waarborginstituut zijn tarieven gewijzigd; op 9 februari werden de tarieven voor de wissels met meer dan 120 dagen looptijd, om het even of het over in- of uitvoer gaat, verlaagd ten belope van 1/8 tot 1/2 %. Dank zij deze wijziging konden de meeste preferentiële percentages afgeschaft worden, welke vroeger ingevoerd waren om de invoer uit de E. B. U.-landen en de uitvoer naar de dollarzone te bevorderen. Op 14 september werden de percentages voor in- en uitvoer éénvormig gemaakt, behalve voor de wissels getrokken voor uitvoer naar het dollargebied, waarvoor nog steeds een gunstiger stelsel bestaat.

---

(1) *Herdiscontering- en Waarborginstituut. Verslagen. Boekjaar 1954.* Brussel, 1955, blz. 9.

(2) Inbegrepen de aanvragen die vóór de oprichting van de « COFINEX » gedaan werden.

§ 3. — NATIONALE BANK VAN BELGIË

1. — *Kredietverlening aan de overheidssector.*

De krachtens de overeenkomst van 14 september 1948 aan de overheid verleende kredieten zijn van 8.040 miljoen frank einde 1953 tot 9.122 miljoen frank einde 1954 gestegen. Evenals de vorige jaren, hebben deze schommelingen slechts een betrekkelijke betekenis; ze staan namelijk onder de invloed van de nabijheid van de laatst aangegane of uit te geven lening. Inderdaad, deze leningen herstellen de beschikbare kredietmarge van de Schatkist bij de Nationale Bank en deze marge verkleint, daarentegen, naargelang de inningsdatum dezer leningen verwijderd ligt. Welnu, in 1954 werd de laatste lening in oktober geplaatst.

Kredieten van de Nationale Bank van België aan de overheidssector
Toestand einde maand
(miljoenen franken)

MAAND	Schatkist-certificaten	Ander overheids-papier	Papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn	Totaal
1949 December	6.250	38	3.064	9.352
1950 December	3.945	191	4.530	8.666
1951 December	6.460 (a)	69	1.824	8.353
1952 December	6.035	225	445	6.705
1953 December	7.970	70	—	8.040
1954 Januari	6.860	77	—	6.937
Februari	7.335	70	6	7.411
Maart	5.345	104	6	5.455
April	7.070	100	536	7.706
Mei	7.145	137	6	7.288
Juni	7.795	188	224	8.207
Juli	6.315	206	1.125	7.646
Augustus	8.710	158	9	8.877
September	8.625	55	13	8.693
Oktober	9.820	45	12	9.877
November	6.090	52	954	7.096
December	7.895	44	1.183	9.122

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Waarvan 4.057 miljoen frank tot dekking van de kredieten, buiten het quotum door België toegekend aan de E. B. U. op 31 december. Op 27 september 1951, had de Schatkist 283 miljoen frank uit dien hoofde ontvangen; einde oktober en einde november 1951 beliepen zij ongeveer 1.600 miljoen frank.

Er dient bovendien te worden opgemerkt dat in 1954 de Schatkist de tegenwaarde van de door de Nationale Bank in disconto genomen trekkingsrechten op het Internationaal Muntfonds terugbetaalde. Moest met deze verrichting rekening

gehouden worden, dan zouden de door de Nationale Bank aan de Schatkist verleende kredieten enigszins geslonken zijn.

Daarentegen heeft de lichte spanning op de kapitaalmarkt tegen het jaareinde de verkoop van overheidsfondsen teweeggebracht. Om deze overheidsfondsen te kunnen opnemen heeft het Rentenfonds voorschotten van de Nationale Bank verkregen. Aldus bereikte de post papier uitgegeven door instellingen waarvan de verbintenissen door de Staat gewaarborgd zijn, 1.183 miljoen frank per einde december, terwijl hij einde 1953 niet voorkwam. Deze post buiten beschouwing gelaten, zijn de gewone voorschotten van de Nationale Bank aan de Schatkist van het ene jaar tot het andere niet verhoogd. Zij kwamen einde maart op 5.345 miljoen frank, zegge een minimum voor een maandeinde; terzelfder tijd waren de leningen aan het Rentenfonds tot een onbeduidend bedrag gedaald, zodat de totale voorschotten van de Nationale Bank aan de overheidssector, zonder rekening te houden met de geconsolideerde schuld, op dit ogenblik slechts 5.455 miljoen bedroegen.

2. — *Kredietverlening aan de particuliere sector.*

De door de Nationale Bank aan de particuliere sector verleende kredieten geven in werkelijkheid de evolutie van de daggeldmarkt weer, welke door bemiddeling van de herdiscontoverrichtingen van het Herdiscontering- en Waarborginstituut het kredietvolume beïnvloedt. Het Herdiscontering- en Waarborginstituut beïnvloedt grotelijks het verloop van het kredietvolume door de Nationale Bank aan de particuliere sector verleend. Het einde-maandmaximum werd in juli bereikt

Kredieten van de Nationale Bank van België aan de particuliere sector
Toestand einde maand
(miljoenen franken)

MAAND	Handelspapier (a)	Voorschotten op overheidsfondsen (b)	Totaal
1949 December	4.006	371	4.377
1950 December	10.930	757	11.687
1951 December	8.890	345	9.235
1952 December	9.152	560	9.712
1953 December	8 320	948	9.268
1954 Januari	6.501	492	6.993
Februari	4.968	344	5.312
Maart	7.919	1.162	9.081
April	6.082	1.179	7.261
Mei	7.121	910	8.031
Juni	7.585	1.032	8.617
Juli	10.332	1.272	11.604
Augustus	8.568	1.044	9.612
September	7.558	886	8.444
Oktober	6.218	585	6.803
November	7.284	757	8.041
December	9.512	291	9.803

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Het herdisconto van de banken en van het Herdiscontering- en Waarborginstituut inbegrepen.
(b) De voorschotten tot mobilisering der speciale E. B. U. -rekeningen inbegrepen.

met 11.604 miljoen frank. De daaropvolgende vermindering maakte in oktober plaats voor de eindejaarsherneming.

De portefeuille handelspapier van de Nationale Bank heeft nagenoeg in de totaliteit van de kredieten aan de particuliere sector voorzien; de belangrijkheid van deze kredieten hangt dus grotendeels van deze portefeuille af. Doorgaans verscherpen de voorschotten op overheidsfondsen slechts de schommelingen van de portefeuille handelspapier.

Handelswissels van de Nationale Bank

Indeling volgens herkomst

Toestand einde maand

(miljoenen franken)

PERIODE	H. W. I.	Particuliere banken	Direct disconto	Totaal
1949 December	1.872	1.104	1.030	4.006
1950 December	1.784	7.032	2.114	10.930
1951 December	2.448	4.873	1.569	8.890
1952 December	2.974	4.601	1.577	9.152
1953 December	2.714	4.143	1.463	8.320
1954 Januari	611	3.785	2.105	6.501
Februari	—	3.208	1.760	4.968
Maart	2.749	3.611	1.559	7.919
April	706	3.952	1.424	6.082
Mei	1.862	3.917	1.342	7.121
Juni	2.234	4.101	1.250	7.585
Juli	3.874	5.211	1.247	10.332
Augustus	3.031	4.416	1.121	8.568
September	2.597	3.877	1.084	7.558
Oktober	1.285	3.772	1.161	6.218
November	1.781	4.431	1.072	7.284
December	2.638	5.329	1.545	9.512

Bronnen : Herdiscontering- en Waarborginstituut.
Bankcommissie.
Nationale Bank van België.

Afdeling IV. — KAPITAALMARKT

In 1954 heeft de bedrijvigheid op de Belgische kapitaalmarkt zich verder ontwikkeld zowel wat de uitgiften van de particuliere sector als wat die van de overheidssector betreft.

Evenals in 1953 hebben de ter beschikking van de economie gestelde overvloedige geldmiddelen bijgedragen om het volume van het kapitaalaanbod op peil te houden; dit aanbod heeft bovendien voordeel gehaald uit de vrijmaking van de kapitaalbeweging tussen de Beneluxlanden. Maar de

Voornaamste vormen van het particuliere sparen
(miljarden franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
Besparingen van particulieren :			
Depositosparen	11,0	9,9	8,8
Sparen door fondsvorming	7,9	7,9	8,3
Hypotheekleningen ...	2,6	3,2	3,0
Investeringen in woningbouw	5,4	6,3	7,0
Intekeningen op emissies	11,0	7,5	12,6
Ondernemingsbesparingen :			
Ingehouden winsten ..	8,9	8,5	7,3

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

doorslaande factor is de ontwikkeling van het spaarwezen, dat aangemoedigd werd door de uit de economische expansie voortvloeiende relatieve vastheid der prijzen en aangroei der inkomsten. De nieuwe belangstelling van het publiek voor de beleggingen in beurswaarden, in het bijzonder voor niet vast renderende waarden, heeft in dezelfde zin gewerkt. Te dien opzichte zijn de blijvende hausse van de beursnoteringen, samen met het vooruitzicht van een nieuwe periode van grote industriële bedrijvigheid de belangrijkste factoren in het oriënteren van de voorkeur van het publiek. Hierdoor werd in zekere mate het « institutioneel » sparen beperkt. Het depositosparen was aldus geringer dan in 1953.

De inventaris van het particuliere sparen (1) getuigt van een verhoogd aanbod van kapitaal dat rechtstreeks of onrechtstreeks op de markt wordt gebracht.

Onder de belangrijkste factoren welke de vraag naar kapitaal hebben doen verhogen, moeten gerekend worden de groeiende behoeften van de Overheid, de belegging in koloniale leningen en de stijging van de uitgaven voor uitrusting van de ondernemingen, aangemoedigd door de uitgesproken verbetering van de economische conjunctuur en door de wetgevende beschikkingen van 7 augustus 1953 (2) en van 1 juli 1954 (3) ten bate van de industriële investeringen.

Het volume van het nettoberoep op de kapitaalmarkt geeft een beeld van de evolutie van de vraag in de loop van de jongste jaren en inzonderheid in 1954. Naast de factoren welke de vraag hebben doen verhogen komt nog de nettokapitaalafvloeiing uit de B. L. E. U. in aanmerking. Volgens de gegevens van de betalingsbalans bedroeg ze 1.268 miljoen frank.

Dank zij de gelijktijdige toeneming van de vraag naar en het aanbod van kapitaal op lange termijn, is er nagenoeg evenwicht gekomen tussen de twee marktcomponenten, evenwicht dat behouden bleef tot in de laatste maanden van het jaar en dat aan de rentevoet toegelaten heeft zijn vroegere dalende tendens te handhaven.

---

(1) De inventaris van het sparen is opgemaakt op grond van de geldbeweging welke in de loop van het jaar naar een bepaalde aanwending was gericht; deze kapitalen kunnen voortkomen van de terugbetaling van het vroeger gespaarde geld; ze kunnen eveneens beschikbaar gemaakt worden door buiten de B.L.E.U. verblijvende personen; daarentegen houdt de inventaris geen rekening met beleggingen in den vreemde.

(2) Wet van 7 augustus 1953 en koninklijk besluit van 12 oktober 1953 *(Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953).

(3) Wet van 1 juli 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 4 juli 1954) en koninklijk besluit van 23 juli 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 28 juli 1954).

Nettoberoep op de kapitaalmarkt in België (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Staat en Autonome Kas voor Oorlogsschade	8.908	2.799	2.436	8.554	13.596	19.569
Provinciën, gemeenten, Gemeentekrediet, Intercommunale maatschappijen	177	54	1.620	3.362	3.408	2.407
Kolonie	190	2.242	— 351	— 14	— 15	2.204
Publieke bedrijfsinstellingen	1.430	3.609	1.735	2.701	2.754	1.100
Parastatale kredietinstellingen	2.385	2.089	1.437	3.570	1.574	5.152
Particuliere sector { aandelen	2.438	2.717	4.203	5.249	3.587	5.600
Particuliere sector { obligaties	1.349	1.088	1.444	1.789	1.605	2.300
Diversen	1.436	604	119	1.244	979	556
Totaal	**18.313**	**15.202**	**12.643**	**26.455**	**27.488**	**38.888**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Deze statistiek houdt rekening met de private uitgiften en de bijstortingen op vroegere niet volgestorte intekeningen. De terugbetalingen werden in mindering gebracht.

Uitgiften van de overheidssector in België (a)
(miljoenen franken)

TIJDVAK	Bedrag
1953	20.896
1954	37.721
1954	
Januari	1.500
Februari	11.514
Maart	1.574
April	2.220
Mei	1.400
Juni	650
Juli	7.535
Augustus	—
September	1.650
Oktober	24
November	8.854
December	800

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Leningen van de Staat, de Kolonie, de provinciën en de gemeenten, van de instellingen van algemeen nut, zoals de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen, de Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen, de Nationale Maatschappij voor Waterbedeling, het Gemeentekrediet, enz. (met uitzondering van de doorlopende uitgiften en leningen van de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid en de Nationale Kas voor Beroepskrediet).

§ 1. — UITGIFTEN

Het globale volume van de netto-kapitaaluitgiften bereikte 38.888 miljoen frank, tegen 27.488 miljoen in 1953. Deze uitgiften zijn ten opzichte van 1951 verdriedubbeld. Benevens de toeneming van de kapitaalbehoeften van de overheidssector, om de begroting in evenwicht te houden, deden de parastatale kredietinstellingen tussen 1951 en 1954 een beroep op de kapitaalmarkt voor 3,7 miljard frank en de particuliere sector voor 2,3 miljard. In de loop van 1954 bereikten de uitgiften van de particuliere sector 7,9 miljard frank. De netto-uitgiften van de Staat en van de Autonome Kas voor Oorlogsschade bedroegen samen reeds 19.569 miljoen frank in 1954, tegen 13.596 miljoen in 1953, 8.554 miljoen in 1952 en slechts 2.436 miljoen in 1951.

1. — *Overheidssector.*

Het globaal volume van de bruto-uitgiften van de overheidssector (1) bereikte 37.721 miljoen frank in 1954, tegen 20.896 miljoen in 1953. De

(1) Door overheidssector moet verstaan worden de Staat, de Autonome Kas voor Oorlogsschade, de ondergeschikte besturen, de Kolonie en de openbare bedrijfsinstellingen, maar niet de openbare kredietinstellingen.

drie door de Staat in februari, in juli en in november geplaatste leningen bedroegen samen nominaal 27.052 miljoen frank; evenwel werden Schatkistbons op de vervaldag ten belope van 9.266 miljoen frank terugbetaald.

De delgingen op leningen van de overheidssector beliepen in totaal 12.206 miljoen frank (1). Maar, daarentegen, bereikte de verhoging van de portefeuille van het Rentenfonds in 1954 ongeveer 1,5 miljard frank.

2. — *Uitgiften van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen.*

Over de uitgiften van vennootschappen bestaan twee statistieken : die van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, waarvan de gegevens in de tabel « Nettoberoep op de Kapitaalmarkt in België » werden overgenomen, en die van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, welke worden opgemaakt op grond van de in de bijlagen van het *Belgisch Staatsblad* gepubliceerde cijfers. Op stuk van globale cijfers is de eerste volledíger want ze houdt niet alleen rekening met de statistische gegevens van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, maar inzonderheid ook met de bijstortingen op vroegere nog niet volgestorte intekeningen, met de private uitgiften en met de terugbetalingen. Deze statistiek geeft een juister beeld van de kapitaalmarkt, terwijl de tweede de enige is welke inlichtingen per sector verschaft en de verdeling van de opnemingen geeft over de Belgische en Kongolese vennootschappen; ze laat bijgevolg een meer diepgaande analyse toe van de verdeling der investeringsinspanning van het Belgische bedrijfsleven.

Volgens de statistieken van het Nationaal Instituut voor de Statistiek steeg het bedrag van de netto-uitgiften van de Belgische en Kongolese nijverheidsvennootschappen van 4.471 miljoen frank in 1953 tot 6.242 miljoen frank in 1954. Niettegenstaande deze verhoging bereikte het bedrag in 1954 nog niet de nettowaarde bij uitgifte van 1952, terwijl het nauwelijks die van 1951 overschrijdt (2). Deze toestand moet zowel aan de uitgiften van de Belgische vennootschappen als aan die der koloniale vennootschappen toegeschreven worden. Ten aanzien van de abnormaal lage cijfers in 1953 tekenen de uitgiften van de Belgische vennootschappen nochtans een verhoging van circa 85 % aan; daarentegen zijn de uitgiften van de koloniale vennootschappen intussen met 25 % gedaald.

De verdeling van de netto-uitgiften onder de belangrijkste sectoren toont aan dat de verhoging in 1954 vooral loopt over de sectoren electriciteit en ijzer- en staalnijverheid, die respectievelijk voor 693 miljoen en 567 miljoen frank bijkomende netto-inbrengen in contanten genoten hebben; dit brengt voor 1954 de nettouitgiften voor beide sectoren op respectievelijk 1.129 miljoen en 637 miljoen frank. In de ijzer- en staalnijverheid bedragen de netto-uitgiften voor 1954 ongeveer 50 % van degenen die van 1950 tot 1954 gedaan werden en ongeveer zoveel als die tijdens de drie voorgaande jaren. In de sector electriciteit is de verhoging t. o. v. 1953 aanzienlijk, maar bedraagt slechts ongeveer 80 miljoen frank ten opzichte van 1952. Hierna worden de netto-uitgiften van de metaalverwerkende

(1) Exclusief de contractuële terugbetalingen door terugkoop op de beurzen volgens uitloting, alsook de terugbetaling van de lening van de N.M.B.S. 1949/1954 (500 miljoen frank).

(2) Deze vaststelling wordt echter niet bevestigd door de statistieken van de A.S.L.K. betreffende het nettoberoep op de kapitaalmarkt.

Emissies van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen

Groepering volgens de localisatie van hun hoofdbedrijf

(miljoenen franken)

JAARTAL	Oprichting van vennootschappen			Kapitaalverhoging			Obligatie-uitgiften		Uitgifte-premiën	Stortingen andere dan in geld		Nominaal bedrag der gezamenlijke emissies	Nettoemissies
	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag	Aantal	Nominaal bedrag	Gestort bedrag	Aantal	Nominaal bedrag		Inbreng in natura	Inlijving van reserves, herwaardering van de activa, aanbreng van schuldvorderingen		
	Belgische vennootschappen												
1949	2.213	1.866	1.665	743	8.208	7.953	66	1.782	4	1.289	6.848	11.857	3.267
1950	2.303	1.490	1.382	780	7.921	7.219	53	1.066	3	1.142	6.378	10.477	2.148
1951	1.836	1.425	1.261	799	6.196	5.731	92	2.563	113	1.019	4.205	10.184	4.443
1952	2.165	1.640	1.401	1.235	16.407	15.698	72	3.476	41	1.126	13.926	21.523	5.541
1953	2.209	1.736	1.546	647	2.924	2.593	73	1.496	20	1.207	1.794	6.156	2.627
1954	2.181	1.835	1.628	656	5.711	5.083	82	1.795	538	1.410	2.718	9.341	4.861
	Kongolese vennootschappen												
1949	123	1.022	698	48	629	552	7	126	1	467	356	1.777	554
1950	92	1.180	974	71	1.337	1.123	2	27	54	710	474	2.544	994
1951	181	2.836	1.779	62	1.673	1.411	2	70	11	1.177	567	4.579	1.526
1952	279	1.187	835	110	6.182	5.093	5	212	47	1.738	2.638	7.581	1.811
1953	253	1.047	785	103	2.185	1.480	4	130	8	299	260	3.362	1.844
1954	301	1.354	879	87	1.217	1.121	5	261	9	566	1.223	2.832	1.381
	Totaal												
1949	**2.336**	**2.888**	**2.363**	**791**	**8.837**	**8.505**	**73**	**1.908**	**5**	**1.756**	**7.204**	**13.634**	**3.821**
1950	**2.395**	**2.670**	**2.356**	**851**	**9.258**	**8.342**	**55**	**1.093**	**57**	**1.852**	**6.852**	**13.021**	**3.142**
1951	**2.017**	**4.261**	**3.040**	**861**	**7.869**	**7.142**	**94**	**2.633**	**124**	**2.196**	**4.772**	**14.763**	**5.969**
1952	**2.444**	**2.827**	**2.236**	**1.345**	**22.589**	**20.791**	**77**	**3.688**	**88**	**2.864**	**16.564**	**29.104**	**7.352**
1953	**2.462**	**2.783**	**2.331**	**750**	**5.109**	**4.073**	**77**	**1.626**	**28**	**1.506**	**2.054**	**9.518**	**4.471**
1954	**2.482**	**3.189**	**2.507**	**743**	**6.928**	**6.204**	**87**	**2.056**	**547**	**1.976**	**3.941**	**12.173**	**6.242**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Netto-uitgiften van de Belgische nijverheids- en handelsvennootschappen
(duizenden franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1950	1951	1952	1953	1954	1950 tot 1954
Banken	15.875	225.804	28.735	32.560	113.437	416.411
Kleinhandel	24.141	171.243	59.281	53.969	203.715	512.349
Groothandel en buitenlandse handel	216.050	332.439	191.316	173.923	196.882	1.110.610
Metaalverwerkende nijverheid	283.326	296.379	530.521	251.610	328.858	1.690.694
IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	282.970	52.958	276.882	70.580	637.277	1.320.667
Nijverheid der non-ferro metalen	33.792	35.711	12.494	1.452	3.949	87.398
Textielnijverheid	89.218	121.424	111.692	108.054	61.465	491.853
Voedingsmiddelennijverheid	122.186	89.344	108.428	130.185	82.800	532.943
Houtnijverheid	27.021	34.169	16.934	13.380	15.330	91.504
Scheikundige nijverheid	36.017	196.937	165.109	126.761	267.789	792.613
Electriciteit	191.520	502.539	1.043.877	436.400	1.129.260	3.303.596
Gas	50.000	50.000	58.000	30.000	—	188.000
Papiernijverheid en grafische bedrijven	18.011	25.090	37.833	36.835	86.908	204.677
Transportbedrijf	33.615	50.528	100.303	339.304	137.141	660.891
Bouwbedrijf	50.589	69.033	47.479	129.843	79.256	376.200
Kolennijverheid	100.050	60.000	—	230.000	200.000	590.050
Cementnijverheid	162.749	133.140	38.254	17.884	9.306	361.333
Tabaksnijverheid	111	50.433	925	410	200	52.079
Ambachtswezen	29.081	32.900	35.823	30.910	37.579	166.293

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

nijverheid gerangschikt met 329 miljoen, de chemische nijverheid met 268 miljoen, de kleinhandel met 204 miljoen, de steenkolenmijnen met 200 miljoen en de ondernemingen van groot- en buitenlandse handel met 197 miljoen frank.

De meest uitgesproken verhogingen, na de electriciteit en de ijzer- en staalnijverheid, waren die welke zich voordeden in de kleinhandel met 150 miljoen, de chemische nijverheid met 140 miljoen, de banken met 80 miljoen, de metaalverwerkende nijverheid met 77 miljoen, de papiernijverheid en grafische bedrijven met 50 miljoen frank. De textiel-, de hout-, de gas- en de cementnijverheid alsook het bouwbedrijf en de steenkolenmijnen hebben hun netto-uitgiften verminderd. De uitgiften van het transportbedrijf kenden de grootste daling, te weten met 202 miljoen frank. In 1953 waren de uitgiften in deze sector weliswaar abnormaal groot, zegge 339 miljoen frank.

Voor de jaren 1950-1954 bereikten de gecumuleerde netto-uitgiften van de electriciteitsmaatschappijen 3.303 miljoen frank; zij zijn veruit de belangrijkste, daar zij ongeveer tweemaal zoveel bedragen als de netto-uitgiften van de metaalverwerkende nijverheid welke met 1.691 miljoen frank onmiddellijk op de electriciteitsuitgiften volgen. Daarna komen de ijzer- en staalnijverheid met 1.321 mil-

joen frank, de groothandel en de buitenlandse handel met 1.110 miljoen; trouwens, in deze sector schommelen de jaarlijkse netto-uitgiften weinig. Dan volgen de uitgiften van de chemische nijverheid met 793 miljoen, het transportbedrijf met 661 miljoen, de steenkolenmijnen met 590 miljoen frank, waarvan 430 miljoen in de loop van 1953 en 1954. De netto-uitgiften bereikten in de loop van de laatste vijf jaren 532 miljoen frank in de voedingsmiddelennijverheid, 512 miljoen in de kleinhandel en 492 miljoen in de textielindustrie. De afzetmoeilijkheden welke deze sector ondervindt, hebben sedert enkele jaren de investeringspolitiek sterk gehinderd, alhoewel deze laatste doelmatig de strijd tegen deze moeilijkheden had kunnen aangaan. Voor de cementnijverheid ligt het zwaartepunt van de opneming op de kapitaalmarkt in 1950 en in 1951 toen zij een nieuwe en belangrijke productie-eenheid inrichtte.

§ 2. — EFFECTENBEURS

1. — *Niet vast renderende waarden.*

Aangewakkerd door het behoud van een hoog bedrijvigheidspeil in Europa, door de conjunctuurverbetering in de Verenigde Staten en door de maatregelen tot vermindering der belastingen op de dividenden of op de investeringen, stegen de noteringen van niet vast renderende waarden in de voornaamste internationale financiële centra aanmerkelijk. De beurzen van Brussel en Antwerpen hebben zich min of meer aan deze tendenties aangepast en het algemeen indexcijfer van de noteringen (1936/1938 = 100) verhoogde tussen 2 januari 1954 en 4 januari 1955 met 36,8 %, tegen slechts 3 % in 1953. Aldus liggen de koersstijgingen van 1954 niet ver beneden die der vier voorgaande jaren (1950 tot 1953). Dank zij dit gunstig verloop heeft de markt meer nieuwe uitgiften kunnen opnemen. In 1953 kenden de effecten van de bedrijfstakken die de binnenlandse markt als afzetgebied hebben, een verbetering in de noteringen. In 1954, daarentegen, en dank zij de grotere uitvoer van de B. L. E. U., breidde de verbetering zich uit tot de effecten van de exportbedrijven waarvan de noteringen sterk toenamen.

Onder de meest uitgesproken verhogingen mogen de noteringen van de glas- en van de spiegelglasnijverheid gerekend worden; ze stegen respectievelijk met 86 % en met 70 %. De oorzaak van deze verhoging moet gezocht worden bij de ononderbroken uitbreiding der afzetgebieden van deze twee bedrijfstakken welke door de op de « Korea-boom » volgende conjunctuurdaling sterk getroffen waren. De aandelen van de zink- en de loodindustrieën en van de mijnen, waarvan de noteringen steeds het hoogste voordeel uit de conjunctuurverbetering halen, boekten een waardevermeerdering van circa 75 %.

De aandelen van de metaalnijverheid en van de chemische nijverheid tekenen een gemiddelde waardeverhoging aan van respectievelijk 31,7 % en 33,3 %.

De verhoging is minder scherp voor de bedrijfstakken welke hun producten in het binnenland verkopen : de ondernemingen voor waterbedeling zijn de beste gerangschikt met 52,3 %; dan volgen de voedingsmiddelennijverheid met 32 % en het bouwbedrijf met 24,5 %. De verhoging van de kolenmijnnoteringen is zeer beperkt en ligt zelfs lager dan die van de textielnijverheid; weliswaar zijn

Indexcijfers der aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen

(1936/1938 = 100)

RUBRIEK	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954				1955	Verloop van 2 januari 1954 tot 4 januari 1955 (%)
	4 januari	4 januari	3 januari	2 januari	2 januari	5 januari	2 januari	1 april	1 juli	1 oktober	1 januari	
Algemeen indexcijfer	155	145	169	185	250	235	242	280	281	302	331	+ 36,8
Verzekeringen, banken, beleggingsmaatschappijen	135	125	160	163	224	241	273	302	298	325	356	+ 30,4
Onroerende goederen, hypotheekmaatschappijen en hotelwezen	164	111	113	100	119	123	131	144	145	155	153	+ 16,8
Gas en electriciteit	99	95	145	147	198	189	217	236	243	247	245	+ 12,9
Waterdistributie	42	32	39	44	41	37	44	56	61	69	67	+ 52,3
Steenkolenmijnen en cokesovens	132	126	179	180	262	245	223	200	208	216	244	+ 9,4
Bouw- en aanverwante bedrijven	185	165	220	184	221	201	229	258	254	279	285	+ 24,5
Voeding	165	133	139	139	161	135	148	161	165	175	195	+ 31,8
Metaalnijverheid	165	168	171	167	227	202	183	207	208	217	241	+ 31,7
Zink, lood en mijnen	102	131	130	158	340	265	250	322	317	378	437	+ 74,8
Scheikundige producten	184	146	157	149	213	171	171	204	204	214	228	+ 33,3
Spiegelglasnijverheid	114	78	91	84	94	74	79	89	100	115	153	+ 70,0
Glasnijverheid	196	121	166	120	101	85	93	106	133	146	173	+ 86,0
Textiel- en zijdenijverheid	222	182	212	211	220	180	155	153	149	155	172	+ 11,0
Spoorwegen en vervoer te water	227	186	190	220	275	290	318	351	340	346	387	+ 21,7
Tram- en buurtspoorwegen	78	68	72	60	74	71	78	78	77	82	89	+ 14,1
Tramwegen- en electriciteitstrusts	80	68	83	76	106	98	119	143	145	160	158	+ 32,8
Koloniale ondernemingen	242	251	284	378	501	470	464	579	582	629	709	+ 52,8
Plantages	71	50	63	51	88	64	51	57	57	55	81	+ 58,8
Diversen	157	133	160	158	229	248	277	305	309	330	355	+ 28,2

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

de voorraden op de mijnterreinen gedurende een groot deel van het jaar belangrijk gebleven en heeft het nog steeds onopgelost vraagstuk van vermindering van de prijzen der nijverheidssteenkolen ook op de noteringen gedrukt. De effectennoteringen voor de electriciteitsondernemingen ondergingen de invloed, enerzijds, in de loop van het jaar, van belangrijke uitgiften in deze sector, en, anderzijds, in de herfst, van de stellingneming door sommige syndicale kringen ten voordele van de nationalisatie van deze nijverheid.

Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen

Begin der maand

(1936/1938 = 100)

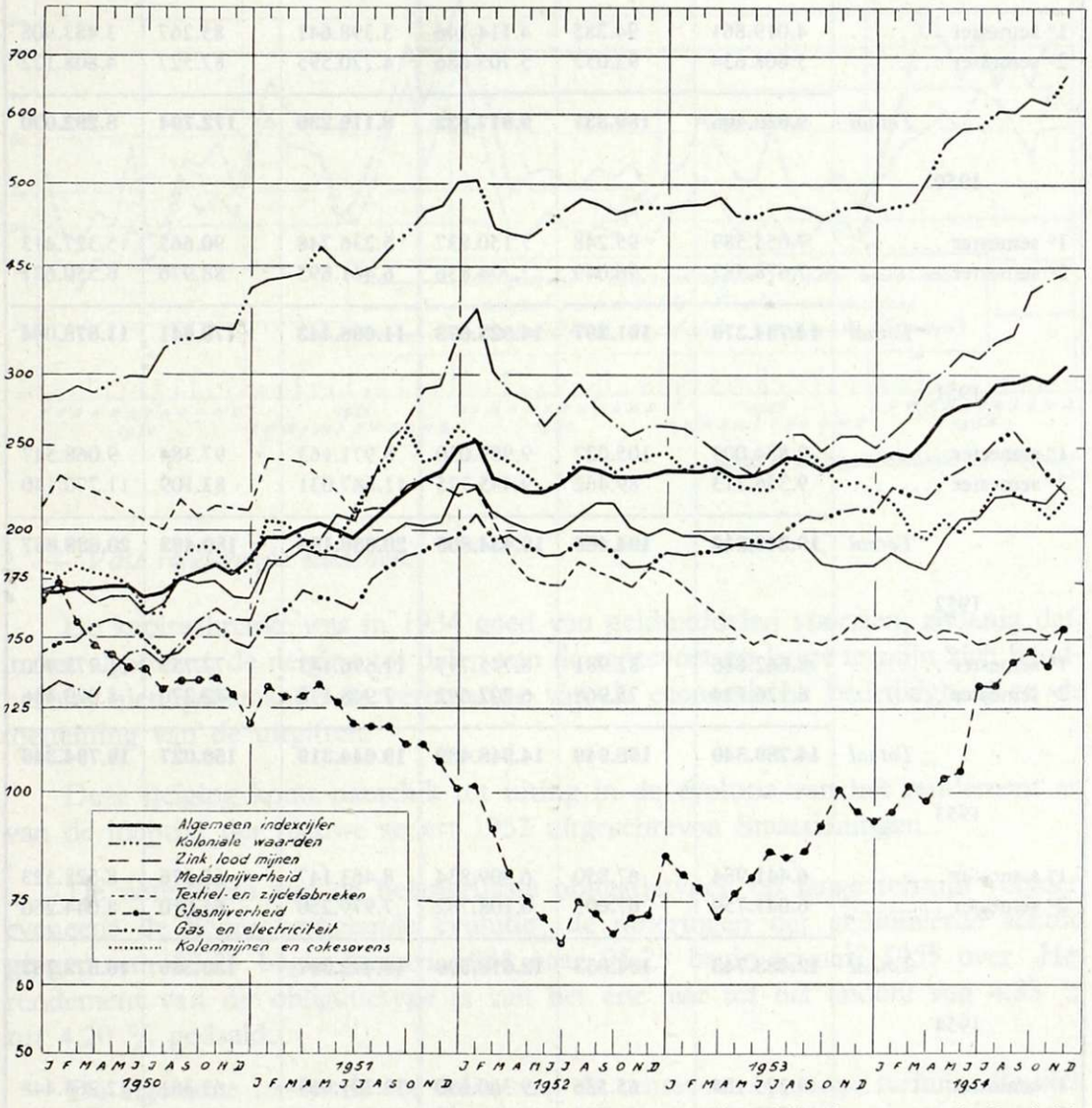

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Over het geheel beschouwd, werd het volume van de verrichtingen van de Beurs te Brussel beïnvloed door de gunstige koersniveau's : het aantal verhandelde effecten, dat sedert 1951 steeds verminderde, heeft het in dit jaar bereikte cijfer overschreden; in 1954 werden 20.783.377 effecten verhandeld, tegen slechts

12.618.596 het vorige jaar. De ter beurze verhandelde kapitalen stegen in 1954 van 16.573 miljoen tot 27.318 miljoen frank; in tegenstelling met hetgeen zich sedert 1952 voordeed, was het tweede halfjaar gunstiger dan het eerste.

Beurs van Brussel

Omzet

TIJDVAK	Aantal verhandelde effecten			Bedrag der verhandelde kapitalen (duizenden franken)		
	Aandelen	Obligaties	Totaal	Aandelen	Obligaties	Totaal
1949						
1e semester	4.019.861	94.285	4.114.146	3.398.641	85.267	3.483.908
2e semester	5.608.634	95.052	5.703.686	4.720.595	87.527	4.808.122
Totaal	**9.628.495**	**189.337**	**9.817.832**	**8.119.236**	**172.794**	**8.292.030**
1950						
1e semester	7.055.589	95.248	7.150.837	5.236.748	90.665	5.327.413
2e semester	7.678.787	96.049	7.774.836	6.461.695	88.976	6.550.671
Totaal	**14.734.376**	**191.297**	**14.925.673**	**11.698.443**	**179.641**	**11.878.084**
1951						
1e semester	9.884.003	105.027	9.989.030	8.971.163	97.384	9.068.547
2e semester	9.356.313	89.462	9.445.775	11.687.031	83.109	11.770.140
Totaal	**19.240.316**	**194.489**	**19.434.805**	**20.658.194**	**180.493**	**20.838.687**
1952						
1e semester	8.662.816	82.981	8.745.797	11.696.143	77.757	11.773.900
2e semester	6.126.724	75.968	6.202.692	7.948.176	72.270	8.020.446
Totaal	**14.789.540**	**158.949**	**14.948.489**	**19.644.319**	**150.027**	**19.794.346**
1953						
1e semester	6.441.984	67.850	6.509.834	8.463.147	65.376	8.528.523
2e semester	6.041.759	67.003	6.108.762	7.979.250	65.010	8.044.260
Totaal	**12.483.743**	**134.853**	**12.618.596**	**16.442.397**	**130.386**	**16.572.783**
1954						
1e semester	9.295.154	65.536	9.360.690	12.201.067	63.381	12.264.448
2e semester	11.359.139	63.548	11.422.687	14.990.136	63.306	15.053.442
Totaal	**20.654.293**	**129.084**	**20.783.377**	**27.191.203**	**126.687**	**27.317.890**

Bron : Beurscommissie te Brussel.

Beurs van Brussel

Bedrijvigheid

(gemiddelde per zitting)

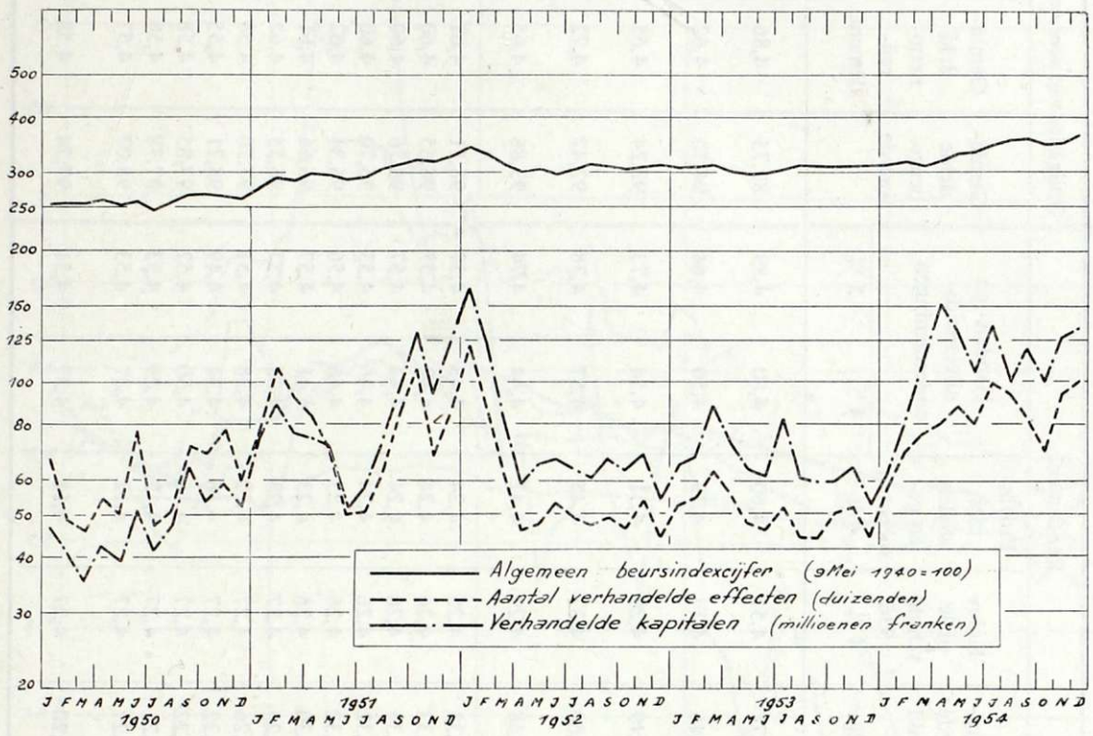

Bron : Beurscommissie te Brussel.

2. — *Vast renderende waarden.*

De kapitaalmarkt was in 1954 goed van geldmiddelen voorzien, zodanig dat, in het algemeen, de neiging tot dalen van de rentevoet op lange termijn zich handhaafde, niettegenstaande de verbetering van de economische bedrijvigheid en de toeneming van de uitgiften.

Deze neiging komt namelijk tot uiting in de evolutie van het rendement en van de looptijd der nieuwe sedert 1952 uitgeschreven Staatsleningen.

De noteringen van de belangrijkste obligatietypen op lange termijn volgden eveneens de hoger vernoemde evolutie; de noteringen der geünifieerde schuld gingen van 93,25 begin januari 1954 naar 95,25 begin januari 1955 over. Het rendement van dit obligatietype is van het ene jaar tot het andere van 4,33 % tot 4,20 % gedaald.

De algemene tendentie tot dalen van de rentevoet op lange termijn die zich het ganse jaar handhaafde, wijst nochtans op enkele tekenen van loomheid op de kapitaalmarkt, die zich o. m. geuit hebben door een lichte daling van de obligatienoteringen der handels- en nijverheidsondernemingen vanaf september-oktober. Deze symptomen breidden zich tot de markt op halflange termijn uit, waar ze zelfs meer op de voorgrond traden : aldus steeg het rendement van globaal en op vaste vervaldag terug te betalen leningen voor de 4 %-Staatsfondsen

Notering en rendement van de voornaamste obligatietypen

BEGIN DER MAAND	Notering					Rendement					Obligaties van vennootschappen		
	Geünifieerde schuld 4 %	Koloniale schuld 1936 4 %	Provincies, steden en gemeenten 4 %	Handels- en nijverheidsondernemingen 4 %	Handels- en nijverheidsondernemingen 4,5 %	Geünifieerde schuld 4 %	Koloniale schuld 1936 4 %	Provincies, steden en gemeenten 4 %	Handels- en nijverheidsondernemingen 4 %	Handels- en nijverheidsondernemingen 4,5 %	Gemiddelde beurswaarde	Gemiddeld nettorendement	Indexcijfer van de beurswaarde (3-1-1938 = 100)
1949 Januari	85,00	88,70	86,94	83,40	92,04	4,71	4,51	4,60	4,80	4,89	89,75	4,86	88,68
1950 Januari	89,60	88,10	91,10	88,91	96,90	4,46	4,54	4,39	4,50	4,64	94,70	4,62	93,57
1951 Januari	89,00	93,20	92,91	88,11	95,24	4,49	4,29	4,31	4,54	4,73	93,24	4,68	92,13
1952 Januari	87,05	92,35	89,93	87,57	94,12	4,60	4,33	4,45	4,57	4,78	92,47	4,72	91,36
1953 Januari	89,35	93,20	90,54	90,12	94,96	4,48	4,29	4,42	4,44	4,74	93,86	4,65	92,74
1954 Januari	92,35	94,05	94,34	89,23	98,44	4,33	4,25	4,24	4,48	4,57	96,11	4,62	94,96
Februari	92,60	93,95	94,33	90,39	98,42	4,32	4,26	4,24	4,42	4,57	96,65	4,60	95,49
Maart	92,25	93,85	94,27	90,01	98,52	4,34	4,26	4,24	4,44	4,57	96,56	4,60	95,40
April	92,55	93,85	94,29	89,72	99,26	4,32	4,26	4,24	4,46	4,53	96,70	4,60	95,54
Mei	92,50	93,90	94,51	89,60	98,60	4,32	4,26	4,23	4,46	4,56	96,34	4,62	95,18
Juni	93,00	93,85	94,58	90,72	98,51	4,30	4,26	4,23	4,41	4,57	96,66	4,61	95,50
Juli	94,05	93,65	94,66	91,33	98,52	4,25	4,27	4,23	4,38	4,57	96,55	4,62	95,39
Augustus	94,00	93,60	94,88	91,48	99,75	4,26	4,27	4,22	4,38	4,51	97,70	4,58	96,53
September ...	94,80	93,60	95,93	92,26	100,15	4,22	4,27	4,16	4,34	4,49	98,21	4,55	97,03
Oktober	94,70	93,60	96,19	93,08	99,50	4,22	4,27	4,16	4,30	4,52	97,85	4,58	96,68
November ...	94,95	93,75	96,00	93,24	99,25	4,21	4,27	4,12	4,29	4,53	97,78	4,58	96,61
December ...	95,05	93,75	96,97	92,88	99,76	4,21	4,27	4,12	4,31	4,53	98,07	4,57	96,89
1955 Januari	95,25	93,75	96,98	91,54	99,79	4,20	4,27	4,12	4,37	4,51	97,74	4,58	96,57

Bron : Nationale Bank van België.

Rendement van de voornaamste obligatietypen

(percenten)

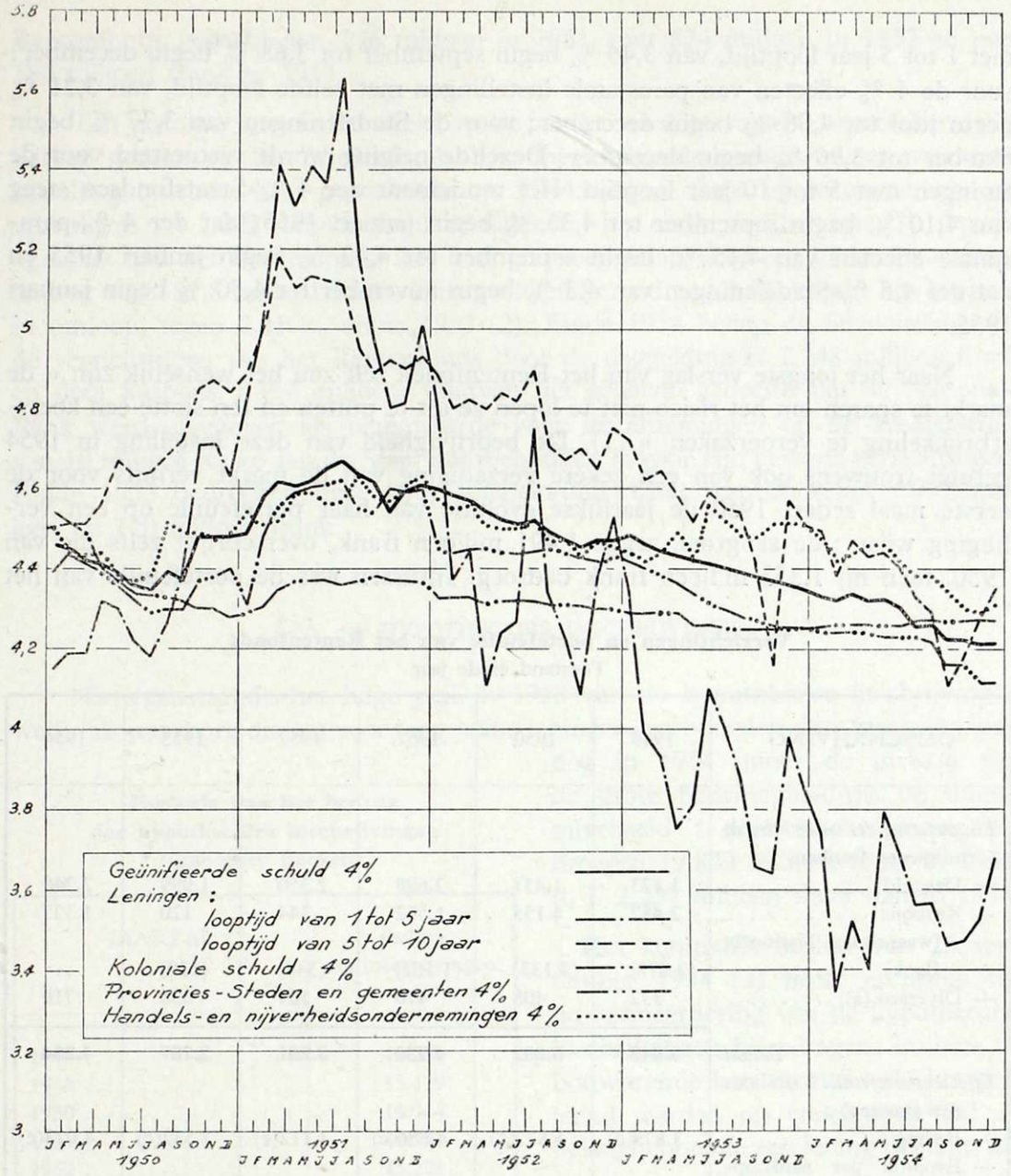

Bron : Nationale Bank van België.

Rendement van de Staatsleningen of van de door de Staat gewaarborgde leningen

DATUM VAN UITGIFTEN	Duur (aantal jaren)	Nominale rentevoet (%)	Rendement (%)
Juni 1952	10	4,50	5,25
November 1952	12	4,50	5,08
Mei 1953	20	4,50	4,87
Oktober 1953	15	4,50	4,81
Februari 1954	18	4,50	4,78
Juni 1954	20	4,25	4,65
Oktober 1954	20	4,25	4,57
December 1954	20	4,00	4,55

Bron : Rentenfonds.

met 1 tot 5 jaar looptijd, van 3,46 % begin september tot 3,68 % begin december; voor de 4 %-effecten van parastatale instellingen met zelfde looptijd, van 3,21 % begin juni tot 4,08 % begin december; voor de Stadsleningen van 3,77 % begin oktober tot 3,96 % begin december. Dezelfde neiging wordt vastgesteld voor de leningen met 5 tot 10 jaar looptijd. Het rendement der 4 %-Staatsfondsen steeg van 4,10 % begin september tot 4,36 % begin januari 1955; dat der 4 %-parastatale effecten van 4,15 % begin september tot 4,42 % begin januari 1955 en dat der 4,5 %-Stadsleningen van 4,3 % begin november tot 4,50 % begin januari 1955.

Naar het jongste verslag van het Rentenfonds zelf zou het wenselijk zijn « de markt te sparen om het risico niet te lopen ze uit te putten en ten slotte een koersafbrokkeling te veroorzaken » (1). De bedrijvigheid van deze instelling in 1954 getuigt trouwens ook van een zekere verzadiging van de markt vermits voor de eerste maal sedert 1950 de jaarlijkse evolutie van haar portefeuille op een verhoging wijst : de aangroei, zegge 1.491 miljoen frank, overschrijdt zelfs die van 1950, toen hij 1.353 miljoen frank bedroeg. Intussen was de portefeuille van het

Verrichtingen en portefeuille van het Rentenfonds
Toestand einde jaar

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Financiering der verrichtingen (miljoenen franken) :						
— Daggeld	1.123	1.451	2.698	2.350	1.999	2.248
— Kasbons	2.487	4.133	1.562	344	120	1.327
(waaronder Nationale Bank)	(2.072)	(4.133)	(1.562)	(344)	(120)	..
— Diversen (a)	332	408	470	567	638	719
Totaal	**3.942**	**5.992**	**4.730**	**3.261**	**2.757**	**4.294**
Effectenportefeuille (miljoenen franken) :						
— Bedrag	3.879(c)	5.872(c)	4.686(c)	3.112(c)	2.532(c)	4.023(c)
— Evolutie per aankoop- en verkoopsaldi	— 760	+1.352(d)	— 276(d)	— 824(d)	— 580(d)	+ 1.491
Percentage van de op de markt aangeboden of gevraagde effecten (b) :						
— Door het Fonds opgenomen	59,1	68,3	63,3	..	..	..
— Door het Fonds geleverd	61,0	59,0	64,2	..	..	..

Bron : Rentenfonds.

(a) « Reserves », « Voorschotrekening Nationale Bank », « Aankoop van effecten, te liquideren ».
(b) Tijdens het jaar.
(c) Nominale waarde. Voor de jaren 1950 tot 1954 exclusief de effecten verkocht met recht van wederinkoop aan de instellingen van algemeen nut.
(d) Na aftrekking van de wederinkoopverrichtingen afgehandeld met instellingen van algemeen nut.

(1) *Rentenfonds. Verslag over de verrichtingen van 1954 (Belgisch Staatsblad* van 14 mei 1955, blz. 3172).

Rentenfonds gedaald met 276 miljoen in 1951, met 824 miljoen in 1952 en met 580 miljoen frank in 1953.

Ten gevolge van de loomheid op de markt werd er vanaf 1 september 1954 beroep gedaan op het Rentenfonds. De opeenvolgende tussenkomsten van deze instelling brachten haar portefeuille op 5.244 miljoen frank einde november, om vervolgens tot 5.022 miljoen frank te dalen bij het einde van het jaar (1). Op dit ogenblik had het Rentenfonds 209 leningen toegestaan voor een globaal nominaal bedrag van 181,8 miljard frank. Zijn portefeuille bedroeg 2,76 % van het kapitaal in omloop, tegen 2,31 % einde 1953 (2). Einde 1954 beliep de financiering van de verrichtingen van het Rentenfonds door de daggeldmarkt 2.248 miljoen frank en door kasbons 1.327 miljoen, waarvan het grootste gedeelte aan de Nationale Bank werd afgegeven als tegenwaarde voor de afnemingen op de kredietschijf van 10 miljard welke aan de Staat voorbehouden is voor zijn gewone verrichtingen. Einde 1953 bedroegen deze twee financieringswijzen respectievelijk 1.999 miljoen en 120 miljoen frank.

§ 3. — HYPOTHECAIRE INSCHRIJVINGEN

Niettegenstaande het hoge peil in 1953 van de hypothecaire inschrijvingen welke als waarborg dienen voor toegestane leningen, verhoogden deze inschrijvingen nog in 1954 onder de invloed van de grote bedrijvigheid in de bouwnijverheid : deze inschrijvingen bedroegen 19.829 miljoen frank in 1954, d. i. 2.237 miljoen meer dan in 1953.

Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen
(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag der inschrijvingen
1948	10.560
1949	13.129
1950	14.944
1951	12.292
1952	15.201
1953	17.592
1954	19.829

Bron : Nationale Bank van België.

Het koninklijk besluit van 25 september 1954 (3) heeft eveneens tot de vermeerdering van de hypothecaire inschrijvingen bijgedragen; immers de bouwpremie kan voortaan slechts verleend worden op voorwaarde dat de belanghebbende een lening bekomt, die ten minste 60 % van de onroerende waarde bedraagt.

De private instellingen welke de financiering van de hypothecaire verrichtingen waarnemen, stonden in 1954 voor een toeneming van kredietaanvragen waaraan gevolg kon gegeven worden dank zij de verhoging van het bedrag van hun obligaties en kasbons, de toeneming van hun deposito's en, wat de levensverzekerings- en kapitalisatiemaatschappijen betreft, dank zij een nieuwe vermeerdering van de wiskundige reserves.

(1) *Rentenfonds. Verslag over de verrichtingen van het jaar 1954 (Belgisch Staatsblad* van 14 mei 1955, blz. 3172).

(2) *Rentenfonds. Verslag over de verrichtingen van het jaar 1954 (Belgisch Staatsblad* van 14 mei 1955, blz. 3176).

(3) *Belgisch Staatsblad* van 30 september 1954.

§ 4. — PARASTATALE SPAAR- EN KREDIETINSTELLINGEN

1. — *Algemene Spaar- en Lijfrentekas.*

In 1954 bleven de stortingen bij de Algemene Spaar- en Lijfrentekas toenemen om in de loop van ditzelfde jaar 13.380 miljoen frank te bereiken, tegen 12.963 miljoen in 1953; nochtans werden er in verhouding nog meer terugbetalingen gedaan, te weten 10.703 miljoen frank, tegen 9.375 miljoen frank in 1953. Bijgevolg daalde het overschot van stortingen op terugbetalingen, wat reeds in 1953 het geval was; het bedroeg 2.677 miljoen frank in 1954, tegen 3.587 miljoen in 1953

Algemene Spaar- en Lijfrentekas

Evolutie van het particuliere sparen

(duizenden franken)

TIJDVAK	Verschil (a)	Gekapitaliseerde interesten	Globaal tegoed (b)
1949			
Eerste semester	1.107.041		
Tweede semester	1.152.830		
Totaal	**2.259.871**	814.930	30.359.942
1950			
Eerste semester	1.225.004		
Tweede semester	— 10.129		
Totaal	**1.214.875**	892.958	32.467.775
1951			
Eerste semester	44.564		
Tweede semester	1.070.141		
Totaal	**1.114.705**	929.765	34.512.245
1952			
Eerste semester	2.181.633		
Tweede semester	2.617.239		
Totaal	**4.798.872**	1.064.050	40.375.167
1953			
Eerste semester	1.806.290		
Tweede semester	1.780.965		
Totaal	**3.587.255**	1.216.982	45.179.403
1954			
Eerste semester	1.377.175		
Tweede semester	1.300.365		
Totaal	**2.677.440**	1.338.780	49.195.623

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Overschot der stortingen op de terugbetalingen.
(b) Toestand per 31 december van elk jaar, gekapitaliseerde interesten inbegrepen.

en 4.799 miljoen in 1952. Zoals hoger vermeld (1) staat deze daling gedeeltelijk in verband met de toegenomen voorkeur van het publiek voor de belegging in niet vast renderende waarden.

De verminderingen van het aantal spaarboekjes van 7.164.505 einde 1953 tot 6.493.315 einde 1954, komt voort uit de schrapping van 765.799 « slapende » rekeningen (2).

Rekening houdend met de verrichtingen van de Spaarkas, de Lijfrentekas, de Verzekeringskas en de Rentekas voor Arbeidsongevallen, die alle tot het bedrijvigheidsveld van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas behoren, had deze laatste einde 1954 het beheer over een kapitaal van 81.018 miljoen frank, tegen 75.307 miljoen einde 1953.

Van het bedrag van 81 miljard frank was 80.059 miljoen definitief of voorlopig belegd. De nieuwe beleggingen bedroegen in 1954 meer dan 12 miljard frank.

Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas

(miljoenen franken)

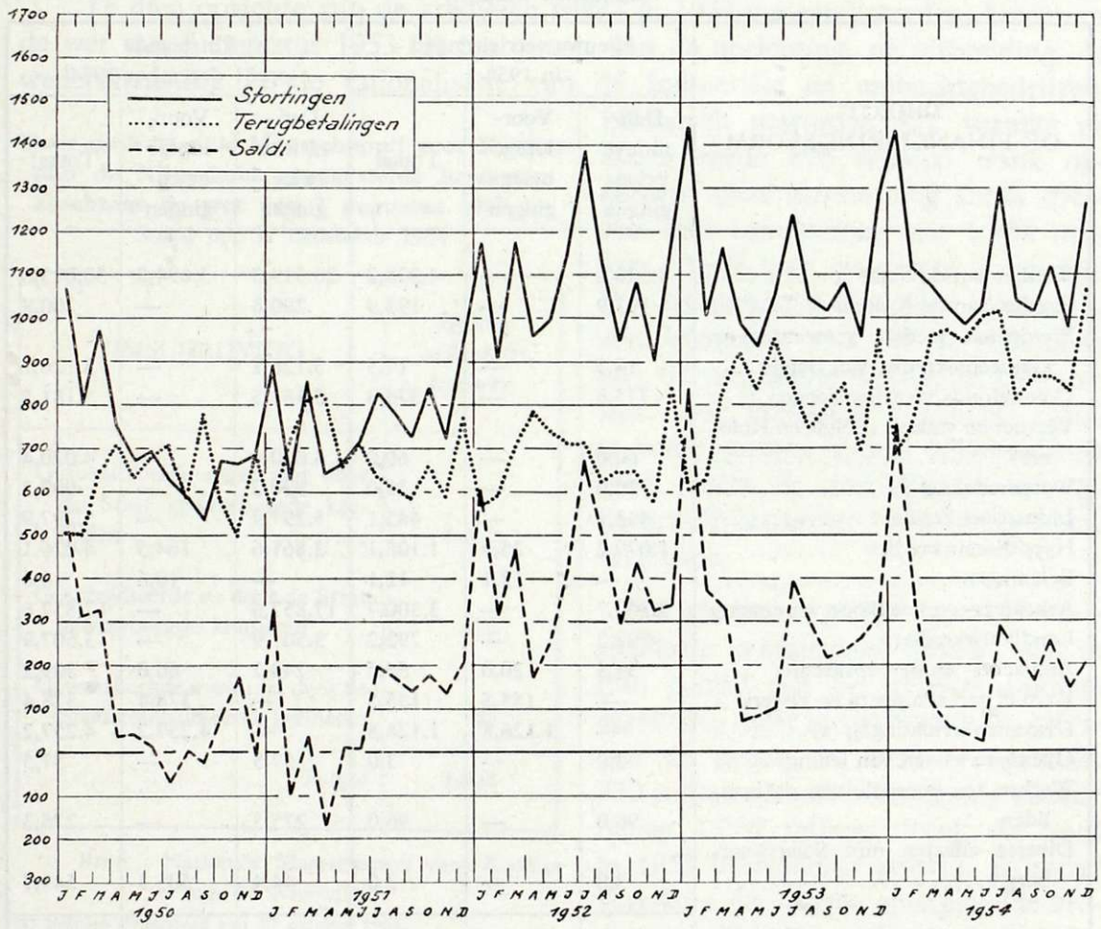

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(1) Zie blz. 211 en 232

(2) Het zijn boekjes waarop sedert dertig jaar geen verrichtingen meer gedaan werden. De schrappingen gebeuren om de tien jaar.

De nieuwe definitieve beleggingen bereikten 10.752 miljoen frank, waarvan 4,3 miljard in overheidspapier, 3.301 miljoen ten voordele der goedkope arbeiderswoningen, 1.079 miljoen in hypothecair krediet en 792 miljoen in landbouwkrediet.

De verhoging van de voorlopige beleggingen is voor het grootste deel naar discontoverrichtingen gegaan; deze bereikten einde 1954 een totaal van 4.257 miljoen frank, d. i. 47 % van het totaal der voorlopige beleggingen, welke op dit tijdstip 9.070 miljoen frank bereikten.

Door de voortdurende toeneming van de voorlopige beleggingen neemt de Algemene Spaar- en Lijfrentekas niet slechts deel aan de bedrijvigheid op de kapitaalmarkt, maar door haar gewone discontoverrichtingen ook aan die van de geldmarkt.

Per slot van rekening zijn de beleggingen van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas einde 1954 als volgt verdeeld :

Algemene Spaar- en Lijfrentekas
Algemene staat van de beleggingen
(miljoenen franken)

OBJECT OF FINANCIERINGSVORM	Nieuwe verrichtingen in 1954			Uitstaande op 31 december 1954		
	Definitieve beleggingen	Voorlopige beleggingen	Totaal	Definitieve beleggingen	Voorlopige beleggingen	Totaal
Krediet aan de Staat	4.328,2	—	4.328,2	26.319,0	3.694,0	30.013,0
Krediet aan de Kolonie	193,9	—	193,9	200,8	—	200,8
Provinciën, steden, gemeenten en Gemeentekrediet van België ...	17,5	—	17,5	3.126,1	—	3.126,1
Dotatiefonds voor pensioenen	375,3	—	375,3	5.181,5	—	5.181,5
Vervoer en verkeer (België en Kolonie)	60,0	—	60,0	4.020,4	—	4.020,4
Waterbedeling	25,0	—	25,0	990,2	—	990,2
Industrieel krediet	443,1	—	443,1	5.297,9	—	5.297,9
Hypothecair krediet	1.079,2	25,9	1.105,1	3.861,6	164,5	4.026,1
Beleningen	—	12,1	12,1	—	10,6	10,6
Arbeiders- en goedkope woningen.	3.300,7	—	3.300,7	17.857,6	—	17.857,6
Landbouwkrediet	792,2	—	792,2	3.507,9	—	3.507,9
Ambachts- en beroepskrediet	34,5	20,0	54,5	249,2	60,0	309,2
Krediet aan schippers en vissers ..	—	155,5	155,5	—	378,4	378,4
Discontoverrichtingen (a)	—	1.126,8	1.126,8	—	4.257,2	4.257,2
Openbare kassen van lening	3,0	—	3,0	57,5	—	57,5
Werken ten voordele van de invaliden	96,0	—	96,0	275,3	—	275,3
Diverse effecten met Staatswaarborg	3,0	—	3,0	44,4	505,3	549,7
Totaal	**10.751,6**	**1.340.3**	**12.091,9**	**70.989,4**	**9.070,0**	**80.059,4**

Bron : Algemene Spaar- en Lijfrentekas.

(a) Exclusief de discontoverrichtingen ingedeeld onder de rubrieken « hypothecair krediet », « ambachts- en beroepskrediet » en « krediet aan schippers en vissers ».

2. — *Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.*

a) *Verleende kredieten.*

Zoals in het verleden is de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid in 1954 een niet te onderschatten steun geweest voor de ontwikkeling van de industriële uitrusting van het land. Sedert einde 1951 vermeerdert haar tussenkomst op dit gebied met een bedrag van circa 2 miljard frank per jaar, zodanig dat bij het einde van 1954 haar effectenportefeuille 14.980 miljoen frank bereikte, tegen 12.956 miljoen einde 1953 en slechts 6.733 miljoen op 31 december 1949.

De gewone kredieten door de N. M. K. N. verleend zijn tijdens het voorbije jaar nog met circa 451 miljoen gestegen om tot 7.506 miljoen frank te komen per 31 december; hiervan waren 682 miljoen voorbehouden aan de financiering van exportverrichtingen.

Nochtans vertoont het gedeelte der gewone kredieten vervat in het geheel der door dit organisme verleende faciliteiten neiging tot verminderen in het voordeel van de voorschotten welke toegekend worden binnen het raam van bijzondere wetgevingen ten bate van zekere categorieën van investeringen.

Te dien opzichte zijn de kredieten welke in 1954 verleend werden, krachtens de wet van 7 augustus 1953 (1) ten gunste van de oprichting, de uitbreiding, de wederuitrusting of de rationalisatie van de industriële en ambachtsbedrijven, belangrijk geworden (2), vermits zij alleen reeds 898 miljoen frank opnamen; deze aanwending stemt overeen met een bedrag van 1.938 miljoen frank aan geopende kredieten. De Staatstussenkomst kan bestaan in een waarborg voor de terugbetaling van de toegestane lening, in een toelage voor verlaagde rentevoet, ofwel in beide vormen samen. Nevenstaande tabel geeft de verdeling weer van de per 31 december 1954 opengestelde kredieten.

Door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid opengestelde kredieten krachtens de wet van 7 augustus 1953 (a)
Stand per 31 december 1954

OMSCHRIJVING	Bedrag (miljoenen franken)
Gesubsidieerde maar niet door de Staat gewaarborgde kredieten	1.267
Gesubsidieerde en door de Staat gewaarborgde kredieten	579
Gewaarborgde maar niet door de Staat gesubsidieerde kredieten	92
Totaal	**1.938**

Bron : Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.

(a) *Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953.

De kredieten welke door de Marshallhulp gefinancierd werden, zijn in hun geheel aan de steenkolenmijnen afgestaan, maar in twee schijven, waarvan de eerste, in 1950 opengesteld, 730 miljoen frank bedroeg; de tweede beliep 1.206 miljoen frank en werd in 1953 beschikbaar gesteld. In totaal bereikten de daartoe opengestelde kredieten 1.876 miljoen frank einde 1954, wat een verhoging van ongeveer 300 miljoen frank betekent ten opzichte van het vorige jaar.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 17 oktober 1953.

(2) *Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid. Jaarlijkse verslagen.* Boekjaar 1954. Brussel, 1955, blz. 10.

Op het gebied van de herstelkredieten heeft de globale verhoging in 1954 nog slechts 130 miljoen frank bereikt, waardoor het totaal van deze voorschotten op 2.183 miljoen frank gebracht wordt.

De kredieten welke door het Fonds voor het Uitreden en het Aanbouwen van Zeeschepen gefinancierd werden ten bate van de koopvaardijvloot, de vissersvloot en de scheepsbouw, bereikten 334 miljoen frank einde 1954, tegen 166 miljoen een jaar tevoren.

Benevens haar belangrijke rol van financiering der industriële investeringen draagt de N. M. K. N. bij tot het voorzien van de geldmarkt met liquide middelen in de mate waarin een gedeelte van haar geldmiddelen voor voorlopige beleggingen aangewend wordt. Tussen 31 december 1953 en 31 december 1954 stegen deze voorlopige beleggingen van 1.344 miljoen tot 2.526 miljoen frank. Dit laatste bedrag bevat voor 1.184 miljoen frank handelspapier, tegen 568 miljoen een jaar tevoren; het is grotendeels handelspapier gekocht op de markt van het privaatdisconto door bemiddeling van het Herdiscontering- en Waarborginstituut. De voorlopige beleggingen getuigen bovendien van een verhoogde tussenkomst ten voordele van de Staat. Inderdaad, einde 1954 bezat het N. M. K. N. voor 650 miljoen frank Schatkistcertificaten, tegen 110 miljoen frank einde 1953.

b) *Financiering van de verrichtingen.*

De kredietverhoging werd in 1954 gefinancierd door dezelfde middelen als de voorgaande jaren en inzonderheid ten belope van 1,2 miljard frank door toeneming van de obligatieleningen en ten belope van ongeveer 1 miljard door aanvullende uitgiften van kasbons, waarvan het totaal bedrag steeg van 1.252 miljoen frank einde 1953 tot 2.248 miljoen frank einde 1954. Op hun beurt namen de speciale « Herstel »-obligaties met 500 miljoen toe, terwijl de voorschotten van de Belgische Staat onder het stelsel van de Marshallhulp opnieuw met 386 miljoen aangroeiden.

Door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleend beroepskrediet
(miljoenen franken)

JAARTAL	Bedrag
1947	400
1948	476
1949	521
1950	682
1951	417
1952	678
1953	931
1954	1.046

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

3. — *Nationale Kas voor Beroepskrediet.*

Het kredietvolume bleef stijgen om einde 1954 3.078 miljoen frank te bereiken, tegen 2.608 miljoen einde 1953.

De hoogtegrens der verbintenissen van de Nationale Kas voor Beroepskrediet werd door de wet van 28 december 1953 (1) van 3 op 4 miljard frank gebracht.

Het globaal bedrag van het door de N. K. B. K. in de loop van 1954 toegekend beroepskrediet was voor de eerste maal hoger dan 1 miljard frank. De belangrijkheid van dit bedrag blijkt duidelijk uit de vergelijking met de vorige jaren (zie nevenstaande tabel)

(1) *Belgisch Staatsblad* van 1 en 2 februari 1954.

De nieuwe opengestelde kredieten in 1954 werden ten belope van 479 miljoen frank voor investeringen bestemd, waaronder het optrekken en het inrichten van gebouwen, ten belope van 175 miljoen frank voor bedrijfskapitaal en ten belope van 259 miljoen frank voor de aankoop van beroepsgebouwen.

Hierna volgende tabel geeft de verdeling weer van de kredieten die door deze instelling aan de voornaamste economische sectoren werden verleend.

Verdeling van de door de Nationale Kas voor Beroepskrediet in 1954 verleende kredieten
(miljoenen franken)

SECTOR	Bedrag
Groot- en kleinhandel	239
Voedingsmiddelennijverheid ..	184
Bouwnijverheid	167
Transport	92
Metaalverwerkende nijverheid .	71
Textielnijverheid	67
Andere sectoren	226
Totaal	**1.046**

Bron : Nationale Kas voor Beroepskrediet.

De kredietverrichtingen op korte termijn worden gefinancierd door de deposito's welke van 603 miljoen frank einde 1953 tot 636 miljoen frank einde 1954 toenamen.

De kredietverrichtingen op half-lange en lange termijn worden voor het grootste deel gefinancierd door de uitgifte van kasbons en obligaties, die sedert enkele jaren belangrijke vorderingen boeken; inderdaad van 175 miljoen einde 1946 stegen deze tot 1.915 miljoen einde 1954.

Daar de rentevoet minder hoog was in 1954 zijn de kosten van de kasbons en obligaties ook enigszins verminderd.

4. — *Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.*

Tijdens het verlopen jaar steeg de bedrijvigheid van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet in grote mate; de kredietaanvragen, ten getale van 4.740 in 1953, hebben na een stabilisatie op ongeveer 4.000 in de loop van de drie laatste jaren, in 1954 het hoogste cijfer bereikt sedert de oprichting van het Instituut, te weten 5.250.

De afgesloten verrichtingen over 1954 hadden een geldwaarde van 1.036 miljoen frank, waardoor het totale bedrag er van sedert de oprichting van het Instituut in 1937, op 11.896 miljoen frank werd gebracht.

Financiering van de verrichtingen van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet
(miljoenen franken)

VERRICHTINGEN	Bedrag
Verhoging der leningen	85
Verhoging van herdisconteerde wissels	50
Afneming op de door de Staat te betalen deelneming	40
Afneming op de rekening Schatkist	76
Totaal	**251**

Bron : Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.

Einde 1954 beliep het totaal bedrag der uitstaande kredieten 1.364 miljoen frank, wat een stijging van 174 miljoen frank betekent ten opzichte van het vorige jaar. Van deze vordering nam de Handelsdienst voor Ravitaillering 5 miljoen voor zijn rekening, terwijl de andere bedrijvigheidssectoren van deze instelling een verhoging van 169 miljoen frank aantekenden.

De leningsvoorwaarden werden gunstig beïnvloed door de verlaging van de kapitaalkost op de markt; hierdoor kwamen de rentevoet, de uitgifte- en terugbetalingsprijs van de kasbons en obligaties gunstiger uit.

Het onderzoek van de financiële

toestand van het Instituut op het einde van 1954 ten opzichte van einde 1953 wijst uit dat de verrichtingen gefinancierd werden zoals aangeduid in de voorafgaande tabel.

Van het totaal bedrag (251 miljoen frank) moet de vermindering van de deposito's (1), ten belope van ongeveer 96 miljoen frank, worden afgetrokken.

5. — *Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet.*

De bedrijvigheid van het Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet was, dit jaar nog, gekenmerkt door uiteenlopende tendenzen van de twee activiteitssectoren van deze instelling : enerzijds, een constante verhoging van de verrichtingen welke tot de gewone bedrijvigheid van het Bureau behoren en voornamelijk van die ten voordele van de middenstand en, anderzijds, door een aanzienlijke vermindering van de herstelkredieten.

a) *Gewone sector.*

Onder deze benaming vallen de verrichtingen die tot de bestendige en eigenlijke bedrijvigheid van het Bureau behoren, nl. :

— de leningen en voorschotten toegestaan met het doel de mobielmaking te bevorderen van hypothecaire schuldvorderingen alsmede de regularisatie van de rentevoet en de andere op de hypothecaire leningen drukkende lasten;

— de leningen op lange termijn aan de middenstand voor het bouwen, het aankopen of het inrichten van gebouwen van middelgroot belang bestemd voor eigen gebruik van de ontlener.

Op 31 december bedroeg het totaal bedrag van de kredieten met dergelijke bestemming 621 miljoen frank, wat een verhoging van 150 miljoen frank ten opzichte van 1953 betekent; de nieuwe beleggingen bereikten 212 miljoen frank en de geïnde aflossingen en terugbetalingen 62 miljoen frank.

Het bedrag van de verrichtingen geboekt onder de benaming « nieuwe leningen » steeg met 38 miljoen frank ten opzichte van het vorige jaar, terwijl de kredieten aan de middenstand met 91 miljoen toenamen (2).

b) *Herstelkredieten.*

Het totaalbedrag der kredieten tot herstel van de oorlogsschade beliep 7.753 miljoen frank.

Thans bestaan er bij het Bureau nog rekeningen op naam van de rechthebbende geteisterden voor een bedrag van 2.536 miljoen frank.

Hieruit blijkt dat de terugbetalingen aanzienlijk waren. Deze bestaan voor het grootste gedeelte uit door het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw uitgekeerde bedragen en, in veel mindere mate, uit terugbetalingen van

---

(1) Deze vermindering vloeit grotendeels voort uit de door de Handelsdienst voor Ravitaillering gedane terugtrekkingen voor de gewone bedrijvigheid van deze instelling.

(2) *Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet. Verslag van de Raad van Beheer en van het College van Revisoren aan de Heer Minister van Financiën. Dienstjaar 1954.* Brussel, 1955, blz. 4.

de geteisterden zelf. De wettelijke beschikkingen betreffende het herstel van oorlogsschade aan private goederen voorziet dat de vergoeding voor herstel van rechtswege op de schuldeisers overgedragen worden, waardoor de aangegane schuld tot het passend bedrag gedelgd wordt.

Op de tussenkomst van het Bureau wordt dikwijls een beroep gedaan voor het verlenen van herstelkredieten onder het stelsel van de wet van 1 oktober 1947 (1); dit is het gevolg van het steeds toenemend aantal definitieve vergoedingen, die door het Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw worden vereffend en die in de meeste gevallen aangevuld worden door een mogelijkheid van kredietverlening aan de geteisterden : 1.415 aanvragen werden in 1954 bij het Bureau ingediend en, inclusief de dossiers die einde 1953 in onderzoek waren, werden, voor 1.020 weerhouden aanvragen op 1.544 behandelde dossiers, voor een bedrag van 177 miljoen frank voorschotten verleend. Rekening gehouden met verschillende regularisatiegeschriften en terugbetalingen bedroeg het totaal bedrag van het krediet « onroerende goederen » en van het krediet verleend voor de wederuitrusting van het materieel en het opslaan van nieuwe voorraden 752 miljoen frank einde 1954, tegen 577 miljoen frank einde 1953.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 10 oktober 1947.

HOOFDSTUK III

VERZEKERINGEN

De verschillende vormen van private verzekeringen die onder wettelijke controle staan, hebben in 1954 enigszins uitbreiding genomen. Bij de branche levensverzekering vooral was de verhoging opvallend, zonder dat zij nochtans het niveau van het buitenland bereikte.

§ 1. — LEVENSVERZEKERING

In 1954 mag de ontwikkeling van groepsverzekeringen als normaal beschouwd worden, terwijl de door de individuele levensverzekeringscontracten verzekerde kapitalen zeer belangrijk waren; dit is het gevolg van de fiscale maatregelen, die binnen het raam van de wet van 10 november 1953 (1) werden genomen. Zoals in dergelijk geval kan verwacht worden, volgt de verhoging van de wiskundige reserves slechts langzaam de plotse aangroei van het aantal contracten.

Levensverzekeringen
Wiskundige reserves
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
Belgische vennootschappen :			
Belgische franken (a)	13.566	15.417	17.347
Buitenlandse vennootschappen :			
Belgische franken (a)	4.805	5.372	5.977

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) Omvat de reserves voor te regelen sinisters, de reserves voor de deelneming in de winsten, de verdelingsfondsen, alsook de reserves voor de contracten onderschreven in vreemde munt.

1. *Wiskundige reserves.*

Ten opzichte van de wiskundige reserves van het vorige jaar is de aangroei van 1954 gelijk aan 13 % voor de Belgische maatschappijen en 11 % voor de buitenlandse maatschappijen, tegen 14 % en 12 % in 1953.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 3 december 1953.

Levensverzekeringen
Geïnde premiën
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
Belgische vennootschappen	2.639,0	2.885,9	3.126,7
Buitenlandse vennootschappen ..	980,0	1.048,1	1.154,1

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

2. — *Geïnde premiën.*

De door de levensverzekeringsmaatschappijen geïnde premiën bedroegen 4,3 miljard frank, d. i. een verhoging van 10,9 % ten opzichte van 1953, tegen 10,8 % het vorige jaar. Voor de Belgische maatschappijen is dit percentage 10,3 % en voor de buitenlandse 11 %, tegen respectievelijk 10,9 en 10,7 % in 1953. Het verhogingstempo vertoont dus voor de Belgische maatschappijen een licht dalende tendens.

Levensverzekeringen
Waarden tot dekking van de wiskundige reserves
(miljoenen franken)

AARD DER WAARDEN	1952	1953	1954
Belgische vennootschappen :			
Belgische openbare effecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van vennootschappen door Belgisch-Kongo gewaarborgd	1.498,4	1.659,2	2.055,7
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten	2.642,2	3.244,9	3.718,0
Obligaties Belgische vennootschappen die sinds vijf jaar al hun verbintenissen hebben nagekomen	4.027,9	4.422,5	4.646,8
Aandelen Belgische vennootschappen die sinds vijf jaar al hun verbintenissen hebben nagekomen	924,3	1.106,4	1.463,7
Buitenlandse openbare effecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	52,7	96,3	140,4
Polisbeleningen	577,0	613,1	627,0
Onroerende goederen	522,3	554,5	597,7
Hypothecaire leningen	3.151,2	3.454,1	3.837,8
Speciën en diversen	260,4	408,9	397,2
Buitenlandse vennootschappen :			
Belgische openbare effecten, effecten door de Belgische Staat gewaarborgd, effecten van vennootschappen door Belgisch-Kongo gewaarborgd	1.443	1.577,5	1.886,4
Obligaties, Gemeentekrediet, Nijverheidskrediet, N.M.B.S., N.M.K.N., Belgische provincies en gemeenten	1.372	1.569,0	1.575,6
Obligaties Belgische vennootschappen die sinds vijf jaar al hun verbintenissen hebben nagekomen	373	368,4	397,8
Aandelen Belgische vennootschappen die sinds vijf jaar al hun verbintenissen hebben nagekomen.....	193	280,0	320,9
Buitenlandse openbare effecten, effecten door vreemde staten gewaarborgd	95	101,2	122,0
Polisbeleningen	242	261,3	278,5
Onroerende goederen	421	483,7	569,3
Hypothecaire leningen	661	795,6	986,2
Speciën en diversen	57	30,8	36,3

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

3. — *Activa-tegenwaarden van de wiskundige reserves.*

De wiskundige reserves zijn berekend op de datum waarop de balans werd opgemaakt, zodanig dat zij, op die datum, het verschil weergeven tussen de verbintenis van de verzekeraar en die van de verzekerde. Ze vertegenwoordigen dus de schuld van de verzekeringsmaatschappij tegenover de verzekerden en moeten hun tegenwaarde hebben op het activa van de balans onder de waarden die bij bijzonder voorrecht voor de liquidatie van de verzekeringsverrichtingen bestemd zijn.

In 1954 kende de portefeuille van de levensverzekeringsmaatschappijen voornamelijk een toeneming van obligaties, overheidsfondsen en hypothecaire leningen, niettegenstaande de neiging tijdens de voorgaande jaren waargenomen. Deze evolutie stemt overeen met de toestand van de kapitaalmarkt.

§ 2. — KAPITALISATIE

Ondanks de vermindering van de portefeuille, is het niet uitgesloten dat de terugloop van de kapitalisatieverrichtingen weldra een einde zal nemen, want sedert 1950 wordt elk jaar een verhoging van de wiskundige reserves geboekt,

Kapitalisatieverrichtingen
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
Geïnde premiën	**73,4**	**72,4**	**71,8**
Nominale waarde der onderschreven contracten :			
Zuivere kapitalisatie	1.016,3	981,8	955,9
Bouwkapitalisatie	259,7	206,6	165,4
Totaal	**1.276,0**	**1.188,4**	**1.121,3**
Wiskundige reserves :			
Zuivere kapitalisatie	317,0	333,6	349,6
Bouwkapitalisatie	91,9	84,7	73,8
Totaal	**408,9**	**418,3**	**423,4**
Waarborg	4,0	4,4	4,6
Algemeen totaal	**412,9**	**422,7**	**428,0**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Kapitalisatieverrichtingen
Waarden tot dekking van de wiskundige reserves
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
Belgische openbare effecten en waarden door de Staat gewaarborgd	84,8	96,7	105,6
Waarden door de Kolonie gewaarborgd	0,2	0,1	1,2
Obligaties parastatale instellingen	14,3	17,4	28,2
Obligaties provincies en gemeenten	9,5	9,5	3,5
Obligaties Belgische handelsvennootschappen	3,0	1,9	1,8
Onroerende goederen	9,4	9,1	7,3
Hypothecaire leningen	269,3	268,6	270,1
Polisbeleningen	3,7	4,4	3,9
Speciën	1,3	3,3	1,6
Diversen (a)	19,8	12,8	6,6
Totaal	**415,3**	**423,8**	**429,8**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet afgeloste aanwervingskosten.

welke vooral voortkomt uit verrichtingen « met enige premie ». Welnu, er dient te worden opgemerkt dat de verzekeringscontracten met enige premie, hoe langer hoe meer bijval hebben en dat de kapitalisatieverrichtingen meer en meer naar dit type van contract georiënteerd worden. Deze bedrijvigheidssector staat dan ook in een gunstig teken.

§ 3. — HYPOTHECAIRE LENINGEN DOOR PRIVATE INSTELLINGEN VOOR HYPOTHECAIR KREDIET

De omvang van de vervroegde terugbetalingen is dit jaar nog toegenomen. De portefeuille van de instellingen welke leningen toestaan door tussenkomst tekent nochtans een normale verhoging aan, terwijl het « te vereffenen saldo » (1) bij instellingen die leningen toestaan zonder tussenkomst, saldo dat ongeveer 15.900 miljoen frank bedraagt, ten opzichte van 1953 een verhoging aanwijst, welke die van de jaren onmiddellijk na de oorlog overtreft.

(1) Het « te vereffenen saldo » van de leningen bij de verschillende vennootschappen bestaat uit het verschil tussen de nominale waarde van de leningen en het reconstitutiefonds.

Hypothecaire leningen
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
Hypothecaire leningen met tussenkomst :			
Nominale waarde der leningen	**783,7**	**790,3**	**805,4**
Reconstitutiefonds	99,2	111,7	124,9
Waarborg	1,9	2,0	2,1
Totaal :	**101,1**	**113,7**	**127,0**
Hypothecaire leningen zonder tussenkomst :			
Te vereffenen saldo	**12.372,7**	**13.743,0**	**15.898,6**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

Hypothecaire leningen met tussenkomst
Waarden tot dekking van de wiskundige reserves
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
Belgische openbare effecten	13,0	14,8	16,4
Obligaties parastatale instellingen	2,4	1,1	2,1
Obligaties parastatale kredietinstellingen		0,4	0,3
Effecten door de Kolonie gewaarborgd	0,1	0,1	0,1
Obligaties provincies en gemeenten	1,3	2,0	1,5
Onroerende goederen	4,9	6,8	7,7
Hypothecaire leningen	83,9	92,3	104,0
Diversen (a)	0,1	—	0,2
Totaal :	**105,7**	**117,5**	**132,3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) De onder de rubriek *Diversen* opgenomen waarden bestaan hoofdzakelijk uit niet afgeloste aanwervingskosten.

§ 4. — VERPLICHTE VERZEKERING TEGEN BURGERLIJKE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE ONDERNEMINGEN VAN VERVOER MET AUTOVOERTUIGEN

De ontwikkeling van deze verzekering is rechtstreeks evenredig aan de uitbreiding van het vervoer door middel van autovoertuigen. Het totaal bedrag der geïnde premiën beloopt 834.619.000 F, tegen 785.356.000 F in 1953, d.i. een verhoging van 6 %.

De tegenwaarden van de technische reserves zijn eveneens met 16 % verhoogd.

Verplichte verzekeringen der vervoerders met autovoertuigen in 1954

(duizenden franken)

OMSCHRIJVING	Openbare autobus-diensten, speciale autobus-diensten, autocar-diensten	Taxi's en huur-auto's	Vervoer van zaken voor rekening van derden	Vervoer van zaken voor eigen rekening
Rechtstreekse zaken :				
Aantal verzekerde voertuigen (a)	3.337	6.548	17.908	187.323
Uitgegeven premiën	51.112	35.392	132.753	615.262
Bedrag der betalingen in 1954 voor sinisters	30.221	26.228	91.400	332.698
Raming der nog te regelen sinisters ..	67.406	53.756	151.643	583.112
Reserves voor lopende risico's	4.284	11.815	48.536	252.875
Betaalde commissielonen	8.540	5.762	23.032	128.184
Algemene onkosten	8.281	5.632	20.397	93.488
In herverzekering afgestane zaken :				
Afgestane premiën	9.958	9.857	49.323	225.596
Ontvangen commissielonen	2.916	2.652	13.434	68.729
Aandeel der herverzekeraars in de geregelde sinisters	10.707	6.426	44.909	127.981
Aandeel der herverzekeraars in reserve voor nog te regelen sinisters	35.377	21.723	69.804	250.040
Aandeel der herverzekeraars in reserve voor lopende risico's	1.183	2.904	15.934	83.378
In herverzekering ontvangen zaken :				
Ontvangen premiën.....	6.144	2.510	8.321	18.696
Betaalde commissielonen	1.841	755	2.503	6.387
Aandeel in de geregelde sinisters	3.728	2.076	5.586	10.310
Aandeel in reserve voor nog te regelen sinisters	21.435	8.943	6.911	15.744
Aandeel in reserve voor lopende risico's.	1.063	895	3.335	8.190

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

(a) Eenheden.

Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen in 1954
Waarden tot dekking van de technische reserves
(duizenden franken)

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
Belgische openbare effecten	209.525	242.902	268.671
Effecten door de Kolonie gewaarborgd	14.215	10.542	12.901
Parastatale instellingen	109.379	109.239	119.478
Parastatale kredietinstellingen	29.789	32.395	42.498
Provinciën en gemeenten	17.903	27.130	35.474
Buitenlandse openbare effecten	454	6.560	8.857
Onroerende goederen	32.906	33.107	40.957
Hypothecaire leningen	11.253	13.845	19.263
Obligaties van Belgische vennootschappen	36.192	35.870	31.232
Aandelen van Belgische vennootschappen	11.706	21.201	31.203
Speciën	43.903	50.937	42.560
Diversen	10.287		23.941
Totaal :	**527.512**	**583.728**	**677.035**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Dienst voor Inspectie der Verzekeringen.

VIERDE DEEL

Prijzen en Inkomens

HOOFDSTUK ÉÉN

PRIJZEN

De grondbeginselen en de techniek van de Belgische prijspolitiek werden in 1954 niet gewijzigd.

Het algemeen prijspeil bleef trouwens tamelijk stabiel. Het indexcijfer der kleinhandelsprijzen schommelde op een iets hoger peil dan in 1953, daar vooral een paar ingevoerde voedingswaren duurder werden. De daling van het indexcijfer der groothandelsprijzen vertraagde tijdens de eerste maanden van het jaar en ging toen geleidelijk in een lichte stijging over, waarbij enkel de prijzen der inlandse landbouwproducten hun terugloop voortzetten.

Het Belgisch prijspeil is terug minder gestegen dan dat van de meeste andere landen. Dit valt vooral op voor het indexcijfer der kleinhandelsprijzen, of der levensduurte, dat elders meestal meer opging ten gevolge van een verzachting der prijsbeperkingen en van loonsverhogingen; dit was vooral in Nederland, het Verenigd Koninkrijk en de Skandinavische landen het geval.

Prijs- en loonindexcijfers in enkele landen
(1950 = 100)

LAND	Indexcijfer der kleinhandelsprijzen of der levensduurte			Indexcijfer der groothandelsprijzen			Bruto-uurlonen (a)		
	Einde 1952	Einde 1953	Einde 1954	Einde 1952	Einde 1953	Einde 1954	Einde 1952	Einde 1953	Einde 1954
België	111	111	112	111	106	106	116	118	121
Verenigde Staten van Amerika	111	112	111	106	107	106	118	123	125
Verenigd Koninkrijk	121	123	127	118	117	118	120	126	134
Frankrijk	131	128	130	130	127	125	150	155	167
West-Duitsland	110	107	110	121	116	117	125	130	135
Nederland	112	112	120	119	115	116	112	113	130

Bron : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.

(a) In de be- en verwerkende nijverheid.

AFDELING I. — PRIJSPOLITIEK

§ 1. — POLITIEK VAN DE BELGISCHE OVERHEID

Afgezien van de weerslag van de wilde stijging der wereldnoteringen voor koffie en cacao tot in de zomer, was het prijsverloop op de Belgische markt gedurende het jaar 1954 tamelijk kalm. De Regering moest niet optreden tegen speculatieve prijsverhogingen. Tegen een te diepe daling van sommige prijzen van nijverheids- en landbouwproducten, volstonden over het algemeen de bestaande reglementeringen en particuliere overeenkomsten op internationaal plan, te meer daar de groeiende vraag naar nijverheidsproducten in de ganse wereld de concurrentie in de meeste bedrijfstakken merkelijk verzacht had.

Toch werden weer voor een paar nijverheidsproducten onderhandelingen op internationaal plan gevoerd en werden bepaalde maatregelen getroffen om de Belgische producten te beschermen. In tegenstelling met de actie tijdens beide voorgaande jaren, die in de eerste plaats de Nederlandse concurrentie gold, waren de tussenkomsten in 1954 vooral gericht tegen sommige handelspraktijken van andere landen, en vooral van Frankrijk.

Het grondbeginsel van de prijspolitiek, die reeds geruime tijd gesteund is op een bewaakte vrijheid, kon dan ook gehandhaafd blijven, evenals de techniek, die wordt aangewend om te gevaarlijke schommelingen te beletten.

De basisbesluiten, die een gebeurlijk overheidsingrijpen moeten toelaten, werden behouden.

Om de weerslag van het oplopen van de wereldnoteringen voor koffie op de Belgische verbruikersprijzen te remmen, werd door een besluit van 29 april bepaald dat de verbruikersprijzen voor gebrande koffie de op 30 april 1954 toegepaste prijzen niet mochten overschrijden zonder voorafgaande toelating van het Ministerie van Economische Zaken (1). Daar de invoerders en branders, ten gevolge van het voortduren van de stijging der noteringen voor ruwe koffie, er toe genoopt waren telkens opnieuw toelatingen tot prijsverhoging aan te vragen, werd op 17 juni het stelsel van afzonderlijke vergunningen vervangen door een algemene verhoging van de verbruikersprijzen, die tot 30 % het peil van 30 november 1953 mochten overtreffen. Bovendien werden de winstmarges van de groot- en kleinhandelaars beperkt en de overdrachtsbelasting tijdelijk van 4,5 % tot 3 % verlaagd. Ten slotte moest de prijs van nieuwe koffiemerken aan de voorafgaande goedkeuring van de Minister van Economische Zaken worden onderworpen (2).

Ook de wereldprijzen van sommige andere minder verbruikte ingevoerde voedingswaren oefenden een tijdelijke druk op de kleinhandelsprijzen uit. Om dit euvel te keer te gaan werden eveneens voor aardnotenolie (3), zalm in dozen (4)

---

(1) Ministerieel besluit van 29 april 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 1 mei 1954).

(2) Ministerieel besluit van 17 juni 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 20 juni 1954), dat het vermelde besluit van 29 april 1954 verving.

(3) Ministerieel besluit van 27 augustus 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 30 en 31 augustus 1954).

(4) Ministerieel besluit van 27 augustus 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 2 september 1954).

en « Japan »-rijst (1) maximumprijzen opgelegd, gepaard, wat beide laatstgenoemde betreft, met het toekennen van prijsverlagende subsidies. Toen de prijzen van die producten opnieuw daalden, werden deze besluiten (2), evenals de toelagen, geleidelijk afgeschaft.

Daar de kolenprijzen thans door de reglementering der E.G.K.S. worden beheerst, werd de nog bestaande Belgische reglementering in zake de maximumprijzen voor huisbrand afgeschaft en de handelsmarges in de handel in huisbrand onder het stelsel van de normale prijs gebracht (3).

Afgezien van de tussenkomsten voor vermelde ingevoerde voedingswaren en de perekwatietoelagen, die binnen het raam van het E. G. K. S.-Verdrag worden toegekend, werd eveneens vastgehouden aan het beginsel geen toelagen te verlenen, die rechtstreeks een prijsverlaging tot doel hebben.

De politiek, die sedert enkele jaren ten opzichte van de landbouwprijzen wordt gevolgd, werd voortgezet, zowel wat de algemene grondbeginselen als wat de uitvoeringstechniek er van betreft.

De prijzen der inlandse landbouwproducten werden verder op een soepele wijze op peil gehouden door het landbouwprotocol met Nederland, de tuinbouwkalender en het niet vrijgeven van een gedeelte van de invoer. In dit verband kan er wel worden op gewezen dat de loonsverhogingen, die tijdens het jaar 1954 aan de Nederlandse landbouwarbeiders werden toegekend, het verschil tussen de Belgische en Nederlandse productiekosten in het landbouwbedrijf ingekrompen hebben; rekening gehouden met de lagere pachten en met de andere kostprijsfactoren was het verschil echter toch nog te ruim om zonder gevaar tot een vrijlating van de Beneluxhandel op landbouwgebied te kunnen overgaan.

Ook de richtprijzen bleven onveranderd, behalve die voor melk, boter en eieren, welke enigszins verlaagd werden.

§ 2. — POLITIEK VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL MET BETREKKING TOT DE BELGISCHE PRIJZEN

De prijszetting voor Belgische steenkool en cokes bleef gehandhaafd. Zowel voor de binnenlandse markt als voor de gebieden in het buitenland, waar lagere zoneprijzen mogen worden aangerekend, bleef de prijsschaal ongewijzigd, terwijl ook de afbakening der zones geen verandering onderging (4).

De reglementering van de schrootprijzen werd in april afgeschaft daar, ten gevolge van de afgenomen vraag naar schroot, de werkelijke prijzen merkelijk beneden de maximumprijzen gedaald waren en geen schaarste moest worden

---

(1) Ministerieel besluit van 27 augustus 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 5 september 1954).

(2) Ministerieel besluit van 21 oktober 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 27 oktober 1954).

(3) Ministerieel besluit van 5 april 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 8 april 1954).

(4) De Beschikkingen die door de Hoge Autoriteit tijdens het jaar 1954 in dit verband werden getroffen, verlengen praktisch enkel de Beschikkingen die bij het einde van het voorgaande jaar van kracht waren. Wel werd aan nog andere Belgische mijnen toegelaten een kwaliteitstoeslag te berekenen.

gevreesd (1). Tijdens de laatste maanden van het jaar verwekte de wending, die de staalconjunctuur had ondergaan, een grote vraag naar schroot en stegen de noteringen opnieuw.

Ook de staalprijzen bleven vrij, behoudens de beperking dat de werkelijke prijzen moesten overeenkomen met de bekendgemaakte prijsschalen. Ten gevolge van de lome zakengang in de staalnijverheid, waren echter reeds bij het einde van 1953 de werkelijke prijzen merkelijk lager dan de gepubliceerde. De Hoge Autoriteit heeft in januari 1954 dan ook een marge van 2,5 % boven en beneden de bekendgemaakte schalen toegestaan (2). Deze maatregel stelde een einde aan de onderbiedingen. De nieuwe schalen, die in februari werden medegedeeld, bevestigden echter de zwakke positie van de staalmarkt, doch overtroffen toch merkelijk de werkelijke prijzen, die bij het einde van 1953 werden geboekt, rekening gehouden met de algemene praktijk 2,5 % minder aan te rekenen. Toen achteraf de staalconjuctuur keerde, werd die beneden de schaal toegestane marge geleidelijk opgeslorpt en werd voor vele producten geleidelijk aan 2,5 % meer aangerekend. Op klachten van de Franse en Italiaanse Regeringen tegen die Beslissing van 7 januari, heeft het Hof van Justitie op 21 december echter artikel 1 van de Beslissing nr 2-54 nietig verklaard (3), zodat van de medegedeelde prijsschalen niet meer mag afgeweken worden, doch het is wel toegelaten ze aan te passen aan de nettoprijzen van de andere fabrieken van de E.G.K.S. of van derde landen.

Afdeling II. — EVOLUTIE DER PRIJZEN

§ 1. — WERELDPRIJZEN

Aan de daling der grondstoffennoteringen is in 1954 een einde gekomen. De algemene indexcijfers, die tijdens de eerste helft van het jaar tot het peil, dat ze vóór het uitbreken van de oorlog in Korea bereikt hadden, teruggebracht waren, namen daarna opnieuw licht toe.

Hier dient aan toegevoegd dat door de sterke opgang van de zeevrachten tijdens de laatste maanden van het jaar de werkelijke prijs, die door de Europese kopers voor overzeese grondstoffen moest worden betaald, merkelijk hoger lag dan uit de evolutie van de niet Europese marktnoteringen mag worden afgeleid.

De prijsevolutie verschilde echter merkelijk, naargelang van de grondstof of het basisproduct, met over het algemeen een opgaande tendens, wat de delfstoffen, rubber en hout betreft, een flauwe marktpositie voor de meeste textielvezels, sommige grove graansoorten, suiker en plantaardige oliën en hevige schommelingen van de prijzen voor koffie, cacao en thee.

---

(1) Beschikking nr 21-54 van 26 maart 1954 (*Publicatieblad van de E.G.K.S.*, 3e jaarg., nr 4, 30 maart 1954).

(2) Beschikkingen nr 2-54 en 3-54 van 7 januari 1954, evenals de Mededelingen van de Hoge Autoriteit van dezelfde datum (*Publicatieblad van de E.G.K.S.*, 3e jaargang, nr 1, 13 januari 1954).

(3) Arresten van het Hof van Justitie in de zaken nrs 1-54 en 2-54 en de Beschikking nr 1-55 van 4 januari 1955 waarbij de Beschikking nr 3-54 van 7 januari 1954 ingetrokken wordt (*Publicatieblad van de E.G.K.S.*, 4e jaargang, nr 1, 11 januari 1955).

De vraag naar de meeste non-ferro metalen steeg zeer sterk, vooral in Europa, en dreef de noteringen op. Dit was vooral voor koper het geval, daar het aanbod daalde, ten gevolge van het remmen der productie in de Verenigde Staten en in Chili tijdens de eerste maanden van het jaar, omdat de verkoopprijs onvoldoende werd geacht, en, daarna, door de stakingen in de Verenigde Staten, Chili en Noord-Rhodesië, toen de vraag reeds sterk toegenomen was. De Amerikaanse Administratie werd er zelfs toe genoopt koper uit de Regeringsvoorraden te verkopen. Hoewel de noteringen tot een recordpeil stegen, geschiedde het grootste gedeelte der leveringen nochtans tegen de ongeveer vaste Amerikaanse prijzen, die merkelijk beneden de noteringen op de Londense markt bleven.

Ook de prijzen voor lood en zink zijn gestegen. Ten gevolge van de klacht der Amerikaanse producenten tijdens de eerste drie kwartalen van het jaar, dat de prijzen onvoldoende waren om een rendabele productie toe te laten, steunde de Amerikaanse Administratie de noteringen door aankopen voor voorraadvorming, waarvan de producenten van de ganse wereld profiteerden. Van in de herfst ging de overheidsvraag echter gepaard met een zwellende industriële vraag, vooral in Europa. De staalnijverheid vroeg meer zink en de stijgende autoproductie meer lood.

Om aan de toekomstige behoeften van de industrie der kernenergie het hoofd te kunnen bieden, legde de Amerikaanse Administratie kwikzilvervoorraden aan, zodat, ondanks de sterk gestegen productie, de kwikzilverprijs ongeveer verdubbelde.

De groeiende vraag naar aluminium dwong de producenten tot een merkelijke uitbreiding der productiecapaciteit, zodat de prijs bij het begin van 1955 werd verhoogd.

De tinnoteringen bleven daarentegen tamelijk laag, onder drukking van de inkrimping van de Amerikaanse blikproductie, de nieuwe procédés die hiertoe aangewend worden, en door het uitblijven van de parlementaire goedkeuringen van de in juni afgesloten Internationale Tinovereenkomst.

Ook de prijzen der ferro metalen liepen hoog op, vooral tijdens de tweede helft van het jaar; dit gold in het bijzonder voor schroot en het door de E. G. K. S.-producenten buiten de gemeenschappelijke markt verkocht staal.

De evolutie der landbouwproducten liep meer uiteen.

De noteringen van hout en ruwe rubber gingen zeer sterk op. De houtbehoeften stegen door de groeiende vraag vanwege het bouwbedrijf, de papiernijverheid en de rayonindustrie. De verkopen van ruwe rubber klommen tot een recordpeil, ten gevolge van de groeiende autoproductie, eerst in Europa en daarna in Noord-Amerika, het op de markt brengen van « tubeless tyres », waarin aanmerkelijk meer rubber wordt verwerkt, evenals door de vraag uit de kommunistische landen. Ook is de verwachting dat de overdracht van de overheidsondernemingen van kunstrubber aan particulieren bij het begin van 1955 een prijsstijging van kunstrubber zou teweegbrengen, aan de hogere prijzen niet vreemd. De productie van natuurrubber zelf werd gehinderd door de politieke herrie in Indonesië. De rubbernoteringen zijn dan ook bijna verdubbeld.

De meeste markten der natuurvezels bleven zwak, daar de vraag, die vooral in Europa, in Azië en in Afrika gestegen is, het voortdurende aanbodoverschot niet kon opslorpen.

De wolnoteringen liepen tot in november terug, zodat Australië er weer toe genoopt werd invoerbeperkingen op te leggen, om zijn betalingsbalans in evenwicht te houden.

De Amerikaanse katoennoteringen, die door de grote marktoverschotten der jongste oogstjaren bedreigd waren, werden door versterkte prijssteunmaatregelen op peil gehouden en namen zelfs licht toe. Op de andere markten was de stijging echter belangrijker, hetzij door politieke inmengingen, hetzij omdat die landen zelf meer katoen verwerken, hetzij omdat de Europese kopers zich sedert een paar jaar meer naar die markten hadden gericht.

Ook de prijzen van sisal en zijde liepen sterk terug. De jutenoteringen, daarentegen, gingen op, ten gevolge van de overstromingen in Pakistan en in Noord-India en van de toenemende verwerking in eigen land.

De graanvoorraden bleven toenemen en wogen op de noteringen. Dit was vooral het geval voor de grove graansoorten, behalve gerst, waarvan de prijs, ondanks het marktoverschot, sterk steeg. De Amerikaanse tarwenoteringen vertoonden vooral tijdens de tweede helft van het jaar een vaste tendens, daar de voortzetting van de Amerikaanse prijssteunmaatregelen gepaard ging met geringere oogsten in Noord-Amerika en in Australië en met een minderwaardige oogst in Europa. De Canadese prijzen liepen daarentegen ondanks de ruimere uitvoer terug.

Daar de productiebeperkingen het marktoverschot niet konden opslorpen, bleef de stemming op de suikermarkt zwak, zodat de noteringen beneden de vloerprijs van het Internationaal Suikerakkoord bleven.

De prijzen van koffie, cacao en thee ondergingen hevige schommelingen. De oogsten van het landbouwjaar 1953/'54 waren in de meeste landen sterk deficitair, terwijl het verbruik tijdens de jongste jaren merkelijk toegenomen was. De prijsstijging, die in 1953 was ingezet, ging dan ook in versterkte mate voort en gold aanvankelijk vooral koffie en cacao, doch sloeg daarna over op thee als substitutieproduct, waarvan de oogst ook geleden had. Ten gevolge van de aankooponthouding der verbruikers en het officieel onderzoek in de U. S. A. betreffende de werking van de koffiehandel, sloeg de Braziliaanse prijstendentie om, gevolgd door een inzinking van de noteringen voor cacao. Daar de Braziliaanse Regering de minimumprijs niet kon handhaven, devalueerde ze de koffie-Cruzeiro, wat de ineenstorting nog versnelde.

De theenoteringen bleven daarentegen stijgen, mede door de verwarde politieke toestand in Indonesië, en waren einde 1954 zelfs 74 % hoger dan een jaar tevoren.

§ 2. — BELGISCHE GROOTHANDELSPRIJZEN

In samenhang met de conjunctuurevolutie begonnen de groothandelsprijzen voor nijverheidsproducten te stijgen. De landbouwprijzen, daarentegen, die in 1953 tamelijk stabiel gebleven waren, liepen in 1954 terug, hoewel de seizoenstijgingen

bij het begin en bij het einde van het jaar belangrijker waren dan een jaar tevoren. In december was het prijsindexcijfer der nijverheidsproducten 0,9 % hoger dan een jaar tevoren en dat der landbouwproducten 4,8 % lager.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen
(1936/1938 = 100)

TIJDVAK	Nijverheids-producten	Landbouw-producten	Algemeen indexcijfer
1949 Gemiddelde	**361,0**	**407,5**	**369,9**
1950 Gemiddelde	**382,8**	**412,1**	**388,4**
1951 Gemiddelde	**476,4**	**451,5**	**471,3**
1952 Gemiddelde	**443,9**	**443,2**	**443,7**
1953 Gemiddelde	**410,9**	**429,7**	**414,5**
1954 Gemiddelde	**407,8**	**420,4**	**410,2**
1954 Januari	406,0	438,3	412,3
Februari	404,8	443,8	412,3
Maart	404,3	432,1	409,7
April	405,8	428,5	410,2
Mei	405,8	422,6	409,1
Juni	408,4	425,7	411,8
Juli	407,8	411,9	408,6
Augustus	407,8	409,5	408,1
September	408,7	406,5	408,2
Oktober	410,0	404,7	409,0
November	411,8	409,5	411,3
December	411,9	412,3	412,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

Indexcijfers der groothandelsprijzen
(1936/1938 = 100)

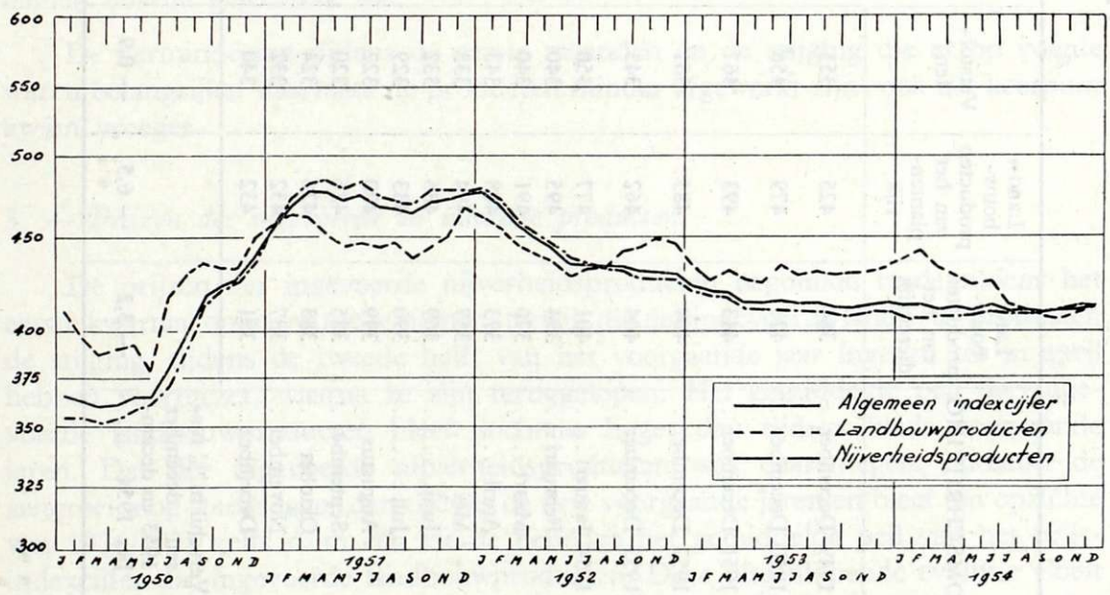

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen
(1936/1938 = 100)

OMSCHRIJVING	Landbouwproducten van het dierenrijk	Landbouwproducten van het plantenrijk	Vetstoffen	Minerale producten	Scheikundige producten	Huiden en leder	Rubber	Hout	Papier en karton	Textielproducten	Bouwmaterialen	Metalen en metaalproducten
1949 December .	384	425	355	371	285	373	177	527	337	375	403	321
1950 December .	423	479	456	403	298	533	642	631	567	538	414	387
1951 December .	443	493	467	484	379	396	479	721	686	480	437	492
1952 December .	409	485	361	453	320	377	302	630	432	390	443	460
1953 December .	404	462	343	424	303	361	202	628	443	381	458	429
1954 Januari	401	477	350	419	304	361	195	624	449	378	461	424
Februari ..	394	495	340	420	304	358	190	624	449	376	461	422
Maart	376	491	340	420	305	350	194	620	458	374	461	421
April	373	488	343	422	303	352	215	615	462	377	461	422
Mei	357	494	333	423	301	352	220	614	463	375	463	425
Juni.....	369	486	332	422	302	350	230	625	463	382	463	427
Juli	390	433	329	421	302	337	242	625	465	382	463	428
Augustus ..	399	420	322	423	302	329	234	632	469	382	465	427
September .	385	426	320	423	303	326	246	632	468	381	468	430
Oktober ...	383	426	324	424	306	329	261	632	469	382	469	430
November .	387	432	332	424	306	326	284	645	475	380	469	435
December .	391	432	340	424	307	322	312	654	480	377	469	434
Verschil in % tussen december 1953 en december 1954	— 3,2	— 6,5	— 0,9	—	+ 1,3	— 12,1	+ 54,5	+ 4,1	+ 8,4	— 1,0	+ 2,4	+ 1,2

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

1. — *Evolutie per groep van producten.*

De dalende tendens der landbouwprijzen gold zowel de producten van het plantenrijk als die van het dierenrijk en sloeg zowel op de ingevoerde als op de inlandse landbouwproducten.

De evolutie van de prijzen der nijverheidsproducten was daarentegen tamelijk uiteenlopend.

De rubberprijzen, die in 1953 de grootste daling hadden ondergaan, kenden in 1954 de sterkste stijging, in aansluiting aan het verloop der noteringen van ruwe rubber op de wereldmarkten.

Ook de prijzen van hout, bouwmaterialen, papier en karton namen toe, vooral tijdens de tweede helft van het jaar, ten gevolge van de grote wereldvraag naar papierproducten, bouwmaterialen en rayon. De prijzen der groeveproducten namen ten gevolge van de wanverkoop van sommige er van verder af.

De noteringen van de metalen en van ijzererts daalden tot in mei, doch gingen naderhand op, ten gevolge van de gestegen industriële vraag en van de Amerikaanse aankopen van non-ferro metalen voor voorraadvorming. De prijzen der metaalwaren bleven echter gemiddeld ongewijzigd.

Voor de meeste scheikundige producten, en onder meer voor mest- en kleurstoffen, onderging het prijspeil weinig verandering.

De prijsindexcijfers voor huiden en leder, vetstoffen en textielproducten namen terug af. Zowel de noteringen der grondstoffen op de wereldmarkten als de prijzen der afgewerkte producten bleven zwak georiënteerd.

2. — *Evolutie naar de graad van verwerking der nijverheidsproducten.*

De prijzen der grondstoffen, evenals die der halfafgewerkte en der afgewerkte producten bleven nog licht dalen tijdens de eerste maanden van het jaar, doch namen daarna geleidelijk toe.

De vermindering tijdens de eerste maanden en de stijging die er op volgde waren belangrijker naarmate de producten minder afgewerkt zijn; ook het keerpunt kwam vroeger.

3. — *Prijzen der ingevoerde en inlandse producten.*

De prijzen der ingevoerde nijverheidsproducten begonnen reeds tijdens het eerste kwartaal opnieuw toe te nemen, terwijl die der ingevoerde landbouwproducten de stijging, tijdens de tweede helft van het voorgaande jaar ingezet, tot in april hebben voortgezet, waarna ze zijn teruggelopen. Het gemiddelde peil der ingevoerde landbouwproducten bleef nochtans hoger dan tijdens beide voorgaande jaren. Dat der ingevoerde nijverheidsproducten was daarentegen, ondanks de aangroei, nog steeds lager dan tijdens de drie voorgaande jaren en bleef ten opzichte van 1936/1938 zelfs ruim één vierde beneden het gemiddelde peil van het prijsindexcijfer der ingevoerde landbouwproducten. Deze uiteenlopende evolutie vloeit

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsproducten (a)
(1936/1938 = 100)

TIJDVAK	Grondstoffen	Halfafgewerkte producten	Afgewerkte producten	De drie groepen samen
1949 Gemiddelde	**381,7**	**372,4**	**341,0**	**361,0**
1950 Gemiddelde	**419,3**	**402,0**	**349,1**	**382,8**
1951 Gemiddelde	**548,0**	**517,3**	**411,3**	**476,4**
1952 Gemiddelde	**478,9**	**481,8**	**399,2**	**443,9**
1953 Gemiddelde	**424,2**	**444,1**	**380,9**	**410,9**
1954 Gemiddelde	**414,8**	**439,5**	**382,2**	**407,8**
1954 Januari	410,4	438,2	381,8	406,0
Februari	406,1	438,6	381,3	404,8
Maart	405,3	437,8	381,2	404,3
April	410,2	438,1	381,5	405,8
Mei	409,8	438,2	381,6	405,8
Juni	418,2	440,4	381,2	408,4
Juli	417,9	438,8	380,9	407,8
Augustus	416,7	438,5	381,8	407,8
September	417,2	439,2	383,1	408,7
Oktober	420,6	441,0	382,9	410,0
November	422,6	443,0	384,4	411,8
December	422,9	442,2	385,1	411,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) De indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsproducten worden berekend op grond van de noteringen van de producten die in het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen zijn opgenomen.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsproducten
(1936/1938 = 100)

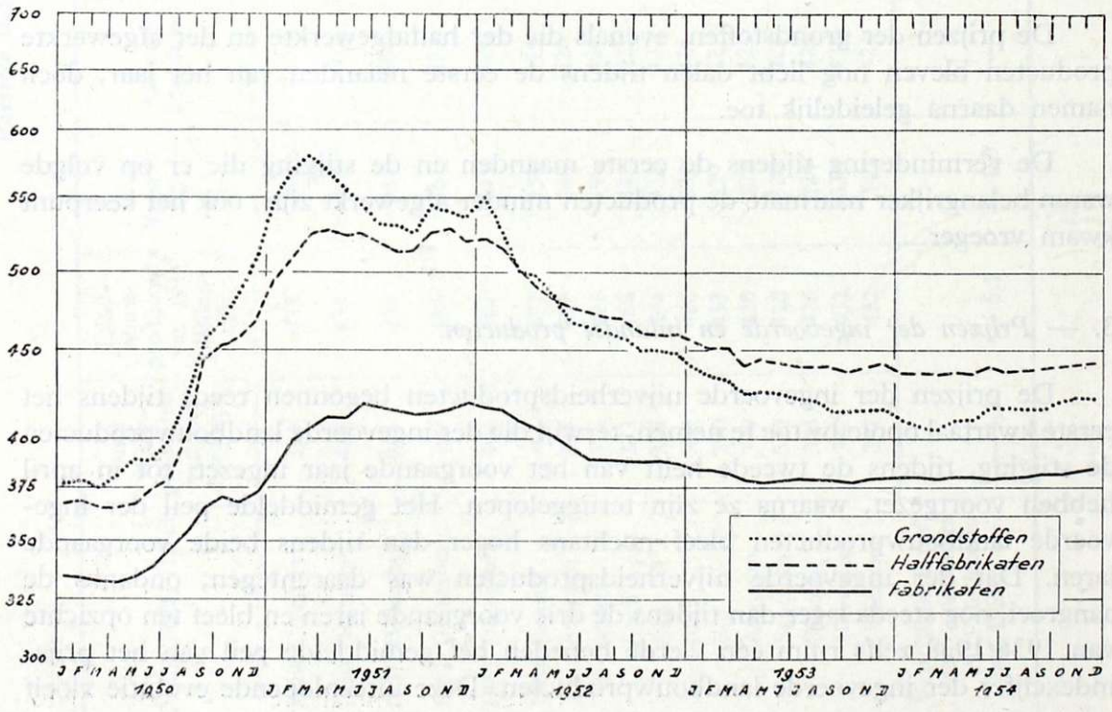

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde producten (a)
(1936/1938 = 100)

TIJDVAK	Nijverheids-producten	Landbouw-producten	De twee groepen samen
1949 Gemiddelde	**360,6**	**418,2**	**375,2**
1950 Gemiddelde	**392,2**	**450,5**	**407,0**
1951 Gemiddelde	**533,5**	**518,0**	**529,3**
1952 Gemiddelde	**476,2**	**489,9**	**479,7**
1953 Gemiddelde	**404,9**	**483,0**	**424,6**
1954 Gemiddelde	**397,5**	**506,7**	**424,4**
1954 Januari	388,7	519,7	420,5
Februari	386,9	522,2	419,6
Maart	388,6	524,5	421,4
April	397,0	526,0	428,4
Mei	395,6	519,2	425,8
Juni	401,2	506,0	427,2
Juli	401,5	514,3	429,3
Augustus	399,5	506,6	426,0
September	400,1	486,4	421,8
Oktober	402,0	481,0	421,9
November	402,8	490,3	424,8
December	406,2	484,5	426,0

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) De indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde producten worden berekend op grond van de noteringen voor de producten die in het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen zijn opgenomen.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse producten
(1936/1938 = 100)

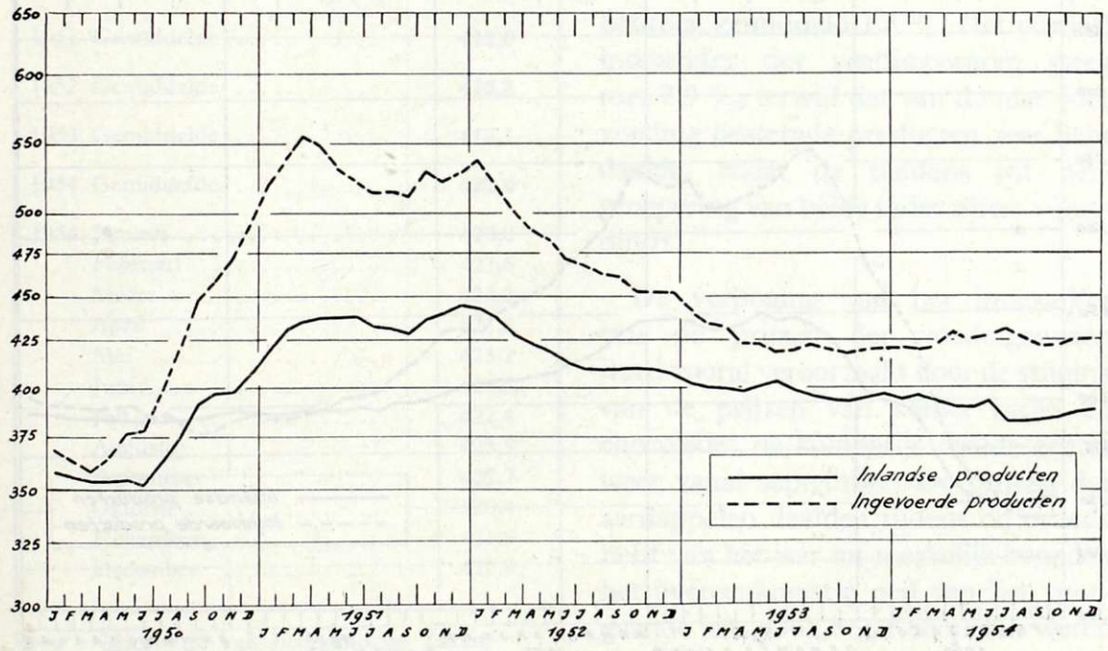

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor inlandse producten (a)
(1936/1938 = 100)

TIJDVAK	Nijverheids-producten	Landbouw-producten	De twee groepen samen
1949 Gemiddelde	**352,0**	**383,8**	**359,3**
1950 Gemiddelde	**370,2**	**376,0**	**371,5**
1951 Gemiddelde	**443,9**	**405,7**	**434,4**
1952 Gemiddelde	**421,8**	**406,7**	**418,1**
1953 Gemiddelde	**399,2**	**387,6**	**396,4**
1954 Gemiddelde	**395,5**	**364,5**	**387,8**
1954 Januari	397,3	383,0	393,8
Februari	395,7	391,2	394,7
Maart	394,8	380,8	391,4
April	393,9	378,5	390,2
Mei	393,7	374,2	389,0
Juni	394,9	382,1	391,8
Juli	394,2	344,6	381,7
Augustus	394,5	343,3	381,6
September	395,6	344,4	382,6
Oktober	396,6	346,1	383,9
November	397,9	350,4	385,7
December	397,1	355,9	386,8

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) De indexcijfers van de groothandelsprijzen voor inlandse producten worden berekend op grond van de noteringen voor de producten die in het algemeen indexcijfer van de groothandelsprijzen zijn opgenomen.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsproducten
(1936/1938 = 100)

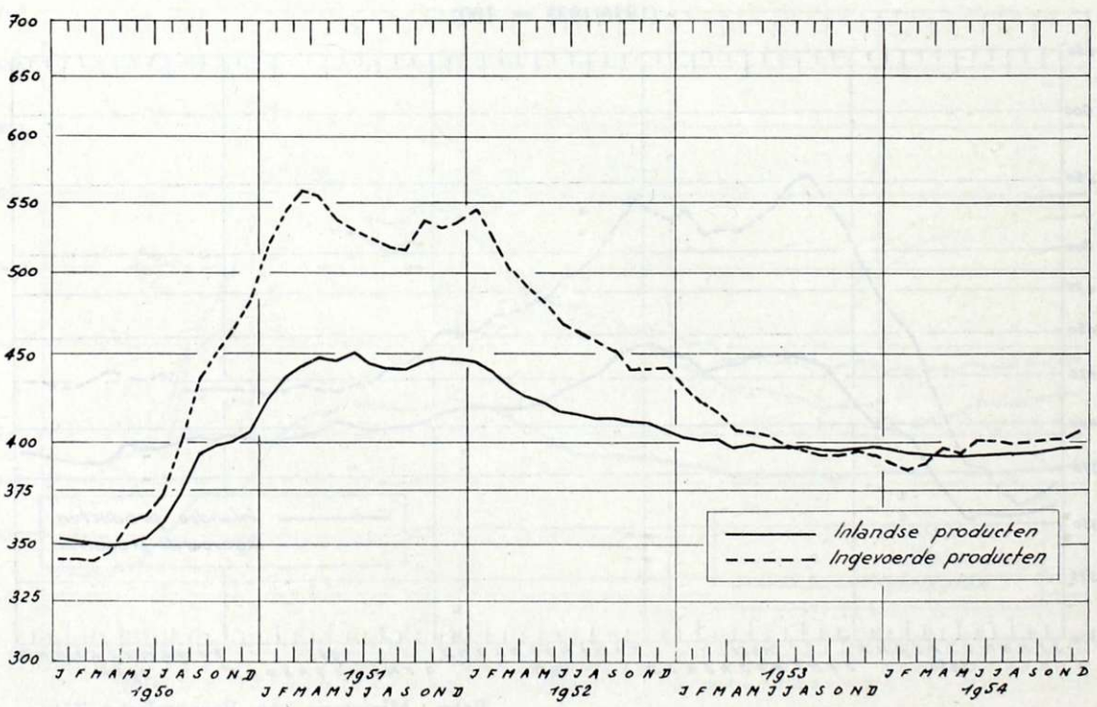

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

voort uit de steun, die de landbouwprijzen in de uitvoerlanden genieten, terwijl daarentegen de internationale handel van nijverheidsproducten praktisch niet aan de markt- en concurrentievoorwaarden onttrokken is.

Het prijsindexcijfer der inlandse landbouwproducten daalde echter na de seizoenstijging bij het begin van het jaar veel sterker dan dat der ingevoerde en bewoog zich ten opzichte van het indexcijfer der inlandse nijverheidsproducten en van de ingevoerde producten, in hun geheel beschouwd, op een veel lager peil ten opzichte van 1936/1938; het jaarindexcijfer was het laagste dat sedert 1947 werd geboekt.

De prijzen van de inlandse nijverheidsproducten bleven tot in de zomer langzaam dalen en gingen daarna geleidelijk op. Hoewel de activiteit in de meeste bedrijfstakken toegenomen was, bleven de prijzen in vele sectoren laag, ten gevolge van de hevige internationale concurrentie.

Dat was onder meer het geval in de textielnijverheid, de ledernijverheid, sommige takken der scheikundige nijverheid, de groeven, sommige takken der metaalverwerkende nijverheid en van de houtverwerkende nijverheid. In andere bedrijfstakken, zoals in de ijzer- en staalnijverheid, de industrie der non-ferro metalen, de cokesfabrieken, de draadtrekkerijen, de papier- en de glasnijverheid, de steenbakkerijen, konden, vooral naar het einde van het jaar toe, hogere prijzen worden bedongen.

Indexcijfer van de kleinhandelsprijzen
(1936/1938 = 100)

TIJDVAK	Indexcijfer
1949 Gemiddelde	**380,6**
1950 Gemiddelde	**377,3**
1951 Gemiddelde	**412,6**
1952 Gemiddelde	**416,3**
1953 Gemiddelde	**415,1**
1954 Gemiddelde	**422,4**
1954 Januari	420,0
Februari	423,6
Maart	422,3
April	421,8
Mei	423,2
Juni.....	424,5
Juli	422,4
Augustus	423,5
September	422,7
Oktober	420,4
November	421,9
December	422,9

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

§ 3. — KLEINHANDELSPRIJZEN

Het indexcijfer van de kleinhandelsprijzen bleef tamelijk stabiel op een iets hoger peil dan bij het einde van het voorgaande jaar.

De toeneming van het indexcijfer bedroeg gemiddeld 1,8 %. Het partieel indexcijfer der voedingswaren steeg met 2,9 %, terwijl dat van de niet voor voeding bestemde producten zeer licht daalde, zodat de tendens tot hergroepering van beide indexcijfers voortduurt.

De verhoging van het indexcijfer van de prijzen der voedingswaren werd vooral veroorzaakt door de stijging van de prijzen van koffie, cacao en chocolade; de koffieprijs daalde echter weer vanaf september. De prijzen der aardappelen daalden tijdens de tweede helft van het jaar tot merkelijk beneden het overeenkomstig peil van het voorgaande jaar. Ook boter en eieren waren goedkoper.

Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van producten (a)

(1936/1938 = 100)

TIJDVAK	Voedingswaren	Niet voor voeding bestemde producten			
		De drie groepen samen	Kleding en schoeisel	Verwarming en verlichting	Onderhoudsproducten
1949 Gemiddelde	**363,9**	**407,9**	**413,4**	**308,0**	**434,3**
1950 Gemiddelde	**353,8**	**413,7**	**427,7**	**330,0**	**419,9**
1951 Gemiddelde	**378,4**	**466,7**	**492,1**	**339,5**	**504,2**
1952 Gemiddelde	**392,1**	**452,8**	**475,3**	**352,9**	**469,8**
1953 Gemiddelde	**395,3**	**445,7**	**471,1**	**360,8**	**447,3**
1954 Gemiddelde	**406,9**	**444,5**	**470,7**	**367,5**	**442,2**
1954 Januari	403,5	444,9	470,8	366,4	441,5
Februari	409,2	444,8	470,7	366,8	441,2
Maart	406,5	445,5	470,8	366,4	444,2
April	405,8	445,4	470,8	366,5	443,7
Mei	408,2	445,2	470,7	366,8	443,2
Juni	410,3	444,5	470,7	366,9	442,8
Juli	406,9	444,2	470,6	368,0	442,4
Augustus	408,6	444,0	470,7	367,9	442,4
September	406,6	444,1	470,8	368,4	442,2
Oktober	403,3	443,8	470,7	368,3	441,4
November	406,0	443,7	470,7	368,6	440,7
December.....	407,7	443,6	470,8	368,8	440,1

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Indexcijfers berekend op grond van de gemiddelde prijzen voor het Rijk.

De prijsschommelingen van de niet voor voeding bestemde producten waren weinig belangrijk. De onderhoudsproducten bleven echter hun langzame en geleidelijke daling voortzetten, terwijl de groep « verwarming en verlichting » van jaar tot jaar zeer geleidelijk blijft opgaan.

Ook inzake de indexcijfers der onderscheidene groepen niet voor voeding bestemde producten wordt dus de hergroepering voortgezet.

Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen
(1936/1938 = 100)

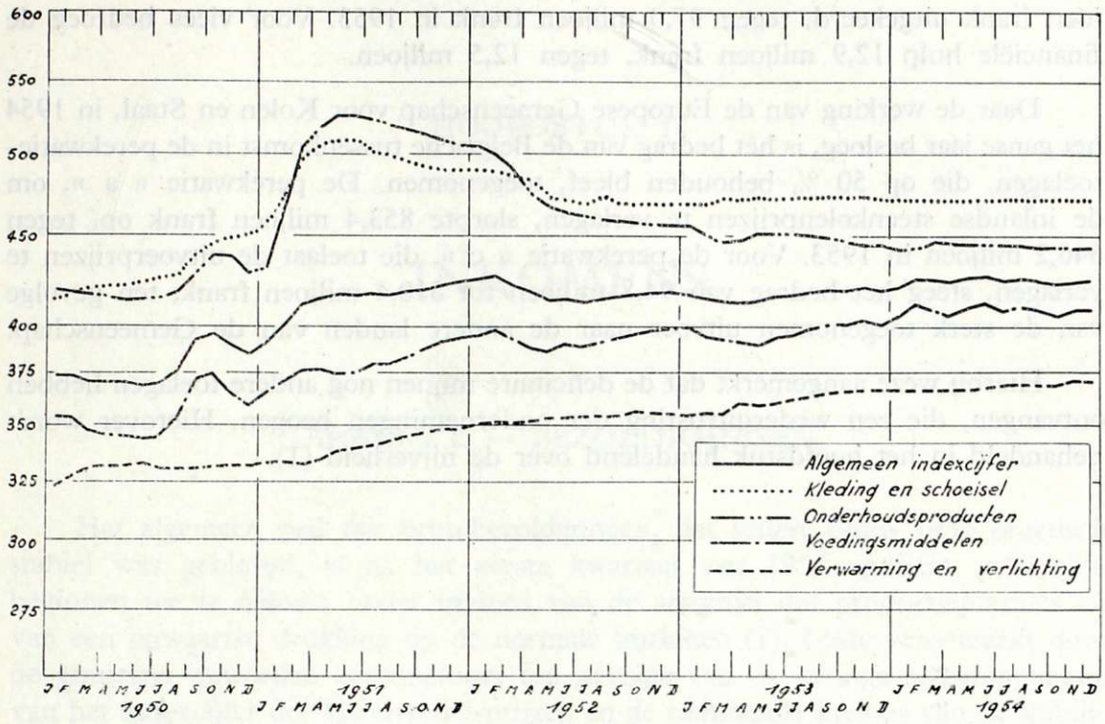

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

Afdeling III. — PRIJSSUBSIDIES

Behalve gedurende een korte periode voor sommige ingevoerde voedingswaren, werden geen eigenlijke prijssubsidies meer uitgekeerd. Voor rijst bedroeg de toelage 2,1 miljoen frank en voor zalm 1,3 miljoen.

Prijssubsidies voor voedingswaren en nijverheidsproducten (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1951	1952	1953	1954
Subsidies voor voedingswaren :				
inlandse	—	—	—	—
ingevoerde	858	302	59	3
Subsidies voor nijverheidsproducten (b).....	17	—	—	—
Totaal	**875**	**302**	**59**	**3**

Bron : Ministerie van Economische Zaken,
Algemene Directie voor Nijverheid en Handel.

(a) Werkelijk uitgekeerde bedragen.
(b) Exclusief de subsidies aan de steenkolenmijnen.

Zoals tijdens de voorgaande jaren werd wel de vergoeding voor het aanhouden van veiligheidsvoorraden van tarwe en vlees gehandhaafd. Voor tarwe werd 72,7 miljoen frank uitgekeerd, tegen 97,0 miljoen frank in 1953. Voor vlees bedroeg de financiële hulp 12,9 miljoen frank, tegen 12,5 miljoen.

Daar de werking van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal, in 1954 het ganse jaar besloeg, is het bedrag van de Belgische tussenkomst in de perekwatietoelagen, die op 50 % behouden bleef, toegenomen. De perekwatie « a », om de inlandse steenkolenprijzen te verlagen, slorpte 853,4 miljoen frank op, tegen 646,2 miljoen in 1953. Voor de perekwatie « c », die toelaat de uitvoerprijzen te verlagen, steeg het bedrag van 94,8 miljoen tot 310,4 miljoen frank, ten gevolge van de sterk toegenomen uitvoer naar de andere landen van de Gemeenschap.

Hierbij weze aangemerkt dat de deficitaire mijnen nog andere toelagen hebben ontvangen, die een wederuitrusting der ondernemingen beogen. Hierover wordt gehandeld in het hoofdstuk handelend over de nijverheid (1).

---

(1) Zie blz. 56 en 57.

HOOFDSTUK II

INKOMENS

AFDELING I. — BEZOLDIGINGEN

Het algemeen peil der brutobezoldigingen, dat sedert begin 1952 praktisch stabiel was gebleven, is na het eerste kwartaal van 1954 opnieuw geleidelijk beginnen toe te nemen, onder invloed van de aangroei der productiepremies en van een opwaartse drukking op de normale uurlonen (1), beide veroorzaakt door de gunstiger geworden conjunctuur; ten gevolge van de geringe schommelingen van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen en de remmende invloed van de stabilisatieschijven der loonkoppelingsovereenkomsten, heeft de prijsevolutie bijna geen invloed op het loonpeil uitgeoefend.

De prijs van de kostenfactor arbeid steeg iets meer, daar de patronale bijdragen aan de maatschappelijke zekerheid met 0,25 % op de niet begrensde lonen ten gunste van het pensioenfonds verhoogd werden.

Om dezelfde reden was er een mindere aangroei van het sociaal loon der ongehuwde arbeiders, daar de werknemersbijdrage met hetzelfde bedrag is toegenomen. Voor de gehuwde arbeiders met kinderen steeg daarentegen het sociaal loon meer, ten minste zo de moeder thuis bleef, aangezien de toelage voor de moeder in het gezin vermeerderd werd.

Daar echter in de meeste landen met lager loonpeil de bezoldigingen tamelijk sterk toegenomen zijn, is het verschil ten opzichte van het Belgisch loonpeil nochtans ingekrompen.

§ 1. — ARBEIDSBETREKKINGEN

Van sociaal standpunt uit gezien kende het jaar 1954 een tamelijk kalm verloop. Op nationaal noch op industrieel vlak kwam het tot een veralgemeend conflict; bij het einde van het jaar heerste er evenwel een ernstige spanning in de steenkolennijverheid. Door een honderdtal plaatselijke conflicten gingen 444.000 arbeidsdagen verloren; de statistiek vermeldt er 412.000 in 1953 en 863.000 in 1952.

(1) Voor de begripsomschrijving, zie blz. 285.

De bezoldigingsschalen ondergingen in 1954 evenmin belangrijke wijzigingen, terwijl dienaangaande de activiteit van de paritaire comités inzonderheid beperkt bleef tot de consolidatie van vroegere beslissingen.

De algemene structuur van de arbeidsvoorwaarden en -betrekkingen, daarentegen, werd met nieuwe elementen verrijkt.

De wet van 4 maart 1954 (1) wijzigde de bepalingen van de wetgeving inzake de arbeidsovereenkomst, namelijk door de vooropzeggingstermijnen te verlengen, door de juridische waarde te erkennen van de collectieve overeenkomsten die niet bij koninklijk besluit zijn bekrachtigd en door beroep te doen op de medewerking van de Nationale Arbeidsraad en van de Paritaire Comités voor de uitwerking van diverse afwijkingen : mogelijkheid af te zien van een geschreven overeenkomst voor de contracten voor een bepaalde duur of onderneming, recht op het normaal loon voor de arbeider die belet is te werken ingevolge een oorzaak onafhankelijk van zijn wil, wijziging van de looptijden van de vooropzegging die wegens economische of sociale oorzaken wordt gegeven, schorsing van het contract bij gebrek aan werk wegens economische oorzaken. Binnen het raam van deze beschikkingen bepaalde het Paritair Comité van het bouwbedrijf de vooropzeggingstermijnen en de voorwaarden waaronder de arbeidsovereenkomst wordt geschorst (2); bijzondere bepalingen inzake schorsing van het contract werden eveneens aangenomen voor de textielnijverheid van het arrondissement Verviers (3). Op grond van hetzelfde artikel van de wet van 4 maart, zijn de paritaire comités voor de vezelbedrijven, bij overeenkomst van 27 augustus, en voor de tricotagenijverheid, bij overeenkomst van 8 oktober, het eens geworden over maatregelen waardoor de organisatie wordt beoogd van de verminderde werktijd of van het beurtwerk ingeval van activiteitsverslapping. Het Comité van de vlasvezelbereidingsnijverheid bekrachtigde het gebruik volgens hetwelk geen geschreven contract vereist is wanneer het werk uiteraard van beperkte duur is en een arbeidsweek niet overtreft. Het Comité van de drukkerij en de grafische kunsten bracht zijn conventie in overeenstemming met de nieuwe wettelijke bepalingen inzake de vooropzegging, de arbeidsduur, de schorsing en de verjaring van het contract.

De wet op het bediendencontract werd in dezelfde zin gewijzigd (4); de nieuwe wetgeving verlengt de vooropzeggingstermijnen ten gunste van de oude bedienden; ze schorst de termijn in geval van ziekte.

De betrekkingen in de onderneming worden ten dele bepaald in de schoot van de ondernemingsraden; om hun regelmatige werking te waarborgen werden de paritaire comités uitgenodigd te hunnen dienste type-reglementen voor interne ordening op te stellen; de meeste comités hebben in 1954 dergelijke reglementen uitgewerkt. Aan de hand van een onderzoek aangaande de werking van de ondernemingsraden heeft de Nationale Arbeidsraad adviezen uitgebracht waarin hij diverse wijzigingen van de wetgeving voorstaat.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 12 maart 1954.
(2) Koninklijk besluit van 22 juni 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 26 juni 1954).
(3) Koninklijk besluit van 9 augustus 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 28 augustus 1954).
(4) Wet van 11 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 20 maart 1954).

De wet op de organisatie van het bedrijfsleven heeft de ondernemingsraden ingesteld om de samenwerking in de schoot van de ondernemingen te bevorderen, om de werknemers in ruimere mate te doen deelnemen aan het leven van de onderneming en aan de vooruitgang van haar bedrijvigheid alsook hen te laten delen in de winst. Deze samenwerking werd bevestigd voor de toepassing van de *Gemeenschappelijke verklaring over de productiviteit* die op 5 mei 1954 werd goedgekeurd door de vertegenwoordigers van de werkgevers en van de werknemers; deze belangrijke verklaring betekent een nieuwe vooruitgang in de arbeidsbetrekkingen, want ze heeft tot doel deze te verstevigen in het belang van beide partijen. Het streven naar een grotere productiviteit zal geschieden met eerbiediging van de integriteit en de waardigheid van de werknemers; ze zal een vermindering van de werkgelegenheid vermijden; ze zal samengaan met een beroepsopleiding en menselijke vorming; de resultaten zullen rechtmatig verdeeld worden tussen de onderneming, de werknemers en de verbruikers; de ondertekenende partijen gingen de verbintenis aan bij hun opdrachtgevers tussen te komen met het oog op de tenuitvoerlegging van de Verklaring; de werknemers erkennen dat het akkoord het statuut zelf van de onderneming niet in het gedrang brengt.

De Verklaring ligt reeds aan de basis van de overeenkomsten die gesloten werden om de arbeidsvoorwaarden te bepalen in vier ondernemingen van de schoeiselnijverheid, waarin een proefneming tot verhoging van de productiviteit plaats vindt; de beschikkingen hebben namelijk betrekking op de syndicale afvaardiging, de technologische werkloosheid, de verdeling van de financiële resultaten, de lonen.

Op een ander gebied dient de overeenkomst te worden vermeld, die gevoegd werd bij de bepalingen betreffende de prestaties van algemeen belang in geval van sociaal conflict, waarbij in het paritair Comité van het huiden- en lederbedrijf de verbintenis werd aangegaan de bewaring van de aan bederf onderhevige stoffen te verzekeren (1).

Inzake bezoldigingen is een betekenisvol feit te vermelden, namelijk de voortdurende veralgemening van de conventies die de uitkering van het loon waarborgen ter gelegenheid van bepaalde gebeurtenissen die aanleiding geven tot afwezigheid en gekend zijn onder de benaming *klein verlet*. Bij het einde van het jaar bestonden er een zestigtal dergelijke nationale of gewestelijke overeenkomsten die afgesloten werden door 25 paritaire comités. De in 1954 tot stand gekomen akkoorden betreffen de comités (nationale, gewestelijke of secties) van de groefbedrijven, van het bouwbedrijf, van de houtbedrijven, van de voedingsmiddelenindustrie, van de steenkolenhandel, van het lederbedrijf, van het papierbedrijf, van de aardewerkbedrijven, van de steenbakkerijen, van de glasbedrijven en van de recuperatiebedrijven.

De koppeling van de lonen aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen heeft bij het einde van het jaar aanleiding gegeven tot enkele toepassingsmoeilijkheden, doordat de indexcijfers van de kleinhandelsprijzen voor de maanden september-

(1) Beschikking van 23 juni 1954, bindend gemaakt bij koninklijk besluit van 15 oktober 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 24 oktober 1954).

december betwist werden door de vertegenwoordigers van de werknemers; de verlaging van de lonen, die hieruit normaal had moeten volgen, werd derhalve in de meeste sectoren niet toegepast daar de betrokken partijen dienaangaande tot een akkoord kwamen. Nieuwe akkoorden inzake de koppeling van de lonen aan het indexcijfer kwamen in volgende sectoren tot stand : groeven, bouwbedrijf, houtverwerkende nijverheid, steenkolenhandel, huiden en leder, papier en karton, steenbakkerijen, glas, kleding.

Verscheidene paritaire comités hebben bovendien nieuwe overeenkomsten gesloten of belangrijke wijzigingen aan reeds bestaande conventies aangebracht inzake het minimumloon, namelijk in volgende bedrijfstakken : groeven, cementagglomeraten, bouwbedrijf, houtverwerking, steenkolenhandel, huiden en leder, papier en karton, dorsondernemingen, aardewerk, steenbakkerijen, scheikundige bedrijven, kleding, diverse sectoren van het vervoer, zeevisserij, pelterijen.

De eis tot verkorting van de arbeidsweek werd in 1954 krachtiger herhaald; het probleem werd trouwens bij internationale organismen, zoals de Internationale Arbeidsorganisatie en de Organisatie voor Europese Economische Samenwerking aanhangig gemaakt.

De Nationale Arbeidsraad hield zich bezig met de problemen die werden gesteld door de internationale conventie betreffende de gelijke bezoldiging van mannen en vrouwen. Hij sprak zich gunstig uit voor een hervorming van het stelsel der schadeloosstelling voor beroepsziekten en voor nieuwe modaliteiten inzake de bijslag voor anciënniteitsverlof (1).

§ 2. — VERLOOP DER BEZOLDIGINGEN

1. — *Loonstatistieken.*

In 1954 werden twee nieuwe loonindexcijfers in België gepubliceerd. Enerzijds, heeft de in 1949 opgerichte Commissie voor Statistieken en Verhoudingscijfers der Lonen reeds voor 8 bedrijfstakken kwartaalloonindexcijfers voor publicatie vrijgegeven (2). Anderzijds, werden de indexcijfers der regelingslonen, die reeds gedurende enkele tijd voor vergelijkingen in Beneluxverband aangewend werden, in het *Statistisch Bulletin* opgenomen (3).

Eerstgenoemde loonindexcijfers worden onder toezicht van vermelde Commissie door het Nationaal Instituut voor de Statistiek, in samenwerking met het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg, op basis van de loonstatistieken voor 1953 berekend aan de hand van onder syndikaal toezicht door de meest representatieve ondernemingen der belangrijkste bedrijfstakken medegedeelde kwartaalstatistieken.

(1) Zie § 3. — *Sociale inkeringen en lasten*, blz. 292.

(2) Wat de berekeningswijze en de gedetailleerde indexcijfers voor 1954 betreft, zie *Statistisch Bulletin*, 41e jaargang, nr 6, juni 1955, blz. 1314-1322.

(3) Wat de berekeningswijze en de gedetailleerde reeksen voor 1952-1954 betreft, zie *Statistisch Bulletin*, 41e jaargang, nr 4, april 1955, blz. 874-877.

Er worden, per geslacht, voor de onderscheidene bedrijfstakken en onderafdelingen er van afzonderlijke kwartaalindexcijfers berekend voor de werkelijke kostprijs per uur van het loon en voor de gemiddelde netto-uurverdienste der arbeiders, evenals voor het gemiddelde normale uurloon, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen het normaal loon van volwassen ongeschoolde noch gespecialiseerde arbeiders, dat van volwassen gespecialiseerde arbeiders, dat van volwassen geschoolde arbeiders, het gemiddelde normale uurloon van alle volwassen arbeiders zonder onderscheid van kwalificatie, evenals dat der minderjarige arbeiders. Binnen elke bedrijfstak worden de partiële indexcijfers der secties tegen elkaar afgewogen volgens het aantal arbeiders in die secties, volgens de resultaten der algemene arbeiderstelling van 31 december 1947; er worden afzonderlijke coëfficiënten gebruikt voor mannen en vrouwen.

Deze indexcijfers laten bijgevolg toe een inzicht te krijgen in de evolutie van de werkelijke nettoverdiensten der arbeiders en de werkelijke kostprijs van de arbeid voor de onderneming, waarbij niet enkel wordt rekening gehouden met de wettelijke voordelen en lasten, doch ook met die, welke voortvloeien uit paritaire overeenkomsten en uit de door de beroepsarbeidersorganisaties erkende gebruiken. Bovendien is het door de inschakeling van het begrip *normaal uurloon* thans mogelijk geworden zowel het verloop van de nominale lonen voor type-beroepen, dus de tendentie der eigenlijke loonbewegingen, ongeacht de storende invloed van premiën, gedeeltelijke werkloosheid, enz., na te gaan als de evolutie van de onderscheidene looncategorieën tegenover elkaar, dus de spanningswijdte van de vertikale loondifferentiatie of de loonwaaier. In verscheidene opzichten betekenen die indexcijfers dus een merkelijke vooruitgang ten opzichte van de ramingen die dienaangaande tot nog toe door de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, de Nationale Bank van België, het Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek der Katholieke Universiteit te Leuven, het Verbond der Belgische Nijverheid en ook nog door andere organismen werden verstrekt. Daar echter het aantal bedrijfstakken, waarvoor loonindexcijfers werden bekendgemaakt, tot nog toe gering is, moet nog steeds op die andere berekeningen worden voortgegaan om een globaal overzicht te krijgen van de loonevolutie in België.

Het indexcijfer der regelingslonen heeft daarentegen een meer beperkte draagwijdte. Sedert enkele tijd berekent het Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg een indexcijfer der overeenkomstlonen in de belangrijkste bedrijfstakken, landbouw en vervoer inbegrepen, op basis einde december 1951 = 100. De bedoeling is een vergelijking mogelijk te maken met het gelijkaardig Nederlands indexcijfer, dat echter veel meer representatief is, daar de werkelijke lonen in Nederland veel nauwer bij de regelingslonen aansluiten; eerstgenoemde worden er bovendien slechts met belangrijke vertraging aan de hand van halfjaarlijkse enquêtes gepubliceerd. Onder *regelingsloon* wordt voor België verstaan het loon, voorkomend in collectieve arbeidsovereenkomsten. De wegingscoëfficiënten, die voor de samenstelling der groepsindexcijfers worden aangewend, steunen op het aantal arbeiders in de opgenomen bedrijfstakken, terwijl voor de samenstelling van het algemeen indexcijfer als wegingscoëfficiënt de totale loonsom der onderscheidene bedrijfsgroepen wordt aangewend.

Hoewel de werkelijke lonen dus in België veel meer van de regelingslonen

afwijken dan in Nederland, geeft dit indexcijfer wel tamelijk goed de basistendentie van de loonevolutie weer en vertoont aldus veel gelijkenis met bovengenoemde indexcijfers der normale uurlonen. Het geeft tevens een inzicht in de wisselwerking tussen de basislonen en het indexcijfer der kleinhandelsprijzen.

Bovendien moet nog melding worden gemaakt van de jaarlijkse Beneluxloonenquêtes, die een tamelijk nauwkeurige vergelijking der lonen — normaal loon en kostenfactor arbeid — in Beneluxverband moeten mogelijk maken door de zorgvuldige keus van de monsters.

Andere internationale vergelijkingen worden verricht door de Hoge Autoriteit van de E.G.K.S. binnen het gebied en voor de bedrijfstakken, die zij in haar bevoegdheid heeft, evenals door het Verbond der Belgische Nijverheid, door het Internationaal Arbeidsbureau en door het Franse « Institut national de la Statistique et des Etudes économiques ».

Ten slotte dient er op gewezen te worden dat de benuttiging van de statistieken betreffende de verdiensten der werknemers, die sedert 1947 elk kwartaal door de Rijksdienst van Maatschappelijke Zekerheid worden berekend, voor 1954 terug op moeilijkheden stuit, daar het loonbegrip, dat voor de maatschappelijke bijdragen moet worden in aanmerking genomen en waarop de R. M. Z.-statistieken gebaseerd zijn, gewijzigd werd. Deze statistieken blijven echter nuttige inlichtingen verstrekken inzake de regionale spreiding der gemiddelde verdiensten en het wederzijds verdienstenpeil van mannen en vrouwen.

2. — *Evolutie van de totale brutoloonsom.*

De totale aangegeven brutoloonsom van de aan de maatschappelijke zekerheid onderworpen werknemers is met 2,8 % tot 104,3 miljard frank gestegen.

Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom

JAARTAL	Brutobezoldigingen (a) (miljarden franken)	Bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid (miljarden franken)	% der bijdragen t.o.v. de brutobezoldigingen
1948	80,7	20,0	24,8
1949	81,9	18,9	23,1
1950	85,7	19,3	22,5
1951	97,8	21,9	22,4
1952	100,6	24,0	23,9
1953	101,5	24,5	24,1
1954	104,3	25,3	24,3

Bron : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.

(a) Inclusief de fiscale en sociale afhoudingen; exclusief de patronale bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid.

De aangroei was dus iets belangrijker dan tijdens beide voorgaande jaren. Dit verloop is slechts voor een onbelangrijk gedeelte het gevolg van de evolutie van het indexcijfer der kleinhandelsprijzen. Ze sproot vooral voort uit de lichte aangroei van de werkgelegenheid voor arbeiders tijdens het tweede halfjaar (1), de voortdurende aangroei van het aantal bedienden en de toeneming van het bedrag der productie- en eindejaarspremies, die alle het gevolg waren van het gunstiger conjunctuurverloop. Tevens werden in enkele bedrijfstakken en in verscheidene ondernemingen vooral tijdens de laatste maanden van het jaar de normale uurlonen licht verhoogd.

Het totaal bedrag van de bijdragen aan de maatschappelijke zekerheid is naar verhouding meer gestegen, en wel met 3,3 %. De bijdragen van werkgevers en werknemers werden van 1 januari 1954 af met 0,25 % op de niet begrensde loonsom verhoogd, binnen het raam van de hervorming van het pensioenstelsel. De bijdragen stegen dan ook tot het hoogste percentage sedert 1948.

3. — *Evolutie van de brutobezoldigingen.*

Het indexcijfer der gemiddelde brutobezoldigingen, berekend door de Nationale Bank, dat van begin 1952 tot begin 1954 praktisch stabiel was gebleven, nam daarna licht toe, zodat het in december 2,8 % hoger was dan een jaar te voren. Deze evolutie wordt bevestigd door de kwartaalstatistieken van de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid, die van het laatste kwartaal van 1953 tot de overeenstemmende periode van 1954 voor de mannelijke industriearbeiders (mijnen, vervoer en bouwbedrijf inbegrepen) een stijging van 2,5 % weergeven, terwijl de aangroei voor de vrouwelijke industriearbeiders, waar de vervanging van oudere door jongere blijft voortduren, slechts 1,7 % bedroeg; voor de handel, het kredietwezen en het toerisme was de gemiddelde aangroei voor beide categorieën van arbeiders ongeveer even groot als in de industrie.

De stijging der brutobezoldigingen, hoewel vrij algemeen, weerspiegelt toch vooral de aangroei der productiepremies, gevolg van de drukkere activiteit. Het verschil tussen het peil der bezoldigingen in de voorspoedige en dat in de minder voorspoedige bedrijfstakken duurt dan ook ten gunste van eerstgenoemde voort.

Bovendien is het indexcijfer der regelingslonen van december 1953 tot einde 1954 met slechts 1,2 % gestegen, dit is nagenoeg met dezelfde verhouding als het indexcijfer der kleinhandelsprijzen. Daar laatstgenoemd indexcijfer tussen zeer enge grenzen schommelde in een zone binnen dewelke door de meeste loonovereenkomsten geen aanpassingen worden voorien, is de verhoging van genoemd loonindexcijfer dan ook hoofdzakelijk het resultaat van enkele bedrijfstaksgewijze toegekende loonsverhogingen, onder meer in de papiernijverheid, de grafische nijverheid, de ledernijverheid, de tabaksnijverheid, de steenbakkerijen, het bouwbedrijf en het wegvervoer.

---

(1) Het aantal werknemers dat op einde juni en einde december aan de maatschappelijke zekerheid sociale bijdragen betaalde, steeg van 1953 tot 1954 met 1,4 %; voor december alleen bedroeg de aangroei 2,6 %.

Evolutie van de indexcijfers van de gemiddelde bezoldigingen, de regelingslonen en de kleinhandelsprijzen.

OMSCHRIJVING	Wegingscoëfficiënt regelingslonen		December 1952	December 1953	Maart 1954	Juni 1954	September 1954	December 1954
Gemiddelde bezoldigingen (Nationale Bank van België, 1936/1938 = 100, omgerekend op basis december 1951 = 100)			**99,8**	**101,4**	**101,6**	**103,5**	**103,3**	**104,3**
Regelingslonen (31 december 1951 = 100)								
Land- en tuinbouw :								
Landbouw			105,0	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0
Tuinbouw			105,0	105,0	105,0	105,0	105,0	105,0
Totaal		*1,5*	**105,0**	**105,0**	**105,0**	**105,0**	**105,0**	**105,0**
Steenkolenmijnen		*18,0*	**102,5**	**102,5**	**102,5**	**102,5**	**102,5**	**102,5**
Fabrieksnijverheid :								
Grafische nijverheid	(2)		96,4	96,4	103,5	103,5	103,5	103,5
Houtnijverheid	(5)		101,1	101,1	101,1	101,1	101,1	101,1
Kledingnijverheid	(8)		99,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ledernijverheid	(2)		98,2	99,8	100,4	100,4	100,4	100,4
Metaalnijverheid	(35)		100,3	100,3	100,4	100,4	100,4	100,4
Papiernijverheid	(2)		98,2	100,0	100,0	101,0	101,0	101,0
Textielnijverheid	(28)		97,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Voedingswarennijverheid	(9)		97,7	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Tabaksnijverheid	(1)		104,3	104,3	107,5	107,5	107,5	107,5
Diverse industrieën (a)	(8)		100,8	101,2	101,6	101,6	101,8	101,8
Totaal	(100)	*60,5*	**99,7**	**100,2**	**100,4**	**100,4**	**100,4**	**100,4**
Bouwnijverheid		*14,0*	**102,2**	**100,0**	**100,0**	**103,6**	**107,7**	**107,7**
Vervoerondernemingen		*4,0*	**99,4**	**100,0**	**100,4**	**101,0**	**101,0**	**101,0**
Havens		*2,0*	**102,7**	**102,7**	**102,7**	**102,7**	**102,7**	**102,7**
Algemeen totaal		*100,0*	**100,4**	**100,7**	**100,8**	**101,3**	**101,9**	**101,9**
Kleinhandelsprijzen (1936/1938 = 100)			416,5	418,4	422,3	424,5	422,7	422,9
(1936/1938 = 100, omgerekend op basis december 1951 = 100)			**98,6**	**98,3**	**100,0**	**100,5**	**100,1**	**100,1**

(a) Steenbakkerijen, fabricage van cementagglomeraten, wasserijen, chemische bedrijven.

Bronnen : Ministerie van Arbeid en Sociale Voorzorg.
Ministerie van Economische Zaken.
Nationale Bank van België.

Uit de statistieken van de R.M.Z. blijkt bovendien dat zowel voor het vrouwelijk als voor het mannelijk bediendenpersoneel de stijging der verdiensten belangrijker is, doch het is mogelijk dat dit hoofdzakelijk het gevolg is van de gestegen gemiddelde anciënniteit.

4. — *Evolutie naar de graad van geschooldheid, het geslacht en de ouderdom.*

Uit de nieuwe loonindexcijfers, die evenwel nog maar op een beperkt aantal bedrijfstakken betrekking hebben en over een te korte periode lopen, blijkt dat de zeer geleidelijke nivelleringstendentie der onderscheidene looncategorieën over het algemeen voortduurt, ten gunste, vooral, van de minderjarigen en van de vrouwelijke arbeiders op de mannelijke. Bij de mannen wint het peil der normale uurlonen voor ongeschoolden en gespecialiseerden enigszins veld op dat der geschoolden, behalve in de vervoerondernemingen. Bij de vrouwelijke arbeiders heeft evenwel de stelselmatige vervanging van oudere door jongere arbeiders

Officiële indexcijfers van het normaal uurloon, van de nettoverdienste en van de kostprijs van het loon in 1954
(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	Mannen			Vrouwen		
	Gemiddeld normaal loon voor volwassenen	Gemiddelde nettoverdienste	Werkelijke kostprijs van het loon	Gemiddeld normaal loon voor volwassenen	Gemiddelde nettoverdienste	Werkelijke kostprijs van het loon
Steenbakkerijen (a)	104,5	104,1	104,7	..	107,5	108,5
Ceramische nijverheid	101,6	101,4	102,0	102,2	99,8	100,4
Cementfabrieken	100,9	101,6	102,0	..	..	..
Papier- en kartonnijverheid	105,0	106,0	106,6	103,3	103,9	104,7
waarvan :						
Fabricage van papierdeeg, papier en karton	*105,6*	*107,9*	*108,4*	*109,3*	*111,6*	*112,6*
Verwerking van papier en karton	*103,8*	*103,9*	*104,5*	*102,3*	*101,3*	*102,1*
Huiden- en ledernijverheid	102,2	102,1	102,8	102,7	103,2	104,3
waarvan :						
Leerlooierijen	*100,9*	*100,3*	*101,0*	..	..	..
Fabricage van schoenen en pantoffels	*102,4*	*102,3*	*103,0*	*102,6*	*103,0*	*104,2*
Zagen en verdelen van hout	101,3	102,0	102,6	..	..	..
IJzer- en staalnijverheid	100,9	100,8	101,8	..	..	..
Wegvervoer	102,0	102,3	102,8	..	..	..

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Gemiddelde uitsluitend van het 2e en het 3e kwartaal.

voor niet gespecialiseerde arbeid tot gevolg dat de evolutie van het normale loon der geschoolde en gespecialiseerde vrouwelijke arbeidskrachten meer is gestegen dan dat der ongeschoolde.

Officiële indexcijfers van het normaal uurloon in 1954 volgens vakbekwaamheid en leeftijd
(1953 = 100)

BEDRIJFSTAK	Mannen				Vrouwen			
	Volwassenen			Minderjarigen	Volwassenen			Minderjarigen
	Ongeschoolde niet gespecialiseerde arbeiders	Gespecialiseerde arbeiders	Geschoolde arbeiders		Ongeschoolde niet gespecialiseerde arbeidsters	Gespecialiseerde arbeidsters	Geschoolde arbeidsters	
Steenbakkerijen (a)	104,9	104,9	103,6	..	..	106,7	..	..
Ceramische nijverheid	101,7	102,3	100,7	104,2	102,9	100,9	102,8	100,8
Cementfabrieken	101,5	100,1	101,1	103,8	..	..	..	..
Papier- en kartonnijverheid	105,1	105,3	104,6	105,2	103,0	104,2	102,6	105,1
waarvan :								
Fabricage van papierdeeg, papier en karton	*105,4*	*105,9*	*105,6*	*106,5*	*107,7*	*110,9*	..	*109,3*
Verwerking van papier en karton	*103,6*	*104,6*	*103,3*	*101,0*	*101,9*	*102,2*	*102,7*	*103,7*
Huiden- en ledernijverheid	102,3	102,2	102,2	104,7	102,3	102,5	103,3	105,6
waarvan :								
Leerlooierijen	*100,9*	*100,8*	*100,9*	*105,9*	..	..	..	..
Fabricage van schoenen en pantoffels	*102,9*	*102,1*	*102,3*	*104,9*	*102,3*	*102,2*	*103,2*	*105,1*
Zagen en verdelen van hout	101,3	100,8	101,8	105,7	..	..	..	..
IJzer- en staalnijverheid	101,1	100,4	101,1	..	..	..	..	..
Wegvervoer	101,6	102,1	102,4	98,9	..	..	..	..

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Gemiddelde uitsluitend van het 2e en het 3e kwartaal.

5. — *Regionale spreiding van het algemeen peil der bezoldigingen.*

Het is nog steeds onmogelijk een klaar beeld te krijgen van de regionale verschillen van de verdiensten in gelijkaardige ondernemingen. Evenwel blijkt uit de sociale eisen en de verkregen loonsverhogingen tijdens het jaar 1954 dat de verschillen tussen de sterk geindustrialiseerde gebieden en de andere en, over het algemeen, tussen Wallonië en Brussel, enerzijds, en Vlaanderen, anderzijds, ingekrompen werden.

Wat de gemiddelde verdienste per streek betreft (1), ongeacht de verschillen inzake economische structuur, blijkt dat in de gebieden, waar de ijzer- en staalindustrie gevestigd is, de lonen der mannelijke industriearbeiders einde 1954 ten opzichte van einde 1953 meest gestegen zijn. De aangroei was daarentegen zeer gering in Limburg, in de Ardennen en in sommige arrondissementen der Provincie Henegouwen.

In Oost- en West-Vlaanderen en Limburg blijven de gemiddelde verdiensten gemiddeld de laagste van het land, evenals in sommige arrondissementen der Ardennen. Het hoogste peil wordt einde 1954 in de staalgebieden en te Antwerpen geboekt.

6. — *Vergelijking met vóór de oorlog.*

Bij het einde van 1954 was het indexcijfer der gemiddelde bezoldigingen, door de Nationale Bank met 1936/1938 = 100 als basis berekend, tot 507 gestegen, tegen 493 een jaar tevoren.

Kwartaalindexcijfers van de lonen in de nijverheid
Toestand in december
(1936/1938 = 100)

BEDRIJFSTAK	Gemiddeld uurloon		Lonen der geschoolde of gespecialiseerde arbeiders		Lonen der ongeschoolde of niet gespecialiseerde arbeiders	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954
Cokesovens	507	531	446	467	449	460
Groeven, cementfabrieken, marmerbewerking	491	507	454	463	476	481
Metaalindustrie	498	512	464	479	477	495
IJzer- en staalindustrie	493	509	447	464	466	483
Industrie der non-ferro metalen	522	529	483	492	514	523
Gieterijen, machinebouw en metaalverwerking	496	510	472	488	476	496
Aardewerkfabrieken, steenbakkerijen	447	468	406	426	475	500
Glasnijverheid	469	497	458	469	432	466
Voedingsmiddelenindustrie	478	488(b)	458	472(b)	442	450(b)
Textielnijverheid	513	526	515	523	506	521
Bouwbedrijf en openbare werken	459	499	458	493	456	497
Hout- en meubelbedrijf	487	485	446	438	486	482
Huiden- en ledernijverheid	458	475	461	472	424	433
Tabaksnijverheid	413	428	419	431	431	442
Papierfabrieken	494	516	489	503	452	466
Drukkerij en papiertransformatie	463	503	493	519	444	505
Kunst- en precisiebedrijven	484	493	462	465	495	520
Vervoer	458	465	..	..	..	..
Gas- en electriciteitsbedrijven	538	558	531	555	486	511
Algemeen indexcijfer (a)	**493**	**507**	**475**	**488**	**475**	**490**

Bron : Nationale Bank van België.

(a) Het algemeen indexcijfer omvat de lonen in de steenkolenmijnen.
(b) Voorlopige cijfers.

(1) Geen rekening gehouden met mijnwerkers, scheepsherstellers, diamantarbeiders en dokwerkers.

De verdiensten in de gas- en electriciteitsbedrijven hebben hun voorsprong op het gemiddelde indexcijfer nog versterkt en stegen met twintig punten tot 558. In de cokesfabrieken steeg het indexcijfer van 507 tot 531 en in de textielnijverheid nam het van 513 tot 526 toe, onder invloed van de sterkere stijging van de lonen der vrouwelijke arbeiders ten opzichte van die der mannen. De laagste cijfers werden geboekt in de tabaksnijverheid, wat de na-oorlogse crisis in de sigarennijverheid weerspiegelt, in de vervoersector en in de klei- en ceramiekнijverheid, onder invloed van de moeilijkheden in het porselein- en het plateelbedrijf.

Vertrekkende van dezelfde basisperiode heeft het Instituut voor Economisch en Sociaal onderzoek te Leuven berekend dat de prijs van de kostenfactor arbeid, buiten de mijnen, de handel en de landbouw, met 3,1 % tot 591 is aangegroeid, terwijl hij in de mijnen met 2,3 % tot 654 steeg. Het sociaal loon nam in 1954 met 2,9 % voor de ongehuwde arbeiders en met 3,5 % voor de gehuwde arbeiders met twee kinderen tot respectievelijk 490 en 553 toe.

§ 3. — SOCIALE UITKERINGEN EN LASTEN

1. — *Stelsel voor zelfstandige arbeiders.*

In afwachting dat het in de sector pensioenen mogelijk zal zijn een wetgeving omtrent het pensioen van alle zelfstandige arbeiders tot stand te brengen, werd bij de wet van 11 maart 1954 (1) voor de duur van 2 jaar een regeling getroffen, waarbij degenen, die aan het stelsel der gezinstoelagen voor niet-loontrekkenden zijn onderworpen, een bijdrage moeten betalen, waarbij een heffing gevoegd wordt ten laste van degenen wier bedrijfsinkomen meer dan 40.000 F bedraagt, ten einde de verhoging der pensioenen tot 18.000 F voor de gehuwde mannen en tot 12.000 F voor de andere gerechtigden, alsmede de uitbreiding der toekenningsvoorwaarden, te financieren. De bijdrage beloopt 300 F per halfjaar voor aan voornoemd stelsel onderworpen hoofdpersonen, 180 F voor de helpers en 90 F voor de helpsters; de naar verhouding berekende heffing is vastgesteld op 1,5 % van het belastbaar inkomen, dat 40.000 F overtreft, met een maximum van 2.400 F per jaar; de opbrengst hiervan wordt door de Staat aangevuld door een jaarlijkse dotatie van 505 miljoen frank.

Bij koninklijk besluit van 27 september 1954 (2) werden voormelde vaste bijdragen voor sommige categorieën van aan het stelsel onderworpen personen verlaagd.

---

(1) *Belgisch Staatsblad* van 19 maart 1954.
(2) *Belgisch Staatsblad* van 4 en 5 oktober 1954.

De bijdragen voor gezinstoelagen werden voor sommige zelfstandige arbeiders, die het beroep van schipper uitoefenen, verlaagd door een aanpassing van de onderscheidene tonnenmaatklassen, waarop het bedrag der bijdrage berekend wordt (1).

De wezentoeslagen werden met ingang van 1 juli 1954 verhoogd (2). De maandelijkse bedragen van 315, 430, 525 en 695 F, die respectievelijk voor het eerste en het tweede, het derde, het vierde, het vijfde en de volgende kinderen werden uitgekeerd, zijn gestegen tot 780 F voor het eerste en het tweede kind en tot 800 F voor de volgende kinderen.

2. — *Stelsel voor mijnwerkers en zeelieden.*

In verband met de verhoging van het pensioen der arbeiders, die onder het algemeen stelsel vallen, werden de lijfrente, het invaliditeitspensioen en het overlevingspensioen van de mijnwerkers en van hun weduwen met ongeveer 7,5 % verhoogd (3).

De vrijwillige bijdrage, die door de invaliden van hun pensioen kan afgestaan worden om zich een hogere lijfrente te vormen, werd van 8 tot 4,5 % teruggebracht; het voordeel van de kolenleveringen werd onverminderd zonder inachtneming der dienstjaren toegekend aan vroegtijdige of invaliditeitsgepensionneerden, die pensioengerechtigd werden verklaard uitsluitend wegens de in de mijnen geleverde prestaties; het Nationaal Fonds voor Mijnwerkerspensioenen is voor de goede werking der rustoorden verantwoordelijk (4).

Het pensioenstelsel voor zeelieden heeft verscheidene wijzigingen ondergaan (5) : de pensioenen werden aangepast aan de in het algemeen stelsel toegekende verhoging; voor het weduwenpensioen werden gunstiger toekenningsvoorwaarden gesteld; de verplichting elke beroepsbedrijvigheid stop te zetten om het voordeel van het aanvullend ouderdoms- en overlevingspensioen te kunnen genieten, werd ingevoerd; het bedrag van de vergoedingen werd aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen gekoppeld; het maximumbedrag voor afhouding werd op 10.000 F gebracht (6). Deze verhoging is met ingang van 1 juli 1954 ook van toepassing op de mutualiteitsbijdragen, na een verhoging tot 8.000 F voor de periode van juli 1953 tot juni 1954.

3. — *Algemeen stelsel voor arbeiders en bedienden.*

Het stelsel van de maatschappelijke zekerheid is niet meer toepasselijk op het personeel van de private instellingen van technisch onderwijs.

a) *Maatschappelijke uitkeringen.*

Op maatschappelijk gebied werden talrijke en belangrijke wijzigingen inge-

(1) Koninklijk besluit van 12 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 2 april 1954).
(2) Koninklijk besluit van 24 augustus 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 29 augustus 1954).
(3) Koninklijk besluit van 31 juli 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 12 augustus 1954).
(4) Wet van 15 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 2 april 1954).
(5) Koninklijke besluiten van 30 november 1954 en 14 december 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 25 december 1954).
(6) Koninklijk besluit van 9 september 1953 *(Belgisch Staatsblad* van 12 september 1953).

voerd; maar 1954 dient beschouwd te worden als een overgangsjaar, want de voorgenomen hervormingen waren nog aan de gang bij het einde van het jaar.

Inzake gezinstoelagen werd bij ministeriële beslissing een buitenwettelijke en tijdelijke verhoging van de bijslag voor de moeder aan de haard voor 1954 toegekend; deze verhoging werd gefinancierd door afneming op de reserves van het stelsel dat over buitengewone inkomsten beschikte sedert de bijdragen voor maatschappelijke zekerheid maandelijks moeten worden betaald. De aldus besliste verhoging bedraagt 50 F per maand voor het tweede kind, 75 F voor het derde, 100 F voor het vierde en 125 F voor de volgende kinderen.

Wat de arbeiderspensioenen betreft, is het jaarlijks bedrag bij de wet van 28 juni 1954 (2) gebracht op 28.000 F voor de gehuwde mannen (tegen 26.000 F), op 18.700 F voor de andere gepensionneerden, op 14.000 F voor de weduwen van 60 jaar en ouder en op 11.500 F voor de andere pensioengerechtigde weduwen. Bij deze wet en de uitvoeringsbesluiten (3) wordt de wet van 29 december 1953 opgeheven, en blijft hiervan in hoofdzaak enkel de bepaling bestaan (4), waarbij een pensioen wordt verzekerd aan de loonarbeidsters op de leeftijd van 60 in plaats van 65 jaar. In het wetsontwerp van 7 december 1954 (5) wordt er naar gestreefd de wet van 1954 te vervangen, het financieel stelsel er van te wijzigen en het bedrag van het pensioen in het definitief stelsel en voor een volledige loopbaan van 60 op 75 % te brengen van het gemiddeld loon van de volledige loopbaan voor de gehuwde gepensionneerden en van 45 op 60 % voor de andere gepensionneerden; voor de weduwen is het overlevingspensioen gelijk aan 30 % van het tijdens de jongste drie jaar vóór het overlijden van de echtgenoot ontvangen hoogste jaarloon (in plaats van het gemiddeld loon over de loopbaan); het wordt toegekend, in de plaats van de weduwetoeslag, vanaf 45 jaar of vroeger in geval van invaliditeit of gezinslast; verder wordt nog een aanpassing van deze in het overgangsstelsel bekomen verhogingen aan de nieuwe bedragen voorzien, alsmede een verlaging, van 7 tot 5 % per jaar, van de aftrek in geval van vroegtijdig pensioen; in het ontwerp worden eveneens de gemengde loopbanen geregeld door een gedeelte van de hieraan verbonden lasten naar andere stelsels over te hevelen.

Voor de bedienden werd de verlaging van het aanvullend pensioen (6) en van de renteverhoging (7) afgeschaft ten gunste van de vrouwen die tussen 60 en 65 jaar met pensioen gaan; deze voordelen komen neer op een bedrag van 17.300 F en de verlaging, welke volgens de pensioenleeftijd schommelt, bedraagt 39 % op 60 jaar.

Het werkloosheidsstelsel heeft slechts geringe wijzigingen ondergaan : toe-

---

(1) Rondschrijven van 2 februari 1954 van de Nationale Verrekenkas voor Gezinsvergoedingen.

(2) *Belgisch Staatsblad* van 30 juni 1954.

(3) Koninklijke besluiten van 30 juni 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 1 juli 1954).

(4) Er dient te worden opgemerkt dat de beschikkingen betreffende het financieel inkomen eveneens van kracht blijven.

(5) *Parl. besch.*, Senaat, zittijd 1954-1955, nr 48, 7 december 1954; het ontwerp is de wet van 21 mei 1955 geworden *(Belgisch Staatsblad* van 19 juni 1955).

(6) Koninklijk besluit van 19 januari 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 28 januari 1954).

(7) Wet van 11 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 19 maart 1954).

kenning van steun als voorschot aan de arbeidsters, die op zestigjarige leeftijd aanspraak op pensioen mogen maken; uitkering van een vriesvergoeding in de cementindustrie (1); genot van de steun voor één enkele weekdag, wanneer deze niet is gedekt door het verlofgeld (2) of, wanneer het mijnarbeiders betreft, voor de periode van 25 oktober tot 31 december (3); verruiming der voorwaarden inzake toekenning van steun aan de huisarbeiders (4); nauwkeuriger omlijning van de voorwaarden tot het verlenen van werklozensteun aan de werklozen die een bijkomend beroep uitoefenen of met een zelfstandig arbeider samenwonen (5).

De tekorten, waarmee de verzekering tegen ziekte en invaliditeit heeft af te rekenen, hebben aanleiding gegeven tot aanpassingen in het geldelijk beheer van het stelsel door inwerking op de ontvangsten of op de uitgaven. In het besluit van december 1952 (6) was het beginsel gesteld van de geldelijke zelfstandigheid der mutualiteiten met het onderscheid tussen prioritaire en aanvullende geneeskundige zorgen. In het besluit van december 1954 (7) heeft men getracht een grondiger hervorming in een andere zin door te voeren door de afschaffing van het in het besluit van 1952 gemaakt onderscheid, door de oprichting van een Nationale Invaliditeitskas en door het invoeren van een nieuwe reglementering inzake toezicht, gebruik der reserves, herstelperiode, beroepsherscholing en voorwaarden, waaraan het verlenen van zorgen aan invalide mijnwerkers moet beantwoorden. De toepassing van dit besluit werd uitgesteld, terwijl er aan het vraagstuk een nieuw onderzoek werd gewijd met het oog op de versteviging van de verzekeringsgrondslagen, o. m. inzake financiering.

Enkele op verlaging gerichte wijzigingen werden aan de schalen tot terugbetaling van sommige prothesetoestellen aangebracht (8).

Een beschikking van bestuurlijke aard, welke overeenkomt met die welke inzake werkloosheid werd vermeld, heeft het de arbeidsters van 60 jaar mogelijk gemaakt, in afwachting van de vereffening van hun pensioen, nog verder vergoeding te ontvangen (9).

De bewijsvormen voor de toekenning van het anciënniteitsverlof en het desbetreffende verlofgeld werden door de forfaitaire leeftijdsregel vervangen, waardoor het mogelijk wordt dit voordeel te veralgemenen, wat door de bewijsmoeilijkheden werd verhinderd. De duur van het in verhouding tot het normale

---

(1) Koninklijk besluit van 30 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 8 mei 1954), waarbij de beslissing van het Paritair Comité van 8 december 1953 bindend wordt gemaakt.

(2) Koninklijk besluit van 24 juli 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 1 augustus 1954). Aan te stippen valt dat de steun in het algemeen niet verschuldigd is wanneer er in de week één enkele dag werkloosheid is. Bovenstaande bepaling bestond reeds vroeger, maar zij was buiten werking gesteld bij het koninklijk besluit van 26 september 1953 *(Belgisch Staatsblad* van 1 oktober 1953).

(3) Koninklijk besluit van 25 oktober 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 6 november 1954).

(4) Koninklijk besluit van 16 juli 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 29 juli 1954). Werkloosheid wordt slechts vergoed indien zij zes achtereenvolgende werkdagen duurt; vroeger moest de werkloosheid een kalenderweek in beslag nemen.

(5) Ministerieel besluit van 23 september 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 8 oktober 1954).

(6) Koninklijk besluit van 31 december 1952 *(Belgisch Staatsblad* van 1 januari 1953).

(7) Koninklijk besluit van 14 december 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 17 december 1954).

(8) Koninklijk besluit van 8 april 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 6 mei 1954).

(9) Koninklijk besluit van 14 augustus 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 23 en 24 augustus 1954).

loon vergoede verlof is gelijk aan één, twee of drie derde van het gewoon verlof naargelang de betrokkene van 21 tot 26 jaar oud, van 26 tot 32 jaar oud en 32 jaar of ouder is (1). De voorwaarden tot verlofverlening aan jonge arbeiders tijdens het eerste jaar dat ze aan de arbeid zijn, werden verruimd (2). De in 1953 toegekende verhoging van het gezinsverlofgeld werd gehandhaafd (3).

De afhouding op het verlofgeld voor de betaling van het verlof, waarop de met de arbeidsdagen gelijkgestelde werkloosheidsdagen recht geven, werd van 5 tot 3 % verminderd (4).

b) *Bijdragen.*

De wet van 1953 (5) bepaalt dat de bijdrage voor de arbeiderspensioenen op 4 % der niet begrensde lonen wordt gebracht, zowel ten laste van de werknemers als ten laste van de werkgevers.

Wegens afschaffing van de inhouding door de openbare besturen van 7,5 % op de prijzen van sommige leveringen uit vreemde landen, die een gezinsvergoedingsstelsel kennen dat het Belgische stelsel niet evenaart, verloor het stelsel der gezinsvergoedingen een inkomstenbron (6).

Maatregelen tot vereffening van de door de ondernemingen aan de Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid verschuldigde achterstallige bijdragen, hebben het mogelijk gemaakt af te zien van de helft der op de tijdperken vóór het tweede kwartaal van 1953 toepasselijke nalatigheidsrenten en verhogingen, op voorwaarde alle verschuldigde sommen binnen de termijnen te betalen (7).

Enkele wijzigingen hebben op particuliere categorieën betrekking : nieuwe aan de algemene verhoging van 1/2 % der pensioensbijdrage aangepaste schalen voor de verzekeringsplichtigen der binnenscheepvaart (8); gelijkaardige aanpassing in de landbouwbedrijven en afschaffing van de gedeeltelijke betaling door het aanbrengen van kleefzegels (9); vermindering, ten belope van 0,25 % der lonen, van de bestaanszekerheidsbijdrage in het bouwbedrijf en wederinvoer van 1 oktober af van deze bijdrage, die sedert 1951 niet meer geïnd werd; deze vermindering wordt gecompenseerd door de overheveling van sommen uit de Patroonkas voor Betaalde Verlofdagen (10); maatregelen er toe strekkende de verplichtingen inzake bijdragen voor de maatschappelijke zekerheid der vissers-slachtoffers van arbeidsongevallen (11) en der slachtoffers van beroepsziekten (12), onder het normale stelsel van de slachtoffers van arbeidsongevallen te brengen.

(1) Wet van 11 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 29 en 30 maart 1954) en koninklijk besluit van 16 juli 1954 (*Belgisch Staatsblad* van 14 augustus 1954).

(2) Onder (1) vermelde wet van 11 maart 1954 en koninklijk besluit van 14 augustus 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 21 augustus 1954). Het toekennen van verlof gedurende het eerste arbeidsjaar is een uitzondering op het algemeen beginsel volgens hetwelk het verlof in de loop van het jaar, dat volgt op datgene waarin het recht op verlof ontstond, genomen en vergoed wordt.

(3) Koninklijk besluit van 10 april 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 15 mei 1954).

(4) Koninklijk besluit van 31 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 5 mei 1954).

(5) Wet van 29 december 1953 *(Belgisch Staatsblad* van 31 december 1953).

(6) Wet van 26 februari 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 6 maart 1954).

(7) Koninklijk besluit van 15 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 4 april 1954) en Reglement van 15 maart 1954 van het Beheercomité *(Belgisch Staatsblad* van 13 mei 1954).

(8) Ministerieel besluit van 5 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 2 april 1954).

(9) Koninklijk besluit van 27 februari 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 5 maart 1954).

(10) Ministerieel besluit van 6 september 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 30 september 1954) en koninklijk besluit van 27 september 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 30 september 1954) waarbij de beslissing van 22 september 1954 van de Paritaire Commissie bindend wordt gemaakt.

(11) Koninklijke besluiten van 15 en van 21 september 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 27 en 28 september 1954).

(12) Koninklijk besluit van 27 november 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 6 en 7 december 1954).

4. — *Andere stelsels.*

De rechten der aangenomen kinderen werden in geval van arbeidsongeval met dodelijke afloop erkend (1). Aan de zeelieden, slachtoffers van arbeidsongevallen of aan hun gerechtigden werd een aanvullende vergoeding toegekend, evenals een bijzondere vergoeding voor de ongevallen die vóór 1 juli 1930 gebeurden (2).

Het recht op de bijkomende vergoedingen voor de slachtoffers van beroepsziekten werd gelijkwaardig met dat der arbeidsongevallen gemaakt door de criteria, volgens dewelke de raming van de staat van behoeftigheid gebeurt, met elkaar in overeenstemming te brengen (3). De voor 1953 vastgestelde bijdragetarieven (4) werden in het algemeen verhoogd en soms in aanzienlijke mate ten opzichte van het vorige jaar.

Een bijzondere toelage van 2.400 F per jaar wordt aan sommige categorieën van gebrekkigen en verminkten, wier toestand voortdurend de hulp van derden vergt, verleend (5). De toelagen aan degenen, die het voordeel van dit stelsel genieten, werden aan het indexcijfer der kleinhandelsprijzen gekoppeld; de toelagen aan de ongehuwde vrouwen, zonder beroep, met een invaliditeit van ten minste 50 % werden verhoogd (6).

5. — *Lasten en geldmiddelen in de stelsels voor werknemers.*

a) *Incidentie van de sociale lasten.*

De incidentie der sociale lasten, die betrekking hebben op de stelsels voor bedienden en mijnwerkers, ondergingen bijna geen wijzigingen in 1954; voor de arbeiders van het algemeen stelsel werd het bedrag er van verhoogd ingevolge toepassing van de pensioenwet en de zwaardere last der arbeidsongevallen. Het verloop der lasten van de werkgever in het algemeen stelsel blijkt uit de volgende door het Verbond der Belgische Nijverheid opgemaakte tabel.

Incidentie van de patronale bijdragen voor maatschappelijke zekerheid op de brutobezoldigingen
(percentages)

CATEGORIE	Arbeiders			Bedienden		
	1952	1953	1954	1952	1953	1954
Lasten der maatschappelijke zekerheid ..	19,88	20,38	20,63	10,88	10,67	10,67
Totaal der wettelijke sociale lasten	27,18	28,29	28,76	22,58	22,36	22,41

Bron : Verbond der Belgische Nijverheid.

(1) Wet van 16 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 24 maart 1954).
(2) Koninklijk besluit van 10 april 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 14 mei 1954).
(3) Ministerieel besluit van 24 november 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 11 december 1954).
(4) Koninklijk besluit van 26 juni 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 8 juli 1954).
(5) Koninklijk besluit van 1 februari 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 12 februari 1954).
(6) Wet van 15 maart 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 10 april 1954).

b) *Oorsprong en verdeling van de voor de maatschappelijke zekerheid aangewende geldmiddelen.*

De hulpmiddelen voor de maatschappelijke zekerheid zijn in 1954 nog aangegroeid, dank zij de verhoging van het bedrag der belaste bezoldigingen en de stijging van het bijdragepercentage voor de arbeiderspensioenen; de aangegeven brutobijdragen vanwege de werkgevers en werknemers zijn van 24.581 miljoen frank tot 25.358 miljoen frank gestegen en de tussenkomst van de Staat van 10.002 miljoen frank tot 10.285 miljoen frank.

De indeling vertoont vooral wijzigingen voor de arbeiderspensioenen op grond van de nieuwe wet en voor de ziekte- en invaliditeitspensioenen, dank zij een verhoogde tussenkomst van de Staat; op het gebied van werklozensteun zijn de betalingen ten gunste van de door de plaatselijke besturen tewerkgestelde arbeiders een gedeeltelijke compensatie voor de vermindering van de kost der vergoedingen.

Verdeling van de geldmiddelen der maatschappelijke zekerheid onder de uitkerende organismen (a)
(miljoenen franken)

VOORNAAMSTE SECTOREN	1953	1954	
		Totaal	Waaronder Staatstussenkomst
Ouderdoms- en overlevingspensioenen (algemeen stelsel en zeelieden)	7.864	8.298	1.413
Ouderdom, overleving, invaliditeit (mijnwerkers)	3.013	2.909	1.760
Gezinsvergoedingen	6.683	6.703	600
Ziekte, invaliditeit (b)	6.095	6.390	1.678
Werkloosheid (c)	6.518	6.484	4.807
Verlof	4.568	4.550	—

Bronnen : Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
Nationaal Fonds voor Mijnwerkerspensioenen.
Hulp- en Voorzorgskas voor Zeelieden.

(a) Bovenstaande verdeling betreft de geldmiddelen die verschaft werden door de innende organismen en door de Staatstussenkomst; zijn hierin niet begrepen: de geldmiddelen uit hoofde van kapitaal en rente noch de diverse middelen. De bedragen in bovenstaande tabel stemmen niet noodzakelijk overeen met de uitgaven van de uitkerende organismen der maatschappelijke zekerheid.
(b) Exclusief de sector invaliditeit voor de mijnwerkers.
(c) Inclusief de bestaanszekerheidsvergoedingen van de bouwvakarbeiders en van de zeelieden.

6. — *Internationale wetgeving.*

De internationale overeenkomsten en de uitvoeringsmaatregelen in verband met de maatschappelijke zekerheid hadden betrekking op de volgende punten : bekrachtiging van het Internationaal Verdrag van Genève van 26 juni 1952 betreffende het verlof met loon in de landbouw (1); wisseling van brieven op 29 juli

(1) Wet van 2 februari 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 31 maart 1954).

1953 omtrent de toepassing op de seizoenarbeiders van de bepalingen der Algemene Overeenkomst tussen Frankrijk en België (1); Bijvoegsel van 28 november 1953 bij het Akkoord van 8 januari 1949 tussen Frankrijk en België betreffende de grensarbeiders om bedoeld verdrag in overeenstemming te brengen met de door de ondertekenaars van het Verdrag van Brussel gesloten Multilaterale Overeenkomst (2); Akkoord met Nederland inzake werklozensteun (3).

Met Joegoslavië werd een Algemene Overeenkomst aangegaan.

Afdeling II. — INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN

§ 1. — ALGEMEEN OVERZICHT

De wederopleving van de economische activiteit, die gedurende het tweede kwartaal van 1954 in België waargenomen werd, heeft bijna geen invloed kunnen uitoefenen op de inkomsten uit de vennootschappen waarvan de balansen in 1954 werden bekendgemaakt. Deze balansen geven hoofdzakelijk het resultaat weer van de in 1953 tot stand gekomen handelsverrichtingen, dit wil zeggen, bij het einde van de regressieperiode. Bijgevolg verschillen de inkomens uit vennootschappen in 1954 zeer weinig met die van 1953. Het totale nettowinstsaldo van de getelde vennootschappen bedroeg 21.777 miljoen frank voor 13.674 vennootschappen, tegen 21.488 miljoen frank voor 12.846 vennootschappen in 1953. Doordat de eigen middelen van deze ondernemingen intussen van 222.482 miljoen frank gestegen zijn tot 235.481 miljoen, bereikt de percentuele nettowinst ten opzichte van deze voornoemde bedragen 9,2 %, tegen 9,7 % in 1953. Hoewel van het ene jaar tot het andere het brutobedrag der dividenden steeg van 13.130 miljoen frank tot 13.369 miljoen frank, is ook de bezoldiging van het belegde kapitaal verminderd; ze beloopt nog slechts 5,7 % in 1954, tegen 5,9 % in 1953. Vermits de noteringen van de beurswaarden in de loop van het jaar 1954 met nagenoeg 35 % klommen, was de baisse van het werkelijk rendement der ter beurze genoteerde aandelen van vennootschappen nog belangrijker.

Bovendien vloeit de betrekkelijke stabiliteit van het globaal winstsaldo en van de gezamenlijke dividenden voort uit de gunstiger resultaten van de koloniale vennootschappen.

Verder dient er op te worden gewezen dat, vergeleken met de eigen middelen, het winstsaldo van de vennootschappen met bedrijfszetel in België lager bleef dan het winstsaldo, niet alleen van de vennootschappen met bedrijfszetel in Belgisch-Kongo, maar ook van de vennootschappen met bedrijfszetel in het buitenland.

---

(1) *Belgisch Staatsblad* van 25 februari 1954.

(2) *Belgisch Staatsblad* van 25 februari 1954.

(3) *Belgisch Staatsblad* van 23 mei 1954.

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen (a)
(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1936/1938	1949	1950	1951	1952	1953	1954	Toe- of afneming van 1953 tot 1954	
								Absolute cijfers	Percentages
Aantal getelde vennootschappen (b)	**7.594**	**9.929**	**11.005**	**11.634**	**12.166**	**12.846**	**13.674**	+ **828**	+ **6,45**
waaronder : met winst	5.748	6.952	7.547	8.912	9.325	9.071	9.615	+ 544	+ 6,00
met verlies	1.846	2.977	3.458	2.722	2.841	3.775	4.059	+ 284	+ 7,52
Eigen middelen	**63.952**	**171.416**	**182.915**	**191.632**	**207.010**	**222.482**	**235.481**	+ **12.999**	+ **5,84**
waaronder : gestort kapitaal	46.397	86.320	97.543	107.172	118.067	136.280	142.465	+ 6.185	+ 4,54
reserves	17.555	85.096	85.372	84.460	88.943	86.202	93.016	+ 6.814	+ 7,90
Exploitatie-uitkomsten :									
Nettowinstsaldo	**4.537**	**12.160**	**12.422**	**19.043**	**23.699**	**21.488**	**21.777**	+ **289**	+ **1,34**
Winst	5.228	13.222	13.808	20.038	24.731	23.577	23.742	+ 165	+ 0,70
Verlies	691	1.062	1.386	995	1.032	2.089	1.965	— 124	— 5,94
Uitgekeerde brutodividenden	**3.651**	**7.494**	**8.433**	**10.799**	**12.991**	**13.130**	**13.369**	+ **239**	+ **1,82**
Percentage t.o.v. de eigen middelen :									
Nettowinstsaldo	7,1	7,1	6,8	9,9	11,4	9,7	9,2	—	—
Uitgekeerde dividenden	5,7	4,4	4,6	5,6	6,3	5,9	5,7	—	—
Obligatieschuld	9.297	20.162	22.926	25.832	30.108	32.271	37.584	+ 5.313	+ 16,46
Bruto-interest op obligaties	476	822	977	1.216	1.259	1.493	1.627	+ 134	+ 8,98

(a) De statistiek voor 1936/1938, 1948 en 1949 is niet helemaal op dezelfde basis opgemaakt als die voor de volgende jaren. Bovendien, benevens de progressieve verhoging der vennootschappen, is het percentage der vennootschappen die werkelijk hun balans bekendmaken, veranderlijk.
(b) Eenheden.

Bronnen : Nationale Bank van België (jaren 1936/1938).
Nationaal Instituut voor de Statistiek (jaren 1949 en volgende).

§ 2. — RESULTATEN VAN DE VENNOOTSCHAPPEN VOLGENS DE PLAATS WAAR HUN BEDRIJFSZETEL GEVESTIGD IS

1. — *Belgische vennootschappen.*

De daling van het nettowinstsaldo der vennootschappen met bedrijfszetel in België, die belangrijk was in 1953, was in 1954 onbeduidend; dit saldo bereikte nog slechts 7,20 % van de kapitalen en de reserves van bedoelde vennootschappen, tegen 7,59 % in 1953 en 9,42 % in 1952. Naar absolute waarde beliep het 13.684 miljoen frank, tegen 13.891 miljoen in 1953. De betrekkelijke waarde van de uitgekeerde dividenden daalde eveneens; zij bedroeg 4,45 % van de kapitalen en reserves in 1954, tegen 4,83 % in 1953 en 5,30 % in 1952.

In het algemeen stelt men trouwens vast dat de verhouding van het aantal vennootschappen die met verlies werkten tot het aantal getelde vennootschappen in 1954 nog een weinig hoger lag; zij bereikte 30,05 %, tegen 29,7 % in 1953 en 23,5 % in 1952. Tijdens de regressie van 1949-1950 bedroeg deze coëfficiënt respectievelijk 30,3 en 31,7 %.

De obligatieschuld van de getelde vennootschappen is van 30.937 miljoen frank in 1953 gestegen tot 36.056 miljoen frank in 1954; dit is een verhoging met meer dan 5 miljard frank, tegen slechts 2 miljard in 1953. Dientengevolge bereikten de uitgekeerde bruto-interesten op obligaties een bedrag van 1.554 miljoen frank, tegen 1.432 miljoen frank het voorgaande jaar, hoewel deze rentelast nog maar ten dele door de vordering van de obligatieschuld beïnvloed werd.

Uit de evolutie tijdens de laatste jaren blijkt dat de obligatieschuld voortdurend belangrijker geworden is : terwijl ze nog maar 12,31 % van de eigen middelen uitmaakte in 1948, bereikt ze 18,97 % in 1954, nadat in 1953 de toeneming er van enigszins was vertraagd. Uit de ontleding per groep blijkt evenwel dat deze evolutie van de obligatieschuld vooral beïnvloed wordt door die der financiële en immobiliënvennootschappen; bijgevolg heeft de globale ontleding slechts een beperkt belang.

2. — *Kongolese vennootschappen.*

Globaal genomen lag het rendement van de Kongolese vennootschappen, vergeleken met de eigen middelen, zowel wat het nettowinstsaldo als wat de uitgekeerde dividenden betreft, benaderend tweemaal tot tweemaal en half hoger dan het rendement der vennootschappen met bedrijfszetel in België.

Deze toestand verklaart de bijzondere bijval die de koloniale effecten op de Belgische kapitaalmarkt ontmoet, bijval waarvan reeds het voorgaande jaar gewag werd gemaakt (1) en die intussen niet is verminderd.

---

(1) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 298.

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	Met hoofdbedrijf																	
	In België						In Belgisch-Kongo						In het buitenland					
	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Aantal getelde vennootschappen (a)	9.655	10.665	11.277	11.757	12.396	13.186	184	256	276	331	370	401	90	84	81	78	80	87
waaronder : met winst	6.729	7.278	8.608	8.988	8.711	9.223	158	208	241	277	302	326	65	61	63	61	58	66
met verlies	2.926	3.387	2.669	2.769	3.685	3.963	26	48	35	54	68	75	25	23	18	17	22	21
Eigen middelen	146.855	157.003	163.136	172.692	183.067	190.019	18.294	20.681	21.652	27.447	31.937	36.591	6.266	5.232	6.843	6.872	7.479	8.872
waaronder : gestort kapitaal	72.086	81.983	89.203	95.974	109.464	113.167	10.957	12.708	14.375	18.292	22.980	25.233	3.276	2.852	3.594	3.801	3.836	4.066
reserves	74.769	75.020	73.933	76.718	73.603	76.852	7.338	7.973	7.277	9.155	8.957	11.358	2.989	2.379	3.249	3.071	3.643	4.806
Exploitatie-uitkomsten :																		
Nettowinstsaldo	9.073	9.371	13.988	16.276	13.891	13.684	2.789	2.865	4.705	6.668	6.564	7.074	298	185	350	755	1.033	1.019
Winst	10.089	10.620	14.755	17.174	15.721	15.492	2.808	2.904	4.746	6.732	6.768	7.198	325	284	538	825	1.088	1.052
Verlies	1.016	1.249	767	898	1.830	1.808	19	39	40	63	204	124	27	99	188	70	55	33
Uitgekeerde brutodividenden	5.605	6.448	7.958	9.161	8.833	8.452	1.735	1.877	2.605	3.418	3.838	4.383	153	108	236	412	458	534
Obligatieschuld	19.323	22.093	24.914	28.925	30.937	36.056	560	557	887	1.126	1.271	1.485	279	276	31	57	63	43
Bruto-interest op obligaties	795	939	1.174	1.210	1.432	1.554	16	27	40	48	57	70	11	11	1	1	3	3

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

a) Eenheden.

De in 1953 onderbroken vordering van de nettowinstsaldi der vennootschappen met hoofdbedrijf in Belgisch-Kongo, werd vanaf 1954 hernomen. Deze algemene verbetering wijst er in zekere mate op dat de Kongolese economie zeer gevoelig is voor een conjunctuurherneming.

Nochtans, hoewel naar absolute waarde de nettowinstsaldi van deze vennootschappen meer dan 7 % hoger lagen, om 7.074 miljoen frank te bereiken, zijn ze evenwel relatief gedaald in vergelijking met de eigen middelen, vermits ze in 1954 nog slechts 19,33 % hiervan uitmaakten, tegen 20,55 % in 1953 en 24,29 % in 1952. Ten opzichte van dezelfde middelen bereikten de uitgekeerde dividenden 11,98 %, tegen 12,02 % in 1953.

§ 3. — RESULTATEN VAN DE VENNOOTSCHAPPEN MET BEDRIJFSZETEL IN BELGIË, VOLGENS DE AARD DER BEDRIJVIGHEID

Het aantal vennootschappen die door het Nationaal Instituut voor de Statistiek werden opgenomen in de statistiek betreffende het rendement van de vennootschappen is in de loop der laatste jaren voortdurend toegenomen. Dit aantal is zo groot dat de verzamelde gegevens mogen beschouwd worden als voldoende kenmerkend voor de resultaten van de Belgische nijverheid, althans wat hun evolutie in de voornaamste groepen en voor het geheel betreft.

Om deze reden heeft men het nuttig geacht de gegevens voor 1949 tot 1954 in een gedetailleerde tabel samen te brengen, waarin behalve het aantal getelde vennootschappen ook de eigen middelen, de nettowinsten, de uitgekeerde dividenden en de obligatieschulden per groep werden verzameld.

Deze tabel laat eveneens toe zich een benaderend beeld te vormen van de netto-autofinanciering voor de beschouwde periode en deze voor elke groep met de winsten te vergelijken.

Nochtans dienen de gegevens met omzichtigheid te worden geïnterpreteerd; de vergelijking met andere beschikbare statistieken stelt trouwens sommige onjuistheden in het licht. Voor het tijdvak 1950-1954 is het niet altijd mogelijk, bijvoorbeeld, in bepaalde sectoren de uit de verhoging van kapitaal en reserves en van de obligatieschuld voortvloeiende gecumuleerde bedragen, aan de ene kant, in overeenstemming te brengen met de autofinanciering en het volume van de nettouitgiften, aan de andere kant.

Wat er ook van zij, uit de tabel blijkt dat de eigen middelen nagenoeg even belangrijk zijn in de metaalverwerkende nijverheid en in de ijzer- en staalnijverheid, maar dat deze beide bedrijfstakken door de textielindustrie worden overtroffen. Laatstgenoemde groep neemt de tweede plaats in, na de financiële en

Resultaten van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen
(percentages)

OMSCHRIJVING	Met hoofdbedrijf																	
	In België						In Belgisch-Kongo						In het buitenland					
	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Verhouding aantal vennootschappen met verlies / aantal getelde vennootschappen	30,31	31,76	23,67	23,55	29,73	30,05	14,13	18,75	12,68	16,31	18,38	18,70	27,78	27,38	22,22	21,79	27,50	24,14
Verhouding nettowinstcijfer / eigen middelen	6,18	5,97	8,57	9,42	7,59	7,20	15,25	13,85	21,73	24,29	20,55	19,33	4,76	3,54	5,11	10,99	13,81	11,49
Verhouding uitgekeerde brutodividenden / eigen middelen	3,82	4,11	4,88	5,30	4,83	4,45	9,48	9,08	12,03	12,45	12,02	11,98	2,44	2,06	3,45	6,00	6,12	6,02
Verhouding uitgekeerde brutodividenden / gerealiseerde winsten	55,56	60,72	53,93	53,34	56,19	54,56	61,79	64,63	54,89	50,77	56,71	60,89	47,08	38,03	43,87	49,94	42,10	50,76
Verhouding bruto-interest op obligaties / bedrag der obligatieschulden	4,11	4,25	4,71	4,18	4,64	4,32	2,86	4,85	4,51	4,26	4,48	4,71	3,94	3,99	3,23	1,75	4,76	6,98
Verhouding bedrag der obligatieschulden / eigen middelen	13,16	14,07	15,27	16,75	16,85	18,90	3,06	2,69	4,10	4,10	3,98	4,06	4,45	5,28	0,45	0,83	0,84	0,48

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

immobiliënvennootschappen, waarvan het kapitaal en de reserves evenwel niet rechtstreeks in industriële uitrustingen werden belegd.

Na deze vier rubrieken komen in dalende rangorde : de electriciteitsbedrijven, de scheikundige industrieën, de steenkolenmijnen en de voedingsmiddelenindustriën. De eigen middelen van deze acht groepen schommelen tussen 20,5 miljard voor de financiële en immobiliënvennootschappen en 11,1 miljard voor de voedingsmiddelenindustrieën. Tussen 8,1 miljard en 4 miljard rangschikken zich de groothandel en de buitenlandse handel, het vervoer, de banken, de non-ferro metalen, de papierindustrie en de nijverheid der grafische kunsten.

Hoewel sedert 1949 de evolutie van de posten kapitaal en reserves misschien beïnvloed is door de toeneming van het aantal getelde vennootschappen, kan toch gewezen worden op de sterke vordering van de eigen middelen : in de metaalverwerkende nijverheid met nagenoeg 7 miljard frank, in de ondernemingen die zich met financiële en immobiliënzaken bezighouden met 5 miljard, in de ijzer- en staalnijverheid met 3,9 miljard frank, in de groot- en buitenlandse handel met 3,7 miljard frank, in de voedingsmiddelenindustrieën met 3,5 miljard frank, in de scheikundige nijverheid en in de textielindustrie met 3,1 miljard frank.

Met betrekking tot de obligatieschuld dient te worden aangestipt dat deze van de financiële en immobiliënvennootschappen, welke van 9,2 miljard in 1949 tot 18,2 miljard frank in 1954 is aangegroeid, meer dan 50 % uitmaakt van de gezamenlijke obligatieschuld der in 1954 getelde vennootschappen met bedrijfszetel in België. De schuld van de electriciteitsmaatschappijen, die daarna aan de beurt komt, bereikt slechts 4,8 miljard, nadat ze in de loop van de beschouwde periode met 1,5 miljard is gestegen; zij wordt gevolgd door die van de banken, met 2.759 miljoen en een toeneming van 2.665 miljoen frank sedert 1949 (1).

De ijzer- en staalnijverheid heeft een obligatieschuld van 2,3 miljard frank; deze schuld bleef sedert 1949 nagenoeg op een zelfde peil, terwijl die van de metaalverwerkende nijverheid 1.450 miljoen frank bereikt, nadat ze sedert 1949 met 850 miljoen frank is gestegen.

In de rangschikking volgens de absolute waarde van de sinds 1949 tot 1954 gerealiseerde nettowinsten neemt de metaalverwerkende nijverheid de eerste plaats in, gevolgd door de financiële en immobiliënvennootschappen; daarna komen achtereenvolgens de electriciteitsbedrijven, de scheikundige industrie, de ijzer- en staalnijverheid, de banken, de steenkolenmijnen, de textielnijverheid, de groot- en buitenlandse handel en de industrie der non-ferro metalen.

---

(1) Deze toeneming staat in verband met die van de posten obligaties en kasbons van de banken; deze rubriek is inderdaad van 132 miljoen bij het einde van 1949 tot 2.894 miljoen frank gestegen bij het einde van 1954.

Evolutie van de nettowinsten

Vennootschappen welke hun voornaamste

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiële en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferro metalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Electriciteit
Aantal getelde vennootschappen (eenheden) :														
1949	52	110	953	271	1.643	903	93	60	875	636	233	420	66	56
1954	52	121	1.287	517	2.588	1.213	108	76	1.105	750	316	546	69	54
Kapitaal en reserves (miljoenen franken) :														
1949	4.317	1.021	15.380	1.927	4.432	11.815	13.977	3.773	16.470	7.529	834	11.009	2.702	14.058
1950	5.095	1.019	15.952	1.567	5.050	13.139	16.430	3.888	17.674	9.204	911	11.517	2.664	14.275
1951	5.254	1.138	16.143	2.135	5.633	14.389	16.317	4.040	17.593	9.974	944	12.513	2.643	14.256
1952	5.727	1.256	17.759	2.310	6.584	15.460	16.605	4.460	18.812	10.240	993	13.414	2.562	14.944
1953	6.100	1.358	18.837	2.495	7.364	17.148	17.389	5.166	19.724	10.659	1.183	14.200	2.588	15.174
1954	6.418	1.489	20.494	2.654	8.132	18.513	17.853	5.464	19.609	11.100	1.212	14.177	2.579	15.663
Nettowinsten (miljoenen franken) :														
1949	514	159	773	192	481	1.577	988	310	820	264	21	669	30	762
1950	519	178	980	192	478	1.519	511	343	586	440	25	870	43	920
1951	671	305	1.213	313	871	1.730	726	724	1.714	703	52	1.005	144	1.102
1952	844	300	1.429	277	874	1.978	1.684	933	962	627	77	1.443	101	1.243
1953	915	360	1.596	264	581	2.009	1.303	758	7	588	38	1.028	47	1.304
1954	1.021	391	1.776	282	666	1.798	607	759	289	734	72	836	157	1.456
Totaal 1949-1954	**4.484**	**1.693**	**7.767**	**1.520**	**3.951**	**10.611**	**5.819**	**3.827**	**4.378**	**3.266**	**285**	**5.851**	**522**	**6.787**
Uitgekeerde dividenden (miljoenen franken) :														
1949	230	89	627	105	157	850	630	210	387	169	14	361	33	654
1950	310	113	785	95	153	945	442	238	357	293	14	542	54	788
1951	380	151	932	151	263	871	541	333	608	403	18	510	105	941
1952	431	170	977	138	211	882	1.039	405	507	396	19	624	80	1.036
1953	462	192	1.127	131	195	989	798	401	247	352	20	582	52	1.115
1954	499	209	1.258	146	191	923	410	408	252	394	22	502	131	1.165
Totaal 1949-1954	**2.312**	**924**	**5.706**	**766**	**1.170**	**5.460**	**3.860**	**1.995**	**2.358**	**2.007**	**107**	**3.121**	**455**	**5.699**

en van de uitgekeerde dividenden

bedrijfszetel in België hebben

Gas	Ledernijverheid	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverwante bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filme , theaters	Ambacht	Diversen
20	167	236	445	242	286	282	67	73	81	109	38	53	43	102	135	331	490
21	178	296	557	299	460	424	61	92	101	120	38	50	40	162	211	519	617
2.273	1.137	3.302	5.880	1.784	596	1.881	12.706	724	2.278	1.256	335	799	683	228	202	697	1.567
2.336	1.142	3.465	6.136	1.630	593	2.065	12.660	733	2.304	1.255	340	783	898	240	209	822	1.709
2.465	1.277	3.625	6.572	1.654	609	2.171	12.923	773	2.352	1.255	364	776	928	272	220	920	1.706
2.556	1.314	3.655	6.678	1.690	651	2.481	13.123	970	2.445	1.270	372	895	988	276	225	997	1.693
2.969	1.285	3.974	6.772	1.716	692	2.641	13.266	1.017	2.722	1.347	387	895	977	364	234	1.073	2.052
2.733	1.217	4.039	7.907	2.763	736	2.832	13.195	1.052	2.884	1.360	441	657	995	398	260	1.119	1.656
83	11	123	257	— 20	48	126	382	14	170	38	28	29	16	— 4	4	93	121
3	— 16	149	335	10	86	116	527	35	147	42	26	19	46	7	7	75	156
44	71	314	320	23	75	198	852	77	229	84	21	18	55	14	11	77	204
214	— 14	327	560	30	82	230	1.141	61	297	96	39	37	45	18	18	93	197
246	— 44	81	545	32	87	259	991	40	329	84	30	12	51	31	29	91	191
161	— 40	191	402	33	78	338	704	70	396	88	33	2	59	47	39	76	189
751	**34**	**1.185**	**2.419**	**108**	**456**	**1.267**	**4.597**	**297**	**1.568**	**432**	**177**	**118**	**272**	**113**	**108**	**505**	**1.028**
67	14	76	203	11	19	59	317	8	102	35	12	24	13	4	5	30	87
86	10	98	253	14	28	70	411	16	99	34	12	19	31	8	6	21	100
85	20	133	236	15	32	79	682	30	140	58	13	18	34	11	6	29	124
92	9	137	334	19	35	103	1.007	29	189	68	14	20	29	8	7	29	111
153	11	84	354	18	43	112	889	22	193	66	16	15	27	14	15	26	114
129	5	105	299	21	35	117	723	31	229	67	18	10	29	21	15	18	67
612	**69**	**633**	**1.679**	**98**	**192**	**540**	**4.029**	**136**	**952**	**328**	**85**	**106**	**163**	**66**	**54**	**153**	**603**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Vennootschappen welke hun voornaamste

OMSCHRIJVING	Banken	Verzekeringen	Financiele en immobiliënvennootschappen	Kleinhandel	Groothandel en buitenlandse handel	Metaalverwerkende nijverheid	IJzer- en staalvoortbrengende nijverheid	Industrie der non-ferro metalen	Textielnijverheid	Voedingsmiddelenindustrie	Houtnijverheid	Scheikundige nijverheid	Glasnijverheid	Electriciteit
Uitgekeerde dividenden ten opzichte van kapitaal en reserves (%) :														
1949	5,33	8,72	4,08	5,45	3,54	7,19	4,51	5,57	2,35	2,24	1,68	3,28	1,22	4,65
1950	6,08	11,09	4,92	6,06	3,03	7,20	2,69	6,11	2,02	3,18	1,53	4,71	2,02	5,52
1951	7,22	13,27	5,78	7,07	4,66	6,06	3,32	8,24	3,46	4,04	1,91	4,08	3,99	6,60
1952	7,53	13,54	5,50	5,97	3,20	5,70	6,26	9,09	2,69	3,87	1,91	4,65	3,11	6,93
1953	7,57	14,14	5,98	5,26	2,65	5,77	4,59	7,76	1,25	3,30	1,69	4,10	1,99	7,35
1954	7,78	14,03	6,14	5,50	2,35	4,99	2,30	7,47	1,29	3,55	1,82	3,54	5,07	7,28
Obligatieschuld (miljoenen franken) :														
1949	104	—	9.179	233	215	599	2.176	149	394	422	26	862	91	3.228
1950	267	—	10.775	228	182	667	2.396	145	397	487	2	857	91	3.363
1951	526	—	12.075	350	307	914	2.397	155	467	542	53	964	91	3.652
1952	912	—	14.543	364	227	1.249	2.358	151	482	591	64	1.073	90	4.300
1953	1.241	—	14.790	368	254	1.452	2.069	150	489	696	63	1.097	104	4.589
1954	2.759	—	18.217	484	255	1.450	2.303	148	470	720	56	1.097	83	4.764
Verschil tussen het totaal der nettowinsten en het totaal der uitgekeerde dividenden (1949-1954) :														
Absolute waarde (miljoenen franken)	2.172	769	2.061	754	2.781	5.151	1.959	1.832	2.020	1.359	178	2.730	67	1.088
Percentage van de nettowinst	48,4	45,4	26,5	49,6	70,4	48,5	33,7	47,9	46,1	40,4	62,5	46,7	12,8	16,0

obligatieschuld en de netto-autofinanciering

bedrijfszetel in België hebben

Gas	Ledernijverheid	Papiernijverheid en grafische bedrijven	Transport	Toerisme	Tussenhandel	Bouwbedrijf	Steenkolenmijnen	Kleinijverheid	Cementnijverheid en aanverwante bedrijven	Groeven	Kalknijverheid	Ceramische nijverheid	Tabaksnijverheid	Uitgeverij, boekhandel, pers	Filmen, theaters	Ambacht	Diversen
2,95	1,23	2,30	3,45	1,40	3,19	3,14	2,49	1,10	4,48	2,79	3,58	3,00	1,90	1,75	2,48	4,30	5,55
3,67	0,86	2,83	4,12	2,23	4,72	3,41	3,24	2,18	4,31	2,71	3,52	2,42	3,45	3,33	2,87	2,54	5,85
3,44	1,57	3,66	3,59	2,29	5,25	3,66	5,28	3,90	5,96	4,61	3,57	2,32	3,66	4,04	2,73	3,14	7,27
3,61	0,69	3,75	5,00	2,75	5,36	4,17	7,67	2,99	7,73	5,34	3,76	2,21	2,94	2,91	3,10	2,89	6,56
5,14	0,86	2,13	5,23	2,50	6,23	4,22	6,70	2,16	7,09	4,88	4,13	1,65	2,78	3,87	6,41	2,44	5,55
4,72	0,42	2,59	3,78	2,74	4,76	4,13	5,48	2,95	7,92	4,93	4,08	1,52	2,91	5,29	5,77	1,61	3,97
56	62	96	184	11	6	68	1.040	20	170	6	—	—	5	1	—	—	52
133	78	98	210	19	9	112	1.014	32	313	7	12	—	7	2	—	3	92
182	79	218	178	19	9	141	938	36	418	7	12	2	57	3	1	14	101
209	78	223	364	18	12	144	848	39	350	8	12	5	52	2	2	19	119
239	82	192	651	18	14	187	906	40	386	8	12	5	52	26	6	40	97
239	74	250	735	16	10	189	1.073	35	362	8	20	4	52	26	8	36	98
139	— 35	552	740	10	264	727	568	161	716	104	92	12	109	47	54	352	425
1,85	—	46,6	30,6	9,3	57,9	57,4	12,4	54,2	45,7	24,1	52,0	10,2	40,1	41,6	50,0	69,7	41,3

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Uit de rendementen van de vennootschappen, weergegeven in verhouding tot de eigen middelen, kan sedert 1950 geen bepaalde tendens worden afgeleid. De sectoren waarin de rendementen afbrokkelden, zijn echter minder talrijk dan die waarin zij zijn verbeterd. Onder laatstvernoemde dienen de verzekeringen te worden vermeld, die de hoogste dividenden uitkeren, namelijk 14,03 % van de eigen middelen. Naar absolute cijfers zijn ze echter relatief weinig belangrijk, indien men ze vergelijkt met de uitkeringen van de overige sectoren. Deze rendementen wijzen op een overdreven voorliefde van het publiek voor de levensverzekeringen in de loop van de na-oorlogse jaren, op de uitbreiding van het aantal autovoertuigen en op de wederaanpassing van de vroegere brandpolissen aan de levensduurte. Het hoog rendement vloeit eveneens voort uit de omvangrijkheid van de wiskundige reserves in vergelijking met het eigen kapitaal.

Onder de andere voornaamste rubrieken, die een vordering boeken, komen voor : de banken, de financiële en immobiliënvennootschappen, de nijverheid der non-ferro metalen, de voedingsmiddelenindustrie, de glasnijverheid, de electriciteits- en gasbedrijven, de steenkolenmijnen, de cementnijverheid, de groeven, de kalknijverheid. De bijzonderste rubrieken, die een daling kennen, omvatten : de metaalverwerkende nijverheid, waarvan het rendement regelmatig van het ene jaar tot het andere afbrokkelt, de groothandel — hierin is de autofinanciering echter belangrijk — de ijzer- en staalnijverheid, die in 1952 het beste rendement gaf, de textielnijverheid, de scheikundige industrie, de ledernijverheid, de papierindustrie en de ceramische nijverheid.

Onder de sectoren met een belangwekkend rendement, namelijk die welke meer dan 5,5 % opbrengen, komen benevens voornoemde verzekeringen, in 1954, in de volgende orde voor : de cementfabrieken met 7,92 %, de banken met 7,78 %, de nijverheid der non-ferro metalen met 7,47 %, de electriciteitsbedrijven met 7,28 %, de financiële en immobiliënzaken met 6,14 %, een secondaire bedrijfstak, de film- en schouwburgexploitaties met 5,77 %, de kleinhandel met 5,50 %; voor de steenkolenmijnen bedraagt het rendement 5,48 %.

Het verschil tussen de gecumuleerde nettowinsten en de uitgekeerde dividenden voor de jaren 1949-1954, geeft min of meer weer in welke mate de nettoautofinanciering is tussengekomen. Deze verschillen werden per groep berekend. De spreiding van deze verschillen blijkt tamelijk groot te zijn : in de groep groothandel en buitenlandse handel is de autofinanciering wellicht het belangrijkst (70,4 %) indien men ze vergelijkt met de gerealiseerde nettowinsten. Weliswaar vertonen in deze bedrijfstak talrijke vennootschappen een persoonlijk karakter. De op de reserves overgedragen winst is ook tamelijk belangrijk (46,2 %) in de textielnijverheid, rekening gehouden met de moeilijkheden van deze bedrijfstak; zij wordt ongetwijfeld bepaald door de buitengewone gevoeligheid der resultaten voor de conjunctuurschommelingen.

Daarentegen is de autofinanciering — zoals ten minste kan worden opgemaakt uit de gegevens van de balansen — het minst belangrijk in de glasnijverheid, de steenkolenmijnen, de gas- en electriciteitsbedrijven.

VIJFDE DEEL

Investeringen en Verbruik

HOOFDSTUK ÉÉN

INVESTERINGEN

De poging die het voorgaande jaar werd gedaan om de raming van de industriële investeringen te verbeteren, heeft uitgewezen dat in de cijfers die dienaangaande vroeger werden gepubliceerd door onderschatting een grove vergissing was geslopen. De gevolgde methode kwam neer op de extrapolatie, voor de gezamenlijke nijverheid, van bepaalde gegevens uit de balansen die door de diensten van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas werden ontleed; deze gegevens hebben betrekking op verscheidene duizenden ondernemingen.

Hoewel de bekomen resultaten globaal werden nagegaan aan de hand van een sommaire berekening van de waarde der in België verkochte industriële uitrustingsgoederen, werd toen reeds de aandacht er op gevestigd dat deze nieuwe methode nog voor verbeteringen vatbaar was. Ze heeft trouwens heel wat kritiek uitgelokt, zowel in verband met de wijze waarop de gegevens uit de balansen worden gegroepeerd, als met de waarde die aan de extrapolatiecoëfficiënten werd toegekend.

Een bijzondere inspanning werd gedaan om de raming van de investeringen nog te verbeteren; er werd inzonderheid naar gestreefd de werkelijke waarde van de aangeschafte industriële uitrusting en van de in België opgetrokken nijverheidsgebouwen zo nauwkeurig mogelijk te benaderen. Het kwam er op aan zowel de leemten aan te vullen als het dubbel gebruik uit te schakelen welke de beschikbare statistische gegevens dienaangaande bevatten.

De eerste resultaten van deze poging wijzen er op dat de hoegrootheid van de totale waarde der industriële investeringen ongeveer 25 miljard frank bedraagt en niet circa 15 miljard, zoals vroegere ramingen aangaven. Het zal evenwel slechts mogelijk zijn definitieve bedragen te bepalen na vergelijking met de volledige en nauwkeurig gecontroleerde resultaten van het door het Nationaal Instituut voor de Statistiek bij de industriële ondernemingen ingesteld rechtstreeks onderzoek.

Ook op een ander gebied blijkt uit de aan gang zijnde werken dat tot nu toe bij de raming der investeringen in de landbouw en zelfs in de handel geen rekening werd gehouden met een belangrijk deel der door deze bedrijfstakken aangekochte uitrusting en dat ook hier, zoals in de nijverheid, de investeringen te laag werden geschat.

In de eerstkomende publicatie betreffende het probleem der investeringen (1)

(1) *Tiende rapport betreffende het probleem der investeringen. Jaar* 1954. (Ministerie van Economische Zaken). [Verschijnt eerstdaags].

Verloop van de investeringen in 1953 en in 1954
(Raming in percent ten opzichte van het voorgaande jaar van de toe- of afneming der investeringswaarde)

OMSCHRIJVING	1953	1954
1. Algemeen totaal	+ 3,5	+ 6,5
Algemeen totaal, exclusief landsverdediging	+ 6,9	+ 9,9
2. Totaal particuliere sector	+ 6,3	+ 13,3
3. Totaal overheidssector, inclusief landsverdediging	— 2,5	— 10,5
Totaal overheidssector, exclusief landsverdediging	+ 1,5	— 3,0
4. Nijverheid	+ 2,5	+ 8,0
5. Totaal transport en verkeerswezen	+ 0,5	+ 10,5
Particuliere sector transport en verkeerswezen	+ 2,0	+ 25,5
Overheidssector transport en verkeerswezen	— 1,0	— 5,5
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en Nationaal Bureau voor de Voltooiing der Noord-Zuidverbinding	+ 15,0	+ 2,5
6. Overheidsgebouwen	+ 16,5	— 9,5
7. Particuliere woningen	+ 15,0	+ 14,5

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

zullen nadere gegevens worden verstrekt over de resultaten die bekomen werden door de studie van het ramingsprobleem der investeringen in het land.

Binnen het algemeen kader van de analyse der Belgische economie in 1954, blijft onderhavig overzicht beperkt tot de analyse van de tendenties die de vordering van de investeringsinspanning kenmerken. De vergelijking van het ene jaar tot het andere van de levering van investeringsgoederen aan 's lands ondernemingen, maakt het mogelijk deze evolutie met voldoende nauwkeurigheid weer te geven.

*
* *

De toeneming van de totale waarde der in de loop van 1954 in het land tot stand gebrachte investeringen, ten opzichte van het voorgaande jaar, is merkelijk sterker dan een jaar tevoren. Inderdaad, de uitgaven voor de aankoop van materieel en installaties voor de landsverdediging zijn merkelijk gedaald : met 24 % van 1953 tot 1954, terwijl ze van 1952 tot 1953 met slechts 8 % terugliepen; de door de behoeften van de landsverdediging veroorzaakte uitrustingskosten buiten beschouwing gelaten, geeft dus het totaal bedrag der investeringen een zeer gevoelige vermeerdering te zien in 1954. Doordat zelfs de burgerlijke overheidsinvesteringen een lichte terugloop vertonen, heeft voornamelijk de snellere vordering in de particuliere sector aanleiding gegeven tot dit verloop.

In de nijverheid, onder meer, en te oordelen naar de leveringen aan de Belgische markt van uitrustingsgoederen waarin deze belang stelt, is de aangroei sterker in 1954 dan in 1953. Buiten de invloed van de regeringsmaatregelen om de investeringen aan te moedigen, kan hiervoor de verklaring gevonden worden in de betere vooruitzichten inzake afzetmogelijkheden in 1954 voor de belangrijkste industriële bedrijfstakken.

In de landbouw zou de vordering nagenoeg 9 % bedragen.

Globaal genomen stegen ook de uitrustingsuitgaven in de sector transport en verkeerswezen maar hier dient een duidelijk onderscheid te worden gemaakt tussen de particuliere sector en de overheidssector. De investeringen van eerstgenoemde sector werden ten zeerste beïnvloed door het feit dat van het ene jaar tot het andere de aankopen van autovoertuigen met 25 % vermeerderden. De uitrustingsuitgaven van de overheidssector vertonen daarentegen in 1954 een belangrijker terugloop dan in 1953, ondanks het feit dat de investeringen van de Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen en van het Nationaal Bureau voor de Voltooiing der Noord-Zuidverbinding in de loop der laatste jaren voortdurend zijn toegenomen. Deze vermindering werd veroorzaakt door de plotselinge vertraging der uitrustingswerken aan de waterwegen gedurende het afgelopen jaar.

Een tegenstelling van dezelfde aard stelt men vast voor de gebouwen. De verdere toeneming van de particuliere woningbouw beliep 15 %; zij is ongeveer dezelfde als die van het voorgaande jaar. Daarentegen is de waarde der in 1954 geconstrucerde overheidsgebouwen verminderd, hoewel ze tijdens het voorgaande jaar een zelfde stijging kende als die voor de huisvesting.

Uit dit overzicht blijkt dat in 1954 de uitvoering van openbare werken op uitzonderlijke wijze werd geremd, terwijl in het algemeen de particuliere investeringen een merkwaardige uitbreiding hebben gekend.

HOOFDSTUK II

VERBRUIK

De conjunctuurverbetering welke het jaar 1954 kenmerkt, vindt haar weerslag in het verbruik dat zowel voor de nijverheid als voor de particulieren is toegenomen. Voor deze laatsten wees het verbruik, voornamelijk tegen het jaareinde, op gunstige resultaten; immers het slechte weder gedurende de zomer had de structuur van de aankopen gewijzigd en de evolutie er van vertraagd.

AFDELING I. — VERBRUIK VAN NIJVERHEIDSPRODUCTEN

De jaarlijkse ramingen van de dienst « Planning » bij het Departement van Economische Zaken lopen voor 1954 over een ruimer toepassingsveld dan voor de vorige jaren. Er werden meer industriële sectoren onderzocht, zodat bepaalde bedragen niet konden vergeleken worden met die van de voorgaande jaren.

Hier ook werd 1953 als basis genomen in plaats van het gemiddelde 1948/1949, dat vroeger als vertrekcijfer diende.

De productie-expansie, die het jaar 1954 kenmerkt, wordt weergevonden in de verhoging van de « toegevoegde waarde », d. w. z. de bijdrage van de nijverheid in de vorming van het nationaal product voor België. Het naar verhouding berekend aandeel van de verschillende bedrijfsgroepen in deze verhoging bedraagt 18,4 % voor de mijnen en de energie, 16,2 % voor de metaalverwerkende nijverheid, 14,9 % voor het bouwbedrijf, 9,1 % voor de textielnijverheid, 8,7 % voor de metaalnijverheid, 8,5 % voor de voedingsmiddelennijverheid, 7,0 % voor de scheikundige nijverheid, 6,2 % voor de bouwmaterialen, 4,4 % voor de papiernijverheid, 2,2 % voor de houtnijverheid, 1 % voor de huiden-, de leder- en de petroleumindustrie en minder dan 1 % voor de rubber-, de tabaks- en de diamantnijverheid.

De metaalverwerkende nijverheid is dus van de eerste op de tweede plaats gekomen ten bate van de groep mijnen en energie; de chemische nijverheid is vooruitgekomen en neemt thans de zevende plaats in.

Het totaal van de beschikbare producten vertoont een tendens tot stijgen; de waarde van de goederen welke voor de uitvoer bestemd zijn, is met 1,5 %

ten opzichte van 1953 verhoogd, terwijl die der in het binnenland verbruikte producten met 2,8 % steeg. De uitvoer bedroeg ongeveer 35 % en de binnenlandse markt nam 65 % van het totaal dezer producten op.

In 1954 was de graad van rechtstreekse opslorping ongeveer 100 % voor de bouwnijverheid, 96 % voor de tabaksnijverheid, 92 % voor de voedingsmiddelennijverheid, 89 % voor de houtnijverheid en aanverwante bedrijven, 88 % voor de groep mijnen en energie, 87 % voor de papiernijverheid, 79 % voor de petroleumnijverheid, 78 % voor de rubbernijverheid, 73 % voor de huiden- en ledernijverheid, 69 % voor de bouwstoffennijverheid, 68 % voor de metaalverwerkende nijverheid, 59 % voor de chemische nijverheid, 43 % voor de textielnijverheid, 37 % voor de metaalnijverheid en minder dan 2 % voor de diamantnijverheid.

Afdeling II. — VERBRUIK DER PARTICULIEREN

§ 1. — VERKOOP VAN VERBRUIKSGOEDEREN

Benevens de gewone indexcijfers van de verkoop van verbruiksgoederen door de grote distributieorganismen, publiceert het Nationaal Instituut voor de Statistiek sedert 1954 gegevens over de verkoop op afbetaling. Nochtans is het totaal bedrag van de verkoop aan particulieren nog steeds onbekend omdat, enerzijds, de gegevens over de bedrijvigheid van eenmanszaken ontbreken en, anderzijds, de berekeningen van het nationaal inkomen in het algemeen en van het totale verbruik in het bijzonder te weinig gevorderd zijn.

De jaarlijkse indexcijfers wijzen op een verhoging van 6 % bij de verkoop van verbruiksgoederen in de warenhuizen, van 9 % in de coöperaties en van 3 % in de kettingwinkels. Het indexcijfer der kleinhandelsprijzen tekent een gemiddelde verhoging van 2 % aan; deze verhoging bedraagt 3 % voor de voedingswaren, terwijl het indexcijfer van de groep « niet voor voeding gebruikte producten » slechts weinig veranderd is. De bedrijvigheid van de grote distributieorganismen en ipso facto het verbruik der particulieren, zijn dus gestegen ten opzichte van 1953. Nochtans heeft de ontwikkeling van het sparen, nl. onder de vorm van verzekeringen en van woningbouw, slechts een gedeelte van de verhoging van de koopkracht der bevolking naar de kleinhandel georiënteerd.

De verkoop van verbruiksgoederen aan particulieren verhoogt het meest voor de huishoud- en de electriciteitstoestellen. In tegenstelling met 1953 is in 1954 de verkoop van bederflijke voedingswaren evenzeer gestegen als die van de niet aan bederf onderhevige voedingsmiddelen. De verkoop van tabak en rookgerief is eveneens en in dezelfde mate als voornoemde producten gestegen. In de categorie van stofferingsgoederen is de toeneming van de verkoop veel groter dan voor de meubeleringsstoffen. Rekening gehouden met het prijsverloop is het verkoopcijfer van de voor de kleding bestemde textielwaren over het algemeen onveranderd gebleven; voor zekere categorieën van deze groep ligt het verkoopcijfer zelfs lager dan in 1953, nl. voor garens en bont. De grote in kleding gespecialiseerde ondernemingen boeken hetzelfde verkoopcijfer als het vorige jaar voor de bovenklederen voor heren en een lager verkoopcijfer voor de dames-

kleding; de verkoop van ondergoed en bijkomende kledingstukken is met 20 % gedaald. De spellen, het speelgoed en de sport- en reisartikelen kenden eveneens

Verkoop van verbruiksgoederen

Indexcijfers per sector en per goederensoort

(maandgemiddelde 1953 = 100)

OMSCHRIJVING	1954	OMSCHRIJVING	1954
Warenhuizen (a) :			
Algemeen indexcijfer	**106**	Parfumerie, toilet	**104**
Voedingswaren :		Spellen, speelgoed, sport- en reis-	
Bederfelijke	113	artikelen	**98**
Niet bederfelijke	113		
Restaurant	108	*Grote ondernemingen, gespecialiseerd in*	
Totaal	**113**	*kleding :*	104
		Heren	88
Kleding :		Dames	
Stoffen per meter	95	Ondergoed, bijkomende kleding-	80
Bovenkleding voor heren	107	stukken en opschikartikelen	
Bovenkleding voor dames	101		
Tricotagewaren, linnengoed, hem-			
den, hoeden	105		
Garen, band, patronen	97	*Coöperaties :*	
Schoenen en pantoffels	102		
Diverse opschikartikelen	104	*Algemeen indexcijfer*	**109**
Totaal	**102**		
		Bakkerij	101
Stoffering :		Voedingswaren (exclusief de bakke-	
Textiel	103	rijen)	112
Meubelen, luchters, versiering ..	107	Kleding	102
Totaal	**105**	Meubilering	115
		Huishoudartikelen	100
		Tabak	97
Huishouden :		Boek- en papierhandel	101
Huishoudartikelen	104	Parfumerie, weeldeartikelen	94
Huishoudtoestellen, electriciteit .	114	Restaurant, tea-room	106
Totaal	**105**	Diversen	109
Tabak, rookgerief	**113**	*Ondergoed, garen en band, alsook*	
		opschikartikelen (b)	**99**
Boek- en papierhandel :			
Boekhandel	107	*Schoeisel* (b)	**99**
Papierhandel	106		
Totaal	**106**	*Kettingwinkels* (voedingswaren) (c) ..	**103**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Warenhuizen, zonder beperking van het omzetcijfer, maar met uitsluiting van die welke gespecialiseerd zijn in confectie en trouwens in de volgende rubriek voorkomen.
(b) Het merendeel der getelde firma's zijn kettingwinkels.
(c) Volgens gegevens van de Nationale Bank van België.

Verkoop van verbruiksgoederen in 1954
(maandgemiddelde 1953 = 100)

MAAND	Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels (voedingswaren) (a)
Januari	97	109	108
Februari	88	101	101
Maart	101	108	97
April	109	107	100
Mei	101	106	97
Juni	94	103	99
Juli	114	109	106
Augustus	93	104	101
September	100	110	98
Oktober	108	112	103
November	121	107	104
December	146	126	122
	106	**109**	**103**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Volgens de Nationale Bank van België.

een mindere afzet, om reden wellicht van het slechte weder in de zomer van 1954.

Naar de maandelijkse indexcijfers van de verkoop te oordelen was de seizoenevolutie in december 1953 gekenmerkt door de gewone eindejaarsverhoging, hoewel deze minder scherp was dan gewoonlijk. Deze toestand bleef begin 1954 ongewijzigd voor de warenhuizen vooral in de sectoren kleding en huishoudartikelen. De coöperaties en de kettingwinkels (voedingswaren) kenden voor bovenvernoemde artikelen eveneens een achteruitgang; maar gezien deze producten een minder belangrijk gedeelte van de omzet dezer distributieondernemingen uitmaken, werd voor beide groepen het algemeen indexcijfer van de bedrijvigheid er minder door beïnvloed. De verkoop tijdens de zomer, vooreerst in juni, daarna in augustus, onderging de nadelige invloed van het slechte weder; het ziet er naar uit dat dientengevolge een gedeelte van de uitgaven welke voor het verlof voorzien waren naar de aankoop van andere verbruiksgoederen werden georiënteerd. In november en december nam de verkoop van verbruiksgoederen zoals gewoonlijk toe.

Verkoop van verbruiksgoederen
(1936/1938 = 100)

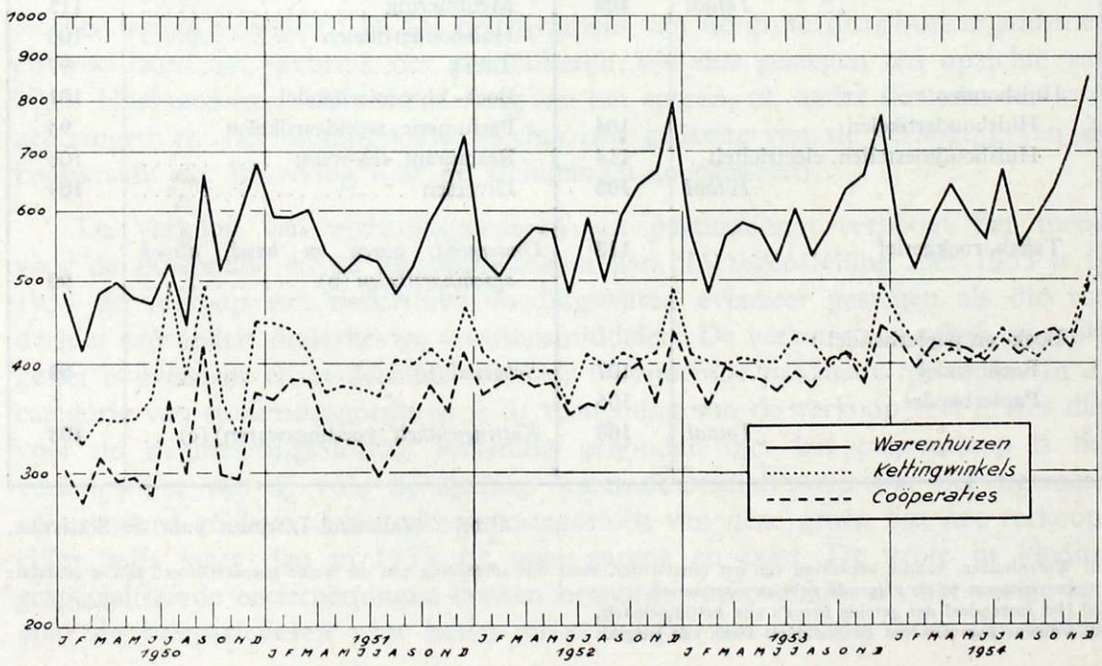

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Verkoop van verbruiksgoederen in 1954

Voedingswaren (a)

(overeenstemmende maand in 1953 = 100)

MAAND	Maandindexcijfers van de verkoop van voedingswaren			Kleinhandelsprijzen (voedingswaren)	Door het indexcijfer der kleinhandelsprijzen verbeterde maandindexcijfers		
	Warenhuizen (b)	Coöperaties	Kettingwinkels		Warenhuizen	Coöperaties	Kettingwinkels
Januari	102	113	109	102	100	111	107
Februari	116	114	103	104	111	110	99
Maart	115	109	101	104	111	105	97
April	122	112	102	104	117	108	98
Mei	112	112	100	106	106	106	94
Juni	113	113	102	104	109	109	98
Juli	122	114	101	103	118	111	98
Augustus	109	112	99	103	106	109	96
September	106	114	103	102	104	112	101
Oktober	106	109	104	101	105	108	103
November	113	112	111	101	112	111	110
December	115	113	102	102	113	111	100

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Exclusief de bakkerijen.
(b) Inclusief de restaurants.

§ 2. — VERBRUIK PER GOEDERENGROEP

De ontleding van de statistieken en van de ramingen per goederengroep leidt slechts tot onvolledige inlichtingen.

De verhoging van het verbruik in 1954 wordt bevestigd; zij zou zowel door de toeneming van de werkgelegenheid als door de verbetering van de levensstandaard teweeggebracht zijn. Ten opzichte van 1953 is de verkoop van alle categorieën van verbruiksgoederen verhoogd, behalve van boter en huisbrand. De jaarlijkse boterconsumptie is per inwoner met 300 tot 400 g gedaald; de oorzaak hiervan ligt waarschijnlijk in de prijsverhoging; deze vermindering wordt gecompenseerd door een verhoging van het verbruik van margarine. In verband met de terugloop van de steenkolenverkoop als huisbrand dient te worden gewezen op de toenemende aanwending van mazout als brandstof voor verwarming.

Het melkverbruik is in één jaar met 5,5 % verhoogd en het roomverbruik met 11 %. Per dag en per inwoner is het vleesverbruik van 117 g in 1953 tot 120 g n 1954 gestegen. Voor sigaren, cigarillo's en zelfs sigaretten was het verbruik in 1954 veel groter : de opbrengst der accijnsrechten op de verwerkte tabak, die voor het verbruik werd aangegeven, bedroeg 3.111.436.000 F in 1953 en 3.134.084.000 F in 1954.

Verbruik
Per goederengroep

OMSCHRIJVING	Eenheid	1953	1954
Voedingswaren :			
Vlees (c)	t	370.000	380.000
Melk (33 ‰ vetstoffen) :			
melkleveringen van de landbouwers aan de melkerijen	1.000.000 liter	1.465	1.584
door de melkerijen aan particulieren verkocht	1.000.000 liter	347	365
Suiker (a) : totaal	t	234.258	249.587
ruwe suiker	t	*2.271*	*2.484*
wit fabriekspoeder	t	*119.372*	*131.557*
geraffineerde suiker	t	*112.615*	*115.546*
Jam (b) :			
eigenlijke jam	t	7.148	10.384
geconfijt fruit, pruimenmoes, vruchtenstroop en natuurlijk ingelegd fruit	t	8.051	8.992
Margarine (b)	t	74.747	84.749
Boter (c)	t	107.000	100.000
Aardappelen (c) (d)	metrische quint.	19.193.000	26.343.000
Meel (e)	1.000 t	754	767
Dranken en tabakswaren :			
Bier	hl	10.332.000	..
Alcohol :			
consumptie-alcohol	hl	95.789	94.347
industriële alcohol	hl	147.164	148.247
Wijn en druivenmost (f)	hl	465.000	524.000
Schuimwijn	hl	20.854	..
Bereide tabak :			
sigaren	1.000 stuks	130.937	147.699
cigarillo's	1.000 stuks	443.286	509.207
sigaretten	1.000 stuks	8.210.925	8.255.747
rooktabak	t	10.007	9.827
Schoeisel :			
Zwaar zoolleder (d)	t	4.111	4.663
Schoenen (d) :			
gans lederen schoenen	1.000 paar	7.433	7.987
andere schoenen (g)	1.000 paar	2.451	2.359
Pantoffels (d)	1.000 paar	6.307	6.678
Andere producten :			
Gas (h)	1.000.000 m³	479(i)	481
Steenkolen (huisbrand) (j)	1.000 t	6.497	4.988
Luchtbanden voor fietsen (d) :			
buitenbanden	1.000 stuks	2.140	2.590
binnenbanden	1.000 stuks	1.575	2.238

DE BELGISCHE ECONOMIE IN 1954.

ERRATUM

Blz.322.- Tabel, 4e laatste regel, steenkolen (huisbrand), laatste twee kolonnen,

lezen: 6.443 en 6.638

in plaats van: 6.497 en 4.988

Het verbruik van dranken is achteruitgegaan en dit zowel voor bier als voor alcohol. De verkoop van wijn en schuimwijn is daarentegen toegenomen.

§ 3. — VERBRUIKSKREDIET

Sedert het tweede kwartaal van 1954 werd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek een nieuwe statistiek opgemaakt over de verkoop op afbetaling. Deze vorm van verbruikskrediet werd de laatste jaren druk besproken. De nieuwe gegevens zijn dan ook om twee redenen van groot belang : ze geven nauwkeurige inlichtingen over een bijkomende distributieomloop en dragen bij tot het nader bepalen van de problemen die in verband met deze verkoopvorm worden gesteld.

De beschikbare gegevens betreffen slechts drie kwartalen, maar zij bevestigen toch de inlichtingen die reeds vroeger gekend waren. De sector autovoertuigen voor het personenvervoer en de vrachtwagens nemen de helft van de verleende

Verkoop op afbetaling in 1954

Aantal contracten en verleend krediet volgens de aard der goederen

AARD DER GOEDEREN	Aantal contracten		Verleend krediet			
			Duizenden franken		%	
	2e kwartaal	2e halfjaar	2e kwartaal	2e halfjaar	2e kwartaal	2e halfjaar
Vrachtwagens en bestelwagens, autobussen, zwaar vervoermaterieel	3.385	5.706	303.881	530.476	16,7	16,1
Landbouwmaterieel en landbouwtractoren	1.070	1.612	36.679	77.794	2,0	2,4
Auto's voor personenververvoer, behalve autobussen	15.791	25.590	657.697	1.054.358	36,2	31,9
Moto's, scooters, bromfietsen, rijwielen	14.438	16.846	154.529	166.254	8,5	5,0
Textielwaren, bontartikelen, klederen	75.901	217.362	99.253	244.960	5,5	7,4
Boeken	8.907	15.954	9.432	22.502	0,5	0,7
Bedrijfsuitrusting, andere dan de artikelen vermeld in de voorgaande rubrieken (handel, ambachtswezen, nijverheid, vrije beroepen)	4.313	8.060	133.659	274.890	7,4	8,3
Huishoudartikelen en voorwerpen voor persoonlijk gebruik, niet elders genoemd	77.566	172.258	421.521	931.498	23,2	28,2
Totaal	**201.371**	**463.388**	**1.816.651**	**3.302.732**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

kredieten op. Het bedrag dezer kredieten zou onder seizoeninvloed staan : het zou het hoogst zijn tijdens het tweede kwartaal.

Het gedeelte van de prijs dat contant betaald wordt is tamelijk hoog : nl. 27 % van het totaal bedrag; wanneer een bank in de financiering van het verkoopcontract tussenkomt bereikt dit gedeelte 33 %; met tussenkomst van een financieringsorganisme of van een particulier wordt het 22,8 % en daalt zelfs tot 13,8 % wanneer de verkoper de verrichting rechtstreeks financiert.

Ten slotte publiceert het Nationaal Instituut voor de Statistiek(1) gedeeltelijke inlichtingen over de achterstallige betalingen van de in gebreke gebleven schuldenaars : deze laatsten vertegenwoordigen 4,83 % van het aantal bij het begin van de periode uitstaande contracten; dit percentage daalt tot 1,07 indien de banken tussenkomen en tot 3,68 bij tussenkomst van financieringsorganismen of particulieren; het bedraagt 7,51 % bij rechtstreekse financiering door de verkoper.

Verkoop op afbetaling in 1954
Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen

FINANCIERINGSVORMEN	Aantal uitstaande contracten op 30 juni 1954	Krediet in omloop op 30 juni 1954 (duizenden franken)	Schuldenaars welke, in de loop van het 2e halfjaar van 1954 in gebreke gebleven zijn tot het betalen van 3 of meer vervallen termijnen	
			Aantal	Totaal der bedragen van 3 termijnen welke onbetaald bleven (duizenden franken)
Rechtstreekse financiering door verkopers	313.266	844.164	23.548	17.881
Financiering door tussenkomst in het contract van :				
banken	145.404	2.961.291	1.563	5.904
financieringsorganismen en particulieren	253.747	1.666.587	9.353	15.694
Totaal	**712.417**	**5.472.042**	**34.464**	**39.479**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het totaal bedrag van de « drie vervallen termijnen » welke door de in gebreke gebleven schuldenaars tijdens het tweede halfjaar van 1954 onbetaald gelaten werden, vertegenwoordigt 0,72 % van het totaal uitstaand krediet op 30 juni, 2,1 % in geval van rechtstreekse financiering door de verkopers, 0,2 % als er tussenkomst is van de banken en 0,9 % als financieringsorganismen of particulieren in de financiering tussenkomen. Maar dit alles geeft slechts een zwak beeld van de toestand, welke beter zal kunnen ontleed worden naarmate meer statistische gegevens zullen voorhanden zijn.

(1) *Statistisch Bulletin*, 41e jaargang, nr 4, april 1955, blz. 825.

ZESDE DEEL

Buitenlandse economische betrekkingen

HOOFDSTUK ÉÉN

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

In de loop van het jaar breidde de conjuncturele expansie zich uit tot de meeste bedrijfstakken in de B.L.E.U. Ofschoon deze expansie doorgaans enigszins later doorbrak dan in de omliggende landen, had zij toch een zulkdanige toeneming vooreerst van de import en naderhand van de export tot gevolg, dat de globale invoer- en uitvoercijfers voor de meeste sectoren hoger lagen dan in 1953 en zulks niettegenstaande het feit dat de prijzen bleven dalen of tenminste niet opnieuw stegen vóór het jaar half voorbij was.

Het blijkt evenwel dat het volume van in- en uitvoer van de B. L. E. U. in 1954 minder sterk is toegenomen dan dit in de landen van de O. E. E. S. gemiddeld het geval was.

Al is de expansie van de buitenlandse handel van de B. L. E. U. vooral te danken aan de verbetering van de internationale economische conjunctuur, toch dient het groeiend belang van het handelsverkeer met Nederland niet over het hoofd te worden gezien, dat binnen het raam van de Benelux meer en meer met een binnenlandse markt gelijkgesteld wordt.

De toepassing van het verdrag tot oprichting van de E. G. K. S. heeft gelijkaardige gevolgen voor de handel in producten, behorend tot de sectoren steenkolen en staal, tussen de zes betrokken landen.

AFDELING I. — HANDELSPOLITIEK

De expansie van de buitenlandse handel, welke in 1954 een aanvang nam, was veel evenwichtiger dan die van 1950 en berustte trouwens op geheel andere grondslagen. Doordat zich hierbij geen verontrustend cumulatief overschot of tekort ontwikkelde, bestond er ditmaal geen aanleiding tot een ingrijpen van de Overheid.

De samenordening van de handelspolitiek van de drie Beneluxpartners werd verder doorgevoerd zoals overeengekomen in het Protocol, te Luxemburg

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Speciale handel

MAAND	Hoeveelheid (duizenden tonnen)		Waarde (miljoenen franken)		Saldo (miljoenen franken)(a)	Dekkingscoëfficiënt (percentage)(a)
	Invoer	Uitvoer	Invoer(a) (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)		
1936/1938 Maandgemiddelde ...	**2.868**	**1.912**	**2.019**	**1.859**	**— 160**	**92,1**
1950 Maandgemiddelde ...	**2.484**	**1.365**	**8.153**	**6.902**	**— 1.251**	**84,7**
1951 Maandgemiddelde ...	**3.195**	**1.690**	**10.626**	**11.056**	**+ 430**	**104,0**
1952 Maandgemiddelde ...	**3.240**	**1.695**	**10.252**	**10.213**	**— 39**	**99,6**
1953 Maandgemiddelde ...	**3.297**	**2.055**	**10.094**	**9.414**	**— 680**	**93,3**
1954 Maandgemiddelde ...	**3.686**	**2.118**	**10.624**	**9.598**	**— 1.026**	**90,3**
1953 Januari	2.696	1.570	9.953	9.556	— 397	96,0
Februari	2.650	1.496	9.018	8.326	— 692	92,3
Maart	3.170	2.018	10.782	9.614	— 1.168	89,2
April	3.208	1.811	9.895	9.242	— 651	93,4
Mei	3.317	1.965	9.601	9.121	— 480	95,0
Juni	3.535	2.320	9.710	9.535	— 175	98,2
Juli	3.606	2.062	10.126	9.057	— 1.069	89,4
Augustus	3.162	2.268	9.413	8.435	— 978	89,6
September	3.607	2.474	10.312	9.527	— 785	92,4
Oktober	3.717	2.365	10.642	10.308	— 334	96,9
November	3.305	2.277	10.407	9.664	— 743	92,9
December	3.305	1.941	10.585	9.874	— 711	93,2
Totaal (b)	**39.563**	**24.661**	**121.188**	**112.966**	**— 8.162**	**93,3**
1954 Januari	3.208	2.104	9.795	9.593	— 202	98,0
Februari	2.616	1.344	9.061	7.663	— 1.398	84,6
Maart	3.834	1.946	11.960	9.450	— 2.510	79,0
April	3.614	2.074	10.828	10.044	— 784	92,8
Mei	3.647	2.002	10.656	8.693	— 1.963	81,6
Juni	3.660	2.198	10.537	9.875	— 662	93,7
Juli	3.904	1.999	10.032	9.138	— 894	91,1
Augustus	3.918	2.276	10.250	8.723	— 1.527	85,1
September	4.159	2.119	11.256	9.055	— 2.201	80,4
Oktober	4.113	2.341	10.823	10.489	— 334	96,9
November	3.652	2.446	10.602	10.881	+ 279	102,6
December	3.661	2.448	11.235	10.684	— 551	95,1
Totaal (b)	**44.238**	**25.411**	**127.493**	**115.174**	**— 12.319**	**90,3**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Exclusief de subsidies bij de import : deze bereiken een maandgemiddelde van 32 miljoen frank in 1950, van 57 miljoen in 1951, van 30 miljoen frank in 1952, van 6 miljoen frank in 1953 en quasi nul in 1954 (voorlopige cijfers).

(b) De jaartotalen omvatten verbeteringen welke niet begrepen zijn in de maandcijfers, die als voorlopig dienen beschouwd te worden. Bovendien omvatten de jaartotalen en de maandgemiddelden, welke hiermede overeenkomen, niet alle verbeteringen die uiteindelijk aan de voorlopige cijfers voor elk jaar aangebracht worden.

ondertekend op 9 december 1953. Zo kon op 19 maart 1954 bij de O. E. E. S. een gemeenschappelijke lijst van vrije invoer worden voorgelegd, welke het per-

centage van de niet aan beperkingen onderworpen invoer brengt op 87,5 % van de totale invoer voor rekening van particulieren in 1948 (1).

De verdere verruiming van de gemeenschappelijke vrijgeving van de invoer in Benelux blijft afhankelijk van de vooruitgang van de Nederlandse industrie en van de Belgische landbouw.

Tegenover de invoer uit het dollargebied werden gelijklopende maatregelen genomen, zodanig dat het handelsverkeer van bijna alle goederen, ingevoerd uit dit gebied, tussen de Beneluxpartners vrij werd van 1 juni af.

Het ligt in de bedoeling van de drie betrokken Regeringen Benelux tegenover het buitenland als één economisch geheel te laten optreden, binnen hetwelk goederen van om het even welke herkomst vrij kunnen verhandeld worden.

Zo hebben de drie Beneluxpartners een gemeenschappelijke zienswijze verdedigd betreffende de kwantitatieve beperkingen, toen deze aangelegenheid ter sprake kwam op de Negende Zitting van de Verdragsluitende Partijen bij het Algemeen Akkoord betreffende de Douanetarieven en de Handel (G. A. T. T.), aangevangen op 28 oktober te Genève. In hoofdzaak werd tijdens deze zitting gehandeld over de verruiming van het Akkoord tot een nieuwe internationale organisatie voor de handel die zich, buiten de belemmeringen voor de internationale handel (tolrechten, contingenteringen, enz.), ook zou inlaten met andere belangrijke kwesties als de bevoorrading in grondstoffen en de particuliere beperkingen van de handel (kartels). Door de Belgische afvaardiging werd voorgesteld in het Akkoord een bepaling in te lassen betreffende de geoorloofde toltarieven, d. i. de tarieven welke geacht worden geen hinderpaal te vormen voor de handel; bovendien heeft zij met aandrang de verlaging van de thans in sommige landen zeer hoge tarieven gevraagd, welke aan de vrijgeving van de invoer voor de Belgische exporteurs vaak elke reële betekenis ontneemt. Bij het einde van het jaar waren de besprekingen evenwel nog niet beëindigd.

De door de Belgische Regering daadwerkelijk gesteunde inspanning van de O. E. E. S. (2) om een einde te maken aan de verschillende vormen van subsidiëring van de uitvoer heeft in 1954 nog wel geen tastbare resultaten opgeleverd, doch de onderhandelingen waren bij het einde van het jaar nog aan de gang.

Terwijl de afzetkansen van de Belgische en Luxemburgse producenten zeer sterk afhankelijk zijn van het al of niet bestaan van invoerbelemmeringen in het buitenland, is het van belang te noteren dat enkele landen hun beperkingssysteem geleidelijk afbouwden. Zo besliste de Franse Regering op 23 april haar liberalisatiepercentage van 20 % op 53 % te brengen, doch deze maatregel werd ontkracht door de gelijktijdige instelling van een aanvullende invoerbelasting van 15 % « ad valorem ». De Belgische Regering heeft zich dan ook aangesloten bij de beslissing van de Raad van de O.E.E.S., waarbij Frankrijk aanbevolen werd de invoer tot 75 % vrij te laten en de aanvullende belasting af te schaffen.

---

(1) Op grond van de aanbeveling van de Raad van de O.E.E.S. van 15 januari 1955 werd het aandeel van de vrije invoer in de Beneluxlanden van 87,5 % op 91,1 % gebracht (gemeenschappelijke lijst).

(2) Zie zesde deel, hoofdstuk II. — *Internationale economische samenwerking*, afdeling I. — *Economische samenwerking binnen het raam van de O.E.E.S.*, blz. 365.

De financiële positie van België in de E. B. U. verbeterde door de beslissing, begin juli genomen, de gebilateraliseerde schulden, ontstaan binnen het raam van dit organisme, voor een vierde onmiddellijk in goud te vereffenen. Hierdoor kreeg België 3.500 miljoen frank uitbetaald en het Belgische krediet daalde tot minder dan 9.000 miljoen frank, hetgeen beneden het door de Nationale Bank gestelde kredietmaximum valt. Bovendien hebben de debiteurlanden er in toegestemd het resterend deel van hun schuld van augustus 1954 af door maandelijkse afbetalingen in 5 of 7 jaren te voldoen.

De Belgische Regering heeft in 1954 een groot aantal handels- en betalingsakkoorden onderhandeld. In de meeste gevallen gaat het om de verlenging van een bestaand akkoord, dikwijls met enkele wijzigingen, doch drie nieuwe akkoorden zijn van aard om gedeeltelijk een nieuwe oriëntering aan de buitenlandse handel te geven.

De in juli 1954 aangeknoopte onderhandelingen met Argentinië leidden op 15 december tot de parafering van een nieuw akkoord dat het herstel van normale handelsbetrekkingen moet mogelijk maken. Het akkoord loopt over één jaar en voorziet in beide richtingen transacties ten belope van 45 miljoen dollar (2.250 miljoen frank). Onder de producten welke naar Argentinië kunnen uitgevoerd worden dienen vooral vermeld investeringsgoederen, non-ferro metalen, vlasgarens en vlasweefsels, fotografische producten, bepaalde kwaliteiten papier, glas en spiegels, verf en vernis. Het met dit handelsakkoord gelijklopend financieel akkoord voorziet een swing-krediet (1) van 14 miljoen dollar; eventuele excedenten moeten in vrije dollars betaald worden.

Tot de verruiming van de buitenlandse handel zal ook het aanvullend akkoord met Polen bijdragen, dat in beide richtingen operaties voorziet tot 500 miljoen frank, naast de 750 miljoen jaarlijks van het bestaande akkoord. Nieuw is het feit dat het hierbij gaat om de uitvoer van verbruiksgoederen : wollen weefsels, confectie-artikelen, schoeisel, huishoudapparaten, sportartikelen, fotografische producten, enz. Dit is trouwens de eerste grote aankoop van verbruiksgoederen in België door een Staat behorend tot het Oosten.

Het nieuw handelsakkoord met Hongarije, geparafeerd op 26 november, voorziet een omzet van 525 miljoen frank in beide richtingen. Het akkoord werd aangegaan voor één jaar, doch kan telkens stilzwijgend verlengd worden voor een nieuwe periode. De huidige contingenten zijn voor verschillende Belgische industrieën heel wat voordeliger dan die waarover in 1950 werd onderhandeld.

De relatieve ontspanning in de politieke betrekkingen tussen Oost en West gaf voedsel aan de tendens tot verruiming van de handel, welke praktisch mogelijk werd door de beperking van het embargo op de uitvoer van strategische producten tot 250 in plaats van 460, van 16 augustus af. Van 11 tot 18 oktober vergaderde te Genève het comité voor de ontwikkeling van de handel van de E. C. E., doch de resultaten bleven beperkt. De grote moeilijkheid lag in het handelsdeficit van de communistische landen.

(1) Kredietmarge door elk van beide partners bij een bilateraal akkoord aan de andere toe te staan zo de ruiltransacties niet gelijktijdig verlopen.

Met de bedoeling de expansie van de buitenlandse handelsbetrekkingen te bevorderen en meer in het bijzonder om de kleine en middelgrote ondernemingen de toegang tot buitenlandse markten mogelijk te maken, werd bij de wet van 24 maart 1954 (1) een Fonds voor Buitenlandse Handel opgericht, dat beschikt over 50 miljoen frank, en waarvan de inkomsten en uitgaven op de begroting voor orde komen. Het Fonds kan toelagen, leningen of borgstelling toestaan (2) aan particuliere ondernemingen, beroepsgroeperingen en openbare instellingen. Behalve in dit laatste geval worden de aanvragen onderzocht door een commissie, samengesteld uit vertegenwoordigers van de Administratie en van de particuliere sector, alvorens voorgelegd te worden aan de Minister van Buitenlandse Handel die de beslissing treft. De commissie moet bij haar advies steunen op algemene economische belangen, onder meer de opslorping van de werkloosheid, de toeneming van de export en het behoud van het bereikte niveau na de tussenkomst van het Fonds.

Bovendien werd bij koninklijk besluit van 5 april 1954 (3) een Adviserende Raad voor Buitenlandse Handel opgericht, die voor taak heeft advies te geven over alle kwesties welke verband houden met de buitenlandse economische betrekkingen en met de Belgische handelspolitiek, waarover de Minister van Buitenlandse Handel advies wenst te ontvangen.

Ten einde bij te dragen tot de verruiming van het afzetgebied van de Belgische producenten heeft het Departement van Buitenlandse Handel veertien posten in het buitenland versterkt (New York, Chicago, San Francisco, New Orleans en Kansas City in de Verenigde Staten, Toronto in Canada, Parijs en Rijsel in Frankrijk, Algiers en Dakar in Frans Afrika, Guatemala, Budapest, Kopenhagen en Wellington) en er zeven nieuwe opgericht (Los Angeles in de Verenigde Staten en verder in Mozambique, Soedan, Saoedi-Arabië, Jordanië, Ceylon en Singapore).

Met de bedoeling de administratieve formaliteiten bij wisselverrichtingen te vereenvoudigen werd de reglementering van het Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel door een nieuwe vervangen (4). Van 21 september af werden de importeurs en exporteurs nieuwe faciliteiten verleend wat betreft hun betalingen in het buitenland (5).

Ook het Herdiscontering- en Waarborginstituut heeft de tarieven, waartegen het accepten voor in- of uitvoer of voor veiligheidsvoorraden koopt, gewijzigd en tegelijkertijd vereenvoudigd. De preferentiële koers voor uitvoer naar de dollarzone werd behouden, maar de preferentie voor uitvoer naar Kongo of voor invoer uit de E. B. U.-landen is vervallen.

Ten slotte heeft ook de Nationale Delcrederedienst zijn formaliteiten vereenvoudigd en zijn algemene voorwaarden inzake verzekering verruimd. Bovendien werd de premie verminderd voor de uitvoer naar verschillende landen en, in het algemeen, voor de verkoop van investeringsgoederen op gemiddelde termijn.

(1) *Belgisch Staatsblad* van 25 maart 1954.
(2) Koninklijk besluit van 9 april 1954 *(Belgisch Staatsblad* van 11 april 1954).
(3) *Belgisch Staatsblad* van 7 april 1954.
(4) *Belgisch Staatsblad* van 22 mei 1954.
(5) Zie derde deel, hoofdstuk II. — *Geld en Krediet*, bld. 209.

Daarbuiten heeft de Regering om reden van bijzondere moeilijkheden, eigen aan bepaalde sectoren (textiel, leder, vuurvaste producten, flessen, getrokken staalproducten), beperkingen moeten opleggen, hoofdzakelijk om de invoer aan dumpingprijzen tegen te gaan. Het verlenen van subsidies aan de uitvoer in enkele landen en de daardoor ontstane oneconomische handelsstromingen hebben het eigen bedrijfsleven soms voor zware moeilijkheden gesteld, doch in enkele gevallen konden deze moeilijkheden door particuliere overeenkomsten verholpen worden. De invoer van enkele producten werd evenwel opnieuw aan het verkrijgen van een vergunning onderworpen, terwijl daarentegen enkele vroegere beperkingen konden opgeheven worden, doordat de aanleiding hiertoe was weggevallen.

In 1954 had 30 % van de invoer plaats mits vergunning en 66 % van de uitvoer, tegen respectievelijk 35 % en 73 % in 1953.

Afdeling II. — ALGEMEEN VERLOOP VAN DE SPECIALE HANDEL

Tegenover het jaar 1953 bedragen de volume-indexcijfers van in- en uitvoer respectievelijk 110 en 109. Beide gegevens getuigen van een bevredigende expansie,

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
Waarde
(miljoenen franken)

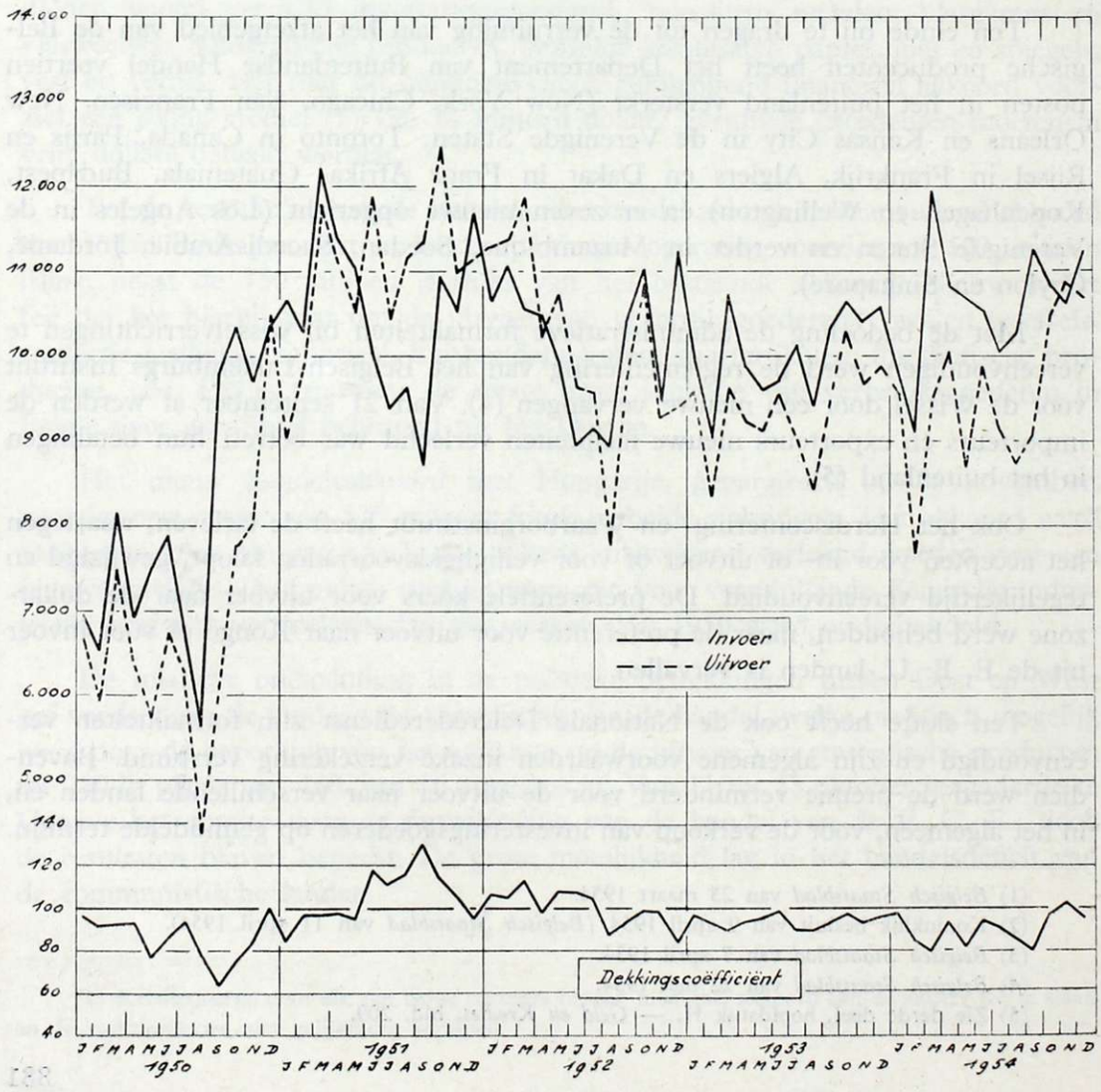

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

welke voor de invoer een weinig sterker was dan voor de uitvoer, iets wat tijdens het aanvangsstadium van een nieuwe conjuncturele expansie normaal kan geacht worden. Het blijkt inderdaad dat de invoer van grond- en hulpstoffen 10 % hoger lag dan in 1953. Bovendien steeg de invoer van uitrustingsgoederen met 14 %, hetgeen er op wijst dat de investeringen reeds van bij het begin van de conjunctuurcyclus toenamen. Daarentegen steeg de import van verbruiksgoederen bijna niet. Bij de uitvoer valt te noteren dat, terwijl de export van grond- en hulpstoffen met 10 % toenam, de uitvoer van uitrustingsgoederen met 18 % opliep. Het is echter duidelijk dat de sterke toeneming van de vraag naar dergelijke goederen in het buitenland hiertoe veel meer heeft bijgedragen dan wel de structurele evolutie van de Belgische en Luxemburgse economie; de uitvoer van uitrustingsgoederen uit de B. L. E. U. was trouwens in 1949 relatief belangrijker dan in 1954.

De evolutie van de maandcijfers toont duidelijk aan hoe, na een uitzonderlijk diepe inzinking in februari, gevolg van de strenge winterperiode, de invoer van maart 1954 af begon op te lopen, zonder dat de gewone zomerinzinking zich voordeed, om pas in november en december weer terug te lopen onder seizoeninvloed. Bij de uitvoer was het verschil met de evolutie van 1953 veel minder duidelijk, althans tijdens de eerste maanden na de diepe inzinking van februari, doch bij het einde van het jaar deed de gewone terugloop zich niet voor. Hierbij dient niet uit het oog te worden verloren dat het volume van de uitvoer in 1953 al sterk was opgelopen, hoofdzakelijk ingevolge de toegenomen uitvoer van grond- en hulpstoffen.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
Hoeveelheid
(duizenden tonnen)

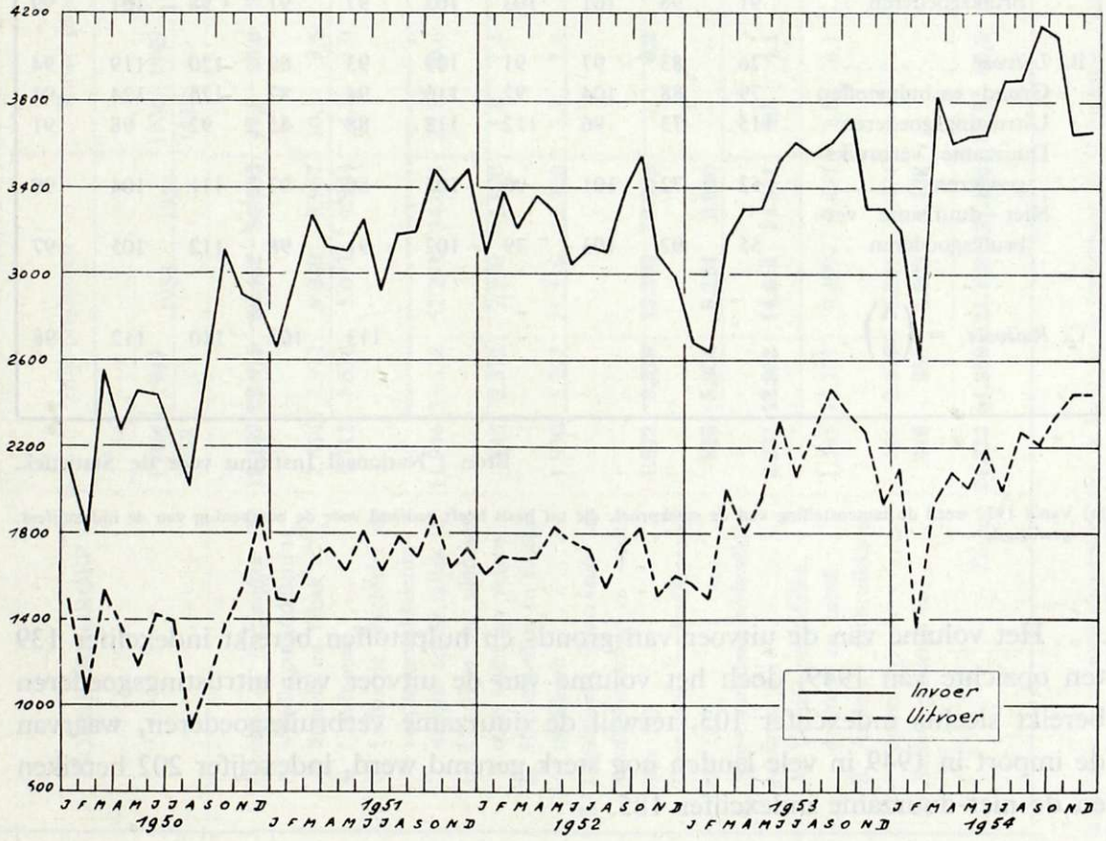

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Uit de vergelijking met de toestand in 1949, d. i. vóór de voorgaande conjunctuurcyclus, blijkt dat het volume van de invoer van grond- en hulpstoffen op indexcijfer 125 staat, terwijl de industriële activiteit sedertdien met slechts 20 % toenam. Op dezelfde basis bereikt de invoer van uitrustingsgoederen indexcijfer 152 en zulks na een ononderbroken stijging. Het volume van de invoer van verbruiksgoederen bereikt indexcijfer 142 voor de duurzame en 113 voor de niet-duurzame verbruiksgoederen : deze evolutie is wellicht een aanduiding van de stijging van de levensstandaard van de bevolking en van de verschuivingen der vraag.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Indexcijfers van het volume en van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer

OMSCHRIJVING	Volume					Gemiddelde waarde (a)				
	1953 = 100									
	1949	1950	1951	1952	1954	1949	1950	1951	1952	1954
A. *Invoer*	82	92	97	96	110	82	87	109	106	96
Grond- en hulpstoffen	88	101	99	94	110	77	86	116	109	95
Uitrustingsgoederen .	75	85	97	98	114	83	79	82	95	97
Duurzame verbruiksgoederen	71	76	85	98	101	90	90	97	103	94
Niet - duurzame verbruiksgoederen ...	91	98	101	103	103	97	91	98	101	99
B. *Uitvoer*	76	83	97	91	109	93	89	120	119	94
Grond- en hulpstoffen	79	88	104	92	110	94	87	125	124	93
Uitrustingsgoederen .	115	73	96	112	118	88	85	92	98	91
Duurzame verbruiksgoederen	52	72	101	90	105	89	97	111	104	98
Niet - duurzame verbruiksgoederen ...	55	92	103	79	102	91	98	112	105	97
C. *Ruilvoet* $= \left(\frac{A}{B}\right)$						113	102	110	112	98

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Vanaf 1952 werd de samenstelling van de steekproef, die tot basis heeft gediend voor de berekening van de indexcijfers, gewijzigd.

Het volume van de uitvoer van grond- en hulpstoffen bereikt indexcijfer 139 ten opzichte van 1949, doch het volume van de uitvoer van uitrustingsgoederen bereikt slechts indexcijfer 103, terwijl de duurzame verbruiksgoederen, waarvan de import in 1949 in vele landen nog sterk geremd werd, indexcijfer 202 bereiken en de niet-duurzame indexcijfer 185.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer naar het gebruik en de graad van verwerking der goederen (a)

GOEDERENGROEP	Miljoenen franken				Percentage van het totaal															
	Alle producten				Ruwe producten				Producten die een eenvoudige bewerking ondergaan hebben				Producten die een meer gevorderde bewerking ondergaan hebben				Alle producten			
	1936/1938	1949 (c)	1953	1954	1936/1938	1949 (c)	1953	1954	1936/1938	1949 (c)	1953	1954	1936/1938	1949 (c)	1953	1954	1936/1938	1949 (c)	1953	1954
1. *Grond- en hulpstoffen* (b)	**19.107**	**52.675**	**80.482**	**85.595**	**47,8**	**35,9**	**34,2**	**34,1**	**24,2**	**21,8**	**24,3**	**24,0**	**6,9**	**6,8**	**8,0**	**9,0**	**78,9**	**64,5**	**66,5**	**67,1**
A. Voedingsmiddelenindustrie en tabak	2.654	7.972	9.080	9.967	10,3	9,6	7,0	7,5	0,7	0,2	0,5	0,3	—	—	—	—	11,0	9,8	7,5	7,8
B. Landbouw	1.712	3.526	5.073	4.904	4,2	3,0	2,2	2,0	2,8	1,3	2,0	1,8	—	—	—	—	7,0	4,3	4,2	3,8
C. Industrie (exclusief de voedingsmiddelenindustrie en de tabak (b)	11.946	33.528	52.283	54.914	27,8	20,6	19,7	18,0	14,6	13,6	15,5	16,1	7,9	6,8	8,0	9,0	49,3	41,0	43,2	43,1
D. Dierlijke en plantaardige oliën en vetten	845	2.372	2.530	2.890	1,8	1,4	0,8	1,0	1,7	1,5	1,3	1,3	—	—	—	—	3,5	2,9	2,1	2,3
E. Brandstoffen en smeermiddelen	1.950	5.277	11.516	12.920	3,7	1,4	4,5	5,6	4,4	5,1	5,0	4,5	—	—	—	—	8,1	6,5	9,5	10,1
2. *Landbouw-, nijverheids- en handelsuitrusting en -outillage* (b)	**1.572**	**9.529**	**15.305**	**16.969**	—	**0,2**	**0,2**	**0,2**	—	—	—	—	**6,5**	**11,4**	**12,4**	**13,1**	**6,5**	**11,7**	**12,6**	**13,3**
3. *Duurzame verbruiksgoederen* (b)	**895**	**5.904**	**9.224**	**8.840**	—	—	—	—	—	—	—	—	**3,7**	**7,2**	**7,6**	**6,9**	**3,7**	**7,2**	**7,6**	**6,9**
4. *Niet-duurzame verbruiksgoederen* (b)	**2.231**	**12.952**	**14.614**	**14.951**	**2,8**	**4.1**	**2,5**	**2,6**	**1,8**	**5,6**	**3,0**	**2,4**	**4,6**	**6,1**	**6,6**	**6,8**	**9,2**	**15,9**	**12,1**	**11,7**
A. Voedingsmiddelen, dranken en tabak	1.565	10.277	9.409	9.477	2,8	4,1	2,5	2,6	1,8	5,6	3,0	2,4	1,9	2,8	2,3	2,5	6,5	12,6	7,8	7,4
B. Andere verbruiksgoederen (b)	666	2.675	5.205	5.474	—	—	—	—	—	—	—	—	2,7	3,3	4,3	4,3	2,7	3,3	4,3	4,3
5. *Andere goederen* (b)	**418**	**659**	**1.503**	**1.138**	..	..	..	..	..	..	..	..	..	..	**0,5**	**0,2**	**1,7**	**0,8**	**1,2**	**0,9**
Totaal	**24.223**	**81.858**	**121.128**	**127.493**	**50,6**	**40,2**	**36,9**	**37,0**	**26,0**	**27,4**	**27,3**	**26,3**	**21,7**	**31,5**	**35,1**	**36,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Volgens de naamlijst aangenomen door de Raad van de Volkenbond op 17 september 1935.
(b) Voor de jaren 1949, 1953 en 1954 werden enkele wijzigingen aangebracht opdat alle wapens en munitie onder de groep 5 *(Andere goederen)* zouden gerangschikt zijn. Ten opzichte van vóór de oorlog zijn deze gegevens dus niet volledig vergelijkbaar.
(c) Verbeterde gegevens.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer naar het gebruik en de graad van verwerking der goederen (a)

GOEDERENGROEP	Miljoenen franken				Percentage van het totaal															
	Alle producten				Ruwe producten				Producten die een eenvoudige bewerking ondergaan hebben				Producten die een meer gevorderde bewerking ondergaan hebben				Alle producten			
	1936/1938	1949 (c)	1953	1954	1936/1938	1949 (c)	1953	1954	1936/1938	1949 (c)	1953	1954	1936/1938	1949 (c)	1953	1954	1936/1938	1949 (c)	1953	1954
1. *Grond- en hulpstoffen* (b)	**18.125**	**59.073**	**83.572**	**85.330**	**18,6**	**7,8**	**8,8**	**9,2**	**43,5**	**51,8**	**49,9**	**48,1**	**19,2**	**14,9**	**15,1**	**16,9**	**81,3**	**74,6**	**74,0**	**74,1**
A. Voedingsmiddelenindustrie en tabak	346	704	894	885	0,9	0,5	0,2	0,3	0,6	0,4	0,6	0,5	—	—	—	—	1,5	0,9	8,0	0,8
B. Landbouw	1.002	4.114	5.019	4.898	0,9	0,7	0,4	0,3	3,6	4,5	4,0	3,9	—	—	—	—	4,5	5,2	4,4	4,3
C. Industrie (exclusief de voedingsmiddelenindustrie en de tabak) (b)	14.965	51.035	68.958	70.897	13,0	5,3	5,3	5,1	35,0	44,4	40,5	39,6	19,2	14,4	15,1	16,9	67,2	64,0	61,0	61,6
D. Dierlijke en plantaardige oliën en vetten .	245	947	1.295	1.092	0,1	0,1	0,1	0,1	1,0	1,1	1,1	0,9	—	—	—	—	1,1	1,2	1,1	0,9
E. Brandstoffen en smeermiddelen	1.567	2.273	7.406	7.558	3,7	1,3	2,8	3,4	3,3	1,5	3,7	3,2	—	—	—	—	7,0	2,8	6,7	6,6
2. *Landbouw-, nijverheids- en handelsuitrusting en -outillage* (b)	**1.577**	**12.994**	**12.751**	**13.690**	**0,3**	**0,1**	—	—	—	—	—	—	**6,8**	**16,2**	**11,3**	**11,9**	**7,1**	**16,3**	**11,3**	**11,9**
3. *Duurzame verbruiksgoederen* (b)	**913**	**2.214**	**4.795**	**4.931**	—	—	—	—	—	—	—	—	**4,1**	**2,8**	**4,2**	**4,3**	**4,1**	**2,8**	**4,2**	**4,3**
4. *Niet-duurzame verbruiksgoederen* (b)	**1.551**	**4.440**	**8.694**	**8.802**	**1,6**	**0,9**	**1,0**	**1,1**	**0,4**	**0,4**	**0,4**	**0,6**	**4,9**	**4,3**	**5,4**	**6,0**	**6,9**	**5,6**	**7,7**	**7,6**
A. Voedingsmiddelen, dranken en tabak	795	1.916	3.772	3.421	1,6	0,9	1,0	1,1	0,4	0,4	0,4	0,6	1,5	1,1	2,0	1,3	3,5	2,4	3,3	3,0
B. Andere verbruiksgoederen (b)	756	2.524	4.922	5.381	—	—	—	—	—	—	—	—	3,4	3,2	4,3	4,7	3,4	3,2	4,4	4,7
5. *Andere goederen* (b)	**145**	**1.068**	**3.154**	**2.421**	..	..	..	..	..	..	..	..	..	**1,2**	**2,4**	**1,3**	**0,6**	**1,3**	**2,8**	**2,1**
Totaal	**22.311**	**80.092**	**112.966**	**115.174**	**20,5**	**8,8**	**9,8**	**10,3**	**43,9**	**52,2**	**50,3**	**48,6**	**35,0**	**38,9**	**39,3**	**40,4**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Volgens de naamlijst aangenomen door de Raad van de Volkenbond op 17 september 1935.
(b) Voor de jaren 1949, 1953 en 1954 werden enkele wijzigingen aangebracht opdat alle wapens en munitie onder de groep 5 *(Andere goederen)* zouden gerangschikt zijn. Ten opzichte van vóór de oorlog zijn deze gegevens dus niet volledig vergelijkbaar.
(c) Verbeterde gegevens.

Hieruit blijkt dat, terwijl de uitvoer van grond- en hulpstoffen toeneemt, de uitvoer van uitrustingsgoederen integendeel geen noemenswaarde uitbreiding neemt. Ofschoon de uitvoer van verbruiksgoederen van 1949 tot 1951 ongeveer verdubbelde, blijft het aandeel van deze categorie van goederen in de uitvoer van de B. L. E. U. relatief klein. Al heeft het globaal volume van de uitvoer van de B. L. E. U. sedert 1949 de uitbreiding van de wereldhandel gevolgd, toch dient bij deze cijfers niet uit het oog te worden verloren dat de aanpassing van de structuur van de uitvoer en van het bedrijfsleven aan een hoog loonpeil ongetwijfeld nog ver van beëindigd is : sedert 1949 is de aanpassing uiterst langzaam verlopen. Wellicht heeft de prijsconjunctuur van 1950 tot 1952 de verschuiving eerder geremd dan bevorderd.

Het indexcijfer van de gemiddelde waarde van de invoer daalde van 100 in 1953 tot 96 in 1954, in weerwil van het inzetten van de nieuwe conjunctuurfase in de wereldeconomie. Gewoonlijk gaat een toeneming van het invoervolume van de B. L. E. U. gepaard met een prijsstijging, hetgeen het tekort op de handelsbalans nog versterkt, alvorens de uitvoer eveneens toeneemt en de prijzen van de uitgevoerde goederen dezelfde tendens ondergaan. Het uitblijven van deze evolutie is een kenmerk geweest van de eerste fase van de nieuwe conjunctuurcyclus in België in 1954.

Het indexcijfer van de gemiddelde waarde van de uitvoer daalde evenwel sterker en bedroeg 94 op basis van 1953. Opmerkelijk is hierbij hoe de gemiddelde waarde van de uitrustingsgoederen veel sterker gedaald is bij de uitvoer dan bij de invoer.

In de loop van 1954 sloeg de dalende tendens van de gemiddelde waarde van in- en uitvoer nochtans om in een stijging. Bij de invoer liep de dalende tendens, ingezet omstreeks het midden van 1951, door tot in oktober; bij de uitvoer had de omslag reeds plaats in augustus.

Deze evolutie bewerkte tevens een omslag in het verloop van de ruilvoet, welke, na een dieptepunt in augustus, bepaald terug begon te stijgen; toch ligt het indexcijfer van de ruilvoet voor geheel het jaar 1954 nog enigzins lager dan in 1953.

De omslag in de evolutie van de ruilvoet en de toeneming van de uitvoer hebben natuurlijk bijgedragen tot de beperking van het deficit op de handelsbalans, dat vooral gedurende het derde kwartaal van het jaar hoog was : in november sloot de handelsbalans zelfs met een overschot.

Het aandeel van de grote categorieën van goederen in de geldwaarde van de invoer en de uitvoer onderging de weerslag van de hierboven geschetste feiten. Bij de invoer valt in 1954 een stijging waar te nemen in de groep grond- en hulpstoffen, doch binnen deze groep maken de grond- en hulpstoffen voor de landbouw nochtans uitzondering : de landbouwprijzen maakten de stijging van de grondstoffenprijzen bij het einde van het jaar niet mede. Ook het aandeel van de groep uitrustingsgoederen nam toe, terwijl dat van de verbruiksgoederen afnam. Bij de uitvoer is het aandeel van de grond- en hulpstoffen licht toegenomen, evenals het aandeel van de uitrustingsgoederen en van de duurzame verbruiksgoederen.

Sedert de laatste jaren vóór de oorlog is de evolutie sterker en enigszins anders verlopen : het aandeel van grond- en hulpstoffen is belangrijk teruggelopen, zowel bij de invoer als bij de uitvoer. Bij de invoer is deze verschuiving wellicht toe te schrijven aan de groeiende omvang en de diversifiëring van de vraag naar investeringsgoederen en naar verbruiksgoederen, terwijl zulks bij de uitvoer een gevolg is van het groeiend belang van de overige sectoren in het bedrijfsleven van de B. L. E. U.

Afdeling III. — EVOLUTIE VAN DE BESTANDDELEN VAN DE SPECIALE HANDEL

§ 1. — INVOER

Het aandeel van de verschillende categorieën van goederen, gerangschikt naar de graad van afwerking, onderging bij de invoer weinig verandering. Nochtans dient vermeld te worden dat het relatief belang van de invoer van brandstoffen geleidelijk toegenomen is, als gevolg van de openstelling van de markt voor E. G. K. S.-producten en van de toeneming van de productiecapaciteit van de petroleumraffinaderijen. Dit had evenwel geen gevolgen op het aandeel van de ruwe producten in de totale invoer van de B. L. E. U., wegens het afnemen van het relatief belang van de invoer van grondstoffen voor de nijverheid. Het percentage van de investeringsgoederen in de invoer neemt evenwel van jaar tot jaar toe : in 1954 was het reeds dubbel zo hoog als in 1936/1938. De invoer van niet duurzame verbruiksgoederen onderging een gelijkaardige evolutie, ofschoon niet zo sterk. Daarentegen blijft de import van duurzame verbruiksgoederen, die de eerste jaren na de oorlog sterk was opgelopen, nagenoeg stabiel, waarbij het niet duidelijk is of dit een stilstand betekent in de evolutie op lange termijn dan wel een omslag.

De bespreking per sector van de invoer wordt gegeven in de hoofdstukken over de productie van de landbouw en de industrie (1).

§ 2. — UITVOER

De conjuncturele omslag deed zich in alle bedrijfstakken voor in de loop van het jaar, doch de jaarcijfers over 1954 ondergingen nog de invloed van de daling, welke zich in vele bedrijfstakken nog geruime tijd voortzette, vóór de export opnieuw opliep.

In 1954 is het aandeel van de metaalnijverheid in de totale geldwaarde van de export verder teruggelopen tot 46 %, tegen 49 % in 1953 en nog 55 % in 1952. Hierdoor is het aandeel van de textielnijverheid, dat slechts 15,7 % bedroeg in 1952 — in de textielnijverheid was reeds kort na de « Korea-boom » een depressie ingetreden — terug opgelopen tot 19,2 % in 1953 en 19,6 % in 1954, of ongeveer

(1) Zie blz. 31 en 47.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per nijverheidssector

(benaderende indeling)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljoenen franken)				Percentage van de totale uitvoerwaarde			
	1949 (h)	1952	1953	1954	1949	1952	1953	1954
A. *IJzer- en staalnijverheid* ...	**18.054**	**33.322**	**23.920**	**23.163**	**22,7**	**27,2**	**21,2**	**20,1**
1. Ruw ijzer en ruw staal .	1.588	3.216	2.007	1.804	2,0	2,6	1,8	1,6
2. Halfafgewerkte producten (gewalst, gesmeed, getrokken)	16.466	30.106	21.913	21.359	20,7	24,6	19,4	18,5
B. *Metaalverwerkende nijverheid*	**17.288**	**21.511**	**19.601**	**19.161**	**21,4**(h)	**17,6**	**17,4**	**16,6**
1. Gereedschap	135	186	145	135	0,2	0,2	0,1	0,1
2. Andere werken van ijzer en staal (a)	3.943	5.792	4.043	4.399	4,8	4,7	3,6	3,8
3. Ketels, machines, toestellen, enz.	3.658	4.543	4.377	4.322	4,5	3,7	3,9	(3,8)
(w. o. : werktuigmachines	(565)	(1.064)	(928)	(823)	(0,7)	(0,9)	(0,8)	0,7
textielmachines)	(708)	(484)	(406)	(455)	(0,9)	(0,4)	(0,4)	0,4
4. Electrische machines en toestellen	2.577	3.680	3.322	3.170	3,2	3,0	2,9	2,8
5. Vervoermaterieel	5.899	5.310	4.915	5.438	7,4	4,3	4,4	4,7
(w. o. : spoorwegmaterieel	(4.153)	(1.575)	(1.802)	(1.868)	(5,2)	(1,3)	(1,6)	(1,6)
autovoertuigen, rijwielen, enz.	(572)	(1.884)	(1.582)	(1.907)	(0,7)	(1,5)	(1,4)	(1,7)
vliegtuigen en schepen) .	(1.174)	(1.851)	(1.531)	(1.662)	(1,5)	(1,5)	(1,4)	(1,4)
6. Wapens en munitie	988	1.881	2.673	1.553	1,2	1,5	2,4	1,3
7. Diversen (b)	88	119	126	144	0,1	0,1	0,1	0,1
C. *Non-ferro metalen*	7.812	**12.871**	**10.417**	**10.690**	**9,8**	**10,5**	**9,2**	**9,3**
1. Ruwe producten	6.578	10.160	8.444	8.383	8,3	8,3	7,5	7,3
2. Werken (c)	1.234	2.711	1.973	2.307	1,5	2,2	1,7	2,0
D. *Textielnijverheid*	**15.894**	**19.296**	**21.745**	**22.605**	**19,8**	**15,7**	**19,2**	**19,6**
1. Ruwe of eenvoudig bereide stoffen	4.978	5.226	6.407	6.005	6,2	4,3	5,6	5,2
2. Garens	4.700	4.643	5.078	5.315	5,8	3,8	4,5	4,6
3. Weefsels	4.408	6.846	7.457	8.106	5,5	5,6	6,6	7,0
4. Andere afgewerkte producten (d)	1.808	2.581	2.803	3.179	2,3(h)	2,1	2,5	2,8
E. *Chemische nijverheid*	**6.738**	**8.827**	**9.179**	**9.834**	**8,4**	**7,2**	**8,1**	**8,5**
1. Eigenlijke chemische producten	1.331	2.169	1.897	2.740	1,7	1,8	1,7	2,4
2. Fotografische producten, enz.	589	1.174	1.411	1.496	0,7	1,0	1,2	1,3
3. Meststoffen	3.691	4.016	4.307	4.168	4,6	3,3	3,8	3,6
4. Andere producten	1.127	1.468	1.564	1.430	1,4	1,2	1,4	1,2

(Vervolg op blz. 340.)

(a) Buizen en verbindingsstukken, flenzen, brugdelen, geraamten, reservoirs, fusten, boutwerk, keukengerei, enz.

(b) Tot (h) zie volgende bladzijde.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per nijverheidssector (vervolg)
(benaderende indeling)

OMSCHRIJVING	Waarde (miljoenen franken)				Percentage van de totale uitvoerwaarde			
	1949 (h)	1952	1953	1954	1949	1952	1953	1954
F. *Bereide voedingswaren, dranken, tabak*	**1.095**	**2.252**	**2.716**	**1.892**	**1,4**	**1,8**	**2,4**	**1,7**
(w. o. : bereide vleeswaren.	(136)	(300)	(197)	(129)	(0,2)	(0,2)	(0,2)	(0,1)
suiker en suikergoed	(482)	(828)	(1.441)	(709)	(0,6)	(0,7)	(1,3)	(0,6)
deegwaren, enz.	(37)	(298)	(260)	(240)	(0,1)	(0,2)	(0,2)	(0,2)
groentenconserven)	(136)	(177)	(161)	(198)	(0,2)	(0,1)	(0,1)	(0,2)
G. *Diamantnijverheid*	**1.709**	**2.885**	**3.475**	**4.249**	**2,2**	**2,4**	**3,1**	**3,7**
H. *Steenkolenmijnen en cokesfabrieken*	**1.426**	**3.926**	**4.247**	**4.943**	**1,8**	**3,2**	**3,8**	**4,3**
I. *Petroleumindustrie*	734	**3.288**	**3.051**	**2.503**	**0,9**	**2,7**	**2,7**	**2,2**
J. *Diverse nijverheidstakken*	**4.728**	**6.833**	**7.907**	**8.637**	**5,9**(h)	**5,6**	**7,0**	**7,5**
1. Bouwmaterialen (e)	1.251	1.623	1.898	1.818	1,6	1,3	1,7	1,6
(w. o. cement)	(737)	(937)	(1.145)	(1.048)	(0,9)	(0,8)	(1,0)	(0,9)
2. Hout en werken van hout	297	486	516	559	0,4	0,4	0,5	0,5
3. Papier en papierwaren.	712	1.388	1.373	1.718	0,9	1,1	1,2	1,5
4. Leder en lederwaren (g).	641	798	1.019	1.003	0,7	0,7	0,9	0,9
5. Rubber en rubberwaren.	296	626	616	700	0,4	0,5	0,5	0,6
6. Ceramische producten	354	298	267	300	0,4	0,2	0,2	0,2
7. Glas	1.297	1.614	2.218	2.539	1,6	1,3	2,0	2,2
(w. o. : spiegelglas	(346)	(539)	(856)	(863)	(0,4)	(0,4)	(0,8)	(0,7)
vensterglas	(461)	(584)	(873)	(1.012)	(0,6)	(0,5)	(0,8)	(0,9)
holglaswaren)	(328)	(309)	(269)	(333)	(0,4)	(0,3)	(0,2)	(0,3)
Totaal (A tot J)	**75.478**	**115.011**	**106.258**	**107.677**	**94,3**	**93,8**	**94,1**	**93,5**
K. *Andere sectoren*	**4.614**	**7.539**	**6.708**	**7.497**	**5,7**(h)	**6,2**(h)	**5,9**	**6,5**
(w. o. : plantaardige producten	(1.689)	(2.007)	(2.250)	(2.407)	(2,1)	(1,6)	(2,0)	(2,1)
vetstoffen)	(903)	(2.085)	(1.227)	(1.030)	(1,1)	(1,7)	(1,1)	(0,9)
Algemeen totaal	**80.092**	**122.550**	**112.966**	**115.174**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Zie voorgaande bladzijde.
(b) Wetenschappelijke instrumenten en toestellen, uurwerken.
(c) Inclusief zekere non-ferro metaalfabrikaten vervaardigd door de metaalverwerkende nijverheid (nagels, sloten, garnituren, enz.).
(d) Inclusief hoeden.
(e) Exclusief de bakstenen, dakpannen, buizen, enz., die onder de ceramische producten zijn gerangschikt.
(f) Inclusief de grond- en hulpstoffen bestemd tot het vervaardigen van papier.
(g) Inclusief onbereide vellen en lederen schoenen.
(h) Verbeterde cijfers.

Analyse van de handelsbalans volgens de afdelingen van het douanetarief

(miljoenen franken)

AFDELING	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954
I. Levende dieren en producten van het dierenrijk	— 7.481	— 5.607	— 3.460	— 3.866	— 4.651	— 3.439	— 2.715
II. Producten van het plantenrijk	— 10.203	— 10.576	— 11.288	— 14.149	— 13.487	— 11.363	— 12.769
III. Vetstoffen, vetten, oliën, enz.	— 1.065	— 341	— 756	— 65	+ 548	— 343	— 582
IV. Producten van de voedingsmiddelenindustrie, dranken, tabak, enz.	— 4.536	— 2.431	— 2.132	— 1.448	— 3.381	— 2.772	— 4.119
V. Minerale producten	— 9.042	— 7.746	— 7.318	— 12.832	— 12.606	— 10.132	— 11.312
VI. Chemische en farmaceutische producten	+ 2.928	+ 2.511	+ 2.080	+ 4.182	+ 2.940	+ 2.630	+ 2.671
VII. Huiden, vellen, leder, pelterijen, enz.	— 897	— 798	— 1.069	— 869	— 721	— 646	— 760
VIII. Rubber en rubberwaren	— 249	— 281	— 632	— 1.008	— 676	— 570	— 576
IX. Hout en houtwaren, kurk en kurkwaren	— 2.014	— 1.839	— 2.182	— 2.469	— 2.518	— 2.028	— 2.480
X. Papier en papierwaren	— 1.385	— 1.227	— 1.660	— 2.250	— 1.989	— 1.982	— 2.269
XI. Textielstoffen en textielwaren	+ 2.279	+ 3.469	+ 2.352	+ 6.333	+ 2.538	+ 2.369	+ 3.414
XII. Schoeisel, hoeden, enz.	— 187	— 25	— 14	— 42	— 217	— 200	— 194
XIII. Werken van steen, ceramiek, glas, enz.	+ 1.521	+ 1.184	+ 1.211	+ 1.882	+ 1.055	+ 1.699	+ 1.942
XIV. Echte parels, edelstenen, enz.	— 89	+ 128	— 389	— 550	— 227	— 256	+ 130
XV. Onedele metalen en werken daarvan	+ 21.451	+ 22.485	+ 15.734	+ 36.854	+ 38.030	+ 25.251	+ 24.788
XVI. Machines en toestellen, electrotechnisch materieel	— 1.619	— 1.673	— 3.426	— 2.559	— 3.757	— 5.077	— 6.055
XVII. Vervoermaterieel	— 2.009	+ 1.251	— 2.331	— 1.842	— 1.444	— 1.903	— 1.679
XVIII. Wetenschappelijke instrumenten en toestellen, enz.	— 988	— 941	— 708	— 809	— 1.001	— 1.028	— 1.108
XIX. Wapens en munitie	+ 409	+ 948	+ 1.311	+ 1.193	+ 1.499	+ 2.055	+ 1.276
XX. Allerlei goederen en producten niet elders onder begrepen	— 294	— 278	— 351	— 350	— 429	— 434	— 452
XXI. Kunstvoorwerpen en voorwerpen voor verzamelingen	— 16	—	— 19	— 8	— 29	— 37	— 23
XXII. Goederen welke niet in bovenvermelde afdelingen opgenomen werden	+ 27	+ 22	+ 33	+ 38	+ 38	+ 48	+ 552
Algemene balans	**— 13.398**	**— 1.766**	**— 15.012**	**+ 5.366**	**— 473**	**— 8.162**	**— 12.319**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

het niveau van 1949. In de meeste andere sectoren benaderen de percentages opnieuw de gegevens van 1949, met nochtans enkele uitzonderingen : hier dient het herstel te worden vermeld van de na-oorlogse moeilijkheden der diamantnijverheid, die in 1954 topcijfers bereikte, het toenemend belang van de uitvoer van steenkolen (een gevolg van de E. G. K. S.) en de groei van de petroleumindustrie. Een verdere analyse per nijverheidstak wordt gegeven in het hoofdstuk betreffende de productie van de nijverheid (1).

Uit de ontleding van de uitvoer naar de graad van verwerking van de goederen blijkt niet veel verandering. Ten hoogste valt er een lichte toeneming aan te stippen van het aandeel der producten welke een verdere verwerking hebben ondergaan, hetgeen opnieuw wijst op de hierboven vermelde tendens. Het aandeel van de ruwe producten is eveneens licht toegenomen als gevolg van de openstelling van de E. G. K. S.-markt.

Meer algemeen gezien schijnt de structuur van de export van de B. L. E. U. slechts uiterst langzaam te evolueren met de opeenvolgende conjunctuurgolvingen. Dit is zowel het geval wat betreft het aandeel der verschillende industrietakken in de uitvoer als wat betreft de indeling der goederen naar de graad van verwerking. Nochtans dient er op gewezen te worden dat de partiële balans aan de in- en uitvoer van machines en apparaten, electrotechnisch materieel inbegrepen, sedert 1948 voortdurend verslecht. Het tekort in afdeling XVI van het douanetarief is opgelopen van 1.619 miljoen frank in 1948 tot 6.055 miljoen in 1954.

§ 3. — RUILHANDEL EN TRANSITOVERKEER

Naarmate nieuwe handelsakkoorden afgesloten worden of oude akkoorden verbeterd, naarmate de economische en financiële positie van vele landen verbetert en de werking van de internationale organismen zich uitbreidt, neemt het belang van de ruilhandel af. De last, welke een dergelijke operatie de betrokken onderneming berokkent, is trouwens een aansporing om zoveel mogelijk langs de gewone weg handel te drijven.

Ingevolge het particulier akkoord, op 1 september 1953 afgesloten tussen het Verbond der Belgische Nijverheid en de *Deutscher Innen- und Aussenhandel* (Oostduits organisme), waarbij een globaal ruilhandelsvolume van 480 miljoen frank voorzien wordt, verliepen de transacties met Oost-Duitsland in 1954 veel vlotter dan voordien : tussen 1 september 1953 en 31 december 1954 werden, op grond van het akkoord, voor 152 miljoen frank goederen uit Oost-Duitsland ingevoerd en voor 139 miljoen frank uitgevoerd, terwijl slechts 29 miljoen frank invoer en 36 miljoen frank uitvoer langs de gewone weg verliepen.

De geografische ligging van de B. L. E. U. brengt er de autoriteiten toe een zo ruim mogelijke politiek te voeren in verband met de doorvoerhandel. Zo konden in 1954 een aantal beperkingen opgeheven worden, o. m. wat betreft de doorvoer van en naar de landen van de E. B. U. naar of uit landen welke hiertoe niet behoren. De totale omvang van de doorvoer in 1954 beliep 6.484 miljoen frank bij de invoer en 7.776 miljoen bij de uitvoer, tegen respectievelijk 4.946 miljoen en 6.732 miljoen in 1953.

(1) Zie blz. 47.

AFDELING IV. — GEOGRAFISCHE INDELING VAN DE SPECIALE HANDEL

§ 1. — LANDEN VAN HERKOMST

Het meest opvallend feit in de evolutie van de spreiding van de invoer in 1954 is het opklimmen tot de eerste plaats van de Duitse Bondsrepubliek, vóór Nederland als tweede. Sedert de Westduitse ondernemingen na de oorlog terug vrij op de Belgische markt verschenen, d. w. z. sedert de Duitse munthervorming van juli 1948, werd heel wat weg afgelegd : van 5.254 miljoen frank of 6,4 % van het totaal in 1949 klom de invoer uit dat land geleidelijk tot 17.358 miljoen frank of 13,6 % van de totale invoer in 1954. Van 1953 tot 1954 bedraagt de toeneming niet minder dan 16,4 %. De seizoenschommelingen en enkele toevallige bewegingen daargelaten, verloopt de toeneming van de invoer sedert jaren opvallend gelijkmatig. Tijdens de jaren 1936/1938 nam het toenmalige Duitsland onder de leveranciers van de B. L. E. U. de tweede plaats in met 11,4 % van de invoer.

De toeneming van de invoer uit de Duitse Bondsrepubliek slaat op zowat alle sectoren, doch de belangrijkste stijging is die van de import van steenkolen van 662 miljoen frank in 1953 tot 1.614 miljoen frank in 1954 of een verschil van bijna 1 miljard frank op een globale toeneming met 2,5 miljard frank. Sterker dan het gemiddelde was de toeneming van de invoer in volgende categorieën : scheikundige producten (648 miljoen frank, tegen 501 miljoen in 1953) en farmaceutische producten (108 miljoen frank, tegen 87 miljoen), bepaalde kleurstoffen, rubberwaren (132 miljoen frank, tegen 103 miljoen), bewerkt hout en meubelen, papier en papierwaren (267 miljoen frank, tegen 197 miljoen), schoeisel (50 miljoen frank, tegen 35 miljoen), glas en glaswaren (112 miljoen frank, tegen 80 miljoen), waaronder vooral holglas, aluminium (156 miljoen frank, tegen 126 miljoen), electrische apparaten (1.155 miljoen frank, tegen 891 miljoen) en automobielen en motorfietsen. Buiten de steenkolen gaat het telkens om relatief hoogwaardige afgewerkte producten. Opmerkelijk is ook de stijging van de invoer van bepaalde textielartikelen (kunstzijde en wollen weefsels, technische artikelen, tricotagewaren en confectie), ofschoon de invoer van deze artikelen nog ver achterblijft op de uitvoer naar West-Duitsland. Ten slotte maakt een sector uitzondering : de invoer van scheikundige meststoffen liep terug van 284 miljoen frank in 1953 tot 171 miljoen in 1954.

De invoer uit Nederland, dat thans op de tweede plaats komt, steeg met slechts 2,7 %, terwijl het aandeel van de import uit Nederland in de totale geldwaarde van de invoer terugviel van 13,7 % in 1953 op 13,4 % in 1954. Deze globale evolutie dekt enkele belangrijke wijzigingen : in de landbouwsector, de verdubbeling van de invoer van fruit tot 113 miljoen frank, waartegenover een vrij sterke daling staat van de import van bepaalde zuivelproducten (waaronder voor 148 miljoen frank gecondenseerde melk, tegen 264 miljoen in 1953 en voor 591 miljoen frank boter, tegen 1.098 miljoen frank) en granen (rogge en haver). Dat de Nederlandse industrie globaal in Benelux aan belang wint, blijkt uit de toeneming van de invoer van scheikundige en farmaceutische producten (462 miljoen frank, tegen 363 miljoen in 1953), zeep en andere preparaten uit olie, pro-

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer per land van herkomst

LAND VAN HERKOMST (a)	Waarde (miljoenen franken)					Percentage van de totale invoerwaarde					Rangorde naar de waarde (e)	
	1936/ 1938	1949 (f)	1952	1953	1954	1936/ 1938	1949	1952	1953	1954	1936/ 1938	1954
1. Nederland	2.095	7.587	16.216	16.620	17.068	8,6	9,3	13,2	13,7	13,4	4	2
2. West-Duitsland	..	5.281	13.289	14.868	17.358	..	6,4	10,8	12,3	13,6	..	1
3. Frankrijk (b)	3.217	8.085	12.451	13.405	15.259	13,3	9,9	10,1	11,1	12,0	1	3
4. Verenigde Staten van Amerika	2.111	14.781	18.070	12.438	13.129	8,7	18,1	14,7	10,3	10,3	3	4
5. Groot-Brittannië	2.033	7.218	10.050	10.955	10.680	8,4	8,8	8,2	9,0	8,4	5	5
6. Belgisch-Kongo (c)	1.911	6.105	9.788	9.033	9.846	7,9	7,5	8,0	7,5	7,7	6	6
7. Zweden	436	2.949	3.879	3.881	3.779	1,8	3,6	3,2	3,2	3,0	12	7
8. Australië	836	2.659	2.847	3.646	3.097	3,5	3,3	2,3	3,0	2,4	8	8
9. Zwitserland	271	3.513	3.194	3.037	2.874	1,1	4,3	2,6	2,5	2,3	15	10
10. Canada	601	2.367	4.425	2.907	2.492	2,5	2,9	3,6	2,4	1,9	11	11
11. Argentinië	1.302	2.197	1.050	2.421	2.921	5,4	2,7	0,9	2,0	2,3	7	9
12. Koweit	—	—	2.121	2.032	1.901	—	—	1,7	1,7	1,5	..	12
13. Italië	164	1.293	1.687	1.844	1.897	0,7	1,6	1,4	1,5	1,5	22	13
14. Brazilië	336	1.918	1.542	1.473	1.242	1,4	2,3	1,3	1,2	1,0	14	16
15. Irak	62	91	884	1.142	996	0,2	0,1	0,7	0,9	0,8	..	20
16. Noorwegen	244	606	1.362	1.051	1.062	1,0	0,7	1,1	0,9	0,8	17	19
17. Denemarken	125	1.554	570	1.042	857	0,5	1,9	0,5	0,9	0,7	24	22
18. Mexico	176	467	700	917	771	0,7	0,6	0,6	0,8	0,6	19	23
18. Pakistan	..	363	707	866	896	..	0,4	0,6	0,7	0,7	..	21
20. Unie van Zuid-Afrika	168	677	729	846	1.550	0,7	0,8	0,6	0,7	1,2	21	14
21. U.S.S.R.	721	248	579	836	1.398	3,0	0,3	0,5	0,7	1,1	10	15
22. Nederlandse Antillen	101	584	1.166	817	474	0,4	0,7	0,9	0,7	0,4	26	..
23. Finland	270	803	1.018	816	1.071	1,1	1,0	0,8	0,7	0,8	16	18
24. India	..	781	966	779	594	..	1,0	0,8	0,6	0,5	..	..
25. Uruguay	53	338	374	766	138	—	0,4	0,3	0,6	0,1	..	..
26. Spanje	123	569	852	718	767	0,5	0,6	0,7	0,6	0,6	25	24
30. Libanon	..	—	22	511	1.237	..	..	—	0,4	1,0	..	17
Overige landen	6.867(d)	8.824	12.485	11.461	12.139	28,3	10,7	10,1	9,5	9,5	..	..
Totaal	**24.223**	**81.858**	**123.023**	**121.128**	**127.493**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**		

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de invoer uit dat land in 1953.
(b) Inclusief het Saargebied vanaf 1952.
(c) Zonder Ruanda-Urundi.
(d) Dit cijfer omvat het sedertdien in West- en Oost-Duitsland en het Saargebied gesplitste Duitsland en het in India en Pakistan uiteengevallen Brits-Indië.
(e) De rangschikking 1936/1938 rekent Duitsland als tweede en Brits-Indië als negende.
(f) Verbeterde gegevens.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949	1952	1953	1954	1954			
					1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Producten van het plantenrijk ..	**2.571** (a)	**3.879**	**2.261**	**2.080**	**400**	**524**	**708**	**448**
w. o. : fruit	521	354	368	396	62	171	91	72
graangewassen	1.860 (a)	3.138	1.735	1.105	207	181	459	258
zaden, enz.	150	319	103	488	109	140	140	99
Vetstoffen	586	**509**	**288**	**418**	**119**	**98**	**101**	**100**
Producten van de voedingsmiddelenindustrie	**816** (a)	**877**	**794**	**965**	**182**	**232**	**261**	**290**
w. o. : cacao en bereide cacao	84 (a)	113	52	145	16	47	48	34
groentenconserven ..	159	168	142	182	32	42	66	42
tabak	451 (a)	494	492	461	111	123	116	111
Minerale producten	**691**	**1.895**	**1.356**	**1.029**	**288**	**209**	**298**	**234**
w. o. : zout, zwavel, enz. ...	137	105	78	123	34	20	40	29
brandstoffen, enz. ...	535 (a)	1.657	1.167	827	245	180	226	176
Chemische producten	**876** (a)	**1.097**	**942**	**1.176**	**271**	**320**	**295**	**290**
w. o. : eigenlijke chemische producten	421	463	356	463	104	119	107	133
farmaceutische producten	90 (a)	181	237	320	80	97	86	57
looi-extracten	194 (a)	146	179	236	47	64	65	60
zeep, kaarsen, enz. ..	85	246	70	62	10	13	19	20
Huiden, leder, pelterijen, enz. ..	**164** (a)	**149**	**121**	**183**	**63**	**54**	**34**	**32**
Rubber en rubberwaren	**132**	**127**	**91**	**104**	**22**	**32**	**24**	**26**
Hout, kurk en werken hiervan ..	**271**	**413**	**84**	**76**	**11**	**26**	**16**	**23**
w. o. : hout en werken van hout	252	390	83	72	11	23	16	22
Papier en papierwaren	**127**	**223**	**108**	**170**	**42**	**38**	**44**	**46**
Grondstoffen	41	94	15	75	20	14	22	19
Papier en karton, papier- en kartonwaren	53	100	62	64	14	15	16	19
Boeken	32	29	31	31	8	9	6	8
Textielstoffen en textielwaren ...	**2.073** (a)	**2.825**	**1.171**	**1.353**	**348**	**474**	**194**	**337**
w. o. : kunstzijde, enz.	117 (a)	107	112	137	38	41	28	30
katoen	1.648	2.630	924	1.086	281	395	142	268
tricotagegoederen ...	139	10	12	9	2	3	2	2
kledingstukken, linnen, enz.	60 (a)	33	49	54	14	17	8	15
Edelstenen	**217**	**200**	**209**	**114**	**35**	**22**	**32**	**25**
Metalen en werken uit metaal ..	**772** (a)	**977**	**809**	**1.015**	**237**	**294**	**240**	**244**
w. o. : ijzer, staal, enz.	504 (a)	644	512	612	118	195	148	151
lood	179 (a)	286	211	236	70	52	62	52
Machines, electrisch materieel ..	**2.786** (a)	**2.411**	**2.066**	**2.248**	**456**	**614**	**684**	**494**
Machines en toestellen	2.043 (a)	1.890	1.556	1.720	341	446	564	369
Electrisch materieel	743 (a)	521	510	528	115	168	120	125
Vervoermaterieel	**1.785**	**1.887**	**1.572**	**1.598**	**468**	**572**	**324**	**234**
w. o. : autovoertuigen, rijwielen, enz.	1.621	1.789	1.273	1.476	436	537	297	206
vliegtuigen, schepen .	144	94	287	101	23	30	21	27
Wetenschappelijke instrumenten en toestellen	**159** (a)	**187**	**195**	**217**	**48**	**57**	**47**	**65**
w. o. : optische toestellen, enz.	131	129	116	116	28	32	25	31
Totaal	**14.026** (a)	**17.656**	**12.067**	**12.746**	**2.990**	**3.566**	**3.302**	**2.888**
Andere waren	755 (a)	414	371	383	88	87	97	111
Algemeen totaal	**14.781** (a)	**18.070**	**12.438**	**13.129**	**3.078**	**3.653**	**3.399**	**2.999**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Verbeterde cijfers.

ducten van de mechanische en electromechanische industrie. Daartegenover staat de afneming van de invoer van meststoffen (12 miljoen frank, tegen 53 miljoen), houtwaren en schoeisel.

De import uit de Verenigde Staten steeg met 5,6 % en bleef aldus, net als in 1953, 10,3 % van het totaal innemen. De verbetering van de conjunctuur in België en de daarmee samengaande toeneming van de invoer van grondstoffen tijdens de tweede helft van het jaar, had niet, zoals in 1950 en 1951, tot gevolg dat de invoer uit de Verenigde Staten en uit de dollarzone sterk de hoogte inging, doordat de landen van de E. B. U., hieronder vooral de Afrikaanse en Aziatische gebieden, voldoende grondstoffen konden leveren. Een vrij sterke toeneming, vergeleken met de cijfers over 1953, dient nochtans vermeld voor de invoer van vetstoffen, cacao en bereide cacao, chemische en farmaceutische producten, huiden, leder, pelterijen, enz., grondstoffen voor de papierindustrie, katoen, ofschoon hier het niveau van 1951 of 1952 op verre na niet benaderd werd, machines en toestellen en automobielen. Daartegenover staat evenwel de niet onbelangrijke teruggang van de invoer van granen, steenkolen en edelstenen.

Frankrijk en Groot-Brittannië behielden hun respectieve derde en vijfde plaats, ofschoon de invoer uit Frankrijk met 13,8 % toenam tot 12,0 % van het totaal en de invoer uit Groot-Brittannië met 1,6 % terugliep tot 8,4 % van het totaal. Buiten de invoer van traditionele Franse artikelen is vooral de invoer van graan en meel uit Frankrijk opgelopen tot een vrij belangrijke hoeveelheid.

Tot de landen welke als leverancier van de B. L. E. U. in belang toenamen, behoren verder de Unie van Zuid-Afrika (hoge aankopen van ruwe diamant en koper), de Unie der Socialistische Sovjet-Republieken (belangrijke aankoop van graan en gietijzer), Finland (grotere import van hout en grondstoffen voor de papierfabricage) en Libanon (aardolie in transit). Terzelfder tijd liep de invoer uit Brazilië (minder koffie, voor de helft gecompenseerd door aankoop van katoen), Irak (aardolie), Denemarken (graan), Mexico en vooral Uruguay sterk terug. De evolutie van de invoer uit deze landen is evenwel aan plotse bewegingen onderhevig.

§ 2. — LANDEN VAN BESTEMMING

Nederland is ook in 1954 de belangrijkste afnemer van de B. L. E. U. gebleven. De stijgende tendens bleef aanhouden, zodanig dat de waarde van de export naar dit land, over geheel het jaar 1954 genomen, klom tot 21,0 %, tegen 17,8 % over 1953 en 15,4 % over 1952. De ontwikkeling tot een nieuwe hausse van de economische conjunctuur in beide landen is hieraan zeker niet vreemd, doch het feit dat de uitvoer van voedingsmiddelen en dranken relatief sterker toenam dan de uitvoer van grondstoffen en fabrikaten, wijst er op dat de vastgestelde evolutie geen zuiver conjunctureel verschijnsel kan zijn.

Hierna volgt een overzicht van de rubrieken waarbinnen een sterke toeneming geboekt werd. In de landbouwsector, de uitvoer van allerlei groenten, koeien en rundvlees; in de sector voedingsmiddelennijverheid, die van suiker (69 miljoen frank, tegen 2 miljoen frank in 1953), cacao (37 miljoen frank, tegen 22 miljoen)

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Uitvoer per land van bestemming

LAND VAN BESTEMMING (a)	Waarde (miljoenen franken)					Percentage van de totale uitvoerwaarde					Rangorde naar de waarde	
	1936/1938	1949 (f)	1952	1953	1954	1936/1938	1949	1952	1953	1954	1936/1938 (e)	1954
1. Nederland	2.596	11.727	18.745	20.121	24.174	11,6	14,6	15,4	17,8	21,0	3	1
2. Verenigde Staten	1.641	4.188	9.213	11.544	9.275	7,4	5,2	7,5	10,2	8,1	5	4
3. West-Duitsland	..	8.381	11.719	10.513	11.116	..	10,5	9,6	9,3	9,7	..	2
4. Frankrijk (b)	3.749	5.939	9.096	9.062	11.109	16,8	7,4	7,5	8,0	9,6	1	3
5. Groot-Brittannië	3.105	7.494	13.588	8.785	7.252	13,9	9,4	11,2	7,8	6,3	2	5
6. Belgisch-Kongo (c)	344	3.422	7.065	6.447	6.110	1,5	4,3	5,8	5,7	5,3	11	6
7. Zweden	571	3.167	4.919	3.909	4.167	2,6	4,0	4,0	3,5	3,6	7	7
8. Italië	269	2.518	3.413	3.713	3.198	1,2	3,2	2,8	3,3	2,8	14	9
9. Zwitserland	566	2.861	3.841	3.012	3.235	2,5	3,6	3,2	2,7	2,8	8	8
10. Denemarken	132	1.866	2.405	2.470	2.668	0,6	2,3	2,0	2,2	2,3	..	10
11. Noorwegen	286	2.391	2.612	2.014	1.832	1,3	3,0	2,1	1,8	1,6	12	11
12. Portugal	180	864	1.821	1.771	1.235	0,8	1,1	1,5	1,6	1,1	23	12
13. Canada	213	925	1.560	1.537	1.204	1,0	1,2	1,3	1,4	1,0	19	16
14. Unie van Zuid-Afrika	253	1.114	1.019	1.296	1.219	1,1	1,4	0,8	1,2	1,1	17	14
15. Turkije	39	221	1.587	1.172	630	0,2	0,3	1,3	1,0	0,5	..	28
16. India	..	1.181	945	1.021	1.228	..	1,5	0,8	0,9	1,1	..	13
17. Japan	200	77	351	918	726	0,9	—	0,3	0,8	0,6	21	26
18. Indonesië	178	700	1.036	912	647	0,8	0,9	0,8	0,8	0,6	24	27
19. Polen	283	544	680	867	748	1,3	0,7	0,6	0,8	0,6	13	24
20. U.S.S.R.	397	1.313	742	827	1.216	1,8	1,6	0,6	0,7	1,1	9	15
21. Venezuela	38	534	629	778	983	—	0,7	0,5	0,7	0,9	..	20
22. Oostenrijk	69	740	985	771	774	0,3	0,9	0,8	0,7	0,7	..	19
23. Griekenland	50	809	897	704	766	0,2	1,0	0,7	0,6	0,7	..	23
24. Finland	223	825	1.030	683	925	1,0	1,0	0,8	0,6	0,8	18	21
25. Colombia	38	260	642	676	869	—	0,3	0,5	0,6	0,8	..	22
26. Spanje	210	505	871	669	747	0,9	0,6	0,7	0,6	0,6	20	25
27. Australië	108	449	1.144	616	1.142	0,5	0,6	0,9	0,5	1,0	..	17
28. Argentinië	743	2.145	1.208	248	1.008	3,3	2,7	1,0	0,2	0,9	6	18
Overige landen	8.426(d)	12.932	18.787	15.910	14.971	37,8	16,1	15,3	14,1	13,0	..	..
Totaal	**22.311**	**80.092**	**122.550**	**112.966**	**115.174**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**		

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Gerangschikt naar het bedrag van de uitvoer in 1953.
(b) Inclusief het Saargebied vanaf 1952.
(c) Zonder Ruanda-Urundi.
(d) Dit cijfer omvat de uitvoer naar het sedertdien in West- en Oost-Duitsland en het Saargebied gesplitste Duitsland en het in India en Pakistan uiteengevallen Brits-Indië.
(e) De rangschikking 1936/1938 rekent Duitsland als vierde afnemer en Brits-Indië als tiende.
(f) Verbeterde gegevens.

en verduurzaamde groenten (53 miljoen frank, tegen 26 miljoen in 1953). De uitvoer van steenkolen steeg van 656 miljoen frank in 1953 tot 1.315 miljoen frank, de uitvoer van scheikundige en farmaceutische producten van 351 miljoen frank tot 519 miljoen frank, de export van rubber en rubberwaren van 212 miljoen tot 288 miljoen frank, terwijl de afzet van papier- en kartonwaren opliep van 390 miljoen tot 482 miljoen frank. Ook de afzet van bepaalde textielproducten als weefsels in kunstzijde en tricotagewaren ging geredelijker.

De Duitse Bondsrepubliek wordt tweede in plaats van de Verenigde Staten met 9,7 % van de globale uitvoer. De uitvoer uit de B. L. E. U. naar dit land bleef tijdens de eerste helft van het jaar nagenoeg op hetzelfde peil als bij het einde van 1953, om dan sterk toe te nemen, blijkbaar op conjuncturele grondslag. Dit blijkt evenwel niet uit de wijzigingen welke zich hebben voorgedaan in de jaarcijfers, doch wel in de evolutie van enkele maandcijfers. De jaarcijfers voor de uitvoer van groenten en fruit, fuel oil (242 miljoen frank, tegen 149 miljoen frank in 1953), scheikundige meststoffen (vooral fosfaatslakken), hout en houtwaren (119 miljoen frank, tegen 61 miljoen), zink (368 miljoen frank, tegen 178 miljoen) en vervoermaterieel (195 miljoen frank, tegen 97 miljoen) gingen vrij sterk de hoogte in, terwijl de uitvoer van huiden en leder daalde en die van bepaalde vetstoffen en voedingswaren sterk terugliep of praktisch wegviel (bijvoorbeeld, 12 miljoen frank suiker, tegen 244 miljoen frank in 1953).

De terugkeer van Frankrijk tot een grotere maat van vrijhandel heeft toegelaten de uitvoer naar dit land met 22,6 % op te voeren tot 9,6 % van het totaal, zodat dit land op de derde plaats komt in 1954. De uitvoer naar dit land stijgt trouwens sedert twee jaar, ofschoon zich zeer grote schommelingen voordoen in de maandcijfers. Tot de groepen welke hun afzet naar Frankrijk het sterkst zagen toenemen behoren het vlees, de rubberindustrie, de boekhandel, de textielnijverheid (zijde), de glasnijverheid, de ijzer- en staalnijverheid en de industrie der non-ferro metalen (zink en tin), terwijl de verkoop van schoeisel, spoorwegmaterieel, automobielen, koffie en suiker sterk inkromp.

De uitvoer naar de Verenigde Staten van Amerika liep sedert 1953 met 19,7 % terug tot 8,1 % van het totaal, ofschoon zich in 1954 een duidelijk stijgende tendentie aftekende, na de sterke teruggang van de laatste maanden van 1953. De uitvoer van metalen en metaalwaren, van textiel, behalve linnen, van scheikundige producten en vooral van meststoffen liep terug, terwijl de uitvoer van vetstoffen zelfs praktisch wegviel. Daarentegen steeg de afzet van diamant en van machines en electrisch materieel.

Het Verenigd Koninkrijk en Belgisch-Kongo behielden hun respectieve plaatsen, doch de jaarcijfers van de uitvoer naar beide landen lagen lager dan in 1953. De uitvoer naar Groot-Brittannië volgde nochtans van mei af een stijgende lijn, na een sterke daling tijdens de voorgaande jaren, terwijl de uitvoer naar Belgisch-Kongo zijn dalende tendens voortzette.

De daling van de uitvoer naar Italië, vergeleken met 1953, ligt uitsluitend aan de teruggang van de afzet van steenkolen, gewassen wol, kamwol en kaardwol, ijzeren en stalen staven, walsproducten en koper, welke bijna twee derde uitmaakt van de Belgische uitvoer naar dit land. De uitvoer van andere producten, hoofdzakelijk halfafgewerkte en afgewerkte producten, nam integendeel toe.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1949	1952	1953	1954	1954			
					1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
Metalen en werken van metaal .	**1.723**	**4.484**	**5.583**	**3.357**	**792**	**878**	**781**	**906**
w. o. : ijzer, gietijzer, staal .	727	2.709	3.736	1.952	409	476	546	521
tin	777	1.079	930	789	222	196	100	271
zink	22(a)	101	191	74	2	2	32	38
zeldzame metalen ...	—	529	469	359	124	154	47	34
Edelstenen (diamant)	**991**	**1.268**	**1.459**	**2.251**	**335**	**551**	**601**	**764**
Textielwaren	**922**(a)	**1.456**	**1.886**	**1.666**	**356**	**411**	**384**	**515**
w. o. : kunstzijde	40	162	278	197	17	17	58	105
wol, enz.	330(a)	457	642	583	128	159	128	168
katoen, enz.	149	191	272	195	61	39	39	56
vlas, enz.	262	501	525	522	110	134	127	151
kledingstukken, linnen, enz.	103(a)	98	90	82	17	23	20	22
Chemische producten en aanverwante producten	**177**	**518**	**806**	**463**	**142**	**100**	**110**	**111**
w. o. : eigenlijke chemische producten	83	155	203	170	53	29	41	47
meststoffen	64	223	363	77	40	14	13	10
fotografische producten, enz.	15	88	165	152	33	41	38	40
Minerale stoffen	**65**	**203**	**157**	**129**	**9**	**44**	**42**	**34**
w. o. : teeroliën, enz.	56	169	98	61	5	30	20	6
Vetstoffen, enz.	**5**	**194**	**143**	**4**	**1**	**2**	—	**1**
Papier, boeken, enz.	**16**	**33**	**38**	**34**	**9**	**9**	**9**	**7**
w. o. : papier en papierwaren	1	7	7	2	—	1	—	1
boeken, enz.....	15	26	31	32	9	8	9	6
Machines, electrisch materieel ..	**22**	**264**	**271**	**310**	**54**	**115**	**111**	**30**
w. o. : machines en toestellen	6	200	233	261	40	102	99	20
electrisch materieel.	16	64	38	49	14	13	12	10
Vervoermaterieel	**3**	**52**	**11**	**15**	**1**	**4**	**4**	**6**
Wapens en munitie	**61**	**181**	**256**	**206**	**47**	**66**	**31**	**62**
Pelterijen	**40**	**72**	**93**	**72**	**18**	**16**	**18**	**20**
Glas en glaswaren	**44**	**235**	**557**	**466**	**113**	**120**	**105**	**128**
Totaal	**4.069**(a)	**8.960**	**11.260**	**8.973**	**1.877**	**2.316**	**2.196**	**2.584**
Andere waren	119(a)	253	284	302	82	73	47	100
Totaal uitvoer	**4.188**(a)	**9.213**	**11.544**	**9.275**	**1.959**	**2.389**	**2.243**	**2.684**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Verbeterde gegevens.

De teruggang van de uitvoer naar Portugal is een gevolg van het feit dat de uitvoer van de scheepsbouw in 1954 niet meer zo hoog is opgelopen als in 1952 en 1953 (762 miljoen frank in 1952, 703 miljoen in 1953 en 257 miljoen in 1954).

Om reden van de moeilijkheden, eigen aan de handelsbetrekkingen met dit land, liep de uitvoer naar Turkije zeer sterk terug. Daarentegen is de uitvoer naar Argentinië, naar Australië en naar de U. S. S. R. in 1954 sterk opgelopen.

Afdeling V. — HANDELSBALANS

Het deficit op de handelsbalans is in 1954 opgelopen tot 12.319 miljoen frank of 9,7 % van de invoer, tegen 6,7 % in 1953, 0,4 % in 1952 en een overschot van 4,2 % in 1951. Deze evolutie betekent de geleidelijke terugkeer tot de traditionele toestand, na de speculatieve boom van 1951 en de er op volgende bewapeningsconjunctuur. Voordien vertoonde de handelsbalans van de B. L. E. U. praktisch altijd een matig tekort, evenals die van de meeste landen met gelijkaardige structuur.

Nochtans is de toeneming van het tekort in 1954 voorzeker niet te beschouwen als een loutere terugkeer tot een zgn. normale toestand : het overslaan van de nieuwe conjuncturele expansie tot het Belgische en Luxemburgse bedrijfsleven had, zoals telkens in dergelijke omstandigheden, een stijging van de importbehoeften tot gevolg, welke enkele maanden op de stijging van de export vooruitliep. Tijdens deze fase neemt het handelstekort snel toe, om later terug opgeslorpt te worden, zoals bij het einde van het jaar gebeurd is.

De partiële balansen tegenover de verschillende muntzones evolueerden elk op een verschillende manier, welke afwijkt van de globale evolutie. Het deficit tegenover de *dollarzone*, dat in 1953 globaal tot 2.269 miljoen frank gedaald was, meer ingevolge de daling van de invoer uit dit muntgebied dan door de toeneming van de uitvoer, was in 1954 met 5.466 miljoen frank meer dan dubbel zo hoog, zonder daardoor het niveau van 1952 ook maar te benaderen. De dominerende factor in deze evolutie is de handel met de Verenigde Staten, waarbij het tekort, dat in 1953 miniem was, opnieuw vrij hoog is geworden, ingevolge de stijging van de invoer en de gelijktijdige daling van de uitvoer. Tegenover Canada daalden én in- en uitvoer, én het saldo, terwijl de verruiming van onze handelsbetrekkingen met de tot het dollargebied behorende landen van Zuid- en Centraal-Amerika tevens een stijging van het tekort meebracht. Conjuncturele invloeden zijn zeker aan deze evolutie niet vreemd geweest, maar toch kan de sterke inkrimping van het tekort in 1953 als uitzonderlijk beschouwd worden.

Met het inzetten van de conjuncturele expansie slonk ook het deficit van de B. L. E. U. tegenover de *E. B. U.-zone* en sloeg zelfs om in een exportoverschot, dat in november en december 500 miljoen frank overtrof. Voor geheel het jaar is het deficit dan ook geslonken tot 2.751 miljoen frank, tegen 4.946 miljoen frank in 1953 en een overschot in 1952 en 1951. Ook vóór de oorlog sloot de handelsbalans tegenover de landen welke nadien tot de E. B. U. zijn toegetreden, doorgaans met een batig saldo.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1953 en 1954 (a)

(miljoenen franken)

MUNTZONE	1953			1954		
	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo	Saldo (c. i. f.)	Invoer (f. o. b.)	Uitvoer Saldo
I. *Dollarzone*	**19.252**	**16.983**	**— 2.269**	**19.959**	**14.493**	**— 5.466**
1. Verenigde Staten van Amerika	12.438	11.544	— 894	13.129	9.275	— 3.854
2. Canada	2.907	1.537	— 1.370	2.492	1.204	— 1.288
3. Republieken van Latijns Amerika (b)	3.177	2.374	— 803	3.580	2.568	— 1.012
4. Andere landen (c)	730	1.528	+ 798	758	1.446	+ 688
II. *E. B. U.-zone* (d) ...	**82.198**	**77.252**	**— 4.946**	**85.544**	**82.793**	**— 2.751**
III. *Derde-landen van de sterlingzone* (e)	**1.639**	**2.978**	**+ 1.339**	**2.634**	**2.348**	**— 286**
IV. *Spanje en overzeese gebiedsdelen*	**742**	**776**	**+ 34**	**802**	**908**	**+ 106**
V. *Oost-Europa* (f)	**2.928**	**4.534**	**+ 1.606**	**3.685**	**4.607**	**+ 922**
VI. *Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi*	**9.056**	**6.607**	**— 2.449**	**9.871**	**6.284**	**— 3.587**
VII. *Andere republieken van Latijns-Amerika.*	**5.277**	**1.858**	**— 3.419**	**4.936**	**3.003**	**— 1.933**
1. Argentinië	2.421	248	— 2.173	2.921	1.008	— 1.913
2. Brazilië	1.473	435	— 1.038	1.242	353	— 889
3. Andere landen (g).	1.383	1.175	— 208	773	1.642	+ 869
VIII. *Diverse zones* (h)	**36**	**1.978**	**+ 1.942**	**62**	**738**	**+ 676**
Algemeen totaal	**121.128**	**112.966**	**— 8.162**	**127.493**	**115.174**	**— 12.319**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

(a) Opdat de cijfers vergelijkbaar zouden wezen, werden de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1953.
(b) Exclusief de landen van zone VII.
(c) Japan, Korea, Formosa, Philippijnen, Porto-Rico, Hawaï, enz.
(d) Voor nadere gegevens, zie tabellen op blz. 352, 354 en 355.
(e) Saoedi-Arabië, Egypte, Anglo-Egyptisch Soedan, Syrië, Iran, enz.
(f) Inclusief Tsjechoslowakije en Oost-Duitsland.
(g) Chili, Columbia, Bolivia, Uruguay.
(h) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen en de bezettingslegers in Duitsland.

Belgisch-Luxemburgse Economische Unie

Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie

(miljoenen franken)

MUNTZONE	1953			1954		
	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo	Invoer (c. i. f.)	Uitvoer (f. o. b.)	Saldo
1. *Sterlingzone*	**23.301**	**15.465**	— **7.836**	**21.799**	**15.526**	— **6.273**
w. o. : Verenigd Koninkrijk	10.955	8.785	— 2.170	10.680	7.252	— 3.428
Unie van Zuid-Afrika	846	1.296	+ 450	1.550	1.219	— 331
Pakistan	866	487	— 379	896	409	— 487
India	779	1.021	+ 242	594	1.228	+ 634
Australië	3.646	616	— 3.030	3.097	1.142	— 1.955
2. *Franse muntzone*	**14.042**	**10.326**	— **3.716**	**16.187**	**12.475**	— **3.712**
w. o. : Frankrijk	13.405	9.062	— 4.343	15.259	11.109	— 4.150
3. *Nederlandse muntzone* .	**17.773**	**21.101**	+ **3.328**	**18.114**	**24.893**	+ **6.779**
w. o. : Nederland	16.620	20.121	+ 3.501	17.068	24.174	+ 7.106
Indonesië	336	912	+ 576	571	647	+ 76
4. *Denemarken*	**1.042**	**2.470**	+ **1.428**	**857**	**2.668**	+ **1.811**
5. *Noorwegen*	**1.051**	**2.014**	+ **963**	**1.062**	**1.832**	+ **770**
6. *Zweden*	**3.881**	**3.909**	+ **28**	**3.778**	**4.167**	+ **388**
7. *Italië* (+ *Triëst*)	**1.845**	**3.721**	+ **1.876**	**1.897**	**3.205**	+ **1.308**
8. *Griekenland*	**39**	**704**	+ **665**	**66**	**766**	+ **700**
9. *Portugal en overzeese gebiedsdelen*	**644**	**2.074**	+ **1.430**	**755**	**1.516**	+ **761**
10. *Zwitserland*	**3.037**	**3.012**	— **25**	**2.874**	**3.235**	+ **361**
11. *West-Duitsland*	**14.868**	**10.513**	— **4.355**	**17.358**	**11.116**	— **6.242**
12. *Oostenrijk*	**471**	**771**	+ **300**	**618**	**774**	+ **156**
13. *Turkije*	**204**	**1.172**	+ **968**	**178**	**620**	+ **442**
Totaal E. B. U.	**82.198**	**77.252**	— **4.946**	**85.544**	**82.793**	— **2.751**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

Handel en saldo van de handelsbalansen der B.L.E.U. met de E.B.U. en de dollarzone

(miljoenen franken)

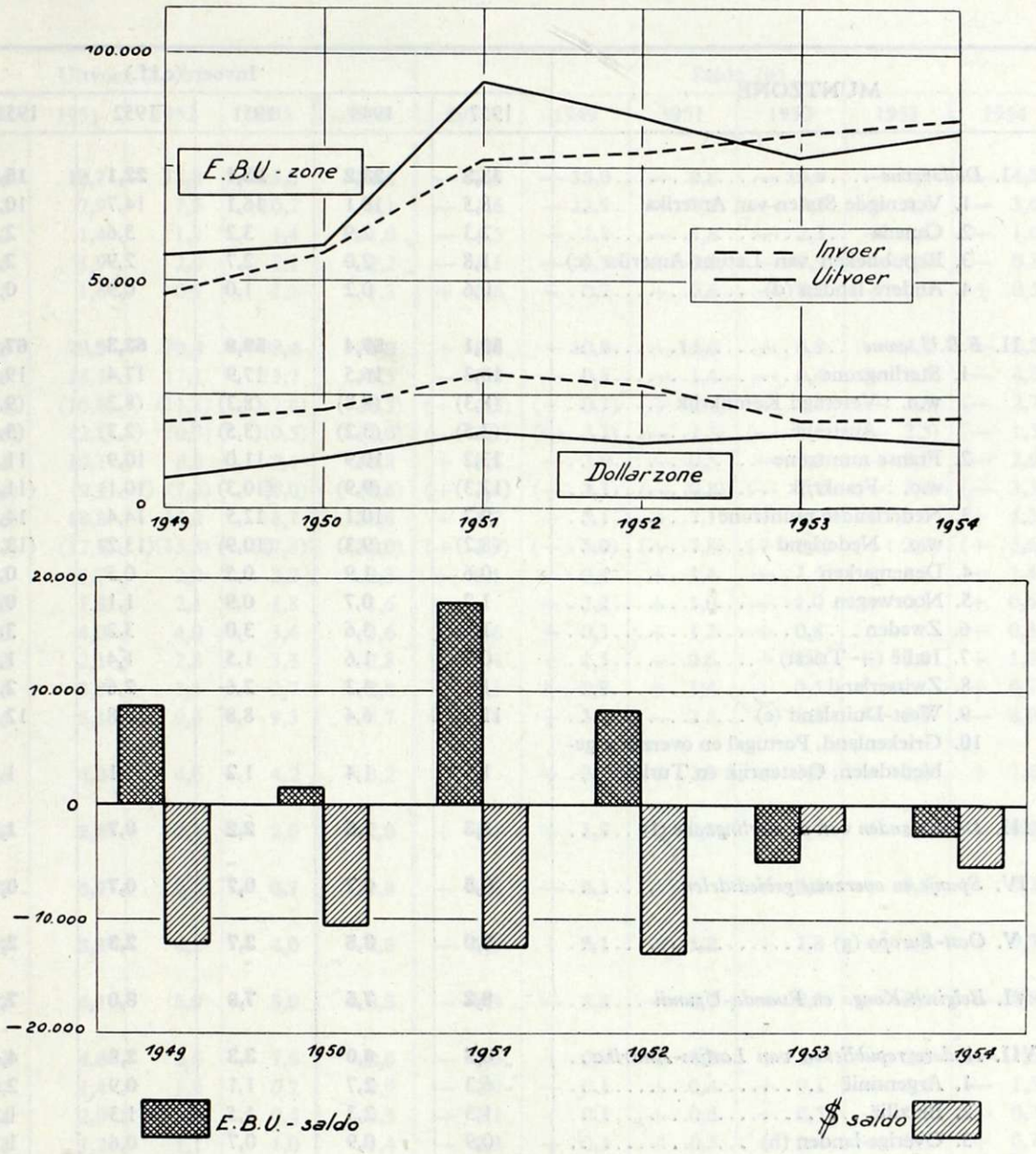

Bron : Ministerie van Economische Zaken, Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

De vrees werd geuit dat zich in 1954 dezelfde toestand zou ontwikkelen als in 1951 en 1952 : een steeds groeiend cumulatief exportoverschot tegenover de E. B. U. met daardoor een steeds moeilijker te financieren volume krediet aan deze instelling. In 1954 verschilde de toestand evenwel sterk van die welke voordien de bekende moeilijkheden had opgeleverd. Globaal nemen de landen, behorend tot de E. B. U., steeds ongeveer 70 % van de uitvoer af, doch de invoer van de B. L. E. U. werd in 1954 ten belope van 67,1 % van zijn geldwaarde over de E. B. U. verrekend, tegen iets minder dan 60 % in 1951 en in 1937. Terwijl van een heroriëntering van de uitvoer niet veel in huis gekomen is, heeft de nieuwe

Invoer, uitvoer en handelsbalans per muntzone

(Percentage van

MUNTZONE	Invoer (c.i.f.)					
	1937	1949	1951	1952	1953	1954
I. *Dollarzone*	**13,2**	**23,2**	**23,1**	**22,1**	**15,9**	**15,7**
1. Verenigde Staten van Amerika	8,5	18,1	16,1	14,7	10,3	10,3
2. Canada	2,3	2,9	3,2	3,6	2,4	2,0
3. Republieken van Latijns-Amerika (c)	1,8	2,0	2,7	2,9	2,6	2,8
4. Andere landen (d)	0,6	0,2	1,0	0,9	0,6	0,6
II. *E.B.U.-zone*	**59,1**	**57,4**	**59,9**	**63,3**	**67,9**	**67,1**
1. Sterlingzone	18,3	16,5	17,9	17,4	19,2	17,1
w.o. : Verenigd Koninkrijk	(8,3)	(8,8)	(8,3)	(8,2	(9,0)	(8,4)
Australië	(3,5)	(3,2)	(3,5)	(2,3)	(3,0)	(2,4)
2. Franse muntzone	13,2	10,9	11,0	10,9	11,6	12,7
w.o. : Frankrijk	(12,3)	(9,9)	(10,3)	(10,1)	(11,0)	(12,0)
3. Nederlandse muntzone	9,2	10,1	12,5	14,4	14,7	14,2
w.o. : Nederland	(8,2)	(9,3)	(10,9)	(13,2)	(13,7)	(13,4)
4. Denemarken	0,6	1,9	0,5	0,5	0,9	0,7
5. Noorwegen	1,2	0,7	0,9	1,1	0,9	0,8
6. Zweden	1,8	3,6	3,0	3,2	3,2	3,0
7. Italië (+ Triëst)	0,7	1,6	1,5	1,4	1,5	1,5
8. Zwitserland	1,1	4,3	2,6	2,6	2,5	2,2
9. West-Duitsland (e)	11,4	6,4	8,8	10,8	12,3	13,6
10. Griekenland, Portugal en overzeese gebiedsdelen, Oostenrijk en Turkije	1,6 :	1,4	1,2	1,1	1,1	1,3
III. *Derde-landen van de sterlingzone* (f)	**1,3**	**1,5**	**2,2**	**0,7**	**1,3**	**2,1**
IV. *Spanje en overzeese gebiedsdelen*	**0,5**	**0,7**	**0,7**	**0,7**	**0,6**	**0,6**
V. *Oost-Europa* (g)	**9,0**	**3,5**	**2,7**	**2,3**	**2,4**	**2,9**
VI. *Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi*	**8,2**	**7,5**	**7,9**	**8,0**	**7,5**	**7,7**
VII. *Andere republieken van Latijns-Amerika*	**8,5**	**6,0**	**3,3**	**2,8**	**4,4**	**3,9**
1. Argentinië	6,3	2,7	1,1	0,9	2,0	2,3
2. Brazilië	1,3	2,3	1,5	1,3	1,2	1,0
3. Overige landen (h)	0,9	0,9	0,7	0,6	1,2	0,6
VIII. *Diverse zones* (i)	**0,2**	**0,2**	**0,1**	**0,1**	—	—
Algemeen totaal	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

(a) Opdat de vergelijking zou opgaan, zijn de landen gegroepeerd op grond van de verdeling in muntzones einde 1954.
(b) Percentage van de totale invoer.
(c) Exclusief de landen van zone VII.
(d) Japan, Korea, Philippijnen, Porto-Rico, Hawaï, enz.
(e) Inclusief Oost-Duitsland in 1937.
(f) Saoedi-Arabië, Egypte, Anglo-Egyptisch Soedan, Syrië, Iran, Libanon, Ethiopië, enz.
(g) Inclusief Tsjechoslowakije en, behalve in 1937, Oost-Duitsland.
(h) Chili, Columbia, Bolivia, Uruguay.
(i) Inclusief het scheepsproviand der vreemde schepen en de bezettingslegers in Duitsland.
(j) Verbeterd cijfer.

Economische Unie

in 1937, 1949, 1951, 1952, 1953 en 1954 (a)
het totaal)

Uitvoer (f.o.b.)						Saldo (b)					
1937	1949	1951	1952	1953	1954	1937	1949	1951	1952	1953	1954
10,5	**8,4**	**12,7**	**11,6**	**15,0**	**12,6**	**— 3,6**	**— 15,0**	**— 9,8**	**— 10,6**	**— 1,9**	**— 4,3**
7,5	5,2	7,9	7,5	10,2	8,1	— 1,6	— 12,9	— 7,8	— 7,2	— 0,8	— 3,0
1,0	1,2	1,4	1,3	1,4	1,0	— 1,5	— 1,8	— 1,8	— 2,3	— 1,1	— 1,0
0,7	1,5	1,9	2,0	2,1	2,2	— 1,1	— 0,5	— 0,8	— 0,9	— 0,7	— 0,8
1,3	0,5	1,6	0,7	1,3	1,3	+ 0,6	+ 0,2	+ 0,6	— 0,2	+ 0,7	+ 0,5
70,4	**69,8**	**70,9**	**70,4**	**68,4**	**71,9**	**+ 5,3**	**+ 10,8**	**+ 14,0**	**+ 6,8**	**— 4,1**	**— 2,2**
19,2	15,9	18,5	17,1	13,7	13,5	— 0,8	— 0,8	+ 1,4	— 0,4	— 6,5	— 4,9
(13,7)(j)	(9,4)	(10,0)	(11,1)	(7,8)	(6,3)	(+ 4,3)	(+ 0,3)	(+ 2,1)	(+ 2,9)	(— 1,8)	(— 2,7)
(0,5)	(0,6)	(2,1)	(0,9)	(0,5)	(1,0)	(— 3,1)	(— 2,3)	(— 1,3)	(— 1,4)	(— 2,5)	(— 1,5)
18,6	8,1	10,1	8,8	9,1	10,8	+ 3,8	— 3,0	— 0,5	— 2,1	— 3,0	— 2,9
(17,2)	(7,4)	(9,2)	(7,4)	(8,0)	(9,6)	(+ 3,4)	(— 2,3)	(— 0,8)	(— 2,7)	(— 3,6)	(— 3,3)
12,0	15,6	18,8	16,2	18,7	21,6	+ 1,7	+ 5,1	+ 7,1	+ 1,7	+ 2,7	+ 5,3
(11,0)	(14,7)	(17,9)	(15,3)	(17,8)	(21,0)	(+ 1,9)	(+ 5,0)	(+ 7,8)	(+ 2,1)	(+ 2,9)	(+ 5,6)
0,5	2,3	1,7	2,0	2,2	2,3	— 0,1	+ 0,4	+ 1,4	+ 1,5	+ 1,2	+ 1,4
1,3	3,0	1,8	2,1	1,8	1,6	—	+ 2,2	+ 1,0	+ 1,0	+ 0,8	+ 0,6
2,6	4,0	4,0	4,0	3,4	3,6	+ 0,6	+ 0,3	+ 1,2	+ 0,8	—	+ 0,3
1,2	3,2	2,1	2,8	3,3	2,8	+ 0,4	+ 1,5	+ 0,6	+ 1,4	+ 1,5	+ 1,0
2,4	3,6	3,8	3,1	2,7	2,8	+ 1,1	— 0,8	+ 1,4	+ 0,5	—	+ 0,3
10,9	10,5	6,1	9,6	9,3	9,7	— 1,4	+ 3,8	— 2,5	— 1,3	— 3,6	— 4,9
1,7	3,6	4,0	4,6	4,2	3,2	—	+ 2,1	+ 2,9	+ 3,5	+ 2,8	+ 1,6
3,3	**3,2**	**2,6**	**2,4**	**2,6**	**2,0**	**+ 1,7**	**+ 1,5**	**+ 0,5**	**+ 1,7**	**+ 1,1**	**— 0,2**
1,1	**0,7**	**0,7**	**0,8**	**0,7**	**0,8**	**+ 0,6**	**— 0,1**	**—**	**+ 0,1**	**+ 0,1**	**+ 0,1**
6,6	**6,7**	**3,8**	**4,1**	**4,0**	**4,0**	**— 3,0**	**+ 3,1**	**+ 1,2**	**+ 1,8**	**+ 1,3**	**+ 0,7**
1,6	**4,3**	**4,1**	**5,9**	**5,9**	**5,5**	**— 6,8**	**— 3,2**	**— 3,7**	**— 2,1**	**— 2,0**	**— 2,8**
5,7	**6,4**	**4,6**	**3,8**	**1,6**	**2,6**	**— 3,3**	**+ 0,3**	**+ 1,5**	**+ 1,0**	**— 2,8**	**— 1,5**
3,7	2,7	1,4	1,0	0,2	0,9	— 2,9	— 0,1	+ 0,4	+ 0,1	— 1,8	— 1,5
1,3	2,4	2,0	1,7	0,4	0,3	— 0,1	+ 0,1	+ 0,6	+ 0,5	— 0,8	— 0,7
0,7	1,3	1,2	1,1	1,0	1,4	— 0,3	+ 0,3	+ 0,5	+ 0,4	— 0,2	+ 0,7
0,8	**0,7**	**0,6**	**1,1**	**1,8**	**0,6**	**+ 0,6**	**+ 0,4**	**+ 0,5**	**+ 1,0**	**+ 1,6**	**+ 0,5**
100,0	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**— 8,5**	**— 2,4**	**+ 4,2**	**— 0,4**	**— 6,7**	**— 9,7**

Bronnen : Ministerie van Economische Zaken, Nationaal Instituut voor de Statistiek en Algemene Directie voor Studiën en Documentatie.

geografische structuur van de invoer de toestand gewijzigd. Zolang de convertibiliteit geen werkelijkheid wordt is de hoger vermelde verschuiving, welke reeds twee achtereenvolgende jaren standhoudt, een verheugend verschijnsel en bovendien een uitvloeisel van de voortschrijdende Europese integratie.

Tegenover de niet tot de E. B. U. behorende landen van het sterlingsgebied werd in 1954 een deficit geboekt, tegen vroeger doorgaans een overschot : de verklaring ligt gedeeltelijk in de gestegen import van grondstoffen, vooral van ruwe aardolie.

Het tekort tegenover Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi is ingevolge de daling van de uitvoer en de conjuncturele stijging van de invoer gestegen.

De handelsbetrekkingen met Argentinië en Brazilië bleven steeds gehandicapt door dezelfde moeilijkheden als in 1953, doch tegenover de andere niet-dollarlanden werd in 1954 een batig saldo geboekt ingevolge de gelijktijdige daling van de invoer en stijging van de uitvoer naar deze landen (Chili, Columbia, Bolivia, Uruguay).

Afdeling VI. — BETALINGSBALANS (1)

De verslechtering van de betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, die na de « Korea-boom » begonnen was, hield in 1954 aan; het deficit van 1.150 miljoen frank in 1953 steeg in 1954 tot 4.773 miljoen. Als de verslechtering vroeger vooral veroorzaakt werd door minder gunstige conjuncturele tendenzen, welke nadelig waren voor de vraag naar Belgisch-Luxemburgse producten, nam zij daarentegen in 1954 grotere afmetingen aan, ingevolge de wederopleving van de industriële bedrijvigheid; de voorraadvorming en de dekking van de werkelijke behoeften deden inderdaad de invoer aanmerkelijk stijgen.

Op dit gebied onderscheidt de Belgisch-Luxemburgse economie zich van die der buurlanden : het komt dikwijls voor dat een enigszins groter geworden onevenwicht in de betalingsbalans, zonder daarom op een excedent van de binnenlandse vraag ten opzichte van de productiecapaciteit te wijzen, integendeel een eerste teken uitmaakt van een eerlange herneming der buitenlandse vraag naar Belgisch-Luxemburgse producten. Tegen het jaareinde begon de uitvoer inderdaad een lichte stijging te vertonen, welke nochtans te laat kwam om de deficits van het eerste kwartaal goed te maken.

Overigens hebben de fluctuaties van het handelsverkeer de financiële bewegingen nog in grotere mate beïnvloed, daar de maatregelen ten opzichte van sommige vreemde deviezen en inzonderheid de in maart 1954 genomen maatregel betreffende de verruiming van de transfereerbaarheid van het pond een psychologische uitwerking hadden.

De ruilvoet, welke tijdens het grootste deel van het jaar eveneens verslechterd was, is in de loop van het laatste kwartaal aanmerkelijk verbeterd.

(1) Voor aanvullende gegevens raadplege men : Betalingsbalans van de B.L.E.U. over 1954. *(Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, Nationale Bank van België,* XXX^e^ jaarg., vol. I, n^r^ 5, mei 1955, blz. 317-333).

De vermindering van de Belgisch-Luxemburgse buitenlandse tegoeden, welke het gevolg was van het ongunstig saldo der betalingsbalans, werd nochtans door de particuliere banken ten belope van 3 miljard frank gedragen, zodat de wisselreserves van de Nationale Bank en van de overheidssector slechts met 1.767 miljoen daalden.

§ 1. — LOPENDE TRANSACTIES

De lopende transacties van de B.L.E.U. welke in 1953 nog met een batig saldo van 183 miljoen frank (verbeterd cijfer) afsloten, hebben in 1954 een deficit van 3.561 miljoen frank aangetekend.

1. — *Goederentransacties.*

De goederentransacties lieten in 1954 een negatief saldo van 1.899 miljoen frank, tegen een batig saldo van 2.470 miljoen (verbeterd cijfer) in 1953; de uit de uitvoer voortvloeiende ontvangsten verhoogden met ongeveer 3,7 miljard frank en bereikten aldus 101.625 miljoen frank, maar de toeneming der uit de invoer voortvloeiende uitgaven was nog groter, zegge 7,7 miljard frank, zodat het totaal er van tot 107.617 miljoen frank steeg.

De evolutie van het volume zowel als die van de gemiddelde prijzen in de buitenlandse handel verklaren, althans gedeeltelijk, de tendens der ontvangsten en uitgaven van het goederenverkeer bij in- en uitvoer in 1954 : enerzijds, is het invoervolume met 10 % gestegen en het uitvoervolume met 9 %, anderzijds, is bij de invoer het indexcijfer der gemiddelde waarden slechts met 4 % gedaald, terwijl bij de uitvoer dit indexcijfer met 6 % terugliep.

Om veelvuldige redenen (1) wijken de verrichtingen betreffende de ontvangsten en de uitgaven der lopende transacties van de douanestatistieken af. Onder deze redenen, zou de verkorting van de betalingstermijnen voor de ingevoerde goederen kunnen bijgedragen hebben tot de toeneming van het tekort in de lopende transacties van de B. L. E. U. in 1954.

De driehoeksverrichtingen tekenden in 1954 een gunstig saldo van 2.178 miljoen frank aan, tegen 1.852 miljoen frank in 1953. De voortdurende verbetering van dit saldo staat enigszins in verband met de meer liberale toepassing van de controle op de benuttiging der vreemde deviezen in het bezit van ingezetenen der B.L.E.U. Deze verrichtingen werden in 1951 tamelijk streng gereglementeerd, toen het bleek dat ze tot de verhoging van de schuldvorderingen op de E.B.U. bijdroegen, terwijl ze voor de tegoeden in omwisselbare deviezen nadelig waren.

In het loonwerk heeft de vermindering van de ontvangsten het batig saldo, dat uit deze verrichtingen voortvloeit, nog verkleind : terwijl in 1953 dit saldo 2.568 miljoen frank bedroeg, liep het in 1954 tot 1.915 miljoen frank terug.

---

(1) Betalingsbalans van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie over 1953. *(Tijdschrift voor Documentatie en Voorlichting, Nationale Bank van België,* XXIX jaar, vol. II, nr 1, juli 1954, blz. 11-29).

2. — *Onzichtbare transacties.*

Ofschoon het saldo van de goederentransacties sedert 1952 verslechterd is, vertoont het saldo van de onzichtbare transacties sedert 1951 een voortdurende verbetering. Wordt er rekening gehouden met de schenkingen, dan bedraagt het deficit 1.440 miljoen frank in 1954, tegen 2.478 miljoen in 1953, en voor de eigenlijke diensten bereikt het tekort nog slechts 2.487 miljoen frank in 1954, tegen 3.074 miljoen frank in 1953.

De verrichtingen die uit het goederenvervoer voortspruiten en die het grootste deel der diensten uitmaken, hebben een deficit van 3.680 miljoen frank aangetekend, tegen 3.158 miljoen frank in 1953. Aan de oorsprong van deze ontwikkeling liggen de toeneming van de invoer en de stijging van de vrachtprijzen, welke samenging met de sterke expansie van de internationale economische conjunctuur. Daarentegen zijn de havenontvangsten gestegen en geven de toeneming weer van het aantal in 1954 in de Belgische havens binnengelopen schepen, terwijl de betere methode tot opneming van de door de Kolonie aan vervoerkosten betaalde bedragen, eveneens gedeeltelijk heeft bijgedragen tot de aangroei van deze ontvangsten.

Zoals er de vorige jaren reeds werd op gewezen, geven de statistieken der ontvangsten en uitgaven voor reizen en toerisme geen juist beeld weer van de werkelijke transacties van de B. L. E. U. met den vreemde op dit gebied. Inderdaad, een steeds groeiend aantal verrichtingen lopen over de vrije valutamarkt en ontsnappen dientengevolge aan de telling.

De regelmatige toeneming in de B. L. E. U. van de ontvangsten voor toerisme schijnt op een werkelijke verhoging van het aantal geherbergde buitenlandse reizigers te wijzen, maar de voortdurende vermindering van de uitgaven betekent wellicht dat er meer beroep werd gedaan op deviezen van de vrije markt door ingezetenen van de B. L. E. U., die zich naar het buitenland willen begeven. Het is eveneens mogelijk dat tijdens de voorgaande jaren een gedeelte van de waarde der reischecks, nl. de checks op Zwitserland, niet slaat op uitgaven voor toerisme.

Wat de belangrijkheid betreft van de financiële bewegingen die uit prestaties van diensten voortvloeien, komen de inkomsten uit kapitalen op de tweede plaats. De inkomsten welke uit het buitenland voortkomen hebben 5.194 miljoen frank bereikt, hetzij 600 miljoen meer dan in 1953; daar de uitgaven met een gelijkwaardig bedrag verhoogden, is het saldo ongewijzigd gebleven. De toeneming van de ontvangsten komt gedeeltelijk voort uit de repatriëring van een aanzienlijker bedrag der uit lidstaten van de E.B.U. herkomstige dividenden, hetgeen waarschijnlijk het gevolg is van de opheffing op 15 april 1954 van de blokkeringsmaatregelen. Het is inderdaad mogelijk dat sommige onderhorigen van de B.L.E.U. de repatriëring van hun kapitaalinkomsten uitgesteld hadden om de afhoudingen er op te vermijden.

Onder de kapitaalinkomsten komen ten belope van 363 miljoen frank de interesten van de schuldvordering van de B. L. E. U. op de E. B. U. voor, terwijl in de uitgaven 579 miljoen frank opgenomen worden, welke door de Staat aan het buitenland gestort werden als interesten op de buitenlandse schuld, tegen 528 miljoen in 1953.

Balans van de internationale betalingen van de B.L.E.U. in 1953 en 1954
(miljoenen franken)

POSTEN	Credit (ontvangsten)		Debet (uitgaven)		Saldo (credit + of debet —)	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954
I. *Lopende transacties :*						
A. Zichtbare transacties :						
1. Goederentransacties (f.o.b.)	**106.906**	**111.570**	**104.436**	**113.469**	**+ 2.470**	**— 1.899**
a) Uitvoer en invoer (a)	97.964	101.625	99.914	107.617	— 1.950	— 5.992
b) Driehoeksverrichtingen (b)	5.689	7.389	3.837	5.211	+ 1.852	+ 2.178
c) Loonwerk	3.253	2.556	685	641	+ 2.568	+ 1.915
2. Niet-monetair goud ..	**757**	**237**	**566**	**459**	**+ 191**	**— 222**
Totaal A (1 + 2)	**107.663**	**111.807**	**105.002**	**113.928**	**+ 2.661**	**— 2.121**
B. Onzichtbare transacties :						
3. Diensten	**24.063**	**27.311**	**27.137**	**29.798**	**— 3.074**	**— 2.487**
a) Vervoer	7.824	8.880	10.249	11.911	— 2.425	— 3.031
(brutovrachten, havenontvangsten, enz.)	(7.091)	(8.231)	(10.249)	(11.911)	(— 3.158)	(— 3.680)
(scheepsvoorraden).	(733)	(649)	(—)	(—)	(+ 733)	(+ 649)
b) Verzekeringspremiën en -uitkeringen....	728	618	714	700	+ 14	— 82
c) Verplaatsingen in het buitenland	1.764	2.105	2.874	2.542	— 1.110	— 437
d) Grensarbeiders, vreemde arbeiders en andere arbeidsbezoldigingen	2.433	2.468	1.680	1.495	+ 753	+ 973
e) Niet elders vermelde overheidstransacties	1.466	1.447	2.346	2.929	— 880	— 1.482
f) Inkomsten uit kapitaal (overheidskapitalen inbegrepen).	4.592	5.194	3.824	4.439	+ 768	+ 755
g) Diverse diensten ..	5.256	6.599	5.450	5.782	— 194	+ 817
(makelaars- en commissieloon)	(2.461)	(3.035)	(2.379)	(2.742)	(+ 82)	(+ 293)
(royalties voor speelfilms, voor patenten auteursrechten)	(330)	(385)	(1.484)	(1.286)	(— 1.154)	(— 901)
(E.G.K.S. - transacties)	(326)	(334)	(245)	(370)	(+ 81)	(— 36)
(andere diensten) .	(2.139)	(2.845)	(1.342)	(1.384)	(+ 797)	(+ 1.461)
4. Schenkingen	**1.337**	**1.925**	**741**	**878**	**+ 596**	**+ 1.047**
a) Fondsen van migranten, schenkingen, steungelden (c)	1.187	1.879	741	878	+ 446	+ 1.001
b) Regeringsschenkingen (d)	150	46	—	—	+ 150	+ 46
Totaal B (3 + 4)	**25.400**	**29.236**	**27.878**	**30.676**	**— 2.478**	**— 1.440**

(Vervolg op blz. 361).

De overheidstransacties welke niet elders vermeld zijn, vertonen, na opeenvolgende batige saldi te hebben gegeven, sedert 1953 een deficit dat in 1954 nog toenam om 1.482 miljoen frank te bereiken; de uitgaven stegen tijdens de laatste jaren tamelijk sterk en werden, benevens de kosten betreffende de diplomatieke posten in het buitenland, vooral veroorzaakt door de werken aan de militaire basis van Kamina en door de werken van onderbouw, uitgevoerd binnen het raam van de N. A. T. O.

De transfers voortkomend van de inkomsten der grensarbeiders en vreemde arbeiders werden met een overschot van 973 miljoen frank ten gunste van de B. L. E. U. afgesloten, tegen 753 miljoen in 1953. Deze verbetering is te danken aan de inkrimping van de afvoer; inderdaad de naar Italië getransfereerde inkomsten van de Italiaanse mijnwerkers in België daalden van het ene jaar tot het andere van 1.032 miljoen frank tot 830 miljoen frank.

De schenkingen lieten een batig slot van 1.047 miljoen frank, tegen 596 miljoen in 1953; deze verbetering is vooral te danken aan de bij wijze van perekwatie door de Duitse en Nederlandse steenkolenmijnen binnen het raam van de verrichtingen der E. G. K. S. gedane stortingen; ze bedroegen 694 miljoen in 1954, tegen 278 miljoen het vorige jaar.

§ 2. — TRANSACTIES OP DE KAPITAALREKENING

De transacties op de kapitaalrekening vertonen een deficit dat tamelijk dicht bij dat van het vorige jaar ligt : 1.258 miljoen in 1954, tegen 1.412 miljoen in 1953 (verbeterd cijfer).

Deze bijna stabiele toestand verbergt in werkelijkheid een uitbreiding van het deficit in de particuliere kapitaalbewegingen, deficit dat meer dan gecompenseerd werd door een verhoging van de batige saldi in de kapitaalbewegingen van de overheidssector.

1. — *Particuliere kapitalen.*

In 1954 bedroeg de afvloeiing van particuliere kapitalen 13.447 miljoen frank; d. i. 4 miljard meer dan het vorige jaar en 3.812 miljoen meer dan de kapitaaltoevoer. De netto-afvoer blijft aldus toenemen : 1.399 miljoen frank in 1951, 2.160 miljoen in 1952 en 2.762 miljoen in 1953.

Hoewel de buitenlandse investeringen in België 5.724 miljoen frank in 1954 bedroegen, hebben de ingezetenen van de B.L.E.U., van hun kant, 8.687 miljoen frank in het buitenland geïnvesteerd. De toeneming van dit bedrag voor 1954 is nochtans gedeeltelijk toe te schrijven aan een uitgifte, door de Kongolese Schatkist, op de Belgische markt, van een lening van 2,2 miljard frank.

Er is wellicht nog een andere reden van deze vooruitgang : de toegenomen faciliteiten voor kapitaaltransfers na de volledige vrijmaking van de kapitalen binnen de Benelux en de nieuwe wisselreglementering betreffende rekeningen « L » op naam van in de E. B. U.-landen gevestigde personen.

Balans van de internationale betalingen van de B.L.E.U. in 1953 en 1954 (vervolg)
(miljoenen franken)

POSTEN	Credit (ontvangsten)		Debet (uitgaven)		Saldo (credit + of debet —)	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954
C. Totaal der lopende transacties (A + B)	**133.063**	**141.043**	**132.880**	**144.604**	+ **183**	— **3.561**
(w.o. : goederen en diensten : 1 + 2 + 3)	(131.726)	(139.118)	(132.139)	(143.726)	(— 413)	(— 4.608)
II. *Vergissingen en weglatingen*	..	..	..	..	+ **79**	+ **46**
III. *Transacties op de kapitaalrekening :*						
A. Particuliere kapitalen ..	**6.588**	**9.635**	**9.350**	**13.447**	— **2.762**	— **3.812**
a) Vereffening en vorming van investeringen in het buitenland	4.059	3.911	6.563 (e)	8.687 (f)	— 2.504	— 4.776
b) Vorming en vereffening van buitenlandse particuliere investeringen in de B.L.E.U.	2.529	5.724	2.787	4.760	— 258	+ 964
B. Overheidskapitalen	**5.100**	**7.026**	**3.750**	**4.472**	+ **1.350**	+ **2.554**
1. Langlopende kapitalen :						
a) Verstrekte en ontvangen leningen ..	1.473	3.512	800 (g)	—	+ 673	+ 3.512
b) Aflossingen	994	906	1.325 (h)	2.800 (h)	— 331	— 1.894
Totaal	**2.467**	**4.418**	**2.125**	**2.800**	+ **342**	+ **1.618**
2. Kortlopende kapitalen:						
a) Verplichtingen tegenover internationale organismen (I.M.F., I.B.R.D. en B.I.B.)	166	435	50	1	+ 116	+ 434
b) Andere verplichtingen en tegoeden ..	2.467	2.173	1.575	1.671	+ 892	+ 502
Totaal	**2.633**	**2.608**	**1.625**	**1.672**	+ **1.008**	+ **936**
C. Totaal der transacties op de kapitaalrekening (A + B)	**11.688**	**16.661**	**13.100**	**17.919**	— **1.412**	— **1.258**
IV. *Totaal saldo der lopende transacties en der transacties op de kapitaalrekening (vergissingen en weglatingen inbegrepen)*					— **1.150**	— **4.773**

(*Vervolg op blz. 363*).

2. — *Overheidskapitalen.*

De kapitaalbewegingen van de overheidssector sloten met een saldo van 2.554 miljoen frank netto-ontvansten, die vooral voortvloeiden uit het plaatsen van door de Regering en de overheidsinstellingen aangegane leningen om hun schatkistbehoeften te dekken. Onder de in 1954 aangegane overheidsleningen op lange termijn komen voor : de aanwending van het saldo van 297 miljoen frank van een lening van 30 miljoen dollar in 1951 door de « International Bank for Reconstruction and Development » (I. B. R. D.) toegestaan tot de gedeeltelijke financiering van het tienjarenplan van Belgisch-Kongo en van de door de Staat, de Stad Antwerpen en de Stad Luik op de Nederlandse markt geplaatste leningen, respectievelijk voor een bedrag van 1.318 miljoen frank, 164 miljoen frank en 263 miljoen frank (100 miljoen gulden, 12,5 miljoen en 20 miljoen gulden).

Bovendien werd in Zwitserland een lening geplaatst van 1,5 miljard frank (129 miljoen Zwitserse frank) om het bedrag aan te vullen met het oog op de vervroegde terugbetaling van een lening, groot 50 miljoen dollar, die de Staat in 1952 van de « Eximbank » had verkregen : deze verrichting heeft toegelaten de rentevoet van de door de Schatkist te dragen interest van 4 tot 3,5 % te verlagen.

De afvloeiing van kapitalen die uit de terugbetalingen aan de « Eximbank » voortkomt, staat op de uitgaven onder de rubriek aflossingen vermeld. In de ontvangsten van dezelfde rubriek komt een bedrag van 906 miljoen frank voor, zijnde het saldo van een vervroegde terugbetaling van de lening van 1,9 miljard die in 1949 aan de Nederlandse Regering werd verstrekt. De eerste terugbetalingsschijf van 994 miljoen frank werd in 1953 gestort. Per slot van rekening hebben de kapitaalverrichtingen op lange termijn, van de overheidssector, een excedent aan ontvangsten aangetekend van 1.618 miljoen frank, tegen 342 miljoen in 1953.

In de kapitaalbewegingen op korte termijn van dezelfde sector bedraagt het overschot van de ontvangsten op de uitgaven 936 miljoen frank, tegen 1.008 miljoen frank in 1953.

Voornoemde terugbetaling van 906 miljoen frank door Nederland werd namelijk ten belope van 658 miljoen besteed aan de aflossing van Schatkistcertificaten waarop in 1953 door de Nederlandse banken was ingeschreven. Benevens dit bedrag omvatten de uitgaven op korte termijn nog de terugbetaling aan het buitenland van 636 miljoen frank Schatkistcertificaten welke de vroegere vorderingen op de B. L. E. U. in betalingsakkoorden vertegenwoordigen. In werkelijkheid zou een gedeelte van deze terugbetaling kunnen gerangschikt worden onder de financieringsverrichtingen. Bij de bewegingen van de kortlopende kapitalen van de overheidssector komen in de ontvangsten de netto-verhogingen van de Schatkistcertificaten bij de Bank voor Internationale Betalingen te Bazel (321 miljoen frank) en bij de Kongolese Schatkist en de Centrale Bank voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi (328 miljoen frank).

In de ontvangsten op korte termijn werd ook de waarde opgenomen van de militaire leveringen welke Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk hebben gedaan krachtens de in 1952 afgesloten overeenkomsten bij de hernieuwing van de E. B. U.

Balans van de internationale betalingen van de B.L.E.U. in 1953 en 1954 (vervolg)
(miljoenen franken)

POSTEN	Credit (ontvangsten)		Debet (uitgaven)		Saldo (credit + of debet —)	
	1953	1954	1953	1954	1953	1954
V. *Dekking van het totaal saldo : beweging van de nettowisselreserves van het bankwezen*					**— 1.150**	**— 4.773**
1. Goudvoorraad					+ 3.593	+ 130
2. Tegoeden in inwisselbare munt					— 529	+ 2.437
3. Vordering op de E.B.U.					— 1.511	— 4.844
4. Saldo van de bilaterale akkoorden met de E.B.U.-landen					+ 422	+ 49
5. Portefeuille buitenland					— 237	+ 69
6. Andere nettotegoeden of -verplichtingen ...					— 602	+ 392
7. Particuliere Belgische en Luxemburgse banken					— 2.286	— 3.006

Bron : Nationale Bank van België, Afdeling Studiën en Documentatie.

(a) Inclusief de ruilverrichtingen, geraamd op 1.345 miljoen frank in 1953 en op 722 miljoen frank in 1954.
(b) Deze post dekt alle transacties, verricht door inwoners van België en Luxemburg en bestaande in de aankoop van vreemde producten, bestemd om als dusdanig aan derde-landen te worden verkocht. Deze goederen worden niet noodzakelijk over het grondgebied van de B.L.E.U. doorgevoerd.
(c) Inclusief de schenkingen van het Bestuur der Kolonie.
(d) Officiële schenkingen vanwege het M.S.A.
(e) Waaronder 1.303 miljoen frank investeringen in Belgisch-Kongo.
(f) Waaronder 3.095 miljoen frank investeringen in Belgisch-Kongo.
(g) Lening door de Belgische Schatkist toegestaan aan Ruanda-Urundi.
(h) Aflossing door de Overheid op leningen in het buitenland.

§ 3. — FINANCIERINGSVERRICHTINGEN

Zoals reeds vermeld in het inleidend gedeelte van deze afdeling, werd het deficit van 4.773 miljoen frank hoofdzakelijk gefinancierd door een vermindering met 3.006 miljoen frank van het deviezenbezit van de Belgische en Luxemburgse particuliere banken. De tegoeden van de publiekrechterlijke instellingen hebben diverse bewegingen ondergaan, waarvan de belangrijkste de vorderingen op de

E. B. U. betreffen, die op de balans van de N. B. B. een vermindering met 4.844 miljoen frank boeken, vermindering welke echter ten belope van 2.437 miljoen frank goedgemaakt werd door een verhoging van de tegoeden in inwisselbare deviezen : deze twee verrichtingen staan trouwens gedeeltelijk in verband met en vloeien vooral voort uit de E. B. U.-reglementen van juli betreffende de partiële terugbetalingen van de gecumuleerde vroegere vorderingen van de B. L. E. U. op de E. B. U. Overigens, moet de aandacht gevestigd worden op de verhoging met 130 miljoen frank van het goudincasso, waarvan 5 miljoen ten bate van de « Caisse d'Epargne du Grand-Duché de Luxembourg ».

Het gunstig verloop van de « andere nettotegoeden en -verplichtingen » betreft vooral de vermindering met 232 miljoen frank van de verplichtingen tegenover de U. S. S. R., met 111 miljoen tegenover Spanje en een verhoging van de tegoeden met 91 miljoen tegenover Joegoslavië. Maar de Argentijnse vordering op de B. L. E. U. is van 730 miljoen frank, einde 1953, gestegen tot 823 miljoen frank, einde 1954.

HOOFDSTUK II

INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING

AFDELING I. — ECONOMISCHE SAMENWERKING BINNEN HET RAAM VAN DE ORGANISATIE VOOR EUROPESE ECONOMISCHE SAMENWERKING

In 1954 heeft de Europese Organisatie voor Economische Samenwerking zich verder ingespannen om de expansie van de productie te bevorderen. Zoals voorheen berustte haar streven op de vrijmaking van het handelsverkeer; bovendien heeft ze zich op de ontwikkeling van voor de internationale handel gunstige voorwaarden toegelegd en in het bijzonder op het gebied van de intra-Europese betalingen en van de productiviteit.

De behaalde resultaten omtrent de vrijmaking van het handelsverkeer zijn evenwel niet zozeer in het oog lopend als in 1953 en sommige hinderpalen, zoals hoge douanerechten, blijven nog steeds de internationale handel belemmeren, maar naarmate het doel nadert, groeien de te overwinnen moeilijkheden aan. De waarde der in 1954 bekomen resultaten, d. w. z. de verhoging van het vrijmakingspercentage van 76,6 tot 83,3 voor al de lidstaten samen, moet derhalve gemeten worden in functie van deze moeilijkheden.

Alhoewel elke beslissing bij eenparigheid van stemmen moet getroffen worden, valt het niet te ontkennen dat de Organisatie de economische politiek van de Regeringen der lidstaten beïnvloedt en dat ze bijgedragen heeft tot de wederopleving van de meeste nationale economieën. Terwijl de lidstaten een expansiepolitiek op het gebied der productie nastreefden, hebben ze bijna alle het binnenlands evenwicht kunnen behouden, dank zij deze niet te onderschatten actie van de Organisatie.

Voor alle lidstaten samen is in 1954 het door de O.E.E.S. berekend indexcijfer van de industriële productie met meer dan 8 % gestegen, tegen 4,5 % in 1953. De in België geboekte vooruitgang lag merkelijk beneden deze percentages; inderdaad, de verhoging van het O.E.E.S.-indexcijfer bereikt slechts 5 % in 1954, terwijl in 1953 de stijging onbeduidend was. Indien de internationale

vergelijkingen met veel omzichtigheid moeten uitgelegd worden, schijnt nochtans uit dergelijke vergelijkingen voort te vloeien dat de productieëxpansie tijdens 1953 en 1954 in België lager lag dan de gemiddelde expansie in de andere O.E.E.S.-landen.

Wat de handelsbetrekkingen aangaat, heeft de structuurverbetering van Europa's buitenlandse handel met het dollargebied aan de O.E.E.S.-landen toegelaten hun goud- en dollarreserves met 1,7 miljard dollar in 1954 te verhogen. Indien de reserves in 1954 in mindere mate toegenomen zijn dan in 1953 (2,2 miljard dollar) moet de reden er van vooral gezocht worden in de vermindering van de kwantitatieve beperkingen bij de invoer van producten uit de dollarzone en in de verslechtering van de ruilvoet in West-Europa gedurende de laatste maanden van het jaar.

Het intra-Europees handelsverkeer ontwikkelde zich verder. Frankrijk, waarvan het vrijmakingspercentage bij de invoer einde 1953 slechts 17,9 % bedroeg, kon bij het einde van 1954 een percentage van 64,6 aantekenen. Tijdens hetzelfde tijdvak was in het Verenigd Koninkrijk dit percentage van 75,3 tot 82,9 % en in Oostenrijk van 50,6 tot 82,4 % gestegen.

Dank zij deze drie landen is de vrijmaking van het globale handelsverkeer in 1954, zoals hoger vermeld vooruitgegaan, zodat het vrijmakingspercentage voor alle lidstaten samen 83,3 bereikte. De grootste moeilijkheid tot vooruitgang wordt bij de landbouwproducten aangetroffen : einde 1954 bedroeg het vrijmakingspercentage in deze categorie 79,3, tegen 61 % einde 1953, wat op het eerste gezicht bevredigend voorkomt, des te meer daar er voor de fabrikanten slechts 78,2 % geboekt werd; er mag echter niet uit het oog worden verloren dat de landbouwproducten en de voedingsmiddelen in vele landen het voorwerp van overheidshandel uitmaken; welnu, bij het berekenen van het vrijmakingspercentage wordt geen rekening gehouden met de overheidshandel. Daarenboven worden de producten dezer categorie over het algemeen nog door hoge tarieven beschermd.

In mei 1954 heeft de O.E.E.S. de voorwaarden, vereist om de vrijmaking tijdelijk te mogen schorsen, strenger gemaakt. Van deze datum af zal elke lidstaat, die beroep doet op de in de vrijmakingscode voorziene uitzonderingsclausule — clausule welke toelaat de vrijmakingsmaatregelen bij de invoer te schorsen om reden van moeilijkheden met betrekking tot de betalingsbalans —, in een tijdspanne van 12 maanden opnieuw 60 % van de private invoer moeten vrijgeven en binnen 18 maanden 75 %. Indien het belanghebbend land het onmogelijk acht tot deze percentages te komen, zal zijn geval door een groep van Ministers onderzocht worden, die er dan verslag over uitbrengt bij de Raad.

Uit een studie van de O.E.E.S. is gebleken dat onder de nog bestaande beperkingen bij de invoer, er sommige zijn welke aan andere redenen dan die der betalingsbalans moeten toegeschreven worden. Dientengevolge werd aan de lidstaten gevraagd in 1954 een zogenaamde « negatieve » lijst op te maken waarin de nog niet vrijgegeven producten opgesomd worden en hun standpunt

ten opzichte van elk product vermeld wordt. Met de medewerking van de Technische Comités onderzoekt de O.E.E.S. deze lijsten om ze na multilateraal overleg te kunnen inkrimpen (1).

Nog steeds op het gebied van handelsverkeer wil de O.E.E.S. naast de contingentering ook andere hinderpalen tot een minimum herleiden, voornamelijk de douanetarieven en andere invoerrechten, welke in zekere gevallen verhoogd werden en aldus de resultaten van de kwantitatieve vrijmakingen hebben uitgewist. De steunverlening aan de uitvoer, die tijdens de laatste maanden onder diverse vormen uitbreiding nam, houdt eveneens de aandacht van de Organisatie gaande.

Ondanks het voortbestaan van zekere spanningen in verband met de intra-Europese betalingen, kon het vrijmakingspercentage verhoogd worden. Deze spanningen komen tot uiting in de cijfers welke de nettoverhoging van de cumulatieve stand bij de E.B.U. weergeven.

In 1954 bedroeg deze aangroei 324 miljoen rekeneenheden, tegen 477 miljoen in 1953 en 792 miljoen in 1952; de in 1953 vastgestelde verbetering houdt aan, maar zij was slechts mogelijk door coöperatiemaatregelen, zoals door de crediteurlanden aan de debiteurlanden verleende leningen op lange termijn, vervroegde terugbetalingen van buitenlandse schulden en de handhaving door crediteurlanden van liberalisatiemaatregelen ten opzichte van andere landen die opnieuw hun toevlucht tot beperkingen bij de invoer moesten nemen.

De Franse positie tegenover de E.B.U.-landen is merkelijk verbeterd; na gedurende lange tijd deficitair te zijn geweest, zodat Frankrijk zijn quota moest overschrijden en de debetsaldi van zijn betalingsbalans integraal in goud moest vereffenen, heeft deze balans gedurende de laatste maanden van 1954 weliswaar geringe, maar dan toch batige saldi kunnen aantekenen. De positie van de balans van het Verenigd Koninkrijk tegenover de E.B.U. is ten opzichte van 1953 minder excedentair geworden. Ook de excedenten van Duitsland verminderden in de loop van het tweede halfjaar van 1954.

Daarentegen blijft er een onevenwicht bestaan in de betalingsbalans van Zwitserland, Noorwegen, Zweden, Griekenland, Turkije, Italië en Denemarken; die van Zwitserland is excedentair, terwijl die van de andere vermelde landen deficitair blijven, alhoewel voor sommige het deficit vermindert, inzonderheid voor Denemarken. De betalingsbalans van de B.L.E.U., zoals trouwens ook die van Nederland, heeft tijdens het vierde kwartaal van 1954 en na een periode van kleine deficits, opnieuw belangrijke excedenten geboekt.

De akkoorden van juni 1954, waarbij het bestaan der E.B.U. met een jaar verlengd werd, eisten de onmiddellijke terugbetaling door de debiteurs van 224 miljoen rekeneenheden in goud aan de crediteurs en voorzagen de terugbetaling in termijnen, verdeeld over 3 tot 7 jaar, van 633 miljoen rekeneenheden; bovendien heeft de E.B.U. 130 miljoen van haar tegoeden in inwisselbare deviezen afgenomen om de crediteurlanden te betalen. Deze verrichtingen hebben het de

(1) Deze methode werd nochtans bij het begin van 1955 opgegeven ten voordele van de percentageprocedure.

Stand van de verschillende landen in de Europese Betalingsunie

(miljoenen rekeneenheden) (a)

OMSCHRIJVING	Beschikbaar quotum op 1 juli 1954	Cumulatief overschot (+) of tekort (—) sedert 1 juli 1950 tot		Aangewende dekkingsmiddelen per 31 december 1954						
		31 december 1954	31 december 1953	Bijpassingen uit hoofde van betaalde (—) of ontvangen (+) interesten	Bijpassingen uitgevoerd op 30 juni 1954	Bijpassingen ingevolge de op 30 juni 1954 gesloten terugbetalings- en aflossingsakkoorden	Globaal cumulatief verrekeningstekort (—) of -overschot (+) 8 = (3+5+6+7)= (9+10+11)	Door het deelnemend land ontvangen (—) of toegestane (+) lening	Door het deelnemend land betaald (—) of ontvangen (+) goud	Bijpassingen te voegen bij de vereffeningen in goud krachtens de akkoorden van juni 1954
1	2	3	4	5	6	7		9	10	11
West-Duitsland .	600	+ 1.217,9	+ 801,7	+ 21,8	+ 11,9	— 255,8	+ 995,7	+ 497,9	+ 645,8	— 147,9
Oostenrijk	84	— 21,5	— 29,6	+ 2,4	+ 125,0	— 17,9	+ 87,9	+ 43,9	+ 51,9	— 7,9
B. L. E. U.	432(b)	+ 677,7	+ 709,4	+ 23,2	— 316,4	— 87,8	+ 296,7	+ 148,3	+ 172,2	— 23,9
Denemarken ...	234	— 167,9	— 70,2	— 5,3	— 4,9	— 16,7	— 194,8	— 97,4	— 61,8	— 35,6
Frankrijk	624	— 951,1	— 920,9	— 22,1	+ 101,9 + 351,3(c)	+ 37,3	— 482,7	— 241,3	— 208,0	— 33,3
Griekenland ...	54(b)	— 323,6	— 256,5	—	+ 268,8	—	— 54,8	—	— 54,8	—
IJsland	18	— 22,9	— 19,1	— 0,2	+ 15,1	— 1,0	— 9,0	— 4,5	— 2,1	— 2,4
Italië	246	— 348,7	— 158,3	+ 0,7	+ 42,5	+ 71,7	— 233,8	— 116,9	— 142,0	+ 25,1
Noorwegen	240	— 227,5	— 164,5	— 5,0	+ 60,4	— 25,0	— 197,1	— 98,6	— 58,0	— 40,5
Nederland	426	+ 348,1	+ 335,0	+ 10,3	+ 30,0	— 26,1	+ 362,3	+ 181,2	+ 172,7	+ 8,4
Portugal	84	+ 20,2	+ 53,1	+ 3,6	— 3,0	— 7,7	+ 13,1	+ 6,6	+ 6,4	+ 0,1
Veren. Koninkr.	1.272	— 371,2	— 550,6	— 42,3	— 243,1	— 30,2	— 686,8	— 343,4	— 179,9	— 163,5
Zweden	312	+ 87,0	+ 209,7	+ 8,3	+ 5,8	— 20,6	+ 80,5	+ 40,3	+ 33,5	+ 6,7
Zwitserland	300	+ 390,1	+ 308,0	+ 11,6	—	— 66,5	+ 355,2	+ 167,6	+ 199,3	— 31,7
Turkije	60	— 306,6	— 247,2	— 5,6	+ 91,9	— 10,0	— 230,3	— 30,0	— 190,3	— 10,0

Bronnen : Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
Nationale Bank van België.

(a) De rekeneenheid komt overeen met de U. S. A.-dollar.

(b) Het werkelijk quotum van de B. L. E. U., die een creditpositie heeft, bedraagt 402,6 miljoen rekeneenh. (namelijk het beschikbaar quotum verminderd met het bedrag van de initiële debetpositie : 29,4 miljoen rekeneenh.). Het quotum van Griekenland is door diens debetpositie geblokkeerd op nul.

(c) Saldo van 369,4 miljoen rekeneenh. door Frankrijk bij de E. B. U. in goud gestort ter vereffening van de tekorten die het vóór 1 juli 1954 had geboekt. Ten belope van voornoemd bedrag worden de door dit land geboekte overschotten volledig in goud terugbetaald.

E.B.U. mogelijk gemaakt opnieuw een belangrijke beschikbare marge voor nieuwe kredieten te vormen. Aan de modaliteiten betreffende de regeling van de excedenten en de deficits werden wijzigingen aangebracht; door deze beschikkingen wordt de regeling in goud of in dollars, door een land te ontvangen of te betalen, voor het totale quota, van 40 op 50 % gebracht.

In mei 1954 heeft de O.E.E.S.-Raad beslist aan een groep van Ministers het onderzoek toe te vertrouwen van de problemen die voor zekere lidstaten uit de terugkeer naar de inwisselbaarheid zouden kunnen voortvloeien.

Sedert 1953 werd inderdaad een onbetwistbare vordering in de richting van de inwisselbaarheid geboekt; nochtans mag niet uit het oog verloren worden dat de goud- en dollarvoorraad van de Europese landen slechts is kunnen verbeterd worden, gedeeltelijk dank zij de Amerikaanse verdedigingshulp en gedeeltelijk dank zij de ontvangsten voortkomend uit de aanwezigheid van Amerikaanse troepen in Europa, waardoor 2,5 miljard dollar in 1954 naar Europa afvloeiden. De vraag kan gesteld worden of na de vermindering van de Amerikaanse hulp aan de Europeese landen het nog mogelijk zal zijn de inwisselbaarheid van de munt dezer landen tegen dollar toe te laten.

Daarenboven is de inwisselbaarheid van het geld geen doeleinde op zich zelf, maar een middel om tot de vrije omloop van goederen en kapitalen te komen; zij zou immers haar doel missen moest zij aan de vrijmaking van het handelsverkeer nadeel berokkenen.

Wellicht zouden de commerciële regels, die de vrijmakingspolitiek van de O.E.E.S. beheersen, kunnen vervangen worden door die uit andere overeenkomsten met ruimere geografische basis, maar de verscheidenheid in structuur en in economische politiek bij de landen welke deze akkoorden sloten, maakt dat de controle op de nauwgezette toepassing van de regels in de overeenkomst vervat, vermoedelijk niet zo spoedig zou kunnen geschieden als in het stelsel dat onder de bescherming van de O.E.E.S. in het leven werd geroepen.

Onder de andere bezorgdheden van de O.E.E.S. mag vooral de opvoering van de productiviteit worden genoemd; het Europees Productiviteitsagentschap heeft door de financiering van informatiezendingen en zendingen voor onderzoek, de lidstaten er toe geholpen voordeel te halen uit de in de Verenigde Staten toegepaste techniek en het rendement van hun economische en industriële organisatie te verhogen.

Afdeling II. — EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL

Op 1 augustus 1954 zijn de speciale staalsoorten welke de laatste groep uitmaken van de E.G.K.S.-producten, op de gemeenschappelijke markt gekomen. Tevens heeft de Gemeenschap haar actie voortgezet om de werkingsvoorwaarden van de markt te verbeteren : het Verdrag voorziet, inderdaad, dat deze markt progressief tot stand moet komen.

De organen van de Gemeenschap hebben belangrijke beslissingen ontworpen of reeds genomen, nl. wat betreft de rechtstreekse internationale tarieven, de migratie van geschoolde werkkrachten, de financiering van investeringen, de concentratie van ondernemingen. Daarenboven werd met het Verenigd Koninkrijk een associatie-overeenkomst gesloten.

§ 1. — GEMEENSCHAPPELIJKE GOEDERENMARKT

Volgens de bepalingen zelf van het Verdrag moet de gemeenschappelijke markt trapsgewijs tot stand komen. Na uitschakeling van de grootste hinderpalen (contingenteringen, douanerechten, deviezenbeperkingen, dubbelprijzenstelsel) waarmee onmiddellijk na de oprichting van de gemeenschappelijke markt voor kolen en staal begonnen werd (1), heeft de E.G.K.S. deze actie in 1954 doorgezet.

Het sedert 1953 bestaande systeem der maximumprijzen per steenkolenbekken en per categorie, moest beschouwd worden als een eerste fase van een evolutie die, uitgaande van nationale systemen van vastgestelde prijzen tot de vorming van gemeenschappelijke prijzen moet leiden. In maart 1954 oordeelde de Hoge Autoriteit dat het marktverloop en vooral de steeds toegenomen voorraden, de vaststelling van maximumprijzen niet meer konden rechtvaardigen; nochtans konden voor het Ruhrbekken en voor de bekkens van het Noorden en van het Nauw van Kales machtige verkooporganisaties zelf de prijzen vaststellen in geval deze laatste niet meer onder controle zouden staan. Daarom bleven de maximumprijzen slechts voor deze steenkolenbekkens behouden (2).

De Nederlandse Regering vroeg de vernietiging van deze beslissing van de Hoge Autoriteit aan; het Hof van Justitie heeft deze kwestie ter studie genomen. (3)

De Hoge Autoriteit heeft eveneens zekere beslissingen, betreffende het handhaven der zoneprijzen in bepaalde gewesten, getroffen. Dit systeem wordt ook als een overgangsmaatregel beschouwd waardoor gevaarlijke productieverplaatsingen of een stilstand van de verkoop moeten vermeden worden. De afschaffing van het stelsel der maximumprijzen in de andere bekkens heeft de producenten niet ontslagen van de verplichting, door art. 60 van het oprichtingsverdrag van de E.G.K.S. opgelegd, de prijslijsten te publiceren en de kortingen binnen zekere grenzen te houden. Het peil van deze kortingen werd nauwkeurig door een reeks Beschikkingen van de Hoge Autoriteit bepaald voor een zeker aantal Duitse en Franse « zones » (4).

In België vergde de berekening van de perekwatie het bestaan van een prijzenschaal; deze prijzen werden dus vastgesteld; in 1954 werd deze prijzenschaal praktisch niet gewijzigd (5).

---

(1) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 392-397.

(2) Beschikking nr 18, 19 en 20-54 van 20 maart 1954 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 24 maart 1954, blz. 267 en vlg.).

(3) Bij vonnis van 18 maart 1955 heeft het Hof van Justitie dit verzoek verworpen *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 28 maart 1955, blz. 666).

(4) Beschikking nr 7-54 en vlg. van 19 maart 1954 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 24 maart 1954, blz. 253 en vlg.).

(5) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 267.

De Hoge Autoriteit heeft in februari 1954 een gemengde commissie opgericht welke samengesteld is uit vertegenwoordigers van de Hoge Autoriteit en van de Belgische Regering, om de modaliteiten en de resultaten van het perekwatiestelsel te bestuderen. Einde september heeft de Commissie verslag uitgebracht; in dit verslag wordt vastgesteld dat zekere producenten tot de gemeenschappelijke markt kunnen toetreden, terwijl anderen zich zouden kunnen aanpassen met een verlaagde perekwatie; de Commissie stelt in het verslag voor de bedragen van de vrijgegeven perekwaties aan te wenden tot de vermindering van de steenkolenprijzen; daarenboven heeft ze tot de Belgische Regering een zeker aantal aanbevelingen gericht met het doel de steenkolenmijnen weder uit te rusten en toezicht te houden over de uitvoering van het wederuitrustingsprogramma.

De daling van de schrootprijzen in de loop van 1954 heeft de Hoge Autoriteit er toe gebracht op 26 maart 1954 het systeem der maximumprijzen voor dit product af te schaffen. Na deze vrijgeving daalden de prijzen verder; slechts tegen het einde van het jaar stegen zij opnieuw, ten gevolge van de sterke vooruitgang in de ijzer- en staalnijverheid; zekere landen van de Gemeenschap maakten zich over deze prijsstijging bezorgd.

De in de E.G.K.S.-landen beschikbare hoeveelheid schroot was ontoereikend om de vraag te bevredigen. De Perekwatiekas voor ingevoerd schroot, die in de Gemeenschap door de fabrieken van gietijzer en staal, na goedkeuring door de Hoge Autoriteit op 19 mei 1953 (1) opgericht werd, scheen niet doelmatig gewerkt te hebben; daarom werd op 26 maart 1954 een financieel perekwatiemechanisme opgericht (2) dat voor alle verbruikers verplichtend werd gemaakt en dat onder de controle van de Hoge Autoriteit geplaatst werd.

De prijsvorming van het staal was van meet af vrij, maar de producenten waren er toe verplicht de prijzen bekend te maken, zoals ze deze hadden vastgesteld. Welnu, in de loop van 1953 en door de conjunctuurdaling in de sector productiegoederen, daalden de staalprijzen beneden het peil dat ze bij de oprichting van de gemeenschappelijke markt bereikt hadden. Alhoewel de prijsschalen ongewijzigd bleven, lagen de prijzen in de praktijk ver beneden de gepubliceerde prijzen. Begin januari 1954 (3), en om meer soepelheid te laten in de vaststelling van de prijzen op een aan schommelingen onderhevige markt, aanvaardde de Hoge Autoriteit het principe dat voortaan de prijsverhogingen of -verlagingen slechts zouden moeten gepubliceerd worden wanneer ze gemiddeld meer dan 2,5 % bedroegen, berekend over het totaal der in de laatste 60 dagen afgesloten transacties.

---

(1) Beschikking nr 33-53 van 19 mei 1953 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 9 juni 1953, blz. 137) en Beschikking nr 43-53 van 11 december 1953 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 15 december 1953, blz. 200).

(2) Beschikking nr 22-54 van 26 maart 1954 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 30 maart 1954, blz. 285).

(3) Beschikking nr 2-54 van 7 januari 1954 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 13 januari 1954, blz. 218).

Tegen deze beslissingen werd op 10 februari door de Franse Regering en op 19 februari door de Italiaanse Regering verhaal aangetekend. Het Hof van Justitie onderzocht dit dubbel verhaal op 28 oktober bij zijn eerste openbare zitting. Op 20 december 1954 heeft het Hof bij een arrest het eerste artikel van de beslissing van de Hoge Autoriteit betreffende de tolerantiemarge vernietigd.

Op 1 augustus werd de gemeenschappelijke markt ingesteld voor speciale staalsoorten waarvan de productie 3,5 miljoen ton bedraagt tegen een gemiddelde waarde welke ongeveer 3 maal groter is dan die van het gewoon staal. De labiele kostprijsstructuur van dit staal, de grote concurrentiemogelijkheid van derde landen en het belangrijk aantal bestaande kwaliteiten maken deze markt ingewikkeld.

De oprichting van de gemeenschappelijke markt sluit de afschaffing van alle hinderpalen op het gebied van het handelsverkeer binnen de Gemeenschap in. Er bestonden geen kwantitatieve beperkingen maar de zes landen hieven douanerechten; deze werden afgeschaft. De Franse Regering heeft in het belang van zijn edelstaalnijverheid beroep gedaan op beschermingsclausules, maar de Hoge Autoriteit heeft dit verzoek verworpen na een enquête en na het advies te hebben ingewonnen van het Raadgevend Comité en van de Raad van Ministers.

In toepassing van § 30 van de Overeenkomst heeft de Hoge Autoriteit de Italiaanse Regering toegelaten voor een beperkte periode de douanetarieven t.o.v. de speciale staalsoorten herkomstig uit de andere landen van de Gemeenschap te handhaven (1). De Regeringen van de zes landen hebben voor Duitsland en Frankrijk beslist t.o.v. het buitenland geharmonieerde douanerechten toe te passen, die van 7 tot 22 % gaan, naargelang van de producten, en voor de Benelux-landen het stelsel van tariefcontingent (2).

De Hoge Autoriteit heeft bovendien enkele beslissingen getroffen omtrent de veralgemening van de heffingen op de speciale staalsoorten (3), de bekendmaking van de prijslijsten, verkoopsvoorwaarden en de modaliteiten inzake afschaffing van bepaalde steunverleningen door de Franse Regering aan de edelstaalnijverheid.

§ 2. — TRANSPORT

De Hoge Autoriteit heeft haar politiek tot geleidelijke afschaffing van de discriminatie bij het vervoer per spoor voortgezet.

Op 9 april 1954 heeft de Raad van Ministers een resolutie getroffen waarbij hij de wens te kennen geeft dat zo spoedig mogelijk de rechtstreekse internationale spoortarieven zouden van kracht worden. Bij de onderhandelingen welke

---

(1) Schrijven van de Hoge Autoriteit dd. 23 juli 1954 aan de Italiaanse Regering *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 1 augustus 1954, blz. 476).

(2) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 395.

(3) Beschikking nr 30-54 van 25 juni 1954 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 1 augustus 1954, blz. 469).

tot januari 1955 moesten plaats hebben, is gebleken dat de eenvormige tariefvermindering, die als wenselijk beschouwd werd, een nadelige terugslag kon meebrengen in de grensgebieden van de Gemeenschap; er werd dan ook besloten de tarieven tot een zekere afstand eenvormig te maken. Een akkoord werd vervolgens bereikt betreffende de afschaffing van alle taksen bij de grensoverschrijding.

Het probleem van de dispariteit tussen de gecontroleerde vrachtprijzen van de binnenscheepvaart in de lidstaten, enerzijds, en de vrije vrachtprijzen van het internationaal verkeer tussen deze zelfde staten, anderzijds, werd aan het onderzoek van de Europese Conferentie der Ministers van Verkeer onderworpen; beroepsspecialisten werden er om verzocht een ontwerp van oplossing in te dienen.

De Franse Regering had op 2 april 1954 een perekwatiesysteem voor binnenvaartvrachten ingericht voor de in Frankrijk uit andere lidstaten ingevoerde steenkolen; in principe werd aldus het verschil afgehouden tussen de werkelijke vracht en de aan reglementering onderworpen vracht op Belgische en Franse binnenwateren, onder aftrekking van het vaste Franse tarief, wanneer de internationale tarieven op een lager peil liggen dan de aldus berekende gereglementeerde vracht; in het tegengesteld geval voorzag de Franse Regering de terugbetaling van het excedent van de internationale vracht. De Belgische Regering beschouwde dit stelsel als een door het Verdrag verboden discriminatie en sprak zich in die zin uit bij de Hoge Autoriteit welke deze mening toetrad. De Hoge Autoriteit stelde terzelfder tijd voor samen met de belanghebbenden de studie aan te vatten om deze toestand te verhelpen.

§ 3. — FINANCIËLE PROBLEMEN

In 1954 is de toestand op de financiële markten van de Gemeenschap geleidelijk verbeterd, maar men stelde vast dat er een zekere aarzeling bleef bestaan omtrent de investeringen op lange termijn; ook het peil van de autofinanciering bleef hoog in de industriële ondernemingen.

De investeringen in de steenkolenmijnen vergden derhalve in de landen van de Gemeenschap een zeer ruime tussenkomst vanwege de Staat.

De Hoge Autoriteit heeft zich vooral toegelegd op de verbetering van de huidige financieringsvoorwaarden en heeft een progressieve vermindering van haar tussenkomst voorzien. Trouwens, gelet op de beperkte geldmiddelen van de Hoge Autoriteit, mag deze tussenkomst slechts gedeeltelijk en aanvullend zijn.

Nadat in juni 1953 de President van de Verenigde Staten van Amerika de deelneming van de Amerikaanse Regering in de financiering van de investeringsprogramma's van de Hoge Autoriteit (1) in overweging had genomen, vingen te Washington, in maart 1954, onderhandelingen aan die op 23 april 1954 ten

(1) Voor de algemene beginselen die de Hoge Autoriteit inzake investeringspolitiek aankleeft, zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 397 en vlg.

einde liepen, datum waarop een leencontract voor 100 miljoen dollar, tegen 3 $^{7}/_{8}$ %, ondertekend werd (1). Overeengekomen werd dat de aflossingstermijn 22 jaar zou bedragen met ingang van 1 mei 1958.

De door deze lening te financieren investeringen moeten betrekking hebben op de modernisering, de mechanisering, de ontwikkeling van de steenkolen- en ijzerertsproductie, de verwerking van ijzererts, de modernisering en de ontwikkeling van de productiecapaciteit der cokesfabrieken en de oprichting van thermische mijncentrales om de afzet van de lagere kwaliteiten van steenkolen gemakkelijker te maken, en ten slotte de bouw van arbeiderswoningen.

De leningen worden verstrekt :

« — voor projecten tot een globaal bedrag, dat meer dan 500.000 dollar beloopt;

« — voor investeringen, waarvan kan worden verwacht dat ze dadelijk resultaat afwerpen;

« — voor de financiering van reële uitgaven, welke op korte termijn dienen gedaan;

« — als aanvulling, waarbij de andere gebruikelijke financieringsbronnen tot de « verwezenlijking der projecten dienen bij te dragen;

« — rechtstreeks in dollars, behalve in het bijzondere geval van de arbeiders- « woningen... » (2).

De looptijd van de leningen kan eventueel reiken tot 1979; de rentevoet mag maximaal 4,25 % bedragen.

De Hoge Autoriteit heeft aanvaard in België tussen te komen in de oprichting van vier groepen van thermische mijncentrales van 100.000 kW; maar de ondertekening van de overeenkomsten werd wegens moeilijkheden van juridische aard verdaagd.

Gedurende het jaar 1954 werd de algemene heffing van de Hoge Autoriteit in de door de van kracht zijnde Beschikkingen bepaalde voorwaarden geïnd (3). Op 31 december 1954 beschikte de Hoge Autoriteit over een saldo van 70 miljoen dollar, waarvan 52 als provisie bij het Waarborgfonds, 13 als provisie bij het Fonds voor Wederaanpassing, 3 als provisie bij het Fonds voor Technisch Onderzoek.

In 1954 hebben de producenten met het oog op de algemene heffing 24,9 miljoen dollar aangegeven voor steenkolen en bruinkool en 28,7 miljoen dollar voor gietijzer en staal; op een totaal van 53,6 miljoen dollar hebben de Belgische ondernemingen 5,9 miljoen dollar, zegge 11 %, aangegeven.

In 1954 heeft de perekwatieheffing 15 miljoen dollar herkomstig van Duitsland en 1,2 miljoen herkomstig van Nederland, zegge in totaal 16,2 miljoen dollar, opgebracht. Van dit bedrag werd 10,3 miljoen dollar aan België gestort als perekwatie «a» (4) en 2,5 miljoen dollar als perekwatie c, wat een totaal van 12,9 miljoen dollar uitmaakt.

---

(1) De tekst van de overeenkomst tot het sluiten van een lening werd gepubliceerd in het *Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 7 mei 1954.

(2) *Uiteenzetting over de toestand van de Gemeenschap*, Luxemburg; E.G.K.S., Hoge Autoriteit; november 1954, blz. 137-138.

(3) Beschikking n^{r} 29-54 van 23 juni 1954 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 29 juni 1954, blz. 425).

(4) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 393.

§ 4. — ENTENTES EN CONCENTRATIES

De concentraties in de E.G.K.S. worden krachtens het Verdrag aan een voorafgaande machtiging onderworpen. In 1954 werden er drie reglementen voorgeschreven; het eerste bepaalt de kenmerkende elementen van de controle op een onderneming, het tweede bepaalt de omstandigheden waarin er vrijstelling van de verplichting van voorafgaande goedkeuring toegekend wordt, het derde betreft de verplicht te verstrekken inlichtingen betreffende de verrichtingen die tot concentratie kunnen leiden (1).

Door deze reglementeringen hebben de leiders van de E.G.K.S. tegelijkertijd de misbruiken van de economische macht willen bestrijden en de hergroepering aanmoedigen, die op technisch gebied uiterst wenselijk is in Europa en, vooral, in België.

§ 5. — SOCIALE VRAAGSTUKKEN

De sociale bedrijvigheid van de E.G.K.S. is in 1954 drukker geweest dan het vorige jaar.

De intergouvernementele conferentie voor de toepassing van art. 69 van het Verdrag (2), begin 1954 vergaderd, heeft een ontwerp van beslissing opgesteld, dat op 8 december 1954 door de Raad werd aangenomen.

De voornaamste beschikkingen zijn de volgende : de scholing wordt erkend door inschrijving der beroepen op de lijsten in bijlage van de beslissing, lijsten welke nadien kunnen aangevuld worden; aan degenen die in zekere voorwaarden een beroep uitoefenen dat in voornoemde lijsten voorkomt, wordt een arbeidskaart afgeleverd welke door de Gemeenschap wordt ingesteld; deze kaart is slechts geldig in de sector steenkolenmijnen en ijzer- en staalfabrieken, waarvoor ze verleend werd; dank zij deze kaart kan de titularis er van zich vrij verplaatsen om een arbeidsaanbod te beantwoorden; er werd een procedure voorzien voor het bij elkaar brengen van werkaanbiedingen en werkaanvragen; bij de Hoge Autoriteit werd een Commissie opgericht om dit stelsel te bevorderen en te volgen; na twee jaar zal elke lidstaat aan de Hoge Autoriteit een verzoek mogen richten om de lidstaten opnieuw samen te roepen met het doel wijzigingen aan het akkoord aan te brengen. De Hoge Autoriteit heeft de lidstaten verzocht de maatregelen

---

(1) Beschikkingen nr 24-54, 25-54 en 26-54 van 6 mei 1954 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 11 mei 1954, blz. 345 en vlg.) en Beschikking nr 28-54 van 26 mei 1954 *(Publicatieblad van de E.G.K.S.* van 31 mei 1954, blz. 381). Zie ook *Uiteenzetting over de toestand van de Gemeenschap*, Luxemburg; E.G.K.S., Hoge Autoriteit; november 1954, nr 76, en *Derde algemeen verslag over de werkzaamheden van de Gemeenschap*, Luxemburg; E.G.K.S., Hoge Autoriteit; april 1955, nr 136.

(2) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 397. Art. 69 van het Verdrag legt aan de lidstaten verplichtingen op « ten aanzien van de werknemers die de nationaliteit van één der deelnemende Staten bezitten en geschoold zijn voor een beroep in de kolenmijn- en staalindustrie, elke op de nationaliteit van deze werknemers gegronde beperking met betrekking tot hun tewerkstelling in deze industrieën op te heffen, behoudens de uit de noodzakelijke zorg voor de openbare orde en de volksgezondheid voortvloeiende beperkingen ». De rol van de Hoge Autoriteit beperkt zich tot het oriënteren en het bevorderen van de werking der lidstaten.

bekend te maken welke deze getroffen hebben of zullen treffen om de beslissing te doen uitvoeren. Alhoewel ze slechts op ongeveer 1/6 van de totale werkkracht van de Gemeenschap vat kan hebben, is de beslissing toch gewichtig, want ze is de eerste stap naar een gemeenschappelijke markt van de werkkrachten (1).

Na een enquête over de behoeften aan arbeiderswoningen in de Gemeenschap, heeft de Hoge Autoriteit, binnen het raam van het technisch en economisch onderzoek, een experimenteel programma bestudeerd voor het bouwen van 1.000 woonhuizen; voor bedoelde woningbouw verleent ze een niet terugvorderbare hulp ten belope van 1.000 dollar per woonhuis, aangerekend op de uit de heffing voortkomende fondsen. Na samenstelling van de verantwoordelijke gewestelijke commissies werden experimentele bouwwerven geopend; in België behelst dit programma 50 woonhuizen in de Kempen, 50 in Henegouwen en 50 te Luik. Daarenboven heeft de Hoge Autoriteit besloten voor de tenuitvoerlegging van een uitgebreid bouwprogramma van arbeiderswoningen leningen toe te staan ten belope van 25 miljoen dollar, bedrag dat dient afgenomen te worden van de door de Amerikaanse lening verschafte fondsen; ze heeft rekening gehouden zowel met het aantal tewerkgestelde arbeiders als met de behoeften aan huisvesting.

De Belgische Regering heeft op 10 mei 1954 om steun gevraagd voor de herscholing van de arbeiders uit de mijnen van de Borinage welke zullen gesloten worden. Op 27 december 1954 heeft de Hoge Autoriteit haar principieel akkoord betuigd.

Ten slotte dient te worden aangestipt dat de Hoge Autoriteit een documentatiecentrum voor beroepsvorming en een « pool » voor geneeskundige mijndocumentatie heeft opgericht.

§ 6. — BETREKKINGEN VAN DE E.G.K.S. MET HET BUITENLAND

De betrekkingen van de E.G.K.S. met het buitenland zijn bijzonder belangrijk. Inderdaad, de Gemeenschap moet zich niet alleen een plaats in verschillende internationale economische instellingen verwerven, maar ook gunstige voorwaarden scheppen voor de verruiming van haar werkterrein.

Aan de zes lidstaten van de E.G.K.S. werd een afwijking toegestaan inzake de clausule van de meest begunstigde natie, maar deze landen verbonden er zich nochtans toe elk jaar een verslag aan de G.A.T.T. over te leggen; welnu, toen dit organisme bij het jaareinde vergaderde en het verslag van de E.G.K.S.-landen onderzocht werd, lokten zekere derde landen een bespreking uit over de wijze waarop de organen van de Gemeenschap het oprichtingsverdrag naleven en over de voorwaarden welke, volgens hen, vereist zijn voor het verlenen van de afwijking aan de clausule van de meest begunstigde natie.

De onderhandelingen met het Verenigd Koninkrijk hebben tot de ondertekening van een akkoord geleid. Het Verenigd Koninkrijk was inderdaad van oordeel zich niet bij de landen te kunnen voegen welke hun souvereiniteit gedeel-

(1) Er dient echter te worden aangestipt dat deze Beschikking slechts van kracht wordt na parlementaire goedkeuring in de landen waar deze procedure vereist is.

telijk op supra-nationale instellingen hadden overgedragen; maar het had het verlangen te kennen gegeven een nauwe en duurzame associatie met de Gemeenschap tot stand te brengen.

De betrekkingen tussen de E.G.K.S. en het Verenigd Koninkrijk zijn van meet af aan empirisch geweest; de gemengde commissie welke einde 1952 tot stand kwam, bleef in 1953 haar functie verder waarnemen.

Op 24 december 1953 vroeg de Hoge Autoriteit onderhandelingen te beginnen om concrete vormen te geven aan een associatie die de verruiming van het concurrentieterrein, de bevoorrading en het afzetgebied tot doel moest hebben. Aangezien de Engelse Regering niet akkoord kon gaan met de delegatie van de machten, heeft de Hoge Autoriteit voorgesteld een permanente associatieraad met coöperatief karakter in het leven te roepen (1).

Op 27 oktober 1954 legde de Hoge Autoriteit aan de Bijzondere Raad van Ministers een ontwerp van akkoord voor. Na zekere twistpunten er uit verwijderd te hebben, parafeerden de 7 regeringen en de Hoge Autoriteit op 11 december de definitieve tekst; deze werd te Londen ondertekend op 21 december 1954.

Een van de voornaamste kenmerken van het akkoord is het feit dat het zich uitspreekt over twee onderscheiden plannen. Zo worden de benamingen « nationaal » en « supra-nationaal » vermeden omdat deze termen aanleiding geven tot verkeerde interpretaties. Het lijkt dan ook verkieslijker te spreken over het « niveau » van de Hoge Autoriteit en het « niveau » van de Raad van Ministers. Het betaamde inderdaad, voor het Verenigd Koninkrijk de mogelijkheid te voorzien problemen te behandelen, die zowel onder de bevoegdheid van de bijzondere Raad als onder die van de Hoge Autoriteit vallen

Een ander fundamenteel aspect van het akkoord is het eerder raadgevend karakter van de samenstellende organen. Welnu, de contactnemingen en de uitwisseling van inlichtingen, die daaruit voortvloeien, zullen beslissingen tot gevolg hebben. Een derde karaktertrek is de vorm « kaderwet » die uit de dikwijls exemplatief opgestelde tekst blijkt. Ten slotte werd de tekst derwijze opgesteld dat hij geen hindernis zou vormen voor de verdere ontwikkeling van de integratie tussen de gemeenschap en het Verenigd Koninkrijk.

Er werd een permanente Raad van Associatie opgericht (art. 1) voor de uitwisseling van inlichtingen en raadplegingen over problemen van algemeen belang, welke tot het toepassingsveld van het Verdrag behoren en, desgevallend, over de coördinatie van de actie welke met deze kwesties in verband staat (art. 6, 1 en 3). De vraagstukken waarvoor de Bijzondere Raad van Ministers bevoegd is, worden tijdens « speciale vergaderingen » besproken; de Raad wordt bovendien door de Hoge Autoriteit regelmatig op de hoogte gehouden van het werk van de Associatieraad en zijn Comités.

De E.G.K.S. associeert aldus met haar markt een steenkoolproductie die de hare evenaart en een ijzer- en staalproductie welke overeenstemt met de helft van die der Gemeenschap, terwijl het handelsverkeer tussen de twee partners

(1) *Briefwisseling betreffende de betrekkingen van de E.G.K.S. en het Verenigd Koninkrijk*, Luxemburg; E.G.K.S., Hoge Autoriteit; 3 mei 1954, blz. 5.

er door bevorderd wordt. Indien het Akkoord in zijn huidige vorm niet automatisch tot wijzigingen in de Britse economische wetgeving leidt, schrijft het toch een onderzoek voor over de bestaande handelsbeperkingen alsmede een raadpleging bij het invoeren van nieuwe restricties (1). Bovendien maakt de opvatting, die de contracterende partijen bij het opstellen van het Akkoord geholpen heeft, alle verdere ontwikkeling van de Associatie mogelijk.

Afdeling III. — BELGISCH-NEDERLANDS-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE

§ 1. — VERLOOP DER ONDERHANDELINGEN

In 1954 hebben vijf bijeenkomsten van het Ministerieel Comité plaats gevonden (2). Die van september, was hoofdzakelijk gewijd aan de viering van het tienjarig bestaan der « Nederlandsch-Belgisch-Luxemburgsche Douane-Unie ». Te dier gelegenheid werd door de vertegenwoordigers van de drie landen onderstreept, dat weliswaar nog grote moeilijkheden op de weg naar een volledige economische unie te overwinnen bleven, maar dat niettemin reeds een aanmerkelijke vooruitgang was geboekt.

De vrijmaking van het kapitaalverkeer tussen de Benelux-landen behoort tot de belangrijkste vorderingen welke laatstelijk werden tot stand gebracht. Het betreffende Protocol werd op 8 Juli ondertekend, nadat het principe van de vrijmaking reeds tijdens de Conferentie van 5 februari was vastgelegd.

Veel aandacht werd besteed aan de tenuitvoerlegging van het Protocol van Luxemburg (9 december 1953) betreffende de eenmaking der handelspolitiek. Tijdens de bijeenkomst van 5 februari werd besloten dat de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Nederland vanaf 1 maart 1954, ten aanzien der staten-leden van de O.E.E.S., een gemeenschappelijke politiek zouden voeren, die haar verwezenlijking in de neerlegging van gemeenschappelijke liberalisatielijsten zou vinden. Op de volgende vergadering van het Ministerieel Comité werd besloten dat de invoer in de B.L.E.U. en in Nederland van producten uit de dollarzone vrij zou worden volgens een gemeenschappelijke lijst; deze werd op 1 juni 1954 van kracht. Wegens moeilijkheden in de landbouwsector kon de gemeenschappelijke lijst ten opzichte van de O.E.E.S. in 1954 niet worden ingevoerd.

Over een voorlopig protocol inzake openbare aanbestedingen kon geen volledige overeenkomst worden bereikt.

Op stuk van de éénmaking der accijnzen werd dit jaar echter vooruitgang geboekt. De Conferentie van 7 september bepaalde immers dat de unificatie der accijnzen op bier en mineraalwater op 1 januari 1956 zou ingaan, zij het dat hiertoe nog een officiële goedkeuring vanwege de Belgische Regering vereist werd.

(1) *Akkoord*, art. 7 en 8.

(2) Zij werden te Brussel gehouden, respectievelijk op 5 februari, 27 maart, 20 juli, 7 september en 9 december.

Ten aanzien van het landbouwprobleem werd op de laatste Conferentie van 1954 beslist, dat in februari 1955 een speciale Conferentie de mogelijkheden tot harmoniëring van de landbouwpolitiek in de Beneluxlanden zou onderzoeken.

Buiten andere problemen van minder algemene aard, waarmede het Comité van Ministers zich inliet, zij nog gewezen op het onderzoek naar de toestand in de gevoelige sectoren. Tijdens de Conferentie van 20 juli kon worden vastgesteld dat het Protocol over de coördinatie van de economische en sociale politiek voor het merendeel der betrokken sectoren bevredigende resultaten had opgeleverd.

§ 2. — ECONOMISCHE TOESTAND VAN HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG

Waar de economische vooruitzichten bij het begin van het jaar weinig gunstig waren, verbeterde de toestand in Luxemburg geleidelijk vanaf maart, zodat het

Groothertogdom Luxemburg

Indexcijfers van de industriële productie (a)

BEDRIJFSTAKKEN	1937/1938 = 100					1947 = 100				
	1949	1951	1952	1953	1954	1949	1951	1952	1953	1954
Extractieve bedrijven	**73**	**91**	**105**	**104**	**87**	**185**	**240**	**293**	**290**	**241**
IJzergroeven	64	88	112	111	91	208	284	364	360	295
Steengroeven	96	98	87	85	78	129	131	118	116	107
Be- en verwerkende bedrijven	**116**	**145**	**142**	**129**	**136**	**123**	**157**	**153**	**138**	**146**
Voedingsmiddelenindustrie	88	86	83	78	77	100	104	100	92	90
Drank- en tabaksnijverheid	108	138	127	138	147	88	105	102	108	111
Textielnijverheid	85	86	74	88	80	80	81	70	83	75
Schoen- en kledingnijverheid	93	70	69	71	72	95	70	69	69	67
Houtnijverheid	162	146	153	151	151	97	87	91	90	90
Meubel- en meubileringsnijverheid	105	79	64	63	64	107	81	66	65	66
Drukkerij en uitgeverij	103	101	103	111	118	98	96	99	98	112
Ledernijverheid	54	51	43	48	48	86	80	68	76	76
Chemische nijverheid en aanverwante bedrijven	109	135	129	127	138	115	145	140	135	147
Industrie der niet metaalhoudende mineralen	117	137	127	145	162	115	137	129	146	159
IJzer- en staalnijverheid	114	156	152	133	141	131	178	174	152	161
Metaalverwerkende nijverheid	153	133	135	133	129	111	97	98	97	93
Electriciteit, gas	**119**	**146**	**150**	**158**	**176**	**137**	**171**	**176**	**185**	**206**
Electrische energie	121	158	162	172	193	151	196	201	213	239
Gasproductie en -distributie	113	113	118	122	128	102	102	107	110	116
Algemeen indexcijfer	**113**	**142**	**140**	**128**	**134**	**127**	**163**	**163**	**149**	**154**

Bron : Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

(a) Bruto-indexcijfers.

Groothertogdom evenals de meeste Europese landen een economische expansie heeft vertoond. In haar geheel genomen wijst de balans op een vrij sterke herleving ten opzichte van 1953, zowel ten aanzien van de productie als wat de gang van zaken in de handel en het financiewezen betreft. Toch zij aangestipt dat het goederenverkeer per spoor, hetwelk ruimschoots afhangt van de bedrijvigheid in de ertsmijnen, sterk achteruitliep.

De industriële activiteit over het gehele jaar was 5 % hoger dan in 1953. Vertrekkend van een dieptepunt in februari, laagste stand sedert 1949, steeg de productie voortdurend om in december 22 % boven het peil der overeenkomstige maand van 1953 te liggen. Het verloop was dus andersom dan het voorgaande jaar, toen de tendentie dalend was.

Groothertogdom Luxemburg

Ijzer- en staalproductie

(maandgegevens)

TIJDVAK	Aantal hoog-ovens in werking	Hoeveelheid (tonnen)			Gewogen globaal indexcijfer (1937/1938 = 100)
		Gietijzer	Staal	Gewalste producten en half-fabrikaten	
1937	**22**	**209.374**	**209.186**	**171.699**	**126**
1938	**19**	**129.225**	**119.709**	**98.692**	**74**
1949	**22**	**197.673**	**189.321**	**150.907**	**114**
1951	**27**	**263.089**	**256.418**	**209.905**	**156**
1952	**27**	**256.332**	**250.142**	**207.076**	**152**
1953	**25**	**226.815**	**221.600**	**176.145**	**133**
1954	**24**	**233.315**	**235.684**	**190.483**	**141**
1954 Januari	23	210.761	200.664	161.089	122
Februari	23	205.123	202.326	163.195	122
Maart	23	226.181	226.569	182.210	135
April	24	220.193	219.879	176.295	131
Mei	24	217.910	215.223	174.272	129
Juni	24	229.794	231.612	186.740	138
Juli	23	246.552	251.679	206.026	151
Augustus	25	244.613	246.416	203.366	149
September	25	249.314	258.376	206.725	153
Oktober	26	249.951	256.241	208.107	153
November	26	245.938	254.464	202.744	150
December	26	253.459	264.763	215.024	157

Bronnen : Groupement des Industries sidérurgiques luxembourgeoises.
Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

De uitsplitsing van het bruto-indexcijfer der industriële productie toont aan dat de toeneming vooral op rekening van de ijzer- en staalnijverheid komt, die in grote mate de ontwikkeling van de algemene industriële bedrijvigheid in Luxemburg bepaalt. Dank zij de toegenomen vraag steeg de staalproductie, geleidelijk vanaf het tweede en sterker vanaf het derde kwartaal, zodat zij in december 30 % boven het niveau van december 1953 lag. De jaarproductie aan walserijproducten en halffabrikaten bedroeg 2.286.000 t, tegenover 2.114.000 t in het voorgaande jaar.

Was de bedrijvigheid in andere industrieën eveneens hoger, voor sommige werd echter een aanmerkelijke achteruitgang vastgesteld (extractieve nijverheid en textielindustrie). Op 16 bedrijfstakken vertoonden er vijf in totaal een lagere productie dan het voorgaande jaar.

De sterkste teruggang werd geconstateerd bij de ijzerertswinning, die met 1.300.000 t — d.i. 18 % — afnam, hoofdzakelijk als gevolg van de verminderde uitvoer naar België en het uitvallen van de export naar het Saargebied. Bovendien bleef het verbruik van inlands erts ten achter bij de ijzer- en staalproductie.

Het gewogen algemeen indexcijfer der landbouwproductie (1935/1939 = 100), dat de « Service d'Etudes et de Documentation économiques » berekent, bedroeg 114, tegen 111 in 1953. Deze stijging met bijna 3 % is vooral toe te schrijven aan de toegenomen broodgraanoogst en aan de gestegen melkproductie, terwijl de voedergraanoogst minder was.

De inkomsten in de landbouw liepen nochtans achteruit, ondanks dat geen verandering aan de vastgestelde basisprijzen voor de belangrijkste landbouw- en veeteeltproducten werd aangebracht en dat de regeling ter verlening van subsidies minder streng werd. De afneming der inkomsten is hoofdzakelijk te wijten aan de ongunstige weerslag van het ongestadige weer op de kwaliteit der landbouwproducten. Meer dan de helft van de broodgranen was slechts als voeder voor het vee te gebruiken. Bovendien vertoonde de productie van grove granen een vermindering.

Evenals in 1953 gaf de wijnbouw over het algemeen een goede oogst.

Voor de handels- en ambachtszaken bleef de goede gang van zaken, die het jaar 1953 had gekenmerkt, ook in 1954 gehandhaafd. Zulks was grotendeels te danken aan de sterke bedrijvigheid in de bouwsector.

Vooral als gevolg van de prijsstijging van verschillende voedingsmiddelen vertoonde het indexcijfer der kosten van levensonderhoud een lichte stijging. Ook bij de lonen werd een neiging tot toenemen vastgesteld, tenminste wat de totale loonsom betreft.

Het onbelangrijk tekort op de voorlopige rekening van de gewone en buitengewone begroting voor het dienstjaar 1953 kon worden opgeslorpt door de eerder gemaakte overschotten. De begroting voor 1954 voorzag een tekort van ruim 500 miljoen frank. Vermoedelijk zal de definitieve uitkomst echter minder ongunstig zijn dank zij de verbetering van de economische toestand.

Groothertogdom Luxemburg

Landbouwproductie

PRODUCTEN	Eenheid	1949		1951		1952		1953		1954	
		Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)	Hoeveelheid	Indexcijfer (1935/1939 = 100)
Broodgranen	m.q.	415.023	87	457.913	96	447.990	94	469.847	99	530.942	111
Andere graangewassen	»	436.409	110	496.200	125	482.532	122	549.436	139	445.580	113
Peulgewassen	»	3.102	36	5.806	67	5.078	58	7.533	86	4.372	50
Aardappelen	»	1.115.936	110	1.257.438	124	1.370.463	135	1.303.861	128	1.471.971	145
Andere knolgewassen	»	2.150.849	118	2.126.063	116	1.576.007	86	2.836.039	155	2.777.542	152
Voedergewassen (inclusief hooi)	»	1.179.571	82	1.655.277	115	1.178.989	82	1.333.978	93	1.372.060	95
Fruit	t	6.650	49	6.870	50	6.450	47	4.700	34	7.230	53
Vlees	t	16.572	94	16.934	96	18.315	103	18.720	106	18.875	107
Melk	l	151.500.000	108	168.000.000	120	175.000.000	125	170.400.000	122	176.700.000	126
Eieren	dz	2.700.000	92	2.850.000	97	2.850.000	97	2.850.000	97	2.850.000	97
Algemeen indexcijfer			**98**		**107**		**108**		**111**		**114**

Bron : Service d'Etudes et de Documentation économiques du Grand-Duché de Luxembourg.

Groothertogdom Luxemburg

Indexcijfer van de levensduurte

Toestand op de eerste van de maand (1 januari 1948 = 100)

TIJDVAK	1949	1951	1952	1953	1954
Januari	102,94	114,62	121,52	122,52	122,82
Februari	103,98	116,57	122,49	122,26	123,12
Maart	103,04	118,19	122,53	121,88	122,95
April	102,51	121,56	121,48	120,91	122,03
Mei	102,62	120,95	121,52	120,88	122,04
Juni	102,82	121,02	122,06	121,31	123,30
Juli	111,20	122,71	122,75	122,74	123,44
Augustus	112,65	122,59	123,23	122,42	123,86
September	112,17	122,15	123,19	122,91	124,26
Oktober	110,37	121,34	123,01	122,63	124,36
November	109,87	121,44	122,88	122,83	124,11
December	110,83	121,53	122,63	122,88	124,32
Jaargemiddelde	**107,08**	**120,39**	**122,44**	**122,18**	**123,38**

Bron : Office de la Statistique générale du Grand-Duché de Luxembourg.

§ 3. — ECONOMISCHE TOESTAND VAN NEDERLAND

Het jaar 1954 was voor de Nederlandse volkshuishouding een periode van sterke expansie. Ten opzichte van het voorgaande jaar steeg het nationaal product tegen vaste prijzen met 5 %, terwijl de industriële activiteit met 10 % toenam. De toeneming van de investeringen en van het particulier verbruik was veel sterker dan in 1953; hierbij zij aangestipt dat de stijging van het particulier verbruik 68 % der vermeerdering van het nationaal product uitmaakte, tegen 33 % in 1953. De betalingsbalans bleef gunstig, zij het dan in mindere mate dan in 1953. Ook de groei van de goud- en deviezenvoorraad was geringer dan in 1953, ingevolge de toegenomen aflossing op de buitenlandse schuld.

I. — *Productie en werkgelegenheid.*

De industriële productie heeft zich op een tot dusver ongekend niveau bewogen. Zij nam ten opzichte van het voorgaande jaar met 10 % toe, vergeleken met slechts 9 % in 1953. Het stijgingstempo was aldus sterker dan in de meeste andere landen. Evenals in 1953 leverde de metaalnijverheid de grootste bijdrage tot de productietoeneming in de industrie. De chemische nijverheid, exclusief de zeer sterk toenemende aardolieverwerking, hield ongeveer gelijke tred met de industrie als geheel. Bij de textielnijverheid, alsmede bij de voedings- en genotmiddelenindustrie, was de productiestijging geringer dan in 1953. De steenkoolproductie bleef verder afnemen, terwijl de winning van aardolie en van zout een nieuw hoogtepunt bereikte. Bij het bouwbedrijf nam de woningproductie sterk toe; het aantal voltooide woningen bedroeg 68.000, vergeleken met 60.000 in 1953.

Nederland

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding (a)

(miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Middelen :						
Productie in bedrijven ...	12.480	13.960	15.140	15.980	17.240	18.660
Productie van de Overheid	1.260	1.400	1.510	1.530	1.680	1.940
Netto-inkomsten uit het buitenland	410	290	330	410	440	460
Nationaal inkomen (tegen factorkosten)	**14.150**	**15.650**	**16.980**	**17.920**	**19.360**	**21.060**
Indirecte belastingen minus subsidies.....	1.820	2.090	2.620	2.530	2.600	2.890
Nationaal product (tegen marktprijzen)	**15.970**	**17.740**	**19.600**	**20.450**	**21.960**	**23.950**
Saldo van schenkingen en leningen van of aan het buitenland, liquidatie van activa, enz.	260	1.120	100	— 1.840	— 1.420	— 300
Totaal beschikbare middelen	**16.230**	**18.860**	**19.700**	**18.610**	**20.540**	**23.650**
Bestedingen :						
Consumptie door verbruikers	11.600	12.650	13.650	13.800	14.300	15.650
Overheidsbestedingen	2.480	2.770	3.170	3.370	3.940	4.250
Netto-investeringen in bedrijven	1.560	1.880	1.720	1.870	1.970	2.730
Voorraadvorming en toeneming onderhanden werk	590	1.560	1.160	— 430	330	1.020
Totaal nationale bestedingen	**16.230**	**18.860**	**19.700**	**18.325**	**20.540**	**23.650**

(a) Werkelijke prijzen.

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Indexcijfers van de productie en van de personeelsbezetting in de industrie (a)

(1949 = 100)

OMSCHRIJVING	1950	1951	1952	1953	1954	1953				1954			
						1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
Productie	112	116	116	127	140	117	127	129	136	128	141	141	152
Personeelsbezetting (b)	104	107	105	107	111	106	107	109	109	109	110	111	113
Productie per werknemer	107	108	111	119	126	110	120	119	125	117	128	126	133

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) Exclusief het bouwbedrijf.
(b) Gemiddelde der indexcijfers bij het begin en bij het einde van het kwartaal.

Nederland

Productie-indexcijfers per bedrijfstak

(1949 = 100)

BEDRIJFSTAK	1950	1951	1952	1953	1954
Bouwmaterialen en aardewerk	109	121	121	121	129
Chemische nijverheid (excl. aardolieproductie)	121	128	121	130	143
Leder- en rubbernijverheid	106	97	100	111	119
Mijnbouw	106	108	108	108	108
Metaalnijverheid	113	119	121	137	165
Papierindustrie	116	132	120	142	156
Textielnijverheid	108	114	114	129	138
Gas, electriciteit en water	113	119	128	140	155
Voedings- en genotmiddelenindustrie	109	110	113	119	123
Algemeen indexcijfer van de nijverheid	**112**	**116**	**116**	**127**	**140**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

De slechte weersomstandigheden hebben de landbouwproductie nadelig beïnvloed, althans wat de kwaliteit der gewassen betreft. Voor de belangrijkste akkerbouwproducten was de oogst naar hoeveelheid beter dan het voorgaande jaar. De productie van tarwe nam door de grotere uitzaai aanzienlijk toe. Niettegenstaande een lagere productie per ha was de suikerbietenoogst iets groter dan in 1953, ook dank zij de areaaluitbreiding. De rogge- en de aardappelopbrengst waren eveneens aanzienlijker. Daarentegen breidde de zuivelproductie zich nauwelijks uit. Blijkens de cijfers van de veilingaanvoeren bracht de tuinbouw kleinere hoeveelheden voort, die echter tegen hoge prijzen werden verkocht.

Nederland

Raming van de oogstopbrengst

(duizenden tonnen)

JAARTAL	Tarwe	Rogge	Gerst	Haver	Peul-vruchten	Aard-appelen	Suiker-bieten
1938	434	551	140	447	137	2.843	1.520
1939	417	603	146	449	186	3.050	1.716
1948	306	382	138	316	46	5.870	1.893
1949	425	517	189	424	91	4.605	2.943
1950	295	421	232	382	100	4.051	2.913
1951	270	458	210	491	99	3.795	2.451
1952	327	497	239	483	102	4.358	2.789
1953	249	431	279	484	94	3.679	2.971
1954	397	515	209	467	106	3.999	3.062

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Dank zij de grote industriële activiteit was 1954 een expansiejaar voor het vervoerwezen, vooral voor de luchtvaart en de zeevaart. Het goederenvervoer

van de « Koninklijke Luchtvaartmaatschappij » steeg met 21 %. De goederenoverslag in en uit zeeschepen steeg met 17 % en kwam voor het eerst sinds de oorlog in omvang boven het peil van 1938 uit. Het binnenlands goederenvervoer per spoor en per schip vertoonde een slechts geringe toeneming. Verder zij nog aangestipt dat de handelsvloot met 88.000 B.R.T. toenam, zodat de tonnenmaat per einde 1954 3.376.000 B.R.T. bedroeg.

Ondanks het slechte weer werden gunstige resultaten geboekt inzake vreemdelingenverkeer. Het aantal overnachtingen van buitenlanders in de hotels nam met 28 % toe.

De toeneming van de actieve beroepsbevolking in het bedrijfsleven was ongeveer even groot als in 1953. Het aandeel van de industrie in de stijging der personeelsbezetting was overwegend in 1954, waar het bouwbedrijf voor 1953 eveneens een belangrijke bijdrage had geleverd. Per einde september bedroeg, blijkens een bijzondere enquête van het Centraal Bureau voor de Statistiek, het tekort aan arbeiders in de nijverheid ruim 61.000. Ongeveer de helft van het tekort aan mannelijke arbeiders deed zich voor in de metaalnijverheid, waar het meer dan 8 % van het aanwezig personeel beliep. Tijdens de laatste maanden van 1954 werd dan ook de aanwerving van Italiaanse arbeiders in genoemde bedrijfstak onder ogen gezien.

Dank zij de gunstige conjunctuurontwikkeling daalde de werkloosheid. Het aantal werklozen, inclusief de arbeiders op objecten voor aanvullende werkgelegenheid, bedroeg gemiddeld 74.000, tegenover 102.000 in 1953.

Nederland
Aantal werklozen

OMSCHRIJVING	1949	1950	1951	1952	1953	1954
Werklozen (excl. D.A.W.-arbeiders)	42.900	58.800	68.400	105.800	84.100	60.200
Geregistreerde D. A. W.-arbeiders (a)	20.200	21.400	25.000	31.800	17.900	14.100
Totaal	**63.100**	**80.200**	**93.400**	**137.600**	**102.000**	**74.300**
waarvan :						
Totaal mannen	57.800	74.100	86.000	128.300	93.400	68.200
Totaal vrouwen	5.300	6.100	7.400	9.300	8.600	6.100

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) De arbeiders D.A.W. (Dienst Aanvullende Werkgelegenheid) zijn de door de overheidsdiensten tewerkgestelde werklozen. In deze statistiek zijn bovendien opgenomen de vorstwerklozen, de zieken, de arbeiders die ongevallenuitkering ontvingen, benevens een aantal personen die werk vonden zonder dat de arbeidsbureaus hiervan tijdig bericht ontvingen.

2. — *Buitenlandse handel.*

De buitenlandse handel nam verder toe. Evenals het voorgaande jaar steeg de invoerwaarde meer dan de uitvoerwaarde, zodat het tekort op de handelsbalans verdubbelde.

Naar hoeveelheid nam de invoer met circa 25 % toe. De B.L.E.U. bleef de eerste leverancier van Nederland, maar werd op de voet gevolgd door West-Duitsland. De Nederlandse invoer uit de Verenigde Staten steeg aanzienlijk ingevolge de ruime liberalisatie van de dollarinvoer, die in oktober 1953 en mei 1954 tot stand kwam.

De uitvoer vermeerderde naar hoeveelheid met 18 %. Het aandeel der industriële producten in de totale uitvoerwaarde steeg, ten nadele van de agrarische export. De sterkste uitvoerstijging deed zich voor bij de chemische en de metaalproducten. Door de sterkere toeneming van de Nederlandse uitvoer naar de Bondsrepubliek werd deze de voornaamste afnemer van Nederland; de B.L.E.U. werd naar de tweede plaats teruggedrongen. De ruilvoet herstelde zich enigermate in de loop van het jaar.

Nederland

Buitenlandse handel

(miljoenen guldens)

TIJDVAK	1949	1950	1951	1952	1953	1954
	INVOER					
1e kwartaal	1.341	1.702	2.405	2.260	2.059	2.523
2e kwartaal	1.307	1.993	2.688	2.051	2.123	2.519
3e kwartaal	1.204	1.890	2.371	1.931	2.235	2.758
4e kwartaal	1.424	2.117	2.110	2.087	2.443	3.060
Jaar	**5.276**	**7.702**	**9.574**	**8.329**	**8.860**	**10.860**
	UITVOER					
1e kwartaal	846	1.108	1.640	2.093	1.934	2.197
2e kwartaal	840	1.174	1.755	1.946	1.892	2.149
3e kwartaal	898	1.347	1.854	1.933	2.015	2.238
4e kwartaal	1.210	1.653	2.080	1.961	2.223	2.588
Jaar	**3.794**	**5.282**	**7.329**	**7.933**	**8.064**	**9.172**
	SALDO					
1e kwartaal	— 495	— 594	— 765	— 167	— 125	— 326
2e kwartaal	— 467	— 819	— 933	— 105	— 231	— 370
3e kwartaal	— 306	— 543	— 517	+ 2	— 220	— 520
4e kwartaal	— 214	— 464	— 30	— 126	— 220	— 472
Jaar	**— 1.482**	**— 2.420**	**— 2.245**	**— 396**	**— 796**	**— 1.688**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Invoerwaarde per land van herkomst (a)

LAND	1949	1950	1951	1952	1953	1954
	Miljoenen guldens					
B.L.E.U.	759	1.428	1.765	1.443	1.526	1.822
West-Duitsland	359	934	1.166	1.148	1.392	1.781
Verenigde Staten	878	898	1.069	1.080	896	1.277
Verenigd Koninkrijk	582	759	783	726	835	871
Indonesië	403	510	766	543	493	528
Zweden	174	261	380	302	348	370
Frankrijk	352	365	386	281	336	380
	Percentage van het totaal					
B.L.E.U.	14,4	18,5	18,4	17,2	17,2	16,8
West-Duitsland	6,8	12,1	12,2	13,8	15,7	16,4
Verenigde Staten	16,6	11,7	11,2	13,0	10,1	11,9
Verenigd Koninkrijk	11,0	9,4	8,2	8,7	9,4	8,0
Indonesië	7,6	6,6	8,0	6,5	5,6	4,9
Zweden	3,3	3,4	4,0	3,6	3,9	3,4
Frankrijk	6,7	4,7	4,0	3,4	3,8	3,5

(a) Diamant en postcolli niet inbegrepen.

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Uitvoerwaarde per land van bestemming (a)

LAND	1949	1950	1951	1952	1953	1954
	Miljoenen guldens					
B.L.E.U.	508	722	1.083	1.242	1.255	1.279
West-Duitsland	410	1.104	1.023	1.109	1.134	1.439
Verenigd Koninkrijk	615	781	1.168	990	866	1.053
Verenigde Staten	111	227	419	516	644	593
Indonesië	392	300	402	440	291	233
Frankrijk	272	240	331	345	363	369
Zweden	149	191	299	334	340	408
	Percentage van het totaal					
B.L.E.U.	13,4	13,7	14,8	15,7	15,6	13,9
West-Duitsland	10,8	20,9	14,0	14,0	14,1	15,7
Verenigd Koninkrijk	16,2	14,8	15,9	12,5	10,7	11,5
Verenigde Staten	2,9	4,3	5,7	6,5	8,0	6,5
Indonesië	10,3	5,7	5,5	5,5	3,6	2,5
Frankrijk	7,2	4,5	4,5	4,3	4,5	4,0
Zweden	3,9	3,6	4,1	4,2	4,2	4,4

(a) Diamant en postcolli niet inbegrepen.

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Nederland

Dekkingspercentages van de buitenlandse handel

JAARTAL	B.L.E.U.	Verenigd Koninkrijk	Frankrijk	West-Duitsland	Verenigde Staten	Totaal
1936/1938 ...	69,1	190,3	116,4	52,1	42,8	**73,7**
1948	57,8	82,7	90,4	59,9	8,5	**54,3**
1949	66,7	105,7	74,6	114,1	12,6	**72,2**
1950	50,4	102,8	64,3	118,3	25,2	**68,2**
1951	61,1	148,7	84,0	87,8	39,1	**76,4**
1952	85,7	133,0	121,5	96,9	47,6	**94,9**
1953	82,2	103,2	107,9	81,4	71,7	**90,6**
1954	70,2	120,9	97,1	80,8	46,5	**84,4**

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek

3. — *Financiën*

De betalingen op de lopende rekening resulteerden evenals het voorgaande jaar in een gunstig saldo, dat echter kleiner was dan in 1953. Het overschot op de lopende rekening verminderde van 1.279 miljoen gulden tot 482 miljoen. Deze ontwikkeling werd evenals in het voorafgaande jaar door het handelsverkeer bepaald. Het tekort op de handelsbalans steeg inderdaad van 417 miljoen tot 1.105 miljoen gulden. Het onzichtbaar verkeer leverde een batig saldo van 1.587 miljoen, tegen 1.696 miljoen in 1953.

De lopende rekening van het dollarverkeer vertoonde een nadelig saldo van 475 miljoen gulden, tegenover een overschot van 254 miljoen in 1953.

Deze omslag komt voor 474 miljoen op rekening van de handelsbalans, waarvan de achteruitgang hoofdzakelijk toe te schrijven is aan de uitgebreide liberalisatie van de dollarinvoer.

Nederland

Goud- en deviezenreserves

(miljoenen guldens)

OMSCHRIJVING	31 dec. 1951	31 dec. 1952	31 dec. 1953	31 dec. 1954
Goud	1.195	2.060	2.792	3.015
Convertibele valuta	341	544	639	761
Convertibele valuta alleen in E.B.U.-verband	— 43	681	822	733
Niet- convertibele valuta.....	180	375	192	141
Totaal goud- en deviezenreserves	**1.673**	**3.660**	**4.445**	**4.650**

Bron : Nederlandsche Bank, N. V.

De kapitaalrekening vertoonde aanzienlijke wijzigingen, vooral ten aanzien van het particulier kapitaalverkeer. Het bezit aan buitenlandse activa steeg in 1954 met 245 miljoen, tegen 195 miljoen in 1953. De toevloeiing van buitenlandse kapitalen overtrof echter in aanzienlijke mate de Nederlandse kapitaalverstrekking aan het buitenland; zulks was grotendeels toe te schrijven aan de liquidatie van Nederlands bezit aan buitenlandse effecten tegen betaling in dollars. Door de zeer belangrijke aflossing van buitenlandse overheidsschuld werd de kapitaalrekening afgesloten met een tekort. De kapitaalrekening van het gouden dollarverkeer leverde een overschot op niettegenstaande belangrijke aflossingen op de dollarschuld.

De gezamenlijke rekeningen van de betalingsbalans sloten met een overschot groot 222 miljoen gulden, hetgeen aanleiding gaf tot een verhoging van de gouden deviezenvoorraad bij het Nederlandse bankwezen. De toeneming van de wisselreserves bij de Nederlandsche Bank gaf samen met de geldschepping ten behoeve van de Overheid, welke sedert 1951 niet meer was voorgekomen, aanleiding tot een verhoging van de chartale geldomloop. Deze steeg van 3.440 miljoen gulden einde 1953 tot 3.278 miljoen gulden ultimo 1954. De totale geldhoeveelheid steeg evenals in 1953 met 6 %, namelijk van 8.618 miljoen gulden einde 1953 tot 9.172 miljoen einde 1954.

Ten einde aan de overmatige bankliquiditeit welke in het begin van het jaar heerste een eind te maken, werden in februari regelingen met het bankwezen getroffen waardoor vanaf 22 maart het aanhouden van renteloze kasreserves bij de Nederlandsche Bank verplicht werd gesteld. Het kaspercentage werd geleidelijk van 5 op 10 % gebracht. Deze verhoging leidde tot een verkrapping van de geldmarkt.

Door de handelsbanken werd de kredietverlening aan de particuliere sector sterk uitgebreid. In het tweede halfjaar liepen de toevertrouwde gelden bij de banken enigszins terug, hetgeen o. m. verband hield met de liberalisatie van het kapitaalverkeer. De vrijmaking van het kapitaalverkeer in Benelux-verband op grond van het protocol van 8 juli leidde in de eerste maanden na de ondertekening der overeenkomst tot een sterke kapitaalstroom van Nederland naar de B.L.E.U.

Evenals in 1953 werd de ontwikkeling van de kapitaalmarkt gekenmerkt door een relatieve ruimte. Het waarneembaar kapitaalaanbod steeg vooral door de grote toevloeiing van buitenlandse kapitalen, alsmede door de grotere beschikbaarheden bij de institutionele beleggers. De nettovraag naar kapitalen nam toe door toedoen van de particuliere sector. Daarentegen onderging het nettoberoep op de kapitaalmarkt door de Overheid nagenoeg geen wijziging, doordat de toeneming van de vraag der lagere publiekrechtelijke lichamen gecompenseerd werd door een vermindering der vraag vanwege het Rijk.

Het financieringstekort van de gehele Overheid werd groter doordat het deficit van de lagere publiekrechtelijke lichamen toenam, terwijl bij het Rijk de inkomsten de uitgaven met nog slechts een relatief klein bedrag overschreden.

Dank zij het gunstiger conjunctuurverloop waren de totale ontvangsten van het Rijk nochtans hoger dan het voorafgaande jaar. De uitgaven namen echter aanzienlijk toe door omvangrijke extra-aflossingen op de buitenlandse schuld en wegens de stijging van de militaire kasuitgaven. De Staatsschuld verminderde

van 22.950 miljoen gulden einde 1953 tot 20.761 miljoen einde 1954. Toch steeg de gevestigde binnenlandse schuld met ongeveer 1.500 miljoen gulden ingevolge een netto-emissie van 300 miljoen en het onderbrengen bij de banken in februari, overeenkomstig bovenvermelde monetaire regelingen, van 1.200 miljoen gulden 8, 10 en 12-jarige schatkistcertificaten.

Op de effectenbeurs te Amsterdam werd een recordomzet bereikt. Het algemeen koersgemiddelde was ultimo december 36 % hoger dan een jaar tevoren.

4. — *Prijzen en lonen.*

De groothandelsprijzen vertoonden slechts weinig verandering. De dalende beweging, die in 1951 begonnen was, kwam tot stilstand en sloeg om in een lichte stijging. De grondstoffen en halffabrikaten keerden terug tot het gemiddeld niveau van 1953. De afgewerkte producten stegen tot 1,5 % boven vernoemd niveau; in hun beloop is de invloed van de loonronde duidelijk te bespeuren. De kosten van levensonderhoud, die in 1952 en 1953 op het peil van einde 1951 waren gebleven, stegen met 5 %, hoofdzakelijk onder invloed van de opgetreden loonsverhogingen en de huurverhoging.

Nederland
Lonen en Prijzen
(1949 = 100)

TIJDVAK	Groothandels-prijzen	Kosten van levensonderhoud	Lonen
1950	112	109	107
1951	137	120	117
1952	135	121	120
1953	129	121	123
1954	131	125	136
1954 : 1e kwartaal	130	123	—
2e kwartaal	132	125	133(a)
3e kwartaal	129	125	—
4e kwartaal	131	126	139(a)

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(a) Zesmaandelijkse gemiddelden.

De lonen stegen met circa 16 %. Het jaar nam een aanvang met een algemene loonsverhoging van ten minste 5 %. Deze verhoging was verplicht gesteld voor de regelingslonen. Bovendien kregen de geschoolde arbeiders een extraverhoging en werden de lonen in de lagere gemeentenklassen verhoogd, zodat de totale invloed van de algemene loonsverhoging een stijging van het indexcijfer der regelingslonen met circa 9 % was. In het midden van het jaar werd het loonvraagstuk opnieuw aan de orde gesteld en het overleg tussen werkgevers en werknemers vond zijn afsluiting in een machtiging tot loonsverhoging van ten hoogste 6 % vanaf 1 oktober.

Nederland

Particulier verbruik

(1949 = 100)

TIJDVAK	Waarde	Hoeveelheid	Hoeveelheid per hoofd van de bevolking
1950	109	101	99
1951	117	97	94
1952	117	98	94
1953	122	102	97
1954	134	107	101

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

De loonsverhogingen hebben geleid tot een toeneming van het particulier verbruik. Deze was zo krachtig dat het reële verbruik per hoofd van de bevolking voor het eerst het niveau van de jarer 1949-1950 heeft overtroffen.

§ 4. — HANDELSVERKEER TUSSEN DE B.L.E.U. EN NEDERLAND

De stijging, die sedert de bevrijding kenmerkend is geweest voor het verloop van het onderlinge handelsverkeer van de B.L.E.U. en van Nederland, hield in 1954 aan. In genoemd jaar werden aldus nieuwe topcijfers bereikt. De stijging was echter bij in- en uitvoer niet gelijk. Hierdoor week het recente verloop van het onderlinge handelsverkeer tussen de B.L.E.U. en Nederland af van dat van

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U.

Waarde

JAARTAL	Totaal		Met Nederland		Aandeel van Nederland in het totaal (percentage)
	Miljarden franken	1936/1938 = 100	Miljarden franken	1936/1938 = 100	
	INVOER				
1936	21,7	100	1,9	100	8,9
1937	27,7		2,3		8,2
1938	23,1		2,1		9,0
1949	81,9	355	7,6	363	9,3
1950	97,8	405	9,8	470	10,0
1951	127,5	526	13,9	667	10,9
1952	123,0	509	16,2	775	13,2
1953	121,0	500	16,6	794	13,7
1954	127,5	528	17,1	814	13,4
	UITVOER				
1936	19,7	100	2,4	100	12,0
1937	25,7		2,8		11,0
1938	21,7		2,6		12,0
1949	80,1	353	11,7	455	14,6
1950	82,8	370	18,6	713	22,4
1951	132,6	584	23,8	914	17,9
1952	122,6	540	18,7	720	15,3
1953	113,0	497	20,1	773	17,8
1954	115,2	515	24,2	931	21,0

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland

Waarde

JAARTAL	Totaal		Met de B.L.E.U.		Aandeel van de B.L.E.U. in het totaal (percentage)
	Miljoenen guldens	1936/1938 = 100	Miljoenen guldens	1936/1938 = 100	
	INVOER				
1936	1.017		119		
1937	1.550	100	180	100	11,6
1938	1.416		162		
1949	5.276	397	759	494	14,4
1950	7.702	580	1.428	929	18,5
1951	9.574	721	1.765	1.149	18,4
1952	8.329	627	1.443	939	17,2
1953	8.860	667	1.526	993	17,2
1954	10.860	818	1.822	1.183	16,8
	UITVOER				
1936	743		86		
1937	1.142	100	126	100	10,9
1938	1.043		106		
1949	3.794	389	508	479	13,4
1950	5.282	541	722	681	13,7
1951	7.329	750	1.083	1.023	14,8
1952	7.933	813	1.242	1.172	15,7
1953	8.064	826	1.255	1.185	15,6
1954	9.172	940	1.279	1.207	13,9

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Dekkingspercentages van de buitenlandse handel der B.L.E.U. en van Nederland

JAARTAL	B.L.E.U.		NEDERLAND	
	Totaal handelsverkeer	Handelsverkeer met Nederland	Totaal handelsverkeer	Handelsverkeer met de B.L.E.U.
1936/38	92,1	123,9	73,7	69,1
1949	97,6	154,3	71,6	66,7
1950	84,7	189,5	68,2	50,4
1951	104,2	171,1	76,7	61,1
1952	99,6	115,6	94,1	85,7
1953	93,3	121,1	90,1	82,2
1954	90,4	141,5	84,5	70,2

Bronnen : Nationaal Instituut voor de Statistiek.
Centraal Bureau voor de Statistiek.

het algemeen handelsverkeer der beide landen : hoewel de totale uitvoer van Nederland belangrijk toenam, groeide de uitvoer naar de B.L.E.U. slechts weinig aan; daarentegen steeg de uitvoer van de B.L.E.U. naar Nederland met 20 %, terwijl de totale uitvoer van de B.L.E.U. betrekkelijk weinig toenam.

Deze gang van zaken heeft er toe geleid dat het aandeel van Nederland in het totale handelsverkeer van de B.L.E.U. bij de uitvoer aanmerkelijk toenam (1), maar bij de invoer enigszins daalde. In overeenkomst met laatstgenoemde achteruitgang, liep ook het aandeel van de B.L.E.U. in Nederlands totale uitvoer

Voornaamste leveranciers van de B.L.E.U.

(percentage van de totale invoerwaarde)

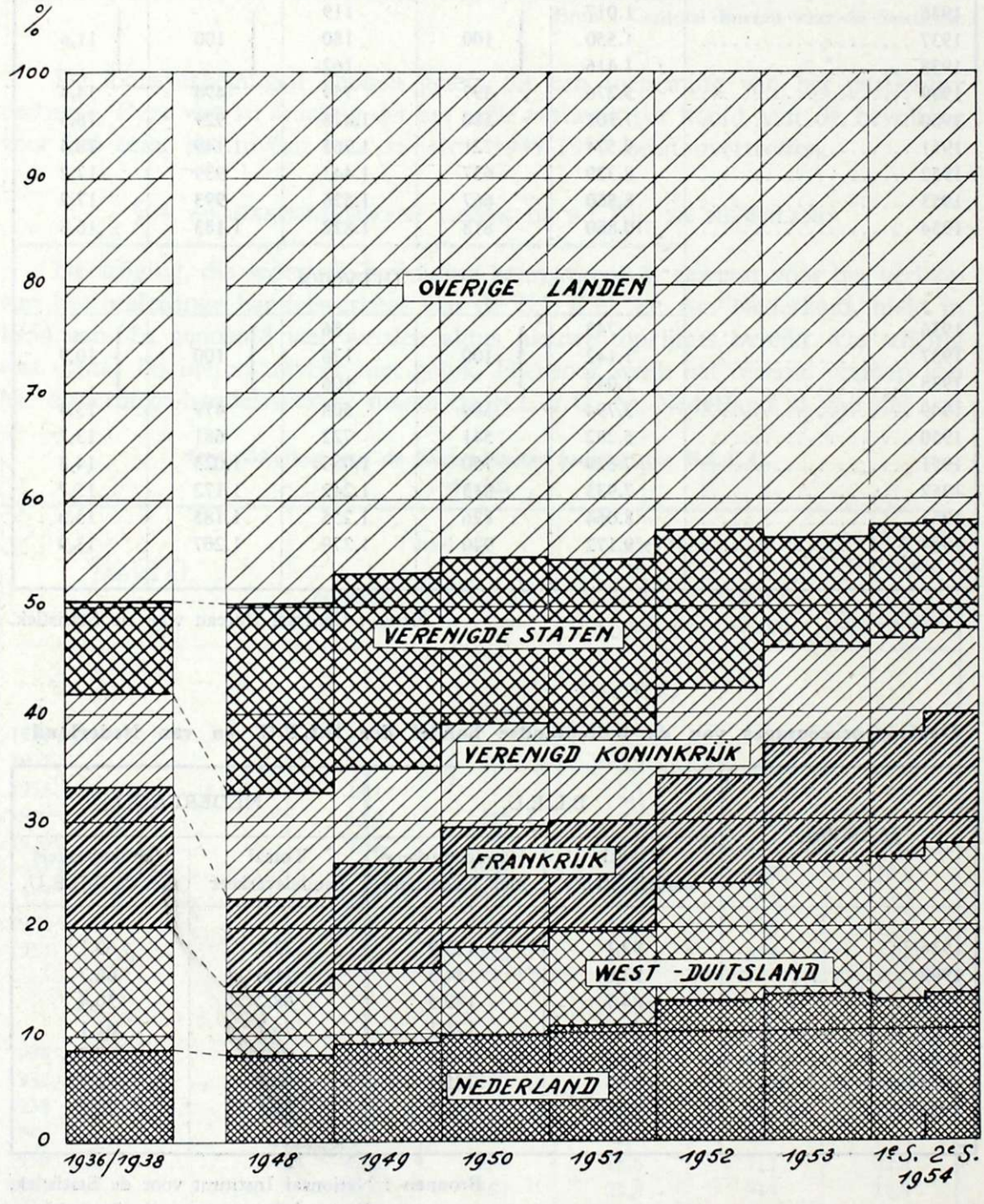

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(1) Zonder evenwel het topcijfer van 1950 te bereiken.

sterk terug; West-Duitsland werd de eerste afnemer van Nederland, terwijl de B.L.E.U. de tweede plaats ging bezetten. Als eerste leverancier van Nederland behield de B.L.E.U. slechts een geringe voorsprong op West-Duitsland (1).

Voornaamste leveranciers van Nederland

(percentage van de totale invoerwaarde)

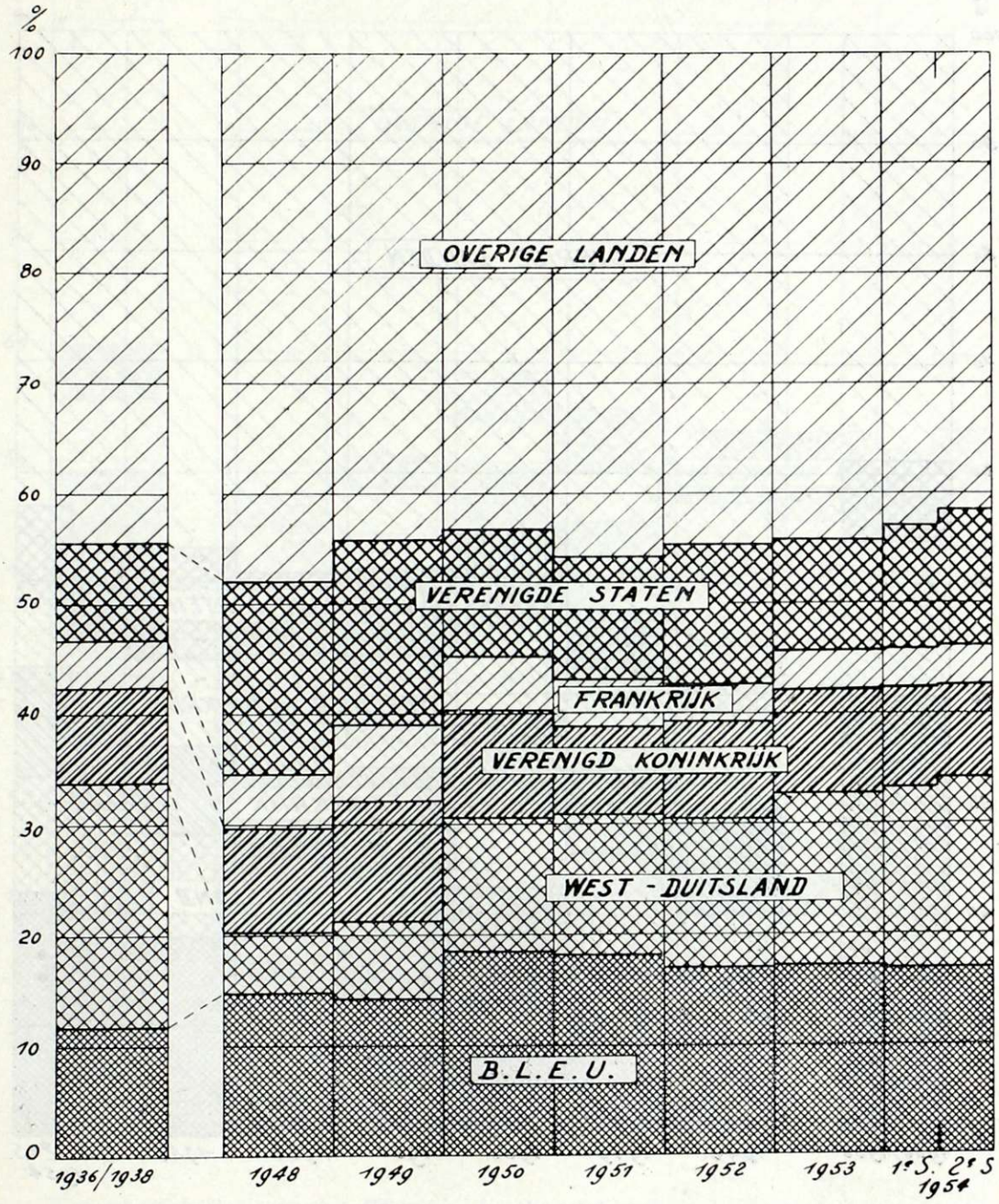

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

(1) Het aandeel van de B.L.E.U. in de totale invoer van Nederland is verder afgenomen; het daalde in vijf jaar van 18,5 % tot 16,8 %.

Laatstgenoemd land werd vanaf 1954 de eerste leverancier van de B.L.E.U. en het bleef de tweede afnemer er van, maar zijn aandeel in de totale uitvoer der B.L.E.U. bedroeg niet eens de helft van dat van Nederland.

Voornaamste afnemers van de B.L.E.U.

(percentage van de totale uitvoerwaarde)

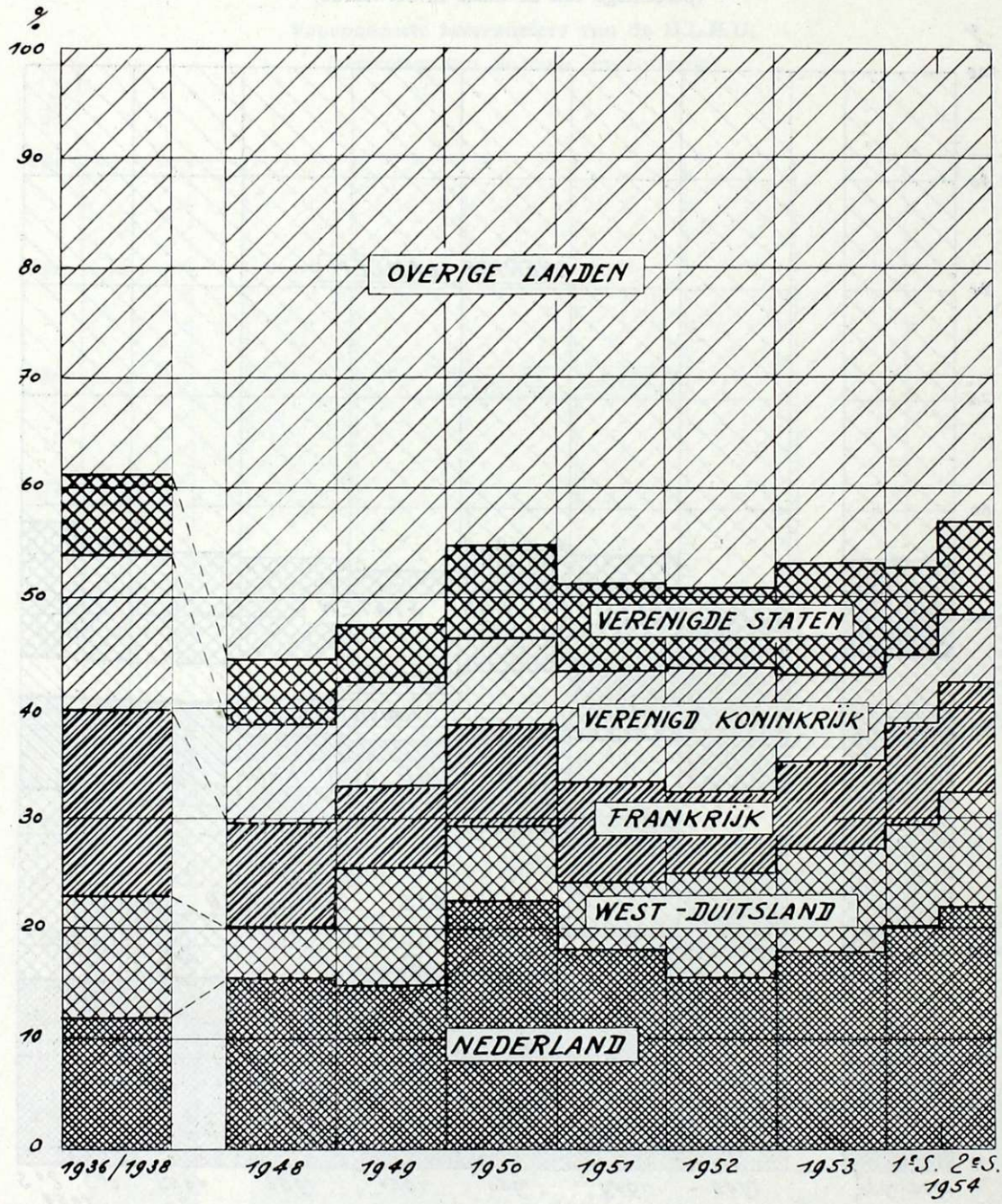

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Voornaamste afnemers van Nederland

(percentage van de totale uitvoerwaarde)

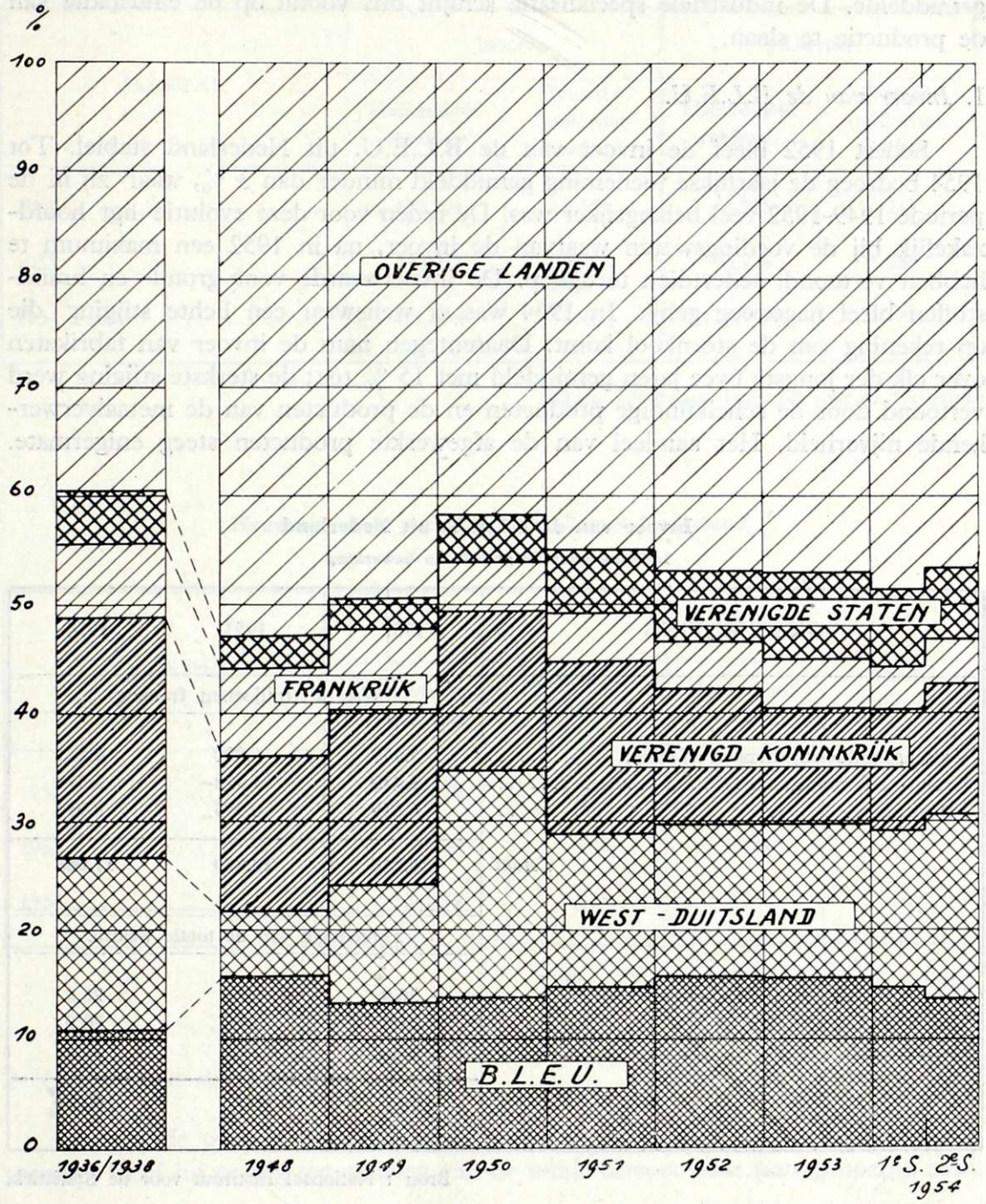

Bron : Centraal Bureau voor de Statistiek.

Ten aanzien der samenstelling van het handelsverkeer kan worden opgemerkt dat de invoer van dierlijke producten in de B.L.E.U. afneemt. In- en uitvoer van fabrikaten vorderen bijna in dezelfde verhouding; dit brengt nochtans een stijging van het batig saldo der bilaterale handelsbalans teweeg, daar de totale uitvoerwaarde van de fabrikaten ongeveer tweemaal zoveel bedraagt als de totale invoer-

waarde er van. Het lijkt wel belangwekkend aan te stippen dat het ruilverkeer van producten met een hoge graad van afwerking vlugger toeneemt dan het gemiddelde. De industriële specialisatie schijnt dus vooral op de eindstadia van de productie te slaan.

1. *Invoer van de B.L.E.U.*

Sedert 1952 bleef de invoer van de B.L.E.U. uit Nederland stabiel. Tot 1954 bedroeg de jaarlijkse toeneming gemiddeld minder dan 3 %, waar zij in de periode 1949-1952 veel belangrijker was. De reden voor deze evolutie ligt hoofdzakelijk bij de voedingswaren waarvan de invoer, na in 1952 een maximum te hebben vertoond, sedertdien terugliep. De invoerwaarde voor grond- en brandstoffen bleef nagenoeg gelijk. In 1954 was er weliswaar een lichte stijging die op rekening van de steenkool komt. Daarentegen nam de invoer van fabrikaten over elk der jongste twee jaren gemiddeld met 15 % toe; de sterkste stijging werd vertoond door de scheikundige producten en de producten van de metaalverwerkende nijverheid. Het aandeel van de afgewerkte producten steeg enigermate.

Invoer van de B.L.E.U. uit Nederland

Indeling naar de graad van bewerking

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
	Waarde (miljoenen franken)		
Voedingsmiddelen, dranken en tabak	5.977	6.800	4.581
Grond- en brandstoffen	3.420	3.423	3.574
Fabrikaten	6.819	6.397	8.913
Totaal	**16.216**	**16.620**	**17.068**
	Percentage van de totale waarde		
Voedingsmiddelen, dranken en tabak	36,9	40,9	26,8
Grond- en brandstoffen	21,1	20,6	20,9
Fabrikaten	42,0	38,5	52,3
	100,0	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het algemeen verloop van de invoer uit Nederland wordt dus bepaald door de landbouwproducten. De daling van 1952 op 1954 van de invoer van landbouwproducten uit Nederland is toevallig even groot als die van de totale invoer der B.L.E.U. aan landbouwproducten. In de import der Nederlandse akkerbouwproducten en tuinbouwproducten trad weinig verandering op; de vermindering van de landbouwinvoer komt uitsluitend op rekening van de veehouderijsector en wel hoofdzakelijk van boter en gecondenseerde melk, waarvan de Belgische productie aanmerkelijk toenam.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Landbouwproducten

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1952	460.701	5.189	45.095	211
1953	546.912	4.288	79.274	286
1954	428.539	3.497	113.919	419

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Vis

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (miljoenen franken)	Hoeveelheid (tonnen)	Waarde (miljoenen franken)
1952	42.639	287	2.285	11
1953	43.130	282	3.124	13
1954	44.299	315	3.366	14

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

2. *Uitvoer van de B.L.E.U.*

Hoewel de uitvoer van landbouwproducten uit de B.L.E.U. naar Nederland toenam, bleef hij gering ten aanzien van de totale uitvoer naar laatstgenoemd land.

Het aandeel der grond- en hulpstoffen werd in 1954 enigszins groter, ten nadele van de fabrikaten. Het percentage der producten met een hoge graad van afwerking steeg verder.

In absolute cijfers werd de sterkste vooruitgang bij de uitvoer vastgesteld bij de textielproducten. Vervolgens, afgezien van de papierproducten, werd de grootste relatieve vooruitgang tot stand gebracht in de metaalverwerkende nijverheid. Voor deze groep is de stijging bij de uitvoer merkelijk groter dan bij de invoer. Voor de chemische producten is het echter andersom.

Uitvoer van de B.L.E.U. naar Nederland

Indeling naar de graad van bewerking

OMSCHRIJVING	1952	1953	1954
	Waarde (miljoenen franken)		
Voedingsmiddelen, dranken en tabak	438	606	886
Grond- en brandstoffen	2.467	2.650	3.350
Fabrikaten	15.840	16.865	19.938
Totaal	**18.745**	**20.121**	**24.174**
	Percentage van de totale waarde		
Voedingsmiddelen, dranken en tabak	2,3	3,0	3,7
Grond- en brandstoffen	13,2	13,2	13,9
Fabrikaten	84,5	83,8	82,4
	100,0	**100,0**	**100,0**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Voornaamste nijverheidsproducten

(miljoenen franken)

PRODUCTEN	Invoer			Uitvoer		
	1952	1953	1954	1952	1953	1954
IJzer en staal	271	186	298	4.895	3.642	3.912
Metaalfabrikaten	2.139	2.598	3.000	2.574	3.031	4.150
Non-ferro metalen	382	324	298	1.653	1.430	1.953
Textielproducten	2.268	2.629	2.760	4.103	5.307	5.965
Scheikundige producten	705	999	1.134	1.290	1.378	1.593
Voedingsmiddelen	959	1.076	1.199	246	241	375
Steenkolen en cokes	253	385	736	674	684	1.336
Minerale oliën	1.616	1.467	1.358	761	786	955
Huiden en leder	219	223	211	310	419	373
Papier en karton	712	759	928	311	467	568
Cement	—	—	1	358	474	473

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

3. — *Gevoelige producten.*

Onder gevoelige producten worden verstaan die waren welke tot bijzondere moeilijkheden aanleiding gaven en waarover tussen België en Nederland onderhandeld werd, hetzij op het vlak der overheidsinstanties, hetzij door het bedrijfsleven der Benelux-landen, ingevolge de verklaring van Knokke en het Protocol

van 's-Gravenhage. Zowel de invoer als de uitvoer van gevoelige producten vertoont een toeneming. De meeste overeenkomsten bleven gehandhaafd; sommige liepen evenwel in 1954 af (rayonweefsels, charmeuse-artikelen, tapijten in harde vezels en meubelen) en werden niet hernieuwd. Daarentegen trad een nieuwe overeenkomst in werking, namelijk betreffende gleiswerk.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Afgewerkte producten (a)

JAARTAL	Invoer		Uitvoer	
	Waarde (miljoenen franken)	Percentage van de totale invoerwaarde	Waarde (miljoenen franken)	Percentage van de totale uitvoerwaarde
1952	3.565	22,0	3.875	20,7
1953	4.590	27,7	4.961	24,7
1954	5.089	29,8	6.532	27,0

(a) Exclusief voedingsmiddelen en chemische producten.

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland

Gevoelige producten

JAARTAL	Invoer uit Nederland			Uitvoer naar Nederland		
	Totaal (miljoenen franken)	Gevoelige sectoren		Totaal (miljoenen franken)	Gevoelige sectoren	
		Miljoenen franken	Percentage van de totale invoerwaarde		Miljoenen franken	Percentage van de totale uitvoerwaarde
1949	7.586	543	7,2	11.727	375	3,2
1950	9.779	857	8,8	18.560	1.847	9,9
1951	13.902	1.429	10,3	23.778	1.681	7,1
1952	16.215	2.052	12,7	18.746	797	4,3
1953	16.620	2.162	13,0	20.121	1.102	5,5
1954	17.068	2.268	13,3	24.174	1.275	6,6

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

ZEVENDE DEEL

Economische betrekkingen van België met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

ECONOMISCHE BETREKKINGEN VAN BELGIË MET BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

Het jaar 1954 was voor Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi een periode van stabilisatie en zelfs van economische wederopleving. Een zekere vertraging bij de investeringen, een voortdurende vordering van de industrialisering en de aanhoudende stijging van de productie kenmerkten de evolutie ten aanzien van de toeneming van de wereldvraag; dit gaf aanleiding tot een vordering van de uitvoer, althans naar volume, en van de invoer; blijkbaar hebben zich minder Belgische onderhorigen in Belgisch-Kongo gevestigd. Het evenwicht van het handelsverkeer met de B.L.E.U. verbeterde, dank zij een belangrijker invoer van Kongolese producten gepaard gaande met een verminderde uitvoer; de betalingsbalans sloot evenwel nog met een ruim overschot voor de B.L.E.U.

Afdeling I. — DE BELGEN IN BELGISCH-KONGO EN IN RUANDA-URUNDI

Volgens de volkstelling per 3 januari 1955 waren er in Belgisch-Kongo 88.972 Europeanen, onder wie 69.524 Belgen; in Ruanda-Urundi telde men per 31 december 1954 5.559 Europeanen onder wie 4.110 Belgen. Ten opzichte van de voorgaande jaren wordt de aangroei voortgezet, hoewel hij vertraagd schijnt, maar dit kan ook het gevolg zijn van de gebrekkige statistieken waarover men vroeger beschikte.

Het aantal kolonisten die België verlieten door bemiddeling van de Kolonisatiedienst van het Ministerie van Koloniën bedroeg 2.076, waaronder 750 mannen. De ontwikkeling van het kolonaat komt ook tot uiting in de kredieten die door de Maatschappij voor Kredietverlening aan het Kolonaat en aan de Nijverheid werden verstrekt en die bij het einde van het jaar 324 miljoen beliepen, tegen 293 miljoen einde 1953.

AFDELING II. — HANDELSBETREKKINGEN TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

De studie van het handelsverkeer tussen de B.L.E.U. en de overzeese gebiedsdelen wordt nog steeds bemoeilijkt door een gebrekkige statistische documentatie.

Bij de invoer in de B.L.E.U. wordt het euvel, dat door de wederuitvoer, na of zonder bewerking, van een aanzienlijke hoeveelheid koloniale producten veroorzaakt wordt, uitgeschakeld in de ramingen van de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi; deze ramingen geven de definitieve bestemming aan uitgaande van de Afrikaanse statistieken — hetgeen op het gebied van de hier beschouwde Belgische handel sommige tegenstrijdigheden niet wegneemt — en steunen steeds op de conventionele waarden die bij de uitvoer uit de overzeese gebiedsdelen werden toegekend. Bij de uitvoer komt men tegenover hetzelfde, hoewel minder belangrijke, probleem te staan, doordat de uit België verzonden goederen soms van vreemde herkomst zijn; hierover is geen enkel nauwkeurig gegeven beschikbaar.

Alleen de door het Nationaal Instituut voor de Statistiek opgestelde statistische gegevens zijn in de tabellen opgenomen; de commentaar steunt echter eveneens op de gegevens die door de Kongolese statistieken verstrekt worden, inzonderheid om de belangrijkheid van het handelsverkeer te beoordelen.

§ 1. — ALGEMENE EVOLUTIE

De herneming van de invoer, samen met de terugloop van de uitvoer van de B.L.E.U., schijnt het onevenwicht van haar handelsverkeer met de overzeese gebiedsdelen te hebben verergerd; in werkelijkheid echter verbeterde het evenwicht van dit handelsverkeer, doordat de import een grote hoeveelheid voor wederuitvoer bestemde goederen omvat.

Ter aanwijzing weze vermeld dat de uitvoer van de overzeese gebiedsdelen naar de B.L.E.U. door de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi geraamd wordt op 4.971 miljoen Kongolese frank, tegen 4.573 miljoen in 1953; vergeleken met de cijfers die door het Nationaal Instituut voor de Statistiek worden opgegeven voor de uitvoer van de B.L.E.U. (6.284 en 6.607 miljoen) zou men op grond hiervan kunnen afleiden dat het batig saldo in de balans van de B.L.E.U. met een derde geslonken is.

De toeneming van de Belgisch-Luxemburgse invoer uit de overzeese gebiedsdelen beantwoordt volledig aan de wederopleving van de wereldeconomie; Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi verhoogden, naar hoeveelheid en naar waarde, de totale verzendingen, terwijl België een ruim aandeel had in deze vordering.

De Kongolese invoer breidde zich sterker uit naar hoeveelheid, maar de prijzen waren gemiddeld lager dan in 1953; ten gevolge van deze dubbele evolutie is het niet mogelijk voor de daling van de Belgisch-Luxemburgse verzendingen een verklaring te geven. Feitelijk vloeit voornoemde daling in ruime mate voort uit

Buitenlandse handel van de B.L.E.U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.
Waarde
(duizenden franken)

SECTIE	Invoer van de B.L.E.U. uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi			Uitvoer van de B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi		
	1952	1953	1954	1952	1953	1954
I. Levende dieren en producten van het dierenrijk	10.843	8.943	8.795	51.011	73.326	79.933
II. Producten van het plantenrijk	481.670	554.776	722.986	66.878	83.474	101.114
III. Vetstoffen, vetten, oliën en hun dissociatieproducten; bewerkte spijsvetten, was van dierlijke of van plantaardige oorsprong	416.627	521.080	511.574	12.937	11.419	8.293
IV. Producten van de voedingsmiddelennijverheid; dranken, alcoholhoudende vloeistoffen en azijn; tabak.	87.351	85.903	134.666	101.386	128.135	154.389
V. Minerale producten	1.954.001	1.365.361	1.493.842	182.111	167.996	237.787
VI. Chemische en farmaceutische producten; verf en vernissen; reukwerk, zeep; kaarsen en dergelijke; lijm en gelatine; springstoffen; meststoffen	11.750	2.063	1.039	325.232	309.947	331.299
VII. Huiden, leder, pelterijen en werken daarvan	28.746	26.309	21.368	18.202	20.612	20.600
VIII. Rubber en rubberwaren	218.936	188.553	222.158	97.988	100.970	84.728
IX. Hout en houtwaren; kurk en kurkwaren; vlechtwerk	50.516	55.727	67.250	28.104	63.913	26.259
X. Papier en papierwaren	574	252	99	163.416	145.602	159.979
XI. Textielstoffen en textielwaren	787.407	611.064	668.719	441.576	426.000	520.064
XII. Schoeisel, hoeden, regen- en zonneschermen, modewaren	48	51	16	59.989	90.817	41.166
XIII. Werken van steen en van andere minerale stoffen; ceramiekwaren, glas en glaswaren	29	20	62	131.400	134.322	155.016
XIV. Echte parels, edelstenen, edele metalen en werken daarvan; munten	704.356	694.081	668.778	8.590	7.877	7.482
XV. Onedele metalen en werken daarvan	5.026.386	4.907.923	5.314.247	2.664.165	2.126.934	1.835.678
XVI. Machines en toestellen; electrotechnisch materieel	17.571	18.615	20.346	1.661.163	1.502.794	1.321.151
XVII. Vervoermaterieel	6.320	9.066	9.672	999.108	1.032.138	1.074.435
XVIII. Wetenschappelijke instrumenten en toestellen, precisie-instrumenten en -toestellen; horlogemakerswerk; muziekinstrumenten	2.972	3.474	3.875	61.162	70.659	54.457
XIX. Wapens en ammunitie	82	136	60	95.039	68.202	26.957
XX. Allerlei goederen en producten elders niet begrepen	1.806	1.684	907	33.723	32.973	36.440
XXI. Kunstwerken en voorwerpen voor verzamelingen	508	462	304	1.032	1.917	864
XXII. Goederen, die niet in bovenvermelde secties opgenomen werden	—	—	579	3.098	6.695	5.892
Algemeen totaal	**9.808.499**	**9.055.543**	**9.871.342**	**7.207.310**	**6.606.722**	**6.283.983**

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

een ernstige vermindering van de Kongolese invoer van metalen, metaalwaren, materieel en machines, waarvan een belangrijk gedeelte door de B.L.E.U. wordt geleverd.

§ 2. — ONTLEDING PER PRODUCT

1. — *Invoer in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.*

De import van mineralen en metalen, die het belangrijkste gedeelte van de uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde producten uitmaakt, is in 1954 naar hoeveelheid en naar waarde toegenomen. Rekening gehouden met de alleen in het land verbruikte producten, blijft deze bewering nog geldig voor de groep als geheel genomen, volgens de ramingen van de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, dank zij de toegenomen aankoop van ruw koper, hoewel een vermindering wordt vastgesteld voor de zink- en tinertsen. De prijzen van laatstgenoemde grondstoffen waren trouwens zwak in de loop van het jaar.

Een evenredige vermeerdering werd waargenomen voor de plantaardige producten. De vordering is algemeen voor de oliehoudende gewassen, behalve voor de aardnotenolie waarvan de Kongolese uitvoer geringer was; de levendige activiteit van de Belgische olieraffinaderijen kwam tot uiting in de sterk gestegen invoer van palmpitten, ondanks de beperking van de Kongolese export, die, binnen het raam van de wereldevolutie, bepaald wordt door de bewerking der zaden ter plaatse; de wederuitvoer van olie maakt een zeer belangrijk gedeelte uit van de totale invoer; het verloop er van is van weinig betekenis voor de raming van het binnenlands verbruik van Kongolese oliën, dat blijkbaar op een zelfde peil bleef voor de palmolie en toenam voor de katoenzaadolie en de palmpittenolie.

De katoenleveringen aan België zijn toegenomen ten nadele van de verzendingen naar andere landen. Hoewel België in 1954 meer harde vezels verbruikte, is de aankoop van Kongolese urena en punga niettemin sterk gedaald, doordat de productie beperkt was en de leveringen ontoereikend waren om de regelmatige voorziening van de fabrikanten in stand te houden.

De invoer van bananen liep terug, doordat de droogte oorzaak was van een productievermindering. Hoewel België heel wat minder koffie aankocht, heeft het zijn invoer uit Kongo en Ruanda-Urundi op peil gehouden. Het importeerde ook meer cacao. Tevens dient de vordering voor tabak te worden aangestipt, niettegenstaande de uitbreiding van de Kongolese fabricaties.

Spijt de grotere behoeften in 1954 en de voortdurende stijging van de Kongolese export — hetgeen trouwens uit de totale door België ingevoerde hoeveelheid — heeft de B.L.E.U., volgens de berekeningen van de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, minder Kongolees rubber afgenomen.

Dezelfde tegenstrijdigheid in de statistieken wordt ook vastgesteld voor het hout, waarvan de import eerder terugliep, in tegenstelling met de gegevens betreffende de totale invoer. De aankoop van huiden en ivoor nam eveneens af; de handel in kopal, daarentegen, was levendiger ingevolge de prijsstijging, maar dit product

Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde producten (a)

OMSCHRIJVING	Hoeveelheid (tonnen)			Waarde (duizenden franken)		
	1952	1953	1954	1952	1953	1954
Bananen	7.201	6.418	5.784	60.118	48.218	42.601
Ongebrande koffie	7.605	8.518	8.497	362.620	389.055	466.034
Cacaobonen	785	997	1.389	28.073	33.792	74.102
Veekoeken	13.484	11.820	13.666	54.840	46.559	54.030
Ruwe tabak	44	45	62	4.113	5.387	6.453
Huiden van runderen en dergelijke	408	616	599	15.818	22.035	20.391
Palmpitten	835	11.212	19.354	5.274	79.611	123.921
Rubber	7.362	8.471	10.013	218.933	188.527	222.139
Onbewerkt rondhout of vierkant gezaagd of behakt hout	12.055	12.462	17.246	30.295	25.613	35.404
Overlangs gezaagd hout of enkel voorbereid	3.314	4.849	6.763	12.158	18.607	25.201
Ruwe katoen (linters niet inbegrepen)	13.448	14.976	16.122	624.554	556.196	646.573
Urena lobata, punga en abroma augusta	11.748	5.428	1.269	153.158	48.940	17.463
Kopererts	12	204	57	4.055	5.060	3.373
Zinkerts	146.931	111.042	119.799	596.011	173.472	191.499
Tinerts	13.048	14.413	15.009	1.295.211	1.112.880	1.100.111
Mangaanerts	10.192	151	11.918	28.121	240	21.252
Ruw ivoor	48	36	38	10.503	8.663	8.497
Kopal	2.401	1.564	2.585	32.275	17.452	33.170
Katoenzaadolie	521	2.359	2.501	8.367	36.581	36.722
Grondnotenolie	2.405	5.330	4.167	42.906	98.620	77.921
Palmolie	33.820	43.255	38.529	341.124	367.064	376.499
Palmpittenolie	1.042	1.000	1.433	14.241	16.006	19.382
Fineer, duplex-, triplex- en multiplexhout	591	898	700	6.756	9.844	5.448
Ruw koper	134.238	129.077	144.932	4.871.102	4.709.506	5.128.341
Ruw tin	1.136	1.288	1.831	138.515	150.431	180.939
Cadmium	10	12	20	1.958	2.087	3.605
Ruw goud	13	13	13	703.000	691.866	667.413

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) Volgens de rubrieken van de Type-Classificatie voor de Internationale Handel, behalve voor kopal, urena lobata..., cadmium, waarvoor de rubrieken van het douanetarief werden aangewend.

wordt grotendeels wederuitgevoerd, doordat de Belgische fabrikanten steeds meer synthetische producten aanwenden.

2. — *Uitvoer uit de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.*

De terugloop van de uitvoer die sedert 1952 wordt waargenomen, staat hoofdzakelijk in verband met de evolutie van de groep der metalen; de drie afdelingen van het invoertarief (XV, XVI en XVII), die de metalen en de werken daarvan, de machines en toestellen en het transportmaterieel omvatten, kenden inderdaad een globale vermindering van bijna 1.100 miljoen frank ten opzichte van 1952

en van 400 miljoen frank ten opzichte van 1953. De meeste rubrieken geven een vermindering aan. De ijzeren balken, het plaatijzer en de stalen buizen vertonen echter de sterkste inzinking; de door het plaatijzer met bekleding geboekte vordering dient echter te worden aangestipt; bovendien was de afzet van toebehoorten voor de aanleg van spoorwegen, hoewel merkelijk gedaald ten opzichte van 1952, belangrijker dan in 1953, hetgeen nog wijst op de behoeften aan spoorweguitrusting, die vooral tot uiting komen in de toegenomen leveringen van rollend materieel. Enkele andere rubrieken, doorgaans van minder belang, zoals generatoren (electrische uitgesloten), stoomketels, motoren met inwendige verbranding, werktuigmachines, handhaafden zich of namen zelfs toe.

Voornaamste door de B. L. E. U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi uitgevoerde producten

Waarde

(duizenden franken)

SECTIE EN HOOFDSTUK (a)	1952	1953	1954
I. 2. Vlees	17.104	34.193	32.488
3. Vis, schaaldieren en weekdieren	10.500	21.055	20.126
II. 7. Groenten, eetbare planten, wortels en knollen	25.579	35.936	39.148
8. Fruit	8.352	12.801	14.777
11. Producten van de meelindustrie, mout, zetmeel en stijfsel	25.950	27.528	39.402
IV. 16. Bereidingen van vlees, van vis, van schaaldieren en van weekdieren	17.252	19.175	24.693
17. Suiker en suikergoed	7.197	14.422	35.668
18. Cacao en bereidingen uit cacao	9.872	13.890	13.551
19. Bereidingen met meel of met zetmeel	26.048	27.291	22.993
20. Bereidingen van groenten, van moesplanten, van fruit en van andere planten of plantendelen	22.521	27.470	28.471
22. Dranken, alcoholhoudende vloeistoffen en azijn	5.460	9.050	10.615
V. 25. Zout, zwavel, aarde en steen, kalk en cement	162.426	141.240	203.624
27. Minerale brandstoffen, aardoliën en aardpekachtige stoffen, producten van hun distillatie	19.667	26.714	34.084
VI. 28. a. Chemische producten	63.935	54.046	66.143
b. Farmaceutische producten	89.925	78.266	78.721
29. Bereide chemische producten voor cinematografie en fotografie	14.246	17.093	20.551
30. Looi- en verfextracten, verf, siccatieven, vernissen, stopverf en inkt, potloden en potloodstiften	73.090	55.573	57.979
34. Springstoffen, pyrotechnische artikelen, lucifers en andere artikelen van ontvlambare stoffen	56.649	76.903	73.616
IX. 40. Hout en houtwaren	24.736	59.148	22.591
X. 44. Karton en papier, kartonwaren en papierwaren	118.598	106.040	112.576
45. Boekhandelsartikelen en producten der grafische kunst	44.162	38.835	46.943

(Zie vervolg op blz. 411).

Voornaamste door de B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi uitgevoerde producten *(vervolg)*

Waarde

(duizenden franken)

SECTIE EN HOOFDSTUK (a)	1952	1953	1954
XI. 47. Wol, paardenhaar en haar	33.540	51.873	39.696
48. Katoen	173.555	152.270	263.476
49. Vlas, hennep, jute, ramie en andere plantaardige textielstoffen	33.736	10.844	27.508
50. Watten en vilt, touwen en touwwerk, speciale weefsels en technische artikelen	27.420	20.788	21.972
51. Tricotagewaren	24.583	22.587	23.028
52. Kledingstukken, linnengoed en andere gemaakte artikelen	140.902	157.105	132.743
XII. 54. Schoeisel	50.800	84.069	35.132
XIII. 58. Werken van steen en van andere minerale stoffen	55.911	71.318	77.135
59. Ceramiekwaren	35.521	29.065	30.165
60. Glas en glaswaren	39.968	33.939	47.716
XV. 63. IJzer, gietijzer en staal	2.292.845	1.939.886	1.654.755
64. Koper	92.843	56.971	42.537
66. Aluminium	78.060	59.472	60.960
71. Allerlei werken van onedele metalen, elders genoemd noch begrepen	56.185	51.249	55.136
XVI. 72. Stoomketels, machines, toestellen en mechanische werktuigen, alsmede onderdelen daarvan	912.718	943.867	790.097
73. Electrische machines en toestellen en voorwerpen voor electrotechnisch gebruik, alsmede onderdelen daarvan	748.445	558.927	531.054
XVII. 74. Voertuigen en materieel voor spoor- en tramweg	454.348	523.409	610.180
75. Automobielen, motorrijwielen, rijwielen en andere voertuigen	303.064	198.693	214.191
76. Lucht- en scheepvaart	241.696	310.036	250.064
XVIII. 77. Optische instrumenten en toestellen, meetinstrumenten en andere instrumenten en toestellen elders genoemd noch begrepen	41.314	46.957	41.744

Bron : Nationaal Instituut voor de Statistiek.

(a) De verscheidenheid van de uitgevoerde producten is te groot opdat het mogelijk zou zijn er een bevredigend beeld van te geven door middel van een tabel met beperkte afmetingen, zoals dit voor de invoer uit Belgisch-Kongo kon gedaan worden. Zo omvat bovenstaande tabel slechts de voornaamste hoofdstukken van het douanetarief waarvan de secties opgenomen werden in de tabel op blz. 407. De gegevens werden verstrekt naar waarde, daar de rubrieken zeer verschillend van aard zijn en dientengevolge de indeling naar hoeveelheid weinig nut heeft.

Voor de textielproducten is de toestand opnieuw verbeterd; talrijke rubrieken delen in deze beweging, maar de afzet steeg inzonderheid voor de weefsels van bedrukt katoen en de dekens, waarvan de Kongolese aankopen in sterke mate opliepen.

De meeste rubrieken der scheikundige producten hebben hun peil van 1952

terug bereikt of zelfs overtroffen; een uitzondering dient te worden gemaakt voor de verven en de farmaceutische producten.

De aangroei van de cementexport is aanzienlijk; de bouwmaterialen in het algemeen boeken een vordering; hetzelfde geldt voor het glas.

De afdeling papier wordt voornamelijk beïnvloed door de aanzienlijker leveringen van inpakpapier. Voor de rubber-, hout- en lederwaren zijn de resultaten minder gunstig.

De bevolkingsaangroei kwam talrijke sectoren van de voedingsmiddelennijverheid ten goede, zodat de leveringen van België er gunstig door beïnvloed werden.

§ 3. — BELANG VAN HET HANDELSVERKEER TUSSEN DE B.L.E.U. EN DE OVERZEESE GEBIEDSDELEN

Om zich goed rekenschap te kunnen geven van de betekenis van het ruilverkeer met de overzeese gebiedsdelen, wat de belangrijkheid er van ten aanzien van het totale handelsverkeer van de B.L.E.U. betreft, moet vooraf nagegaan worden in welke mate laatstgenoemde tussenkomt in het buitenlands handelsverkeer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

Verhoudingsgewijze indeling van het handelsverkeer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in 1953 en 1954.
(percentages van de totale in- of uitvoer)

LAND	Invoer		Uitvoer	
	1953	1954	1953	1954
B.L.E.U.	40,2	37,7	22,2	24,3
Verenigde Staten	23,0	18,9	24,9	22,2
Frankrijk en overzeese gebiedsdelen	2,7	4,1	12,9	13,2
Duitsland	4,5	6,8	11,2	9,7
Verenigd Koninkrijk	7,0	6,9	8,4	9,0
Italië	2,1	2,7	4,6	4,9
Nederland	3,0	3,0	4,3	4,0

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

Globaal beschouwd, is, van 1953 tot 1954, het aandeel van de B.L.E.U. kleiner geworden bij de invoer en groter bij de uitvoer; bovenstaande tabel maakt het mogelijk de evolutie na te gaan voor de overige voornaamste partners : Duitsland, Japan (1) en Italië hebben vooral hun aandeel in de import opgevoerd; de Verenigde Staten hebben het zowel bij de invoer als bij de uitvoer verminderd. Dit schijnt een normalisatie te zijn van de betrekkingen die door de oorlog werden verstoord,

(1) Van 2,3 tot 4,2 %; zijn aandeel in de uitvoer is gering.

maar het is ook sprekend voor de vinnige concurrentie waaraan de B.L.E.U. op deze markten het hoofd moet bieden.

Bij de invoer wist België zijn aandeel, globaal genomen, bijna te handhaven voor de afdelingen metalen en machines — die meer dan twee derde van de verzendingen der B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi uitmaken —. Voor de producten van de ijzer- en staalnijverheid is haar aandeel iets geslonken, alsook voor de graafmachines, de heftoestellen, de textiel-, zagerij- en schrijnwerkerijmachines, de precisietoestellen; daarentegen was dit aandeel ongewijzigd of zelfs belangrijker voor de metaalwaren in het algemeen, de motoren, pompen, kranen, rolbruggen, pletmolens, was- en sorteermachines, bindmaterieel, electrische toestellen, rollend materieel en schepen.

Voor de overige afdelingen is de relatieve terugloop enigszins sterker, ondanks een absolute aanwinst van ongeveer 10 %. Een betrekkelijke vordering werd echter geboekt voor bepaalde katoenen weefsels (1), dekens, cement en glas.

Globaal beschouwd, betekent het feit dat België's aandeel van 38,5 % terugviel op 35,8 % een verlies van ongeveer 500 miljoen frank, waarvan twee derde kunnen toegeschreven worden aan de wijziging van de invoerstructuur, inzonderheid aan de vermindering voor de rubrieken metalen en machines; dit verlies werd voor België slechts ten belope van 40 % gecompenseerd door de schommelingen der overige afdelingen. Voor de andere landen samen, gaat de terugloop inzake metalen en machines (2) daarentegen gepaard met een belangrijke aanwinst voor de overige afdelingen die vooral deze landen ten goede komen; de vordering van de sector minerale oliën alleen reeds stemt voor de andere landen bijna overeen met de volledige aanwinst, die dank zij de wijziging in de structuur van de invoer werd verworven. Deze factor, die gedeeltelijk voortvloeit uit de zeer hoge levensstandaard der in de overzeese gebieden gevestigde niet inlandse bevolking, wijst er op dat het ruilverkeer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met België in ruime mate bepaald wordt, zowel bij de invoer als bij de uitvoer, door zijn beperkte mogelijkheden; het evenwicht van de betalingsbalans van België tegenover zijn overzeese gebiedsdelen wordt er minder door verstoord, dit echter ten nadele van de globale balans van Belgisch-Kongo en van Ruanda-Urundi, die gans het gewicht te dragen krijgt van een steeds stijgende invoer van verbruiksgoederen.

De uitvoer van de overzeese gebiedsdelen was nog meer naar België gericht; de B.L.E.U. nam 24,3 % van de totale export af, tegen 22,2 % in 1953, volgens de verbeterde cijfers van de Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi. De Economische Unie kocht namelijk meer palmpitten, koper, conjunctuurgevoelige goederen die, volgens de bij de uitvoer aangetekende waarden, in totaal een vermindering boekten; in het algemeen trouwens is de evolutie van 1953 tot 1954 voor de B.L.E.U. in tegenstelling met het gezamenlijke verloop voor de verschillende producten, hetwelk er schijnt op te wijzen dat België een vastere afnemer is dan de andere landen voor de producten van zijn Afrikaanse gebiedsdelen. Aldus wordt een matigende invloed uitgeoefend op de schommelingen en wordt terzelfder tijd, de bloei van de handel van deze gebieden gesteund.

(1) De wederuitvoer van Japanse artikelen niet in aanmerking genomen.
(2) Duitsland heeft echter zijn leveringen van deze goederen verhoogd.

De B.L.E.U. was bijgevolg in 1954 een betere afnemer voor de overzeese gebieden, terwijl ze tegelijkertijd haar aandeel in de import verlaagde.

Deze evolutie wordt door het onderzoek van de handel van de B.L.E.U. bevestigd.

De uitvoer van de B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi bedraagt 5,5 % van de totale uitvoer, tegen 5,9 % in 1953. De Afrikaanse afzetmogelijkheden zijn dus kleiner geworden voor heel wat producten. Dit wordt vastgesteld, per afdeling van het tarief der invoerrechten, voor meer dan drie vierde der waarden; 5,5 % boeken zelfs een absolute terugloop. Deze laatste groep omvat voornamelijk metalen, machines, rubberwaren, werken van hout, schoeisel en andere producten van dezelfde afdeling; het transportmaterieel, de werken van papier en de scheikundige producten stegen echter naar absolute waarde; een zowel relatieve als absolute vordering wordt waargenomen voor de voedingsmiddelen, de minerale producten, de textiel- en glaswaren; uit een nauwkeuriger ontleding blijkt dat deze vorderingen inzonderheid betrekking hebben op de katoenen weefsels en het cement, alsmede op het spoorwegmaterieel. De studie van de groepen metalen en machines toont aan dat het Kongolese afzetgebied relatief — en in het algemeen ook absoluut — belangrijker was dan in 1953 voor het plaatijzer met bekleding, het spoorwegmaterieel en het rollend materieel, de motoren met inwendige verbranding, de landbouwmachines, de werktuigmachines voor de metaalbewerking.

De Belgische export blijkt ook in ruime mate afhankelijk te zijn van de uitrustingsbehoeften der overzeese gebiedsdelen.

De B.L.E.U. heeft in 1954 haar aankopen van koloniale producten, soms in sterke mate, opgevoerd. Op deze regel maken enkele producten uitzondering, namelijk koffie, aardnotenolie en palmpittenolie ; daarentegen werden er echter meer palmpitten aangekocht. Het is ook normaal dat de aankopen in Belgisch-Kongo en in Ruanda-Urundi toenamen; globaal beschouwd, stegen ze in dezelfde mate als voornoemde totale invoer, zonder onderscheid van herkomst. De evolutie van elke samenstellende factor afzonderlijk is nochtans zeer verscheiden vermits, voor de helft van de beschouwde producten, de schommelingen van de invoer uit de overzeese gebiedsdelen gevoeliger waren dan de invoer uit alle landen samen. In elk geval is de aankoop in de overzeese gebiedsdelen gestegen voor alle producten, waarvan door de B.L.E.U. in 1954 meer werd ingevoerd; enkele uitzonderingen dienen echter aangestipt, namelijk het zinkerts waarvan een aanzienlijk gedeelte thans in Katanga zelf wordt verwerkt, de bananen die onder de droogte te lijden hadden en, ten slotte, het hout.

Afdeling III. — BETALINGSBALANS TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI

De in de tabel aangehaalde statistische gegevens zijn niet volledig vergelijkbaar ingevolge de nieuwe werkwijze die sedert 1953 werd aangewend (1). In het algemeen

(1) Zie *De Belgische Economie in 1953*, op. cit., blz. 441 en volgende.

is men in 1954 van de voor het voorgaande jaar gevolgde grondregels niet afgeweken; in de post « allerhande transacties » komen de resultaten van de « Koloniale Loterij » nog slechts ten belope van het nettosaldo voor.

De betalingsbalans tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi, zoals ze voorgesteld wordt in het beperkt kader van onderhavig hoofdstuk, geeft een misvormd beeld van de werkelijkheid. Hoewel de munten verschillend zijn, gaat het hier om één en dezelfde muntzone, terwijl voor de E.B.U. de verrichtingen in Belgische franken geschieden; de invloed van het onevenwicht der balans, wat de positie in Belgische franken van de overzeese gebiedsdelen betreft, zou dus onvolledig geïnterpreteerd worden, indien geen rekening werd gehouden met het aanzienlijk overschot van deze gebieden op de andere E.B.U.-landen dan de B.L.E.U. Bovendien kunnen de kenmerken van de Kongolese productie, die grotendeels aangewezen is op de internationale markten der belangrijkste grondstoffen, moeilijk in overeenstemming worden gebracht met het eng kader van de bilaterale economische betrekkingen; het onevenwicht van de bilaterale balans mag dus niet afzonderlijk worden beschouwd.

Daarom dient er aan herinnerd te worden dat de betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in 1954 nogmaals met een overschot werd afgesloten : dit saldo is echter onbeduidend geworden — 42 miljoen frank — nadat het tijdens de laatste jaren belangrijk is geweest (1). De lopende transacties geven echter een negatief saldo, dat voor de laatste drie jaren schommelde rond 1.800 miljoen frank.

Het deficit in Belgische franken verminderde van 1.703 tot 1.095 miljoen frank; het saldo van de betalingsbalans slonk van 7.233 tot 7.067 miljoen frank, terwijl de transacties in Belgische franken met het buitenland — grotendeels de bij de E.B.U. gecomptabiliseerde verrichtingen — een overschot laten van 6.005 miljoen frank, tegen 5.839 miljoen frank in 1953; daarenboven liep het saldo van de transacties in deviezen met de B.L.E.U. (2) terug van 310 tot 33 miljoen frank.

Het tekort in Belgische franken, namelijk 1.095 miljoen werd gedekt door arbitrageverrichtingen in deviezen, dank zij het overschot aan U. S. A.-dollars; deze arbitrageverrichtingen beliepen echter 3.061 miljoen frank, vermits het verschil overeenstemt met een aangroei van 1.966 miljoen frank voor het tegoed in Belgische franken (3); de vennootschappen hebben inderdaad een gedeelte van hun ontvangsten uit de B.L.E.U. in Belgische franken geïnd, terwijl de Schatkist een gedeelte van de opbrengst der in België uitgegeven lening niet heeft omgezet in Kongolese franken.

Een lichte vermindering van het negatief saldo der bilaterale balans vloeit voort uit de bewegingen in tegengestelde zin van het saldo der lopende transacties en van de kapitaalbewegingen.

---

(1) De evolutie sedert 1950 wordt echter ten dele verklaard door tijdelijke kapitaalbewegingen.

(2) Transacties betreffende de verkoop van goud op de vrije markt.

(3) Het goudbezit is eveneens toegenomen met 1.695 miljoen frank; daarentegen verminderden de tegoeden aan U.S.A.-dollars en Canadese dollars met 2.549 miljoen frank en de tegoeden aan andere deviezen met 70 miljoen frank.

Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U.

(miljoenen franken)

OMSCHRIJVING	1952			1953			1954		
	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo	Ontvangsten	Uitgaven	Saldo
A. Lopende transacties :									
1. Goederentransacties f.o.b. (a)	6.826	7.620	— 794	4.218	6.990	— 2.772	5.207,3	6.771,1	—1.563,8
2. Niet-monetair goud	438	—	+ 438	366	—	+ 366	379,2	—	+ 379,2
3. Verplaatsingen in het buitenland	88	171	— 83	100	443	— 343	143,0	680,0	— 537,0
4. Nettovrachten en -verzekeringen	16	1.283	— 1.267	123	2.821	— 2.698	148,0	3.617,0	—3.469,0
5. Inkomens uit investeringen	421	2.138	— 1.717	487	2.290	— 1.803	360,0	2.500,0	—2.140,0
6. Overheidstransacties niet elders vermeld	325	393	— 68	840	524	+ 316	890,0	650,0	+ 240,0
7. Allerhande transacties	743	1.612	— 869	904	1.574	— 670	560,0	1.789,0	—1.229,0
8. Schenkingen en overmakingen door migranten	166	534	— 368	395	758	— 363	532,0	1.020,0	— 488,0
9. Totaal lopende transacties	**9.023**	**13.751**	**— 4.728**	**7.433**	**15.400**	**— 7.967**	**8.219,5**	**17.027,1**	**—8.807,6**
B. Kapitaalbewegingen op lange termijn :									
1. Particulier kapitaal	1.030	227	+ 803	1.303	1.354	— 51	1.335,0	1.700,0	— 365,0
2. Overheidskapitaal	150	115	+ 35	800	15	+ 785	2.220,0	94,0	+2.126,0
3. Totaal	**1.180**	**342**	**+ 838**	**2.103**	**1.369**	**+ 734**	**3.555,0**	**1.794,0**	**+1.761,0**
C. Eindsaldo	**10.203**	**14.093**	**— 3.890**	**9.536**	**16.769**	**— 7.233**	**11.774,5**	**18.841,6** (b)	**—7.067,1**

Bron : Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi.

(a) Exclusief, voor 1953 en 1954, het veredelingsverkeer in de B. L. E. U., ter waarde van 2,5 miljard frank (raming voor 1953).
(b) Een post « Vergissingen en weglatingen » ten bedrage van 20,5 miljoen frank inbegrepen.

De onvoldoende invoer van België uit zijn Afrikaanse overzeese gebiedsdelen wordt vaak als één der oorzaken van het omvangrijk deficit vernoemd. Dit argument heeft ongetwijfeld in 1954 aan kracht verloren; doordat de uitvoer minder belangrijk was, is het saldo van de goederentransacties in ruime mate geslonken. Het blijkt dat het deficit der lopende transacties in hoofdzaak te wijten is aan de toenemende uitgaven voor verplaatsingen, vrachten en verzekeringen, inkomsten uit investeringen en overmakingen door migranten. Welnu er dient op gewezen dat deze uitgaven gedaan worden in verband met het ruilverkeer dat de B.L.E.U. slechts ten dele aanbelangt; de belangrijkste deficitaire post, die der vrachten, omvat grote uitgaven die betrekking hebben op handelsverrichtingen die niet voorkomen op de balans met de B.L.E.U. De verplaatsingen in het buitenland en de overmakingen door migranten geven een beeld van de aangroei van de Belgische bevolking die zich in de Afrikaanse gewesten gevestigd heeft en van de belangrijke inkomsten welke ze geniet. De inkomsten uit kapitalen nemen toe in verhouding tot de voortdurend toenemende kapitaalbeleggingen; maar ze kunnen ook de aan buitenlanders ten dele vallende bedragen op de in Belgische franken uitgekeerde dividenden omvatten.

Het tekort tegenover de B.L.E.U. blijkt aldus in ruime mate geconditioneerd door het peil van de economie der overzeese gebiedsdelen, waar de koopkracht der verbruikers en de uitrustingsbehoeften oorzaak zijn van het hoog peil van de zichtbare en onzichtbare invoer; het deficit uit hoofde van de rente voor belegde kapitalen is ook een logisch gevolg van de ontwikkeling van deze gebiedsdelen.

Doordat de autofinanciering in de hoogste mate wordt aangewend om de uitrustingsbehoeften van de particuliere ondernemingen te voldoen is de aanvoer van nieuwe kapitalen tamelijk beperkt in vergelijking met de nog belangrijker betalingen.

De behoeften van het Tienjarenplan dwingen de overzeese gebiedsdelen er bovendien toe op buitenlandse leningen beroep te doen; de in België uitgegeven lening heeft het mogelijk gemaakt het totaal deficit van de bilaterale balans aanmerkelijk te beperken. Rekening houdend met de kenmerken van de behoeften aan kapitalen en met de hoge kostprijs van de Europese arbeidsprestaties, lijkt het waarschijnlijk dat het globaal tekort der lopende transacties van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi gedurende de eerstkomende jaren niet zal verminderen en dat het verder zal gedekt worden door beroep te doen op overheidskapitalen; behoudens nieuwe belangrijke ontwikkelingen, waarvan er sommige ter studie worden genomen, zal het privaat kapitaal slechts een beperkte rol spelen in de dekking van het deficit.

In elk geval kan uit de betalingsbalans worden afgeleid dat de economie nog in grote mate is aangewezen op het ruilverkeer met het buitenland.

LIJST
DER STATISTISCHE TABELLEN (1)

Blz.

BELGISCH-KONGO (Zie Kongo).

BENELUX.

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. Waarde 392
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde 393
Dekkingspercentages van de buitenlandse handel der B.L.E.U. en van Nederland . . . 393
Invoer van de B.L.E.U. uit Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 398
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwproducten 399
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis 399
Uitvoer van de B.L.E.U. naar Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 400
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Voornaamste nijverheidsproducten . . 400
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Afgewerkte producten. 401
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Gevoelige producten 401

BEVOLKING.

Geboorten, sterfgevallen en bevolkingsaanwas. 3
Loop van de bevolking in 1954 5
Beroepsbevolking 9
Burgerlijke arbeidskrachten. Indeling per bedrijfstak 10

BEZOLDIGINGEN.

Totale aan de maatschappelijke zekerheid aangegeven loonsom 286
Evolutie van de indexcijfers van de gemiddelde bezoldigingen, de regelingslonen en de kleinhandelsprijzen 288
Officiële indexcijfers van het normaal uurloon, van de nettoverdienste en van de kostprijs van het loon in 1954 289
Officiële indexcijfers van het normaal uurloon in 1954 volgens vakbekwaamheid en leeftijd . 290
Kwartaalindexcijfers van de lonen in de nijverheid 291
Incidentie van de patronale bijdragen voor maatschappelijke zekerheid op de brutobezoldigingen 297
Verdeling van de geldmiddelen der maatschappelijke zekerheid onder de uitkerende organismen 298

---

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.
Betekenis der in de tabellen gebruikte tekens :
.. niet beschikbaar;
— nul of onbeduidend;
/ gemiddelde.

Blz.

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE B.L.E.U.

Speciale handel naar hoeveelheid en waarde 328
Indexcijfers van het volume en van de gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer . 334
Invoer naar het gebruik en de graad van verwerking der goederen 335
Uitvoer naar het gebruik en de graad van verwerking der goederen 336
Uitvoer per nijverheidssector. 339-340
Analyse van de handelsbalans volgens de afdelingen van het douanetarief 341
In- en uitvoer van landbouwproducten 41
In- en uitvoer van akkerbouwproducten 42
In- en uitvoer van tuinbouwproducten 43
In- en uitvoer van vis 45
Productie, in- en uitvoer van gas 61
In- en uitvoer van ijzer- en staalproducten 71
Uitvoer van non-ferro metalen 74
Invoer van non-ferro metalen 75
Metaalverwerkende nijverheid 76
Buitenlandse handel van de voornaamste metaalwaren. Waarde 82-83
Buitenlandse handel van de voornaamste metaalwaren. Hoeveelheid 84-85
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen 90
Invoer van chemische producten 91
Uitvoer van chemische producten 92
Papierindustrie en grafische nijverheid. In- en uitvoer. 96
In- en uitvoer van cement, werken van steen, glas en ceramiek 100
In- en uitvoer van textielstoffen 108
Invoer van textielwaren 109
Uitvoer van textielwaren 110
Invoer van voedingswaren en aanverwante producten 119
Uitvoer van de voornaamste producten der voedingsmiddelenindustrie en aanverwante producten 120
In- en uitvoer van diamant 121
In- en uitvoer van huiden, leder en lederwaren 123
In- en uitvoer van ruwe en bewerkte tabak 124
In- en uitvoer van hout en houtwaren 126
Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U. (binnen het raam van de Benelux) . 392
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland. Waarde 393
Dekkingspercentages van de buitenlandse handel der B.L.E.U. en van Nederland. . . . 393
Invoer van de B.L.E.U. uit Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 398
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwproducten 399
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis 399
Uitvoer van de B.L.E.U. naar Nederland. Indeling naar de graad van bewerking . . . 400
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Voornaamste nijverheidsproducten . . 400
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Afgewerkte producten. 401
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Gevoelige producten 401
Buitenlandse handel van de B.L.E.U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 407
Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde producten . 409
Voornaamste door de B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi uitgevoerde producten 410-411
Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U. 416
Invoer per land van herkomst 344
Voornaamste invoerposten uit de Verenigde Staten 345
Uitvoer per land van bestemming. 347
Voornaamste uitvoerposten naar de Verenigde Staten 349
Invoer, uitvoer en zichtbare handelsbalans per muntzone in 1953 en 1954 351
Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie 352

Blz.

Invoer, uitvoer en handelsbalans per muntzone in 1937, 1949, 1951, 1952, 1953 en 1954. 354–355
Balans van de internationale betalingen van de B.L.E.U. in 1953 en 1954 . . 359-361-363

DISTRIBUTIE.

Handelsondernemingen. Werkgevers en werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 156
Handelsondernemingen. Werknemers die onder de maatschappelijke zekerheid vallen. . . 157
Beroepskaarten voor vreemdelingen. Geografische spreiding 159
Beroepskaarten voor vreemdelingen. Economische bedrijvigheden volgens de aard van het beroep 160
Beroepskaarten voor vreemdelingen. Indeling volgens de aard der bedrijvigheid 160
Inschrijvingen en schrappingen in het handelsregister 162
Belgische en Kongolese handelsvennootschappen met hoofdbedrijf in België 163
Faillietverklaringen en gerechtelijke akkoorden 164
Verkoop van verbruiksgoederen 165
Indexcijfer van de omzet der groothandelaars in kruidenierswaren met zelfstandige cliënteel. 165
Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen 166
Nationale Kas voor Beroepskrediet 167

EUROPESE BETALINGSUNIE.

Stand van de verschillende landen in de Europese Betalingsunie 368
Evolutie van de in- en uitvoer met de landen van de Europese Betalingsunie. 352

FINANCIËN (Zie Overheidsfinanciën, Geld en Krediet, Europese Betalingsunie, Kapitaalinkomsten).

GELD EN KREDIET.

Verloop van de geldhoeveelheid. 213
Goud- en deviezenvoorraad van de Nationale Bank van België 215
Stand van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie in de Europese Betalingsunie. . . 217
Schuldvordering van België op de E.B.U. 219
Algemene staat der banken 221
Herdiscontering van handelswissels door de particuliere banken 222
Kredieten van de particuliere banken aan het particulier bedrijfsleven 223
Bankkredieten aan bedrijven en particulieren 224
Daggeldmarkt 226
Kredieten van de Nationale Bank van België aan de overheidssector 229
Kredieten van de Nationale Bank van België aan de particuliere sector 230
Handelswissels van de Nationale Bank. Indeling volgens herkomst 231
Voornaamste vormen van het particuliere sparen 232
Nettoberoep op de kapitaalmarkt in België 233
Uitgiften van de overheidssector in België 233
Emissies van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen. . . . 235
Netto-uitgiften van de Belgische nijverheids- en handelsvennootschappen 236
Indexcijfers der aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen 238
Beurs van Brussel. Omzet 240
Notering en rendement van de voornaamste obligatietypen 242
Rendement van de Staatsleningen of van de door de Staat gewaarborgde leningen 243
Verrichtingen en portefeuille van het Rentenfonds 244
Evolutie van het bedrag der hypothecaire inschrijvingen 245
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Evolutie van het particuliere sparen 246
Algemene Spaar- en Lijfrentekas. Algemene staat van de beleggingen. 248
Door de Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid opengestelde kredieten krachtens de wet van 7 augustus 1953 249
Door de Nationale Kas voor Beroepskrediet verleend beroepskrediet 250

Blz

Verdeling van de door de Nationale Kas voor Beroepskrediet in 1954 verleende kredieten . 251
Financiering van de verrichtingen van het Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet . . 251

INVESTERINGEN.

Verloop van de investeringen in 1953 en in 1954 314

KAPITAALINKOMSTEN.

Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen 300
Rendement van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen volgens de plaats van hun hoofdbedrijf 302
Resultaten van de Belgische en Kongolese vennootschappen op aandelen 304
Evolutie van de nettowinsten en van de uitgekeerde dividenden 306-307
Evolutie van het rendement, de obligatieschuld en de netto-autofinanciering 308-309

KONGO (Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi).

Buitenlandse handel van de B.L.E.U. met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 407
Voornaamste uit Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in de B.L.E.U. ingevoerde producten. 409
Voornaamste door de B.L.E.U. naar Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi uitgevoerde producten 410–411
Verhoudingsgewijze indeling van het handelsverkeer van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi in 1953 en 1954 412
Betalingsbalans van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi met de B.L.E.U. 416

LANDBOUW.

Bebouwde oppervlakte. Tellingen van 15 mei 1949, 1952, 1953 en 1954 33-34
Landbouwopbrengst 36
Verloop van de opbrengst van sommige teelten. Gemiddelde productie per hectare. 37
Veestapel 38
In- en uitvoer van landbouwproducten 41
In- en uitvoer van akkerbouwproducten 42
In- en uitvoer van tuinbouwproducten 43

LONEN (Zie Bezoldigingen).

LUXEMBURG (Groothertogdom).

Indexcijfers van de industriële productie 379
IJzer- en staalproductie 380
Landbouwproductie 382
Indexcijfer van de levensduurte 383

NEDERLAND.

Middelen en bestedingen in de volkshuishouding 384
Indexcijfers van de productie en van de personeelsbezetting in de industrie 384
Productie-indexcijfers per bedrijfstak 385
Raming van de oogstopbrengst 385
Aantal werklozen 386
Buitenlandse handel 387
Invoerwaarde per land van herkomst 388
Uitvoerwaarde per land van bestemming 388
Dekkingspercentages van de buitenlandse handel 389
Goud- en deviezenreserves 389
Lonen en prijzen 391
Particulier verbruik 392

Blz

Ontwikkeling van de buitenlandse handel der B.L.E.U (met Nederland). Waarde . . . 392
Ontwikkeling van de buitenlandse handel van Nederland (met de B.L.E.U.). Waarde . 393
Dekkingspercentage van de buitenlandse handel der B.L.E.U. en van Nederland. . . . 393
Invoer van de B.L.E.U. uit Nederland. Indeling naar de graad van bewerking 398
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Landbouwproducten 399
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Vis 399
Uitvoer van de B.L.E.U. naar Nederland. Indeling naar de graad van bewerking . . . 400
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Voornaamste nijverheidsproducten . . 400
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Afgewerkte producten. 401
Handelsverkeer van de B.L.E.U. met Nederland. Gevoelige producten 401

NIJVERHEID.

Kwartaal- en jaarindexcijfers der industriële bedrijvigheid 50–51
Steenkolenbalans 53
Steenkoolproductie per bekken 55
Personeelsbezetting en rendement in de steenkolenmijnen 55
Toelagen aan de steenkoolproductie 57
Beschikbare electrische energie 58
Productie, in- en uitvoer van gas 61
Openbare gasdistributie 62
Productie en verbruik van petroleumproducten 64
Energiebalans 66
IJzer- en staalproductie 70
In- en uitvoer van ijzer- en staalproducten 71
Productie van non-ferro metalen 72
Uitvoer van non-ferro metalen 74
Invoer van non-ferro metalen 75
Metaalverwerkende nijverheid. Bestellingen en leveringen 76
Metaalverwerkende nijverheid. Totale leveringen 78
Metaalverwerkende nijverheid. Indexcijfers van de verzonden hoeveelheid metaalwaren . 80
Buitenlandse handel van de voornaamste metaalwaren. Waarde 82–83
Buitenlandse handel van de voornaamste metaalwaren. Hoeveelheid 84–85
Metaalverwerkende nijverheid. Arbeiders, bestellingen, leveringen, uitvoer 87
Invoer van de voornaamste voor de chemische nijverheid bestemde grondstoffen 90
Invoer van chemische producten 91
Uitvoer van chemische producten 92
Productie in sommige takken der scheikundige nijverheid 94
Productie van papier en karton 95
Papierindustrie en grafische nijverheid. Invoer en uitvoer 96
Cementproductie 98
Productie van de kleinijverheid 99
Productie der steengroeven 99
In- en uitvoer van cement, werken van steen, glas en ceramiek 100
Productie van kalk, kalksteen en kalkderivaten 101
Productie van de ceramische industrie 102
Voorraden weefsels 106
Textielproductie 106
Productie der weverijen 107
In- en uitvoer van textielstoffen 108
Invoer van textielwaren 109
Uitvoer van textielwaren 110
Bedrijvigheid in de zuivelnijverheid 117
Bedrijvigheid in sommige takken van de voedingsmiddelenindustrie 118
Invoer van voedingswaren en aanverwante producten 119

Blz.

Uitvoer van de voornaamste producten der voedingsmiddelenindustrie en aanverwante producten 120
In- en uitvoer van diamant 121
Productie van afgewerkt leder en schoenen 122
In- en uitvoer van huiden, leder en lederwaren 123
Tabaksindustrie 124
In- en uitvoer van ruwe en bewerkte tabak 124
Omzet in de houtverwerkende nijverheid 125
In- en uitvoer van hout en houtwaren 126
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1954. Herkomst en localisatie per bestuurlijk arrondissement 128
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1954. Herkomst en bestemming 129
Raming van het waterverbruik in de nijverheid tijdens het jaar 1954. Herkomst en localisatie per hydrografisch bekken 129

OVERHEIDSFINANCIËN.

Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1954 per dienstjaar 185
Uitvoering der begrotingen van 1949 tot 1954 per kalenderjaar 186
Budgetaire uitgaven naar de belangrijkste hoofdstukken 187
Budgetaire uitgaven 188
Gewone fiscale ontvangsten per kalenderjaar zonder onderscheid van dienstjaar 193
Gewone fiscale ontvangsten. Indeling volgens categorie der ontvangsten 194
Accijnsrechten en andere gelijkgestelde rechten 195
Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen. 196
Ontwikkeling van de toestand van de Thesaurie in 1954 197
Rijksschuld 199
Gemeentelijke begrotingen en rekeningen 202
Provinciale begrotingen voor 1953 en 1954. 203
Vermoedelijke opbrengst van de provinciale belastingen, voor alle provinciën samen, volgens de begrotingen van 1952, 1953 en 1954 204
Verdeling van de provinciale uitgaven 205
Gemeentelijke begrotingen voor 1953 en 1954 205
Gemeentelijke ontvangsten gecentraliseerd bij het Gemeentekrediet. 206
Gemeentelijke opcentimes op de grondbelasting 207
Leningen en toelagen aan de lokale besturen 207
Verdeling van de gemeentenuitgaven 208

PRIJZEN.

Prijs- en loonindexcijfers in enkele landen 265
Indexcijfers van de groothandelsprijzen 271
Partiële indexcijfers van de groothandelsprijzen 272
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsproducten 274
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde producten 275
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor inlandse producten 276
Indexcijfer van de kleinhandelsprijzen 277
Evolutie van de kleinhandelsprijzen per groep van producten 278
Prijssubsidies voor voedingswaren en nijverheidsproducten 279

TOERISME.

Hotelaccomodatie in België 171
Ontvangsten en uitgaven uit het vreemdelingen- en reizigersverkeer 172
Indeling der overnachtingen volgens het land van gewone verblijfplaats 174
Spreiding der overnachtingen 175

Blz.

Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 176
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen 177
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Paketboten Oostende-Dover 177
Inrichtingen voor volksvacantie 179

TRANSPORT (Zie Verkeer).

VERBRUIK.

Verkoop van verbruiksgoederen. Indexcijfers per sector en per goederengroep 319
Verkoop van verbruiksgoederen in 1954 320
Verkoop van verbruiksgoederen in 1954. Voedingswaren 321
Verbruik. Per goederengroep 322
Verkoop op afbetaling in 1954. Aantal contracten en verleend krediet volgens de aard der goederen 323
Verkoop op afbetaling in 1954. Achterstallen van drie of meer vervallen termijnen . . . 324

VERKEER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Totaal vervoer van goederen bij wagenladingen 131
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen volgens de aard van het vervoer 132
Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Reizigersvervoer 133
Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen. Totaal vervoer 135
Binnenvaart. Totaal vervoer 137
Binnenvaart. Indeling volgens de aard van het vervoer 137
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens de aard der goederen 138
Binnenvaart. Indeling van het vervoer volgens bekken 139
Vrachtschepenvloot voor de binnenvaart 140
Aantal motorvoertuigen 141
Belgische koopvaardijvloot 143
Aard der schepen van de Belgische vloot 144
Indexcijfers van de vrachtprijzen 145
Internationaal verkeer in de haven van Antwerpen 146
Internationaal verkeer in de haven van Gent 148
Internationaal verkeer in de havens van Brugge en Zeebrugge 149
Internationaal verkeer in de haven van Brussel 150
Handelsverkeer in de Belgische luchthavens 151
Luchtverkeer van de SABENA 152
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen 176
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen 177
Verloop en ontvangsten van het reizigersverkeer. Paketboten Oostende-Dover 177

VERZEKERINGEN.

Levensverzekeringen. Wiskundige reserves 255
Levensverzekeringen. Geïnde premiën 256
Levensverzekeringen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 256
Kapitalisatieverrichtingen 257
Kapitalisatieverrichtingen. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves 258
Hypothecaire leningen 259
Hypothecaire leningen met tussenkomst. Waarden tot dekking van de wiskundige reserves. 259

Blz.

Verplichte verzekeringen der vervoerders met autovoertuigen in 1954 260
Verplichte verzekering der vervoerders met autovoertuigen in 1954. Waarden tot dekking van de technische reserves 261

VISSERIJ (Zie Zeevisserij).

WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID.

Beroepsbevolking 9
Burgerlijke arbeidskrachten. Indeling per bedrijfstak 10
Werkzame bezoldigde arbeidskrachten. Indeling per bedrijfstak 13
Werkzaam personeel en gepresteerde arbeidsdagen in nijverheid en handel. Onder de maatschappelijke zekerheid vallende arbeiders en bedienden 14
Wegens gedeeltelijke en toevallige werkloosheid (gecontroleerde) verloren dagen in 1954 . 15
Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige sectoren. Statistiek van alle nijverheidsinrichtingen zonder onderscheid van het aantal werkzame arbeiders 18
Aantal arbeiders en uren-arbeiders in sommige sectoren. Statistiek van de nijverheidsinrichtingen die ten minste 10 arbeiders tellen 19
Aantal gecontroleerde verloren werkdagen 21
Daggemiddelden van het aantal gecontroleerde volledig werklozen in 1954 22
Grondtendens van de Werkloosheid in 1954 23
Indeling van de volledig werklozen naar leeftijd 24
Indeling van de volledig werklozen volgens de werkloosheidsduur. Werklozen, van beider kunne, die werkbekwaam zijn 25
Indeling der gecontroleerde volledig werklozen per provincie. 26
Indeling van de werkloosheid per beroepsgroep 26

ZEEVISSERIJ.

Visaanvoer 44
In- en uitvoer van vis 45

LIJST DER GRAFIEKEN (1)

Blz.

BENELUX.

Voornaamste leveranciers van de B.L.E.U. 394
Voornaamste leveranciers van Nederland 395
Voornaamste afnemers van de B.L.E.U. 396
Voornaamste afnemers van Nederland 397

BEVOLKING.

Indeling van de bevolking per leeftijdsgroep 4

BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE.

Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Waarde 332
Speciale handel van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie. Hoeveelheid 333
Handel en saldo van de handelsbalansen der B.L.E.U. met de E.B.U. en de dollarzone . . 353
Voornaamste leveranciers van de B.L.E.U. 394
Voornaamste afnemers van de B.L.E.U. 396

GELD EN KREDIET.

Geldhoeveelheid ter beschikking van de Belgische volkshuishouding 212
Voornaamste determinanten van de tendens op de geldmarkt 227
Indexcijfers van de aandelennoteringen op de beurzen van Brussel en Antwerpen . . . 239
Beurs van Brussel. Bedrijvigheid 241
Rendement van de voornaamste obligatietypen 243
Stortingen en terugbetalingen op particuliere spaarboekjes bij de Spaarkas 247

NEDERLAND.

Voornaamste leveranciers van Nederland 395
Voornaamste afnemers van Nederland 397

NIJVERHEID.

Steenkolenbalans 54
Hoogovencokesbalans 60
Verloop van het energieverbruik tijdens de jaren 1949 tot 1954 67
IJzer- en staalnijverheid. Productie en personeelsbezetting 69
Nijverheid der non-ferro metalen. Totale productie en personeelsbezetting 73
Nijverheid der non-ferro metalen. Ruwe producten 74
Metaalverwerkende nijverheid 77
Stikstofnijverheid 93
Papier- en kartonnijverheid 96
Cementindustrie 98
Glasnijverheid 103

(1) Volgens alfabetische rangschikking der hoofdtrefwoorden.

Blz.

Textielnijverheid. Spinnerijen 104
Textielnijverheid. Weverijen 105
Textielproductie. Katoen 112
Textielproductie. Wol 113
Textielproductie. Vlas 114
Textielnijverheid. Rayon 115
Tricotagenijverheid. Productie en personeelsbezetting 116

OVERHEIDSFINANCIËN.

Fiscale ontvangsten van de Staat 193
Rijksschuld 200

PRIJZEN.

Indexcijfers van de groothandelsprijzen 271
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor nijverheidsproducten 274
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse producten 275
Indexcijfers van de groothandelsprijzen voor ingevoerde en inlandse nijverheidsproducten. 276
Indexcijfers van de kleinhandelsprijzen 279

VERBRUIK.

Verkoop van verbruiksgoederen 320

VERKEER.

Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen. Vervoer van goederen bij wagenladingen. 133
Binnenvaart. Vervoerde goederen 138
Zeeverkeer in de haven van Antwerpen 147
Zeeverkeer in de haven van Gent. 148

WERKGELEGENHEID.

Omvang van de werkgelegenheid der arbeiders in de nijverheid 17

KAART

Richting en belangrijkheid van de interprovinciale migraties van 1948 tot 1954 7

LIJST
DER GEBRUIKTE AFKORTINGEN

A.S.L.K.	Algemene Spaar- en Lijfrentekas.
BENELUX	Belgisch-Nederlands-Luxemburgse Economische Unie.
B.I.B.	Bank voor Internationale Betalingen (Bank for International Settlements).
B.I.T.	Bureau International du Travail (U.N.O.) (Internationaal Arbeidsbureau).
B.L.E.U.	Belgisch-Luxemburgse Economische Unie.
B.L.I.W.	Belgisch-Luxemburgs Instituut voor de Wissel.
C.D.C.V.	Centrale Dienst voor Contingenten en Vergunningen.
COFINEX	Raadgevend Comité voor de Coördinatie van de Financiering op Halflange Termijn van de Export.
D.I.A.	Deutscher Innen- und Aussenhandel.
E.B.U.	Europese Betalingsunie.
E.C.E.	Economic Commission for Europe (U.N.O.) (Economische Commissie voor Europa).
E.G.K.S.	Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal.
EXIMBANK	Export-Import Bank.
FABRIMETAL	Federatie van de Ondernemingen der Metaalverwerkende Nijverheid (Fédération des Entreprises de l'Industrie des Fabrications Métalliques).
F.A.O.	Food and Agricultural Organization. (U.N.O.) (Landbouw-en Voedselorganisatie).
G.A.T.T.	General Agreement on Tariffs and Trade (Algemene Overeenkomst inzake Handel en Toltarieven).
H.W.I.	Herdiscontering- en Waarborginstituut.
I.A.T.A.	International Air Transport Association.
I.B.R.D.	International Bank for Reconstruction and Development (Internationale Bank voor Herstel en Ontwikkeling).
I.C.A.	International Cooperation Administration.
I.E.S.O.	Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek (Leuven).
I.M.F.	Internationaal Muntfonds.
M.S.A.	Mutual Security Agency.
N.A.T.O.	North Atlantic Treaty Organization (Organisatie van het Noord-Atlantisch Pact).
N.B.B.	Nationale Bank van België.
N.I.L.K.	Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet.
N.I.R.	Nationaal Instituut voor Radio-omroep.
N.I.S.	Nationaal Instituut voor de Statistiek.
N.M.B.S.	Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen.
N.M.K.N.	Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid.
N.M.V.B.	Nationale Maatschappij van Buurtspoorwegen.
O.E.E.S.	Organisatie voor Europese Economische Samenwerking.
R.M.Z.	Rijksdienst voor Maatschappelijke Zekerheid.
R.V.A.W.	Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.
SABENA	Société Anonyme Belge d'Exploitation de la Navigation Aérienne.
SOBELAIR	Société Belge de Transport par Air.
U.N.O.	United Nations Organization.
U.S.A.	United States of America.
U.S.S.R.	Unie der Socialistische Sovjetrepublieken.

TREFWOORDENREGISTER (1)

Blz.

A

Aanbestedingen 81, 378
Aanhangwagens 88
Aannemersmaterieel 89
Aansteektoestellen 195
Aardappelen 36, 39, 277
Aardnotenolie 266
Abaca 108
Acceptmarkt 226
Accijnsrechten 191, 195
Adviserend Coördinatiecomité voor de Financiering op halflange Termijn van de Uitvoer (COFINEX) . . . 228
Adviserende Raad voor Buitenlandse Handel 331
Ajuinen 43
Akkerbouw 31, 32, 42
Alcohol 50, 91, 118, 195, 323
Algemene Spaar- en Lijfrentekas (A.S. L.K.) 145, 232, **246**, 313
Aluminium 51, **72**, 269, 343
Ambacht . . 48, 159, 170, 236, 249, 307
Amerikaanse hulp 185, 187, **249**, 369
Ammoniak 93
Anciënniteitsverlof 14, 284, 295
Antraciet 52
Apparaten onder druk 86
Appartementsgebouwen 170
Appelen 40
Appelsienen 191
Arbeid 3, 16, 20, 23, 24, 179, 281, 282
Arbeiders **16**, 19, 48, 55, 89, 179, 285, 287, 293
Arbeiderswoningen 248, 374
Arbeidsongevallen 297
Arbeidsvergunningen 11, 158
Asfalt 64
Associatieraad (E. G. K. S.) 377
Autobussen . . 88, 135, 176, 260, 323
Autocars 88, 177, 260
Autofinanciering 303, 373
Automontage 16, 72, 95
Autonome Kas voor Oorlogsschade . . . 233

Blz.

Auto's 48, 77, **86**, 259, 269, 343
Azijn 420

B

Baggeronderneming 145
Bakkerij 89, 321
Bananen 408
Bankcommissie 227, 231
Banken (private) 10, 167, 201, 210, **220**, 258, 305, 324
Bankkredieten 224
Bank voor Internationale Betalingen . . . 362
Basisindustrieën 25
Basislonen 286
Basisproduct . . . . . X, 268
Bastvezels 113
Batterijen 82
Bedienden 13, 26, 79, 158, 222, 293
Bediendencontract 282
Bedrijfsuitrusting 323
Bedrijfswinst 191
Beenderen 90
Begroting (Rijks-, provinciale, gemeentelijke) . . . . . XV, **183**, 197, 202
— Luxemburg 381
— Nederland 389
Belastingen 48, 184, 190, 192
Beleggingen 232, 247
Belgisch Comité voor de Distributie . . . 155
Belgische Dienst Opvoering Productiviteit 48 155
Belgisch-Kongo 86, 405
— -Luxemburgs Instituut voor de Wissel 214, 331
— -Luxemburgse Economische Unie (B.L.E.U.) . . . XIV, 64, 327, 358
Benelux XIV, 40, 196, 214, 286, 327, 360, 372, **378**
Benzine 63, 140, 191
Benzinemotoren 63
Benzol 96
Beroepsbevolking 4
Beroepsherscholing 12, 295, 379

(1) De in vetjes vermelde cijfers verwijzen naar de bladzijden waar het trefwoord meer speciaal behandeld wordt.

Blz.

Beroepskaarten 158
Beroepskrediet 167, 248, 250
Beroepsziekten 284, 297
Betalingsakkoorden 218, 330, 362
Betalingsbalans . . . 171, 209, 226, **356**, 366
— B. L. E. U. en Belgisch-Kongo 412
— Nederland 383
Betalings- en Compensatieakkoord . . . 186
Beton 102, 142
Beurs (effecten-) XV, 232, **237**, 240, 299, 391
Beurscommissie 240
Beurtwerk 282
Bevolking 3, 6
Belgisch Kongo 405
Bezoldigingen . . . . . XIV, 11, 281, 284
Bier 121, 195, 323, 378
Bindingsbedrijven 66
Binnenscheepvaart 86, 53, 136
Bijslag voor de moeder aan de haard . . 294
Blik 70, 269
Bloemen 43
Bloemkolen 43
Bodemvis 44
Boekweit 33
Bonen 35
Bont 122, 318, 323
Borduurwerk 109
Borstelnijverheid 125
Bosbouw 10, 26, 32
Boten 83, 138
Boter 31, **39**, 117, 277, 321, 398
Boutenfabricage 86
Bouwbedrijf 10, 12, 16, 20, 26, 47, 49, 89, **97**, 156, 236, 269, 317
Bouwmaterialen 16, 20, **97**, 137, 192, 317
Bouwpremiën 97
Bouwvergunningen 49, 97
Brandewijn 195
Brandstof 54, 335
Brandweer 208
Bretton-Woods-akkoorden 185
Bromfietsen 88, 323
Broodgranen 33
Brouwerijen 50, 88
Bruggen en vakwerken 57, 78
Buitenlandse Handel XII, 31, 40, 49, 236, 305, **327**, 361, 375
Buizen 70
Bunkerkolen 53
Burgerlijke verantwoordelijkheid 259
Buskruit 91
Buurtspoorwegen **135**, 176

C

Cacao 118, 266, 278, 345, 409

Blz.

Cadmium 409
Calciumcarbid 94
Calciumcarbonaat 101
Cargo 143
Casino's 170
Cement 16, 51, **98**, 236, 284, 410
Centraal Bureau voor de Statistiek (Nederland) 387
— Bureau voor Hypothecair Krediet 252
Centrale Bank van Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi 362, 405
— Raad voor het Bedrijfsleven . . 155
Ceramische producten 16, **102**, 129, 156, 289 291, 308, 340, 407, 411
Charmeuse-artikelen 401
Chartaal geld 210, 213
Chemische nijverheid XIII, 26, 88, 236, 399
Cichorei 31, 35, 39, 42
Cigarillo's 321
Cinematografie 92, 420
Circulatiebanken 171
Citroenen 192
Citrusvruchten 40, 43
Cokes 16, 51, **59**, 129, 277, 374
Collectieve overeenkomsten 282
Comfort 173
Comité voor Handelsproductiviteit . . . 155
Commissie voor Statistieken en Verhoudingscijfers der Lonen 284
Conserven 88
Constructiewerken 81, 86
Contingenteringen 93, 329
Controletoestellen 82
Coöperaties 32, 164, 320
Cosmetiek 91

D

Daggeldmarkt 226, 230, 245
Dameskousen 106
Dekens 105, 111
Dekkingscoëfficiënt 201, 210, 225
Delfstoffen 16, 268
Dertiende maand 222
Detaillisten 160
Deviezen 171, 210, 216, 357
Diamant 16, 20, 26, 88, **121**, 317, 342
Dienstboden 10
Diensten 10, 12, 358
Dienstverhuring 158
Dieselmotoren 63
Dieselolie 63
Discontovoet XV
Distillatie 50

Blz.

Distributie 58, 155, 161, 165
Dividenden (zie Kapitaalrendement) 195, 299, 301, 358
Dotatiefonds 183, 197
Dokwerkers 144
Dolomiet 50, 101
Dorsondernemingen 284
Douanerechten 79, 191, **195**, 329, 342, 365
Draadtrekkerijen 51, 78, 81, 277
Dranken 16, 129, 192, 320, 339, 345, 399
Drijfkrachtmachines 88, 51, 78
Drukkerijen 282
Dumping 332
Dweilen 107, 111

E

Edelsteen 341
Eensmanszaken 165
Eetgerei 81, 86
Eieren 31, 39, 277
Eindejaarspremie 287
Electriciteit 10, 58, 79, 129, 234, 236, 305
Electriciteitscentrales 53
Electriciteitstoestellen . . . . XII, 318, 343
Electrisch materieel 51
Electroden 86
Electromotoren 79, 82
Electronica 73
Electrotechnische industrie 89
Embargo 330
Emigratie 6, 21
Energie 48, 52, 58, 317
Energiebalans 65
Ententes (E.G.K.S) 375
Eredienst 205
Ertsen 14, 72, 138
Erwten 35, 42
Etappentoerisme 178
Europees Productiviteitsagentschap . 155, 369
Europese Betalingsunie (E.B.U.) . . 211, 330
Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (E.G.K.S.) XI, 52, 56, 69, 196, 280, 286, 327, 360, **369**, 371
Europese integratie 356
Eximbank 362

F

Fabricage 49
Fabrieksnijverheid 49
Fabrimétal 32, 76
Factuurtaks 192
Faillissement 164
Farmaceutische producten 91, 95, 343, 410
Fibraan 105, 114

Blz.

Fietsen 81, 88, 322
Fijnmechaniekbouw 89
Filmen, theaters 307
Financieringsverrichtingen 363
Fiscale wetgeving 192
Flatwoningen 170
Flessen 104, 332
Fluweel 116
F.N.-geweer 89
Fonds der Gemeenten 206
— der Provinciën 204
— voor Buitenlandse Handel 331
— voor het Uitreden en het Aanbouwen van Zeeschepen 145, 250
— voor Technisch onderzoek (E.G.K.S.) 374
— voor Wederaanpassing (E.G.K.S.) . 374
Forensenverkeer 133
Fosfaten 32, 90, 101
Fotografie 92, 330, 410
Fruit 43, 120, 343, 410
Fuel-oil 64

G

Gas 10, 58, 61, 62, 64, 236, 322
Gasdistributie 62
Gasfabrieken 16, 53, 129
Garnalen 44
Gas-oil 63
Gasthuizen 10
G.A.T.T. (Algemeen Akkoord inzake Toltarieven en Handel) 329, 376
Gebinten 49, **86**, 337
Gebrekkigen 297
Geld 209
Geldmarkt 198, 209, **220**, 248
Geldpolitiek 209
Gemeenschappelijke markt 191
— verklaring over de productiviteit 283
Gemeenten 21, 61, 202, 233
Gemeentefinanciën 202
Gemeentekrediet van België 206, 256
Gemeentepersoneel 10
Gemeentewerken 19
Generatoren 82
Genotsmiddelennijverheid 50
Gereedschap 48
Germanium 73
Gerst 39, 270
Gevoelige producten 400
Gevogelte 39
Gezinslast 294
Gezinstoelagen 292, 294, 296
Gezondheidsdiensten 10

Blz.

Gieterijen 292
Gietijzer 51, 70
Gips 100
Giraal geld 210, 213
Glas 16, 20, 26, 51, 100, 129, 237, 330, 343
Gleiswerk 401
Glucose 195
Glycerine 95
Godsdienstbedienaars 10
Godshuizen 10
Goederentransacties 131, 357
Goederenwagens 86
Goud 216, 409
Goudvoorraad 185
Graan . . **32**, 34, 144, 268, 270, 343, 381,
Grafische kunst 16, 20, 26, **97**, 236, 282, 305, 307
Grasland 37
Grensarbeiders 10, 12
Grint 99
Groenten 32, 43, 120, 410
Groeven 16, 50, 156, 307
Grondstoffen 48, 54, 90, 268, 337, 392
Groothandel 165, 236, 305
Groothandelsprijzen 166, 265, 270

H

Halffabrikaten . . . 51, 68, 72, 273, 391
Handel 10, 12, 31, 157, 287
Handelsakkoorden 330
Handelsbalans 337, 350
— Nederland 386
— B. L. E. U. en Belgisch-Kongo 405
Handelsdienst voor Ravitaillering . . 40, 251
Handelspapier 210, 250
Handelspolitiek 327
Handelsportefeuille 223
Handelsregister 160
Handelsreizigers 160
Handelsvennootschappen 162
Handschoenen 123
Haring 44
Haven 145, 288
Havenarbeiders 16
Havenontvangsten 358
Haver 39, 345
Helicopterdiensten 152
Helpers 169, 292
Hennep 34, 50, 108, **115**, 410
Herdiscontering- en Waarborginstituut (H.W.I.) 210, 225, 250, 331
Herdisconto 210

Blz.

Herstelkredieten 250, 252
Herverzekering 260
Hijstoestellen 51, 88
Hoeden 110, 122
Holdings 191
Hoogovencokesbalans 60
Hoogovens 58, 70
Hooiland 36, 37
Hooioogst 37
Hop 34
Horloges 79
Hotelbedrijf . . 16, 26, 89, **160**, 169, 171
Hout 16, 26, **125**, 156, 236, 268, 272, 287, 317, 343, 407
Houtpulp 96
Huiden 272, 317, 407
Huisbrand 267, 321
Huishoudapparaten 81, 89, 330
Huishoudelijke heruitrusting 201
Huispersoneel 10, 26
Huisvesting 315
Hulpstoffen 95, 337
Hypothecaire leningen 245, 256

I

IJzer- en Staalnijverheid XII, 20, 49, **68**, 70, 71, 234, 269, 305
IJzererts 273, 374
IJzergieterijen 51, 81
IJzerkies 90
Immigratie 3, 6, 8, 11
Indexcijfers 31, 39, 49, 192, 238, 268, 287, 318
— aandelennoteringen op de beurzen 238
— grondstoffenprijzen 268
— gemiddelde bezoldigingen . . 291
— groothandelsprijzen 270
— industriële bedrijvigheid IX, . **49**, 365
— industriële producten (Groothertogdom Luxemburg) 379
— industriële productie in de landen van de O.E.E.S. . . . 365
— intra-Beneluxhandel 392
— kleinhandelsprijzen 165, **277**, 283, 287, 318
— landbouw 32, 39
— landbouw (Groothertogdom Luxemburg) 382
— levensduurte 192
— levensduurte (Groothertogdom Luxemburg) 383
— nettoverdienste 289

Blz.

Indexcijfer effecten noteringen 237
— omzet der groothandelaars in kruidenierswaren 165
— particulier verbruik in Nederland 392
— prijzen en lonen in enkele landen 265
prijzen (Nederland) . . . 391
— productie en personeelsbezetting (Nederland) . . . 384
— ontvangsten van het zegel . 166
— regelingslonen . . . 284, 288
— ruilvoet 334
— verkoop van verbruiksgoederen 165, 318
— verzonden hoeveelheid metaalwaren 80
— volume en gemiddelde waarde bij de invoer en bij de uitvoer 334
— vrachtprijzen 145
Industrie 31, **48**, 78, 90, 317, 330, 334, 369
— Luxemburg (Groothertogdom). 375
— Nederland 379
Inkohieringen 195
Inkomsten 56, 232, 281
Institut national de la Statistique et des Etudes économiques 286
Instituut voor Economisch en Sociaal Onderzoek te Leuven 285, 292
Instrumenten (wetenschappelijke) 81
Internationaal Muntfonds (I.M.F.) 198, 219, 230
Internationale Arbeidsorganisatie 284
— Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling 202, 362
— Suikerovereenkomst . . . 270
— Tarweovereenkomst . . . 269
— wetgeving 298
Invaliditeit 294
Investeringen 48, 169, 189, 249, **313**, 360
Investeringsgoederen 48, 77, 330
Investeringsgoederenindustrieën 47
Investeringskredieten 48
Invoer X, 42, 65, 88, 93, 133, 160, 327, **338**, 406
— Belgisch-Kongo 402
— Nederland 383
Inwisselbaarheid 369, 356
Ivoor 409

J

Jacht 26

Blz.

Jachtvliegtuigen 88
Jachtwapens 89
Jam 16, 50
Jet-oil 64
Justitie 205
Jute 50, **105**, 108, **113**, 270

K

Kaas 117
Kabeljauw 44
Kabels 79, 89
Kalk 16, 50, **101**, 307, 410
Kalksteengroeven 50
Kalorieën 67
Kalveren 39
Kanalen **139**, 315
Kantoormachines 79, 81
Kantwerk 109, 116
Kapitaal 232, 305, 360, 390
Kapitaalmarkt XV, 49, 198, **231**, 257, 301
Kapitaalopnemingen 184
Kapitaalrekening 360
Kapitalisatie 257
Kapitalisatievoet 210
Kartels 329
Karton 16, 50, **95**, 272, 289, 348, 399, 409
Kasbons 201, 222, 245, 305
Kasmiddelen 56
Katoen . . 50, 105, 108, **111**, 270, 346, 409
Kernenergie 73, 269
Kerosine 64
Ketels 78, 339, 409
Kettingswinkels 164, 318
Kisten 126
Klaver 36
Kleding 16, 26, 51, 278
Klei en kleinijverheid 16, 51, **99**, 129, 292
Kleinhandel 159, 236
Kleinhandelsprijzen 265, 287, 318
Klein verlet 283
Kleurstoffen 91, 94, 273, 343
Klompennijverheid 125
Knolgewassen 34, 36
Koelapparaten 81, 83
Koelinstallaties 89
Koetswerk 88
Koffie 188, 192, 266, 278, 346, 408
Koloniale Loterij 416
Kolonie 233
Koolrapen 36
Koopvaardijvloot 143, 145, 250
Kopal 408
Koper . . . . . XII, 51, 72, 269, 348
Korrelmaïs 33, 35
Kousen 112

Blz.

Kraftpapier 97
Krediet IX, 48, 167, 170, 222, 249, 287
Kristal 104
Kruidenierswaren 165
Kunstambacht en precisienijverheid 16, 156, 160, 291
Kunstenaars 26
Kunstrubber 269
Kunstvezels 16, 105, 111, 114
Kurk 125, 341, 407
Kust 169
Kustvaart 144, 146
Kwaliteitsplantgoed 32
Kwaliteitspremie 52
Kwikzilver 269

L

Lampen 82
Landbouw IX, 10, 16, 26, **31,** 156, 160, 205, 315, 335
— Luxemburg 381
— Nederland 385
Landbouwkrediet 248
Landbouwmachines . . . 32, 81, 89, 323
Landbouwpolitiek 31
Landbouwprijzen 31, 39
Landbouwproducten 31, 137, 138
Landbouwprotocol 31
Landbouwsubsidies 31
Landsverdediging 314
Leder 16, 26, 50, **122,** 138, 156, 272, 317, 332, 407
Leerjongens 10
Leerlooierijen 16
Legerbestellingen 88
Leisteen 50, 99
Leningen 200, 243
Leurhandel 161
Levensduurte 192, 265
Levensmiddelenindustrie 88
Levensverzekeringen 245, 255
Lijnvaart 144, 145
Lijnzaad 35, 42
Linnengoed 106, 109
Lint 116
Locomotieven 81
Logementshuizen 170
Lood . . . . . XII, 51, **72,** 269, 337, 345
Loonpeil 90, 337
Loonronde 391
Loonsom 286
Loonspiraal IX
Loonstatistieken 284
Loonsverhoging . . . . . XIV, 12, 265
Loontrekkenden (zie ook Arbeiders) . . . 158

Blz.

Loonindexcijfers 265, 289
Loonwerk 357
Luchtgas 61
Luchthavens . . . . . XIII, 150
Luchtregelingsapparaten 83
Luchtvaartuigen 83
Luchtvervoer 150, 192
Lucifers 16, 49, 50, **92,** 95, 410
Lupinen 33
Luzerne 36

M

Maalderijen 35, 50
Maatschappelijke zekerheid . . 281, 286, 293
Maatschappij voor Kredietverlening aan het Kolonaat en aan de Nijverheid . 405
Machines 407, 414
Machinebouw . . . . . XII, 16, 291
Mandarijnen 191
Mandenmakerij 125
Mangaanerts 75, 409
Mannelijk arbeidskrachten 12
Margarine 16, 50, **118,** 129, 321
Markt 88, 225
— binnenlandse 88, 56, 79
— gemeenschappelijke 56
— vrije 90
Marktkramers (zie Leurhandel)
Marktprospectie 81
Marmer 99, 291
— groeven 50
Marshallhulp (zie Amerikaanse hulp)
Masteluin 33
Maximumprijzen 267, 370
Mazout 322
Mechaniekbouw 51
Mechanisatie 68
Meel 118
Meelgewassen 32
Meettoestellen 82
Melk 38, 40, 117, 321, 343
Melkerijmaterieel 89
Melkkoeien 38
Melkmachines 32
Melkpoeder 38, 40, 117
Meststoffen XI, 32, 39, **91,** 273, 346, 407
Metaal . . . . XI, 26, 51, 273, 330, 408
Metaalberoepen 12
Metaalnijverheid 16, 20, **68,** 79, 138, 317
Metaalslakken 91
Metaaltoebehoren van het bouwbedrijf 51, 79, 86
Metaalverwerkende nijverheid 16, 49, 68, **78,** 234, 317, 399

Blz.

Metaan 61
Metaangas 61
Meubelbedrijf 291
Meubels 125, 127, 156, 343
Middelslagvisserij 44
Middenstand 167, 252
Migraties 6
Mijnafvalbelten 54
Mijnen 26, 156, 237, 280, 317
Mijngas 61
Mijnhout 125
Mijnterreinen 52
Mijnwerkers 11, 21, 56, 293
Mineraalwater 195
Minerale producten 272
Minimumloon 284
Mobiliteitsgraad 6
Mode 156, 160
Montage 49
Mortaliteit 4
Motorfietsen 88, 141, 343
Motorisering 38
Motorschuiten 140
Motorwagens 83
Mout 119
Mozaïek 142
Munitie 81, 51, 336
Muntsanering 189
Muntsaneringslening 185
Muziekinstrumenten 407

N

Nataliteit 6
Nationaal Bureau voor de Voltooiing der Noord-Zuidverbinding 314
— Fonds voor Mijnwerkerspensioenen 293
— Pensioenfonds voor Mijnwerkers en Gelijkgestelden 178
Nationale Arbeidsraad 282
— Bank van België 197, 210, **229**, 285, 287, 330
— Delcrederedienst 331
— Invaliditeitskas 295
— Kas voor Beroepskrediet 167, 170, 233, **250**
— Kas voor Rust- en Overlevingspensioen 188
— Maatschappij der Belgische Spoorwegen (N.M.B.S.) (zie ook Spoorweg) **131**, 176, 190, 201, 233, 256, 314
— Maatschappij van Buurtspoorwegen (N.M.V.B.) (zie ook Buurtspoorwegen) 135, 176, 233

Blz.

Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid (N.M.K.N.) 48, 145, 211, **249**, 256
— Maatschappij voor Waterbedeling 233
— Verrekenkas voor Gezinsvergoedingen 294
Nationalisatie 239
Nationaliteit 158
N.A.T.O. 360
N.I.S. (zie tabellen).
Niet vast renderende waarden 237
Nijverheidsgewassen 35, 42
Nijverheidsinvesteringen IX
Nijverheidskrediet 256
Nijverheidsoliën 138
Nijverheidsvetstoffen 89, 95
Nitraten 32
Non-ferro metalen XII, 16, 20, 48, 89, 236, 305
Normalisatie 81
Nylon 114

O

Obligaties 222, 241, 245, 256, 300
« Off shore » — aankopen 196
Olie 16, 50, 90, 118, 192, 195, 269, 335, 407, 408
Oliehoudende zaden 35
Olieraffinaderijen 129
Olieslagerijen 88
Omzetcijfers 164
Onderhoudsproducten 278
Ondernemingsraden 282
Ontginningsbedrijven 10, 13
Ontheffingen 78
Onzichtbare transacties 358
Oogst 34
Oorlogsschade . . 167, 170, 185, 202, 252
Oorlogsslachtoffers 188
Oorlogsuitgaven 207
Openbaar onderwijs 204
Openbare kassen van lening 248
— onderstand 205
— werken 97, 139, 291
Optische toestellen 345
Organisatie voor Europese Economische Samenwerking (O.E.E.S.) XIV, 11, 31 64, 89, 284, 327, **365**
Overdrachttaks 192, 196
Overheidsbedrijven 61
Overheidsdiensten 11, 62
Overheidsfinanciën 183
Overheidsfondsen 225, 257
Overheidskapitalen 362, 418
Overheidslichamen 23

Blz.

Overheidsschuld (zie ook uitgiften) XV, 187
198, 210, 243, 360
— geünificeerde . . . 210, 242
— Nederland 384
Overnachtingen 169

P

Paardenstapel 38
Paardevlees 38
Pannenbakkerijen 100
Pantoffels 16, 51, 122, 322
Papier XIII, 16, 26, 48, 89, **95**, 156, 236, 269, 305, 317, 330, 343, 399, 407
Parastatale instellingen 210
— kredietorganismen 233
Parels 342, 407
Parfumerie 91
Paritaire comités 282
Parket 125
Pathologisch Instituut 185
Pelterijen 123, 284, 407
Pensioenen 10, 170, 205, 293
Pensioenfonds 282
Pensioenslasten 134
Pensioenwet 24
Perekwatiefonds (zie E.G.K.S.).
Perekwatiekas voor ingevoerd schroot (E.G.K.S.) 371
Perekwatietoelagen (E.G.K.S.) . . . 56, 267
Peren 40
Personeelsbezetting 16, 55, 69, 93, 95, 384
Personenvervoer 49, 176
Persoonsverzorging 16
Perswerk 51
Petrochemie 58
Petroleum 58, 63, 192, 317, 338
Petroleumderivaten 63
Petroleumgas 61
Petroleumraffinaderijen 51
Peulvruchten 35, 42
Plaatbewerking 86, 51
Plantgoed 39
Plateelwerk 100, 292
Pluche 116
Pluimvee 120
Pompen 89
Pootaardappelen 43
Porfier 50, 99
Porselein 100, 292
Postrekening 199, 202, 212
Precisiebedrijven 291
Precisietoestellen 81
Premiën 12, 256
Prijsindexcijfers 265, 273
Prijspolitiek 265

Blz.

Prijssubsidies 279
Prijzen . 47, 48, 52, 56, 90, 93, 265
Prijsvereveningsstelsel 56
Privaatdisconto 228
Productiebeperking X
Productiecapaciteit 49, 95, 97
Productiepremies 282, 287
Productiereglementering 52
Productiviteit . 31, 48, 127, 155, 283
Prothese 295
Provinciale financiën 202
Provinciën 10, 202, 233
Publiekrechterlijke instellingen 363
Punga 408
Pyriet 90
Pyrogeendistillatie 61

R

Raapkolen 36
Radioontvangtoestellen 79, 82, 89
Raffinaderijen 64, 65
Rameh 109
Rapen 36
Rationalisatie 56, 78, 97
Rayon 50, 105, 114, 269, 401
Rechtspersonen 48
Reconstitutiefonds 258
Recuperatiebedrijven 283
Rederij 44, 144, 145
Regelingsloon 285
Regie van Telegraaf en Telefoon 153
Registratierechten 192, 196
Reisagentschappen 171
Reisartikelen 319
Reischecks 358
Reisgoed 150
Reiswijzers 177
Reizigers 171, 175
Reizigersvervoer 133, 135, 140,
Rekenhof 198
Renbanen 170
Rentenfonds 210, 227, 245
Restaurants 26, 160, 169, 175, 319
Restgas 61
Reukwerk 407
Richtprijzen . . . . . X, 31
Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid 11, 21
Rijksfonds voor Verzekering tegen Ziekte en Invaliditeit 95, 189, **295**
Rijksschuld (zie Overheidsschuld)
Rijkspersoneel 10
Rijst 279
Rijwielen 51
Riviervloot 86

Blz.

Rivierwerven 86
Rogge 33, 35
Rookgerief 166, 318
Room 40
Roomijs 117
Ruanda-Urundi 86, 406
Rubber 16, **89,** 91, 95, 129, 268, 272 317, 343, 407
Rubberbanden 89, 95
Ruilhandel 342
Ruilvoet . . . . . XIII, 334, 356, 366
Runderen . . . . . IX, 38

S

SABENA . . . . . XIII, 150
Schaaldieren 44
Schapenvlees 39
Schatkist 183, 190, 197, 219
Schatkistcertificaten 201, 210, 362
Scheepsbouw XIII, 51, 68, **86**, 250, 350
Scheepsherstellersbedrijf 86
Scheikundige nijverheid 14, 20, 49, **89** 93, 236, 272, 305, 317, 343
Schenkingen 358
Schepen 78, 345, 414
Schippers 167, 248, 293
Schoeisel 16, 48, 51, **122**, 278, 283, 319, 330, 343, 407
Schone kunsten 205
Schoolvacantie 180
Schroeven 86
Schroot 69, 171, 267, 372
Schuurpapier 102
Scooters 88, 323
Seizoenarbeiders 10
Sierplanten 43
Sigaren 191, 292, 321
Sigaretten 321
Signaaltoestellen 82
Sinisters 260
Sisal 108, 270
Sleepdiensten 53
Sleepschuiten 140
Slijpstenen 102
Smederij 51
Smeeroliën 64, 335
Snijbloemen 43
Snuisterijen 99
SOBELAIR (Société Belge de Transport par Air) 152
Sociale uitkeringen en lasten . . 11, 292, 297
Sokken 106
Spaarboekjes 247
Sparen 232
Spelt 33, 35

Blz.

Spiegelglas 89, 237, 330
Spoorstaven 70
Spoorweg . . . 12, 53, 77, 86, **131,** 175
Spoorwegpolitiek 133, 135
Sportartikelen 330
Springstoffen 91
Staal . . 47, 51, 68, 70, 79, 81, 268
Staatsdomein 190
Staatswaarborg 48
Stakingen 281
Statistisch Bulletin 49, 284
Steen (bakkerijen) 26, **99**, 277, 339, 410
Steengroeven XIII, 14, 49, **99**, 129, 136, 156, 271, 290, 308
Steenkolen . XII, 50, 52, 65, 281, 343
Steenkolenbalans 53
Steenkolenmijnen XIV, 6, 9, **50**, 52, 53, 55, 129, 305
Steenkool XIV, 16, **50**, 66, 98, 129, 136, 236, 267, 279, 321, 327, 338, 343, 369, 373, 398, 400
Steenkolenvoorraden 47
Steenkooleconomie 59
Steenkooldistillatie 61
Steunfonds (marginale mijnen) 57
Steunverlening 77, 170
Stijfsel 119, 410
Stikstof 16, 50, 93
Stokerijen 129
Stookoliën 64, 65
Stoomgeneratoren 78
Stoommachines 83
Stormschade 189
Strategische producten 330
Stro 42
Stroomopwekkers 79
Subsidies 31, 32, 56, 57, 189
Substitutiepolitiek (brandstof) 58
Substitutieproducten 52
Suiker 118, 195, 268, 270, 322, 410
Suikerbieten 35, 42, 136
Suikerfabrieken 50, 88

T

Tabak 14, 16, 26, 32, 50, **124.** 156, 166, 195, 236, 317, 335, 409
Tankschepen 140
Tapijten 105, 116
Tarwe 32, 39, 270, 346
Taxi's 142, 260
Technische hulpverlening 185
Technisch Onderwijs 178, 293
Teer 94
Teeroliën 92
Tegels 100

Blz.

Telegraaf en telefoon (zie Regie van Telegraaf en telefoon) 82, 153
Televisieontvangtoestellen 77, 89
Tertiaire werkzaamheden 12
Tewerkstelling 11
Textielmachines 88
Textielnijverheid X, 16, 20, 26, 94, **105** 138, 236, 305, 317, 323, 332, 399, 407
Thee 268
Thermale stations 170
Thermische mijncentrales 374
Tijdcharter 145
Tin 51, 72, 269
Toerisme . . . . . XIII, **169,** 191, 287, 358
Tomaten 43
Tonnennijverheid 125
Touwwerk 50, 105, 109
Tractiematerieel 77, 86
Tractoren 83
Trams 51
Transfersverrichtingen 190
Transformatoren 82
Transito 133, 146, 150, 342
Transport 10, 16, 53, 66, **140,** 180, 236, 284, 305, 314, 372
Trawlers 86
Trekkingsrechten 198, 219
Tricotagenijverheid 16, 50, 105, **115,** 282, 319, 411
Tuinbouw 31, 43, 288
Tuinbouwkalender **31,** 267
Tussenhandel 160, 307

U

Uitgaven (zie Overheidsfinanciën) 180
Uitgiften 233, 303
Uitkeringen 12
Uitrusting 170
Uitrustingsgoederen 20, 25, 89
Uitvoer 42, 89, 94, 133, 160, 210, 218, 237, 331, **338,** 367, 399, 408, 414
Uitvoerpremies 81
Uitzaai 35
Urena 408
Uurlonen 281, 287
Uurwerken 83

V

Vacantiecentra 178
Vacantiegangers 176
Vacantiehuizen 178
Vacantievergoedingen 178, 295
Valutamarkt 214, 358
Varkens 31, 38
Vast renderende waarden 241

Blz.

Veekoeken 119
Veeteelt 31, 38, 40
Veiligheid 208
Veiligheidstoestellen 82
Vennootschappen 61, 256, 299
Verbond der Belgische nijverheid . . 285, 297
— der gasnijverheid 62
Verbruik 48, 59, 93, 266, **317**
Verbruiksgoederen 20, 25, 47, 78, 89, 164, 318, 330, 414
Verbruikskrediet 167, 323
Verdrag van Brussel 299
Verfstoffen 91, 330
Vergunningen 141
Verkeer 10, 16, 26, **131,** 314, 389
Verkeerbelasting 134
Verkoop op afbetaling 167, 323
Verlichting 62, 278
Verminkten 297
Veroudering van de bevolking 4
Vervoer (zie Transport)
Vervoermaterieel . . . . . XIII, 81, 51
Vervoervergunning 141
Verwarming 83, 278
Verzekeringen 10, **256,** 306, 310
Vetten 16, 119, 270, 335
Vis 44, 119, 120, 410
Visserij 10, 26, 145, 248
Vissersloepen 86
Vissersvloot 44, 250
Vlas . . 35, 39, 50, 105, 108, 114, 330
Vlees 40, 89, 118, 280, 321, 410
Vliegtuigbouw 51, 88
Vliegtuigen **152,** 345
Vlottende schuld 187, 197
Voederbieten 37
Voedergewassen 37
Voedergranen 35
Voederimport 37
Voederwortelen 34
Voedingsmiddelen X. 16, 26, 14, 50, **117,** 137, 166, 236, 267, 305, 317, 335
Voertuigen 63, 141, 173
Volksgezondheid 205
Volkstelling 8
— Belgisch Kongo 405
Volksvacantie 179
Vooropzeggingstermijnen 282
Vrachtencomités 139
Vrachtgoed 150
Vrachtprijzen 139, 144, 358, 373
Vrachtwagens 136, 141, 321
Vreemdelingen 158
Vriesvergoeding 295
Vrijmaking 31, 329, 366
Vrij onderwijs 10

Blz.

Vrouwelijke arbeidskrachten 12
Vruchtensappen–most 195
Vuurvaste producten 332

W

Waarborgfonds 374
Walserijen 89
Wapens . . . 51, 78, 81, **89**, 336, 407
Warenhuizen 164, 318
Wasserijen 89, 288
Water 10, 58, 127
Watergas 61
Watten 16, 411
Weddetrekkenden (zie Bedienden)
Wederbewapeningsprogramma 189
Weduwetoeslag 294
Weegapparaten 51, 88
Weeldeartikelen 319
Weeldetaks 192, 196
Wegen 32, 175, 204
Wegenfonds 142
Wegvervoer 132, 140
Weiland 32, 37
Werkbekwaamheid 24
Werkelijke lonen 285
Werkgelegenheid 6, 10, **11**, 16, 20, 48, 78, 79, 169, 287, 321, 383
Werkgevers 169, 298
Werkkrachten 6, 157
Werkloosheid IX, 11, 15, **21**, 24, 169, 283, 295, 331, 386
Werklozensteun (zie Sociale uitkeringen en lasten)
Werknemers 169, 298
Werktuigmachines 51, 78, 421
Wetenschappelijke instrumenten 407
Weverijen 16, 20, 51
Wezentoeslagen 293
White-spirit 64
Wijmen 34
Wijn 119, 195, 322, 381
Wilde vaart 145

Blz.

Winterbezaaiingen 36
Winterkoolzaad 34, 32
Wintertarwe 32
Wiskundige reserves 255
Wisselreglementering 360
Wisselreserves (zie ook Goud voorraad en Deviezen) 210, 214, 357
Wisseltarwe 33
Wisselverrichtingen 331
Wol 50, 105, 108, **112**, 270, 348
Woningbouw 32, 49, 97
Wortelplanten 34, 36

Y

Yogourth 117

Z

Zaden 39, 345
Zagerijen 16
Zalm 266
Zand 50
Zandsteen 50
Zeelieden 293
Zeep 407
Zeescheepvaart 142
Zeevisserij 44, 284
Zeevisserijvloot 45
Zeevrachten . . . . . XI, 268
Zeevrachttarieven 52, 60
Zegelrechten 166, 196
Zijde 107, 108, 270
Zink . XII, 51, 72, **73**, 237, 269, 415
Zomertarwe 32
Zout 90, 345, 410
Zuivelproducten 31, 40, 38, 117
Zuurstof 70
Zwavel 90, 94, 345, 410

INHOUDSTAFEL

Blz.

VOORBERICHT VII

INLEIDING IX

EERSTE DEEL : Bevolking en werkgelegenheid

HOOFDSTUK I. — BEVOLKING 3

§ 1. — *Algemene evolutie* 3

§ 2. — *Regionale evolutie* 4

HOOFDSTUK II. — BEROEPSBEVOLKING, WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID 9

AFDELING I. — BEROEPSBEVOLKING 9

AFDELING II. — BEZOLDIGDE WERKGELEGENHEID 11

§ 1. — *Politiek inzake arbeidskrachten* 11

§ 2. — *Verloop van de werkgelegenheid* 12

1. — Bezoldigde arbeidskrachten 12

2. — Arbeidskrachten, die onder de maatschappelijke zekerheid vallen 13

a) Algemeen verloop 13

b) Gewestelijke evolutie 19

3. — Werkgelegenheid in de nijverheid (loonarbeiders) 16

AFDELING III. — WERKLOOSHEID 21

§ 1. — *Algemeen verloop der werkloosheid* 21

§ 2. — *Ontleding van de werkloosheid* 23

1. — Volgens geslacht 23

2. — Volgens leeftijd 24

3. — Volgens duur 24

4. — Volgens streek 25

5. — Volgens beroepstak 25

TWEEDE DEEL : Productie van goederen en diensten

HOOFDSTUK I. — LANDBOUW EN VISVANGST 31

AFDELING I. — LANDBOUW 31

§ 1. — *Algemeen overzicht* 31

§ 2. — *Landbouwproductie tijdens het teeltjaar 1953/'54* 32

1. — Akkerbouw 32

a) Graan- en meelgewassen 32

b) Voor het zaad verbouwde peulgewassen 35

c) Nijverheidsgewassen 35

Blz.

d) Wortel- en knolgewassen 36
e) Weiden, grasland en voedergewassen 37
2. — Veehouderij 38
§ 3. — *Landbouwprijzen* 39
§ 4. — *Buitenlandse handel in landbouwproducten* 40
1. — Veehouderijproducten 40
2. — Akkerbouwproducten 42
3. — Tuinbouwproducten 43

AFDELING II. — ZEEVISSERIJ 44

HOOFDSTUK II. — NIJVERHEID 47

AFDELING I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE INDUSTRIËLE BEDRIJVIGHEID. REGLEMENTERINGSMAATREGELEN 47

AFDELING II. — PRODUCTIEVERLOOP PER BEDRIJFSTAK 52
§ 1. — *Energie en er mee samenhangende activiteiten* 52
1. — Steenkool 52
2. — Electriciteit 58
3. — Cokes 59
4. — Gas 61
5. — Petroleum 63
6. — Energiebalans 65
§ 2. — *Metaalnijverheid* 68
1. — IJzer- en Staalnijverheid 68
2. — Nijverheid der non-ferro metalen 72
3. — Metaalverwerkende nijverheid 76
a) Statistieken 76
b) Algemeen overzicht 76
c) Evolutie per bedrijfstak 81
§ 3. — *Scheikundige en Rubbernijverheid* 89
1. — Minerale scheikunde 93
2. — Organische scheikunde 94
3. — Diverse scheikundige producten 95
4. — Rubber 95
§ 4. — *Papiernijverheid* 95
§ 5. — *Bouwbedrijf, bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijfstakken* 97
1. — Bouwbedrijf 97
2. — Bouwstoffennijverheid en aanverwante bedrijven 97
a) Cement 98
b) Kleiproducten 99
c) Steengroefproducten 99
d) Kalk, kalksteen en kalkderivaten 101
e) Ceramische producten 102
f) Glasnijverheid 102
§ 6. — *Textielnijverheid* 104
1. — Algemeen overzicht 104
2. — Overzicht per sector 111

Blz.

a) Katoen . . . 111
b) Wol . . . 112
c) Bastvezels . . . 113
d) Kunstvezels . . . 114
e) Tricotagenijverheid . . . 115
f) Diverse sectoren . . . 116

§ 7. — *Voedingsmiddelenindustrie en aanverwante activiteiten* . . . 117

§ 8. — *Diamantnijverheid* . . . 121

§ 9. — *Diverse industrieën* . . . 122

1. — Huiden- leder- en schoennijverheid . . . 122
2. — Tabak . . . 124
3. — Hout . . . 125

AFDELING III. — WATERVOORZIENING . . . 127

HOOFDSTUK III. — VERKEER . . . 131

§ 1. — *Vervoer per spoor* . . . 131

A. — Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen . . . 131

1. — Verkeer . . . 131
2. — Spoorwegpolitiek . . . 134

B. — Buurtspoorwegen . . . 135

1. — Verkeer . . . 135
2. — Buurtspoorwegpolitiek . . . 136

§ 2. — *Binnenscheepvaart* . . . 136

1. — Verkeer . . . 136
2. — Binnenvaartpolitiek . . . 139

§ 3. — *Wegvervoer* . . . 140

1. — Verkeer . . . 140
2. — Wegennetpolitiek . . . 142

§ 4. — *Zeescheepvaart* . . . 142

1. — Verkeer . . . 142
2. — Scheepvaartpolitiek . . . 145

§ 5. — *Havenbedrijvigheid* . . . 145

1. — Haven van Antwerpen . . . 145
2. — Haven van Gent . . . 148
3. — Overige havens . . . 149

§ 6. — *Luchtvervoer* . . . 150

1. — Verkeer . . . 150
2. — Luchtvaartpolitiek . . . 152

§ 7. — *Telefoon en telegraaf* . . . 153

HOOFDSTUK IV. — DISTRIBUTIE . . . 155

§ 1. — *Indeling van de distributieondernemingen* . . . 157

1. — Handelsondernemingen . . . 157
2. — Bedrijvigheid der vreemdelingen in de distributiesector . . . 158

a) Geografische spreiding . . . 158
b) Uitgeoefende economische bedrijvigheid . . . 159

3. — Leurhandel . . . 161

Blz.

§ 2. — *Oprichting en opheffing van distributieondernemingen* 161
1. — Handelsregister 161
2. — Evolutie bij de handelsvennootschappen 162
3. — Faillissementen en gerechtelijke akkoorden 164
§ 3. — *Omzetcijfers* 164
1. — Verkoop van verbruiksgoederen 164
2. — Ontvangsten van het Zegel en van de met het Zegel gelijkgestelde taksen. . 166
§ 4. — *Krediet aan de distributie* 167

HOOFDSTUK V. — TOERISME 169

§ 1. — *Economisch belang van het toerisme* 169
1. — Werkgelegenheid en investeringen 169
2. — Deviezenaanbreng 171
§ 2. — *Toeristische bedrijvigheid* 172
1. — Financiële resultaten van het hotelbedrijf 172
2. — Invloed op het verkeer 175
§ 3. — *Sociaal toerisme* 178
1. — Logementsverschaffing tegen billijke prijzen 179
2. — Spreiding van het betaald verlof 179
3. — Sparen voor de vacantie 180
4. — Transport tegen verminderde prijzen 180

DERDE DEEL : Financiën, Geld en Krediet

HOOFDSTUK I. — OVERHEIDSFINANCIËN 183

AFDELING I. — RIJKSFINANCIËN 183
§ 1. — *Algemene budgetaire toestand* 184
1. — Uitvoering der gewone begrotingen 184
2. — Uitvoering der buitengewone begrotingen 189
§ 2. — *Fiscale politiek* 190
1. — Directe belastingen 190
2. — Douane- en accijnsrechten 191
3. — Registratierechten. 192
§ 3. — *Belastingontvangsten* 192
1. — Directe belastingen 194
2. — Douane- en accijnsrechten. 195
3. — Registratierechten. 196
§ 4. — *Financiering van de Schatkistverrichtingen* 197
1. — Algemeen overzicht 197
2. — Ontwikkeling van de Rijksschuld 198
a) Binnenlandse schuld 200
b) Buitenlandse schuld 202

AFDELING II. — PROVINCIALE EN GEMEENTELIJKE FINANCIËN 202
§ 1. — *Provinciale financiën* 203
1. — Inkomsten der provinciën 204
2. — Uitgaven per provinciën. 204

Blz.

§ 2. — *Gemeentelijke financiën* 205
1. — Inkomsten der gemeenten 206
a) Gewone ontvangsten 206
b) Buitengewone ontvangsten 207
2. — Uitgaven der gemeenten 207

HOOFDSTUK II. — GELD EN KREDIET 209

AFDELING I. — ALGEMEEN OVERZICHT VAN DE MONETAIRE EN FINANCIËLE POLITIEK 209

AFDELING II. — GELDHOEVEELHEID EN WISSELRESERVES 211

§ 1. — *Verloop van de geldhoeveelheid* 211

§ 2. — *Wisselreserves van de Nationale Bank van België* 214
1. — Algemeen overzicht 214
2. — Goud en deviezen 216
3. — Interne financiering der betalingsakkoorden 218
a) E.B.U.-kredieten 218
b) Kredieten en bilaterale betalingsakkoorden 219

AFDELING III. — GELDMARKT 220

§ 1. — *Depositobanken* 220
1. — Evolutie van de deposito's 220
2. — Evolutie van de kredieten 222
a) Particuliere sector 222
b) Overheidssector 225

§ 2. — *Herdiscontering- en Waarborginstituut* 225

§ 3. — *Nationale Bank van België* 229
1. — Kredietverlening aan de overheidssector 229
2. — Kredietverlening aan de particuliere sector 230

AFDELING IV. — KAPITAALMARKT 231

§ 1. — *Uitgiften* 233
1. — Overheidssector 233
2. — Uitgiften van de Belgische en Kongolese handels- en nijverheidsvennootschappen 234

§ 2. — *Effectenbeurs* 237
1. — Niet vast renderende waarden 237
2. — Vast renderende waarden 241

§ 3. — *Hypothecaire inschrijvingen* 245

§ 4. — *Parastatale Spaar- en Kredietinstellingen* 246
1. — Algemene Spaar- en Lijfrentekas 246
2. — Nationale Maatschappij voor Krediet aan de Nijverheid 249
a) Verleende kredieten 249
b) Financiering van de verrichtingen 250
3. — Nationale Kas voor Beroepskrediet 250
4. — Nationaal Instituut voor Landbouwkrediet 251
5. — Centraal Bureau voor Hypothecair Krediet 252
a) Gewone sector 252
b) Herstelkredieten 252

Blz.

HOOFDSTUK III. — VERZEKERINGEN 255

§ 1. — *Levensverzekering* 255

1. — Wiskundige reserves 255

2. — Geïnde premiën 256

3. — Activa-tegenwaarden van de wiskundige reserves 257

§ 2. — *Kapitalisatie* 257

§ 3. — *Hypothecaire leningen door private instellingen voor hypothecair krediet* 258

§ 4. — *Verplichte verzekering tegen burgerlijke verantwoordelijkheid voor de ondernemingen van vervoer met autovoertuigen* 259

VIERDE DEEL : Prijzen en inkomens

HOOFDSTUK I. — PRIJZEN 265

AFDELING I. — PRIJSPOLITIEK 266

§ 1. — *Politiek van de Belgische Overheid* 266

§ 2. — *Politiek van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal met betrekking tot de Belgische prijzen* 267

AFDELING II. — EVOLUTIE DER PRIJZEN 268

§ 1. — *Wereldprijzen* 268

§ 2. — *Belgische groothandelsprijzen* 270

1. — Evolutie per groep van producten 273

2. — Evolutie naar de graad van verwerking der nijverheidsproducten 273

3. — Prijzen der ingevoerde en inlandse producten 273

§ 3. — *Kleinhandelsprijzen* 277

AFDELING III. — PRIJSSUBSIDIES 279

HOOFDSTUK II. — INKOMENS 281

AFDELING I. — BEZOLDIGINGEN 281

§ 1. — *Arbeidsbetrekkingen* 281

§ 2. — *Verloop der Bezoldigingen* 284

1. — Loonstatistieken 284

2. — Evolutie van de totale brutoloonsom 286

3. — Evolutie van de brutobezoldigingen 287

4. — Evolutie naar de graad van geschooldheid, het geslacht en de ouderdom . . 289

5. — Regionale spreiding van het algemeen peil der bezoldigingen 290

6. — Vergelijking met vóór de oorlog 291

§ 3. — *Sociale uitkeringen en lasten* 292

1. — Stelsel voor zelfstandige arbeiders 292

2. — Stelsel voor mijnwerkers en zeelieden 293

3. — Algemeen stelsel voor arbeiders en bedienden 293

a) Maatschappelijke uitkeringen 293

b) Bijdragen 296

4. — Andere stelsels 297

Blz.

5. — Lasten en geldmiddelen in de stelsels voor werknemers 297
a) Incidentie van de sociale lasten 297
b) Oorsprong en verdeling van de voor de maatschappelijke zekerheid aangewende geldmiddelen 298
6. — Internationale wetgeving 298

AFDELING II. — INKOMENS UIT VENNOOTSCHAPPEN 299

§ 1. — *Algemeen overzicht* 299

§ 2. — *Resultaten van de vennootschappen volgens de plaats waar hun bedrijfszetel gevestigd is* 301
1. — Belgische vennootschappen 301
2. — Kongolese vennootschappen 301

§ 3. — *Resultaten van de vennootschappen met bedrijfszetel in België, volgens de aard der bedrijvigheid* 303

VIJFDE DEEL : Investeringen en Verbruik

HOOFDSTUK I. — INVESTERINGEN 313

HOOFDSTUK II. — VERBRUIK 317

AFDELING I. — VERBRUIK VAN NIJVERHEIDSPRODUCTEN 317

AFDELING II. — VERBRUIK DER PARTICULIEREN 318

§ 1. — *Verkoop van verbruiksgoederen* 318

§ 2. — *Verbruik per goederengroep* 321

§ 3. — *Verbruikskrediet* 323

ZESDE DEEL : Buitenlandse economische betrekkingen

HOOFDSTUK I. — BUITENLANDSE HANDEL VAN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE 327

AFDELING I. — HANDELSPOLITIEK 327

AFDELING II. — ALGEMEEN VERLOOP VAN DE SPECIALE HANDEL 332

AFDELING III. — EVOLUTIE VAN DE BESTANDDELEN VAN DE SPECIALE HANDEL 338

§ 1. — *Invoer* 338

§ 2. — *Uitvoer* 338

§ 3. — *Ruilhandel en transitoverkeer* 342

AFDELING IV. — GEOGRAFISCHE INDELING VAN DE SPECIALE HANDEL 343

§ 1. — *Landen van herkomst* 343

§ 2. — *Landen van bestemming* 346

AFDELING V. — HANDELSBALANS 350

AFDELING VI. — BETALINGSBALANS 356

§ 1. — *Lopende transacties* 357
1. — Goederentransacties 357
2. — Onzichtbare transacties 358

§ 2. — *Transacties op de kapitaalrekening* 360
1. — Particuliere kapitalen 360
2. — Overheidskapitalen 362

Blz.

§ 3. — *Financieringsverrichtingen* 363

HOOFDSTUK II. — INTERNATIONALE ECONOMISCHE SAMENWERKING. . . 365

AFDELING I. — ECONOMISCHE SAMENWERKING BINNEN HET RAAM VAN DE ORGANISATIE VOOR EUROPESE ECONOMISCHE SAMENWERKING 365

AFDELING II. — EUROPESE GEMEENSCHAP VOOR KOLEN EN STAAL 369

§ 1. — *Gemeenschappelijke goederenmarkt* 370

§ 2. — *Transport* 372

§ 3. — *Financiële problemen* 373

§ 4. — *Ententes en concentraties* 375

§ 5. — *Sociale vraagstukken* 375

§ 6. — *Betrekkingen van de E.G.K.S. met het buitenland* 376

AFDELING III. — BELGISCH-NEDERLANDS-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE 378

§ 1. — *Verloop der onderhandelingen* 378

§ 2. — *Economische toestand van het Groothertogdom Luxemburg* 379

§ 3. — *Economische toestand van Nederland* 383

1. — Productie en werkgelegenheid 383

2. — Buitenlandse handel 386

3. — Financiën 389

4. — Prijzen en lonen 391

§ 4. — *Handelsverkeer tussen de B.L.E.U. en Nederland* 392

1. — Invoer van de B.L.E.U. 398

2. — Uitvoer van de B.L.E.U. 399

3. — Gevoelige producten 400

ZEVENDE DEEL : Economische betrekkingen van België met Belgisch-Kongo en Ruanda-Urundi

AFDELING I. — DE BELGEN IN BELGISCH-KONGO EN IN RUANDA-URUNDI 405

AFDELING II. — HANDELSBETREKKINGEN TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI 406

§ 1. — *Algemene evolutie* 406

§ 2. — *Ontleding per product* 408

1. — Invoer in de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie 408

2. — Uitvoer uit de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie 409

§ 3. — *Belang van het handelsverkeer tussen de B.L.E.U. en de overzeese gebiedsdelen* . . . 412

AFDELING III. — BETALINGSBALANS TUSSEN DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE EN BELGISCH-KONGO EN RUANDA-URUNDI 414

Lijst der statistische tabellen 419

Lijst der grafieken 427

Kaart 428

Lijst der gebruikte afkortingen van organismen en diensten 429

Trefwoordenregister 431

Inhoudstafel 443